...սէ ...եց
...ուեալ ընդ
...եմ. զի 'ի դա-
...րկեալց յոյժ ։

...նուսն և արդարու-
...մասունք զիս 'ի ձեռս
...ւոց իմոց. ...
...տուայս քո 'ի բարե-
...անք զզուեսցեն
...ոչ իմ փրկութե-
...նից արդարութե քո ։
...յն քում որ ըստ
զ...րդարութիս քո
...տուայ քո եւ ես' ի-
...րիս. և ծանեայց
...մէ պատուէ-
...եցի

...րեալ ... -ծ յ...
...ալք խոկըր զբանեն նախ
զաշխարհս. ամ որք արժանի ... լէք
տեսանել զանուանեալն հրեղէն ... սայ.
բարեխօսեցէք առ տէր վասն ման-
կանց եկեղեցւոյ ։

Նահատակք քրիստոսի. հաւատար-
մութեամբ մատուցեալ զանձինս խորհրդոյն.
որք 'ի հոսանս մեղաց ծովէս
վերածիք զմարդիկ 'ի կեանս ան-
մահ. բարեխօսեցէք ։

Գերագոյն քան զբնութիւն. անձամ-
բ ըւոյն հասիք երանութե. որք 'ի
դասուց տեառն նմանեցիք յեր-
կ ... ան աթոռ ...

891.99
Գ- 89
102
Printed in Turkey

Գ· Ր Ո Ւ
Թ· Ե Ղ· Ն Ք

Յօգնաթախանձ բա-
նից օգտակարաց, ա-
պաշաւանաց, հոգեշահ
խրատուց·

Գ· Ր Ի Գ· Ո Ր Ի
Նարեկայ վանից
վանականի

12004

Printed in Turkey

ՆԱՐԵԿ

ԳԻՐՔ ԱՂՕԹԻՑ

Սրբոյն Գրիգորի Նարեկացւոյ Հոգեկիր Հաւատորի.

Բովանդակեալ յիննսուն և հինգ բանս՝ հոգեսուն Մաղթանաց.

Եւ Ներբողս Տիրամօրն լուսոյ ՚ի ընթերց ընթերց և ՚ի արբոգրեալ ցրինոնկոյ, և գրեանցս տօրուչեց որ ՚ի Տր գրոյ տնատոն խրոյ, Ամէն ...

Այժմ ՚ի Հայրապետութեան Մեծի գահին Էջմիածնի՝ Տեառն Դաւթի Սրբազն Կաթուղիկոսի ամ Հայոց.

Եւ ՚ի Պատրիարգութեան Սրբյ Երէմ Տեառն Թէոդորոսի Մաքրափայլ Վարդապետի.

Իսկ և ՚ի Պատրիարգութեան Արքայանիստ Մայրաքաղաքիս Տեառն Յօհաննու Աճարեան Կոչեցեալ Վսեմաբան Բարունապետի.

Նորէն տպեցեալ արդեամբք և ծախիւք Տէր Պաղտասարեան, Տր Արիստակէս Քահանա. սէր Քահանայի.

Յամի Տեառն՝ 1806. Հայոց ՌՄԾԵ. Յունիսի Ժ.
՚Ի Մայր Դպրատանն (Կ.ՊՈԼԻՍ)

՚Ի Ձեռն Խումարզատեան Տպագրիչ Մարտիրոսի.

35
9381/57
1259

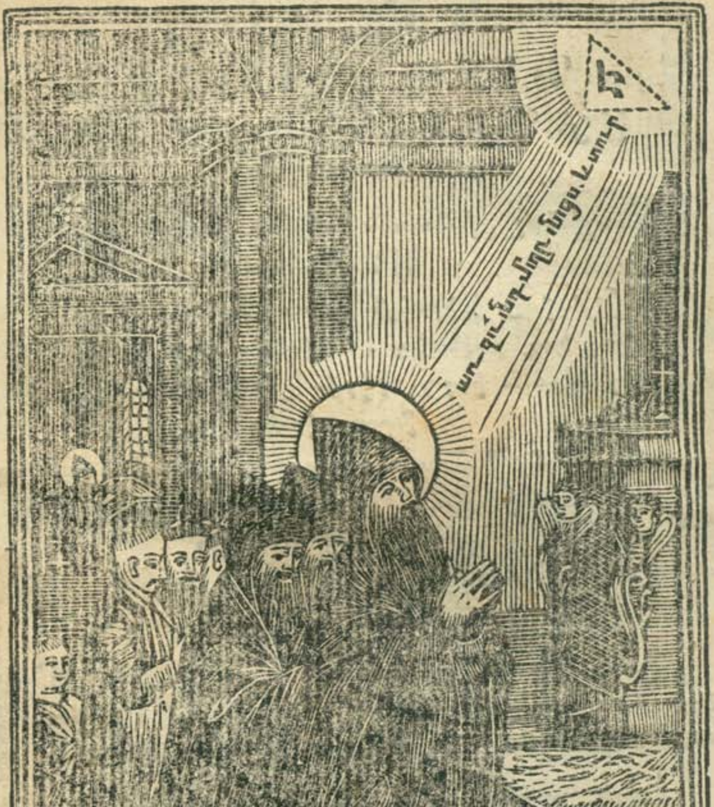

Printed in Turkey

+ԴԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ.

*Բան. Ա.

ՁԱՅՆ ՀԱՌԱՉԱՆԱՑ՝ ՀԵԾՈՒԹԵան սրտի՝ ողբոց աղաղակի՝ քեզ վեր ընծայեմ տեսողդ գաղտնեաց. և մատուցեալ եդեալ ՚ի հուր թախծութեան անձին տոչորման՝ զպտուղ ըղձից ձենձերոյ՝ սասանեալ մտացս՝ բուրվառաւ կամացս առաքել առ քեզ. Այլ հոտոտեսցիս հայեսցիս գթ՛ած, քան ՚ի պատարագն բոլորապտղոյ մատուցեալ ծխոյն բարդուն։

Ըն

Ընկա՛լ զսակաւամասնէյ բանիցս յօդուած՝ քեզ
՚ի հաճութիւն, և մի՛ ՚ի բարկութիւն. եւ չէ՛ ՚ի խորոց սրտի
զգայութեանց խորհրդակիր անձնէկիս՝ վաղվաղակի ժա
մանել առ քեզ՝ կամաւորական նուէր բանական զո
հիս, որչափ կիցել զօրութ՟ ճարպոյ՝ որ յիմնէ պարար
տութ՟, Եւ ՚ի դնելս իմ ը քեզ դատ՝ խառնել ա
ղերսիւ հզօր, մի՛ երբէք զհամբարձումն ձեռաց ամ
բարշտեալն յակոբու, ըստ բողոքելոյն եսայեայ. և
զանիրաւութիւն բաբելոնի, տաղտկալի քեզ երևեա
ցի, զոր առակ եօթանասներորդի երկրորդի սաղ
մոսին ազդէ, այլ իբր զըմբռնեալ խունկն հաճոյա
կան ՚ի խորանին սեղանոյ, զոր դաւիթն կանգնեալ
նորոգեաց տապանակին հանգստեան ՚ի գերութէն
դարձելոյ, որ ՚ի վերստին գիւտ կորուսելոյ հոգւոյ
առակի ընդունելի կամաց քոց լիցի.

Բայց քանզի ձայնդ ահաւոր դատաստանիդ հա
տուցման՝ ուժգին հնչեցել ՚ի ձորն վրէժխնդրու
թեան՝ կրկինս ինձ երկնէ մարտից յարուցմունս.
այժմէն գուշակել շարժմունս յուզմանց ներհակա
կանաց, որ յիմունս անձին ցուցանի, խռովութս
ամբոխից. հարեալք ը միմեանս զէն առ սուսեր՝
խորհրդոցն հոյլք, չարեացն՝ ը բարիսն, և գերեալ
զիս ՚ի մահ, ըստ հին դիպուածոյն՝ որ նախ քան ըզ
շնորհեին ժամանել առ իս. զոր ընտրեալն առաքելո
կանացն դասուց պօղոս՝ առ օրինակեալ զմովսէս
զքն փրկութին յաղթող ցուցանէ. Վասն զի թէ
մերձ է օր տեառն, ոչ գիր ասէ, ՚ի հովիտն անձուկ
ապարախսին յովսափաթու և հեղեղատին կեդրոնի,
մերձ հանդերձարանացն իրաւանց ժամադրութեանց,

որ

որ կենցաղականաւ այսր յաւիտենից՝ պհանդ երձե-
լոցն ինձ կերպարանեն, ապա և յաւէտ մերձեցաւ
'ի վր իմ արքայութն այ՝ մարմին եղելոյ, մեծապէս
գտեալ զիս առ իթ ժամուց՝ բազմաց տոկունէց՝ զա-
նազան մասանց յանդիմանողաց ճշմարտապատմից,
քան զձեռին նորին վերակացութեն անդ ուրեմն եր-
բեմն 'ի հարուածս եդոմայեցւոց և փղշտացւոց,
և այլոց բարբարոս ազգաց։ Քանզի այն ընտրու-
թի՝ ամօք չափեցաւ, իսկ պատուհաս իմում
պարտուց՝ առանց աւարտման ունի զպահման։ Ա՛հ
դուք՝ և որոգայթ անձողորմելի, զի մարգարէին և
առակողին, տագնապաւ մեծաւ առ դուրս ինձ հա-
սեալ՝ զամօթն մշտնջենաւոր տանէն գծագրելով։
Ո՛ որ միայն քո՛ հրաշագործել պատուզս 'դեղոյ՝
'ի հնարս կենաց՝ ամենավարան տարակուսանաց հո-
գւոց վտանգից, քաւիչ այդ՝ գովեալ 'ի փառս ան-
ձառս անսահմանելի բարձրութե յաւիտեանս յաւիտենից։

† Սերաբին յաւելուած նշխին հեծութէ՝ նորին հայոցն,
առ նոյն ողերգս նողբանաց բանի։ 'Ի խորոց սրտից խօսք՝
ընդ այ։ *Բան. Բ.

Ե՛ւ արդ՝ քանզի առ բարձրեալն ած յօդեալ որա-
կան շղթամբք կարգաւ, որ գործովք միայն
գրաւի, և ոչ տեղեկաբանութբ կաշառի, որ յե-
գիպտոս միշտ ունիս զորտիդ զդարձն, զի՞նչ օրի-
նակ առ այս քեզ նմանագոյն և յարմարական առ-
տանօր եդից՝ ա՛նձն իմ պարտաւոր։ Պատժակիցս՝
կործանեցելոյն սոդոմայ. ըմբերանել դատախազս՝

նինուէի. անարի բարբարոսս՝ քան զտիկինն հորո-
ւայլին. վատթարագոյնս՝ քան զ.քանան. յամառեցելս՝
քան զամաղեկ. անբժշկականս քաղաք՝ դրօշելոց,
նշմար մնացեալ՝ ապստամբութե հինն ինելի, յիշատա-
կարան պահել՝ ուխտադրժութեն յուդայ. Աշտամ-
բեալս՝ գեր քան զծուլս. տարամերժեալս՝ քան ըղ-
ծայրգան. խորդաբարոյս՝ քան զգալիլեա. աններելիս՝
քան զանհաւանն կափառնայում. պարսաւեցելս՝
ի բեր զքորազին. բամբասեցելս՝ ընդ բեթսայիդայ.
անպարկեշտ ծաղկեցել ալիքս՝ եփրեմի. Նզու ա-
զանիս մինչ յիմարութի՝ այլ ոչ հանդարտու-
թի. 'ի կորեանց տխուծուց՝ ունձնական օձս ե-
զեռնայյին. կերպս ձուոց քարբից՝ լցեալ ժանտու-
թե. պատկերս վերջին հարուածոցն երուսաղէ-
մի. ըստ բանին տեառնի՝ և տեսանողացն ձայնի.
Ցաղաւարս մերժեալ՝ հասեալ 'ի կործանումն. խոր-
տակեալ դրացս վտաահարան, և կրկին ծրդել չին-
ուածս խոսուն. Թողեալ ժառանգութիս յարմա-
րական, մոռացել տունս ա՛ծակերտ, որ բանից նա-
խագրեցելոցն՝ մովսիսի դաւթայ և երեմիայի.
Ցարկս բանական՝ ունօղս թորոսութե, հարուածել
խորասու քերմանն՝ օրինի կազդուրել. օծեալ կա-
ւոյն՝ ողոքական հեզութեն. անձարակ գտեալ
յելս հնարից, քակտել վերստին ձեռամբ շինողին.
արտաքս ընկեցեալ՝ ի բաւացի հատուցմամբ՝ հրամա-
նաւ հզօրին՝ 'ի տեղի անսուրբ. հերքեալ տարագը-
րեալ խորոցաւ մեծաւ՝ ամենայնիւ աւանց խնայե-
լոյ. Ծածկեալ դրամս յերկրի չարեօք, որ աւան-
դակարոյս ժխտողին՝ որ յաւետարանին ցուցանի.

շՆ. ԺԼ դու ա՛ծ՝ ա՛ծդ հոգւոց և ամ մարմնոց, ո՛ր
գտանելոյ ա՛ծաշնորհին, երկայնամիտ և բազում
ողորմ, ըստ ա՛ռյն յոլովանու ձայնին. շնորհեա՛ կատա
րել 'ի քոյդ հաճու Ի օրհնեալդ կամաց՝ զսկզբնաւո
րեալ մատեան մաղթանաց՝ այսր ողբերգութե.
Նւ ընդ լոլով սերմանել բանիս 'ի նախընթացուս
աստիճանաց՝ օթեւանացս պատրաստուն, 'ի կատա
րածն ժամանելոյ հաւաքման հնձոցն, դարձայց բերկ
րեցեալ լրութե քաւութե՝ պտղոյն երանութե՝
որայից բարութե. Ա՛ի տացես ինձ արգանդ սրտի
անորդի՝ իբր խոտե, և ստինս աչաց ցամաքեալս՝
ողջամենագութ. Ա՛ւր բանական մաղթողիս՝ հը՛զօր
և ողորմած, նախքան երկնի՝ և երկրին երկրի, և
նա ցորենոյ և գինւոյ և ձիթոյ, և նոքա լուիցեն.
Նւ երկնաւորիցն աղերս՝ որ առաքել հոգւոյս՝ ող
գեսցէ՛, քան թէ տարերաց ապականացուաց.
Դու ստեղծիչ՝ և ես կաւ, բա՛ց տարակուսելոյս 'ի
մտաց մաղթանաց այսր հեծութե՝ կամս քաղցրութե՝
զօրանալ աստէն. զի մի 'ի բանալ վերնայինն երկրի՝
անընտիր գտեալ կրթութեան վայելման լուսոյ,
իբր վնիւթ մոմոյ՝ սպառեցայց, ջնջեալ 'ի միջոյ.
Ա՛գի զրկելոյս, ո՛ր մաղթանաց գոչման ստողին, և
ոյժ թալկացելոյս, և կեա՛նք մաշելոյս՝ մտացս խոր
հրդի, տալ ո՛չ տաժանմամբ կրից՝ աշխատութե գտեղ
խնդրելոյ, այլ զաւանդ մաղթանացս, և տուր զողոր
մութի քո շնորհացդ. ընկա՛լ զփոքրս 'ի տկարէս և
շնորհեա՛ զմեծդ՝ առ 'ի հզօրէդ. զօրացո՛ զբանս զրգ
ման, առաքեալ 'ի մեզ հոգի 'ի բարձանց՝ ա՛ծաշունչ
պատգամօք 'ի սմա եղելոյս. Պարգեւեա՛ բարերար՝

 զա

ղտուանքն եսայեայ, լուսաւորեալ առ ճշմարտութիւն,
մատուցանելով մահու արժանոյս, ը պղնձոյս գոյի
անարգս ձայնի՝ զոսկի քո շնորհի. ընդ անզարդութե
երկաթոյս՝ սևութե գունոյս՝ պղինձ պձնելի, ցացք
առաքինութե, հրաշէկ լերանանու. Ընդ էր կարծ-
րացուցանես զսիրտ եղկելոյս՝ չերկնչել ՚ի քէն, ան
ձառ և ահաւոր. Մ՛ի եղեց անպտուղ ՚ի փոքր վաս
տակոյս՝ իբր ապաշան սերմանօղ անբերրի երկրի.
Մ՛ի լիցի ինձ երկնել, և ոչ ծնանել. ողբալ, և ոչ
արտասուել. խորհել, և ոչ հառաչել. ամպել, և ոչ
անձրևել. ընթանալ, և ոչ հասանել. ինձ ձայնել, և
քեզ ոչ լսել. պաղատիլ, և անտես մնալ. կողկողել, և
ոչ ողորմել. աղաչել, և ոչ ինչ օգտել. զոհել, և ոչ
ձեռնձերել. զքեզ տեսանել, և դատարկ ելանել.
Լո՛ւր ինձ նախ քան զկարդալս իմ առ քեզ միայնդ
հզօր. մի՛ զանմարտ տանջանացն տոյժս՝ ընդ թուով
աւուրց մեղաց կեցելոյս չարագործիս ինձ՝ հատու-
ցանել. Կեցո՛ զիս գըթած. լո՛ւր ինձ ողորմած.
մարդասիրեա՛ներօղ. խնայեա՛ երկայնամիտ. պաշտ-
պանեա՛ ապաւէն. բարերարեա՛ հզօր. ազատեա՛ ա-
մենակալ. կենագործեա՛ նորոգօղ. վերականգնեա՛
ահաւոր. լուսաւորեա՛ երկնային. բժշկեա՛ հզօր.
քաւեա՛ անքննին. պարգևատրեա՛ առատ. շնորհազար-
դեա՛ աննախանձ. հաշտեա՛ անոխակալ. ընկա՛լ անո-
խակալ. սրբեա՛ ՚ի պարտուց օրհնեալ. Եթէ յառե-
ցից զաչս իմ ՚նայեցեալ ՚ի հայեցուածս երկուց վը-
տանգից՝ յաւուր թշուառութե, զգոյշ տեսից փըր
կութի՝ յոյս և խնամակալ. եթէ նկատել դիտեցից
՚ի վեր յամենագրաւ ուղին ատեանին, հրեշտակ քո
խա

խաղաղութե՝ քաղցրութե ինձ պատահեսցէ. Ցո՛ց ինձ տէր 'ի յետին աւուր՝ ընչոյս արձակման, մաքրութե ոգի՝ լուսով ամբարձել 'ի յերկնաւորացն երջանկաց՝ պարգևօք սիրոյ քո եկեալ հասանել. 'Ի յարդարոցն կատարելոց՝ կարեաց ինձ կցո՛րդ ժամանեցուսցես. զանակնկալն բարի՝ չորիս 'ի յուսահատութենն աւուր շնորհեսցես. Բա՛ւ լիցի քեզ բա՛րեբանեալ՝ որ փրկութիդ ես անձի, եթէ սխտացելոց քո ոչխարի՝ գազան դժնդակ տացես ուղեկից. մեղօք մեռելոյս՝ անախտ կեանք. կործանելոյս պարտեօք՝ փրկութի.

3 Արդեօք մոռասցի՞ս զբարերարելդ՝ ա՛կնկալութի. անտեսեսցե՞ս զգթասիրելդ՝ խ՛նամօղ. այլայլեսցե՞ս զմարդասիրելդ՝ անփոփոխ. նհանջեսցե՞ս զկենդանագործելդ՝ անվախճան. թողուցո՞ւս զողորմութիդ՝ երջանիկ պտուղ. Աղաւաղեսցե՞ս զքաղցրութեդ բարեշնորհ ծաղիկդ. անպատուեսցե՞ս զնիւթ պանծանաց՝ քումդ ձոխութե. յեղանակեսցե՞ս զփառս հերաց՝ քումդ բարձրութե. ո՞չ պահեսցես զվայելչական զարդ պայծառութե՝ քումդ պսակի. Եթէ ողորմածացն է երանութի, իսկ դու բնաւ իսկ արքայութի լցեալ փափաքմամբ. ո՞չ զբոլորն պարգևեսցես փրկութի. ո՞չ մատուցանիցես դեղ վիրացս. ո՞չ սպեղանիս խոցոտածոյս. ո՞չ դարման տկարութես. ո՞չ ծագեսցես լոյս 'ի խաւարի յուսացելոյս 'ի քո զօրութիդ՝ կենաց պարգևդ տիեզերաց. Որ միայնդ ունիս փառս ինքնութ իսկութ և յարակայ մշանջենաւորութ. վկայեալ 'ի բնաւից. օրհնեալ և փառաւորեալ յերկս յաւիտենս. և անդր քան զպայման սահմանի իմանալեացն յաւիտենից. ամէն.

+Ս երաժին յաւելուած նշխին հեծութ՝ նորին հիւթոյն, տունդ ողբերս ծողխնակ բանի. Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Այ. *Բան. Գ.

1 Տէր իմ տէր, տուիչ պարգեւաց, ինքնաբուն
բարի, ամենից տիրող հաւասարապէս, միայն
արարիչ զբնաւս՝ յոչէից, փառաւորեալ, անքննելի,
ահեղ, ահարկու, սոսկալի, հզօր, սաստիկ, անտա-
նելի, անմերձենալի, անըմբռնելի, անիմանալի, ան-
ճառելի, անտեսանելի, անզննելի, անշօշափելի, անո-
րոնելի, անսկիզբն, անժամանակ. Անշամանդաղ գի-
տութիւն, աներկեւան տեսութիւն, ճշմարիտ էականութիւն,
բարձր՝ և խոնարհ օրհնաբանեալ գոյութիւն, անստուեր
ծագումն, ամենափայլ ճառագայթ, խոստովանեալ
լոյս, անտարակոյս վստահութիւն, անսպառտամ հնդիւրո,
անյեղլի կնիք, անսահմանելի տեսիլ, վկայեալ անուն,
ճաշակ քաղցրութեան, բաժակ բերկրութեան, հաստիչ
հոգւոց հաց, օտար մթութեանց սէր, աներկբայ խոս-
տումն, ծածկոյթ ցանկալի, զգեստ անկապուտ, օթոց
բաղձալի, զարդ փառաց, ձեռնկալու մեծ, ապաւէն
գովեալ, աննուաղելի շնորհ, անպակասելի գանձ, ա-
նապական անձրեւ, արփիացնցուղ ցօղ, ամենատեղաց
դեղ, ձրի բժշկութիւն, կրկնաձիր առողջութիւն, վեհա-
գոյն խրախոյս, անպատիր կոչումն, համօրէն աւե-
տիս, սորկամեծար թագաւոր, աղքատասէր պաշտ-
պան, մշտահարուստ տուիչ, անխափան գթացումն,
աննահանջելի հրաման, անհամառօտ յոյս, երկար տե-
սողութիւն, անզղջական տուր, ամենաբաշխս ոչ, արդարա-
կշիռ ձեռն, անաչառ ատեան. Մխիթարութեան ձայն,

 ակիս

սփոփանս լուր · բերկրութե՜ բերումն · անուն կեն-
դանի · նախախնամօղ մատն · անգայթագղելի ելք ·
անխարդախ ընթացք · կենդանարար կամք · աննեն-
գելի խրատ · աննախանձ պատիւ · լայնական հնարք ·
անձկական պայման · անգտանելի հետք · աներևոյթ
շաւիղ · անչափագիր պատկեր · որքանութ՟ անսահման ·
աննմանական տիպ · անզուգական գութ · ողորմութ՟
բազմաշեղ · խոնարհութ՟ տօնելի · համբոյր փրկական ·
Այլ ևս քան զայս՝ ազդմունք վայելչականք՝ մծ ու-
թենդ նուիրելեաց, օրհնեալ · գովեալ · բարեբանեալ
քարոզեալ · աւետարանեալ · հռչակեալ · հնչեցեալ · պատ-
մեալ · անխաբելի կամօք աղաչեալ · և որ ինչ առ մեզ
բերին առ 'ի քէն՝ հոսմունք քաղցրութե, զոր հան-
դերձելոցն ձաւից լուսաբանեն կերպաւորութիւք ·
որով զուարթ ցուցանիս 'ի փրկութին իմ՝ երանութի,
իբր 'ի պտղաբերութե իմեքէ՝ ախորժ տենչանօք լցեալ
զի ոչ իմովս ինչ անտխապատուաստ փառաւորիս եր-
գովք, այլ զի պատճառ իմն առցես զփոքրս աղերս՝
մեծ իդ փրկանաց ·

2 Այլ քանզի առ ամ հասակ անկեցեալ յերկրի ազգ-
բանականաց՝ այս պատուէր նկարագրական նորոգ-
մատենի ողորմ նուագի՛, որ զամենեցունց ունի ըզ
կրից պատահմանց՝ նշաւակել յիւրում պատկերի,
իբր կցորդ մեծ գիտակական կարեաց համայնից, առ
բոլոր գումարս՝ բազմահոլով տիեզերակայոց քրիստո-
նէից · Ու նախնի ժամն ժամանողաց, և առ երկրորդ-
կոչեցեալ չափու որբունն, առ որ 'ի կատարած ա-
ւուրն կոչեալ՝ սակաւաձեան ծերութեն · Ու պար-
տաւորս, և արդարս · առ ինքնարդոյ բարձրայօնն, և

սխալեալ անձնադատ գտեն · առ բարիսն, և եղեւ
նագործս · առ նկունս , և առ արիս · առ ստրուկս և
ներքոյանկեալս · առ սեպուհս և գերաշխարհիկս ·
Մ՛իջակայնոց՝ և պայազատաց · շինականաց և տոհմա
կանաց · արուաց՝ և իգաց · հրամայողաց՝ և հնազան
դելոց · գերելոց՝ և նուաստից · վեհից՝ և փոքունց ·
պատուականաց՝ և ռամկաց · ձիավարժից՝ և սոսկա
կանաց · քաղաքականաց՝ և գեղջկաց · արքայից գոռո
զութեց՝ ՚ի սանձս ահաւորին ըմբռնեցելոց ·
Մ՛իայնացելոց՝ վերնակենացն խոստակցաց · մեքենակա
նաց՝ տիրանուէր զգաստութեց · քահանայական եր
ջանկակրօն ընտրութեց · այցելութեց՝ բարեգդեա
տից դիտողութեց · աթոռակալութեց նախագահից՝
որբանուէր տեսողութեց · որոց ոմանց աղերս աղա
չանաց , և ոմանց խրատ բարեաց, առ դեմս աղօթից՝
այսու մատենիւ մատակարարեցի, ձեռնարկել հո
գունդ զօրութ՝ կարգել ինձ մաղթանս բազմադի
միս , և զմեղս նոցին խնդրուածս՝ գթութե մեծիդ
յանդիման լինել սովաւ հանապազ ·
A Եւ արասցես զսոյն ընթերցողացն ՚ի սիրտս յըս
տակս՝ բժշկութի հոգւոց , և մաքրութի յանցա
նաց · թողութի պարտուց , և արձակուրդ մեղաց կա
պանաց · Եղիցի՛ բղխումն արտասուաց՝ սովաւ վար
ժելոցն , և պարգևել տացի ՚ի ձեռն սորին ապա
շաւ ըղձից · Շնորհեսցի տ՛ր և ինձ ընդ նոսին՝
առ՚ի քէն զղջումն կամաց · և նոցա իմովս ձայնիւ՝
շունչս բարեհամբոյրս · նուիրեսցի վ՟ իմ այսու
մատենիւ՝ պաղատանք նոցին , և բանիւս այսու
հեծութք նոցին՝ Ք՟ իմ խնկեսցին · Ընդ համբոյր

ճաշակման այսր աղբերգութեան , շնորհ լուսոյ քոյ
մտեալ բնակեսցէ · եթէ ելցեն ինձ բարեպարիշտք
ընծայիւք սովաւ , ընկա՛լ կենդանեօքն վ՟քոյ գթած՝
և զիս ը՟ նոսին · եթէ ախտս ինչ սրբունեհրս՝ կաթ-
ուածոց աչաց՝ սովիմք բերիցի , եղիցի՛ ՚ի քէն խնա-
մակալ՝ և յիս անձրևել · եթէ գրեսցի և ՚ի փրկու-
թե՛ կարգեսցի՝ հաղորդելոցն յայս կիրս կենաց ,
արասցես կամաւ քո օրհնեալ՝ և ինձ համարել · եթէ
հեծութիս ա՟ծահաճոյս ՚ի ձեռն այսր բանի՝ ՚ի գաղտ-
նեաց ուրուք յառաջ եկեսցէ , օգտեցայց քև բա՛րձ-
րեալ՝ և ես ընդ նմին · եթէ ձեռն մաքուր՝ խնկով
հանդերձեալ՝ առ քեզ համբարձցի , հասցէ միասցի՛
ը՟ իմս ձայնի և աղաչողացն աղերս՝ յառաջ մատուցցի ·
Եթէ պաղատանս բազմադիմիս ը՟ իմս երկնեսցի ,
լիցի՛ և ինձ քև՝ և ըստ սորին կրկին նուիրեալ ·
Եթէ յարգեսցի այս անձին բանի պատարագ՝ քեզ
՚ի հաճութի , նախայրոյցն՝ ընդ իս քև ընծայեսցի՛ ·
Եթէ ՚ի տխրանաց ինչ ձանձրութե՝ ոք նուաղեսցի ,
կանգնեսցի՛ վերստին հաստատանաւ այս հառաչա-
նացս՝ ՚ի քեզ յուսացեալ · եթէ համբարտակն վտա-
հութե՝ մեղօք յատակի՛ , այսու որձանօք պատականե-
ցելովք աջով քո պաշտպան՝ դարձեալ կառուսցի ,
Եթէ յուսոյն ձգարան՝ սուսերբն յանցանաց հա-
տեալ կտրեսցի , կցեսցի՛ դարձեալ միւսանգամ կա-
մօք ամենակալիդ՝ բարուոք պատրաստեալ · եթէ վը-
տանգ մահու՝ անձնական ցաւոյ՝ զոք պաշարեսցէ ,
գտցէ փրկութի սովաւ առ ՚ի յոյս կենաց՝ յաղօթելն
առ քեզ կեցուցիչ · եթէ տագնապաւ ոք տարակու-
սի՝ ՚ի սիրտ խոցեսցի , քաղցրութե քո սովաւ՝ ապրել

ող

ողջունացի։ Եթէ անքաւելի կորստեամբ պար-
տեաց՝ յանդունդս քո խորոց էջէ ընդլուղեալ,
եկեսցէ 'ի լոյս՝ կարթիւ այս հնարից՝ քև պատա-
պարեալ․ եթէ թմբրութեամբ խաւարից՝ խաւարին
գործոց՝ էջէ ոք վնասել, զօրասցի անդրէն վեմ քո
միայն ապաւէն 'ի քեզ ապաստան եղեալ։ Եթէ
պահպանակն վստահութեան զանձն ուրուք լքցէ,
ընկալցի այսու միջնորդիւ ձեռն քո զնա՝ ամ-
փոփեալ 'ի նոյն հաստատութեան․ եթէ ամայի 'ի
զգուշութենէ պահողացն ոք դեգերեսցի, սպա-
սեսցէ տոկմամբ՝ առ 'ի նոյն դարձ նորոգողին․
Եթէ սաստիւ դիւային ջերման՝ դողումն ինչ
զոք խռովեսցէ, սթափեսցի 'ի սոյն յայս նշան՝
խոստովանեալ և երկրպագեալ խաչին խորհրդոյ․
եթէ անօրէնութեան մրրիկ՝ խորտակիչ հողմոյ՝ յան-
կարծ բախեսցէ զհաստատուն մարմնոյ՝ շինուա-
ծոյ մարդոյ՝ յերկրային ծովուս, հանդարտեսցի
անդրէն՝ ղեկաւ այս թևոց 'ի քեզ պատկանեալ։
Այլ առաքեսցես լինել դեղ կենաց՝ առ հնարս ցա-
ւոց հոգւոց և մարմնոց՝ քոց ստեղծուածոց,
զայս կարգեալ սահման ողբոց մատենիս սկզբնե-
ցելոյ յանուն քո՝ բարձրեալ։ Զսկսեալս իմ՝
դու կատարեա․ եղիցի հոգի քո խառնեալ 'ի
սա․ շունչ զօրութեան մեծիդ միասցի 'ի քո ինձ շնոր-
հեալ ստեղծաբանութիւնս․ զի դու տաս զօրութիւն
վհատեալ սրտից, և ընդունիս փառս յամենե-
ցունց․ ամէն։

Նու

+ԷԼ Երգոյն յաւելուած նորին հեծութեան՝ նորին հոգւոյն, առ նոյն ողբերս մաղթանաց բանի. Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Այ. *Բան. Գ.

1 Արդ քանզի սկիզբն կալեալ խօսել ընդ քեզ՝ որ ՚ի ձեռին ունիս զշունչ կենդանութեան՝ հողոյս բազմամեղս, յերկուղի՝ սարսեալ դողացեալ տագնապաւ մեծաւ՝ յաւէտ երկնչիմ. վասն զի ահաւոր և անտանելի, և՚ի սահմանէ բանի ՚ի վեջելի, յիշատակ անձառապրելի՝ անաչառդ քո ատենի՝ ՚ի կշռամբութեան իմ պարտաւորի՝ առաջի երկնի և երկրի. Նաղի և չէք իսկ բժշկութե՛ բազմավէր տանգ սաստկութե՛ վիրացս անողջանալի, խայթմանց խածոտածոց մահաբերին բերանոյ ժանեաց՝ որսողին զանձն իմ ՚ի կորուստ. Մանաւանդ զի ո՛չ գոյ պատասխանի, ըստ առակողին, յաւուր պատերազմի, և ո՛չ բանիւ խրատանալի, և ո՛չ վերարկուաւ պատըսպարելի, և ո՛չ դիմակօք կեղծաւորելի. ո՛չ առ երեսս բանիւք մատչելի, և ո՛չ կերպարանօք երբեք խաբելի. ո՛չ յօդուածովք բանից սատելի. ո՛չ արագամամբութեց փախչելի. ո՛չ թիկանց դարձուցանելի. ո՛չ դիմաց ընդ երկիր մածուցանելի. ո՛չ բերանով ընդ հող հաստելի. ո՛չ ՚ի խորս երկրի ղօղելի. Քանզի մե՛րկ են քեզ ծածկեալքն, և հրապարակեալ են աներևոյթքն. արդարութի իմ նուաղեալ՝ և իսպառ ունայնացեալ. մեղանքն յայտնեցեա՛լ և յաւէտ առաւելեալ. չարիքն իմ մնացական՝ և ես կորստական. իրաւանցն կշիռ պակասեալ՝ և անիրաւութին իսկցն զօրացեալ. բարեացն բերք հատեալ՝ և. խալմունքն ար

Հս

ճանաչեալ․ տուանդն կորուսեն՝ և դաստակնիքն այժ-
մէն գտեալ․ մահուն մուրհակ գծեալ՝ և աւետանեցն
կտակ եղծեալ։ Բարերարն տխրեցեն՝ և բանսար-
կուն ուրախացեն․ հրեշտակաց գունդն թաղծեն՝
և սատանայ խնծղիւք պարեն․ վերնական զօրքն ող-
բացեալ՝ և ստորնայինքն բերկրեցեն․ սպանողին մե
թերք լցեալ՝ և պահողին գանձն կապտեն․ տատրին
հողմն կանգնեալ՝ և ստացողին պարգև մատնեն․
հաստողին ձիր մոռացեն՝ և կորուսչին հաղբքն պա-
հեալ․ երախտիք փրկչին հեծգնեն՝ և բելիար զո՛ւր
թացեալ․ կենացն աղբիւր փակեալ՝ և գտողին
ժանգ՝ ժանդիս ժամանեալ։

2 Ուստի՝ ոչ ապաքէն ըղձալի էր, ըստ գրոյն կան-
խուն նախաձայնելոյ, ո՛չ առեղծանելն երբէք յար-
գանդի և ո՛չ նկարելն 'ի յորովայնի․ ո՛չ 'ի ծնունդ յա-
ռաջագայել՝ և ո՛չ 'ի լոյս կենաց հասանել․ ո՛չ 'ի թիւս
մարդկան գրել՝ և ո՛չ 'ի հասակ անձման ամբառնալ․
ո՛չ 'ի պատկեր գեղոյ զարդարել՝ և ո՛չ բանիւ հնդեր
ձաւորիլ, քան է այսպիսեաց սաստկագունից և սար-
սափելեաց ըմբռնել պարտուց, զոր և ոչ վիմաց կարծ-
րութի բերել, թող թէ մարմնոց լուծականութի․

3 Ուստի՝ տո՛ւր բարեգութ՝ աղաչեմ զքեզ՝ տո՛ւր
ինձ ողորմութի, որ զայսպիսիկ դու ինքնին քե-
զէն քոյովդ բանիւ մեզ սահմանեցեր՝ ասելով․
թէ տո՛ւք զայդ նո՛ւէր՝ յանուն փրկութեն ձերոյ՝
ա՛յ, և սո՛ւրբ եղերուք․ զի ողորմութի կամիմ,
և ո՛չ զպատարագ․ Ո՛հա բարձրացի՛ր վերստին
խնկեալ այսր յիշատակս, որ ունիս զա՛մ, և 'ի
քեն է ա՛մ, և քեզ փառք յաւիտենիցունց․ ամէն․

† Մ`երովբէն յաւելուած նշխին հեծութ՝ նորին համոյն,
առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի. ՚Ի խորոց սրտից խօս-
ք ընդ ա̅յ. *Բան. Ը.

1 Արդ՝ ես երկրածինս մարդ՝ կենցաղակա-
նաւ անկայուն գոյիւ զբաղեալ, և յիմա-
րութե̅ պատրողականաւ զինեալ՝ յիմարեալ,
որ ամենայնիւ ստեմ, և ո՛չ միով իւիք ճշմարտեմ.
Քանզի որո՞վք դիմօք վերագրեցելովք՝ նշանա-
կօք աղարտեցելովք՝ յանդգնեցայց լինել յանդի-
ման քում դատաստանիդ, ո՛վ իրաւադատ ահա-
ւոր անճառ՝ անպատում հզօր ա̅ծ բոլորից. Քան-
զի դասեալ ատեանին ՚ի սոյն՝ զապերախտու̅թ մե-
ղուցեալ անձինս՝ առ քումդ երախտիս, ցուցից
զիրաւունս քո միշտ զօրացեալ, և զանիրաւու̅թի
իմ յաւէտ պարտաւորեալ. Որ արարեր զիս ՚ի քո
պատկեր պանծալի՝ ՚ի ձեռն վեհիդ տպաւորութե̅,
զողկալս օժանդակելով.
2 Օրդալեցեր բանիւ. փայլեցուցեր փչմամբ
մտօք. ճոխացուցեր. իմաստիւք աճեցուցեր. հնձա-
րով հաստատեցեր. ՚ի շնչականացն որոշեցեր. հոգւով
իմանալեաւ խառնեցեր. իշխանականին գոյիւ պճ-
նեցեր. Նման հայրաբար. սնուցեր դայեկապէս
տածեր ստացողա̅պ. Տնկեցեր զմբարիշտս ՚ի քում-
դաւթի. Ջրովն կենաց ոռոգեցեր. աւազանին ցօ-
ղով մաքրեցեր. կենացն վտակաւ արմատացուցեր.
հացիւդ երկնայնով ջամբեցեր. ա̅ծային արեամբդ
արբուցեր. անհպիցն և անհասանելեացն ընտանե-
ցուցեր. զաչս երկրեղէն՝ ՚ի քեզ համարձակեցեր.

ռ ուսովդ փառաց վերածածկեցեր· զհողանիւթ մա-
տուՆս՝ անմաքուր ձեռացս՝ 'ի քեզ մատուցեր· զմո-
խիրս անարգ մահացու՝ երբ զնշոյլ լուսոյ յորդե-
ցեր· զհայր քո հզօր ահաւոր օրհնեալ՝ մարդասիրա-
պէս և անարժանիս իմոյ անձին կնքեցեր· Ո՛չ կե-
զեր զլերանս լցեալ նանրութե՝ 'ի ժառանգակիցն
կարգալ զքեզ· ոչ կշտամբեցեր զյանդգնեալս՝ 'ի
քո կցորդութի· ոչ ստուերացուցեր զտեսիլ աչացս՝
'ի քումդ ակնարկութի· ոչ արգելանաւ կապանաց՝
ընդ մահապարտացն տարագրեցեր· ոչ խորտակեցեր
զդատապարտ բաղկիս, որ անմաքրապէս առ քեզ համ-
բառնայր· ոչ մանրեցեր զոստս իմոց մատանցս՝ 'ի շօ-
շափելն զբանդ կենաց· ոչ պատեցին զինև մառա-
խուղք՝ 'ի ձօնելն զքեզ՝ ո՛վ հաւոր· ոչ փշրեցեր զպր-
ատամանցս՝ յըմբոշխնելն զքեզ՝ ո՛վ անսահմանելի· ոչ
գնացեր բարկութբ խոտորնակ՝ խոտորնակի ը-
քեզ հետևօղս, երբ ընդ վրիպելուՆն իսրայելի·
Ո՛չ խայտառակեցեր 'ի հարսնարանիդ՝ զանարժանս
քումդ պարերգու· ոչ 'ի գձուձ հանդերձին տե-
սիլ՝ զանօրինելս յանդիմանեցեր· ոչ կապանօք ձե-
ռացս և ոտիցս՝ յարտաքին խաւարն հալածեցեր·
3. Ա՛յս տմ մատուՆս բարեաց՝ և զներելոյդ եր-
կայնմտութե ընկալեալ 'ի քէն՝ բարերար օրհնեալդ,
և յամի միշտ երկայնամիտ, փոխադրեցի զնաաակս
պարտեաց՝ անթիւս և բազմօրինակ անօրէնութիս,
մրցմնականաց և անձնականաց՝ ամենեկին բազմածուփ
խորհրդոց յուզմանց երկրաքարշութեց· Ա՛յսո-
սիկ քեզ տ՛ծ իմ և տր, ընդ այսքանեաց բարեց փո-
խաբերեցի· զայս քեզ՝ ինձէն հատուցի չարիս, ը-

մոյ

մոլորեան յանդիմանութեն առակի, մուացեալ
զիմաստութի և սիրողս յիմարութե. Ո՛ այց բա-
րեաց երախտեաց կամօքս՝ ընդունայնութե գնա-
ցիւք՝ չարաչար ունայնացուցի. զայս լուսաւորու
շնորհաց անճառից՝ ՚ի բարձրելոյդ խնամոց բարդե-
ցեալ՝ մրրկաւն խելագարութե ցնդեցի. Նու թէպ
բազում անգամ ծանուցար՝ կարկառմամբ ձեռին
քո այցելութե ձգել զիս առ քեզ, ոչ հաւանեցայ,
ըստ մարգարէին՝ որ զխորայելք ամբաստանութե. և
թէպէտ խոստացայ դաշնաւորեցի քեզ հաճոյանալ,
և ոչ ընդ այսմ սահմանաւ ուխտին փակեցայ, այլ
դարձեալ զնոյն նիւթեցի չարիս, անդստին յորձն
առաջին մատեայ, փչոցն մեղաց հերկեցի զանդաս-
տան սրտիս՝ յորոմանն արդիւնաւորութի. Նաւ իս
եղանեն առածք՝ ամարեալ սբ մարգարէիցն։ քանզի
մնացեր յինեն խաղողոյ, և ես ընդ այնորիկ փուշ
շառաւիղեցի. դարձայ յանախորժ դառնութի պտղոյ
այդիս օտարացեալ. բուռն հարի զանհաստատ հող
մոյ, որովք միշտ տատանեալ՝ այսր անդր տարաբե-
րիմ. ըստ ձայնի երանելոյն յոբայ՝ է ճանապարհ իմն
անդարձ գնացի. ՚ի վր աւազոյ՝ շինուածս յիմարու
թե կառուցի. Այնատարր հետովք խաբեցայ՝ կե-
նացն անձկալեաց հասանել, փակեցի ինձէն զելիցն
ուղեորութի, բացի կամաւ զկորստեն խորխորատն.
Խցի զպատուհան լսելեացս իմոց՝ առ բանիդ կե-
նաց ընդունելութի. կփուցի զաչաց հոգւոյս հայեց
ուած՝ առ ՚ի զկենացն դեղ նկատել. Ոչ ընդոստեայ
՚ի թմբրութեց լքմանէ մոացս՝ ՚ի պատգամ փողոյդ-
ահաւորութե. ոչ զգաստացայ ՚ի բողոք գուժի՝

 հրա

հրափորձական աւուրն ընտրութն· ոչ երբէք զուր-
թեալ 'ի նիրհմանէ քնոյն մահացուի, որ 'ի կորուս-
տըն կարապետէ· Մ'չետու հանգիստ քոյ հոգւոյդ՝
'ի մարմնեղէնս տաղաւարի· ոչ ը̄ բնութի շնչյա
խառնեցի՛ զմասն շնորհաց քումդ պարգևի· ի-
մոյս ձեռօք կոչեցի կորուստ, ըստ առակողին, ըզ
հոգիս կենդանի մահացուցանել։

4 Ու զի՞նչ է ինձ սակաւս և նուաղագոյնս յօդել
սահմանս կսկծելիս չափաբերականս, մինչ ան-
ցեալէ ըստ քանակութի՛ և վերիպեալ ըստ բժըշ-
կութի· Ո՛րդ՝ քո՛ է ընձեռել կեանս՝ հոգւովս մե-
ռելոյս, և անոխակալութբ մատչել առ այցելութի
դատապարտելոյս՝ որդի այ կենդանւոյ· քեզ փառք
յաւիտ· ամէն·

† Երրորդին յաւելուած յինին հեծութե՛ նորին հոգւոյն, առ նոյն աղերս մաղթանաց բանին· Ի խորոց սրտից խօսք ընդ այ· *Բան· Ը ·

1 Եւ արդ՝ զի՞նչ բարութք գոյ առ այս, կամ ո՞ր
օգուտ ինձ առ սոյն սահման ընթացից ձայ-
նիս հեծութե՛ լքանել, և ոչ զամբարեալ չարա-
մահացու վիրիս՝ խարանաւ բանիս արտաքս հեր-
քել· և կամ զծանրութի սրտիս՝ մթերեալ ցա-
ւոյս՝ հոգեկան խնթոյս, իբր տաղտկացուցանողական
հնարաւորութբ, մատնամուխ զզուանօք փխել։
2 Ու քանզի ոչ գտայ արժանի պարծելոյ 'ի փառս՝
ընդ սրբոց այս, որոց լի են բերանք նց ծաղու՝
և շրթունք խրախանց ցնծութբ, ըստ առակողին և
սաղ

սաղմոսողին, 'ի կարգն երկրորդ դիմեցից՝ ընմինին
իմ յիշատակել համայն աստանօր· Թէպէտ առ իմում
Թերուեն բարուց անբարեաց՝ և նոքա յաղթականք
իցեն, իբր ապաշաւենն՝ քան զանապաշխարն· Տօնէլի
եղև մանաւե, առ իմոց պարտուցս առաւելու ի·
պատուեցաւ և փրկեցին, առ դժնէ իս անբարշտու
Թի· գովեցաւ անառակ որդին, առ անդարձիս ու իս
տազանցուԹի· յիշատակեցաւ կեղծաւորու ի որ
դույն ամասեայ, առ անշնորհու ի ապախտաւորիս·
օրհնաբանեալ եղև աւազակն, որ դատապարտն է ան
հաւատից· պատուեցաւ և կինն պոռնիկ՝ անզղջա
մայրն ապաշաւողաց· Ոչ պակաս քան զփարաւոն՝
զստեղծուած սրտիս իմ խստացուցի· Ի օրինակի
խռովուն մրրկաց ծովու ծփեցայ, ոչ այնքան սար
սեցի և պատկառեցի 'ի սաստկութե քումդ հրաման
նի, որքան այլք ծովուն՝ յեզերացն· Ընդ Թիւս չա
փուց կշռուԹե առ իմս գործոց՝ և աւազոյն կշռա
սահմանեցաւ· պակասեաց անբաւից շիղջք, առ
համբարս իմոցս անօրէնուԹեց·

3. Ոչ ԹԷպէտ և յոյժ բազում են մանունքն՝ 'ի
յափունս ջրոյն համահաւաքելք, այլ ուրոյնք և ո
ւանձնականք 'ի ծննդոց անձելուէ· իսկ մեղքն իմոյս
յանցանաց՝ անԹիւք, զորս անհնար է առնուլ 'ի միտ·

Ոմն՝ և ծնունդք իւր ·	ոմն՝ և շառաւիղք իւր ·
ոմն՝ և բիծք իւր ·	ոմն՝ և արկածք իւր ·
ոմն՝ և փուշք իւր ·	ոմն՝ և արմատք իւր ·
ոմն՝ և հաստատածք իւր ·	ոմն՝ և պտուղք իւր ·
ոմն՝ և նշխարք իւր ·	ոմն՝ և ձուղք իւր ·
ոմն՝ և ստաք իւր ·	ոմն՝ և արմկունք իւր ·

ոմն՝ և Հիւրանք իւր · ոմն՝ և մատունք իւր ·
ոմն՝ և խլրտմունք իւր · ոմն՝ և զօրութիւնք իւր ·
ոմն՝ և ազդմունք իւր · ոմն՝ և նշմարանք իւր ·
ոմն՝ և տիպք իւր · ոմն՝ և մնացուածք իւր ·
ոմն՝ և ստուերք իւր · ոմն՝ և մթութիւնք իւր ·
ոմն՝ և յարձակմունք իւր · ոմն՝ և հնարք իւր ·
ոմն՝ և պատիրք իւր · ոմն՝ և դիտմունք իւր ·
ոմն՝ և դիմեցմունք իւր · ոմն՝ և չափք իւր ·
ոմն՝ և խորք իւր · ոմն՝ և գարշուլիք իւր ·
ոմն՝ և կայծակունք իւր · ոմն՝ և կիրք իւր ·
ոմն՝ և մթերք իւր · ոմն՝ և գանձք իւր ·
ոմն՝ և ցնցուղք իւր · ոմն՝ և աղբերք իւր ·
ոմն՝ և գիւտք իւր · ոմն՝ և շանթք իւր ·
ոմն՝ և հրդեհմունք իւր · ոմն՝ և պատկառանք իւր ·
ոմն՝ և վիհք իւր · ոմն՝ և անդունդք իւր ·
ոմն՝ և բորբոքմունք իւր · ոմն՝ և աղջութիւնք իւր ·
ոմն՝ և ամպրոպք իւր · ոմն՝ և կայծակք իւր ·
ոմն՝ և հոսմունք իւր · ոմն՝ և հեղեղք իւր ·
ոմն՝ և սառնամանիք իւր · ոմն՝ և դրունք իւր ·
ոմն՝ և շաւիղք իւր · Հնոցն՝ և տապ իւր · հրատն՝ և դողորջիք իւր · հալոցն ձկալին՝ և ձենձերմունք իւր օշինդրին՝ և դառնութի իւր · կործանիչն՝ և հնարան դեղք իւր · բռնաւորն՝ և յեղուզակք իւր · գողոցն՝ և սպառազէնք իւր · աւազակապետն՝ և գումարտակք իւր · գազանն՝ և կորիւնք իւր · խածանողն՝ և ծակոտուածք իւր · ապականագործն՝ և նմանիք իւր ·

4 Բարդ՝ այսոքիկ պետք են գլխաւորութեց՝ ապականողաց ոգւոց համայնից, դառնալ ընդ ենքեամիք նուաճութիւք մասանց իւրաքանչիւրոց՝ ի

 ստ

տացանէ՝ բիւրք բիւրուց՝ և հազարք հազարաց․ իսկ զհամայնիցս թիւ՝ նա միայն զօրէ իմանալ, որ զառ ՚ի մէնջ չէութիւն գրեաց՝ իբր զէութի գործոց տեսանէ․ Այլ արդ՝ եթէ ոք զանձն ոչ խաբեսցէ, և առ երեսս ոչ կերպարանեսցի, և կեղծաւորաբար ոչ անհաւատեսցէ, և մարդ զինքն ծանիցէ, և համարակաց բնութ՟ վարեսցի, և երկրածին զանձն դիտեսցէ, և ՚ի չափս իւրում կանոնին կայցէ, իմասցի՝ ծանիցէ՝ զնախաթիւ մասունս արկածիցդ վերագրելոց․ թէ ոչ ընդունայն ինչ գրեցի, և կամ զբնաւ իսկութիւն սահմանեցի, որ ՚ի մերս բնութ՟ պատուակի ազգի ազգի վերիպականութի․ այլ ՚ի բնութեանց արդասեաց չարեաց՝ չափ մի երևեցուցի, զի նոքօք և զայլսն իմաստասիրեսջիք թէպէտ և ոչ բաւանդակապէս․

---

† Սերաւին յաւելուած Երկին Հեծուէ՝ Նորին Հոգւոյն, առ նոյն աղէրս մաղթանաց Ենի․ ՚Ի խորոյ սրտից իւրոց՝ ընդ ծով․ *Տեառն․ Աս․

Այլ զի մի՝ զմիրկութեանց վտանգութի իսպառ կորեցից, և ապաղէն եղեալ՝ մատնեցայց այսքանեաց աներևութից ընդդիմամարտից, որք ոչ այլ ինչ են, քան թէ ընտանիք թշնամիք՝ ինքնածին բռնաւորք, զոր վերագրեալքդ սահմանեցին՝ զորքանու՟ն պատկերին ձևոյ եդեալ․ ահարկուս ցուցից առ սմին բազմաբոյլ բնութ՟ մարտկացդ՝ զօրեղ ախոյենս ամծականս՝ ամենայաղթօղս և անպարտելիս, թէ և կոխծելիս կերպս՝ և դժուա-

րին

ըակութ պտուղս ծառոց անհասանելեաց, և անկոխ
ճանապարհաց երկք և տաժանմունք։ Քանզի զայն
ամ գունդս չարութե բանսարկուին զօրաց, սա-
կաւ մի արտօսր կաթուածոց աչաց՝ իբր զձձիս զե-
ռունս բազմոտանիս խխայթից երկրի տկար խլրտ-
մանց՝ անկեալ՚ի վերայ ծորուածն ձիթոյ, կամ դդղն-
դեղ ինչ սատակչական՝ ցամաքեցուցանէ։ և դդղն
մի հառաչումն սրտի հեծութե՝ ելեալ՚ի յոգւոյ, ի-
բըր շնչումն հուրային ջերմութե՝ խառնեալ յար-
ևու, զպառնամանեաց սաստկութի հալէ։ քանզի
ըստ միումն նմանութե՝ հեշտածինք են։ և ըստ
միւսումն դիմադրութե՝ դիւրամեռք։

2 Մ. յլես ոչ երբեք կասեցից դառնել զդատապար-
տեալս՝ բանից կսկծմամբ։ պարսել զպարտաւո-
րեալս՝ իբր զհնասակար անփրկանաւոր անհամոզելի։
վս զի զոմանս սատակեալ՚ի յիմոց նեղչացն, ոմանց
զօրութի տամ կենդանանալ՝ առ հոգւոյս կորուստ
Տունկս դառնոստեան, որ զգարշուի անառակ վա-
րուց ծաղկեցի։ բարունակս ապականաբեր և մահ
ողկուզեցն, որ զկորստեան գինին երկնեցի։ քանա-
նու զաւակս՝ և ոչ յուդայի ըստ ասից մեծին դա-
նիէլի։ որդիս գեհենին, և ոչ արքայութե։ ժառանգս
գժոխոց, և ոչ փառացն փափաքելեաց։ նիւթս տան-
ջանացն, և ոչ հանգստեան։ Ապերախտս՝ առ երախ-
տաւորդ։ ապաշնորհս՝ առ բազմապարգևդ։ մի՛շտ մե-
ղուցելոյ՝ առ երկայնամիտդ։ դառնացուցիչս՝ քաղց-
րութե բարերարիդ։ Ծառայս չար և վատ, ըստ
տերունեան յանդիմանուեն։ իմաստունս՝ զչարիս
գործել, ըստ եսայեայ նախասացուեն։ ժիրս՝ առ

ժանդագործութիս զազրութե. փոյթս՝ առ 'ի
բարկացուցանել զՏէրն. մշտաշարժս՝ առ գլուխս սա-
տանայականս. հանապազորդեան վիշտս՝ ստացողին.
Թշուառս՝ առ բարեացն Թուիչս. ծուլս՝ առ երանութեն
ընտրութե. դանդաղս՝ առ դիտմունս խոստացելոցն.
անարիս՝ առ կարիս պիտանեացն և օգտակարացն.
պաշտօնեայս՝ տիրադրուժ երախտամոռաց.

3Վայ անձինս մեղաւորի, զի վարարեցին իմ բար-
կացուցի. վայ որդւոյս կորստեան, որ զկենդանութեն
ձիր մոռացայ։ Վայ պարտապանիս անհամար բիւ-
րուց քանքարաց, որ ոչ գոյ հատուցանել։ Վայ բեռ-
նակրիս ծանրութե մեղաց դժնեից, որ չունիմ դա-
նալ առ հանդստարարն. վայ վնասակարիս տրունեն
պարտուցն, որ չիք հնար յանդիման լինել հզօրին.
Վայ եղեգնախուի կիզանողականս նիւթոյ, որ սո-
չորեալս եմ 'ի գեհենին. վայ ինձ առ այս յիշատակի
զի նետք բարկութեն այ՝ այրեցելովք են գործեալ.
վայ յիմարութեանս, որ ոչ մտաւեցի զծածկեցելոցն
յայտնութե հանդէս։ Վայ ամբարշտիս, զի միշտ
անդադար ոստայնս չարեաց կկեցի. վայ զմարմինս
պարարողի՝ կերակուր որդանցն անմահից, կատաղողացն
թունաւորաց զխարդ համբերեցից. վայ ինձ առ ար-
բուցման մահուն բաժակի, որպէս զյաւիտենականն
տուժեցայց. վայ ինձ առ ելս անարժան հոգւոյս՝
յեղկելի մարմնոյս, իբր դատաւորին ահմարտի յան-
դիմանեցայց. վայ ինձ առ նուաղուն իւղոյն լապ-
տերաց, զի անարծարծելի է աղօտանալն. վայ ինձ
առ ձեռպ տապնապի՝ ահին պակուցման, յորժամ ա-
ւագասրահին մուտն փակեսցի. վայ ինձ առ ձայնին

ահաւորութիւն՝ դողդողուցելոց և տարաժամեցելոցն բանից՝ երկնաւոր Թագաւորին վճռաւ կնքելոյն.

Թէ ո՛չ գիտեմ զքեզ.

† Աստուածային յաւելուած կցեալ հեղինակէ՝ նոյն հեղինակի, առ նոյն ողբերգ մաղթանաց բանին. Ի նորոյս ուրեք երեւ եւ ... ոյ.

*Գլուխ. Ի.

1 Դու արդ՝ զի՞նչ գործեցես անձն իմ կորուսեալ, կամ ո՛ւր Թաքիցես, կամ զիա՞րդ ապրեսցիս, կամ ո՞րպէս եկեցես ՚ի մեղաց բանդէ. Բանդն բազում են պարտիքդ, և անԹիւ հատուցմունքն. սաստիկ կշտամբանքն, և անվրիպելի նախատինքն. անողորմ են հրեշտակքն, և անկաշառ դատաւորն. հզօր ատեանն, և անաչառ բեմն. քստմնելի ապառնալիքն, և անողորմ հատուցմունքն, ահարկու հրամանն, և մերկապարանոց յանդիմանութիւնքն. հրեղէն են գետքն, և անանցանելի են վտակքն. Թանձրամած խաւարն, և արտաքոյ այցելուԹե՝ մոռանալութիւն. անպակասն է գունքն, և մշտնջենաւոր է տագնապն. ամենհնարաւ տարտարոսն. և անզերծ սատանայնքն. Դու արդ՝ որդեակ քեզ են գանձեալ դառինքս այսոքիկ դժնդակք, և տարժանելի օժանդք, անդէմերեսեցան պատուհասից, ով անարժան անձն իմ մեղաւոր՝ չարագործ՝ պոռնիկ՝ բազմաբիծ, և սահման անդառնալի բնութին անմաքրութեան. Ահա՜ զարդ իբրև գործոց ձեռացքոց ժառանգեցես Թիւրեալ ՚ի յուղղութեանց, և զառածեալ ՚ի մաքրութեանց. տարադրեալ յարքայութենէ,

և

և 'ի կարգաց պարկեշտութեց · ունայնդ 'ի լուութեց՝
հոգեպարգև հարստութեց · նախանձարկու բա-
րերարին, և ամենակալ Թագաւորին ·

բ Այլ քանզի կառուցեր քեզ անել արգելան՝ և
անփախչելի որոգայթ, խոստովանեալ քեզէն
զանբժշկականդ քո վէր, և զանօրինակդ հարուած,
վկայելով զանձինդ զպարտականդ մահու՝ զանբու-
ժելիդ բեկումն, ով չարդ 'ի բարեաց · ով դառնու-
Թիդ 'ի քաղցրութեց · ով խաւարդ 'ի լուսազարմից ·
ով կապտեալդ 'ի պճնելոց · ով դատապարտեալդ 'ի գովե-
լեաց · ով անբարիշտդ 'ի բարեպաշտից · ով չնչականդ
'ի բանականաց · ով անմիտդ 'ի մտաւորաց · ով անհան-
ճարդ յիմաստնոց · ով անմաքուրդ յընտրելոց · ով
մահացուդ 'ի կենդանեաց · ով խոտորականդ 'ի սրբոց ·
ով արտաքսեալդ 'ի պարկեշտից · ով կեղծաւորդ յուղղա-
րոց · ով անպիտանդ 'ի պիտանեաց · ով անարգդ 'ի
փառաւորաց · ով նուաստդ յառաւելութեց · ով գե-
րիդ 'ի գերադասունից · ով նուաստագոյնդ 'ի վեհից ·
ով աղքատդ յընչեղաց · ով անարժանդ 'ի փրկութեց ·
ով անմասնդ 'ի բարձրութեց, և 'ի հոգևոր հարստու-
Թեանց · և հատուածեալդ յօրհնելոց ·

+Ս երորդին յաւելուած կրկին հեծութե՝ նորին հոլովղի,
առ նոյն ողբերս մոլորանաց բանի · Ի խորոց սրտից խօսք
ընդ Այ · *Բան · Թ ·

ա Այլ արդ՝ զի՞նչ արժանաւոր ըստ քեզ բամ-
բասանս շարադրեցից 'ի կտակ մաղթանաց
մատենի այսր ողբերգութեան, ով անձն իմ

Թըշ

թշուառ ամենապատկառ, և առ պատասխանիս բա-
նից անբարբառ, անպիտան ոգւոյ և մեղացն մասնակցու-
թեան. Օ՜ ի եթէ զլիճ մի ծովուց՝ 'ի յորակութիւն
դեղոյ յեղեղեցից. և զդաշտս ապարխօք բազմօք
սահմանեալ՝ 'ի տարածումն լայնութեան քարտեսի չա-
փեցից, և զպուրակս յորդունց անտառուց՝ շամբից ե-
ղեգանց՝ 'ի հատուածս գոյութեան գրչաց կազմեցից,
և ոչ զթիւ մի 'ի բարդելոցն անօրէնութեանց՝ զօրէցից
ընդ գրով սահմանի գրաւել. Նա զի՝ թէ զմայր
լիբանանու՝ 'ի մի լուծ կշռոց զօդեցից, և կամ ըզ-
լեառն արարատեան՝ 'ի կէտ ամբարձման նժարի միոյ
արդարութեան՝ մէջնորդ կացուցից, ոչ հաւասարէ
այնր հարթութեան համազուգակցել.

2 Որպէս ամբարձուղէշ՝ ստուարաստեղն տերևա-
լից՝ ունայն 'ի պտղոյ, նմանակից յաւէտ հարա-
զատ այնր թզենւոյ՝ զոր տէրն չորացոյց. քանզի սա-
ղարթօք վարսից. այսէ՝ արտաքին դիմօք բարեշուք
կերպից՝ իբր պատկառ իմիք պաճուճեալ, բայցակա-
նացն գոս բաղձալի. իսկ եթէ մերձեսցի տնկողն՝
խուզել զխնդրելին, գտցէ զքեզ ունայն 'ի բարեաց,
և գարշելի 'ի գեղեցկութեանց. ծառդ տեսողաց, և
նշաւակութիք նախատողաց. Օ՜ ի եթէ ապաժամանն՝
յանզգոյշ ժամու՝ հերապանծ տունկն պտղաւորաց
անկենդան, որ դոյզն պատկերն է անպատրաստից,
եկն ընդ անիծիւք. և կամ երկիր ոռոգեալ ցօղով,
և ոչ բազմապատիկ՝ զաւանդս արդասեաց երկրա-
գործութեան՝ տածողացն մատուցանէ, լքեալ մոռանի.
Իսկ դու՝ ով անձն իմ եղկելի, սահման բանաւոր և
տունկ կենդանի և ոչ 'ի ժամու իւրում պտղաւոր,

Իբր ոչ զնոյն կրեսցես պատիժ նախնում առկիդ։ Ա՜ս զի զհամայնն ընկալար 'ի քէն՝ անպակաս յառաւելութեց, սկզբնաւորեալ 'ի մարդն առաջին՝ և մինչև 'ի սպառումն ծննդոց նորին՝ զբերս գործոց նանրութեց, և զգիւտս նորոգս՝ ատելիս և անախորժելիս հաստողին զքեզ մ՜յ։

3 Եւ մ՜ս զի եդի զքեզ նպատակ հանդէպ երեսաց տեսութեան մտացս՝ ա՛նձն իմ անպիտան, վիմօք ձգելոց արձանաց բանից՝ իբր զանընդելգազան վայրենի, անողորմաբար զքեզ քարկոծել։ Որ թէպէտ և ոչ պատահիմ անուանիլ արդար, սակայն յառաջնումն պատասխանւոյ՝ իբր ընդ ոսոխի ուժեմն՝ ընդ անձին՝ յօժարամիտ կամօք ոգորիմ, ը՜տ իմաստութեն բանի․ և զյոյզս մտաց խորհրդոցս գաղտնեաց՝ իբր զգլխաւորեալ յանգաւորութի չարութե գործոց խոստովանել, քեզ տարածեցից՝ մ՜ծ իմ և տ՜ր։ Ո՛ ի որում չափով չափեցից զանձինս ստգտանգ, 'ի քոցդ աննուաղ գթութեց՝ այսրէն չափեցայց, ընկալեալ զշնորհդ յաճախագոյնս՝ ը՜տ մեծագունիցդ պարտեաց, Եւ ո՛րքան վիրացն հարուածք՝ անբժշկականք և անհնարաւորք ճարակեսցին, այնքանեօք չափովք կրկին առ սմին՝ և իմաստք արուեստից բարձեալ բժշկիդ՝ բարեհռչակեալ լուսաւորեսցին․ և 'ի պարտուցն առաւելութի, նոյնքան փոխատուիդ առատատրութի՝ բարեբանեալ միշտ պսակեսցի, ը՜տ խնկաւորդ քում առակի։ Ո՛ ի քո է փրկութի․ և 'ի քէն է քաւութի․ և աջով քո՝ նորոգութի․ և մատամբ քո՝ զօրեղութի․ և 'ի հրամանաց քոց՝ արդարութի․ և յողորմութեց քոց՝ ազատութի։

և յերեսաց քոց՝ լուսաւորութի. և՛ի դիմաց քոց՝ զուարճութի. և հոգւովդ քո՝ բարութի. և օծմամբ իւղոյ քոյ՝ սփոփութի. և ցօղով շնորհի քոյ՝ զուարթութի. և դու տաս մխիթարութի, և մոռացուցանես զվհատութի. և բառնաս զխաւար վշտաց, և զհեծութի ողբոց՚ի ծաղր փոխես. Եւ քեզ վայելէ օրհնութի գովութե հանդերձ յերկինս, և յազգս հարցն և՚ի ծնունդս նոցա, և յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն.

---

† Մատեանն յաւելուածոյ կրկին հեծութեան՝ նորին հանճարոյ, առ նոյն աղերս մոլորանաց բանի. Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ. *Բան. Ա.

1 Եւ արդ՝ քանզի միապէս մատնեալ կորստեան՝ և զգլխովին ուժգնապէս, և մեղանչելն մոլեգնաբար. զի թէ և ստորացեալ իմն են՚ի միմեանց այլայլութիւք նմանութեցն, սակայն զկերպարանս երկաքանչիւրոցն առ միմեանս եդեալ, զմի և զնոյն վհատութեան ծնունդս արտադրեն. Զի մինն՝ զհզօրին ձեռն՝ իբր ապիկար՝ թերահաւատէ, իսկ միւսն՝ ըստ նմանութեան քառատանեաց պաճարեղինաց՝ յանձգայս եղեալ, զյուսոյն առասանն խզէ. վասն որոյ ընդ առաջնումն միշտ փաղաքշեալ հանապազ խնդայ սատանայ. իսկ երկրորդաւն՝ ըստ նմանութե լափլիզող դժոխորովայն գազանի, իբր կերակրով՝ արեամբ պարարի.

2 Եւ արդ՝ իբր զգանեալ բազմահարուածեան հեծանաւ, և յաւէն մահու ժամանեալ՝ դոյզն ինչ

դար

դարձուածն շնչոյ ընկալեալ, և յոգի կենդանի եկեալ,
կազդուրեցայց պատսպարեցայց կանգնեցայց յար
եայց յանկենդանականս կորուսենէ. օժանդակեալ
քի ձեռամբքն՝ որ գթածն է յամի՝ ի բարերար յերկ
նաւոր հօրէն՝ փրկութե և բժշկութե պտուղ ըն
ձեռեալ ինձ մեղուցելոյս՝ ախտացելոյս՝ և մնհացե
լոյս։ Նու սկզբնաւոր ողբերգութե այսր աղերսա
նաց, զհաւ ատոցն շինուած կառուցից. քանզի և ոմն
'ի նախնեացն՝ սոքիմբք զինել, փոխեցաւ իակոյն յան
մահականն վիճակ վերին. զապաշխարութեն դեղ
ընկալեալ, ապաշաւանաց թօշակաւն՝ զգրաւականն
աներծութե ատեն ժառանգեաց։ 'Ի վերքան
զորոց՝ առաքելն ընդ նմին ցուցանէ, որք զհանդէսն
մրցականին յերկրի կատարեալ, ապագայիցն և երկ
նաւորացն յուսոյ հաւատացին, և անտեսիցն ձոխու
թե փարթամացին։ Իսկ զխորախոյս տրունի պաշտե
լի բանին՝ յիշեալ առ սմին, զի ոմն ինչ հնարաւոր է
այնմ՝ որ հաւատայն։ Նո՛ զի՝ և զշավին ընտրակա
նացն բարեմասնութե այ հաճելեացն՝ զննեալ առ
տանօր, զայս պատկեր բանի ընկալաք նախնի գահ
երեց, առ 'ի սրբուեցն մաւտ՝ սովիմբ հնդերձել
առանց որոյ և ոչ որն փառաց՝ զհուրսն առ մեզ հը
րաշագործեաց զօրութի, եթէ ոչ նախ՝ լծակից
խնդրեաց բարերարութեն իւրոյ զհաւատսն մեր։
ուստի և կեանս ընձեռել զօրէ ինքն իշխան բաւա
կանուբ՝ առ ընթեր գոլովայ. քանզի հաւատք քո
կեցուցին զքեզ, որհնաբանեալն այ բերան վկայէ։
Քանզի արդարև սեռն տեսութի, և կատարեալ
իմաստութի, և առ այծ ընտանութի, և բարձրելոյն

ծա

ծանօթութեն հաւատոց մասն՝ երջանիկ և ընտրեալ անուն՝ որ յարաձգեալ մնայ անվթար և անփոխակելի, պատուականից գոլով սիրոյ և յուսոյ։ Ո՜ իեթէ փոքու սերմանի գոյր՝ հատի մանանխոյ չափոյ նուատի հաւատք՝ զերանց մեծութ՟ն փոխէ զօրեղապէս ՚ի սիրտս ծովու, ապա յիրաւի ընկալայք զայն սկըզբընաշաւիղ առաջնորդ կենաց՝ աներկմիտ պաշտօն առ ած, որ զապաւինիսն և ծածկեալսն՝ առանց երկբայութե ՚ի հոգւոյն աչս տեսանէ, երկրորդութէն փառաւորելի անուամբն պատուեալս հաւատք՝ ընդ սիրոյն դասել և յուսոյ։ Ո՜ ի թէ՝ և զերիսն հատուածս առանձնաւորականս՝ ՚ի մի և ՚ի նոյն խորհուրդ դիտեսցես, յաւէտ մեծասցիս նոքօք ՚ի յած. քանզի՝ թէ հաւատաս ՚ի նա, և սիրես. որով և յուսաս աներկբայութեց պարգևաց նորին։

Նմա փառք յաւիտեանս. ամէն։

---

† Մերորին յուսելոյ նշխին հեծութ՟ն՝ նորին հոգւոյ, առ նոյն ողէքս մողլինոց բանի. ՚Ի խորոց սրտից խօսի՝ ընդ այ. *Բան. Ժ․Ա․

Մաւ արդ՝ ես յետինս դաւանողաց՝ ունայն ՚ի բարեաց, նայեցեալ խորհրդով մտացս ՚ի սկզբնաւորն իմ եղելութիւն՝ ՚ի ձեռն ձեռին ստացողին իմոյ յանէից, յուսով հաւատամ յի քեզ առնել զոր կամի։ Քանզի հաւատացի, վասն և խօսեցայ խոնարհեալ պօղոսիւ, ուսեալ ՚ի դաւթայ, թէ և արդ կենդանի մաղթանք նոյ այց ինձ արասցէ. ոչ հաւատովք ճանաչել զնա, և զզօրութիւն

յորութեն նր̃ , ըստ առաջելոյ , և զհաղորդութի չարչարանաց նորա , և որ զկնի բերին առաջեալքն։ Այսօր է սմին և յայժ նմանատիպ՝ հաւատալն իսկապես և՛ի նորոգս այս փոխադրութի, որ 'ի մեղացն 'ի քաւութի, և՛ի չարագործութէ յարդարութի, և յանմաքրութէ 'ի սրբութի , և յանքաւելեացս պարտեաց մահու յանցանաց՝ յանդատապարտն երանութի , և՛ի ծառայական կապանացս՝ յերկնաւորն ազատութի։ Քանզի զիմ իրդ ոչ արդեօք չքնաղ քանզքան՝ և՛ի մթութէ երկեանու է խաւարի զտեալ՝ և աստուծով օժանդակեալ և օգնեալ սիրոյ մեզաւորի, որ ընդ մարմնապես ծիծաղելն՝ առ նմին հեծէ հոգեպէս։ Որ թէպէտ և յամբարձմանէ բարձրութե գերագունից կայից , ստորասուզել ծանրութե՝ յանդնդայինն մհին խորխորատ դքոյն կործանման , նորագիւտ մեղօքն անջրելեօք , ունի և նշխար նշուլից՝ փրկութե կենաց հպաւորելոր կայծակն լուսոյ պահեցեալ 'ի միտս և յոգի։ որպէս ըղձութն նշանաւոր և զարմանաւոր թանձրամած՝ հըրաշէւք մակարդել վեհին հրամանի՝ 'ի յատակս ներքին նիրհել՝ ջրհորոյն։ Ուստի և մեղուցելոյն իսպառ թաղծելոյ, և ակնկալութի բարւոյն բարձելոյ։ և համարձակութի շնորհին լքելոյ, յուսալ վերըստին անդրէն միւսանգամ նախապարգևիցն փառազարդութեց դարձեալ հասանել։ քանզի և յածուստ անդուստ հանդերձի և այս՝ ներգործիլ առ սոյնս. վս̃ զի սա զտոհմիկն զօրութի՝ ամենահնար աւետարանէ։ Յոր խունկ հաճու է մեծապս հաստոտի ած̃, քան յամ բարութեան անուշից, և քան 'ի խառնելն

երբեմն աղաչմամբ՝ 'ի սպաս խորանին, որ է կերպա-
րան անձանց խոնարհից զինչեալ բեկութբ՝ առ 'ի
միութիւն նոյն նմանութե. Ըստ որում հարցեալ
փրկչին ամենից՝ ցուցանս ախտացելոյս տեսանելեօք,
հաւատամք ասելով՝ առ այդ, թէ կարող եմ առնել
ձեզ զայդ, ոչ պարգևեաց աչաց նոցա լոյս, եթէ ոչ
նախ զհաւատոցն գրաւ ընկալաւ. Քանզի զինչ
քան զմեռելոցն քառօրեայն դիոյ՝ առ կենդանու-
թի մեզ անյուսագոյն, առ որ կանանցն ժամանելոց
'ի յոտս արարչին՝ հաւատոցն հանդերձանօք, անյա-
պաղաբար զփառացն այ տեսլին զհանդէս՝ 'ի յեղ-
բօրն կենդանութիւն.

2 Իսկ աստուածին անկապուտ շնորհին մնացելոյ զկնի
մեղանացն՝ հզօրագոյն են վկայք. Նախ՝ Ենովք.
զկնի ահարոն. յետ նյ̃ դաւիթ. դարձեալ և պետ-
րոս. ընդ որս և փոքրն եղիազար, որ 'ի մեծէն այ
ողորմեալ՝ մեծագունիցն վկայեցաւ. Աւելորդ է
առ այս և բանն առակի անառակ որդւոյն. Թողում
զպոռնիկն՝ որ 'ի տանէ գովեցաւ. և զմաքսաւորն՝ որ
'ի բարեգործէն յիշատակեցաւ. և զաւազակն երջա-
նիկ՝ որ յարձակումն վերջին շնչոյն՝ հաւատովքն պ-
սակեցաւ. և զոր անքաւելին են պարտիք՝ զհաղոր-
դեալքն սպանման մահու արարչին. առ որս և զգլխա-
ւորն ընտրելոց պօղոս՝ որ երբեմն նախանձն էր անօ-
րէնաց. Յորոց ոմանք ծանօթութբ օրինին գըլա-
րեալք, անդրէն կանգնեցան բիւրապատկեան գե-
րազանցութբ՝ քան զնախակրօնիցն առաւելութի.
Իսկ որ նախ քան զօրինակին տնչութի՝ զաւանդն
պահէին հայրենի, միջնաւորագոյն զոլ պատուիրանի

սկզբ

սկզբնահօրն դաւանութե, որ և զնախնւոյն պտրուխ՝
ինքեան վարկուցեալ, զնորայսն՝ իւրովքն տուժեց
կրից տաժանմամբ, ոչ քաւեցաւ միայն ծածկել 'ի
յերկրի, այլ չորչորելեան մարմնով, բանականաց
բնութե կենաց կարապետ՝ յաղթօղ զօրապէս ըղձա
նութե մահու՝ փոխեցաւ. Իսկ ոմանք 'ի բուսոյ
տհաս հասակին չարութն յերկարաձգեալ, 'ի կա
տարեալ տիս ժամանակին, ոչ 'ի բարձրութեն կայից
հասեցան, քան թէ 'ի ստորնականաց թշուառութեց
դժնեից կենացս՝ 'ի կամարն երկնից համբարձան.
Նաեւ թէ այն ժամանեաց կանխաւ՝ զօրացեալ 'ի չա
րեացն դարձ, որ մինչև յոսկեղէն նիւթ յեղանա
կեալ հողոյս գոյութն, և պատկերն արքունի 'ի պղ
տին կերպիս մերոյ՝ նկարեալ արքունականն քան
դակուածով, անկորուստ և անփոխադրելի և յաղթօղ
դաւաճանութե զմերս ենթադրեալ բնութին, ապա
առաւել յուսալի է այժմ մերկապարանոց լուսաւո
րութի անքօղ և անվերարկու՝ տերամբ քի ուխ
տեալ. որով և միշտ հաստատել պահի 'ի մեզ բանն
տրունի, ըստ մարգարէին ձայնի, ուխտ խաղաղութե
և կնիք հաստատութե՝ առ հաշտարարն միջնորդ՝
երկնային անմահ կենդանի և մշտնջենաւոր բարե
խօս. Ապա ուրեմն ըստ այսու կանոնի Ճշմարտա
դունի, և անփոխադրելի սահմանի, և արարչաւանդ
տայմանի, համբուրեմ հաւատոց շրթամբք՝ զպատ
կեր բանիս. և ակն ունիմ փառացն շնորհի. քանզի
արդարև յարդարացուցանելն զմեզ այ՝ ոչ ոք զօրէ
դատապարտ առնել, ըստ առաքելական բանին
սահմանի.

ՅԱ ՄԼ յայս անստուերագիր վստահութ(եան) ապա-
տան , կամ կործանելոյ կանգուն . Թշուառա-
ցելոյ յաղթօղ . վրիպելոյ ՚ի դարձն կենդանական .
ամենաթշուառ չարագործի ՚ի յոյս . մահու մատ-
նեցելոյ ՚ի կեանսն . ընդ ապականութ(եան) վաճառելոյ
՚ի ձիրս . դժոխային գործովք գրաւելոյ ՚ի լոյսն .
ստորնասուէր անսանձնակենցաղս յերկինս . կրկին գայ
թաւալելոյ ՚ի վերստին փրկութին . մեղօք կապե-
ցելոյ ՚ի հանդստեանն խոստումն . անբժշկական
վիրօք վիրաւորելոյ ՚ի դեղն անմահացուցիչ . ստամ-
բակելոյ վայրագութ(եան) ՚ի սանձն հանդարտութեն .
որորացելոյ վարատական ՚ի կոչումն . ապառում
գլթնդակս ՚ի հեզութիւն . ընդդիմաբան լուտա-
ցողս ՚ի ներումն . Ի քս յս , և ՚ի հայր նորին
հզօր և ահաւոր , յանուն և ՚ի կամս բարերարութ(եան)
հոգւոյն ճշմարտի . օրհնաբանեալ խոստովանի և մի
ածութեն՝ զօրութիւն և արքայութի , մեծութի
և փառք՝ յաւիտեանս . ամէն .

ԴՍ Երրորդն յաւելուած կրկին հեծութ՝ նորին հայցողի ,
ու նոյն ողբերգ մատենիս բանի . Ի խորոց սրտից խօսք
ընդ այ .   *Բան . ԼԱԲ .

ԱՒ արդ՝ քանզի յաւէտ յառաջնում զղջ-
մանն՝ յուսահատութեն բանիւ լքայ , և
տարակուսանաց հեծանաւն՝ ՚ի մահ ձաղկեցայ ,
աստանօր ՚ի յուսոյն կերպարան փոխեալ՝ յարգա-
հատել համարձակեցայց , զերրորդութին մբ կար-
գալով յօգնաջանութիւն ինձ մեղաւորի . Աւ և
ան

ընդ ստորին երկ յօրհնաբանելն և'ի դաւանելն զկեն-
դանարարն բնաւից ած, իսկոյն և կոչուածն ընտանի
ձայնի ահաւորութե անուամբ շնորհաձիրն բարե-
րարին, մահացելոյս է կենդանութի, ըստ մարգարէին
նախաձայնութե, թէ որ կարդայ զտր, նա կեցցէ.
Իսկ ես ոչ միայն կարդամ, այլ նախ հաւատամ մե-
ծութեն նորին. ոչ եթէ վս պարգևաց նր մատու-
ցեալ յողողք դեգերիմ, այլ իբր զկենդանութի խո-
կապէս, և զինչոյ տուրևառութի հաւատոյ, ա-
ռանց որոյ ոչէ շարժողութի կամ ընթացութի. զի
ոչ այնքան յուսոյն հանգուցին, որքան սիրոյն կա-
պանօք բերիմ։ Ոչ 'ի տուրսն, այլ 'ի տուողն յաւէտ
կարօտիմ. ոչ փառքն են ինձ անձկալի, այլ փառաւո-
րեալն է համբուրելի. ոչ կենացն փափագնօք, այլ
կենարարին յիշատակաւն միշտ ձենձերիմ. ոչ վայե-
լիցն տարփանօք հեծեմ, այլ հանդերձողին տենչա-
նօք' յերկնկամանց սատի կականիմ. ոչ զհանգիստն
խնդրեմ, այլ զհանգուցչին զերեսս աղաչեմ. ոչ
հարսնարանին խնձոյիւք, այլ փեսային անձկութ
մաշիմ. Ի ձեռն որոյ զօրութե' վստահապէս ակնկա-
լութ' վերագրեցեալդ յանցանօք բեռանց' աներկ-
միտ յուսով հաւատամ 'ի կարողին ձեռն ապաստա-
նեալ, ոչ քաւութե միայն հասանել, այլ զնոյն ինքն
տեսանել' յողորմութի և 'ի գթութի և յերկնից ժա-
ռանգութի, թէպէտ և յոյժ եմ տարագրելի.
Արդ' բազում պատկառանօք ամաչեցելոց դի-
մաց կորացեալ, զմիջնորդ ազդման կափուցմանց
երկակի շրթանցս' արժանափակ աղխիւ կարկեալս'
ռանհամարձակ լեզուիս շարժութի, նորոգեցից

'ի յերդ հաւաշման պաղատանաց յեղանակութեց՝ աղիողորմ հեծեծանաց՝ 'ի բարձունս աղաղակելոյ։

Մ՝ողբոնք չորրորդ՝ որհաւբոդ Գեղջերոյնոյ։

3 Ընկա՛լ քաղցրութբ տէ՛ր ած հզօր, զդատումն ցողիս զաղաչանս․ մատի՛ր գթութբ՝ առ պատկառեալս դիմօք․ փարատեա՛ ամենապարտս, զամօթական տխրութիւնս․ բարձ յինէն՝ ողորմած, զանբերելի ծանրութիւնս․ անջրպետեա՛ հնարաւոր, զմահացու կրթութիւնս․ աւարեա՛ մի՛շտ յաղթօղ, զխաբողին հաճութիս․ բացադրեա՛ վերնային, զմոլեկոյն մաւախուղ․ կնքեա՛ կեցուցիչ, զկորուսչին ընթացմունս․ ցրուեա՛ ծածկատես, զըմբռնողին չար գտմունս․ խորտակեա՛ անքննին, զմարտողին դիմեցմունս․ Տնագրեա՛ քո անուամբդ՝ զլուսանցոյց երդ յարկիս․ պարփակեա՛ քո ձեռամբդ՝ զաւասատաղ տաճարիս․ գծագրեա՛ քո արեամբդ՝ զմուտ սեմոց սենեկիս․ կերպացո՛ զքո նշանդ՝ 'ի յետս ելից մաղթողիս․ ամրացո՛ քո աջովդ՝ զհանգստեանս խշտի․ մաքրեսցէ՛ս 'ի հաղբից՝ զծածկարան անկողնոյս․ պահեսցէ՛ս քո կամօքդ՝ զտառապեալ անձն ոգւոյս․ անխորդա՛խ արասցես զքո շնորհել շունչ մարմնոյս․ կացուսցէ՛ս շրջափակ՝ զպար զօրուդ երկնայնոյ․ կարգեսցես 'ի դիմի՝ ընդդէմ դիւացն դասու․ Տո՛ւր հանգիստ բերկրութե մահահանգոյնս նիրհման 'ի խորութե գիշերիս, բարեխօսութբ հայցուածոց սրբոյ ածածնիդ՝ և ամենայն ընտրելոց։

Ամ

Ամփոփեալ պարուրեա՛ զպատուհան տեսութեց՝
զզգայարանացս իմաստից՝ անզրհուրելի դետեղմամբ՝
՚ի ծփական խռովութեց, կենցաղական զբաղմանց,
անրջական երազոց խօլականաց ցնորից, յիշատակու
քո յուսոյդ՝ անմխալելի պաշտպանեալ։ Եւ ընթա
ցեալ վերստին ՚ի ննջմանէ ծանրութե՝ ամենա-
զգաստ արթնութբ, հոգենորոգ զուարթութբ ՚ի
քեզ արձանացել, զայս ձայն մաղթանաց՝ բուրմամբ
հաւատոց քեզ՝ ամենօրհնել թագաւոր փառաց ան
ճառից, փառաբանողաց երկնադուամար խմբից եր
գակցեալ՝ յերկրինս առաքել։ Զի դու փառաւո-
րեալ ես յամենայն արարածոց յաւիտեանս յա-
ւիտենից. ամէն.

† Ս երաբէն յաւելուած նշխէն հեծութե՝ նորէն հեղողի,
առանձին աղերս մաղթանաց բանի. ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝
ընդ այ. *Բան. Ժ. Գ.

ՈՎ բարերար հզօր աչաւոր, հայրդ բարի
ողորմութեդ շնորհի, որոյ անունդ իսկ
մեծիդ՝ զգթուն և զընտանութի աւետարանէ
քաղցր՝ դժնէից և անգոհացողաց. Ընդ քեզ և
որդիդ քո՝ իբրև զքեզ, զօրաւոր ձեռն՝ իբրև
զքոյդ, անժամանակ տէրութբ աչեզ՝ ընդ ա-
րարչութեդ քում բարձրացեալ. Եւ հոգիդ մբ
ճշմարտութե, բղխեալ առ՚ի քէն անպառուբ,
կատարեալ իսկութի գոյի, էութի մշտնջենաւոր,
հաւասար քո ամի, փառակից որդւոյ քո մրութբ.
Երրեակ անձնաւորութի՝ համայն անքննին, տրոհել

՚ի

՚ի դիմաց՝ ուրոյն պատուցմամբ․ իսկ միաւորին հա-
մազուգութե՛ նոյնագոյ բնութե տիրապէս՝ անշփ-
փոթ և անանջրպետ՝ միով կամօք և կցորդութե․
ոչ երկեցուն ուսմն ՚ի յուսմն, և ոչ քթթել մի
ական առ նուաղութի միոյն ժամանել, քան թէ
պատճառ սիրոյ երկնային անստուեր լուսոյ՝ որ առ-
մերն է ծանօթութի, միով պսակաւ սրբասացութ՝
անսկզբնաբար ածաբանեալ․ Քանզի արդարև վե-
րաձայնեալս այս խոստովանութի՝ երեքփառաւորէն դ-
դաւանութե՝ զվէմն հաւատոյ պետրոս երանեաց․
իսկ զդատապարտելոյս անձն մեղօք՝ բարեհրաման
քո ակնարկութե, ով խնդրողդ գերելոյս՝ հրաշա-
նորոգ արդարացուսցէ․ Քանզի թէպէտ և քո ի-
ցեն պարգևք՝ և քո՛ ողորմութիք, այլ ո՛չ ՚ի պար-
գևսն ես այնքան հաչակեալ․ որքան յողորմութեն․
զի երկրորդն՝ զքոյդ յաճախէ զփառս, իսկ առա-
ջինն՝ զճգնաւորացն յայտնէ զգործս․ զի պարգևք՝
վաստակոցն են փոխատրութիք, իսկ ողորմութիք՝
մեղուցելոյս բարերարութիւնք․

2 Արդ՝ մի՛ զօրասցին մարդկայինս գործք ա-
ռաջի քոյոցդ շնորհաց՝ ած զթութեց, թէ և
անդր իսկ իցեն քան զօրէնս հասարակաց՝ բնաւորա-
կանս հրամանց, այլ յաղթող եղիցի քոյդ երկայն-
մտութե, նուաղ եղիցի առ քումդ մասին ընթացք
երկրածնաց․ Քանզի և որ մաքրութն պերճա-
նայրն օրինականացն վաստակութիք, ՚ի լուսաւորել
քոյդ արդարութե գուշակ ներկայիս, ամենանուաղ
անձկութե լքեալ հրեշտակին՝ յետնեալ, և յաւէտ
ընդ տարագրականին ողորմելոյն, առաւել նուաղ գտան

կա

կարօտեալ մարդասիրութե. Եւ քանզի ամ ինչ հնարաւոր է քեզ՝ բարերար, լո՛ւր պաղատանաց գոչ-ման հեծութեա՝ որ կարդամս առ քեզ. ողորմեա՛, կեցո՛, և մարդասիրեա՛. Զի քո է երկրպագութի, թագաւորութի, փրկութի, քաւութի, և փառք յամե-նեցունց՝ յաւիտենից ազգաց. ամէն.

✝Ա. Երարին յառնելոյ կրկին հեծութե՝ նորին հեղինակի, առ նոյն աղերս Խաղաղութեան բանի. Ի նոյն ստորեւ իւր՝ ըստ այս. *Ձայն. Ժ.Պ.

1 Պաղատիմ առ քեզ լուսոյ ճառագայթ՝ արքայ երկնաւոր՝ գովեալ անպատում՝ որդի ան-ճառ մեծիդ այ, խոնարհեցո՛ զունկն քո՝ բարձ-րեալ բարեգութ՝ կենաց ապաւէն, նորոգ մեր-ձեցեալ կրկին աստանօր ի հառաչումն նուաղս ձայնի վշտաւորելոյս.

2 Ո՛չ ցուցեալ է երբէք, եթէ աղաչեաց զքեզ ի ձեռն աւազակացն որոյ խոստովանեալն, քանզի կարկամեալ էր. ոչ ձայն պաղատանաց զկնի արձա-կեաց, քանզի անկարինչ էր. ոչ մատամբքն տառանե-լոց՝ զաղէտ վտանգին յայտնեաց տեսողին, քանզի խորտակեալ էր. ոչ աչս կողկողագինս արտասուօք ողբոց՝ բարերարին յանդիման կացոյց, քանզի դա-տապարտէր. ոչ ի պատգամ բանից միջնորդի զողոր-մածին կամս հաճեցոյց, զի անայցելու էր. ոչ հայ-թայթմամբ խորտակել մարմնոյն արիւներանգ ներկ-ուածով ձործոց՝ զգթածին զգիրս ճմլեցոյց, զի զի անյոյս էր. Նա և ոչ ծնգովքն հաստատուն իբր

գարշապարաւ ոտին՝ վարեցաւ, այն զի անյօրէր էր.
քանզի կիսամեռն առել կենդանւոյն՝ սակաւ ինչ
նուաղէ 'ի մեռելութէ. Մանաւանդ զի 'ի քոյոց
խրատեալ բանից, և բարերարեալ քոյդ ողորմու-
թե, և փառօք քո լուսազարդեալ, ոչ միայն զի
ոչ վերջացաւ 'ի հակառակն քո ընթացից, այլ ստահա-
կեալ ապստամբութե՝ յիւր թշնամեացն թիւ յա-
ւելաւ. ընդ նոսին դաշնաւորեցաւ, միաբանեաց
ատելեացն քոց.

3 Իսկ դու՝ բազմապարգև, բարերար, անոխակալ,
ամենակեցոյց, ոչ միայն զի ոչ պահեցեր կչարա-
գործին մեղաց յիշատակ, այլ և ոչ բանիւ յանդիմա-
նեցեր. ոչ ոտն հարեր անկելոյն, այլ կարեկցաբար
մատուցեալ զծայրագոյն ցուցեր զխնամս. Ոչ քա-
հանայապէս ըստ ահարոնեան տկար օրինին՝ զօրա-
ւոր առ մահուն պաշտօն՝ դատապարտիչ անիծիւք
և բանալիր քարինցն ձգմամբ՝ 'ի խորտակումն խոցե-
լոյն արագեալ մատեար. և ոչ ըստ ղևտականն կարա-
պետայլին անկատարագործ՝ 'ի յերկուցն միջի բաժա-
նեալ խորոց՝ հնոյն լրումն՝ և նորոյս սկիզբն, ա-
նայն 'ի հոգւոյ յապաշխարանն հանդիսացեալ՝ զվէ-
րաւորելոյն տեսեր զվտանգ, զի մի՛ սատակիչն օրէ-
նակութե տապարաւն արմատակտրաւ՝ զմահուն պաշ-
տօն 'ի քեզ նկատեալ, յոլով քան զխորհ առակայիցն
սատակեսցի. այլ հեթանոսացն պահպան անուն ա-
սորեստանեացն, որք 'ի հրէիցն ընկալեալ զօրէնն՝
ամբողջ պահեցին, զոր նոքա մոռացան, նոցին կցոր-
դեալ մարմնոյդ վերորկոււ՝ մերակերպարին խա-
նութե, զաղատարարն գծագրեցեր զաւետիս՝ առ

ստա

օտարաշխարհն · և ամենաբարըդ ներգործութ̃ անա-
պականաւ՝ ձեռն կարկառեալ, յարուցեր զմարդն
նախնի՝ մեռուցեալ 'ի մահ՝ խուռովքն ծննդովք.
Զտրտմեցելոյն սիրտ բերկրեցուցեր, և զվհա-
տեալն հաստատեցեր, և զԹշուառացեալն միան-
գամ՝ կրկին զուարթացուցեր. Աւազանին կե-
նարար օծմամբն, և բաժակաւն լուսոյ լցեր. հա-
ցիւդ երկնայնով արարչականդ քոյին մարմնով
նոր յեղանակեցեր. Վերակացութ̃ երջանկայն
ազանց ընտրելոց՝ յանձանձեցեր, գրգեցեր, և
խնամարկեցեր. Հանդարտընթաց գրաստուն տա-
ծողութ̃՝ անզղուելի պահեցեր, մինչև յարկն
լուսոյ ածեր. Ի ձեռն երկաքանչիւրոց միջնոր-
դաց՝ նախնեաց և երկրորդաց՝ տուչութ̃ կտա-
կաց կենդանականաց, մարդասիրապէս դարմանս
տրեցեր. Դու որպ̃ երբեմն ընդ Մովսեսի՝ Թես
տարածեալ արծուոյն օրինակաւ՝ ընկալար զնա,
և՛ի հանգիստն հանդարտութ̃՝ երկրին բարու-
թ̃ առաջնորդեցեր. և զբանին կերակուր՝ ջամ-
բեալ հրամանատրեցեր վարդապետութ̃ց.
Դու արդ՝ որ զբնաւն ծայրագունին բարու̃
լուսոյ՝ յամենայն բովանդակապէս հրաշագործե-
ցեր, զօցտողին զգանձ քեզ սեպհականեալ՝ զքո
ստացուածն առ քեզ դարձուցեր, կեցո՛ և զիս
մաքրեալ 'ի մեղաց պարտեաց, որ ձրի պարգևես
և անպատրաստից. ընդ որոց և ինձ տացես քա-
ւութի և բժշկութի՝ բա՛րեգութ, զ՛օրեղ, ա՛ն-
քննելի, ա՛նեղծ, ա՛հաւոր, օ՛րհնեալ միշտ յաւիտենից
յաւիտեանս. ամէն.

ԴԻ Երարին յաւելուած կրկին հեծութք՝ նորին հանոյն, առ նոյն ողերս մաղթանաց բանի. Ի խորոց սրտից խօսք ընդ այ.

*Բան . ԺԱ .

Ա Իսկ դարձեալ սաստուստ վերստին առ նոյն հե-
ծութ սրտիս վտանկի ինձեն մատուցեալ.
տվին նուագաւ՝ ի նոյն ոճ բանի՝ զամենապարգեւ-
արգահատեցից, տագնապեալ ոգւոյս վտանգ ի-
խուզա. Իբր մեռեալ՝ կենդանւոյ անմահից մաղ
Թեմ այ, խոստովանեալ ընդ փառացդ քո՝ զիմս
անարգութի, և առ չարեօքս իմովք՝ զքոյդ բա-
րութի. որովք յաղթեալ գտայ՝ քան թէ բժշկել, և
ամաչեցեալ՝ քան թէ համարձակել, ուխտակորոյս
աւանդամառաց.

Բ Իսկ կրկին առաւել որ առ իս՝ որ ոչխարին որ-
րուպն տարացուցի, որ յետին անզգայութեն.
և մատնեցեալ մոլորեալ, և՝ ի լերինն՝ ուր ոչէ այցե-
լութի, ընդ գազանականացն դիւաց՝ և կռոցն վայ-
րենութե թափառեալ. ոչ մերձաւոր գոլ սակաւ մի
հօտին. ոչ բան ունելի, որով և ըզձայն ոգն աղէտ պատ
մէի. ոչ ձեռն ձգողական, որ համբոյն է ազդողա-
կան. Իսկ դու միայն գովելի յոկզնանցն յաւի-
տենից՝ և յարդի ծնելոցս դեռեալ՝ ըստ մաղթանաց
գոչման երգողին. ըկս զմեղուցեալս՝ յանհնչոյն մո-
լորութե, խնամողորէն և եսչու թ կամաց՝ հովիւ կո-
չեցար. և ոչ միայն հոգացող, այլև խնդրեցեր. և ոչ
գտեր միայն՝ հրաշագործ, այլ անձառելի բարերա
րութ սիրոյ՝ ի կենդանարար քո յուս բարձեր,
և ընդ երկնային զօրուն դասեցեր՝ ի հայրենիդ քո

ժառանգութեան։ Նուարդ՝ դու՛ Հզօր՝ կենարար՝ օրհնեալ՝ այցելու՝ գթածդ յողորմութեան՝ եթէ զնա ընկալար զպարգևանեալսն աղերսանաց, որ մինն՝ 'ի միջոց մասհու սահմանի էր չարչարեցեալ, իսկ միւսն՝ ըստ անբանից անզգայութեան՝ վտարանդի բացամեր ժութեան յանբնական վայրի վարանել, 'ի բառաչ ձայնի բարբառոյ, որ անկերպաւոր աննշանական, միծայլին բարեխնամութեամբդ տնտեսեցեր զտիեզերահրաշն խնամողութեան՝ առ կորուսելոյն մեծ թշուառութիւն, յայտնեաց վերստին և արդ գթութեանցդ խորք և բարերարութեանցդ հոսանք՝ առ անօրինեալս առաւելութեամբ՝ վերագրեցելոյդ օրինակութեամբ։ Նա բազմօրինակ մասհու պարտականս։ առ որ 'ի ծարութեանց խառնից քաղցրութեանց՝ յատուկ համս չար։ առ անդամս մարմնոյ՝ արժանաւորս հատման։ առ համաձարակ ամենաբոլոր ախտացեալ հոգիս վիրաւոր։ առ հաւասարեալս անզգայութեանց անասնոց։ առ օտարացեալս յընտանութենէ իմաստնոց։ առ աննմանս հանգունակից բանաւորութեանց։ Որ եթէ տարացոյց գոյր, ես սաէի։ թէ նմանակից գոյր իմ, պատմէի։ թէ հանգունակից գոյր ես ձառէի։ թէ հաւասար գոյր, ես գրէի։ թէ կուգագործ գոյր, ցուցանէի։ թէ օրինակ գոյր, ես ասդէի։ թէ յանցեալսն, հայթայթէի։ թէ 'ի ներկայումս աստ, ես յուսայի։ Բայց քանզի անցեալէ ըստ օրինակ, և հրաժարել ըստ նմանութեան, զոր միայն քո՛ է քաւել բժշկել և կենագործել՝ կենդանարար համայն մեռելոց՝ նորոգութիւնդ տիեզերաց։

3. Մի եթէ միայն սրտի՝ տեսութեամբ երջանկին

դաւ

դութայ, անօրէնութեան չարեաց բարձրացեալ ասի
քան զգլուխ, և ըստ ծանրութեանց բեռանց դժուա-
րակրելոց՝ յանցմունք մեղաց. իսկ որ առ իս կրին
ախտալմունք, գերազանցեն քան զհեղեղին ջրակու-
տակ տիեզերասոյզ ամենասպառ ծովուն յորդու-
թեան, և գլխոց լերանց վերադրեալ. Այլ չնչեցէ
օդ քո քաղցրութեան՝ իբր առ նոյին, և որ զէրինա
հալէ զօրութեան, ցամաքեցուցանել զչիղջս ջրակոյտս
բազմակոհակս՝ և երկրակործան խմոցս պարտեաց,
և լեռնակարկառ բարձրութեան մեղացս ամբարձելոց.
Եւ համառօտեալ զբան քո հզօր՝ ամենակար հնա-
րաւորութեամբ, հակիրճ հատուցմամբ, արասցես ահա
ելս քաւութեան, ըստ մարգարէին, առ երկարաձիգս
անօրէնութեան. և ներելով իմս յամառութեան, ով էր
կայնամիտ ողորմած օրհնել՝ թողցես միանգամայն,
բարեգործեսցես իսկոյն, հատցես բոլորովին զան-
վճարելի պարտուցս՝ զարժանահատոյց տոկոսեցս
տոյժս տարժանակիրս. Նա զի՛ և չիք իսկ առ քեզ
ցասումն սրտի, և կամ բորբոքումն բարկութեան, որպէս
ոչ կրին նենգութիւնք, և կամ նշմարանք մթու-
թեան. քանզի կեանք են 'ի կամաց քոց՝ և լոյս,
և ոչ արարեր զմահ, և ոչ խնդաս ընդ կորուստ
մարդոյ, ըստ դաւթի և սողոմոնի.

A Եթէ մարդկան կարգեցեր զայս կէտ սահմանի
մեծի պայմանի՝ 'ի բարեվճակդ քո կանոնաց՝
ոչ փոխատրել անդրէն չարի չար, այլ եօթանասնիցս
եօթն թողուլ անդուստ 'ի յաւուր զիւրաքանչիւր
մեղանաց զպարտս. և այդ բան առ մեզ, որ միշտ 'ի
բնութեան ունիմք բնաւորաբար ուղերձեալ զբիծ

չարեաց՝ անհամար բիւրուց նորոգ յայտնելոց, որք
օրհնաւորին երկնին յանդաստան սահմանի՝ ամենա_
բոյս փշածին բնութես, ըստ անսուտ քո վկայութե,
որ թէ՝ միոջ մարդոյ՚ի խնամս չարի են արժանացել
՚ի մանկութէ. Զի՝ ՚որ զկատարեալ մաքրութին
ունէր՝ աւետարանիչն կենացդ բանի՝ յովհաննէս,
և զէնքն Է հասարակաց բնութե լծակցեալ, հաս_
տատեաց զճշմարտութի քո՝ առ իմս ստութի յոյժ
արդարացեալ. թէ ասեմք ասէ, մեղս ինչ մեք չու_
նելյասուտ առնեմք զնա. Այլ արդ՝ կատարելէ բան
քո խնկեալ, և՚ի գլուխ ելեալ անպակաս ՚ի ստու_
գութէ առ իմս մոլորութի և գժնդակ անիրաւութի.
Այլ ու որոյ խնայեա՛ յիս ողորմութբ՝ քա՛ղցրութե
ճաշակաց աղբեր, միայն օրհնեալդ յամենայն
յաւիտենից. ամէն.

---

†Առ երգոյն յաւելուած նէղին հեծութե՝ նորին հայրի,
առ նոյն տաղերս մաղթանաց բանին. Ի նորոյ սորին եղծ՝
ընդ այ. *Բան. ԺԶ:

1 Այլ արդ՝ դու միայն ած երկնաւոր՝ բարձ_
րեալդ՝ բարեգործ՝ քո՛ է զօրութի, քո՛ նե_
րողութի, քո՛ բժշկութի, քո՛ առատութի, քո՛
են պարգեւք, քո՛ միայնոյ են ձիրք ձրի, քո՛ քա_
ւութի, քո՛ պաշտպանութի, քո՛ հնարք անիմանալիք.
քո՛ արուեստք անգտանելիք, քո՛ չափք անչափելիք.
դու սկիզբն և դու կատարած. Բանզի ո՛չ երբէք
ստուերացուցանէ զլոյս ողորմութե քո՛ խաւար
մոլորութե. վս զի ո՛չ ես գտաւեալ Է մասամբք
ալս

ախտից՝ 'ի վերդ քան զբան · Պատկեր անպարագիր՝ անդր քան զորքանուն կշռուե · անչափ լայնուն փառաց · անտարրափակ ընդարձակութի՝ հաստու զօրութն · անամփոփելի առաւելութի բացարձա-կութն · անտկարանալի բարերարութի գթութն · Դու դարձուցանես՝ ըս մարգարէին, յայգ՝ զստո-ւերս մահու · որ իջեր կամաւ 'ի տարտարոսն ներ-քին արգելականացն բանտի, յորում և մեղթանացն դուռն էր աղխեալ, և գերեալ անտի զմեթերիցն կա-պուտ՝ վտարանդելոցն հոգւոց, սուսերբ հրաման ի յաղթական բանիդ՝ զկապ սատակման մահուն խզե-ցեր, և զմեղացն կործիս ցրուեցեր · Դարձ առ իս՝ որ զընդամ զընդանաւ վհիս՝ տղմասիդ գբոյս՝ յեր կալթս մեղաց · վիրաւորեալ խոցմամբ սլաքաց բան

սարկուին նետից ·

3 Մայլ դու յամի տրդ բարերարողդ 'ի մէջ խա-ւարի, օրհնուեդ գանձ, ողորմած, գթած, մարդասէր, կարող, զօրաւոր, անպատում, ան-քննին, անձառ · բաւական՝ ըստ սբյն յակոբայ · անհնարիցդ ամենից՝ դիւրապատրաստ հնարաւո-րութի, հուր ծախիչ զխաւիւս մեղաց, ճաճանչ կիզանօղ՝ ընդհանրական թափանցանցուե խոր-հրդոյ մեծի, յիշեա՛ զիս յողորմուե քո՛ օրհ-նեալ, և մի՛ յիրաւունս քո · 'ի ներողուե քո, և մի՛ 'ի հատուցման · յերկայնմտուե, քան 'ի հաւաստուե · Եթէ կշռեսցես զմեղանաց ի-մոց ծանրութի, ընդ քաղցրուե քո՛ և մի ընդ-արդարուե · զի առ սակ նախնուսն՝ յայժ ե՛ նուա-զեալ, իսկ 'ի ներհակ վերջնոյս՝ յաւէտ ծանրակիր ·

3 Տէ՛րդ՝ մատի՛ր առ իս՝ բարութի՛, որ յունկանն
բժշկութի՛ հակառակ քո համբարձելոյն. բարձ
՚ի մեղուցելոյս զհողմ մահու խռովութեան, զի հան-
գիցէ յիս ամենակալ հոգիդ խաղաղութե. Եւ
քեզ փառք յամենայնի, յաւիտեանս յաւիտենից.
ամէն.

† Ս երաբին յաւելուած երկին հեծութե՝ նորին հոգւոյն,
առ նոյն ողբերգ մաղթանաց բանի. Ի խորոց սրտից խօսք՝
ընդ Այ. *Բան. ԺԳ.

1 Տէ՛րդ՝ աղաչեմ զխնամակալդ վտանգաւորաց
տաժանելեաց կրից թաղծութեց հոգւոց
վըշտացելոց. Մի՛ յաւելուր հեծութեանս ցաւ.
մի՛ խոցեր զվէրաւորեալս. մի՛ դատապարտեր զպատ-
ժեալս. մի՛ տանջեր զչարչարեալս. մի՛ գաներ ըզ
հարուածեալս. մի՛ գլորեր զանկեալս. մի՛ կործա-
ներ զդայթագղեալս. մի՛ մերժեր զհեռացեալս. մի՛
տարագրեր զհալածեալս. մի՛ ամաչեցուցաներ ըզ
պատկառեալս. մի՛ կշտամբեր զհարթուցեալս. մի՛ խոր
տակեր զբեկեալս. մի՛ խռովեցուցաներ զամբոխեալս.
մի՛ ալեկոծեր զըքացեալս. մի՛ սասանեցուցաներ ըզ
դղրդեալս. մի՛ շփոթեր զմրրկեալս. մի՛ կեղեքեր ըզ
դիշատեալս. մի՛ ջաղջախեր զբեկեալս. մի՛ գօշեր ըզ
մորմոքեալս. մի՛ կուրացուցաներ զխաւարեալս. մի՛
զարհուրեցուցաներ զապշեալս. մի՛ խորովեր զխար
շատեալս. մի՛ մահացուցաներ զհիւանդս. մի՛ բեռանց
ծանրութե մատներ զտկարս. Մի՛ անուր յաւելուր
կարկամեալ թիկանցս. մի՛ կրկնակի ողբումն՝ դառն

հեծութեանս. մի՛ ուժգնապէս վարեսցիս առ հողս. մի՛ սաստկապէս՝ առ մոխիրս. մի՛ անաչառաբար՝ առ ստեղծուածս. մի՛ ահարկութեամբ՝ առ փոշիս. Մի՛ ընդհարկանիր խստութեամբ մեծիդ ընդ փոքուս. լոյսդ՝ ընդ ստորնականիս. բնութեամբ բարիդ՝ ընդ՚ի բնէ չարիս. ողկոյզդ օրհնութեան՝ ընդ պտղոյս անիծից. քաղցրութիւնդ խնկապէս՝ ընդ համայն դառնութեանս. փառաւորեալդ անփոփոխ՝ ընդ ամենևին անարգիս. կենացդ նշխար՝ ընդ կաւոյս զանգուածոյ. տէրդ տերանց՝ ընդ տղմիս երկրայնոյ. աննուաղ լիութիւնդ՝ ընդ չքաւոր սորկիս. անկապուտ ճոխութիւնդ՝ ընդ անպատսպար տառապելոյս. անկարօտ բարութիւնդ՝ ընդ ամենաթշուառ աղքատիս. Քանզի ո՛վ ոք համեղ յառաւօտ, և՚ի ծագման լուսոյն խիթայ մերձենալ. և կամ ընթերակաց կենաց, մահանալ. կամ ազատութեան, և պարտաւորիլ. կամ շնորհաց, և դատապարտիլ. կամ փրկութեան, և մատնիլ. կամ նորոգման, և եղծանիլ. կամ օրհնութեան, և տարագրիլ. կամ բժշկութեան, և վիրաւորիլ. կամ լիութեան, և նուաղիլ. կամ յաճախութեան հացի, և քաղցնուլ. կամ գետոց հոսանաց, և պապակիլ. կամ մայրենի գըթոց, և նենգիլ. կամ խնամոց աստուածեան աջոյդ, և զզուիլ.

Նուարդ՝ ընդ ախտացելոյն սաստկապէս մարմնոյն բորոտութեամբ, հոգւոյս վտանգաւ և ես պաղատիմ, տէ՛ր՝ եթէ կամիս. կարող ես զիս սրբել. Ընդ աչացաւացն նեղելոց՝ մշտագիշերն խաւարափնօք՝ մեծականկան ձայնիւ հառաչեմ. ո՛չ որդի անուանեմ Դաւթի, այլ ծնունդ Եւայ դաւանեմ.

ոչ միայն ռամբքի կոչեմ, որ վարդապետացն է սպա-
տին՝ կարծողական զխսկն գիտելոյ, այլ տր երկնի
և երկրի հաւատամ։ Ո՛չ ձեռինդ միայն ձգմամբ
հպաւորութե՛, ո՛չ բարեգութ ա՛ծ մերձաւոր, այլ
'ի բացեայ գոլով միջոցաւ մեծաւ՝ ակնունիմ զօրել
քո բանիդ՝ առ իմ բժշկութի։ Ո՛չ թէ ինչ խորոց
կասկածանաց միջոցի բանի, որ երկմտութեն կար-
ծի նշանակ՝ 'ի մէջ արկանեմ կամելոյն և ողորմու-
թեանն, այլ կամիս որպ բարեգութ, և կարես ո՛պ
զօրաւոր։ Ասա՛ բանի՛դ, և բժշկեսցայց։ Ը՛նդ հա-
րիւրապետին հաւատոց՝ և ես լծակցեմ։ ո՛չ մինչ
անցուկ միայն բացակայութե հեռի լինելով խորան
'ի խոյանէ, հաւատամ աղդել քո կարողութեդ առ-
յարութի և բժշկութի, այլ 'ի վերինն երկնի բազ-
մելով և 'ի ստորինս երկրի բովանդակ առ հրաշիցն
սքանչելութի՝ ո՛չ ունիմ հատուցանել։

3 Շնորհեա՛ ինձ, ո՛պ դատակնիք բանին քո վճռեց
առ պոռնիկն ընդունելութիւն՝ հնգից հա-
րիւրոց դենարաց պարտուց շնորհաբաշխութի՛ ա՛ծ-
բարութեց և տր երանութեց. որ յաճախն ընձե-
ռել բզզումն փառաւորիս, և 'ի շատն մատուցմնել
նովին չափ սիրիս. և յառաւելն ողորմել կրկին բար-
գաւաճիս. և յայսքան բարիս՝ իրաւամբք գովիս.
և ամի տէր գոլով հաւասարորդ ճանաչիս. և որ
զըղորն ունիս՝ ընդ մերումն կշռիս. և անճառե-
լեաւդ ձրիւ՝ մերայնովքս վճարիս. և ընդ երկրա-
ւորիս՝ զանվախճանն պարտ վարկանիս. և մեծագը-
րեալ քո զմերն՝ վեհս գոհաբանիս. և 'ի սակաւ ուն-
տուն չուլի՝ գոյգն փառաւորիլ ոչ ամչարտաւանիս.

Արա՛ և ինձ զնոյն գթութիւն՝ ունողիս զգործս
անհամար պարտուց․ զի և ՚ի ձեռս երախտեաց
քումդ պարգևաց՝ նորին իսկ սակով սիրելւոյն կար-
գեսցի․ և քեզ փառք յաւիտ․ ամէն․

† Սերտին յուղղուած կրկին հեծութիւն՝ նորին հոգւոյն,
առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի․ Ի խորոց սրտից խօսք
ընդ այ․ *Բան․ Ժ․Բ․

1 Արդ՝ ես ծնունդս մեղաց, որդիս մահացու-
երկանց, արդարև անսահման բիւրուց
քանքարաց տուժից գոլ հատուցանող ՚ի միում
աւուր․ Այլ ոչ թէ առ փոքրկուն մարդկային
մտաց հայցեմ ներութին, այլ առ աննմանագ լիու-
թեն փրկչին մին քո պաղատիմ մարդասիրութեն․
որ չէի երբեմն, և ստեղծեր․ չմաղթեցի, և դու
արարեր․ չև ևս եկեալ ՚ի լոյս, և տեսեր․ ոչ
յայտնեցեալ իմ, և գթացար․ ոչ կարդացեալ, և խը-
նամարկեցեր․ ոչ համբարձեալ ձեռն, և նայեցար․
ոչ պաղատեալ, և ողորմեցար․ ոչ կերպացեալ ձայնիս,
և լուար․ ոչ հեծեծեալ, և ունկնդրեցեր․ գիտե-
լով զարդեան դիպուածոյս, և չանտեսեցեր․ նա-
խահայեացդ աչօք նկատեալ զպատժապարտիս չա-
րագործութին, և յօրինեցեր․ Եւ արդ՝ զքո ա-
րարեալս, և զքո փրկեալս, և զայսքանեաց խնամոց
յանձանձեալս՝ մի՛ իսպառ կորուսցէ մեղացն հար-
ուած գիւտք բանսարկուին․ մի՛ յաղթեսցէ յա-
մառութեա իմոյ մոռացումն՝ ներողութեան քո լուսոյ․
մի՛ սրտիս կարծրութին՝ երկայնամիտ բարութեդ․
մի՛

մի՛ մահացու մեղիս՝ ամենակատարդ լրութեն. մի՛
տկարութիւ նիւթոյ՝ անպարտելիդ բարձրութեն.

ԶԼ. Ահա կարկառեմ զկարկամեալ բազուկս հոգւոյս
յանուն քո՝ Հզօր. արտասուօք ողջ իբրև զաւա-
ջինն, մինչ ՚ի դրախտին փափկութե՝ զպտուղն կե-
նաց կթէի. Աշխանդեալ գօսացեալ ՚ի կոր կործա-
նմամբ ընդ կնոջն տագնապելոյ՝ կոյս անուղղելի հո-
գւոյս լծորդութեան, և երկիր պշուցեալ մեղացն
կքմամբ՝ ամենայաղթ բուռն կապանօքս զի մի՛ զերկ-
նայնոյդ ընկալցի զողջոյն. խոնարհեա՛ց առ իս՝ միայն
ողորմած, զի բարձրացուսցես զվհատեալս խոնարհ բա-
նաւոր անկեալ, և զչորացեալս ծաղկեցուսցես ՚ի
բարի կրօնս վայելչութեն, ըստ ա՟ծաբանութեն սր-
մարգարէին. Ո՟պ զի ծնէ կոյրն անլուսաւոր՝ չու-
նիմ տեսարան, որով զստեղծչիդ նկատեալ զկերպ
մաղթեցից՝ Հզօր բարերարութ, միայն դու պաշտ-
պան ակնարկեալ խնամովք անճառ քո սիրոյ՝ ՚ի շըն-
չական խօսուն քո անօթս, յանէից գոյաւորութի
լուսոյ հաստեսցես. Ընդ երկոտասանամեայ չարեօք
չարչարեալ վշտագին կնոջն տանջեցելոյ՝ գետովք մե-
ղանաց արեան հեղեղին, հայեա՛ց ՚ի բարձանց ան-
մատոյց լուսովդ պարածածկեալ, ուր ո՛չ է. բղխոնցք
ձեռաստեղծական վերարկուի ձորձոյ, այլ տարա-
ծուածն հրաշից՝ ա՟մ ուրեք զօրացեալ. Ո՛չ օծութ-
իւղով պատմապարտս և մեղաւորին մատուցեալ
առ կենդանածիր ոտից գարշապարդ՝ զկ. թիլս աչացս՝
վարսիւք հերացս ընծայեցուցանեմ, այլ զամփոփ հա-
ւատս՝ ամբարձմամբ բազկացս՝ ատոյդ դաւանմամբ հո-
գւոյս ողջունիւ շրթանց կափուցմամբ զերկիր համ

բուրեմ, խառնեալ հեծութեան աղբերցս արտա-
սուաց՝ բժշկութեան հոգւոյս աղերսեմ. Աստնէլ
մեղանօք հոգւոյս գոյութեան լուծեալ մեղկութք,
և յերկուց կայից միայնակողմանք անհաստատ հե-
տովք, զնթացից գործին՝ նահանջմամբ չարին՝ ըզ
հետս՝ եկանն բարձողութեան շինուածոյ մարմնոյս՝ առ
ելս ծառոյն կենսաւէտ պտղոյն խափանեցելոյ, պա
տապարեցես անդրէն վերստին՝ միայն հնարաւորդ
առ 'ի փրկութիւն. Ո փառաբանարան հաստուածոյ
կերպիս 'ի քէն եղելոյ՝ ամրափակ խցմամբ համրա
ցոյց արգել հողմ բանսարկուին, հոգւոյդ քո ազդել
մեծդ ողորմութք, ըստ յաւետարանին բժշկեցելոյ,
հրաշափառապէս բարեգործեսցես բանդ կենդանի՝
ինձ խօսողութեան անայլթափելի. Ընկեալ կամ չա-
րեօք 'ի մահիճս ախտից ընկողնոց մեղաց՝ դի կեն
դանի և խօսուն մեռեալ, կարեկցել իմում թըշ-
ուառութեան՝ ողբականօք գգուանաց ձայնից, ո՜վ բա
րերար որդի այ, օրհնաբանել աչացդ ցօղով վերա-
կանգնեսցես 'ի կենդանութիւն, իբր զեղբայրն 'ի
յանշնչական մեռելութենէ. Սոյն դառնացօղս 'ի
դքի մեղաց կամ տարակուսեալ, ձեռն մատուցել
որև անստուեր որդի բարձրելոյ, հանցես զիս 'ի լոյս
քումդ նշուլից. Ընդ աղխողորմ թշուառութեան
կականման ձայնի՝ այրւոյն 'ի նայելն՝ մօր միամօրին,
տատանմամբ մատանցն, կոծմամբ կրծիցն, հոսմամբ
արտասուացն, տուայտանօք տխրութեան դիմացն՝ և
ես պաղատիմ վերջին հեծութբս, տուր յուսահա
տելոյս զքաջալերութիւն մխիթարութեան գթած քո
բանիդ, ասելով և ինձ գովելագ բարի՝ ատեղծ ին

աղ

աշխարհի, թէ մի՛ լար դերի՝ բազմաց ողբալի․ որով
ընդ պատանւոյն կենդանացելոյ՝ 'ի վշտացելոյ ծընո
ղին ափոփանս՝ զամենապարտ ողբս ընկալեալ 'ի քէն
ընդ նմին կրկին նորոգել։ Ընդ այսակիր անզգայե
լոցն՝ դիւաւլուկ և քարակոծ հեղձամղձուկ եղ
կելի անձանցն, քստմնելի դիւախառն հերացն, փայ
լենլերես բանդագուշելոցն 'ի քէն ողորմեալ փրկիչ
բոլորից, իբրև զնոսին առաքեալ դիմեցից․ հերքել
մերժեսցես զդունդս չարացն ապականողաց՝ 'ի քո
խորանէս. զի ժամանեալ հոգիդ քո բարի՝ այսրէն
հանգիցէ, լցեալ զմարմինս մաքրութեամբ չնչոյս՝
զդեցմամբ անդամոցս՝ զդատս արտաքսես զխելագա
րեալս ամենաթշուառ։ Ընդ գերեցեալ դժոխաբը
նակաց վտարանդելոցն հոգւոց՝ արգելեալ կամ 'ի
վտանգի, զՃառագայթ ողորմութեան փառաց քոց
ծագեալ՝ լոյսդ իմ անձկութեան՝ 'ի կապանաց օդոտղէն
զերծեալ զիս ապրեցուսցես։ Պաղատանորդայթ ան
երևութերակ վրիպակ արահետ դարձութեամբ մե
ղաց ջրդողեցեալ ոգւոյս կերպարին՝ կայ 'ի տագ
նապի, զծածկեցեալն 'ի տեսողութեանց՝ զչարագործին
նիւթիցն այսուցմունս, քո ինքնաւորդ զօրեղու
թեամբ՝ որդի Աստուծոյ, դթածաբար առողջացուսցես։
Ո բազմազան տարազս ցեղիցն զանազանից ախ
տաւորութեանց մահացուցանողաց՝ իւրաքանչիւր կո
րուստեան բերիւք՝ դժնդակարմատն շառաւեղօք
հաստատեցելովք՝ 'ի յանդ աստանի անօրէն մարմն
ոյս, տարակորզեսցես 'ի ձեռն ձեռինդ ամենակալի
որ արօրադրեալ միշտ՝ և մշակես զսահմանս հո
գւոյս առ բանիդ կենաց արդիւնաւորութիւն։

Եւ

3 Եւ քանզի անցաւ ըստ նմանութի օրինակութեց յանցուածոցս մերոց, Տր Ճարակօղն քաղցկեղի, առ ընաւ անդամս մասնաւորեալ զախտին տարածումն, չիք սպեղանի իբր իսրայելի առ անչափութի խարանացն մատուցանել, 'ի խարախաց բուժիցս՝ մինչև ցաւին կառուցման ըութեն անդամոցս՝ չէ առողջութի, այլ ամենևին անբժշկութի. Իսկ դու՝ ողորմած բարերար օրհնել, և երկայնամիտ Թագաւոր անմահ, ըստ պաղատանացս արգահատութե ողոքիս վտանգի, որ կարդամս առ քեզ Տր 'ի նեղութեան.

† Աղօթքին յաւելուած նշխին հեծութե՝ նորին հոգւոյն, առ նոյն ողբերգս ձայնակցեալ բանի. Ի խորոց սրտից խօս ընդ Այ.

*Բան . Ժ . Թ .

1 Նայեա՛ց՝ ամենահայեաց տեսութիւն կենաց բարութե յուսոյ, 'ի մեծաբարբառ աղաղակ ցաւագնեալ անձինս հեծեծանաց. Անհաս մեծութի. անուն ահաւոր. բարբառ կենդանի. լուր ցանկալի. Ճաշակ ախորժելի. կոչումն պաղատելի. բարութի խոստովանելի. ազդումն խնկելի. իսկութի դաւանելի. էութի փառաւորելի. գոյութի օրհնաբանելի, տէր յմ՝ ընդ Հօր քում գովեալ և երկրպագեալ, և ընդ Հոգւոյդ Սբյ բարձրացեալ և վերաձայնեալ. Որ միայն մարմնացար վս մեր՝ ըստ մեզ, զի արասցես զմեզ վս քոյ՝ ըստ քեզ. Լոյս Այ, յԱմի ողորմած՝ Հզօր՝ երկնային. Եւ այժմ զլուծեալ և զխորտակեալ հողանիւթ անօթ՝

ամ

ա̃ծօրէն հրաշալիերութեամբ, աղաչեմ զգ՛թած, նո-
րոգ հաստատեա։ Ո՜վ քոյին պատկերս մեղօք հընա-
ցեալս՝ ՚ի քրայս հալոցաց՝ կայծակամբ բանիդ, պա-
ղատիմ առ քեզ, վերստին ձուլեա։ Ո՜վ խախտեալ
շինուածս քումդ հանգստեան խորանի մարմնոյս՝
պահպանաւ հոգւոյս, մաղթեմ բարերար ՚ի բընա-
կութի քեզ մաքրագործեա։ Մի՛ հատուցաներ
չարեացն իմ գործոց՝ զնոյն փոխատրութի։ Ա՛ր-
բեալ եմ, ըստ մարգարէին բանի, և ո՛չ ՚ի գինւոյ։
Թափեա՛ զմրուրս անօրէնութե՝ թմբրութե մա-
հու բաժակիս՝ ազատարար հրամանաւդ՝ ա՛մենա-
կեցոյց, զի մի՛ զքոյդ քամեցից ՚ի վերջին աւուր
յետնում հատուցմանն։

2 Արդար ես յիրաւունս քո, և յաղթօղ ՚ի դատաս-
տանի։ Եթէ մահու մատնես, ճշմարիտ են գործք
քո։ Եթէ դատապարտես՝ աստուստ սկսեալ զտան-
ջողակինն կշտամբութի, սաստոյգ են հատուցմունք քո։
Եթէ յանդունդս խորոց սուզեսցես, թէ զկենդա-
նութի չորժմանս բարձցես, թէ զբանիս զօրութի
ունայնացուսցես, թէ զաչացս պատուհանս ստուե-
րացուսցես, թէ զկենացն ճաշակ ՚ի քեզ ինքն ամ-
փոփեսցես, թէ զհասարակաց կերակրոյս դարմանս
բարձցես, թէ զաւուրցս հարստութի համառօտես-
ցես, թէ ընդ իջման քաղցրութե ցօղոյ՝ և հուր
տեղասցես, թէ ՚ի լռութե բանի քո սովեցուսցես,
թէ զականջացս դրունս խցցես, թէ զշնորհիդ ձիր
կտրեսցես, թէ զդետին յատակի ոտից սասանե-
ցուսցես, թէ յանձկալի երեսաց լուսոյդ քոյ հան-
ցես, թէ ՚ի համօրէն աշխարհէ աստի հերքեսցես,

Թէ

թէ փայլատակմամբք հրոյ պակուցես, թէ անբը-
ժըշկական ցաւօք դատեսցես, թէ դիւաց չարաց
մատնեսցես, թէ գազանաց ժանեօք մանրեսցես,
թէ հողմով ցասման հոսեսցես. և թէ այլ ինչ նորոգ-
արարած տանջանարանաց կազմեսցես՝ չար քան
զտարտարոսն, և սաստիկ քան զգեհեն, թունա-
ւորագոյն քան զորդունսն. տարակուսելի քան
զխաւարն, երկիւղագին քան զխորխորատն. ողոր-
մելի քան զմերկութին, վկայեմ անձամբ անձին՝ յոյժ
պարտապան գոլ սոցա.

3 Եւ քանզի յաւետ տպաւորագոյն են նմանութիք
փոխաբերութեան՝ առ ազդակցութի մեղանաց՝
իբր պատկերակիցք միատեսակք զուգաշաւիղք՝
նշանակիչք այսր խորհրդոյ, արդ կարևոր է խոստո-
վանել և յանդիմանել զերեսացն ծածկոյթս՝ առ
ծանօթութի խնդրողին. Ես՝ զի ոչ ջերմն սիրով
առ ընկերին կրկին մատուցայ, յերաւ ի'ինքնումն
վրանի ին տառապեալ սառնում. Եւ զի ոչ զցան-
կականն խորախտականութի սանձեցի, յարժանի կրեմ
եղկելիս՝ զանզովանալի զկիզումն. Եւ քանզի ոչ
սիրեցի զլուսոյդ աւետիս, արդ ար հատուցմամբ՝
'ի մթութի ըմբռնողական միգին կորստեան՝ վը-
րիպեալ դանդաչեմ. Եւ զի ոչ խորեցի զմանու-
նըս փոքունցն յանցանաց, իբր անխնասակարք
վարկանելով. պատկանաւս 'ի խածանողականսն զա-
զիրն զեռնոց՝ խմթեալ խոցոտիմ. Եւ զի ոչ ձեռն
կարկառի՝ առ կերս վտանգաւորին՝ այց առնել նը-
մին, 'ի դէպ է սակ՝ ըստ գծագրութե այսր օրինակի,
ապականութեն գրոյ նուիրեալ մատնիմ.

Եւ

4 Եւ արդ՝ ո՛չ յա՛մծուստ ամենաբարի գանձուցդ՝
չարիս, և ո՛չ ՚ի լուսոյդ նշուլից՝ խաւար, և ո՛չ
յապաւինութենէդ՝ գայթագղութի, այլ ես ինձէն
կորստեան որդիս գտի զայսոսիկ. մեղանք անօրէ-
նութե իմոյ գանձեցին նիւթեցին զայսքանեաց
բարկութե մթերս հոգւոյ. իշխանին մոլորութե
հընազանդեալ, թողի զտեղի քո՝ Տր, ըստ գրոյն
խրատու յանդիմանութե. Եւ քանզի յայտնեցաւ
յետուստ՝ գաղտնեաց առականաց մարմնոյս անդա-
մոց, և արկաւ զերեսօք կերպիս՝ անվայելուչ
ստուեր ամօթոյս, որ մարգարէին առակի, տգեղու-
ցուցեալ զիս ամենևին՝ իբր մերկացեալ խայտա-
ռակեցելոյ պոռնկի, ծածկեա՛ յիս զլոյս քաւութե՝
ա՛րքայ երկնաւոր, զի թօթափեալ զմեղաց փոշիս,
ըստ աւետեաց ձայնին դարձելոցն ՚ի բաբելոնէ,
նըստայց վերստին կանգնեալ ՚ի հողոյ, և ՚ի հաստա-
տուն յուսոյդ հիմնացեալ անսասանելի, որ եսայ-
եան բանին, զգեցեալ զզօրութի բազկի կարու-
թե նախնում մաքրութեն, վն մեծութե փառաց
քաղցրութե՝ ամենապարգև քոյ ածութեդ. օրհ-
նեալ յաւիտեանս. ամէն.

---

† Սերտէին յաւելուած նըկէի հեծութե՝ նորին հոգւոյ, ու նոյն տաղերս մաղթանաց բանի. ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ. *Բան. Խ.

1 Տէ՛ր տէր՝ անոխակալ և երկայնամիտ. ներող բարեգութ, հզօր, ողորմած. ահա՛ ճշմարտութի են գործք քո, և խոստովանեալ

դա

դատաստանք քո. վկայեալ են ընտրութիւնք քո՝ ան-
սողդ ծածկութեից. Ընդ երից երջանկից մանկանցն,
որք կիզանողական բոցովն փորձեցան և ոչ վնասե-
ցան 'ի բաբելոնին, զնոցա թախծութն զերդն հա-
ւաչեմ, մեղայ, անօրինեցայ, յանցեայ, ապստամբե-
ցայ, և պատուիրանաց քոց ոչ անսացի. Այլ քանզի
մաքուր գոլով 'ի մնասուց նոքա, և զայս խոստովա-
նութիւն գոչէին, իսկ ես ընդ նոցայն՝ նովին աղեր-
սիւ ձայնակցեալ ամին ողբոց երգութ, և ոչ յա-
ւելից՝ ամենապարտս մահու. Ընդ դանիելի երա-
նեալ և սրբ մեծ մարգարէի, որ 'ի քում հարազատու-
թեան ազգականութե տանն յուդայի՝ շառաւիղ
ընտրեալ, զնորայն առեալ ընդունական և նուիրա-
կան բանից պաղատանս, իմովս պատժականութե
գոչմամբ հեծութեան՝ և այլ կրկնեցից. 'ի մէջ դե-
տուեան՝ անպատշաճականս գնացի, զարտուղի սխա-
լեալ դժնդակապէս. այսէ՝ ամիծ ամ իրօք մեղան-
չելն. Ըստ սահման կշռութ կամաց քոց արտաքս
վարեցի. որ է հաւասարի կերպարան՝ բասիր անօ-
րէնութ. Ընդ իմոյցն հափոց՝ չարութ գործոց՝
լրումն յաճախութ նիւթեցի. որ է ճշգրիտ պատ-
կեր յանցաւորութ. Ապառնացար, և ոչ զարհու-
րեցայ. արդահատեցեր, և ոչ երբեք լուայ. որ է ա-
պըստամբութ յայտնի նշանակ. Զնեղ արդարութ
հանդերձեցեր՝ բարերար, և ինձ ամօթ և պատկա-
ռանս պատրաստեցեր. քեզ փառս վայելչականս, և
ինձ նախատինս յարմարաւորս. քեզ քաղցրութ
յիշատակ, և ինձ մաղձ բացախեալ 'ի կատարածի.
քեզ բարերանութի անլռելի, և ինձ ձայնս ողբոց

աղաղակի․ քեզ օրհնութիւնս երգոց ինկելի, և ինձ
մերժումն տարագրութեան անյուսալի: քեզ իրաւունս
բազմարժանիս, և ինձ պատասխանատուութիւնս ամե-
նավարանս․ քեզ բարձրութիւնս անճառ գովեստից,
և ինձ զաճիւն լիզելոյ՝ պատիժ ձաղանաց․
Ու արդ՝ ընկալար դու բարեաց ընտրութեանց
անկշիռ սահման՝ զքոյոցդ ախորժականաց կնդըր
կաց ստողոց վեր առեալ ըստ քեզ, և ես զիմոյս ա-
տեն առ ամին պարսաւանս յոգունս՝ կրկնակի բար
դեալ ինձ ըստ իս․ Իսկ եթէ անարատիցն մաղթա-
նաց՝ այս էր յանձնառութի, իսկ ինձ զո՞րս հիւ-
սեցից չարս և տողս բանից դարովականաց, որ քան
զոմն դժնեայս՝ յաւէտ վրիպեցայ․ Մոլորեցայ ա-
նառակ ընթացիւք՝ ՚ի միտս վայրենիս․ յանդգնեցայ
շրթամբք խօսից՝ ՚ի բանս երկրաւորս․ ճակատեցայ
անկասելի՝ ՚ի պատկառելեացն գործոց․ Փքացայ,
վերացայ, որ յետ սակաւ մի ժամանակի՝ ՚ի հող մա-
հու եմ իջանելոց․ գոռոզացայ, բարձրացայ, որ և
ո՛չ զգրաւական հոգւոյս՝ տուր և առութեան շնչոյս՝
ունիմ ՚ի ձեռին․ Ամբարտաւանեցայ՝ փոշիս շնչա-
ւոր․ ամբարհաւաճեցայ՝ կաւս ձայնաւոր․ հպար-
տացայ՝ հողս անարգութեան․ ՚ի վեր ամբարձայ՝ մոխիրս
մերժելի․ բազում կառուցի՝ բաժակս մանրելի․
Տարածեցայ առաւել իբր վէհ, և դարձեալ իբր
զհերքեալ՝ առ իս ինքն ամփոփեցայ․ Նարկութեն
բոցով ցոլացայ՝ տեղմս բանաւոր․ իբր զոնմեռ ոք՝
մեծամտեցի, որ է քառոտանեաց մահու եմ փա-
կեալ: Գիրկս արկի կենցաղոյս սիրոյ, և ՚ի քեզ թի-
կունս՝ փոխանակ դիմաց դարձուցի․ ՚ի թռիչս մտաց՝

ընդ

ընդ խաւար խորհրդոց սլացայ․ զանտրատ հոգիս՝
մարմնոյս փափկութիւն յաւէտ վատեցի․ զզօրութի
աջական կողմանս՝ տկար արարի, ահեկանացս կայից
ու ժգնութի տալով՝ յաղթեցի․ Օ քեզ իսկ տեսն
հոգացեալ մտ իմ․ զոր չէ ասա գրելի, և ո՛չ պատկա
ռեցի․ երբեմն զհաւ վայրենի սրացայ, ըստ ովսէեան
բանին առ եփրեմ՝ ի նախնին իմ սովորութի․ Յաղօ
թարանն վայրի՝ ընդ պատաղմունս այսր կենցաղոյս
շրջանակեցայ․ ո՛չ կացուցի յոտին զերիվար մտացս՝
երասանաւ բանին․ Ընդ հին չարութեցն՝ նորոգ
ինքնաստեղծութիս գտի․ անուրս, ըստ յոբայ, ծա
նուցս և անտանելիս՝ ինձէն ինձ սատակացուցի․
առիւծ անկարկատելի, ըստ երեմիայի, զանձն իմ
արարի․ իբր զվիժած անդրելի կողման, ըստ առակ
արկողին, ի մարդկանէ համարոյ եղծայ․ իբր զհան
դերձս ինչ ապահարից, ըստ եսայեան բանին, զաղ
բացայ․ որպէս զթրծեալ աման խեցեղէն՝ փշրեցայ ա
նարծարծելի․ ըստ բամբասանացն եղոմայ ի մարդա
բէէն, զչորրորդ չափին անօրէնութե սատակման՝
ինձ պատրաստեցի․ Եւ զի՞նչ սոսուի առ այս՝ և
զայս յաւելուլ ընդ այս, քանզի զվերանն իսկ դի
ւանունս մողոքայ՝ առի ինձ այսրէն՝ առ դժոխոցն
ժառանգութի, լքեալ զերկնայինն՝ յեղանակաւ
իմն օրինակի նմանակիր ձևակերպութե, որպէս առակ
պատկերի ատեղն ռեփանայ բաբելական կիւրոյ
էլէ պատուեցեալ ցուցաւ ի սինայ․

Իսկ արդ՝ զի ի նախնի շնորհին համարձակութ
դարձեալ փոխեցայ, ըրկեցայ, ելայ, հեռացայ, բա
ժանեցայ, և անպատուասատելի կորուեցայ, արդ ընկալ

զիս

զիս տէ՛ր՝ վերստին կերպարանել ՚ի պատկեր հոգ-
ւոյ, զանարժանս կենաց՝ իբր զմահապարտ. իբր
զչարագործ. իբր զպատկառեալ. իբր զկոխան
եղեալ բանսարկուին. ո՜վ զանբժշկելի մանրե-
ցեալ. ո՜վ զհասեալ յատակս մահու. ո՜վ զգար-
շեցեալ. ո՜վ զխոտան գտեալ՝ քո կողմանդ. ո՜ր
միանգամայն ՚ի կորուստ վարեալ. որպէս դե-
գերեալ. ո՜ր վանեցեալ. ո՜ր տարակուսեալ.
ո՜ր թշուառացեալ. ո՜ր վհատեալ. ո՜ր կոր-
ծանեալ. ո՜ր խորտակեալ. ո՜ր բեկեալ. ո՜վ
զլծախծեալ. ո՜ր տրտմեցեալ. ո՜ր թշնամա-
նեալ: Իսկ դարձեալ ակնարկելով քո՝ գ՛թած,
մարդասէր, հ՛զօր, ՚ի յաղերս բանիս՝ որպէս
զզջացեալ. ո՜ր խոստովանեալ. ո՜ր ՚ի յոյս քո
դիմեցեալ. որպէս զապաշխարեալ: Որ կշռես՝
դրեա՝ և մեծ համարիս զհառաչ հոգւոյ, և զաղ-
դումն շնչոց հեծութեան. զկսկիծ շրթանց,
զպաքել լեզուի, և զտխրականութիւն երեսաց.
զկամս խորհրդոց, և զյօժարութիւն խորութեան
սրտից: Որ փրկութիւն ես անձանց, և տեսօղ՝
ո՜չ գործեցելոց. և ստեղծիչ բոլորից, և բժիշկ
վիրաց աներևութից. պաշտպան յուսացելոց, և
բարեխնամօղ տէր ամենեցուն: Նու քեզ փառք
յամի, յաւիտեանս. ամէն.

ԺԱ Սերովբէն յաւելուած նշխէն հեծուէ՝ նորին հանգոյն,
առ նոյն ողջոյն մողբանոց բանի։ Ի նորա սերէց խօսք՝
ընդ այն։ *Բան. ԽԱ։

1 Սուքանչի ես ինձէն անձամբ իմով ինքնա-
գրաւ ՚ի մահ՝ ոչ կացի երբէք ՚ի յուսա
մարդոյ, և ոչ սիրտ բանական ստացայ, ըստ գրոյն։
Սուքանչի ոչ փոփոխեցայ ՚ի նախակարգելոցդ,
և ոչ ընդ բարուոք ուղին ընթացայ, ընդդէմ ոչ
զխոստորնական հետոցն խաւարայնոց զդեմս դուցից՝
՚ի սահման կարգի այսր ընթերցուածոյ։ Եւ որս
ածեալ յարմարեալ առ սոյն՝ զկերպարան տեսակի
բանիդ երեսաց, ըստ վերադոյնդ նշանակելոյ՝ ան-
փոխադրելի պահելով, խոստովանեցայց վերստին
դարձեալ ասատանօր՝ զմնացեալ չարաւնցն զբիծս,
զոր յաջորդաւդ է իմանալի։
2 Օտար ժանտագործս արժանապատիժս՝ աճեցուն
արարի գնացիւք անսաստութեամբ՝ զպուռնդն բե-
ւիարայ։ Սոքաւս կայթից՝ և ցոյցս վաղից՝ խաղա-
կացն դիւաց դարշելեայ ձարտար խաբողաց՝ ծու-
լուբս իմով շնորհեցի։ Գռանս գաղտնիս՝ և խոց-
ուածս անյայտս՝ ՚ի կործանեցելոցն դաշձագ ընկա-
լայ։ Ոչ հերքեցի զվանեալսն խաչիւն քի՛ քան թէ
անդրէն առաւել կրկին իսկ զօրացուցի։ Սան
իմոյ հիքոյս անօրէնութեամբ՝ անուանդ մի հայհոյի
՚ի մէջ այսականաց, ոչ վս խորայելի՝ ՚ի մէջ հեթա-
նոսաց։ Հարուածս հարուածոց՝ մնասակարս ասպա-
կանութեանց ժանդոյ և թրթրոյ՝ և այլոց կերչաց
վատնողաց, զծաղիկ հոգւոյս, ըստ միոյն յովելեայ

հրաշական ողջոյնոր 'ի ցոյցս երկրի մտ̅ իսրայէլի
յառակս հինից և չարաց հոգւոց, յիս ինքն անկե-
ցի. առեղծանել զնո̅ պատրաստեցայ չքան թէ սատա-
նել. Արիւրս կուտեալ հաւաքեցի անձին իմում՝
մարտիկս մահաշէնս. կշտամբիչս ինձ գոյացուցի՝
անիրաւս և անպատկառելիս. ներհակս ինձ զօրա-
ցուցի՝ ապառումն և անկումելիս. դառինս ինձ
առի մասունս՝ ընդ քաղցրաւենեացն ճաշակաց. առ
ատացօղն՝ միշտ նենգաւորս. և առ բանսարկուն՝ յա-
ւէտ հաւատարիմս. Աւաղ աղէտիս, վի՛շտ վտան-
գիս, խաւա՛ր ամօթոյս, մութ պատկառանացս, զիա՞րդ
և առ բանիս յանդիմանութի համարձակեցայց.
մեծ է ձայնս գուժիս և անբերելի բողոքս աղաղակի.
Քանզի թէ զհոգիսեր զիմ տեսանել, տգեղս՝ և
նուաղս՝ և ամենևին ներդաեալս, ցաւոլք հեծու-
թեան՝ 'ի վերջինս վարձս վարանմանս, և մրճատեալ
աղտեղեալ գունով զազրութեան՝ իբր զպաշտօնեայ
տար մեհենի. մն զի նոյն է ապա տանել ձուլեալ
պատկերի և մեղաց ախտի. Արդ՝ ես գնացի ընդ
այս ճանապարհ կորստեան հետոց խաւարի. եւտու
զքածինն քո ցանկալի՝ յանապատ անկոխ, ըստ մար-
գարէին՝ որ առ քահանայսն իսրայէլի ամբաստա-
նութեան.

3 Եւ զիա՞րդ աստացից անձին իմում մարդ՝ գրելո
ընդ անմարդիս. և իբր անու անեցայց բանական՝
անբանիցն յիմարութե կցորդեալ. և որպէս կոչե-
ցայց տեսանողական՝ մթացուցեալ զլոյս որ յիս.
և ընդ էր համբաւեցայց զգայական՝ զիմաստիցս դը-
րունս փակեալ. կամ որո՞վք ցուցայց տպաւորութ

նկարագրութեան անեղծին շնորհի՝ անձամբ ինձէն յոգի մահացեալ. նաև ոչ շարժողական, և կամ շնչական ունիմ անուանել, թող թէ հոգեկան, կամ մտաց ընդունական. անպիտանս՝ 'ի թիւս անօթոց. անարգս՝ 'ի քարինս որմոց. արհամարհեալս՝ 'ի կարգս կոչեցելոց. վատթարս՝ 'ի յազգս հրաւիրելոց. արհաւիրք մահու պակուցեալս, անխտախուսելի 'ի բոլորեցուն՝ ցաւովք և տանջանօքն երուսաղէմի, ըստ երեմիայի բանին խըրատեցեալ. պակասեալ աւուրցս՝ 'ի հեծուէ, և ընթացք ամացս՝ 'ի հառաչմանէ, ըստ նուագարանաց երգողին. Իբր աստուի 'ի ցեցոյ՝ և փայտ 'ի յորդանէ, ըստ իմաստնոյն բանի, 'ի խիղճմանէ սրտիս հալեցայ. իբր զոստայն սարդից մաշեցայ, ըստ սաղմոսողին, և խոտանգտայ. իբր զամպ առաւօտեայ՝ և զշօղ վաղորդայնի, ըստ մարգարէութեանն ձայնի, սպառեցայ. Այլ ոչ 'ի մարդ որք ունիմ զայս, եթէ անիծեալ 'ի տեսանողէն՝ անյուսադրելի վհատիմ, այլ 'ի քեզ՝ տէր իմ ոգեսէր. որ ընկղմեալ 'ի քոյդ գթութեանց բարեաց անբաւից, և 'ի բևեռելոյն ժամու 'ի խաչին՝ մաղթեցեր մեծդ ողորմութեան առ հայր քո բարձրեալ՝ քո

չարչարողացն.

Արդ՝ շնորհեա՛ ինձ յոյս քաւութեան կեանք և ապաւէն. և 'ի տուր շնչոյս թշուառի, առից զոգիդ քո բարի. Եւ քեզ ընդ հօր՝ հոգւովդ սրբով զօրութիւն, յաղթութիւն, մեծութիւն և

փառք յաւիտեանս. ամէն.

Դար

+Սրտին յաւելուածն կրկին հեծութե՝ նորին հաւաք, առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի. Ի խորոց սրտից խօս-
ք ընդ այ. *Բան . ԻԸ.

Վարձեալ պղլաբանեցից՝ ի նոյն շարունակ բար-
դեալ զկշտամբանացս եղանակ՝ գարուլեալ
անձինս, ածեալ մատուցեալ՝ կրկին կացուցեալ
նովին պատկերաւ՝ ի նոյն պայմանի. Թերեւս գրեա-
ցէ ինձ ամենագէտն՝ զայս յանդիմանութե-
դատակնիք՝ կսկծեցուցանողական բանի՝ ճշմա-
րիտ խոստովանութի համայնից գործոց՝ զաղ-
նութեանց չարեաց.

2 Այլ ոմն ձիս խօսնական՝ կարծրբերանս սանձակոտոր
արձակերասան. յովանակս անհամբոյր՝ վայրենական
և անկրթական. երինջս աւողական՝ անուղղական և
անվարժական. Մարդս մոլեգնական՝ ուրադրական
և կորստական. մանուկս մեղանչական՝ անխրատական
և վարատական, անտէրս մահապարտական՝ տարտա-
մական և անգործական. բանականս անասնական՝ գա-
ղանական և անմաքրական. Ձիթենիս ամայական՝
անպտղական և կործանական. մարմինս հոգեւոյս իմ
թախծողական՝ դատողական և տանջողական. խռո-
ցեալս անբժշկական՝ անխնամական և անկանգնա-
կան. Ոսկի շարս կայսերական՝ աղտեղական և ան
գտական. ծառայս սխալական՝ փախստական և
թշուառական.

3 Հա ես ինքն ինձէն կամաւորապէս անձնամատն
և մոլեմնակործան, հոգեկորոյս և միշտ մոլախաբ,
կամակոր իսկ՝ և որոտաբեկ. ուշամոռաց և հանձա-

րա

րազզըու · զգայազիրն, և իմաստասպւս · յայլրատատեա
և եղեռնալորը · Ես սատուսատ և անդուսատ բընա֊
ւիւք բովանդակամբք մանհարքեր երկամբք փառաւորս
ոչ միով լինիք տեսութե՛ ՚ի գործ ընտրութե քեզ
պինտանացուս՝ տէ՛ր · բոլորէ ո֊ · որ ամ զոր ամպյննս
որ երկնեցն զիս · աշխարհեմ զատինան, որ դիեցուցին·
ընդդէմ ոչ մաղձ մակարդեալ ընդ կաթինն ձգեցի,
և զերկրորդ ոչ դառնութի ինձ ընդ քաղցրութե·
ջամբեալ մատուցաւ · Ո՜ր իսկ եթէ ես ինձէն անձին
իմում դժնեայ դատախազ համբարձայ պյպքանեօք
բանիւք, և ունիմ տակաւին զսուր բարկութեա
անխոնարհելի, ով որ ՚ի յերկրածնաց աստի զիս ո֊
գջքեացէ · զա՛մ խայտառակեցից · զանաւ էութիս
դատեալ տուժեցից · զհամօրէն զխասակարացն ըզ֊
գունդ՝ գանեցից · զխոցողացն զինուորութ ցդա֊
տախազեցից · զգայականացն գլխաւորութիս կշտամ
բեցից · Մեղայ ամե՛ն յամի, ողորմեա՛ դը՛թած · ոչ
նոր ինչ գտեր յիս զյանցանաց պարտեաց մատա֊
խուղ, այլ նոյն եմ յաւէտ նովին պատահմամբ պար
տաւորութեան՝ անկցելի ձորձով սխալեալ առաջի
քո անփոփոխելի · և դու միայն ինկապէս գթած
որհնեալ մարդասէր, ընդ աջմէ իմոյս փրկութե.

կանխեալ ներութե անսայլայելի ·

Արդ՝ մարդա խնամակալ՝ հզօր՝ երկնաւոր՝ բարե֊
րանիրդ հաստիչ յոչ էից՝ զբանիւ զօրութեան
իմաստից կայծակն ՚ի գործի աղդման լեզուիս շար
ժութե, առիթ մաքրութե յամենուստ զգայակա֊
նաց գոյութեց յիս մանաւանդ ելոց՝ քո ձեռա
կերտից · տեղօք առ՚իքէն եղելովք և բժշկելովք,

կը

կրկին հանդերձանօք, անպակաս ձայնիւ, անհատ
բարբառով քեզ վերընծայել գոհաբանութիւն ՚ի
փառս մեծութեան հօրդ քո՝ այ մերոյ, յաւի-
տեանս. ամէն.

† Մերաւին յաւելուած նշխէն հեծութե՝ նորին հոյովել,
առ նոյն ողջէրս մոլորանաց բանի. ՚Ի խորոց սրտից խօսք
ընդ այ. *Բան. ԻԳ.

1 Տէր ած ամի, զօրաւոր յամի. անպարագիր և
անփարափակ տեղի ամենեցուն. բոլոր
խնկութք հուպ յամենեսին. անուրեք վայրից.
և չէ՛ք սահման առանց քոյ. Ո՛չ երևեալ եր-
բէք, և ո՛չ տեսականութի առանց քո ծածկման՝
լուսաւոր. փառք աչաւորութե. անուն ան-
հասութեան. կոչումն մեծութե. ձայն ան-
բաւութե. խնկութի անքննութե. Աննմա-
նելի հեռաւոր, և անընդմիջելի մերձաւոր.
Տեսող հեծութե. նրկատիչ թշուառութե. մօտա-
կաց թախծութե. ամենաբուժ հնար սնձարու-
թեան. հայր գթութեց. ծագող ողորմութե.
ած մխիթարութե.

2 Հայեաց տէր ողորմութեամբ՝ ՚ի պատկեր մխտաց
դատնութե՝ բազմավտանգ կրիցս կարեաց, զոր
հանդէպ քո տարածանեմ կցորդակի՛ց լեր բժշկա-
պետ, և մի՛ ՚ի խոցս ընտրութեան կոչեր դատաւորա-
բար. Որդարև մեծ է վտանգ տարակուսանաց
ցաւոց՝ այսր վարանման, յորժամ իցէ մարմինն՝ մե-
ղօք գրաւել. և անձն ՚ի գործոց չարեաց ոչ մեկու-
սացել. գործնականացն գործի սովորութեն կարեաց
կապեալ.

զանգուածն հանդերձանաց՝ միջացու կրիւք շաղա-
խել. զզգայունն սրտին իմաստից՝ խելթիւ խոցոտել.
ակնկալութի բարեացն՝ բնաւին բարձեալ. և՚ի
բանականութեն՝ ընդ անասունս դասակարգեալ.
և զազնիւ գարշութի՝ ընդ գոյութեն շարամանեալ.
և տեսականացն ողջ ելով՝ իմանալիքն վիրաւորել.
Ու ՚ի խստութէ յանցանցն յշտկի՝ յետ յուսահատել
և տագնապաւ նախագործելոցն՝ միշտ տարակուսել.
և յստակութիւն աղերսին՝ իսպառ պղտորեալ.
և խղճիւ մտացն յաւզմանց՝ կրկին ձենձերեալ.
Ու ձեռն՚ի մանկի գործոյն՝ զայետոնցն հետազօտել.
և կերպ՚ի յոյժ դժնեալ՝ ուրք՚ի վերջ կայ յետահորել.
Ու գիտութե էիցն՝ ՚ի չէիցն միշտ խաբեցեալ.
և՚ի մտացն մարտ՝ ՚ի փոքունցն յաղթահարեալ.
Ու ՚ի թոյանչ սրտին՝ հագագին դուռն հրդհել.
և բռնաւ զօրութի քմացն՝ ամ ուրեք տոչորեալ.
և անարև մըգով՝ յամենայն մասանց պարփակեալ.
Ու լոյսու ի ակնկալութեն՝ ամենևին իսպառ ամ-
փոփել. և անլեբրելեցն տղմ՝ ՚ի զզուելիսն տպաւո-
րեալ. և եղկութի կորստեանն՝ ՚ի յաւշ անդ եկեալ.
և դատակնիք հատուցմանն ՚ի դիւնէ մտացն դրեցել.
Ու բարերարին ակն՝ ՚ի ցասումն իմն երևեցեալ.
և լոյսն բնութե՝ զանկուածոյ հողոյս զայրացեալ.
և աջաւորուի էին՝ ը փոքրկուի բնութես ը հարել.
և միշտ արտամիմ բանից՝ բանուոր մխրոյս բարկա-
ցել. և իրաւունցն վիմօք՝ զարժանիս մհաւ կոշկոճել.
Ու որ իմն է տաղնոյ յանաւկս՝ ատէն կորուսել.
և պատուական իրին տուացուած՝ իբրև անարգ՝յերկ-
րի թաղեալ. և տաժանմանցն արդասիք՝ ծուլութեն

մթով

մթով ծածկեալ, և իբրև զ՚ի բաց բարձեալ նշմա-
րան ձրագի՝ չերևեալ։ Եւ պատասխանատուն լեզ-
ուիս՝ յիրաւանցն օտար՝ կարկեցեալ. և անհամբոյր
շրթանցս դրուԹ՝ օրինաւոր դատմամբ պապանձել։
Եւ յուզմունք մտացս՚ի զանազան մասունս ցրն-
դեալ. և զկեալն ՚ի մի օգտին՝ ոչ ինչ գխոսացեալ։
և՚ի կշռութի բարւոյն ընտրութե՝ յիմար երևեալ։
և ընթացք ելից՝ նշանջմամբ չարին խափանեալ։
և վառարան իւրոյն՝ աձիւնով հնոցի լցեալ։ Եւ
անուանս գիր՝ ՚ի կենաց մատենէն եղծեալ, և կըշ-
տամբանք ընդ երանութե՝ անդ արձանացեալ։
3 Եթէ զինուոր տեսանեմ, մահու ակն ունիմ.
եթէ պատգամաւոր, խոստութե. եթէ մատենա-
գէտ, մուրհակի կորստեան. եթէ օրէնաւոր, անի-
ծից. եթէ աւետարան, կան, փոշւոյ տոհցն Թօթափ-
ման. եթէ բարեկրօն, յանդիմանութե. եթէ առա-
ուում, կսկծման. Եթէ ջրոյն ընտրութե փորձիմ
խորտակիմ. եթէ դեղ ինչ դատման ձգեմ ստատա-
կիմ։ Եթէ բերս նկատեմ բարութե, ՚ի կարծեաց
չարեացս փախնում։ եթէ ձեռն համբարձեալ կո-
րանամ. եթէ փոքր ինչ խրատուիլ, սարսեմ եթէ
սակաւ մի Թնդիւն, ըսսփիմ։ Եթէ ՚ի խորախձանս
ըմպելեց հրա-կրիմ դողամ. եթէ մեծի դ յանդի-
ման լինիմ սարսափեմ։ եթէ ՚ի հարցումն բանի կո-
չիմ, կարկիմ։ եթէ իրաւամբք քննիմ համրանամ։
Որդ՝ այսքան ամենաԹշուառ և ողորմագին տարա-
կուսանացս ՚ի մի մեանց բարդելոց, որք զատուրև
զ.այակնաց սրտիս պայուԹե՝ ՚ի ներքուստ ան-
տաստ անբժշկական ցաւօք՝ աներևակի նետիւք

 խոցո

ցուցանել, անարատաբերելն մշտակեր յարամնաց հանա-
պազամուխ ըստեռեալ սատուսա է հոգւոյս. ըն-
ցեալ շարաւով՝ կրկին հարուածով վտանգ սաս-
տակման մահու գուշակեն. Թէ արախ մթերից՝
պատել զերկաթով գաղտնեացս ծածուկք՝ ազդ-
են ինձ տագնապս վէրս պահեալս անխնամարկե-
լս՝ ըստ ելս շնչոյս տուր եւատուէ. յորոց ներու-
թեց չարաչար ձնշեալ աղաղակ ձայնիս՝ խառնեալ
արտասուօք. կողկողագին թախծանօք հոգւոյս.
բարեգործիդ հնարաւորութե, յերկրատեղ-
ծիցս նահատակաց՝ ըստ իմ մաղթողաց, վերջին
հեծութս և ես ըստ նոսին՝ արտասուօք ողբոց ա-
մենեքումբք նուիրողօք՝ զաղերսանս ըղձիցս՝ 'ի
սուրբնայնոցս սատի՝ յերկինս առաքեմ: Ո՛ նոր-
հեա՛ տ՛ր անդորրութե կենաց հանգստեան՝ ողորմե-
լի վաստակեցելոյս՝ 'ի յընդունայն երկրագործու-
թս. համայնդ յամենայնում. տմի՛ ստացեալ. քեզ
փառս.

† Մերսաին յառելոյծ կրկին հեծուէ՝ նորին հոկողի, սու նոյն ողբերս մաղթանաց բանի. 'Ի խողոց սրտից խօսի՝ ըստ այ.

* Բան. ԻԳ.

Ո՛ւ արդ՝ որոց խնդրոց արժանաւոր վարկանե-
լով զիս՝ մատչիմ աղերսել, արքայութեանն՝
յորմէ վրիպեցայ, եթէ փառացդ վայելչութե՝
յորմէ զրկեցայ, թէ կենացդ անմահականաց՝
յորմէ հերքեցայ. թէ ըստ հրեշտակն պայծառ-
ցութեան՝ յորմէ օտարեցայ, թէ ըստ ար-
դարոն մասնակցութեան՝ յորոց ձեղքեցայ.

Թէ

Թէ ո՞ւր որթոյն կենդանւոյ՝ յորմէ քանցեցայ ։
Թէ ուստ տնկոյն բերկրութե՛ յորմէ դօսացայ ։
Թէ ծաղիկ փառացն շնորհի՝ յորմէ թափեցայ ։
Թէ պանծանացն ժառանգաւոր՝ յորմէ կորացայ ։
Թէ հայրենի ծոցոյն հարազատ՝ յորմէ ընկեցայ ։
Եթէ զգեստուն լուսոյ պարծիմ՝ յորմէ մերկացայ ։
Եթէ՚ի խոստացող դրախտին յուսացեալ՝ յորմէ խորթացայ ։
Եթէ ՚ի լուսոյն իղձս դիմեցից՝ յորմէ մեկնեցայ ։
Եթէ յխաւսի յոսկերան յօդիմ՝ յորմէ մերժեցայ ։
Եթէ ՚ի թեւս նորա մերձիմ՝ յորմէ օտարացայ ։
Եթէ յապաւէ՞նն ապաստանեցայց՝ յորմէ խեթեցայ ։
Եթէ ՚ի փրկութեն նորոգու՞թ՝ յորմէ մահացայ ։
Եթէ ՚ի զգաստուեն զուարթու՞թ՝ յորմէ եւ լքայ ։
Եթէ ՚ի կանո՞նն կենացն ու խոտի՝ յորմէ փոլեցայ ։
Եթէ ՚ի սահմանն հաստատութեան՝ յորմէ սահեցայ ։
Եթէ յանշարժ վիմին պնդու՞թ՝ յորմէ սասանեցայ ։
Եթէ ՚ի շուրս գումարտակին՝ յորմէ հոսեցայ ։
Եթէ՚ի քաղաքն անդրանկաց շինիմ՝ յորմէ գերեցայ ։
Եթէ հանապազորդեան հացի՞ն աղօթեմ՝ զոր ո՛չ
վաստակեցայ ։ եթէ փոխադրու՞թ երկանցն խընդ-
րեմ՝ յոր ո՛չ քրտնեցայ ։ թէ պարգեւօքն պսակե-
ցայց՝ յոր չհանդիսացայ ։ թէ արձան ինձ կենաց
դրեցից՝ յորմէ ընջեցայ ։ թէ զերախտեացդ ձիր
յիշեցից՝ զոր միշտ մոռացայ ։

Բ. Հա՛ հատաւ եւ կամ խզեցաւ լար կենաց յու-
սոյն ։ տխրեցայ ՚ի բորբոքեցն դարշութենէ ։
համայն ախտացեալ՝ ամենն սպառեալ մարմնոս ապա
կանուՅն շրջապատեալ՝ մեռոյց ամ ։ Դոյզն պա-
լար՝ փայլունակ տեղեղ լնացեալ ։ մնացուած ինչ

պա

պաշտեալ նախանձնակ երկդիմի կերպին , որ զերկին
անմաքրութիւն նշանակէ , պարծանացն նշոյլ՝ ամե_
նեւին ինձ շիջաւ · փրկութիւն մատնեցաւ · բարին
ստուերացաւ · ելք կենացն՝ բնաւին փակեցաւ · մը
խիթարութիւն բարձաւ · դատաստանին ատեն մերձե
ցաւ · Թոյնք մահուն ինձ արծարծեցաւ · ապաւէնն՝
կրկին ինձ կենդանացաւ · լուսոյն դադարք՝ վիմօք
խցաւ · շաւիղն յուսոյն՝ կուրացաւ · շնորհին ծած
կոյթ՝ յինէն մերկացաւ · փառացն վայելչութի՝ ըստ_
ուերացաւ , համձարն առաջնորդական՝ խափանե_
ցաւ · կշտամբանացն փուշ՝ բազմացաւ · անօրէնութեան
ուղէշ՝ ծաղկեցաւ · բոց գեհենին՝ ինձ բորբոքե_
ցաւ · ծառայութեան լուծ՝ սաստկացաւ · ստրկութեան
կապ՝ զօրացաւ · ունօղն յարկին կառուցման՝ ահա
անկաւ · բարձրութեան վտահարան՝ կործանեցաւ ·
ընտանութեան միաւորութի՝ անջրպետեցաւ · որբու

թեանն սիրող հօրին իմյ՝ որոտմեցաւ ·

3 Ու քանզի զվերջինն համբուրեցի դառնութի ,
տանջանս՝ խեթս՝ ախտութիս , վէշտս հոգեկանս ,
ցաւս անխնամարկելիս , տարակոյսս անյուսադրելիս
ամօթանս անպարտուրելիս , խայտառականս անմերար
կելիս , պատկառանս անհամարձակելիս · փախուստս
անդառնալիս , հալածանս անմարդասիրելիս , երկայն
ուղևորութե՝ ապաձեռն անթաշակութիս , իսկ
դու փրկութի զօրութի և օգնութի , ողորմութի
լուսաւորութի . քաւութի և անմահութի տէր յս
քս , որդի այ կենդանւոյ , արարիչ երկնի և երկրի ·
որ ընձեռես ջուր պարգևելոցն ՚ի ծարաւուտ վայրս
անապատի , օրհնեալ բարեգութ հզօր մարդասէր ,

եր

երկայն. միտ, խնամակալ հնարաւոր, այցելու. պաշտ-
պան աննախանձ. պահապան յաղթօղ կեանք անկո-
րուստ. միջնորդ երկնային, լութի աննուաղ,
երանութի տօնելի, ձեռն ձգեալ սիրոյ՝ ողորմու-
թեան քոյ աջոյ՝ ընկա՛լ և մատո՛ քաւեալ և սրբել
զիս զամենապարտս՝ բանդ կենդանի առ հաւասա-
րապատւի քո հօր. զի քև վերստին հաշտեալ յիս
դարձցի. Եւ 'ի ձեռն քո՝ խորոմ կամօք մաքուր
նուիրեալ՝ զօրեղն ինքնութե̅ զիս հօր ընծայեալ,
անդէն առ նմին՝ նովիմբ միշտ 'ի քեզ՝ չնչոյս ող-
ջունիւ կապեալ ընդ շնորհիդ՝ 'ի քեզ միանալ ան-
բաժանելի. Ա̃յ քեզ ընդ հօր քում՝ հոգւովդ-
սրբով երրեակ անձնաւորութե̅դ՝ 'ի միում բնութե̅
և 'ի մի ա̃ծութե̅՝ փառք, և 'ի ստեղծականաց էից՝
գոհաբանութիւն, յաւիտեանս յաւիտենից.
ամէն.

+ Ս̃երատին յաւելուած կրկին հեծութ̅ եւրին հակողէ. տառ նոյն ողբերս մեղկմանց բանի. 'Ի խորոյ սրտից խօսք ընդ ա̃յ.

*Բան. ԽԱ.

1Բայց քանզի 'ի մի̅ այսքանեաց գերութե̅ց ամե-
նաթշուառ վտանգաւորիս՝ մի զմիով ել և
ելս առնելոյ, զոր զներբողարանս անցիցն 'ի մաս-
նէ վերածառուեալքդ նախադրեցին, ուստի և
փոխեալ զեղանակ բանիս՝ այլ ոչ զեղկութիւն
աղէտիս.
2Ան զի ծովէ ինձ ծփանաց կենցաղոյս բերմունք՝
յոյժ նմանագոյն. յորում կոհակօք բազմօք անթիւ

դի

դի Եցմանց՝ տատանեալ հոգիս ՚ի յայսմ աշխարհի՝
մարմնոյս շինուածով իբր ՚ի նաւակի. Ո՜վ որ ե-
տայխաս մարգարէ՝ զյանկարծադէպ կատարածն,
որ ՚ի պարսկականն հինից եկեալ և սամարիայ կոր-
ծանմանն, նմանութ այսր օրինակի կերպաւորե-
ցոյց. որ և առ իմս հոգևորական խորտակումն զու-
գաձայնել՝ ոչէ սխալական. Քանզի մինչդեռ չը-
նէի ես յանհոգութե՝ անտարակոյսն վստահութբ.
դոյզն կասկած արկածից ՚ի միտ բերելով առ խորոց
փոքր միջոցին, որ ՚ի մէջ հանգստեանն և աշխատու-
թեանն իբր այն թէ հասեալ իցէ ձմեռն՝ յամարայնի,
բքաբեր հողմով ժամանեալ՝ երեքպալեանն դիմակը
ցութբ, ամբոխեաց զհանդարտութիւն. Աւստի
նաւն ՚ի բախմանէ վայրենի ալեացն՝ խորտակեցաւ.
Թևոցն ձեռնարկութե՝ քայքայեցաւ. կայմն ամ-
բարձման՝ ՚ի կայից իւրոց խլեցաւ. առագաստին թըռ-
չարան՝ յանկարկատելի ծուէնս պատառեցաւ. շին-
ուածոյն շուրք՝ անզարդացաւ. առասանք ձգողակա-
նացն՝ խզեցաւ. տեսարան դիտոյն դիտակի՝ խոնար-
հեցաւ. ապաւանդակին պարան՝ կտրեցաւ. ապա-
ւինութե խարսխին՝ լուծաւ. լուծք ստուարք ա-
մուրցն կցորդութե՝ բաժանեցան. սամիք ուղղչացն
հետոց՝ զալարեցան. լուստ հիմանն հաստարանի՝ ըն-
կղմեցաւ. զեկացն կառուցմունք՝ անդրին սուզան.
չուոցն յարմարութե՝ պակասեցան. ողնափայտին պա-
տսպարան՝ խակյն բեկաւ. կապընք զօտին հաստ-
ուածոյ՝ յօշատեցաւ. գօտք ամփոփման ծոցոյն կող
մածոյ՝ անսորդեցան. խելք շրթանցն եզերաց՝ խախ
տեալ սատեւ. պաղպաջունք բազմականացն՝ անկեալ

[illegible]

[illegible]

մաքրեսցես 'ի [illegible] [illegible] [illegible]
կամ [illegible] [illegible] : Իսկ թէ [illegible] [illegible] 'ի [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 'ի [illegible] [illegible]
[illegible] 'ի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] :
Եւ թէ կամիս [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] : Եւ թէ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] : Եւ թէ
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] : Եւ թէ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] :
4 Եւս [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] , [illegible] [illegible] [illegible]

նա

ջարեացն հնարք՝ ընդ որ ոչ կարացից անցանել, եւ
եթէ լոյս ողորմութեան բարերար կամացդ քոյ ցուցցի․
գթութեան քոյ դուռն՝ բացցի․ ճառագայթ փառաց
քոյ՝ ծագեսցի․ խնամք ձեռին քոյ՝ յայտնեսցի․
արեգականդ կենաց որ՝ տարածեսցի․ առաւօտիդ
ընձայլ տեսիլ՝ մերձեսցի․ առատութիւն քաղցրութեան քոյ՝
աղբերասցի․ վճռակ արարչիդ կոչեց՝ հասեսցի․ ծո-
րութիւն անապակ սիրոյ քոյ՝ հեղցի․ ծագումն աւե-
տեաց շնորհի քոյ՝ երեւեսցի․ պարգեւիդ քո ծառ՝
ծաղկեսցի․ մատունք օրհնել մրմնջոյդ՝ բաշխեսցի․
համառօտեալն ակնկալութիւն հանդիպեսցի․ հաս-
տատեալ ձայն ողջունի քոյ տէր՝ լուիցի․ հեռա-
ցեալ խաղաղութիւն՝ մերձեսցի․ Յայտնեալ յաւէտ
տեսլեան սահմանաւ երանականաւ՝ հաւատ ընկալեալ
յուսոյ հաստատնոյ, ապաւինեալ ՚ի հոգին քո սուրբ,
որ ընդ հօր քում պաշտի ձայնիւ քաղցրութեան՝ ընդ
քեզ փառաւորել ՚ի լոյս անմատոյց, որով կեանք եւ
երանութիւն քաւութեամբ հանդերձ՝ ընծայեալ ինձ
մեղապարտիս։ Յաւանդ անկորուստ ընդ իս պա-
հելով առհաւատչեայ ճշմարիտ յիշատակի․ ՚ի ձիր
աներեւութեան՝ անուանմամբ անճառելեաւ ահաւորու-
թեան՝ հզօրի միոյ միայնոյ եւ անքննելի տէրութեան
երրեակ անձնաւորութեանդ․ որ եւս յաւիտեան յէութեան
եւ յարակայութիւն բարձրութեան՝ քաղցրութեամբ ողոր-
մութեամբ եւ մարդասիրութեամբ՝ պսակեալ հանդերձեալ
եւ թագաւորեալ։ Ոյ առ ամենեսին, ամէն՝ ամէն
կարող ես՝ գթած․ եւ քեզ վայել է փառք յայսմ յա-
ւիտենի, եւ ՚ի հանդերձեալ մշտնջենաւոր ութ յայտ-
նութեան աւուրն մեծի, յաւիտեանս․ ամէն.

Նա

1 Եւ արդ՝ սոսուդապէս և իրաւաբար, ընդ որս
որք ըստ ձայնից կողկողանացն՝ և ըղձանիցն յար-
մարութիւն հանդերձեն, 'ի նոյն դեր բերեալ
զաւարտմունս տանցն, որովք առաւել սաստիկ
մորմոքեալ ճմլեցուցանեն զաղէտս կարեացն սըր-
տին ըղձից՝ առարտասուացն բղխմունս. ուստի և
բազմեալ իմ 'ի գլուխս պիրու՝ ակմբից դասու՝ այնր
երախանաց, որք զլալեացն յեղանակեն բանաստեղ-
ծութի, և ես ընդ նոսին՝ նոցին հեծութբ՝ առ
ղական ձայնարկութբ զանձինս տարածանեմ զվըշ-
տակրութիւն. Որ ոչ բնաւին մեռեալ աշխարհի,
և ոչ իսկապէս կենդանի այ. ոչ ջերմ սուկ, և ոչ
ցուրտ յատուկ, ըստ առակի աւետարանչին՝ դրեալ
'ի յայտնութեն. երեւցս ատելի՝ երրեակ տէրութեն,
և ամենատես արարչութեն. Եւ այս են պատկա-
նեալ թախծականացն կերպադրութիք, կրկին ողոր-
մելի այսու երևեցեալ, որ 'ի մի գիծ սահմանեալ
կացուցանեն զթշուառութեցն զօրինակ, այսպիսի
կցորդութբ շաղկապեալ:
2 Պարտուցն ժխտել զողնդացն՝ ձեպով մեծաւ 'ի
տուժի. ես ապիկար մատնել՝ անարժան գործովք
յիրուի. վասնիչ արքունի գանձուց՝ կրկնադատ և ան-
թողլի. պարտախնդ մեծին՝ ըմբռնել անհրաժարելի
բիւր քանքարոց խնդիր՝ և ես չունիմ կշիռ մի ունկի.
Անբարեխօս կապել 'ի պահեստ՝ դառն արգելանի.

հեծութեան և վտարանգ ցաւոց ճաշկեն՝ յաննշոյլ բան
տի, անապական տանջել անթօշակ՝ կամ ողորմելի
այլ յեղանակ ինձ ողբականաց՝ սաստուստ կնքեցի,
փոխատրեցի սովին բարբառով՝ կոծ կսկծելի,
կարգադրեցի շրջաբերութե՝ 'ի նոյն պայմանի ,
անհատական թիւ խորհրդական՝ երկնէ կտանելի·
Աղքատութեն հնոց՝ յամենուստ մատանց մրրկի·
անպատսպար թշուառ՝ վտանգել սրտիւ 'ի դրաւի·
տարակուսեալ հոգւով՝ ապաշնորհ այր 'ի վերպ·կի·
անխնամելի հայցմամբ՝ դատաստանն յինէն պահանջի·
Մեղաց և մահու զինուք՝ զգայարին գաղտնեցս խո
ցի·անփրկելի մատնեալ բռնութե՝ չարեացս դերի,
սուր սուսերու սաստից՝ գոյութի բնութես յօշատի·
Յիշատակաւ բեմին՝ սաստին 'ի դատաստանի ,
անծագելի մռայլ՝ չարատես աչացս երևի ·
անձեռնկալ կապեալ՝ եղկելիս 'ի տարակուսի ,
ահարկութի դիմաց՝ պատկերի վերնոյն տեսանի·
Յոյժ անարկ՝ և անվերարկու 'ի տարտարոսի ·
անապական մոլար՝ մորմոքեալ 'ի հուր գեհենի ·
անդայթնելի կորուստ՝ կործանեալ 'ի մեղաց վհի·
Ահա զոր ունիմ արծաթ անպիտան՝ ոչ երբէք յղդի,
և ոչ ընդունի և կամ համբարի՝ 'ի գանձ տրունի·
հայցուած պղտոր և ձեռն անմաքուր՝ աննուէ իլելի·
Այլ թեկել սրտիւ մատանց տատանմամբ՝ յոյս առել
դարձի, զդեմս 'ի յերկիր եդել պաղատիմ՝ մօրդ յի·
բարեխօսեա մաղթեա քաւութի ինձ մեղաւորի·
դու զօրաւոր փրկանակ կենաց՝ իսկուհի երկնի·
քեզ օրհնութիք ձայնից և բուրմունք՝ խնկոց 'ի յերկ
րի, և անուշից իւղոց մատուցու՝ մըն յամենայնի·

3 Արդ՝ յասացելոց ողբոցս հիւսուածս՝ այլ մասն յաւելել, բարերարին շնորհաց արտասուաց պտուղ մատուցի. զկորուսեան խորս չափելով՝ զորքան երբէք ոչ գտի. մասնաւորօք բանիւք ՚ի հանդէս՝ նորին ջանացի. զմտացս արագեալ զթեւս՝ յերեւոյթ իրին ոչ հասի. զուշին պարտուն յանվթարելեացն՝ բաժակ բարկութե ՚ի ձեռն իմ առի. զտարտամութ տարակուսանացս՝ իբր ճաշակումն մահու արբի. Արդ այժմ զյանցեցն յանձախութ՝ ողորմելի ձայնիւ յերգ արկի. աներեւոյթ կրակարան տապոյ՝ բորբոքմամբ մեծաւ անզուլանալի. անտեսական իմն վրայս հալեցաց՝ սաստիկ եռացմամբ անշիջանելի. ալեաց նետից պատկանել դեղովք՝ ՚ի շտեմարան խորութե սրտի. խիթք ցաւոց խոցոտման մահու՝ ՚ի գնացս երակաց գոյութե լերդի. կիրք երկանց անձարակ ձեպոյ՝ ՚ի պատուածս աղեացս անելանելի. անզօրելի դեղոց ջերմութ՝ ՚ի յերիկամանց մասունս երկակի. անհնարաւոր դառնութի մաղձի՝ ՚ի նախադուռն իմոյս կոկորդի. Աւաղս ձայնից լքուցանողաց ՚ի փողս շնչոյս խոչորս հնչի. բազմահատուած էութի բնութես՝ ներհակք միմեանց ՚ի պատերազմի. երկշոտութ կարծեաց վարանեալ՝ ամենայնիւ կայ ՚ի վտանգի. հարազատաց դաւաճանութ՝ անհաշտելի ՚ի կտտորուածի. ոչ մեռեալ եւ ոչ կենդանի՝ թաղեալ ՚ի մեղաց գարշութե տղմի. կասկածաւոր պատժապարտութե՝ վերականարկելով քեզ բարերարի, յանակնկալս կենաց վհէ՝ արտաբերել ՚ի լոյս անձկալի.

4 Նոյն ինքն որ զայս՝ բան տպաւորեաց, ընդ եր-

ջան

ջանկա՛ցըն պսակեսցի · անկարկելով քո ողորմութ̃,
անարատի՛ ցըն հաղորդեսցի · վասն զենման ոյ բա-
նիդ, բարեգործեալ քեւ կենդանասցի · օրհնութ̃ի
գովեալ քո շրթանց՝ ՚ի գլուխ բաշխողի՛ այսր մա-
տենի · հաստատեսցի ըղձականութ̃ի՝ սողոմոնեան
բանիս առակի · նկարագրեալ հոգւովդ քո՝ բարձրեալ
՚ի նորոգումն անեղծանելի · Զի դու միայն ես եր-
կայնամիտ, ներողդ՝ քեզ փառք յաւիտ · ամէն ·

---

† Ս. Երանելին յօրինած նշխին հեծութե՝ նորին հանողի, առ նոյն ողբերգ մաղթանաց բանի · Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Այ · *Բան · ԽԱ ·

1 Արդ քանզի ընդ ողբաձայնիցն բանաստեղծու-
թեանց վերընծայելոյ զդրութ̃ի թղթոյս
յարմարեցի կական եւ հեծութ̃ի, հառաչանք կող-
կողագինք, դառնութ̃ե լալումն եւ արտասուաց
երգ, դարձեալ սկսայց զձայն պաղատանաց՝ խոս-
տովանօրէն զղջականաբար, զգաղտնածածուկըն
յայտնաբարբառ · զի անդրադարձութ̃բ սկզբնաման՝
եւ վերջաւորօքն բանիւք, զնոյն համաձեւութ̃ի ՚ի մի
թախանձ նմին մաղթանաց՝ հոգեկեցոյցն խոնար-
հութեան՝ աստանօր եդից ·
2 Մեղայ մեծիդ բարերարութ̃ե, անարգս մեղայ ·
մեղայ ծագմանդ ճառագայթից, խաւարս մեղայ ·
մեղայ շնորհացդ անբաւ երախտեաց, արդարեւ մեղայ ·
մեղայ սիրոյդ վերնումն գթութ̃ե, յայտնապ̃ մեղայ ·
մեղայ ստացողիդ յոչ էութ̃է, ստուգապէս մեղայ ·
մե

մեղա՛յ գերունակ գոգցոյդ գրկանաց, անբուս մեղա՛յ.
մեղա՛յ աննուաղ լուսոյդ վայելման, նենգօղս մեղա՛յ.
մեղա՛յ ճաշակման անճառելդ կենաց, բազումս մեղա՛յ.
մեղա՛յ անհաս պարգեւացդ ձրից, հանապազ մեղա՛յ.
մեղա՛յ գովելեալ մարմնոյդ ք̃ո, մահուչափ մեղա՛յ.
մեղա՛յ պաշտելի արեան արարչիդ, խնկոպէս մեղա՛յ.
Ահա՛ արդարեւ օրհնեալ է հատուած բանի՛ յու-
սադրակին սրտի՛ այսր մեղայի. ա՛յն սա՝ պատուելի
աւանդ. անմոռաց պատուէր. հայրենեացն տուր.
նախահարցն օրէն. համայնից թոշակ. անհերքելի
բան. զօրաւոր պատասխանի. կենդանութե̃ կամուրջ.
անխորժելի վէրնոյն. սրբելի մ̃եց. անխզելի կապ.
հրաշալի բարբառ. անշրջելի պատճառ. բաղձալի ա-
ղերս. փափաքելի սեղան. սրտաբեկ հնչումն. անհնա-
րից ճարակ. կարծրութե̃ վանիչ. ա̃ծապաշտից սահ-
ման. հեթանոսաց գիրք. վաղնջուց կանոն. քրիս-
տոնէից հարազատ. արարչութեն յաղթօղ. անջրպետ
հզօր. խորոց ահաւոր. արուեստ բարձրութե̃. խո-
րութի՛ անչափ. հիացման տեսիլ. խորհուրդ կըն-
քեալ, ը̃ որ չէ՛ք ումեք անցանելի, եթէ ո՛չ անըմբռ-
նելի մտաց արագման՝ զսա ծանիցէ. Զայն բարե-
պատեհ հրաշաւորական, որ ո՛չ յի՛շատակեցաւ 'ի վեր-
ջին դատակնիք դասուն լքելոյ. գուցէ առնմին խը-
ղեալ համառօտ զվրիժակն իրաւանց մահուն հա-
տելոյ, յորմէ ընտրութիւն ապագործ եղեալ, զսահ-
մանն յաւիտենական քակտեսցէ. Որդ փառաց
մեծութե, որով նոյն ինքն ա̃ծութի՛ն պսակեալ
բարգաւաճի. Քանզի սա՛ ոչ դիմեալ կալաւ զեղ-
ջերաց սեղանոյ այսր սրբութե, եւ ոչ առժամայն

պը

պրծեալ՚ի պատժոց՝ անուրաստ դատաւ։ Իսկ եթէ ա-
քար զարմեան, և սաւուղ կիսեան, և յուդա սիմո-
նեան՝ ասելով զայն ոչ արդարացան, և ես վկայեմ՝
իրաւամբք խոստովանեալ զայս պայման բանի, զի
ակամայիցն բռնադատելոց՝ ոչէ կատարեալ սէր,
ուստի և ոչ բովանդակապէս փրկութի։ Իսկ ես
կամաւ համբուրեմ դարձեալ կրկնելով զերջանիկ
բանիդ զմխիթարութե հարազատս։

3 Մեղայ երախտեացդ մոռացուե, վերստին մե-
ղայ։ մեղայ մարմնոյ ձեռն՝ յոգի հարեալ, յի-
մարս մեղայ։ մեղայ առ կեանսդ դժրողութե,
իսկ և իսկ մեղայ։ մեղայ բանիդ ապախտ առնելոյ,
չարաչար մեղայ։ մեղայ՚ի յօր սատակման՝ ինձէն ըս
տիպեալ, վատթարս մեղայ։ մեղայ պարտականս ան-
կենդան մահուն, ձաղելիս մեղայ։ մեղայ անպատ-
կառս քո բարձրուե, տաղտկալիս մեղայ։ Վերջին
ինձ կրկին աշխար հոգևոր, զի՚ի կորուստ և՚ի կոր-
ծանումն ինձ երևեցայ։ զի անդարձս վարատեցայ։
զի որդիս՝ թշնամի գրեցայ։ զի՚ի բարձանցն երկնից
ընկեցայ։ զի փուշս վարուց դիզի։ Եւ ես առ սմին
ողբք աղաղակի, զի անձամբ զանձն անարգեցի։ զի
բազկին կորուսչին գտայ։ Ը. ԱԼ իմն կսկիծ դժըն-
դակ սրտի, զի զիս ունիմ՝ առ որ չեմ, զարտաքնա-
յարդար բաժակս անմաքուր, զըռնեալ որմն գար-
շունակ, զսին պարծանօք սպաճուճեալս, զկոյսն՝ ՚ի
մայր շրջեալ, զգերանակիր ակնս՝ թշուառացեալ,
զջահս փառաց՝ շիջեալ, զածմիւս յամ ամ իբրօք վնա-
տակարս, առ անօրինականսն տրունականս։ առ յայտ-
նութիւն ածայինս։ առ երևմունսն արարչագիրս։

առ խոնարհութիւն սարսափելիս · առ այն՝ զոր տեսի
աչօք իսկ իմովք · Նա որ մեծ է պատասխանատ-
ւութիւս, քան առ համօրէն աւետարանին՝ զար-
մանս, հիացմունս · հոգս հալածականս · անդաձմու-
նըս անհնարաւորս · Թո՛ւականութիւս՝ մտաց անքար-
գելիս · եղմունս անկատարս · իջմունս անհաստատս ·
յուսահատութիւս յարմարականս · յանդիմանութիւս
պատշաճականս · ձաղանս պատեհագոյնս · նզովս
իրաւացիս · անէծս արժանահատոյցս · Որդ՝
այսոքիկ են մեղաւորիս իմ կշտամբութիւնք, և
ինքնահարուած տանջանաւորութի ·

Ա Եւ քանզի կարող ես զայս ամ զպարտս Թողուլ
և զխայթոտածս մահու բժշկել՝ տէր ողորմու-
Թեց, ամ բոլորից, քս Թագաւոր՝ բարձրեալ հօր
որդի, ստեղծիչ գԹած՝ բարերար, օրհնեալ՝ առատ՝
հարուստ, ահաւոր՝ հզօր՝ ողորմած, տեսուչ՝ ձեռն-
կալ՝ հաստիչ, ապրեցուցիչ՝ դարմանիչ՝ կեցուցիչ,
երկայնամիտ՝ անոխակալ ապաւէն, բժիշկ՝ գովել՝
երկնաւոր, անձառ՝ լոյս՝ կեանք, յարութի՝ նորո-
գութի՝ քաւութի, եԹէ հայեսցես մարդասիրութբ,
ըստ որում քոյդ են սովորութիք, նայեցեալ՝ ի քեզ՝
կողկողիմ և ես · ԵԹէ լուիցես, հառաչեմ · եԹէ
ունկն մատուցանիցես, պաղատիմ · եԹէ անսայցես,
աղերսեմ · եԹէ ներեսցես, աղաչեմ · եԹէ առ իս
դառնայցես, գոչեմ · Ապա եԹէ անտես առնիցես,
կործանիմ, իսկ եԹէ առ ոտն հարկանիցես, լամ ·
եԹէ զոգեպահն ոչ ընծայեսցես, մեռանիմ · ապա
եԹէ ահարկու դէմս ցուցանիցես, սատակիմ · իսկ
եԹէ սաստեսցես, դողամ · եԹէ խեԹիւ տեսանես,

սոս

սասկամ․ ապա եթէ սաստկանաս, սարսափեմ․
եթէ հալածես, հեծեմ․ իսկ եթէ ընդվայր հար-
կանիցես, հերքիմ․ եթէ զբոց վհատութեան ոչ
տացես, տագնապիմ․ եթէ խստանաս, փախնում․
ապա եթէ սպառնաս, ընկճիմ։ Իսկ եթէ քննես,
քարկոծիմ․ ապա եթէ ուժգինս ակնարկես,
սուզանիմ․ եթէ ոչ անխայեսցես, մերժիմ․ ե-
թէ կոչեսցես, խիթամ․ իսկ եթէ աչս յառեա-
ցես, ամաչեմ․ եթէ ձայն տացես, երկնչիմ,
զբարեացն պարգեւ մատնեալ․ զերանութիւն թո-
ղեալ․ զշնորհն լքեալ․ զուխտն ցրեալ․ զպա-
ւանդն կենաց՝ մոռացեալ․ զհամարձակութեան
վստահութիւն՝ կորուսեալ․ զստեղծիչդ էիցս՝
բարկացուցեալ․ զանճառութիւն շնորհին՝ ընդ-
ոտնեալ․ զպատուո՛յն պատկեր՝ աղտեղեալ։ Իսկ
եթէ առ այս խեղդ մահու հեծութեան ցաւոյ
մարդասիրեալ առ իս ժամանեցուսցես՝ տէր
յս քս՝ զազդեալն գիր ընակիլ 'ի յիս, եթէ բը
ժշկութիւն դադարեցուցանէ զմեղս մեծա-
մեծս․ որով ամենառատ քաղցրութեամբ պատ-
ուաստեալ 'ի քեզ, զքոյդ կերպարան լուսոյ նը
կարեալ յոգի վերստին գտեալ պնդեցայց քա-
ւեալ, եւ ստեղծեալ կրկին 'ի փրկութիւն անմա-
հից կենացն անախտականաց․ եւ քեզ ընդ հօր հո-
գւովդ սրբով փառք յաւիտեանս․

ամէն․

†Ս Երգոյն յաւելուած ներքին հեծութե՛ նորին հանգոյն, առ նոյն ողբերս մոլորանոյ բանի. Ի խորոց սրտից խօսք ընդ այ.

*Բան. ԻԱ.

1 Արդ՝ զորս յայտնեցի, և յաղագս որոց
նշանակեցի, և վս որպիսեաց ձայնեցի,
և զորքան ծածկեալս մերկացուցի, և կամ վս
որոց խոստովանեցայ. Զներկայիցս՝ զոր ար-
դէն ունիմ, թէ զանցելոցն՝ զոր մթերեցի. զապա-
գայիցն՝ յորոց կասկածեմ, թէ զբազմասահ շար-
ժութեցն՝ յորոց գլորեցայ. զվէրսն իմ համա-
րեալ՝ որ է այ մեծ գրեցեալ, թէ զանկերպագրե-
լին չը յիշատակելի. զնուաղն՝ որ է առաւել, թէ
զթեթևագոյնսն՝ որ են ծանունք. Զհոգեկանս-
ցըն կրից կորուսչաց, թէ զմարմնականաց ախտից
ապանողաց. զառ գրունս հեշտականացն, թէ զծայ-
րակատոր վնասակարութեցն. զաներևութիցն, թէ
զտեսականացն. զառ ձեռն հպաւորութի, թէ զառ
նոյն ինքն շունչ հեռաւորութի. Զլսողականն
դիւրին խածմունս, թէ զերկարաւորն նետաձը-
գութի. զխորութեն զանջրպետութի, թէ զամենածաւին
յայտնատեսիլ. զյոքնագլուխն պռանկութի, թէ
զառողջութեն անբժշկութի. զպարարումն չարին
մարմնովս, թէ զավիրն բարուոյն հոգւովս. ըզ-
խըռնամոյն հանդիսանալ՝ յոչ ախորժելիսն այ,
թէ զբռնադատութեն տառամբ ձգիլն՝ ի նոյն
մոլեգնութի. զառ ի ժամուն մեղաց, թէ զընդու-
նայնութեն կործեաց.

2 Արդ՝ արև ոմն կամաւ խնդագար զերծեալ ի ձորձոյ,

զա

զուսկանսցս տեսիլ յանդիմանեցի, զընդդէմն գոր-
ծեալ իմաստնոյն, որ՝ թէ հանճարեղքն վերարկես-
ցեն զամօթս իւրեանց, օտարացեալս 'ի կրօնից. հե-
ռացեալս 'ի կարգաց. 'ի սրբութենէ անսուրբք. 'ի կու-
սութենէ անմաքուր. յարդարութենէ ամբարիշտ. 'ի
բարեպաշտութենէ մնաստապարտ. բերանովս մերձ առ-
ստացօղն, և հեռի երկիւղածութեամբք. շնթամբք պատ-
ուամատոյց, զի մարգարէին, այլ ոչ եթէ սրտիւս.
Իսկ եթէ պարտէ զքստմնելիան ասել սատանոր,
չար քան զոտանջանսն յանդգնութի, իբր զուր իմն
պաշտօնատարս եմ, 'ի միտս անկայունս երկեակ ձա-
նապարհաւ մահու վարանեալս՝ ջանամ, և ոչ ինչ
օգտիմ. պնդիմ, և ոչ հասանեմ. փութամ, և ոչ ժա-
մանեմ. անձկամ, և ոչ տեսանեմ. փախչեմ, և ոչ
հանդիպիմ. կարօտիմ, և ոչ պատահիմ. ունիմ զամ
երկրի, և եմ պատգամաւոր տզօթանուէր ամ աշ-
խարհի. Այլ թող զբազում զայսոսիկ՝ բազմերար,
և մի՛ ունիցիս. դիւրինք են քեզ զսոսին եղծանել
քան ինձ տաժանաւորս աջով նկարել. մի այնորիկ
գրեցի առանց խնայելոյ, զի դու առաստապէս ջըն-
ջեսցես՝ օրհնեալ. Որ վասն մեր մեղաւորացս եր-
կայնամիտ անուանեցար, զի մաղթանաց բանի՛ հե-
ծուէն սրտի՛ եզրի երջանկի. յորժ նեղեալ անձն
և ձանձրացեալ ոգի՛ բանիւն մխիթարակաւ, որ զայն
պատմէ. յորմ կրից մահացուցանողաց վտանգել
անկեալ 'ի վիհ գարշութենէ մեղաց՝ անդնդականաց
անպակասն էց. քանզի չհաւատամ թէ լսես իսկ ինձ,
զի յօբայ ձայնին. Որդ՝ ես ինձէն ինքնադատով
անձնադատ գերի՝ կամաւորապէս մատն եղեալ

բնու

բնութեա , արգելի փականեցի կնքեցի առ յինէն՝
յամ մասանց՝ զկենացն հնար , զի 'ի փրկութի մեղօք
կապելոյս՝ կրկին մեծացիս գովեալ.
3 Նուքանզի 'ի մարգարէէն բարուոք խրատեալ փորձ
գտցուք , մաղթել ընդ նմին հոգւով քո եր֊
գեալ՝ յուսով հաստատնով 'ի քեզ ապաստանեալ ,
առէք ընդ ձեզ բանս , ասէ ովսէէ , եւ դարձարուք
առ տր ած ձեր , եւ ասացէք ցնա , կարող ես թողուլ
զմեղս . զի ընդունիցիք զբարիս , եւ վայելեսցեն
'ի բարութե անձինք ձեր . Նահա՛ ած խօսեցաւ , եւ
ո՞վ է որ ո՛չ լուիցէ . նոյն ինքն վկայեաց , եւ ո՞վ է որ
ո՛չ հաւատայցէ . Որդ՝ այսուքիկ վճիռ պաշտելի .
նուիրեալ պայման . սահման նոյնագոյ . կենաց օ֊
ւետիս . կէտ տէրունի . դուռն բարութե . սփոփա֊
նաց հրաւեր . ճշգրիտ պատկեր . անստգիւտ գանձ .
անմոռաց յիշատակ . Նյուու առ սոյն եւ ես հաւատ
ընկալեալ , աստուստ վկայեմ սմին՝ ը մարգարէին ,
կարող ես յամի թողուլ զմեղանս բազմաբեղունս .
եւ ես զօրացի՛ս կրկին բարձրացեալ՝ առ ամենա֊
թշուառ կործանեալ հոգիս . Զամի իշխես . ամի
բաւես . ամ ուրեք հասանես . ամենից բանուեց
յաղթես . զամ կարծրութի փշրես . զամ ընդդիմա֊
հար վանես . զամ խաւարութի վատնես . զամ սրացել
ընդոստնես . զամ դառինս անուշես . զամ դժուա֊
րամդքելիս քաղցրացուցանես . զամ զպարտս շնոր
հես . զամ յանցանս թողուս . Կարող ես՝ զօրաւոր
հզօր հնարաւոր ամենարուեստ՝ զամեցուն զմեղս
ընկղմել՝ եւ չքացուցանել բառնալ՝ 'ի միջոյ , իբր ըզ
ճանճանչ փոքու կայծակին՝ սահմանել՝ 'ի չափ ոչէից՝

ան

անկեալ ընկլուզեալ կորուսեալ՝ ՚ի տիեզերատա-
րած ծովու։

4 Արդ՝ բանին մաղթանաց վերծանողացն այսմ
մատենիս, ողորմեա՛ վս̅ խաչի և չարչարանաց մահու
որդւոյ քո՝ հա՛յր գթութե̅։ Սկիզբն առաքողի՛ ող-
բերգութե̅ ձայնի այսմ արտօսրածին նուագի, որ
զայս դեղ փրկութե̅ կենաց՝ մեզ յարմարեցոյց,
եղիցի՛ բժշկեալ յանուն քո հզօր։ Որ յետս ելից
խոստովանութե̅ մեզ նկատեցոյց՝ այսու պայմանաւ
պատշաճականաւ, լիցի՛ անարատ յիւրոցն պարտեց։
Որ զհպարտութե̅ն թեւս՝ հարթել մեզ վարդապե-
տեաց՝ ՚ի սոյն կանոնի կենաց պատգամի, եղիցի՛ զեր-
ծեալ ՚ի չար կապանաց մահու արկածից սկզբնակա-
նաց՝ վերջնոց՝ և միջնոց, երրորդութե̅դ բարե-
գործեալ, ՚ի նորոգութի̅ լուսաւորութե̅։ ընդ ո-
րում և մեք գրեսցուք երջանիկ գտեալ ը̅ սմին։

Ընդդխմմրք դխմոյ ոյ․ նուազ ողբեց․ և դխմոոր
ամոռ ընդմնորդխնոդ ոխոոռոթոթեց ող ֆորորհ։

5 Արդ՝ այսքանեօքս անբաւից հրաշից հանդերձից
հա՛յր ամենատեսակ՝ անուանդ ահաւոր․ ձայն
ասրաափելի․ կոչումն ընտանի․ բան համբուրելի․
ազդումն սքանչելի․ հրաման սոսկալի․ էութի̅ ան-
քննելի․ գոյութի̅ անճառելի․ իսկութի̅ անբաւելի․
զօրութի̅ անզննելի․ կամք ամենաբարի․ տրութի̅
անսահմանելի․ մեծութի̅ անչափելի․ բարձրութի̅
անբովանդակելի․ որքանութի̅ անկշռելի․ առաւե-
լութի̅ անհասանելի․ պատճառ որդւոյ հայրութե̅,
այլ ո՛չ նախադրութե̅․ քեւ՝ և ՚ի ձեռն քոյդ անպա-

րա

բազկիր զօրութենդ՝ սատանայ տագնապօղ և դիւա-
կան տենդիս ջերմութեան, որ պղծեալ մուծաւ
ընդ մեղաց՝ զի փախիցէ ՚ի մարդոյս, զարհուրեալ
՚ի սխրալի և յանբաւելի արեան վտակէ՝ գառինդ
երկնաւորի • որով սրսկեալ միանգամ ՚ի մշտնջենա-
ւորս՝ համայն մաքրեցաք •

6 Եւ արդ՝ յայս պատկառելի խոնարհութենէ ա-
րարչակերտս խորհրդոյ, ամաչեսցէ սատանայ ՚ի
գործս չարեաց իւրոցն հրեշտակաց • տանջեսցի և
հալածեսցի, հեռացեալ և արտաքս առաքեալ ՚ի շին
ուածոյ խորանէ քումդ բնակութեան՝ յարտաքին
խաւարն • Եւ ջնջեալ մաքրեա՛ զարտասուս ողբոցս
՚ի դիմաց մերոց, և զհառաչումն ձայնիս հեծութեան
՚ի սրտից մերոց • Եւ յիշատակաւ հարման հեղու-
ալիցն՝ քառամնափուշ տաժանատեսիլ ոգեպահանջից,
որով պնդեցաւ միածինդ քո յաշտարակ խաչին, ցա-
ւեսցի չարին • Եւ ՚ի կողահերձ սայրասուր սլաքէ
ուժգին բախմանէ, որով զվէրն մեծ ընկալաւ, խո-
պա՛ռ սատակեսցի սկզբնաւոր մահուն • Եւ զի խո-
նարհեցոյց զդալեալն գլուխ՝ յաւանդել զոգին ՚ի
ծոց քո՝ բարձրեալ, պատուամբուն անբարի բարուցն
բելիարայ ՚ի կոր կործանեսցի, ամենայն հերքեալ ՚ի կո-
րուստ • Եւ զի զօղեալ ծածկեցաւ անմահն իսկու-
թեն՝ յորովայնի երկրի, այսու ամբարձեալն հպար-
տութի՝ կործեալ գոռոզին ՚ի յատակս մահու դը-
ժոխոց՝ ՚ի թին ստուերին՝ յառեալ դիտեսցէ • և յի-
շեսցէ զառաջին հարուածն անբժշկական, որով մա-
հացաւ դիմամարտութի թիւնից վիշապին՝ կենա-
բարն կրիւք ամենազօրին • Աման զի ՚ի փառս քո՝

հայր ողորմութեան, իբր ՚ի գովեստ որդւոյ քո՝ հոգւովդ սրբով զայս խոստովանիմ. քանզի ո՛չ պիտակ ինչ առակ զօրութեանն ունի զմիւսմէն՝ առ մի խորհրդականն խորութեան, այլ զանսկիզ-բըն բանդ անձնաւոր՝ ընդ անժամանակդ հօր փառաւորեմք. Եւ քեզ միայնոյ ս̃բ երրորդութեդ, հաւասարապատիւ տէրութեդ, համաբուն՝ անբաժին ինքնութեդ՝ օրհնաբանութի̃, գոհութի̃, զօրեղութի̃, և անճառ վայելչութի̃ մեծութե̃, բարեվիճակ հարթութե̃, զուգակշիռ հաւասա-րութե̃՝ յաւիտեանս. ամէն.

† Ս̃ երգարին յաւելուած նշինի հեծութե̃՝ նորին հօնողին, առ նոյն ողերգս մաղթանաց բանի. ՚Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Ա̃յ. *Բան. ԻԹ.

Եւ արդ՝ դու միայն սկիզբն բարեաց՝ գթու-թիւն անճառ՝ որդի բարձրելոյ միոյդ Ա̃յ, որ զողջոյն զօրն՝ թողութե̃ ցուցեր փրկարան, և ոչ կորստեան դատապարտարան, յեղանակեալ ինձ զաւուրն չար՝ առ մեծ աւետիս ակնկալու-թեան. Բժիշկ՝ ախտացելոյս. հովիւ՝ մոլորեալ ոչխարիս. տէր՝ ապաւինեալ ծառայիս. գինի անա-պակ՝ մեծ տրտմեցելոյս. սպեղանեաց դեղ՝ վէրա-ւորեցելոյս. ազատութի̃՝ մեղօք գրաւելոյս. օրհ-նութի̃ բարեաց՝ մերժելոյս. կնիք շնորհաց՝ խոտե-լոյս. օծումն կոչման՝ կապտելոյս. կանգնումն վե-րըստին՝ կործանեցելոյս. պատսպարան հզօր՝ դողե-ցելոյս. օժանդակ վէհ՝ գայթակղեցելոյս. դուռն

բարձ

բարձրութե̃՝ տարակուսելոյս. սանդուխք երանու-
թե̃՝ եղկելոյս. ճանապարհ շաւղաց՝ մոլորելոյս.
թագաւոր ներողդ՝ պարտելոյս. քաղցր յուսադրութի՝
լքելոյս. ձեռնկալ կենաց՝ հերքելոյս. Մե̃ծդ միայն՝
և ամենատուտ, որ զլիութի բարեաց սահմանեալ
հեղուս անչափ յաճախութբ՝ քան զոր խնդրեմք և
իմանամք, ըստ պօղոսի գոհաբանութե̃ն. Քանզի
ինուց յիսնից՝ և թուոց երից՝ և չորե̃կ տասանց՝
՚ի վաղորդայնէ տուընջեանն՝ առ մուտս արևուն.
անդուստ առ նմին յաւէտ կարկառմամբ՝ իսկ և իսկ
՚ի սոյն՝ անտրգել սրտի, ՚ի վեր է քան զաղերսանաց
ակնկալութի մարդկան բարեգործել միմեանց շնոր
հաւորութի. իսկ առ իմս թշուառութե և անար
գութե՝ գթոյդ եղեալ փառս՝ ամենակարող զօրու-
թեւն ահեղ՝ բոլորից ա̃ծ՝ օրհնեալ տր̃ քս̃, որովք
սահմանեցի կշռութբ չափոյ՝ հաստատողիդ ը̃ հո-
գոյս հաւասարութի կցորդեալ. Քանզի մեծաս յայ-
սոսիկ անբաւ և անհետազօտելի, ամենեւին բարի՝
անմասն բարկութե խաւարի. ուստի յոյժ նուաղ են
քում մեծութե՝ աստեղացն թիւք, զորս գոյացու-
ցեալ յոչէից, յորջորջմամբ անուանց կնքեցեր. և
կամ հիւթ երկրի ՚ի յօդս հեղեալ, զոր ՚ի չգոյից
հաստե̃լ, տարածումն յատակի կառուցեր, քան ինձ
նախագրեալ համարդ սակաւութե, որովք քեզ
նմանիլ վարդապետեցեր.

Ահա՛ ծածկեցաւ և ընկղմեցաւ ՚ի քոյդ լոյս կա
մաց երկայնմտութե՝ հանուրց չարութի, իբր
դոյզն մնայլ ՚ի տապ արևու. և ո՞ւ աստուստ իսկ
կիրք բնութեց զհասարակաց բարուց ցուցանէ.

Քան

Վասնզի ո՛վ որ 'ի մարդկանէ մեղաւ, և ո՛չ զղջա֊
ցաւ. ո՛վ որ զօրացաւ, և ո՛չ ամաչեաց. ո՛վ որ գա֊
րշեցաւ, և ո՛չ պատկառեաց. ո՛վ որ սխալեաց, և ո՛չ ա֊
պաշաւեաց. ո՛վ որ կործանեցաւ, և ո՛չ հեծեծեաց.
ո՛վ որ գայթակղեցաւ, և ո՛չ սորջացաւ. ո՛վ որ պար
տեցաւ, և ո՛չ ինքեամբ ըմբերանեցաւ. ո՛վ որ պատ
րեցաւ, և ո՛չ յոգւոց ելաւ. ո՛վ որ ճաշակեաց լեղի,
և ո՛չ դառնացաւ. Ո՛վ որ անկաւ 'ի բարձրութէ,
և ո՛չ ընդոստեաւ. ո՛վ որ կորոյս մեծութի, և ո՛չ աշ
խարեաց. ո՛վ որ զրկեցաւ յերանութէ, և ո՛չ ելաց.
ո՛վ որ կապտեցաւ 'ի շնորհէ փառաց, և ո՛չ ողբաց.
ո՛վ որ գտաւ ինքեան վնասակար, և ո՛չ սոգտաւ.
ո՛վ որ մերժեցաւ յերեսացն Այ, և ո՛չ հառաչեաց.
ո՛վ որ լուաւ զԱյ սպառնալիսն, և ո՛չ սոսկացաւ.
Ո՛վ որ ընդ մի չարեացն՝ հազարս չուաղեաց. ո՛վ
որ մերկացեալ յաւուրս ձմերայնոյ, և ո՛չ զոխացաւ.
ո՛վ որ անօրինեցաւ, և ո՛չ քարամբք զմիտսն կոծեաց.
ո՛վ որ ետես զատրուկն յիւրում մեծութեն, և ո՛չ զկր
ծեցաւ. ո՛վ որ կատարեաց չարիս, և ո՛չ զինքն իսկ նզո
վեաց. ո՛վ որ ախտացաւ, և ո՛չ զանձն դարմանեաց.
ո՛վ որ յամօթալեացն գործեաց, և ո՛չ զիւրն մարմին
ծաղեաց. ո՛վ որ 'ի պատկառելիսն հպեցաւ, և ո՛չ
զորն իւր անիծեաց. Ո՛վ որ զգործեցեալսն յի֊
շեաց, և ո՛չ տապացաւ. ո՛վ որ զգաղտնիսն մտաբե֊
րեաց, և ո՛չ խորովեցաւ. ո՛վ որ զծածուկսն նկա
տեաց, և ո՛չ մահ կորստեան խնդրեաց. ո՛վ որ զան֊
երևոյթսն կերպաւորեաց, և ո՛չ կրկին յերկիր կո֊
րացաւ, ո՛վ որ ընդ մեղացն հեշտութե՝ բոց անշէջ
հնոցի ո՛չ խառնեաց, ո՛վ որ զվնասակարսն բնութեն,

և

և ոչ պապակեցաւ. ո՜վ որ զկամաւ ներգործեալսն,
և ոչ սատակման ինքեան աղօթեաց. ո՜վ որ զանձա-
ռեալսն, և ոչ խռովեցաւ. ո՜վ որ զանկրելին կրու-
թեն, և ոչ թախծեցաւ. ո՜վ որ զմեծամեծս, և
ոչ մաշեցաւ. ո՜վ որ զանբծութեն ապականարարսն,
և ոչ տոչորեցաւ. ո՜վ որ զտարագրութեն պատճառ-
յանցմունս, և ոչ տագնապեցաւ. ո՜վ որ զերեսացն
աղտեղի տեսիլ, և ոչ բարկութե վերնոյն զանձն
պարտ վարկաւ. ո՜վ որ զմի ի կարևորացն մեղաց յ՚շս
կերպացոյց, և ոչ զինուք մահու խոցեցաւ. ո՜վ որ
զխայտառականացն, և ոչ վայս վհատութե ընդ-
հեծութիւ ձայնին հիւսեաց. Ո՜վ որ յարքայական
դահոյիցն տնանկացաւ, և ոչ կարկամեալ ի վայր գը-
լորեցաւ. ո՜վ որ ընդ պսակին պերճութե՝ հող ի
գլուխ եղեալ, և ոչ կրկին չարչարեալ յոգի մա-
հացու. ո՜վ որ ընդ պայծառ պատմուճանին՝ քրձա-
զգած եղեալ, և ոչ տխրեցաւ. Ո՜վ որ զկեանս իւր
կորոյս, և ոչ արեան արտասուս երկնեաց. ո՜վ որ
ընդ արկանելեաց լուսոյ՝ խաւար զգեցաւ, և ոչ նը-
ւաղեցաւ. ո՜վ որ ի վե՛ր ազգոյ սիրելւոյ ոչ թառա-
մեցաւ. Ո՜հ զայս կերպարանք ճշգրտագոյնք՝ պար-
տաւորիս յանդիմանութե, տխուր դէմ. քաղեալ
ճաճանչ, ցամաքեալ խոնաւութիւն. երիթացեալ
շուրթն. անշքեալ տեսք. տրտմեցել ոգի. այլայլեալ
ձայն. կրկնեալ պարանոց. Եւ զի թէ որ զխոկու-
թիւն իսկ նշանակեսցէ, ոչ անօրինէ անամբարտա-
ւան միտ՝ անհպարտ սիրտ. Անխնդրող պարգևի՝
թշուառ. անաղերսալի պասքեալ. ինքնակշտամբելի
դեգերեալ. իրաւամերժ սովեալ. արդարալուկ

քաղցեալ. պատշաճադատ հարուածեալ. ինքնամփկոյ
մահապարտեալ. արժանապէս հանեալ. անձնանէ ծ
եղկելի. Նոյն զայս Թարգմանեալ ցուցանէ արդա-
րագործ փարիսեցին կշտամբեալ, և մեղապարտ
մաքսաւորն բարեհամբաւեալ.

3 Նոյն արդ՝ եթէ զչարիսն՝ հնարաւորութի բան-
սարկուին՝ գտողին զմեզ գայթակղեալս, զիւրսն
'ի մեզ սերմանիս առ օրն համարեսցի, զիարդ ոչ ըզ-
բարիսն տնկեալս 'ի մեզ հոգւոյ արութիս՝ 'ի խնա-
մակալութէ կամաց կեցուցչիդ՝ օնեօն գրեսցես՝
տ՛ր բարեգութ, հզօր և յաղթող. քա՛ւ ինչ մեղու-
ցելոց. կ՛րող յամի՝ առ ամ փրկութի. Եթէ
զանդունդս առ երկինս փոխես, և կամ զխաւար
մթութե՝ 'ի լոյս հաստեսցես, եթէ զդառնութի
լեղւոյ՝ 'ի մանանայի քաղցրութիւն կազմես, և
կամ զկոծ սաստկութե վշտաց՝ 'ի պարս դասու բերկ-
րութե հարսանեաց կարգես, դիւրին և հնա-
րաւորք են քեզ այսոքիկ. Նոյն ևս քան զսոսին
բաւես առ նոսին՝ տիրեալ համայնից ահաւորապս.
քեզ փառք յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն.

---

†Ս երրորդին յաւելուած կրկին հեծութե՝ նորին հանգոյն, առ նոյն տղերս ձողխնոտ բանի. 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ. *Բան. Ա.

1 Նոյն արդ՝ Ճշմարտեսցի՛ բան քո՝ ողորմած՝
բոլորից տծ՝ ներող և օրհնեալ, 'ի բազմա-
գթելին դարձաւորութի աւուրն պատկերի
զըղջման մեղաւորին, թէ և առ յետին իսկ

շունչն լիցէ ընտրութի, և կամ 'ի մէջ չարութեն փո֊
խադրութի. Մանաւանդ զի՛ դժնեայ կցորդս այս
անձնիշխանակին՝ միշտ մարտիկ. խաբօղ շողոքորթ,
յարեալ 'ի սատու, ընդ առաջողին, արածօղ հողմոց
դժուարութեանցն. հաստատողին փախչօղ. գերեալ որսո֊
ղին. մոլեկան մարմնոյս՝ ներհակ տնկակից, յոգնա֊
պատճառեան ամենավարան. զոր քո՛ է գիտել զքա֊
նեացն յաձախութ. Նաև զկնի մեղանացն, ողորմա֊
գինս իմն ողբարկութիս վհատակին՝ տաժանակոծս
բազմաւաղելիս, քո՛ առաջի մր գթարկութիս՝ գը
րեալս արտասուօք, թառանչս թշուառութեց կար֊
դելոց՝ անբաւս չար վտանգից մեղսատագնապ
պատկառեցելոյն.

2 Նաև զի մի՛ կրկնաբանութիս 'ի շատախօսութ կըր
թեացի, առաւել քան զոյն՝ այսու ողբալի.
քանզի ոչ երբէք համարձակի խնդրել իւր զար֊
քայութի, այլ զտանջանացն թեթեւութ. ոչ ընդ
կենդանեացն 'ի լոյս, քան թէ ընդ գերեզմանակա֊
նացն՝ զպայծառ շնչոյն 'ի խաւար. ոչ ընդ ամբար
ձեալսն, այլ ընդ բեկեալսն և ընդ խորտակեալսն.
3 Ի հանգստեան իբրու վաստակեալ 'ի խրախուսէ
իւրեանց որոմեցել. դիմօք ժպտել և մտօք խոցել.
կերպ 'ի ծաղր և աչք 'ի յողբումն. երեսք զափոփանս
ձեւացուցանէ և արտասուքն զդառնութի սրտին
ծածկարտէ. Ամպանակք երկու՛ յերկուսին ձեռին,
մինն արեամբ և միւսն կաթամբ. Երկու բուրա֊
նոցք կայծակնաւորք, մինն խնկով և միւսն ծծմբե
րին. Սկաւառակք կրկին կրաւորականք համոց,
մինն քաղցու և միւսն դառնութ. Բաժակք զոյգ՝
ու

ուերկուս բերմունս, մինն արտօսր և միւսն ծը-
ծումն։ Տաշտք կրեցեալք 'ի ծայրս մատանց, մինն
գինի և միւսն լեղի։ Պորունք տեսանելեաց ներ-
հակաց, մինն 'ի լոյս և միւսն 'ի վրիպումն։ Խանութք
հալոցականաց հակառակութեց, մինն արծարծէ և
միւսն շիջուցանէ։ Հայեցուածք գիտնոց երկուց,
մինն դպրի ողրքանօք և միւսն անմխայելի բար-
կութ։ Համբարձումն երկակի բաղկաց, ոմն 'ի հար-
ուածս և ոմն 'ի մերժումն։ Դէմք կրկնակի կեր-
պից, մինն տխրեալ և միւսն ցասուցեալ։ Աշտամ-
բանք՝ է մոյ երկու, մինն սատեացս և միւսն ա-
պաւնեացն։ Սպաւինութիւք կարծողականք, մինն
գոնէ և միւսն թերևս։ 'Ի մի բերան երկւկի բար-
բառ, մինն եղկուլի և միւսն խառովութի։ Երկուս
ազդմունս 'ի միում սրտի, մինն կեղակարծ յուսոյ և
միւսն ճշգրիտ կորստեան։ Սմպ լրթագոյն ահագ-
նատեսիլ՝ կրկին տեղացմանց, մինն նետս և միւսն
քարինս։ Արտասուքն ահեղ՝ երկոցունց բերմանց,
մինն կարկուտ և միւսն հրացան։ Զոյգ ցաւագին՝
երկուց վտանգից, մինն լալոյ և միւսն մահու։ Սուա
ւօտ ազդ՝ երկուց բողոքմանց, մինն սաստից և միւ-
սըն սպառնալեաց։ Արեգակունք երկու՝ 'ի յեր-
կուց ծայրից, մինն խաւարի և միւսն կիզման։
3 Եթէ հարուածոց ոչ կառուցանի, ինքեան վար-
կանի. և թէ ձեռն պարգևածիր, ոչ իւր անձ-
ունի։ 'Ի պտղանս ուրուք՝ կորնայ. յամբարձումն
գլխոյ՝ ընկճի. 'ի չարեացն յիշատակ՝ հեծէ. 'ի ճառս
մաքրոց՝ պատկառէ. 'ի պատմութիս հանդերձելոցն՝
երերի։ Եթէ օրհնի յումեքէ յայտնի, 'ի ծածուկ

զանձն

զանձն անիծանէ. եթէ գովեստ յումեքէ լսէ, ապա
տուանօք զինքն կշտամբէ. Եթէ գովեսցի սաստ-
կապէս, ինքեամբ ինքեան վկայէ. եթէ ձաղեսցի ուժ-
գին, սակաւ հատուցումն՝ առաւել պարտուցն գը-
րեսցէ. եթէ ըղձումն մահու ինքեան լսիցէ, այն
ասէ, և դարձեալ կրկնէ. Եթէ որոգայթ մահու
ձայլթեսցէ յերկնէ, հոգին զդէմսն համբառնայցէ.
Ո ջիւրոց իրաւանցն մատեան՝ խափեալ. զպատուս
խանութեան յոյս՝ լքուցեալ. զհամարձակութեան
ընթացս՝ փակեալ. Եւ եթէ ոչ էր անփրկանաւ որ
կորուստ գերելոյն, զիւրովին երթալ ոչ ինչ դան
դաղէր. Արդարև վայ մեղաւորին՝ որ տարակու-
սեալ կայցէ ՚ի վր երկուց ձանապարհաց, ըս հա-
գելից բանի իմաստնոյն.

4 Նաև արդ՝ զիա՞րդ ոչ ողորմեսցիս բարեգութ,
այսքանեացս ձայնարկութեց՝ կողկողագինս հե-
ծեծանաց, որ անուամբս այսու մեծացար, թէ ո-
ղորմած եմ ես տր. Ահա՛ առ չարութի գերւոյս
բարութի քո. առ մահապարտիս դատնութի, քաղց-
րութի քո. առ կորուսելոյս յայտնութի, ճառա-
գայթ քո. առ յանդգնելոյս մոլութի, ողորմութի
քո. առ խակութի չնաստակարիս; հեզութի քո. առ
կործանելոյս այցելութի, աջ քո. առ ընկղմելոյս
վերբերութի, ձեռն քո. առ բժշկութի անողջանալի
խոցուածոյս, մատն քո. առ պակուցելոյս պաշտպա-
նութի, ոգի քո. առ ապախտաւորիս իմ վստահութի,
երկայնմտութի քո. առ օծումն ամենադժնէիս,
զօրութի քո. առ մեղաւորիս քաւութի, հրաման քո.
առ փախուցելոյս ապաւինութի; ոտք քո. առ սրացելոյս

պա

պատապարուն ՚ բաղձունք քո • առ վրիպելոյս առաջ-
նորդուն ՚ լոյս քո • առ տարակուսելոյս հնարաւո-
րուն ՚ հանճար քո • առ անիծելոյս կրկէն ստացումն ՚
օրհնումն քո • առ վհատելոյս քաջալերուն ՚ խրախոյս
քո • առ վշտագնելոյս մխիԹարուԹի ՚ բաժակ քո •
առ նեղելոյս ընդարձակուն ՚ կամք քո • առ ատե-
ցելոյս կոչումն ՚ սէր քո • առ հաստատումն սասանեցե-
լոյս ՚ բան քո • առ հոգեւոր վէրաւորելոյս ՚ կաԹուծ-
արեան քո • առ աներևոյԹ մԹերս ցաւոցս ՚ ակնար-
կուն քո • առ յուսահատելոյս անդրէն ընտրուն ՚
իշխանուԹի քո • առ պատուհասումն կորեցելոյս ՚
կցորդուն քո • առ խաւարաւ մահու ծածկելոյս ՚
նշոյլ կենաց քոց • առ խռովեցելոյս իմ հանդարտու-
Թի ՚ խաղաղուԹի քո • առ վայրագուԹե օտարա-
ցելոյս ՚ ողջոյն քո • առ մոլորելոյս դարձաւորու-
Թի ՚ ձայն քո • Ո՛վ դու տէր ես ամի գԹուԷ ՚
և չիք յիքեզ մասն ինչ խաւարի • և ոչ է բա-
րուԹիւն առանց քո • և քեզ վայելէ փառք
յաւիտեանս • ամէն •

---

† Ս[illegible] [illegible] [illegible] հեծուԷ՝ նոյին հոլովի ՚
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] բանի • Ի [illegible] [illegible] [illegible]
ըն [illegible] • *Ր[illegible] • Ա Ա

1 Աւարդ՝ քանզի բազմացուցի պայմանաւ բա-
նիւ՝ զաղէտ տագնապի հեծուԹե ձայնիս
մեծ հառաչանացս՝ անափոփելի իմոյս վշտանգի ՚
զի դու՝ ողորմած սկզբնահայրդ խոստովանու-
Թե անյայտ ծածկուԹեց՝ որդի այ կենդանւոյ

մր յմ̃քս, քաղցրութ̃ նայեսցիս քաւել: Արդարև կարող ես. ճշմարտապէս բաւական ես. եթէ կամիս, հնարաւոր ես. կամիս առաւելապէս, ոչ և կարես. Հարստանաս մեծապէս ի տալն, քան եթէ ընդունելն. բազմանան քեզ գանձ 'ի ցրուելն, քան 'ի ժողովելն. յաճախեն ստացուածք քո 'ի սփռելն, քան 'ի ճշդելն. կուտին քեզ համբարք 'ի տարածանելն, քան 'ի շտեմարանելն. Հաւատամ այսմ ամ̃ տէր, գտանել քև ելք փրկութե. հաւատամ անարգս՝ ընդ պատուականին. յուսամ ընդ աբրահամու, և ընդ աննայի, զի մինն բանիւ քո հաւատաց, և միւսն քահանայապետին բարբառոյ անսաց. Այ̃լ և ոմն՝ 'ի խորին ծերութե՝ անհամար որդւոց հայր հաստատեցաւ, զառանցեալն և զամուլն արգանդ սառայի՝ անդաստան պտղածին արդեան օրհնութ̃ բազմում ժողովրդոց՝ մարգարէից սրբց՝ և թագաւորաց ընտրելոց՝ հայել յուսացաւ. Իսկ միւսն՝ զանհանդերձելի երկնի՝ արուլայնին սենեկի, եօթնեակ զուարկօք բարդաւաճեցոյց. որ է թիւ մի անբաժանե, զընաւն նշանակելոյ զէութի՝ ամծուեն յարակայութ՝ սահման անհետազօտելի, և աւազանին նորածին որդւոց՝ անհատ յորդութի. Այս թիւ պնծալի որում ոչէ կէտ կցորդ իւ և ոչ սպառումն վախճանի. այլ կոյս ամնէ ուրոյն ընտրութ̃ նուիրեալ՝ յաւէտ անճառ վիճակաւ համայն յաւիտենիւ, դժուարաթարգմանելի մերոց իմաստից. Որդ համօրեան յարդարութի անյուսալի փրկութե հոգւոյս՝ զամենավարան ձայն կողկողանաց արտիս հեծութ, ընդ նախագրելոցն երջանկաց

ծըղեալ և դատեալ զայս դաւանութի փոքր հաւա-
տոց՝ իմոյս խնդրուածոց. զի կեցից և ես առ նոքօք
բերկրեալ ընդ նոսին, բուռն հարեալ քան զիմոց
գործոց՝ զքոյդ շնորհաց. Մանաւանդ զի կրկին
բարձունք են և փառաւորք՝ և քան զչափ կշռուն
բանի գերագոյնք՝ իմումս խռովութե հաշտարանք
և հզօրապէս քաւարանք, և կարծեաց թերութե
մտաց սլացեալք. Ընդ արեանքո ահաւորի՝ և ը
մրմնոյ ծնողդ քո խնկելի. Պարք առաքելոցն. դասք
մարգարէիցն. գունդք մարտիրոսացն՝ ձիաւորէլքն
հետևակ՝ սպառազէն արիութե՝ մերկամարտիկն
մրցութե. գումարք միանձանց. բոյլք բանականաց
ընտրելոց. ժողովք բարեկրօնից. հոյլք հոգեղինաց՝
յերկրէ երկնաւորաց. զինուորութիւնք վերնականաց՝
ընդ մեզ կցորդելոց. Նուանդք երախայրեաց. մա-
տուցմունք զոհկաց. լուցմունք ղամբարաց. բուր-
մունք խնկոց՝ իւղոց հանդերձանօք. յաղթանակք
փրկական նշանաց. կառուցմունք խորանաց սրբա-
բնակաց. Ձեռք քահանայից՝ շնորհիւ կատարելոց՝
առ շարժումն անձին յիշատակ ամոյ. առ փոփոխումն
գարշապարի. առ կործանումն աջոյ, և համբարձումն
բազկի. առ բարիս գոհութե, և առ գթել աղաչանք.
Առ բանս ընտանիս. առ խօսս հասարակաց. առ ձայնս
բնաւորականս. առ գործոց յաջողուածս, առ առա-
քինութե ջերմութի, որ 'ի սուրբ ընջեան և 'ի դի-
շերի՝ ընթացմունս օգտականաց հոգևորաց՝ քա-
ռաջնորդելք. 'ի նիրհել և 'ի զարթնուլ. 'ի պատե-
րազմի ազգաց. 'ի մարտս դիւաց. 'ի հակառակութիս
հերձուածողաց. առ փոքունս. առ մեծամեծս. առ

ձը

ձգումն ընկելեաց և ճաշակումն կերակրոց. և որ
ինչ միանգամ 'ի կերս մեր կերպանան, եթէ հեշտա
կանն՝ եթէ տատամնելիս. վս սմանց աղօթս՝ ճնալ
'ի նոսին, և յաղագս սմանց՝ զի զերծ արասցես
սքանչելապէս հնարիւք անճառելիւք. հաւատացել
յամենեցունց, թէ բաւական ես ամի. կաթնա-
բոյծ հասակաց, տիոց պատանեաց, միոց վայրե-
նեաց, ստամբակաց գոռոզաց, մինչ զի առ թա-
տերս տեսարանաց, և առ կոյտս խառնիճաղանճ
բազմութեց, և կամ առ կաքաւս կայթից անախոր-
ժականաց կամաց հզօրիդ՝ ոչ ես մոռացեալ.
3 Արդ՝ դու ստացար զամենեսեան, և քո են ամե-
նեքեան, և ողորմեսցիս ամենեցուն՝ միայն բա-
րեգութ. զի թէ և մեղիցեն, քո են, վս զի 'ի քում
համարի են, քանզի գիտեն զզօրութի քո, ըս ա-
ռակողին մաղթանաց. Որում և ես կցորդիմ թըշ-
նաւս բանիւ՝ մխայեալ սորին յանցաւորաց. յան
դըգնիմ ասել, թէ որ կարդայ զքեզ գովեստիւ,
ծանուցել զքեզ թէ իցես, թէ և եօթնեամբք իցէ
վարակեալ՝ կրկնապատիկ պատժաւորութ, առ այս
օրինակ կիրթ ձեռնարկութե, զիարդ ոչ քո իցէ.
Որպէ տեսանել 'ի մէջ արջնատես ագռաւուց՝
ըսպիտականիշ երամս աղաւնեաց. 'ի մէջ խորխտա
կանաց ձիոց անմպըրից՝ ոլոջս հանդարտաբարս. 'ի
թիւ շանց գազանականաց՝ գառինս նուիրելիս.
Հեզութի 'ի խստութե. կատարելութի 'ի թերու-
թե. խոնարհութի յամբարհաւաճութե. ճշմարտութի
'ի ստութե. միամտութի 'ի մանկութե. անբծութի
յաղամուութե. բարօրութի 'ի չարութե. պարկեշ-

տութիւն ՚ի լկտութեան · ողորմութիւն յանդգնութեան ·
ապաշաւանք յանյուսութեան · քաղցրութիւն ՚ի բարկութեան ·
հաշտութիւն ՚ի թշնամութեան · անոխութիւն ՚ի խածան-
ղութեան · քաջալերութիւն ՚ի լլկութեան · օրհնութիւն ՚ի
նետաձգութեան · Զոր ոչ բաւականացայ երբեք ՚ի գա-
տել ճշգրտապէս, թէ ո՞վ յերկրածնաց սատ
կանխեսցէ ժառանգել զքեզ, որ միայն անաշա-
ռաբար կշռամբես իրաւամբք զարդարութիւն՝ առ
ամբարիշտ մաքուրն, և առ պոռնիկ զղջացեալն ·
առ ամենեսին բարեգործ՝ միայն թագաւոր օրհ-
նեալ ՚ի բարձունս, և յամենայն յաւիտեանս · ամէն ·

+Սկզբն յաւելուածոյ կրկին հեծութեան՝ նորին հոգւոյն,
ըստ նոյն ողբերգու մաղթանաց բանի · ՚Ի խորոց սրտից խօսք
ընդ Այ · *Բան · ԻԳ ·

Նւ արդ՝ ես յետնեալս ՚ի նախադրութեանց
արժանաւորաց՝ գրեալ ինձէն ընդ պար-
տաւորսն պատժոց, հայցեմ զողորմութիւն ընդ
ամցուն մաղթանաց · Ընդ նկունս և անհամարձակս ·
ընդ տկարսն և փոքրկունս · ընդ ընկեցիկսն և
արհամարհեալս · ընդ տարագրեալսն և առ քեզ
դարձեալս · ընդ երկուացեալսն և ճշմարտեալս · ընդ
կործանեալսն և յարուցեալս · ընդ ընկճեալսն և
հաստատեալս · ընդ գլորեալսն և կանգնեցեալս · ընդ
մերժեալսն և ընկալեալս · ընդ ատեցեալսն և կոչե-
ցեալս · ընդ ապշեալսն և զգաստացեալս · ընդ անա-
ռակեալսն և զսպեալս · ընդ հեռացեալսն և մեր-
ձեցեալս · ընդ հերքեալսն և սիրեցեալս · ընդ պատ-

կա

կառեալսն և զուարթացեալս․ ընդ ամաչեցեալսն և
խնդամոլեալս։ Այլ ես պատճէն ատանօր դար-
ձեալ՝ ոչ զմեղսն երուսաղէմի, ընդ մարգարէին հը-
րամանատուութեն, որ առ ժողովուրդն նախկին, և
կամ տանն յակոբու զանօրէնութիւս նոցա, այլ իմոյս
ժամանեցից յայտնութեան․ քանզի աւաղ ընդ աղէտս
մահու յարելով, ըստ մարգարէին, յանդիմանեցից
զիս ինքն՝ ինձէն իմովս ձայնիւ, ըստ սաղմոսողին․
որպէս զի յանձնառական յայսմ համայնապատում խոս
տովանութեան՝ ոչ կարօտացեալ կրկնակին, միանգամայն
իսպառ սրբեցայց՝ օրհնեալ հրամանաւ էիդ․
2 Նաւ արդ՝ կրկնելով ծունր բարերարիդ քաղցրու
թեան, տարածեալ զանձն իմ առաջի, զ'ի մահ
գլորմանն ցուցից կերպարան․ որ 'ի հող խոնարհեալ
մածայ ընդ երկիր, և ընդ անցաւորս այս կենցաղ
կորստեան՝ անասնական գեանագարշութեան սողնոյ
ասհեցմամբ՝ կամօք բևեռեցայ․ Այլ 'ի քեզ տէր
յեցեալ իբր 'ի հաստարան կենաց գաւազան՝ 'ի յար
մատոյն գաւթի ընծիւղեալ մարմնով անճառ շաղ
կապմամբ յանեղ աստուածութիդ, կանգնեցայց անդրէն
կիսայար՝ պատկառեալ 'ի քոյդ երախտեաց՝ 'ի վայր
կորացեալ դիմօք, աչք 'ի բարձունս յառեալ ողոր
մածին տեսութեան 'ի քեզ՝ մերձ 'ի հեծութեան, բնա
ւին ողորմութեան, բոլորովին քաղցրութեան, զլին լու
սոյս արտասուօք լցեալ՝ պաղատանս յուսոյ առջի
մեծիդ վերընծայեցից․ Զի ուր ամենատառատ անձը
ուաղ երկայնմտութեան՝ քո դառնացուցչիս, միայն
դու 'ի յամի սահման փրկութեան, աստուած բոլորից․ ան
ճառ մեծութեան․ անբովանդակելի բնութեան․ անքննելի

իս

իսկութի · հզօր զօրութի · կարօղ բարերարութի ·
անպակաս լրութի · անձառ ժառանգութի · վայել
չական վիճակ · առատ պատրաստութի · անստուեր
իմաստութի · տենչալի տուրք · անձկալի ձիր · բաղ
ձալի բերկրութի · անտխուր հանգիստ · անտարակոյս
գիւտ · անկապուտ կեանք · անծախելի ստացուած ·
անփոխանորդելի բարձրութի · ամենարուեստ բժիշկ
անսասանելի հաստատութի · Դարձուցիչ մոլորելոց ·
գտիչ կորուսելոց · յոյս ապաւինելոց · լոյս խաւա
րելոց · քաւիչ մեղուցելոց · ծածկարանդ փախուցե
լոց · անդորրիչ խռովեցելոց · փրկութիդ մահացելոց ·
արձակիչդ կապելոց · ազատիչդ մատնելոց · պատըս
պարանըդ սահեցելոց · վշտակիցդ գայթակղելոց , եր
կայնմտութի տարակուսելոց · Լուսոյ տեսակ · ցըն
ծութե ցօղք · օրհնութե անձրև · հոգի երեսաց ·
զօրութի դիմաց · հովանի գլխոյ , շարժարան շըր
թանց · ազդումն բանի · կառավար անձին · բարձումն
բազկի · ձգումն ձեռին · երասանակալդ սրտի · Ըն
տանի անուն · մերձաւոր ձայն · կցորդութի հարա
զատ · խնամածութիւն հայրենի · խոստովանել ա
նուն · պաշտեցեալ պատկեր · անպարագիր տիպ · եր
կրրպագեալ տրութիւն · բարեբանեալ յիշատակ ·
խնդութե մուտք · անվրէպ շաւիղ · փառաց դուռն ·
Ճշմարտութե ճանապարհ · երկնաճեմ սանդուղք ·
Նաւ այլ բազմութիւն բանից գովեստից անհա
մար կարգաց՝ և տանց անբաւից , զոր ոչ բերէ
բերան երկրածին , և ոչ տանի գործի մարմնեղէն ·
և ոչ կշռեն իղձք հոգեղէնք ·

3 Լուբեղ հայր ամ ակն տեսողի՝ ա՛ ծդ ամենայնի ·

նայեա

նայեա՛ 'ի պաղատանս հառաչման ձայնի քոյոց ծա-
ռայից, և թէ յաղախնեաց ոք աղաչեսցէ։ Եւ ըն-
կա՛լ զցօղ ողբերգութե լալոյ արտասուաց աչացս
ցանկասիրի՝ յանարատ ոտս մարդեղութե քոյ՝ ք՛ս,
և օրինակաւ խորհրդոյ հերաց կնոջն յանցաւորի՝
զաւքեզ դարձն և կղաւանութի․ և համբուրիւ
շրթանցս առ ճաշակ փրկութե կենացդ հոգորդութե՝
համաշնչապէս պանքակ միութի․ և զնոյն գթութի
նորին ողորմութե ընկալեալ 'ի քէն՝ բարերարս
գրաւականեսցէս զմեծդ պարգև՝ ընդ փոքու հա
ւատոցս․ և 'ի ձեռն գթութե սիրոյ քոյ առ քո անձ
կալի անուանդ խոստովանեալ ծառայիս, դարձցի՝
ձմերուանք հողմոյն խստութե՝ 'ի յօդ հանդարտու
թե․ և միրկին սաստկութի՝ 'ի սին ախորժութե․
և կարծրք երկինղին՝ 'ի մեծ վստահութի․ և պա
տուհաս պատժոցն՝ յերանութե պատահումն․ և
վտանգք թախծանացն՝ 'ի հոգևոր խրախճանութի․
և ալէկոծութի ծփանացն՝ 'ի խոր խաղաղութի․
և զեկացն թևարկմունք՝ յանքոյթ նաւահանգիստն․
և՝ բերք բեռանցս մեղաց՝ փոխարկեսցի՝ 'ի թոշակ
շնորհաց․ Եւ յայսքանեացս ամենից բիւրուց
բարութեցս 'ի քէն եղելոց՝ մեծասցի՝ անուն հզօրիդ
խնկեալ և խոստովանեալ․ ամաչեսցէ բանսարկուն
չարեաց՝ հերքեալ և հալածեալ․ ունայնասցի՝ն մուր
հակք մեղացս․ խզեսցին խաղքն․ որոշեսցին որո-
գայթքն․ կապտեսցին կապանքն․ վանեսցի՝ վիհն․
վէրասցի՝ն վնասքն․ պարսեսցի՝ն պատրանքն․ ջրեա-
ցի՝ն մեղքն․ պատառեսցի՝ն պտուղքն խորտակեսցի՝
լուծն․ քակտեսցի՝ն քեղիքն․ Եւ ը մնայլ միթութե

չարեացն յանցանաց, և դիւացն բանակաց պաշարո-
ղաց՝ արև փառաց քոց ժամանեացէ՝ կեցուցանել
փրկել և լուսաւորել, յաջմէ և յահեկէ, 'ի դիմաց
և 'ի թիկանց. և եղիցի նշոյլ առաւօտու հոգւոյ
գարնայնոյ Է ակնկալութե սպասողացն քումդ
երևման. Զի դու ես բարերար առ ամենեսին,
և հնարաւոր են քեզ ամենայնք. և ամենեցուն ըզ-
կեալն կամիս, և զփրկութիւն բաղձաս.

4 Ո՛վ ամենապարգև ձեռն յի քի, և առ իս դարձ-
ցիս կարկառմամբ շնորհի աջոյդ քո ս՜րբ բնա-
կեալ միացեալ, և ոչ հեռացեալ յանձկութե սրտէ
տիրոյ անենեկիս. և անեղծական քո նկարագիր՝
նըշխար պանծալի լուսոյ քրիստոնէական փրկա-
ւէտ կոչմանս՝ ընդ իս պահեսցի, միջնորդեալ
ընդ քեզ 'ի մատեան յաւիտեան՝ կտակաւդ կենաց՝
հոգւոյդ աւետեաց՝ երկնից յօրինողիդ. Եւ քեզ
միայնոյ պատճառիդ, և միոյդ 'ի միոյ պատճառէ, և
ունողիդ զպատճառ միոյ, երրեակ անձնաւորու-
թեդ և միոյ ածութեդ վայելէն փառք յերկ-
նաւորացն վէհից, 'ի սրբոցն դասուց, յաւիտենս
յաւիտենից. ամէն.

+Ս_երովբէին յարուցեալ կիրակէն հեծանէ՝ նոյեն հովուին, առ նոյն ողբերգս մաղթանաց բանի. 'Ի խորոց սրտից խօսք ընդ այ. *Բան. ԼԴ.

1 Որ՝ զյարմարութիւն պաշտաման բանիս 'ի
խայլեաց հոգւոյս քեզ նուիրելոյ՝ օրհնել
բարեգութ, կցորդելով ընդ խնկա-

զգես

զդեստուցն զուգամասնայս՝ խառնեցես 'ի յանտ-
շութի կազմութե իւրոյն մարմնոյ՝ կենաց բարե-
պաշտի. Որ հաւատարեալ նոյնութե ը երջանիկ
պոռնկացն՝ 'ի քեն ընկալելոցն՝ յաւետահրաշ յոր-
դանոք, պարարեցիս մեծապէս իմովս բանիւ նը-
ւաստիւ, ընկալեալ յանհաս և 'ի բարեբանեալ գը-
լուխ բարձրելոյդ. անկշտամբելի 'ի բանբասանաց
տաղմնուին; մի՛ օծցես զոտերև սուտոց գոգաւթան՝ իւր
մեղաւորին. Այլ արասցես զօրանալ կրկին յաւձա-
խութե՛ բուրման խոստովանութե այսր մատենի՝
'ի բազում աղբեալ, համասփիւռ ամենատարած և
աշխարհալիր տանն տեսակաւ, ըստ օրինակի համե-
մատութե նոցայն յիշատակի. քանզի դու նոյն տէր
զվստացուցիչ նախնի չարախորհրդ կնանց մեղա-
ւորաց. Որոց առաքեալ զմարգարէին կերպարան՝
քումդ ճշմարտատիպ պատկերի յեղանակեցեր, ան-
տուստ առ սուրբն անճառ ներգործութե՛ 'ի յիս
վերաբերեալ զծայրագոյն շնորհին կատարումն. Ընդ
անտանելական գարւոյն կերակրոյ, զլիզմահամբար պը-
տուղ ցորենոյդ՝ կենացդ հացի. ընդ ապականացու-
արծաթոյն, զարքունական պատկեր. Է յիմարտ-
բար թմբրութե գինւոյն, զբաժակդ արեան արար-
չիդ. Է իւրոյն առելոյ՝ 'ի յայլրատ կնոջէն հնոյ ժո-
ղովրդեանն, զօծումն շնորհին առ իս դարձելոյ.
ընդ զերծման գլխաշուք կատարոյն, զանապականութե
վերարկուն. ապարանջանին պաճնութե՛, պլթուիչս բա-
րեմասնութե , օրհնիւն և աւետարանաւն՝ հան-
դերձ գործնական առաքինութե՛ն. ընդ ունկանն
դնդի՝ վայելչականն զարդու, զանմոռնելի յիշատակ

տէր

տրտունջականդ ձայնի · ընդ քայլս՝ պերճութեան լան-
ջացն , զորքնահասանք սանդս ուղղութեան՝ քոյինա-
կրօն լծոյդ քաղցրութեան ·

Բայց զի՞ է յայսոսիկ ինձ պարծել, և ոչ մերոցս
տին ՚ի նոյն պատկառել · Աւա՛ղ աւա՜ղ օրինակ փո-
խեալ զմասեան մաղթանաց այսր ողբերգութեան որ
ինչ ինձ է յարմարաւոր, մինչ հատուցից զպատիժ
պարտուցս իմոց մեղանաց, ՚ի մերձաւորեցն տարից
բերել համառօտս՝ ՚ի նոյն յարկ մուծից սաստիկ դա-
տախազ · Է՛ ողբոց նոցին լծակցեալ, քան թէ ընդ-
բերկրութեան նոց պարել · յորս հաւաքանս, ձայնս հե-
ծութեան, բողոքս բարկութեան, նախատինս խորտակման,
լալութեան կարևոր · Աւա՛ղ մեծիդ մոյ գթութեան ամե-
նաժամանն՝ կանուխ ազդեցաւ յիմ յուսատրութեան ·
սա որս՝ զղջմունս խոստովանութեան, աւետիս, պար-
գևս · լուսոյ երևմունս, խրախոյս մեծայինս, փա-
ռաց ժառանգութեան, հրաշից յայտնութեան, սքան-
չելեաց տեսութեան · Յորոց ոմանք յոյս ընձեռեն,
և ոմանք մխիթարութեան բազում մատուցանեն · յորս
ես կամաւ կործանեալ՝ կորստեանն մերձակեցայ ·
Ո՛չ ի եթէ զգեստ մոյ զխորագութեան պատրուակս
սաց եզեկիել յորում արար ժողովուրդն կուռս
կարկատունս՝ որով պոռնկեալ է ՚ի նս · իսկ որքան
պատիժ անմաքրութեան եղիցի՝ զմեծ զգեցողիս ներ-
քոյ և արտաքոյ · Ո՛հ զարմանամ, թէ զիա՞րդ ոչ կե-
զում · հիանամ, թէ ընդէ՞ր ոչ այրիմ աճիւնիմ, թէ ընդէ՞
չյափշտակիմ տանջեալ, լքեալ, չարչարեալ, ջա-
խեալ, մանրեալ, խորտակեալ, կտրեալ, բաժա-
նեալ ՚ի յօրինակէ ժանեաց կորուսչին, Է՛ գրոյն ·

Սոյն այս միայն է պահեցեալ ինձ նշոյլ յիշատակի փրկութեան յուսոյ, զի քրիստոսեան աւետարանն կեանս է ամենեւին, ՚ի կերպարանաց պատկերի բանին ծանուցեալ: Որով առ մեղանսն դարձն. առ պարտիսըն՝ շնորհն. առ եղծուածն՝ նորոգութիւն. առ անօրէնութեան՝ քաւութիւն. առ վէրն՝ բժշկութիւն. առ վտանգն՝ անդորրութիւն. առ պատիժն՝ ներումն. առ պատերազմն՝ հանդարտանալն. առ հուրն՝ անձրեւն. առ պատուհասն՝ պարգեւն. առ ակնկալութիւնն սատակմանն՝ ձիրն. առ գործարան մահուն՝ կենացն ազատութիւն.

3 Նաեւ զի ո՛չ է ինձ զայսքանեաց յիշմանց ՚ի թիւ արկանել, եւ ո՛չ զանձառելեացն սատանօր դասել: Յիշատակաւ հօրն բարձրելոյ՝ յորդւոյն կցորդութիւն յանուն միածնին՝ առ հայր ընտանութիւն. սոցին ակնարկութեամբ ընդ հոգւոյն հաղորդութիւն. Խաչին փրկանք. բանին սփոփութիւն. բարւոք վարձ կամացս՝ առ կշռութիւն գիտողին. աւազանն կենդանարար՝ հաշտութեան միջնորդութիւն. Նաեւ այլք ամենայնք անթիւք բարիք՝ ՚ի բարերարէն բարգեւեցեալք, ազատք ՚ի հարկէ, արձակք ՚ի լծոյ. իշխանականք՝ եւ ո՛չ իշխեցեալք. Սոքիկ են՝ որ ինձ ՚ի մէջ դառնութեան մահու՝ կեանս անտարակոյս աւետարանեն. քանզի եթէ ո՛չ զայսոսիկ ունէի, կանխաւ արդեօք կորուսեալ էի իսկ եւ իսկ ըստ բանի երգողին. Ես փոքրկութեամբ որդւոյ՝ զհայր փառաւորեմ, ո՛չ նուաստութեամբ հոգւոյ՝ զորդի նախադասեմ, համափառ ունիմ զերեսեան՝ եւ նոյն արարչութեամբ. Քանզի եւ ՚ի դէմս հոգւոյն սրբոյ՝ այս են աղաչանք նախընծայ

սկզբան պատարագին՝ յորում գառն երկնաւոր
զենանի, զայս աղօթեսցի.

Աղօթք, որ նոյն ժամն շշնջաբարբառն մատուցանի։

4 Ամենակալ բարերար մարդասէր Աստուած բոլորից,
յօրինող երևութից և աներևութից, փրկ
կող և հաստատող, խնամող և խաղաղարար, հօր հը
զօր հոգի, հայցեմք բազկատարած մաղթանաց գոչ
մամբ հեծութեան՝ յընդդիման եղեալ քեզ ահաւորիդ.
Մատչիմք մեծաւ դողութեամբ՝ սաստիկ երկիւղիւ՝ մա
տուցանել նախ զգանձական զայս պտուղ՝ քում ան
զննին զօրութեանդ, իբր աթոռակցի փառակցի և ա
րարչակցի հայրենի անկշռելի պատուոյդ, և քննո
ղի ծածկութեան խորոց խորհրդոց ամենակատար կա
մաց հօրդ եմմանուէլի՝ զքեզ առաջի, փրկչի և կեն
դանատուի և արարչի Աստուծոյ: Ի ձեռն քո ծանուցաւ
մեզ երրեակ անձնաւորութեամբ միասնական աստուածութեանդ,
յորոց մի և դու ծանուցիս անհաս: Բայց, և՛ ի ձեռն
քոյ առաջինքն նահապետականն տոհմին շառաւիղք՝
տեսանողք անուանակոչեալք, զանցեալսն և զգա
լոցսն, զեղեալսն և զոչ գոյացեալսն, անստուերապար
բարբառով բանի վերապատմեցին: Ոգի Աստուծոյ քարո
զեալ զքեզ մովսէսի, որ ՚ի գնալն քոյ ՚ի վերայ ջրոցն՝
անպարագիր զօրութեան, ահեղ շրջարկութեամբ տածո
ղականաւ՝ թևապարփակ պաշտպանողաբար՝ զթաս
բեալ ՚ի ծնունդս նորոգս՝ զաւազանին խորհուրդ
ծանուցեր: Յոր կերպարան օրինակաւ՝ նախ քան
զկառուցանել զայծդ մածուած վերջնում վարա
գուրիդ՝ յօրինեցեր կարող ուրապէս զբովանդակ

բնութիւս ամենեցից բնաւորից բոլորից գոյից ամ՟ էից՝
յանէից։ Որ և ստեղծանէին ՚ի նորոգումն յարութ
ամ՟ եղէականքս առ ՚ի քէն՝ յայնմ ժամանակի, որ է օր
վերջին՝ այսմ կենցաղի, և օր առաջին՝ երկրին կեն
դանեաց։ Որեւ հնազանդեցաւ միութե՟ կամացն՝
ով հօրն խորհուրդ, աղաչանօքն քո՝ էակիցն հօր՝ անդ-
րանիկն որդի․ մերում կերպիւ զքեզ աւետարա
նեաց Ճշմարիտ ած՝ հաւասար և համագոյ հօր իւր
հզօրի, և զառ ՚ի քեզ հոյհոյութիւն անքաւելի քա-
րոզեաց, և իբր զած․ մարտիցն զքո հեստելոցն՝ հա-
րաբանական բերանս կարկեաց, և զխուրն շնորհեաց՝
արդարն և անարատն՝ գտիչն ած․ որ վասն մեղաց
մերոց մատնեցաւ, և յարեաւ վս զմեզ արդարա-
ցուցանելոյ։ Նմա փառք ՚ի ձեռն քո, և քեզ բա-
րեբանութիւն ընդ հօր ամենակալի, յաւիտեանս
յաւիտենից․ ամէն։

Պարզեալ ներբողեան ՚ի նոյն նորին բանի, ընդ հարա-
հուբիանն շնորհոյ հրաշագէս ցուցանելոյ աղերսեալ։ ...ե
տարանել վերոյին շնորհին խաղաղութեան։

5 Աղաչեմք և աղերսեմք արտասուալից հառաչմամբ
յամ անձնէ՝ զփառաւորեալ արարչութիդ՝ ան-
եղծ և անստեղծ՝ անժամանակ հօգւոյդ դթածի,
որ բարեխօսդ ես վս մեր յանմռունչ հեծութիւ՛
առ ողորմածդ հայր․ որ զբան պահես, և զմեզ ղու-
ցեալսն մաքրես՝ և տաճարս կազմես կենդանի և
կեցուցիչ կամաց բարձրելոյդ հօր։ Սուրբ՝ ողո-
ւեւ զմեզ յամ անմաքուր գործոց, որ ոչ է հա-
ճոյ քում բնութե․ և մի՛ շիջցէն առ ՚ի մէնջ

լու-

լուսոյդ շնորհաց փայլմունք՝ 'ի տեսականացս ա-
չաց իմաստից · վ̃ս զի զքեզ ուսաք միանալ 'ի
մեզ 'ի ձեռն աղօթից, և ընտիր վարուց խնկելոց·
Եւ քանզի մինչ յերրորդութենէդ պատարագի,
և միւսոյդ ընդունի՝ հաճեալ ընդ մեզ հաշտարար
արեամբ անդրանկի իւրոյ · իսկ դու ընկալցի՛ս
զմեր պաղատանս, և յարդարեսցես զմեզ օթևանս
պատուականս ա̃մ պատրաստութ̃բ՝ 'ի վայելումն
ճաշակման երկնաւոր Գառինդ, առանց պատ-
ժոց դատապարտութ̃ե՝ ընդունել զայս անմա-
հացուցիչ մանանայս կենաց նորոյ փրկութ̃ե·
Եւ հալեցեր 'ի հրոյս յայսմանէ դայթագղու-
թիս մեր, որպ̃ մարգարէին կենդանախարոյկ
կայծակամբն՝ 'ի ձեռն ունելեացն մատուցման·
զի յա̃մ քոյդ քարոզեսցի գթութիւն, որպ̃
որդւոյդ ա̃յ հօր քաղցրութ̃ի · որ զանառակ որ-
դին մերձեցոյց 'ի հայրենի ժառանգութիւնն,
և զպոռնիկսն յառաջեցոյց յերկնային արքայու-
թի̃ն՝ արդարոցն երանութ̃ե· Այո՛ այո՛՝ և ես
մի եմ 'ի նոցանէ · և զիս ընկա՛լ ընդ նոսին իբր
մարդասիրութ̃ե կարօտեալ մեծի, շնորհօք քո
ապրեալ, զարեամբ քո̃ սրբոցեալս. Ո՛ ի յայսմ
ա̃մի՝ յա̃մի ծանիցի քո ա̃ծուիդ՝ ընդ հօր փա-
ռաւորեալ համապատուաքար 'ի մի կամս, և 'ի մի
իշխանութիւն գովութեան · զի քո՛ է գթութ̃ի,
և կարողութ̃ի և մարդասիրութիւն, զօրութ̃ի
և փառք յաւիտեանս յաւիտենից·

ամէն·

+ Սերովբէն յաւերժական կրկին հեծանէ՝ նորին հնչումն, առ նոյն ողերգս ծաղկանոց բանի. Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ ոչ. *Սաղմ. Լ Գ.

1 Որդ՝ առ այսորիկ Թշուառացեալ շնչոյս իմոյ
խղձք, և առ քեզ դաւանութիւք յարմարա-
կանք, որ բովանդակես բանիւ զամ՛ ած, զոր
՚ի նախնին Ճառեալ՝ և յերկրորդումն ցուցից.
Իսկ յանդիմանութիւս գրաբանականս՝ ՚ի կոյտս բազ-
մութե ազգաց, և Թարգմանութիւ ժողովրդոց, զայս
արդահատութիս մաղթողականս նուիրեցի, զոր
ներքնաշարեալ զդ սահմանադրեն գոհաբանութիք.

2 Ի հանդիսարանս խօսից առէնի՝ բանս ծաղկանոց, որոշ
հոգին ոչ հաշտեալ՝ հատանէ յօդնողականութիւն.

2 Ողջեմ զանփոփոխելի էութի ամենազօր
հօգւոյդ հզօրի. առաքեա զզօղ քաղցրութե
քոյ, և բարեգործեա ՚ի յանձին՝ և յէշխանական
ազդման զգայութե՝ զամենայնից շնորհս բազմապա-
տիկ քո ողորմութե. Նա հերկեա զբանական ան-
դաստան՝ մարմնեղէն կարծրացեալ սրտիս, յընդու-
նակութի արդասեաց հոգևոր սերմանց. Քում
ամենիմաստ էութեդ խոստովանիմք զամ պարգևս
՚ի մեզ ծագեալ և աճեցեալ. որ ձեռնադրես ա-
ռաքելս. լցուցանես մարգարէս. ուսուցանես վար-
դապետս. բարբառեցուցանես համրս, և բանաս
զփակեալ ականջս խլից. ո՛վ ազգակիցն քո՝ էակիցն
հօր՝ անդրանիկն որդի, քոյին գործակցութե
ներգործելով զայս ամ՝ քարոզեաց զքեզ ած հա-

ւստարանկէց իսկութեդ հօր. Շնորհեա՛ և ինձ
մեղաւորիս խօսել համարձակութբ զկենդանարար
խորհուրդ աւետեաց աւետարանիդ. հետևել արա
գալթուիչ ընթացիւք մտաց՝ ըբ անհուն ապարէզ զօ
քոյինաշունչ կտակարանիդ. Եւ ՚ի մատչել իմ ՚ի գըր
լուխ հանդիսի՝ մեկնութե բանի. Նախաժամանեացէ
առ իս գթութի քո, խօսելով յիս զարժանն և ըղ
ղիտանիսն և զհաճոյսն քո՝ ՚ի ժամանակի, ՚ի փառս
և ՚ի գովեստ ածութեդ քո, և ՚ի լրութի շինութե
կաթուղիկէ եկեղեցւոյ. Եւ կորկառեա՛ ՚ի վըր իմ
զամենամերձ աջ քո. և զօրացո՛ զիս շնորհօք գթու
թեդ քո. Փարատեա՛ ՚ի մտաց իմոց զմեգ մթութե
մոռացութե, ապաքինեալ ըբ նմին զխաւար մեղաց,
ամբառնալ ուշիւ իմաստից՝ ՚ի կենցաղոյս երկրէ
՚ի բարձունս. Լուսաւորեա՛ ՚ի յիս վերստին՝ զծա
գումն անստուեր հրաշից գիտութե ածութե քոյ՝
հըզօր. արժանի լինել՝ առնել և ուսուցանել՝ յօրինակ
բարեաց ածասէր լսողաց. Եւ քեզ ամ փառք՝ յամս,
ընդ հօր ամենակալի, և ըբ որդւոյդ միածնի և բա
րերարի. այժմ և յանվախճան յաւիտեանս. ամէն.
Իսկ զհաւատոյ սահման բանի ընտրութե շնորհի՝
կենաց կանոնի՝ առ համագոյ սբ երրորդութեն՝ զայս
վարդապետեցի. զոր շաւիղ կարգիդ վերանկարէ.

Սերոբերոյն տեոյշլոյելոյն նորոգ սոեղծօղէնոյն, ող
ջեուն յոյ, յոր ինչ ՚ի նինկիոյն սոհմոնեցոս հաստոք.

3 Խոստովանիմք և դաւանեմք, պաշտեմք և եր
կրպագեմք զղուգափառ միութի ամենասբ
երրորդութեն. Միութիւն անճառ. միշտ
ըբ

բա

բարի. նոյնագոյ, հաւասարապատիւ. անհաս իմաս-
տից թեւոյ սլացման, ՚ի վեր քան զօրինակ և անդր
քան զնմանութի, գերազանց գոլով սահմանի՝ ան
պարագծի բացարձակութ̅բ, յաւէլ քան զհիմն
յաւխտեանցս անտարրափակ էութեց, ստեղծակա-
նացս կարգաց, օրհնաբանութ̅բ անթարգմանելեաւ՝
ամենահարուստ մեծութեամբ՝ յաւէտ պսակեալ.
հաստիչ ժամանակաց՝ և որ ՚ի ժամանակի են կեր-
պաւորեալք. ինքն պատճառ հանդերձից և յար-
մարապէս յօրինիչ տեսականաց և աներևութից.
Ո՛չ անուամբ չափեալ, և ո՛չ յորջորջմամբ նշանա-
կեալ. ո՛չ որակութ̅բ նմանեալ, և ո՛չ քանակու-
թեամբ կշռեցեալ. ո՛չ օրինակաւ ձևացեալ, և ո՛չ
որպիսութ̅բ ծանուցեալ. ո՛չ ՚ի թերութենէ առա-
րածեալ, և ո՛չ ՚ի լրմանէ ամփոփեալ. ո՛չ ուրեք
երբեքի գրաւեալ, և ո՛չ ՚ի տեղւոջ վայրի
երևեալ:

4 Հայր գթութեց՝ ունող ամ̅ի, և ամ̅ծ հանուրց՝
որ յերկինս և որ յերկրի, բաց ՚ի բանէն միայնոյ՝
որով զամ̅ ինչ ունի. Ստեղծիչ և տուիչ ընչոց ա-
մենից, բաց ՚ի հոգւոյն իսկակցէ՝ որով զհամայնն
կազմեաց.

5 Մ՟ինն յերջանկափառ համազօր ահաւորութե
երիցն անձնաւորութեց, խոնարհեալ ՚ի վերուստ
աստուստ ՚ի ստորինս. որ էրն իսկ ՚ի բնէ անբաժ ՚ի
ներքնոցս՝ անկապուտ մնալով փառացն աթոռոյ, և
անկարօտ դիմացն ծնողին իւրոյ. Մտեալ ՚ի սե-
նեակ կուսին արգանդի պարզաբար, և եղեալ անտի
յօդաւորաբար մարմին էակս՝ անորոշելի. անթերի
մարդ.

մարդկութեն, և անպակաս աստուածութեն։ Մի որդի
հօրն միայնոյ, և միածին անդրանիկ՝ ածամայր տե֊
րածին կուսին, արարիչն՝ յեղականութեն մարդ ելով
ճշմարիտ սկզբնածին. ահա ոչ զկնի եղելոց երկրա֊
ստեղծիցս նմանութե, այլ նոր և չքնաղ թագաւո֊
րաց վեհափառ, որ ոչ ցուցաւ ՚ի դարս, և ոչ գոյա֊
ցաւ ՚ի ժամանակս, անդրանիկ՝ ըստ սաղմոսողին,
քան զամ թագաւորս երկրի. անապական խառնու֊
թե՝ կերպացեալ զմերս ՚ի մարմնի, ըստ օրինի հո֊
գւոյ ընդ մարմնոյ, և ոսկւոյ ընդ հրոյ, և կամ յայտ֊
նապէս իսկ ասել՝ լուսոյ ընդ օդոյ. ոչ փոփոխեալ
և ոչ անջատեալ։ Նոյն ինքն եկեալ կամաւորութբ
՚ի խաչն մահու, իբր զգառն անարատ՝ ՚ի սպանդ վա֊
րեցաւ, և հանդերձեաց զօրեղ ինքնիշխանութե՝
զարարածոց իւրոց փրկութի. չարչարեալ իսկութբ
կենդանեօք՝ եդաւ ՚ի շիրիմի անորոշելի յածութեն.
եռօրեայ թաղմամբն՝ ՚ի դժոխս սանդարամետակա֊
նացն վհատելոցն բանտարգելիցն՝ քարոզեալ ցու֊
ցաւ նորոգումն և լոյս։ Եւ աւետեալ զտնօրի֊
նականացն զփրկանաւորն զտնտեսութի, ածապէս
վերակենցաղեաց. և կառավարեալ ՚ի թևս հողմոց՝
ելեալ ՚ի քերովբէս՝ ամպով անքննութե ծածկեցաւ.
համբարձեալ գեր ՚ի վերոյ ամ երկնի, նստաւ ճո֊
խութբ յաթոռն իւրական սկզբնաժառանգ հօրն
հաւասարութե, յորմէ և բնաւ իսկ ոչ մեկուսա֊
ցաւ, անկորուստ առեցելովն, և աննուաղ սեպհա֊
կանօքն. Որով և եկեսցէ ՚ի դատաստան հատուց֊
ման, քննել զծածկեալն կշռութբ չափոյ՝ արդար֊
իրաւանց. որում սպասեմք, և յոր աղօթեմք, հա֊

ւատացեալք յանձն ամին ամենակալ տրութեն նր․
որ արդարև միննէ միայն 'ի միայնոյն՝ 'ի միոյն փա
ռակցութի յաւիտեան երկրպագեալ։

6 Բարեբանեմք միշտ և օրհնեմք ընդ որդւոյ և է
հօր, և զհոգին էութե նոցին՝ ամենազօր․ ճշմա
րիտ, կատարեալ, և սբ․ որ յանէից գոյացոյց զբոլոր
եղեալքս ամ․ ինքնագործ հոմիշխան երկուցն և
ընդ նմին՝ անեղծ և անսահման թագաւորութե․
որ ինչ պատճառն առջին, և բանն աջաւոր նորին
ինքնութե, նոյն ինքն և հոգին բարձրացեալ․ Բարի
ինքնակալ, ամենից բաշխիչ զհօրն պարգևս՝ 'ի գո
վեստ անուան փառաց միածնին․ որ ազդեաց յօ
րէնսն, շնչեաց 'ի մարգարէսն․ փչմամբ ազդակցին՝
տպաւորեցաւ յառքեալսն․ կերպիւ աղաւնւոյ ցու
ցաւ 'ի յորդանան՝ 'ի մեծութի փառաց ծնելոյն․
փայլեաց 'ի գիրս աւանդականաց․ արար հանճարեղս․
զօրացոյց իմաստունս․ ցոյց վարդապետս․ օծ ար
քայութիս․ օծ անդակեաց թագաւորս․ ետ վերա
կացուս․ հրամանատրեաց փրկութիս․ շնորհեաց
ձիրս․ հանդերձաւորեաց քաւութիս․ զմկրտեալս
'ի մասն քի՝ 'ի բնակութի իւր մկրազարդեաց․
զոր հայր և որդի, զնոյն և հոգին ներգործեաց․ և
ինքն է ած խնկեալ տիրապէս՝ ամ յամի․

7 Քանզի ոչ՝ նախամթունելով յերրորդութեն ոք
մեծ ինչ քան զմիւսն․ և կամ զկնի անուանին՝
նուաստագոյն առ նմանն․ և կամ 'ի միոյն ասելով
խառնակութի գոլ զ իմացն․ և կմ յերիցն տրոհումն՝
ուրոյնութի եւ կամացն․ Քանզի անմեծար հայր՝
ամին, եթէ ոչ զբանն ունիցի ինքեան զօրութի․

ոչ

ապ ո՛չ գոլով ընդ նմա հոգւոյն՝ անհաղագ ումն և
անկենդանն՝ և առ ո՛մ հրաման նուաղէր: Նաև բանն՝
եթէ ո՛չ անուանմբ հօրն ծանիցի, որբ ումն՝ և կամ
լքեալ, և կամ 'ի մանհացուէ ումեմնէ ուչէի. Այլ և
հոգին՝ եթէ ո՛չ 'ի պատճառէն նշանակեսցի, ապա-
շուք ումն թափառեալ՝ իբր զշունչ ինչ անդասելի.
Այլ եթէ ոք հակաճառական բանիւ՝ յաւակնի կապ-
տել զհայր 'ի յետուստ բանէն, որ թէ էր երբեմն,
յորժամ և չէր, և անբանութեն բամբասանօք պատ-
ուել վարկանի զվեհին մեծութի, և կամ ստորկութի
տացէ բղխողին՝ ո՛չ բնաւորաբար գոլով հոգւոր,
որովայն իմն գոյութի օտար՝ մուծանել, և կամ
ամբոխումն ինչ այլայլակին՝ յանարատ պատիւ միութե-
ան երրորդութեն, զայնպիսին՝ քարամբք պարսից՝
հաւատոյ բանից, իբր զդժնդակ դևս դիմամար-
տիկս գազանական՝ հերքեալ 'ի միջոյ՝ 'ի բաց հալա-
ծեմք. եդեալ 'ի նզովս զնոյնս ընդ նոսին, փակեմք
ընդդէմ նոցին զկենացն մուտ եկեղեցականս գաւթի.
Ուստի զքեզ երրորդութին փառաւորելով 'ի
նոյն տէրութի միակցորդ հաւասարութե, զու-
գաձայն որբաբանութբ, հանգուցանելիպ հարթու-
թբ, օրհնեալ և փառաւորեալ յերկնի և յերկրի,
'ի ժողովս անդրանկացն, և յազգս երկրածնացս
բանականաց յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն.
8 Արդ՝ զայս գոչումն ծածուկ խորհրդոց կերպա-
ւորելոց յայսմ մատենի, ամենալուր ականջաց
մեծիդ ո՛յ ընծայեցուցի սովիմբ սպառազինեալ,
և ապա մտի 'ի հանդէսն. Այլ ո՛չ եթէ կարօտեալ
իմիք ինչ ձայնի այսու մեծանաս, որ մինչև ստեղ-

ծեալ

ծեալ էր քո զնամ՝ նախքան զլինելն երկնի, մտա-
ւորբանչօքն անմահից՝ և երկրաստեղծս բանաւո-
րօք, դուքեղէն 'ի քում լուսէ՝ փառաւորեալ
իսկ էիր, այլ զի զմերժեալս զիս յարդարեսցես՝ ան-
ձառ քաղցրութի, ծածկել զքեզ բանիս հաղոր-
դութբ. Իսկ զի ինչ պարտ իցէ ըստ արքունական
հրամանիդ՝ կենաց կանոնիդ՝ առնել ադոնայի տր,
և զհրամայեալ պատուէրդ ոչ առնել. որ ինձէն իսկ
զիս զոսկեղէն տախտակս խօսուն՝ նուիրել քում
պատգամի, զգրեալս մատամբդ այ՝ եղծի, որ և խոր
տակելն է իրաւացի. և ես տխրատես սակ մրուր զերկ
րորդն նմանութի առեալ հայթայթեմ. Այլ արդ՝
քանզի բազմօք պաղատեցայ դրուանկօք խանդաղա
տականօք, որ ոչ է գրեալ 'ի յայս կարգ ձայնի, լռու-
բարեգութ, ըստ ամենայն բանի՝ այնմ ամի. Ողջիցէ և
այս աղերս բարբառոյ հայցման աղօթից՝ յօդեալ
ընդ նոսին. Թերևս 'ի մաքրոց և 'ի կամարարից այս
նուէր հացի պանից բաղարջոց՝ իւղով զանգելոց,
'ի սեղան փառացդ քոց մատիցէ.

9 Այլ դու բարերար և յամ մարդասէր, քնդ մի
այ միոյ. հզօր և ամենակալ. որ յաղթես գթու-
թբ խնամոց քաղցրութե քո, ոչ հասարակականաց
միայն մարդկութես՝ իմոց գոյակցաց, առ որս յա-
ւէտ է ամբոխութի և բիւրամասնեայ հակառակու-
թիւն, այլ և հրեշտակացն անախտականութե. նաև՝
ևևս քան զայս՝ սրբասնելոցն անարատութե, յորոց
մի էր և հեղինաս. որոյ ցոյց լուսութեն՝ 'ի քերբե-
լերբինն նշանակեցաւ յերկս օրինակս. 'ի շարժումն
մեծ, 'ի հողմն ուժգին, 'ի հուրն կիզանողական. իսկ

քաղ

քոյդ հեզութեան երկայնմտութեան՝ ՚ի հանդարտութեան
մեղմութեան օգոյն քաղցրութեան. քանզի կամաց ողոր
մութեց՝ դու միայն ես, ըստ գրեցելումն. Մինչ զի
թէ և հաճոյք գտան մերասերքս՝ առաքինութեան
յեղանակեալ յայլ նմանութիւն վերնային, սակայն
երկրածինք են և նոքա, ընտրեալք ՚ի մարդկանէ.
Իսկ դու ո՛չ ունիս չարանալ՝ խոկութեան բարիդ.
յամենայն օրհնեալդ. ամենևին փրկութիդ. ամենայն հան
գիստդ. համայնից անդորրութիդ. համօրէն ախ
տացելոց՝ դեղ առողջութեան. աղբիւր ջրոյ կենդա
նւոյ, յաւիտեան երևելոյ. Պարծանս առիս և ողորմեա՛ ինձ.
որ այնքան ծարաւես պաքիս անկարօտդ ամենայն՝ ի
մում փրկութեան, մինչ զի զուարթնոցն երկնից ան
մահից օրհնաբանողաց՝ բան իմն ընծայեցեր մարդ
կօրէն փրկական քահանայաձիս և քաւչապետաբար՝
անեղծական յարակայութեան՝ մշտնջենաւոր պաղա
տանս օրհնեալդ քո գթութեան՝ ՚ի մերոց դիմաց կեն
ցաղականաց՝ վասն իմ լքելոյս հաշտութեան մաղթել,
ողորմեա՛ եղէմի. որ է լուսաւոր խորհուրդ յայց
ելանելոյ մեծիդ յայտնութեան, առ հրեշտակականն
Թափուր տեղի ստորանկելոց, ՚ի ձեռն մարդկան՝ քո
կցորդութեան՝ աւետարանեալ առակաւ ոյսր օրհ
նականս եղէմի.

10 Արդարև լուսոյ՝ բարեգութ. անսասցեր Թագա
ւոր. ունկնդրեսցեր կեանք և յոյս. ՚ի միտ ա
ռեր երկնաւոր. յորդեսցեր հզօր. նկատեսցեր ծած
կագէտ. տեսեր իմ՛նամսկալ. կարեկցեցեր ա՛նպա
տում. խոնարհեցար՝ մի՛շտ բարձրեալ. նուաստացար
ա՛հաւոր. յայտնեցար ա՛նճառ. ամփոփեցար ա՛նսահման.

 քա

քանակեցար անքննին. մածար ձմռադայթ. մարդա-
ցիր անմարմին. շօշափեցիր անքանակ. կերպաւորեցիր
անորակ՝ լցեր իսկոյն զաղաչողացն բաղձանս. Պսա-
ւակ եղեր թշուառացելոյս ինձ՝ ձայնիւ զուարթ-
նոցն՝ բարի բարեխօս. միջնորդ կենդանի. պատա-
րագ անմահ. սպանդ անվախճան. նուէր մաքրութե.
ողջակէզ անծախ. բաժակ անսպառ. Նա ողոր-
մած, մարդասէր, օրհնեալ, մի՛շտ կատարեսցես առ-
մեղուցելոյս զբարեբաստութի կամաց քոց կեն-
դանատուաց, գովեալ երկայնամիտ. և քեզ վայե-
լէ փառք յաւիտեանս. ամէն.

† Սերտին յաւելուած կրկին հեծութե՝ նորին հոգւոյն, առ նոյն ողբերգս մեղքանաց բանի. Ի խորոց սրտից խօսք ընդ այ.

*Բան. ԼԳ.

Ա Եւ արդ՝ տէր զօրութեանց, մեծութի ահեղ,
անտարակոյս տեսաւորութի, կամք ամէն-
ընդարձակ, առատութի անպակաս, ո՛չ ոք զօրեա-
ցէ տօնել հանդիսիւ պարերգութե՝ ի միոյ կաթ-
ուածոյ ցօղոյ քումդ բարութե, որ ցանկ դե-
գերիս պատրաստել պատճառս հնարից՝ իմում փրկ-
կութեան. Եւ զոր մեծն է գրեցից՝ պատմել յա-
պառնիսն. քանզի ո՛չ անուանեցար հրեշտակասէր,
և որ զպետութիս նոցունց հաստատեցեր, այլ և
զերկինս զամբարօք նոցին՝ զմատանց քոց գործ, ո՛չ
գրեցեր երբէք սիրել զնոսա. այլ առ եր՝ ի պատիւ
մեծաց գովեստից առաջին դասեալ զմարդասիրու-
թիւն. Մարդոյ կրկին մեծացուցեր քեզ անուն

անճառ ՚ի խորհուրդս սոսկալիս․ զերկնայինս լու-
սեղինացն կոչեցեր զնոսին սպասաւորս և գլխա-
ւորս յատուկ մատակարարութեց․ իսկ զստորնային
ծնունդս մարդկանացուաց՝ մերձակին և ԱԾակին պաշ-
տելի անուամբդ պերճացուցեր․ Ընծեալ վերասլին
ըստ սահման կշռութե չափոյ, լայնեցեր քեզ կատակս
գրոց՝ ճառից անբաւից՝ զանապակ ծործոնն ծայ-
րագունին վերնում բարութեն․ Նաև և ՚ի մարդա-
նալդ քո միդ յետութէն, ոմանց մն խուրեանց, և կե-
սոց մն այլոց՝ զեղեր առատութե զտուրս կենաց․
առաքելոց բազմօրինակս․ սքանչելիս ԱԾագործս
նշանս ճշմարտութեանս․ Ոչ զի թէ անդամալուծէն
պակասեալսն ՚ի հաւատոցն, հոգաբարձացն առաջար-
կութե զցոյցս յուսոյն՝ գթացեալ ողորմեցար,
և որչափ զօրեացէ առատել բանս քո ամենակար՝ առ-
ախտալից մարմնոյս մաքրութի աղաղակողիս հառաչ-
ման․ քանզի առդ արև մեծ են չարիք հրաշից՝ քան
զանմաքրեալս հոգի ոչ հասանել, զլուացեալս պատ-
կեր՝ անմահելի աղտոյ ներգործել․ նա զի և երկ-
րորդս առաւելութե յաւազանին շնորհ յաճախեալ
զփառսն հայրենի բարձրացուցանէ․
Ժ Դու ես տէր, որ սրբես զմեզ, ով ընտրեցելոյն
քոյ նախատապաւորեցեր մովսէսի․ դու ես, որ
՚ի մէջս և յանօրէնութիս վերակացու եղեր առհմին
յակոբայ, մի չ յեղելպոտացուոցն երկրի՝ ընդ խա-
ւարն հեթանոսաց ընտանենային․ Դու ես, որ օ-
րէնսդէտ առնես զմեղաւորսն ՚ի ճանապարհի, [illegible]
բանի երգողին դաւթայ․ դու ես, որ փոխարկես
զքարեղէն սրտից կարծրութի ՚ի լոյծ կակղութե՝
մարմ

մարմնոյ գոյութեան բանի ընդունելութեան. Դու ես,
որ բաւես ընձեռել սիրտ այլև ձանպրհ մի՛ երկրն
չեւ՚ի քեն՝ զբովանդակ կենացն սահման. դու ես
որ տաս զերկնաւոր քո՚ի միտս խոստումն՝ առ քեզ ուշ
ունել հաւատովք, ընդ մարգարէիցն ձայնի.

3. Օրհնեալ քո շնորհացդ՝ զաշխարհ հաստատեղծ բե
րանոյդ՝ զպտծեղէն անձրևացդ զկեցուցանօղդ
կաթուած, մասն լսելեացս դրանց բացարան, որով
զօձին խորամանկութի բնաւորկութեան թիւնից՝ բարձ
ցես և բժշկեսցես. Ամենակալդ ձեռօք՝ զխօսնա
կանացս շարժ ողական գործի ըմբռնեալ ազդեա՛ զգ
րութի ձայնի. որ տաս բնաւորից ընտրութի բանի,
զի դասաւորական եալ զպատշաձականն մի՛ յանդգնա
բար խօսելով իբր զնախնին՝ լքայց՚ի յուսոյդ, և
անբանութե մատնեցայց վանեալ յօրստղէն. Լուսա
ւորեա՛ մտրատին զխաւարեցեալ հոգւոյս աչս կեն
դանաբաշխ աջոյդ կարկառմամբ, զի մի՛ համարձա
կութեն շիջեալ լապտեր՝ ընչմամբ մշտապէն՚ի ներ
քոյ գրուանին սաորածած կեցայց. Նարձ զանօրէ
նութիւս իմ տէր, և ընկեա՛՚ի խորս ծովու. որ է
փոքր առաջ մեծութե քումդ անբաւութե, ընդ
մարգարէին, զիմս ընկղմել չարութի. Սանձեա՛
կործանեալս անձինն՝ նշան վստահութե, զի մի՛ յու
սահատութեն կոթող կառուցել՝ զծածկեցելոցն
բողոքեացէ. Ո՛ց հզ՛օր և գթած, զբժշկութանիդ
կենաց վարդապետարան, զի զառ՚ի ներքոյսն մեղա
կութե կորուսչին սերմանց՝ մանկաղաւ կամացդ
հուսկ առ արմատս խուզեալ հնձեսցես. Պահեմ եդել
հետեւել առ քեզ բոլորեցդ ամծ, պետրոսեան օրի

նա

նակութեան, 'ի կենցաղիս ծովու մեղանաց ալեաց՝ ընկլուզեալ, մատո՛ ժամանեա՛ զաջդ կեցուցիչ յօգնականութիւն ինձ սասանեցելոյս. Ընդ․ քննանուհեղյն ձայնի՝ 'ի խորոց սրտիս պաղատիմ, սովեցելոյս՝ ասպակ․նասապաս կաղկանձողակ․ն ամենաթշուառս վտանգաւորիս, ապրուստ կեցուցիչ փշրանաց հացի՝ 'ի բազմազեղդ քո սեղանոյ մատուարեսցես. Ա՛ռ փրկութիւն նիւթոյ խորանիս՝ որդւոյս դառնութեան, որ եկիր խնդրել և կեցուցանել զկորուսեալս. Զի քո՛ է մեծութիւն, յաղթութիւն և զօրութիւն. և դու ես քաւութիւն և բժշկութիւն, նորոգումն և երանութիւն. և քեզ վայելէ փառք և

երկրպագութիւն յաւիտեանս. ամէն.

+Երրորդին յաւելուած կրկին հեծութեան՝ նորին հոգւոյն, առ նոյն աղերս խոստովանութեան բանի. 'Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Այ. *Բան. ԼԶ։

Արդ քանզի անթիւ են յանձնեցեալ, և գերազանցութեամբ միշտ առաւելեալ, փրկանաւորդ արդասիք շնորհաց՝ առ պարտուցս իմոց առաւելութեան, չարչարանացդ հանդէս և յանձնառութիւն. Զայդ ամփոփիչ ամենից հոգւոց գոյից արարիչ՝ 'ի գործարանի մահուն նշանի խաչին հեղուսեր, զի զձեռնարկութիւն իմ ընդդիմութեան կամաց քոց՝ լքցես. Զընթացողական լծակցութիւն՝ երկոցունց ոտիցդ կեցուցանողաց՝ յանօրինելութեա պատճառ՝ 'ի պատուհարանի փայտին մածուցեր, զի

զխախուցեալս վայրագունի թշուառացելոյս՝ դը-
րաւականեացես զթածաբար.

շՈ՛վ գօսանալ ձեռաց կափողացն հրամայեցեր՝ օրհ-
նեալ զագաթանդ, որ զթզենւոյն տունկ՝ առ-
ժամայն չորացուցեր, զի և զտուխս ներելոյդ օրի-
նակ՝ կանխաւ աւետարանեացես. Ո՛վ գանողացն ա-
պիրատուն զխոստովանեալդ ած՝ ապաւինացար, որ
զարուսեակն մթացուցեր, զի մահացելոյս անձին՝
բարութի՝ հանգստեամբ հանդերձ գործեսցես.
Ո՛վ զհայհոյչացն հնարաւոր չարաբանուն կապե-
ցեր, որ զլուսնին պատիլեր՝ երանգաւ արեան գու-
նեցեր, զի զանհամարձակ լեզուս՝ 'ի գովեստ քեզ
զօրացուսցես. Ո՛վ նախատողացն մոլեգնուն սաս-
տեցեր, որ զաստեղս սասանեցեր, զի զթշուառա-
ցեալս զգլուխ՝ զթուենդ օծմամբ խնդեսցես. Ո՛վ 'ի
մոլորեցուցչին կարդալ զքեզ ած ասպանիցն՝ զօդ-
ուած ծնօտիցն բաժանեցեր՝ քակտել 'ի միմեանց,
որ զկարծրուն վիմացն հերձեր, զի զանուանակս բա-
րեաց հոգիս՝ 'ի բերկրանս ընդունայնութեն՝ ողոր-
մութբ հանդարտեցուսցես. Ո՛վ զպահապանացն
սուրս՝ ընդերաց խուրենց մատուցեր, որ զորովայն
օձին սահեցման հողոյ մատնեցեր, զի զատապարտեալս
մարմնոյ ոսկերս՝ խոր 'ի գանձարանի պահեալ, կե-
նաց յարութեան արժանացուսցես. Ո՛վ 'ի նկքելն
զշիրմին փականս՝ կենդանակիր քո գերեզմանին՝
անդրէն յորսայանել զնսին՝ յընդունողս երկրի սա-
զեցեր, զի 'ի տապանակի անձինս՝ զնշխար լուսոյդ
հանգուսցես. Ո՛վ 'ի համբաւելն զքեզ կորուսելս
և խբբր զերկրաւոր մարմին գողացեալ, համայնաջինջ

և ամենապայծառ զսերովբէս ծննդոցն կրճառեցեր, զի
զիս զանարժանս յիշատակի ընտրութե՛ բարեաց՝
անկորուստ և անվնասելի՝ ընդ փրկեցելոցն հաղոր-
դեսցես. Ո՛չ յարծաթոյն կրկնակապէն կաշառա-
ծըղութ՛ի, որ ՚ի գանձարանէ հօր.քումն նոյն իրաց՝
քեզ գրաւ մատնութե՛ և անարգութե՛ մատնաւո-
րեցյին՝ զուրացողացն մոլեգնելոց, ըլ հին հարու-
ծող հանուոյն մոլաբու, ՚ի յարձան քարի յեղանա-
կեցեր, զի զիս զվրիպեալս ՚ի հաստատութե՛ց՝ և
ընդ իշխանութե՛ մահու վաճառեալս՝ արեամբ քո
փրկեալ՝ ՚ի հաստատուն վիմի կառուցես. Օրհ-
նեալ կրկին, օրհնեալ վերստին, յամի միշտ օրհնա-
բանեալ՝ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն.

---

† Սերոբէին յաւելուած կրկին հեծուէ՝ նորին հանդէսի, առ նոյն ողբերս հոգլեանց բանի. Ի խորոց սրտից խօս՛ ընդ այ. * Բան. ԼԱ.

Որդ՝ այդ գումարտակ վերադասեցեալ բա-
րեշնորհութե՛ քոյդ պարգևաց առ իմս
երախտիս, ով ամենագութ բարերար գովեալ
և ամենազօր, թէ և սակաւք շարադրեցան սա-
տանօր եդեալ, այլ արքայադունք են, և իշխանա-
կանք ինքնակալութե՛ց. որդիք զօրութե՛ց, ծնունդք
վեհից. մեծափառք, լուսանորոգք, և հրաշապատիւք
Յաղթողական վերամբարձութ՛ բ՛՝ դրօշիւք հաշա-
կեալք, ըստ գլխոց գլխոց պսակապանծոյծ դեղազար-
դելոց. բերմ՛ն ընդ ինքեանս անթիւ պետութ՛իս
օրհնաբանողաց, համբոյրս հեզս՝ երջանիկս և խա-

ղողականս՝ ածային հարազատութեանց՝ այնոցիկ նա-
հանգացս՝ զորոց մարգարէն մաղթեաց ասելով՝ զար
թո տէր զզօրութիւնքո, և էկ կեցուցանել զմեզ.
ըստ յոյժ զօրէն հալածել զմեղս, և զանյուսութեան
կարկուտ՝ հալել և փախուցանել, քան թէ նախա-
մարտիկն զինուորութի երկնային պարուն՝ զգիշե-
րավարն խաւարասէր սկզբնաներհակ՝ բարւոյն ա̃յ.
«Քանզի և զբնաւն այսքանեաց ձրից՝ որ՚ի բարձ-
րելոյն ինձ անձրևեցաւ, ակարիս՝ թշնամւոյս՝ և ա-
պախտաւոր ծառայիս, անճառ է ասել. իսկ եթէ
համարձակեսցի ոք՝ զօրել խօսել, զսակաւս՚ի բազ-
մացն՝ քան թէ զխսկութի համանգամայնիցն. առ
այսոսիկ՝ զառաջին նիւթն յիշելով՝ յորմէ հասա-
ցաւն, իբր զտկար ոք նկուն՝ ՚ի զօրութէ մեծե-
հերքեալ պարտեսցի.

2 Այլ թէպէտ և այսպս գրեցի, և դարձեալ ըղ-
նոյն վկայեմ առ թերի խակութիւն հողոյս՝ և
կատարելութի հասարակի, և առ բարիսն իմ չար-
ժանութի, սակայն ամենալոյս աննախանձ և բազ-
մազեղուն գովեալ արարչութեան զօրեղուե՝ վա-
նեալ են կարծրութիք արտաքերուե սրտի բան-
սարկուին. որ.քարին առակ՝ յուսահատն վհատու-
թե, սպառմամբ խոպանացման աղբերացս երկուց,
որ՚ի զգայականս եդեմայ բղխել պատրաստեց տըն-
կօղն, զի ոռոգեալ ծաղկեսցի նովաւ՝ որ՚ի յիս բա-
րեգործութե կենսատուն կն դրախտ, ահա մի՛ ցա-
մաքութը արտասուացս՝ աղանդահնար պատրանօք
չարաչար խորամանկեացէ վերստին հանել՚ի փափկու-
թէ նախնուն վիճակին. Իսկ յորժամ կացցէ ած՝

համ

համբարձեալ հրաշիւք արուեստից՝ ի մէջ աստուա-
ծոց հաշտարանացն խաղաղութե, բարձեալ ընդ
ինքեան զշնորհացն կտակ, առ որ ամ փոխանակարուէք
խարդախութեց՝ և կարծմութիք սուտնեղուեց,
իբր ընդ վիմեղէն լերին պնդութե բաղխեցեալ
ցնդին՝ ջրոյ օրինակաւ սակաւու հեղեալ, և կամ
հողոյ՝ խորտակմամբ փշրեալ։

3 Արդ՝ չէ իմ կշտամբանքս՝ ըստ ձայնին յոբայ
՚ի մարդկանէ իցեն, այլ յամենատես աչաց վերին
հրամանիդ՝ մօտեալ ընդ խղճիս տագնապ երկիւղիս
սոսկմամբ սասանեալ յամ կարծեաց, ապաւինիմ և
արդ՝ անձամբ բեկելով ՚ի յոյսդ հաստատուն կեն-
դանի անեղծ. զի ողորմութ նայեցեալ ՚ի յիս՝ իբր
՚ի պարտաւոր կորստեան պատժոցս առաջի բարերա-
րութե երկնայնոյդ յանդիման եղեալ՝ ապաձեռն
անթոշակութե, զքոյդ երախտիս անպատում փո-
խաց բերելով ընդ իս՝ յուշ քեզ արկանեմ. որ ոչ
մոռացմամբ զբաղեալ նիրհես, և ոչ թարթափմամբ
աչաց ընդմիջեալ՝ զհեծութի կրից անտեսես.

Ներացս յինէն աղաչեմ զքեզ, խաչելոյդ լուսոյ՝ ըզ
խեղդ վտանկիս. հոգարկութե տրտմութեդ՝ զտա-
րակուսելի տխրութիս. փշանիւթ պսակաւն՝ զբող-
բոջ մեղացս. զարկուածով գանիդ՝ զհարուած մա-
հուս. ապտակիդ յիշմամբ՝ զկարիս ամօթոյս. թշնա-
մանօք թքոյն՝ զանդոսնելի դարշութիս. լեղւոյն
ճաշակմամբ՝ զհոգւոյս դառնութի. Ահա քեն
այս ամ բարութիք անբովանդակելիք՝ ոչ միոյ միա-
ծին որդի. առ որով.ք զչարութիս իմ յիշատակեն՝
զամենօրհնեալ անուն քո կարդամ բարձր աղաղակաւ

իմանալեացս պաղատանօք։ Տէս ՚ի խոստովանութի
զղջման պարտուն ամաչեցելոյս, և տուր ողորմու-
թի որդւոյս սատակման մահուն անմահի․ զի ՚ի
բազմութէ իմոցս մեղաց՝ վերստին կրկնել նովին
աճեցմամբ աւաւելութբ՝ քո ողորմութիւ աւետա
րանեսցի, հաշտեալ հնչմամբ ահաւորութէ յերկնի
և յերկրի։ Նուքէղ ընդ հօր հոգւովդ սրբով
փառք՝ յաւիտեանս․ամէն։

+Մ երգին յաւելուած հինին հեծութ՝ նորին հոգւոյն, տունին ողերս մողբանոյ բանի։ ՚Ի խորոց սրտից իմոյ՝ ընդ որ։ *Բան․ Լ Բ։

1 Բայց արդ՝ որպէս երբեմն յայլ ընթերցուածի
որ ՚ի սկզբնաւորականացն կարգի՝ զմեղանացն
զխաւարային ծնունդս գլխաւորացն՝ օրինացն
մարմնականացն անդամոց՝ գրեցի, յորոց տե-
րեցայ ժառանգս մահու, նոյնպէս և յայսմ սահ-
ման ընտրութէ բանի՝ զլուսածնելոցն զաղատա-
բարն օրէնս հոգւոյն կենաց՝ որ ՚ի տր յս՝ յիշա-
տակեցից նուագս յոգունց, իբր յանբաւ բազմութեց
ծովու՝ կաթիլ մի առեալ։
2 Քանզի են արդարև կայսերականք ոմանք ՚ի բարձ
րութէն պահի բազմեալք, թագաւորն շնորհաց
ցեալք և հարստացեալք։ Թագաւորն՝ և սիրե-
ցեալք իւր․արքայն՝ և պատուաւորք իւր․պատկէին՝
և իշխանականք իւր․բարեհաճականն՝ և հնչմունք
իւր․յաղթողականն՝ և փողք իւր․զօրաւորն՝ և
մարտիկք իւր․գովեցեն՝ և փառք իւր․փեսայն՝ և

պա

պարաւորք իւր․ դշխոյն՝ եւ օրհնողք իւր․ փեսա
ւէրն՝ եւ հանդերձանք իւր․ ազատութին՝ եւ շնորհք
իւր․ այցելութիւնն՝ եւ ձեռն իւր․ խոստումն՝ եւ
քաւութի իւր․ պահպանութին՝ եւ աջ իւր․ պար-
գեւն՝ եւ զարդ իւր․ նշանն կենաց՝ եւ ամրութի իւր․
կնիքն՝ եւ նկարագիր իւր․ ամպն՝ եւ հովանի իւր․
արուեստն՝ եւ հրաշք իւր․ հոգին՝ եւ անեղծութի
իւր․ բանն՝ եւ կատարած իւր․ ուխտադրութին՝ եւ
լրումն իւր․ զօրութին՝ եւ հրամանք իւր․ լուսացա-
րանն՝ եւ սքանչելիք իւր․ մանանայն՝ եւ անապակա-
նութի իւր․ վէմն կենդանի՝ եւ վտակք իւր․ սիւնն
հրոյ՝ եւ ճառագայթ իւր․ որոտումն՝ եւ ազդմունք
իւր․ լոյսն վերին՝ եւ փրկութի իւր․ ծառն օրհնու-
թե՝ եւ պտուղք իւր․ բարունակն՝ եւ բարութիք իւր
Սուզի մի՛ զգնաւն ասելով՝ յամենայնէն վրիպե-
ցայց, իբր յարեգական պայծառ աչաց տկարութի,
'ի շատն ասել լռեցից՝ եւ 'ի սակաւն ժամանեցից,
բաւականացեալ ամենապիկար կարիւ․
3 Բայց աւա՜ղ յաւէտ աստանօր՝ թշուառացելում
եղկելի անձինս․ քանզի կարգ բանիս բերէ ինձ
խառնել ը՟ ձայն աւետեացս՝ բողոք գուժիս․ մն զի
ընդ այսոսիկ առ ընթեր սորին գայ, արդարութին՝
եւ կշիռքն․ վճիռն՝ եւ հատուցմունքն․ քննութին՝
եւ լոյսն․ յանդիմանութին՝ եւ ղամբարքն․ մերկութին՝
եւ պատկառանքն․ յայտնութին՝ եւ ամօթն․ ամբիծն՝
եւ վաստակքն․ թիւրեալն՝ եւ պատիժքն․
4 Դարձել վերստին աշխար՝ կրկին եղկելոյս․ քանզի
գայ հասանէ առ հասկ հասակիս՝ անհնարին բար-
կութե, մանգաղն՝ առ հունձսն․ դատաւորն՝ առ

տուեանն · հզօրին՝ առ բեւեռն · սպառնացեալն՝ առ կա-
րուստն · բաղդուկն՝ առ դատաստանն · դաւաղան խը-
րատուն՝ առ հարուածն · սպառազինութեն՝ առ նա-
խանձն · հովուին՝ առ ընտրութեն ։ Քանզի բանն՝
զոր խօսեցար ընդ իս, նա դատի զդատապարտեալս
՚ի վերջնում աւուր հատուցմանն ։ Այլ կանխեա՛
բարեգութ, նախընծայ քաղցրութեամբ՝ առ նուաղ
հեծութիւն վարանական երկիւղիս · և զօրութեամբ
ընձեռեա՛ ձեռնամբդ օրհնութեան՝ ՚ի յետին տագնա-
պիս՝ առաջինդ քո օգնութեամբ մխիթարել բժշկել
քաւել և կենագործել ։ Քեզ փառք յամի՝ յա-
ւիտեանս յաւիտենից · ամէն ։

† Սերտին յառելուած նշխին հեծութեան՝ նորին հոգւոյն, առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի ։ ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ ։

*Բան · ԼԹ ·

1 Աւքանդի ձկներպարանն առաջին լքի ՚ի մա-
սակարբն թելադրութեամբ՝ խմոր ծուլութեամբ
կորուսեալ խոյս, ցուցից արդ այժմու ըղ-
հընոյն յիս սեաւ · ողորմելի հեծութեամբ թախ-
ծեալ ՚ի հոգի, անաչառ խայտառականօք հրապա-
րակաւ ՚ի յեկեղեցիս բազմութեան ազգաց՝ վերա
պատմեցից բարձր ձայնիւ՝ բարբառով մեծաւ ա-
ղաղակելով ։
2 Մատեանս շնչական՝ բարդեալ ՚ի յինքեան նե-
քոյ և արտաքոյ ողբս՝ և վայս՝ և ձայնս, ըստ
տումարի տեսլեանն եզեկիելի · քաղաքս անպատ-
ուար և անմահարձն · յորկս ունայն՝ ՚ի դունափակից

ամ

ամրութեանց · աղս տեսանկաւ, այլ ոչ համեղութեան ·
Ջուրս աղտաղտին՝ անախորժելի ծարաւեաց որբ-
ման · գետինս՝ անօգուտ հերկագործութե · սահ-
մանս լքեալ՝ հեղեղավայրս կնիւնոյ · խոպանացեալ
և տատասկաբեր անդաստանս · ամ ծախնամ երկիրս
անձնաւոր, որ բանսարկուին պատրանաց մշակեցայ ·
և զընծիւղ փայտս պտղաբերոյս · հատանելի ծառս
ունայնաբոյս · կրկնամեռ՝ խօսուն տունկս անյոյս ·
ամենաշէջ ճրագարանս անլոյս · Որդ՝ վերատին առ-
սոյն բերելով զայս նմանութի աւազականաց, բազ-
մօք կրկնեցից · որ ամօթոյն դառն պատուհաս՝ պա-
հեալ կայ հեքոյս · կրճումն ատամանց, և անկէտ լա-
լումն աչաց եղկելոյս · հայրական ցասումն անապա-
ժելի՝ դառնութե որդւոյս · ապականութին աննո-
րոգելի՝ մեղուցեալ մարմնոյս · Նոր կշտամբութի
գտողիս չարեաց՝ ախտացեալ հոգւոյս · տարտամ տագ-
նապի տարակուսանաց՝ ելից գերելոյս · զոր երկնային
զօրքն մատուցանեն՝ թշուառացելոյս · 'ի խորձունս
որոմանցն վկայելով՝ վտանկեցելոյս · 'ի ձայն ահար-
կու՝ զանբժշկութին աղէտեալ լքելոյս ·
3 Մահս որդւոյն երկուս կատակերգութեան ընդ-
րոհար պտունկի · յածեալ և կոծեալ քաջ հըն-
չեցուցեալ, ողբս ողորմելիս և զկծեցուցիչս, ըստ
առակաւոր բանին եսայեայ՝ որ 'ի պատգամին տխ-
րութ · Զի թէ նա զդիպուածն փոքր անցից ա-
պառնեացն՝ 'ի մօտոյ իւրն տպաւորեալ, բողոքեր դե-
մակս դիմակս՝ կերպից կերպից աւազականաց, ըստ
կոծողացն կաքաւելոյ, իսկ առ իս որչափս և որպի-
սիս ձայնս մրմնջեցից վհատեցուցիչս · որ զլստենն

տն

տն ապաւէն լաւանց վրիպանաց, մնացի անպատրաստ
և անհանդերձելի։ Արդ՝ եթէ զդատաստանացն
ահաւորութի՛ն կրկնեցից, բազմացուցից ինձ աշխար.
ապա եթէ զփորձն ի՛սկութ ցուցից, յաճախէ ինձ
երկիւղ. իսկ եթէ զկերպարանացն տեսիլ դրեցից.
առաւելուն ինձ հատուցմունք, զի կանխաւ նկատեալ զայսն՝ և ոչ անազդան ապաշաւեցի։ Ամենայնեամ յիս՝ գը՛թած, մարդասէր, հը՛զօր, բարերար, ամենապարգև քս թագաւոր, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն։

+ Սերաքին յաւելուած նկին հեծութե՝ նորին հանողի, առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի։ Ի խորոց սրտից խօսք՝
ընդ այ. *Բան. ԽԱ.

1 Մինակալ տէր բարերար ստեղծիչ բոլորից՝
լուր հառաչանաց ձայնիս վտանգի, և յերկիւղէ տագնապի ապագայիցն կարծեաց՝ փրկեա՛ կարող զօրութե զերծեալ ի պարտեաց. քան
զի բաւական ես յամի՝ առ ամ հնարս զօրանալ անբաւ մեծութեամբ և իմաստութեամբ անսահմանելեաւ։
2 Նաւաքանդի ուշիւ մնացի՝ տեսեալ ի հեռուստ
զհանդերձելոցն հանդէս ահաւորափայլ՝ նկատեմ ինձէն աստանօր կանխաւ զտիւն լուսոյ՝ մեզն
յուսոյ, զօրն խաւարի՝ պատժապարտիս պատուհասի. ուստի ոչ զօրէ ոք յեկեսցի՝ առ պատսպարան փախըստեան. Ոչ անդունդք խորոց. ոչ վիհք վհից.
ոչ բարձրութիւնք լերանց. ոչ անձաւք քարանց. ոչ

կարծ

կործանուԹիք արձանաց ով ծերպք ծակա՛ց · ով վա-
պարք փոսից · ով սորք հեղձեղաց · ով բաւ-երգք խոր-
շից · ով շտեմարանք յարկաց · ով ծածկուԹիք սե-
նեկաց · ով ենմակք հովտաց · ով ծործորք դժուարաց
ով վերարդրուԹիք բլրոց · ով արձակմունք շնչոց ·
ով անբաւուԹիք ծովուց · ով սահանք յորձանաց ·
ով հեռաւորուԹիք եզերաց · ով ողըմունք ձայնից ·
ով հեղեղք արտասուաց · ով տատանմունք մտաց ·
ով համբարձմունք ձեռաց · ով պաղատանք շրԹանց ·

Յ՞. Յորցիկ սաստկուԹեց մասանց անձողորդե-
լեաց՝ դու ես՝ տէր քս , հնարք և դադարք դի-
րուԹե և անդորրուԹե փրկուԹե ամենամեղս հո-
գւոյ · արդ՝ հայեա՛ 'ի յանզերծ վտանկիցս շրջդրու-
Թիւն՝ միայնդ քաղցր առ ամենեսեան · Խզեա՛ սու-
սերաւ յաղԹական կենազէն խաչիդ՝ զցանցս վար-
միս , որ յամ կայից պաշարեն 'ի մահ զգերիս · և հա՛ն
'ի յանդորր՝ զոտս սասանել Թիւր ընԹացողիս ·
Բժշկեա՛ զհրատապ ջերմնային տոչորումն՝ մղձկել
սրտիս · մերժեա՛ զդիւային չարահնարուԹս շղուկ
քո պարտաւորիս · հալածեա՛ զյուսահատ անձկուԹե
հոգւոյս մԹուԹի՝ չարի կենակցիս · ցրուեա՛ զծխա
մած ԹանձրուԹիւն բռնուԹե մեղացս երևոյԹ՝
մոռելոյս 'ի յիս · կորո՛ զզաղիր Թխատիպ կրիցս՝ ապա
կանուԹես կարիս · Նորոգեա՛ զպատկեր լուսոյ՝
պաշտեցեալ փառաց մեծուԹե անուան հզօրիդ՝ յո-
դիս · զօրացո զշնորհիդ փայլումն՝ 'ի դէզ դիմիցս ·
և 'ի կերպարան տեսուԹե մտացս հողեղինիս , յար
մար յերկուրմամբ կացո յարդարեն՝ որ զգեցդ բերե
նկատումն՝ նշուլազարդ մաքրուԹբ զտեալ զմայլո

մե

մեղաւորիս, ա̃ծային կենդանի անեղծ երկնաւոր
լուսով քո ծածկեալ յօրինակս երկիս. Զի դու
միայն ես օրհնեալ ընդ Հօր՝ ի գովեստ Հոգւոյդ Սբ̃՝
յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն.

† Սերափին յաւելուած ներքին հեծանէ՝ նորին Հանրողի,
առ նոյն տաղերս մաղթանաց բանի. Ի խորոց սրտից խօսք՝
ընդ Ա̃յ. *Բան. ԽԸ

1 Որդի Ա̃յ կենդանւոյ օրհնեալ յամենայնի,
Հօրդ ահաւորի անքննին ծնունդ. որ տկա-
րանայ առ ի քէն և ոչ ինչ. Որ ի ծագել անստ-
ուեր նշուլից՝ ողորմութե̃ քոյ փառաց, հալին
մեղք. հալածին դևք. ջնջին յանցանք. խզին կա-
պանք. խորտակին շղթայք. կենդանածնին մահա-
ցեալք. բժշկին հարուածք. ողջանին վէրք. բառնին
ապականութիւնք. տեղի տան տխրութիւնք. նահանջին
հեծութիւնք. փախնու խաւարն. մեկնի մէգն. մերժի
մառախուղն. փարատի մռայլն. սպառի աղջամուղջն.
վերանայ մութն. գնայ գիշերն. տարագրի տագ-
նապն. չքանան չարիքն. հալածին յուսահատութիւնքն.
Եւ թագաւորէ ձեռն քո ամենակար, քաւիչդ ամի.
2 Որ ոչ եկիր կորուսանել զմարդկան ոգիս, այլ
կեցուցանել, թո՛ղ ինձ զանթիւ չարիսն իմ՝
բազում ողորմութ̃բդ. զի դու միայն ես յերկնի ան-
ձառ, և յերկրի անքննին. ի տարր գոյի, և յեղո-
ծագաց աշխարհի. սկիզբն ամի, և յամի. ամենայն
ըմամբ օրհնեալ ի բարձունս. Եւ քեզ ընդ Հօր և
Հոգւոյդ Սբ̃յ փառք՝ յաւիտեանս. ամէն.

†Մ_ երրորդին յաւելուած նորին հեծմանց՝ նորին հայցողի, առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի. 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ. *Բան. ԽՄԴ.

1 Տէր ամենայն գթութեան՝ փրկութեան և ողորմութեան, քաւութեան և նորոգութեան, բժշկութեան և առողջութեան, լուսաւորութեան և կենդանութեան, յարութեան և անմահութեան, յիշեա՛ զիս յորժամ գայցես արքայութեամբ քո՝ ա՛հաւոր հզօր բարերար՝ և ամենաստեղծ կենդանի գովեալ ամենակատար, մերձ 'ի հեծութիւն համայն եղելոց. Ընդ խաչեցելոյն ընդ քեզ՝ պաղատիմ, որ ոչ ըմբռնեալ վասըն քո՝ և ոչ կապեցեալ, ոչ կախեալ՝ և ոչ բևեռեալ, ոչ կռփեալ յանուն մեծի՝ և ոչ անարգեալ, ոչ լլկեալ՝ և ոչ նշկահեալ, ոչ խորտակեալ՝ և ոչ մահացեալ, և արքայութեան արդարոց՝ մասին անձկալեաց լուսոյ՝ արժանի ցուցեալ, խրաւամբք ուխտի երդմնականաւ ամենեւին ազդեալ զանփոփոխութիւն բարեացն տուելոցն, փառաւորեցեր առ յոյս փրկութեան խաչառ լքելոյս.

2 Օրհնեա՛լ՝ օրհնեալ, և դարձեալ օրհնեալ, և զիս ընկալեալ նովին հաւատովք, կանգնեա՛ 'ի կործանմանէս՝ բարերար. բժշկեա՛ 'ի հիւանդութեանցս ախտից՝ ողորմած. յեղերաց մահուս դարձո՛ զիս 'ի կեանս՝ կենդանութեան. քո՛ եմ և ես. կեցո՛ ընդ նմին՝ ապաւինութեամբ. անձամբս մեռելոյս՝ կենդանական շո՛ւնչ ընծայեցո՝ յարութեան կեանք անմահութեան. անպակաս բարութեան, անսպառ շնորհ, անփոփոխ ներողութեան. ո՛վ ամենազօր, ձեռն ամենիշխան, մատն

ամե

ամենամեծ: Կամեցայ տէր՝ և փրկեցայց. անկար
կեամ միայն գթութ՝ և արդարացայց. սաստ բանիւ՝
և վաղվաղակի անարատ դառնայց. մոռացի՛ր զթերիս
չարեացն՝ և անդստին համարձակեցայց. առատա-
ձեռնեամ՝ և արդէն 'ի քեզ իսկ պատուաստեցայց.
փառաւորեալդ յաւէտ յաւիտեանս. ամէն.

✝Մերոյին յաւելուած նիւթին հեծութէ՝ նորին հակադէ,
առ նոյն տէրն մողբնոյ բանի. Ի խորոց սրտից խօսք՝
ընդ այ. *Բան. ԽԳ.

1 Ո՛չ շնչական կրթականութե ամենափորձ հնա-
րաւորութ՝ պատճառ կենաց անախտակա-
նաց, թագաւոր զօրաւոր երկնաւոր՝ տէր յս
քս. ած ամենեցուն, իմանալեաց և տեսականաց.
ահա՛ դու 'ի յիս, ըստ մարգարէին՝ որ ընդ սաե-
րոյն նոր կցորդութե, առ որ բարեզարդ դաշամբ
այս բանի՝ ընդ քեզ միութե, լուսաւորեցայց
կրկին ողջացեալ շնչով և մարմնովքամբ կարող և
անվանելի.

2 Որ ո՛չ կարօտանաս սպեղանեաց, առ պատրաստու-
թիւն պատանաց՝ հոգեկան վիրաց. ո՛չ ժամա-
նակի. ո՛չ միջնորդի. ո՛չ աւուրց երկարաձգութե.
ո՛չ փոփոխս մատուցանելոյ. ո՛չ հատման. ո՛չ խար-
ման. ո՛չ սրագործութե, ըստ երկրաւորս դեղատ-
ուութե, առ որս միշտ է վրիպումն և ամենախաւ տա-
րակուսութ. Այլ քեզ արարչիդ հոգւոց և մարմ-
նոց, ամ ինչ լուսաւորեալ է. ամ ինչ առաջի է.
ամ ինչ դրեալ է. ամ ինչ դիւրին է. համայն՝
հնա

հնարաւո՛ր է․ իմաստն՝ գլխաւորեա՛լ է․ խոստումն ցեա՛լ է․ կամեցն՝ կատարեա՛լ է․ քո կտակն՝ աւետարա՛ն է․ քո՛ վճիռն՝ ազատութի՛ւն է․ քո մատեանն՝ շնո՛րհ է․ Ո՛չ փակեալ ես ընդ օրինօք․ ո՛չ պարունակեալ ես ընդ կանոնաւ․ ո՛չ արգելեալ ընդ նուազութբ․ ո՛չ խոնարհեալ ընդ հնազանդութբ․ ո՛չ պարագրեալ ընդ փոքրկութբ․ ո՛չ չափեալ ես ընդ սահմանաւ․ ո՛չ վրիպեալ ՚ի բարկութէ․ ո՛չ այլայլեալ ինչ ՚ի ցասմանէ․ ո՛չ սխալեալ ՚ի խստութէ․ ո՛չ ամբոխեալ ՚ի խռովութէ․ ո՛չ դղրդեալ յանդիմութէ․ ո՛չ փոփոխեալ յողորմութէ․ ո՛չ պակասեալ ՚ի բարձրութէ․ ո՛չ լքեալ յայցելութէ․ ո՛չ տկարացեալ ՚ի փրկութենէ․ Դու սկիզբն՝ և լրումն ամի․ և ՚ի քեն է ամենայն․ և քեզ փառք և երկրպագութի յաւիտեանս․ ամէն․

---

†Մեղաւորին յաւելուած կրկին հեծութէ՝ նորին հոգւոյն, առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի․ Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ․ *Բան․ ԽԳ․

Բան անսահման, ծնունդ այ հարազատ անթարգմանելի․ արարիչ բնութին եղելոց, քս Թագաւոր․ լոյս ՚ի խաւարի սրտից մթացելոց․ Է մեզ լումամբ, և ընդ առաքչիդ իսկութեամբ․ մերայնովս զքոյինդ ծանուցանող հրաշապէս․ Հայր քո օրհնեալ երկնաւոր անճառ՝ որ առաքեացդ զքեզ ՚ի վերուստ, ում փառակիցդ ես արարչութբ, այնքան հոգացաւ փրկութե իմոյ տարագրեալ գերւոյ, մինչև զքեզ իսկ մատնեաց

մարդ

մարդկան։ Իսկ դու կարող գոլով՝ ի վեր քան ըզ
վիշտս՝ զանտեսանելին աւարտել խորհուրդ, հա-
ճեցար ընդ պարտեցելումն զմահուն ճաշակել ըս-
ժամ՝ անթերի մարդկութ, և անպակաս ածութ։
Դու հոգիդ մր կենդանարար՝ ոպ քոյ, և հօր քոյ
իսկակից, և համապատիւ էութ ծնողիդ՝ և ծնի-
ցելոյդ։ Մի երրորդութի կատարեալ՝ ի դիմաց երից
անորոշելի հաստատածոց։ անսկիզբն և անժամանակ։
բնութին բարերար։ համայն կենդանարար։ բոլորից
խաղաղարար։ ստեղծիչ գոյից։ և յօրինիչ ամենից։
անքակութ՝ և միով բնութ փառաւորեալ։
2 Իսկ եթե հայրն գթած երկնաւոր հզօր՝ մին յէու-
թենէն՝ մն մահապարտիս յանցանաց մատոյց ըզ
միայնակ ծնունդդ յանքննին ծոցոյն՝ ոչ անխայթել
յորդիդ՝ ի համապատւոյդ և՝ ի սիրելւոյդ, այլ կամա-
նոյն իրեաց մահու՝ չարչարողացն զենու, զմր մարդա-
րէութն զաքարեայ։ մն զի զարթնուլ սրոյն՝ ի վր
հովուին, և հարկանիլ նոյն ինքն հօտապետին, և
ցրուիլ ոչխարացն հօտին, ոպ օրինակն նուրբ նա-
խադրին՝ և ուխտադրութ խորանին՝ և նուիրու մե-
արեան սպանդին՝ և առակ խորհրդոյ աբրահամեան
պատարագին, զփրկութ լծոյ առացելոյս՝ ի կամաց
կեցուցչիդ յառաջագոյն նկարագրէր։ և արդ հիմ
սրտիս անձն իմ կործանեալ, ոչ յածուստ հնարա-
ւորութեց, այլ ՝ի քումդ ինքնագործ հակամիտութեց։
կամ ընդ էր զիս խռովես՝ յուսահատութբ սատա-
նայականաւ զմիտս հարեալ։ յուսա յած, խոստովանե-
լեր նմա, և նա հոգայ վասն քոյ, ըստ դաւթեան
սաղմոսին, և այլ մարգարէի կենսախօսին բանի։

Յիսկ յեղանակ խոնամարկելոյ հաստատելին՝ ՚ի վեր է քան զամենայն կշռութիւն մտաց հրեշտակաց և երկրականաց. և թէ բիւրս կրկնեսցի, ոչ լինի չափեալ. քանզի անբովանդակելոյն՝ և բարերարին է անճառելի. Նա զի ոմն օրհնեալ՝ ոմն օ. հնարսնէ՝ յերրորդական համագոյութեն առաքեաց. իսկ նա ՚ի հաճութիւն կամաց առաքչին մտաւ. և միւսն ահաւոր՝ ՚ի յերկուցն հաւանութի մեծազան բաղձանօք մաղթէ. Իսկ համբարուոյ միակամութեան ցուցակ՝ առ ՚ի զնոյն բարի ներգործել, որ հոգին կենդանութեան, և բանն բանականին, պայծառութի փառացն և կերպարան էութեան. Նու կեանս փոյթ. առ ողորմութիւն սթափի. առ ձեռնկալութիւն պատրաստ. առ փրկութիւն կամք. առ առատութիւն յորդ. առ յաճախութիւն զեղուն. առ անբաւութիւն լի. առ աննուազութիւն փարթամ. առ երկայնմտութիւն ձոխ. առ անհասութիւն բարձրեալ. մի երրորդութի կատարեալ ՚ի յանձանց երից. օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն.

† Աստուածն յաւելուածն կրկին հեծուէ՝ նորին հոգւոյ, առ նոյն ողբերս մաղթանաց բանի. ՚Ի խորոց սրտից խօսք ընդ այ. *Բան. ԽԸ.

Ձայն արդ՝ յոյս բարեաց անկեալ ՚ի սրտի՝ անձն իմ կործանեալ. և գտեալ հաւատոց պընդեալ զերիկամանցդ երկակի մասունս՝ զկրկնապըղտոր խորհրդոցդ զգանկականիդ գործարան, խոստովան լեր բարերարին այ. Զմտացդ

իբ

իբրեւ զգործոց․ զխորհրդոցդ՝ իբրեւ զլուծեց․
զնշանսիցն՝ իբրեւ զյայտնեցելոց․ զսրտիդ ծածկու-
թից՝ իբրեւ զբարբառումն ձայնից․ զակնարկութեցն՝
իբրեւ զարդիւնականաց մեղանաց․ զաղդել շրթանցդ՝
իբրեւ՚ի դ ուխելելոց չարեց․ զոտիցդ հետոց՝ իբրեւ
զպատուիրանաւն իմ վազողաց․ զձեռացդ ձգումն
առ ցասումն՝ իբրեւ 'ի հեղումն արեան գործողի․
զծիծաղելն բնաւին՝ իբրեւ զկամաւորական լքումն
շնորհի․ զերդմնականն, որ թէ 'ի հանդէպս՝ թէ 'ի
տարադէպս՝ իբր զգործակցութի խաբողին․ Ո՛ ամ
բարտաւանութին՝ իբր զհէին կործանիչ նախատեղ
ծին բարձրութե․ զսրտին նեղութի՝ իբրեւ զթե-
րութի հաւատոց․ զմեղկութին՝ իբրեւ զպարտութի
զօրաւորին պնդութե․ զարտունջն առ վտանկս
կրիցն՝ իբր զուրացութի ուխտին, որ առ իրն․ զա-
պարասանութին՝ իբր զթողն իմն անդթութեն․
զամբարհաւաճութին՝ իբր ուչէ ինչ առ վեհսն գո-
ւոզութի․ զհպարտութին՝ իբր զկամաւոր հարա-
զատ գտողին չարեաց․ Ո՛ ակամայիցն՝ ընդ կամ
աւորացն․ զբռնացելոցն՝ ընդ հաւանականացն․ զե-
կամելիցն՝ ընդ բնաւորականացն․ զանօրէնութին՝
ընդ ապաստանեծութեն․ զփոքունսն՝ ընդ սաստկագու-
նիցն․ զնուաղունսն՝ ընդ յոլովիցն․ Ո՛ անձառիցն
իմոց՝ իբր զձառելեաց գիտողին․ զանդրելոց փա-
սացն՝ իբր զնկարելոց տեսողին՝ 'ի յարձան մագ-
նեսոնիս վիմի․ զթեթեւագունիցն առ խորհր մտաց՝
իբր զտրուար ծանրութի բեռանց․ զխնդիր չափոյ
ծածկելոցն՝ իբր զձշշտիւ պահնջումն սատերն սակ՝
'ի բերանոյ կնային կորիւնի՝ չորեքդրամեան կշռոյն

զանդնդականացն գործոց՝ իբր ՚ի յականջս այ արդ-
ժամանելոց։ Ո՜ այսորիկ յաճախեալ կուտեալ կրկին
յանձնառութք․ վերստին պատմեալ աստանօր մե-
ծաւ հեծութք, զչէոցն՝ իբրեւ զեղելոց․ ընծայեալ
այ զպարտութ փանեցեալ անձինդ, զի ընկալցիս ՚ի
փոխատուէն զշնորհօք թողութ պարտուց մեղաւո-
րին, զոր տրն արդարացոյց, եւ հրաշափառապս հաշ-
տեաց, ամենապատիկ ներբողիւ կրկնեալ զգովեստ
զղջմանն՝ քան զպարսաւանս մեղացն։

Յ Արդեամ եւ դիզեամ անձինդ մեղապարտի՝ բամ-
բասանս յոքունս․ զքոյսն խոհերս բազմամաս-
նեայս՝ անձն իմ կշտամբել յոքնախթանդ բանիւ։
Ո՜ չարութեն, զանօրէնութեն, զվրիպութեն, զառ
՚ի մարտին հանդիսէ փախուստ․ զպարտութեն,
զմոլեգնութեն, զամբարշտութեն, զապշութեն, զըդ-
թմբրութեն, զքուննն արթնական, զառ ՚ի յընթացսն
զնիրհումն, զխորհուրդն օտարոտի, զքանիցն նան-
րութի, զզազրութեն հաճութ, զյամենայն ՚ի նմին,
զփափագելն՝ այ ատելեացն, զաներկիւղութեն, զան-
սաստութեն, զինքնիրթութեն, զթերութեն, զթիւրութեն,
զլուծութեն, զձիգդութեն, զանկապ արձակումն։
Ո՜ ծիծաղականսն, զվրնջողականսն, զկատակերգա-
կանսն, զդայթագղականսն, զպատրողականսն, զան-
դէպ քաջութիւնսն, զանյարմար մարտսն, զառանց
օրինի արիութիւնն, զխեղդամունս հոգւոյն, զտոստանո-
ղականսն զերկշռութիւս, զբազմատեղնեն ձիւղսն
զրահետականս, զանպատկառ փարաքմունսն, զդըժ-
ատութիւն, զդժդմնութիւն, զանդամ ատելութիւն,
զմարմնջմունսն դիւրըմբռնողականս, զփոքունցն

զանկշռութիւն, զխոստմանցն գթողութիւն, զուխ-
տիցն մատուցութիւն, զնմանեացն այլակերպութիւն,
զկերծեացն քողարկումն, զխառնամածութեն մարդ-
կութեն, զայօնիցն յանակնունի, զապերասանութիւն,
զէքնասիրութիւն, զնախագահիցն տենչումն, զըզ-
հատուցանելն եղեռնականացն, զնոցինն՝ զանշահ
աղճատանսն, զվայրապար բերմունսն, զընթացիկցու-
թիւն խորամանկութեան բանսարկուին. Զբանին
սերմնակալութեն, զվաճառումն կենացն՝ ընդ գնոց
սատակմանն, զկորուստ աւանդիցն, զհայրենեացն
ծախս, զկապարինն ձգողական՝ զփոխել լծոյ երնջոց
անխզելի ըմբռնմամբ՝ զանօրէնութիւն, զյարաթա-
թաւ տղմաբնակութիւն, զլքումն լաւացն, զընթա-
ցրութիւնս անկարծիցն, զկնի դարձին՝ առ նոյն
դարձ դաժանական. Զնորոգ մտացն, զօտար խոր-
հրդոցն, զանկայուն կամացն, զհաչման հագագին,
զէութիւն շնչոյն, զևսն քան զսահման կանոնացն
դրութեան՝ զիշխանականին զամենասփիւռ բացարձա-
կութիւն. և զոր չէ ճառելի, և կամ գրելի, և կամ
պատմելի, և կամ յերես դիմաց բերելի.

3 Յու արդ՝ զիմրդ բժշկեսցիս՝ անձն իմ եղկելի,
՚ի յայսքանեաց տեղաց խոցոտեալ, բարձեալ
թողեալ այր մի տարագիր անողջանալի, ընդ մարդա-
ըէին. քանզի մի ՚ի վերադրելոցդ՝ բաւականա զօրէ
սատակման, թող թէ այսքան դասք սպառողաց՝ դըժ-
նէից դաշնակաց՝ շուրջ պաշարողաց. Մանաւանդ-
զի ոչ այսու և եթ նմանադրութբ կշռի տարացոյց
տարժանեցելոյս. այլ զոր օրինակ անթիւ բազմու-
թի կայտառաց կարճաց խայթողականաց՝ ՚ի սառ-

րին

րին մատունս ծայրից ոտնոցն զօրհասական թոյնս ։
բերելոց , և յաման մաշկեղէն արկեալ՝ ամփոփե
զելեցն շունիղ՝ կապարանին շրջափակութբ , ցու-
ցանի արտաքուստ բարիոք , իսկ 'ի ներքուստ
համբարք չարի , և պահեստ կորստեան , և կոյտ
կսկծման , և գործօնեայք սատակման , և մշակք
մահու ։ Տ՟րդ՝ այսոքիկ են ամբարեալքն՝ քո
անօրէնութեան տաժանեաց թշուառաքիրտն
թոշակք՝ անձն պարտական կրկին սատակման ։
որ կամաւորաբար ընկալար 'ի քեզ ։ զոր թշնամին
սերմանեաց 'ի վերայ ցորենոյն՝ յագարակի աշ-
խարհիս ։ Ո՛վ այր անմաքուր՝ ամբարիշտ և ծոյլ ,
բնաւին ատեցեալ , սիրողդ՝ մտացդ ախորժ-
մամբ՝ զլցեալսն ո՛մ անառակութբ ։ և զոր ա-
ռաքեալ ցուցանէ զթիւս բանիցն՝ սարսափե-
լեացն կշտամբողաց , աստուստ սկսեալ մինչև
'ի կատար կանոնի այնր պայմանի , և որ հասեալ
են աստ , յո՛յ իրաւանցն վերայ ։ եթէ որք զայս-
պիսիսն գործեն , և կամ կամակից են , արժանի
են մահու ։ Տ՟րդ՝ ես ինձէն զիս ինքն պարտ
վարկայ , կրկին հատուցման՝ կորստեան սատակ-
ման՝ 'ի մահ դատապարտութն ։ այլ անխայեա՛ յիս
ողորմութբ՝ բարեգութ , կենդանի , հզօր ։
ճամարար ։ կարող ։ հնարաւոր ։ օրհնեալ յաւի-
տեանս ։ ամէն ։

†Մ_երովին յաւէրլուած նըկէին հեծութեան՝ նորին հովուի, տուն նոյն տողերս մողբանոյ բանի. Ի խորոց սրտից խօսք ընդ այ.

*Բան. ԽՍ,Օ.

1 Որը՝ վրիպեալս ես յաւէտ ամենապատիժ, միշտ դժնեայ վայրենաբարոյ՝ անձամբ ան- ձին մահու կշտամբիչ. արածօղս զերամակս զա- զիրս՝ վայրագասունս խոզից արօտականաց՝ զար- շութե մեղաց, նախատ վարձկանութեց. Հովիւս տածողական զհօրանս ուլուցն ամայաբնակաց՝ ՚ի վրանս հովուացն, ըստ երգոյն երգոց առ իս առա- կին. որ ոչ իսկ ծանեայ զիս երբէք գիտել, թէ յով, և յոյր պատկեր, և մո՛յր գոյացոյ.

2 Նա ՚ի յոստս տանողականս կրողաց երկուց՝ միա- կցորդ խորհրդականաց, ըստ ձեռոյ հրեշտակի կառուցար, իբր ՚ի թուիչս թևոց կրկնաբարձ բազ- կաց վերատանողաց՝ յաշխարհն հայրենական հայե- լով յիմար, զխորդ քեզէն կորացար յերկիր, զառ- տեացս միշտ հոգացեալ դիպուածս, ընդ ցիռս ա- նասնականս համարեցար. Իբր զձիրադ բազմաբե- րանեան՝ ՚ի յաշտանակի մարմնիդ հաստեցու գլխոյդ բոլորութի, զի և այսու ՚ի յօրինակէն շնորհէ մի՛ օտարացիս զած տեսանել, և զմնացականացն իմաս- տասիրել. Բանականութեն յարդանօք՝ կրկին ձո- խացար, զի զյաղթանակ բարեմասնութեն՝ որ առ քեզ եղէն, անարգել լեզուով խօսեսցիս. Զեռանդն հաստամամբ՝ յարմարաւոտեան մատանցդ շառաւեղօք զգործնականացն տնօրինել զտնտեսութի: Իբր կցորդ համացեղութե ամենաբաշխ աջոյն այ՝ ած կոչեցար.

Սրից

Նրէց հաւլուրոց՝ և տասանց վեցէց յօդիւք շաղկա-
պեցաւ, յարեալ ՚ի քեզ ընդ նորին ՚ի նոյն՝ և պատ-
շաճական մասունս չափոց ազդողականաց՝ հեն գ ըղ-
գայուեց, զի մի՛ և երևելիդ նիւթականութիւն
քումդ տեսուե՝ մնացդ գիտման անդատ եղիցի.
զի ամէնք սոռ՛ւյլք են՝ և զօրուորք. և այլք փոքունք՝
են և պիտանիք. կէսք կործակերուք՝ և ազդողինք
են և գողտրականք՝ և պատո՛ւականագոյնք. դարձել
կարևորք՝ և պատկառելիք. Իսկ Թարգմանուէք
սոցին տեսուե՝ ՚ի քեզ են նկարեալ իբր յարձանի
անջնջականի ամենն իմ եղկելի, որ զի և տարր ժա-
մանակաց՝ և շարունակ հետևման աւուրցն առ պը-
սակ ամին, իբր կանոնաւ իւիք սահմանեալ մա-
սամբքդ՝ անխախտ և անայլայլելի պահեսցի:
3° Դարձեալ այլ օրինակ հոգևորական, որ զմիոյն
յօդուած շաղկապէ ՚ի միասն եկեղեցւոյ. և խոր
հրդածի. իբր զի առանց բնաւիւց զուգամասնու-
թեան՝ կապակցել ընդ հաւանականաւ զմեհն ը
փոքուն, միասեալ է հաստատածոյն անպատուու՝
յանուն քո ժողովելոցն. որ ՚ի հաւատումս և ՚ի նուա
զու մեոյ յնդամոցս անարգացս պատուասեղցս
՚ի մարմնի, կցմատել իմն է յօրինուած կազմուն
մարմնոյ քումս եննեկի զգայականի, և ջրջեալ է ըն
տանու պատկերին յանարգ փոփոխումի. Նու արդ-
այսպիսեօք, և ես բազմօք անզուգական հրաշակեր
տութբ եղական պատկեր ոտյ՝ կշռամբեալ իսպառ
ոդի իմ գերի, և թեպտ յառաջին նմանութ են կողոպ
տել գտար պատուիրանին յանցաւորու՝ ՚ի դրախ
տին կենաց, այլ աւարանին լուսաւորդ շնորհիւն

զՀոգւոյն փչմամբ առեալ, և նմանութի ես կեր
պարանին. և արդ ընդէր կորուսեր զփառսն երկ
նաւորս, իբր նախաստեղծն երբեմն զվիճակն
երկրաւոր՝ յադէն դարաստանի. ընդէր փակե-
ցեր քեզէն քեզ զերկինն, և զվերելեցն դուռն
աղխեցեր. ընդէր խառնեցեր ընդ ջրոյն մաք-
րութե՝ զախտ արտասուացդ տարժանութե.
ընդէր զլուացեալ զձորձ վերարկուին՝ գարշելի
գործովք զաղղացուցեր. Հիմ զեդեալ Հանդեր
ձին մեղաց պատմուճան՝ անառակութե վարուք
քեզ արկեր. ընդէր զտանողացդ ոտից սրբու
ճանապարհաւն ժանդից աղտեղեր. ընդէր կրկ-
նեցեր խրատուդատին՝ զուխտազանցութի Հին
պատուիրանին. Ընդէր մերժեցար ՚ի պտղոյն
շնորհաց, իբր զադամ ՚ի ծառոյն կենաց. ընդէր
նենգեցեր քեզէն քո կամաւ՝ զանստուներ յու-
սոյն յարակայութի. ընդէր պատճառանք ան-
համարձակելեք՝ քոյին դիմացդ նպաստեցեր. ըն-
դէր զինեցար ընդդէմ քո ներհակ, ո՞վ ընդու-
նարան խելագարութեան. ընդէր ուսացար ՚ի
ծուղակ մահու՝ Թողեալ զարահետն վստահու-
Թեան. ընդէր կարթիւ պատրանաց ածար՝ Հա-
ղորդդ մարմնոյ կենդանարարին.

Այլ վերստին յուսացեալ ՚ի նա՝ կարդա նմա,
ապաւէն և լոյս, քաւիչ, նորոգիչ, փրկիչ, կե-
ցուցիչ և կենդանարար. ողորմած, խնամօղ, մար-
դասէր, և անոխակալ բազմագութ, օրՀնեալ
յաւիտեանս. ամէն.

† Մ Երգոյն յաւելուած նշխին հեծութեան՝ նորին հոգւոյն,
առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի. Ի խորոց սրտից խօսք՝
ընդ այս. *Բան. ԽԱ.

1 Եւ արդ՝ զի՞նչ գոյ սաստել ամաչեցելոյս յերե-
սաց մեծիդ ահաւորութէ, բայց եթէ համ-
բանալ, եւ հող 'ի բերան եղեալ լռել 'ի սրտի, ըստ
մարգարէութեն խրատու, ահա 'ի բարւոյն կար-
կառեալ 'ի յոյս. Իսկ եթէ զխականս շարժողու-
թե շրթանցս բացից բանադատեցից՝ խօսել կա-
մեցեալ, դարձեալ զնոյն ձայն կրկնական եղե-
րգութեան լալեաց բազմութե՝ խեթ մնացս
յառաջադրէ.

2 Եւ արդ՝ ողբակից մեծ մեղաւորին անօրինելոյ
կամաւ առ 'ի մահ՝ զնորին գոչումն երկրորդե-
ցից եւ ես ընդ նմին. մեղայ տէր՝ մեղայ, եւ անօրէ-
նութեց իմոց ինձէն վկայեմ. Հիւսեալ ընդ նմին
զբանս յիններորդի սաղմոսին, անթիւս գրեմ ըղ-
պարտուցս սակ՝ անձինս մեղանց՝ քան զհիւղ երկրի
հողմահոս փոշւոյ՝ ընդ օդս ամ տարածեցելոյ.

3 Մեղայ յերկինս եւ առաջի քոյ, ընդ անառակ որ-
դւոյն պատկառեցելոյ՝ հայրենի գթոյդ վերըս-
տին դարձել՝ Թախանձ արկանեմ. զողորմելին ձայն
ալերսանաց՝ արտասուածին ողբովք գոչման՝ 'ի տը-
խուր դէմս մատուցել առաջի քոյ տարածանեմ՝
հայր գթութեց ամ բոլորից, չեմ արժանի կոչելս
եւ ոչ բնաւին առ այս անուանիս, ոչ միայն որդի,
այլ եւ անպիտան ապաբան վարձկան. Ընկալ զառ-
մեալս տարագրական, պարտական մնասուց. եւ զգա-

քաղ

քաղցրոյս՝ ըղձանաց նեղոյս նուաղեցելոյս՝ կենացդ քո հացին դեղ բժշկեսցես։ Եկ ընդ առաջ քո ողորմութեամբդ՝ 'ի սկզբնաւորս ապաւինութե. զգեցո՛ գը՛թած և անոխակալ՝ անօրինելս մեղապարտ՝ զզնախակապուտ հանդերձին ծածկոյթ. աւանդակիրոյս ձեռացս աղտեղեալ մեղօք՝ զկնիք մատանւոյն համարձակութե՝ ամենապատ կամօք մատուսցես. ղեւարշապարացս թշուառութի մերկութե ոտիցս՝ պատսպարութբ աւետարանական ամրակերտակու օդեցս կօշկաց՝ 'կյօձին թիւնից միշտ ամրացուսցես

Ս ղուարակդ պարարակի եզինդ երկնայնոյ, որ է միածին որդին քո օրհնեալ եսկամս մարդասիրութբ՝ կարօտելոյս բարեաց՝ նուիրեա. որ մատուցեալ միշտ՝ և անպակաս մնայ 'ի լրութե, յարակայ զենեալ 'ի սպանդարանի անթիւ սեղանոյ անսպառութբ, բոլոր յամենեսին՝ և ընդ յամաւմ, եւ թբ յերկինս՝ և խոկութբ 'ի սուրբս, աննուազ մարդկութբ՝ և անթերի ամութբ, փշրեալ՝ և բաշխի 'ի մատուցս անհատս, զի զհամայնն հաւաքեսցէ առ 'ի նոյն մարմին իւրոյ միւս գլխոյ. քեզ փառք ընդ նմին՝ հայր

ողորմութե յաւիտեանս. ամէն.

+Ս երկրորդ յաւելուած նորին հեծութեան՝ նորին հանդերձ, առ նոյն ուղերձ ժողովրդեան բանի. 'Ի խորոց սրտից խօսք ընդ այս.

*Բան. ԽԱ.

Բարձրեալ, հզօր, անսկիզբն, անեղ, անբովանդակելի, աննիրհելի ակնդ նկատօղ, ծը՛նօղ անքննելին փառաց միածնիդ. երանացուս-

ցեա

ցես զիմս ողորմութի՝ հեղքեցելոյս ընդունե-
լուե՝ առ երկնայինս և առ երկրաւորս։ Տօնեմ
զկեանս կորուսելոյս՝ վերնականացն պարերգութե։
աւետարանեմ բանիւդ օրհնութե՝ զկենդանութի
իմ մահացելոյս։ զբարեբաստութի կամացդ յայտնեմ
գովեն՝ բոլորից գոյից եղելոց։ ստացիր անուն քեզ՝
անձամբ, և ինձ թշուառիս՝ նորոգ փրկութի։ կո-
րուսցես զչիր մուրհկի՝ մեղուցելոյս ամբաստա-
նութե։ զվճիռ հատուցոյս մահու՝ ջնջեսցես կայա-
կոջ արեան՝ որդւոյդ սիրելւոյ։ վստահութի վիճա-
կութե բարեաց՝ արեամբքդ քո նկարեսցես։ ցոյց
զսքանչելիս քո բարեգթութեդ՝ 'ի ճաշ հարսանեաց
քում հարազատի։ Մի՛ փակեսցես դիմելոյս առ
քեզ՝ զառաջաստ սրահի՝ կենացդ յարկի։ մի՛ տրա-
հեսցես 'ի բազմականացդ, և 'ի բարեացդ քո զրկես-
ցես։ մի՛ պահեսցես 'ի գանձարանիդ՝ զնիւթել իմ
պտուղս անօրհնութե։ մի՛ կնքեսցես 'ի քսակ բա-
րեացդ՝ զզազրութեց իմոց գարշութե։ մի՛ երկարս
ինձ զվէր մեղացս՝ 'ի յախտալից մարմնիս ծածկես-
ցես։ մի՛ զխտութի նեխութե ցաւոցս՝ ինձ անկակից
մահու մնացուսցես, այլ բարձ բանիւ քոյդ ողոր-
մութե՝ զժանտութին ապականարար, որ զի զա-
տեալ 'ի հիւծմանց ախտից՝ առողջութեն պատրաս-
տեցայց։ հնարաւորեմ գթութեցդ հայր, մեծ խոց
ուածոյս՝ զօրեղ ապեղանիս, կարևոր կործանմանս՝
բարի այցելութիս։ Ո՛ ի քո եմ՝ տէր ոգեսէր,
թէ և առ մի նուագ բիւրս մեղիցիմ, բայց ո՛չ գը-
րեցայց համայն մեղուցեալ, տուիչ կենաց իմոց բա-
րերարի՝ 'ի շնորհ պարգևաց կենացքոց ապաւինեալ-

 զի

զի ձանաչելով զքեզ՝ բովանդակ արդարութիւն, և
գիտել զզօրութիւն քո՝ արմատ անմահութեան, որ և
կանխաւ իսկ գրեաց իմաստութիւնն. և դարձեալ տե-
րելով քո ասէ՝ ամենեցուն, խնայել տայ քեզ յամենայն.
և դարձեալ՝ մօտ է քեզ յորժամ և կամիս, կարող
գտանել.

2 Այս ողորմելի յուսոյ աղերսանք՝ իմոյս առնել
տեղի. քանզի ո՛չ այլ ոք բազմամեղ՝ որ քան զիս՝
ինձ զուգաշաւիղ. Երբեմն որդի, ապա ատելի.
երբեմն միջնորդ խաղաղութեան՝ այժմ ժողովրդեանն,
և յետոյ խորոց որոշման՝ բազում խռովութեան.
երբեմն օրէնք կենաց կացեալ, և յետոյ մուրհակ
մահու հաստատեալ, զերկնաւորին պաշտօն ընդու-
նեալ, և զօտարին անուն ծանուցեալ. Անպատձառ
օգտող. անկարօտ զրկող. անսովելի գող. գրգեալ
տրտնջող. փափկացեալ փախստական. սեղանանենգ.
սպրուցեալ. անպատասխանի մխասադարտ. քաղց-
րասնոյց հայհոյիչ. զաւակ հայրատեաց. կոտակար-
նացն մատնիչ. մոլեկսի չարախօս. մոռացող երախ-
տեացն. իմաստուն սխալական. ամենագէտ յանցա-
ւոր. ամօթապարտ զղջացեալ. տարակուսեալ աշխա-
տող. աղաչաւոր կռապաշտեալ, յամբոյին դարձուոր.
կաղակարծ ընկալեալ. կասկածաւոր հեշտութի.
յափայս յիշատակ. յերկբայս փրկութի. չաւատալի
դիւտ. ի մասնէ մնացուած. խարդաւանել գերի.
կիսակտուր պրծել. կամաւոր անձնամատն. տմարդի
յղփացեալ. բազմավրէպ հանձարեղ. Ի յընթացս
բանից երկեակ որոշմանց՝ ամ̃ ուրեք բանս արկել
ողջոց և ձաղանացս մեծ պարսաւ՝ և փոքր գովեստ.

իբր

եւր ՚ի վ՟ր ինքնագրաւ կորստականի՝ երգիծանութե̄ն
խառնեալ ը̄ աշխար․ բան նր̄ թելադիր բարգա-
ւաճութե̄ ա̄մ հասակի, և խոտորումն նորին՝ ՚ի
շրթունս բնաւից՝ թառանչ թախծութե̄ ողորմելիս
իմն ազդեալ․

3. Ողորմանամ՝ վհատիմ՝ տարակուսեալ ապշութ̄,
զի թէ նա այնքան գթեաց, ինձ զի՞նչ պատա-
հեաց, զիա՞րդ անկաւ ամբարձեալն․ զիա՞րդ սասա-
նեցաւ հաստատեալն․ զիա՞րդ կործանեցաւ կառու-
ցեալն․ ի՞բր օտարացաւ ծանուցեալն․ զիա՞րդ զակա-
տեցաւ զաւակն ընտրութե̄․ զիա՞րդ սրացաւ մեր-
ձաւորն․ զիա՞րդ աղօտացաւ փայլեցեալն․ զիա՞րդ պա-
տանդեցաւ ազատեալն․ զիա՞րդ անօրինեցաւ ուսու-
ցեալն․ զիա՞րդ նուաղեցաւ հռչակեալն․ զիա՞րդ ա-
նարգեցաւ փառաւորն․ զիա՞րդ փոքրկացաւ մեծա-
տուննն․ զիա՞րդ ամբարշտեցաւ բարեպաշտն․ զիա՞րդ
ամբարհաւաճեցաւ ընտրօղն․ զիա՞րդ ունայնացաւ
պատարունն․ զիա՞րդ կորեաց զուխտն՝ որ ը̄ բարձ-
րելոյն․ Պատկառեմ ասել, թէ՝ և ընդ սանդարա-
մետականին կապեցաւ․ զի՞ կայր նր̄՝ և կո̄ց․ ուստի՞
սէր ընդ պատկերաց․ վ՟ս էր՞ կամքն ընդ խորանաց․
Զիա՞րդ ոչ յիշեցաւ յանդիմանութի̄ն սամուելի՝
առ սաւուղ եղեալ․ հմայք ասէ՝ մեղք են, և ցաւս
և աշխատութի̄ ածէ թերափ ՚ի վ՟ր․ Զիա՞րդ ոչ
հայրենի յանդիմանութե̄ն, կուռք ասէ՝ հեթանո-
սաց՝ դևք և անշունչք են․ և նման նց լիցին պաշ-
տօնեայք նոցա․ Զի՞ր միայն ածէր զնս, մոլեալս նա-
խադրեալ յառաջածայն ձայնանօք՝ սատանիկս իմն ամ-
բաստանէ, ո՞չ էր ընդ նոսա ասէ՝ ա̄ծս օտարոտիս,

զոր

զոր ոչ ճանաչէին հարքն նոցա։ Ո՛ւր է մահամատոյց
պղնձեայ արձանն փառաւորայ։ ո՛ւր ոգեղն և ան-
պանծալին սիգանացուոյ՝ իգական ամենանազով ձու-
լածոյն։ ո՛ւր կանացի կերպին անդրիին խայտառա-
կութ զաղիր տեսակին, որով՝ ամօթոյ մարգարէքն
զանամօրէն դիմեցումն անխտրաբար, յանուն չա-
րութեան անժուժկալ դիւին՝ անամօթաբար ձօնեալ
մոլէին։ Տարաւ զէութիւն բարեբաստութեան, որ
զնախնին ուսաց 'ի կորուստ։ յաղթեաց մեծութիւն՝
իմաստիցն առաւելութեան։ գերեաց գոռոզութիւն։
յիմարեցոյց փափկութիւն։ վանեաց արծաթն ծա-
ռայեցուցիչ։ յոգի դառնացաւ զայլն տօնելի՝ հին
զենն կործանողին։ 'ի գրկացն ոչ հանեալ՝ 'ի յոստ
ստամբակին գթեցոյց։ մեղոյց մեղկութիւն։ թմբրե-
ցոյց ծուլութիւն։ արբեցոյց շուայտութիւն։ Ո՛վ դիւ-
րապատիր մարմին երկրածին, որո՞վք ձայնիւրկուէք
զքեզ աւաղեցից։ քանզի ոչ ուրուպէս առ նա հան-
դիպի ընդդիմաբանութիւ, այլ ամենից սխալողաց՝
կամաւ վրիպելոց։ վս զի նուաստ է իմանալ, թէ ան-
իրաւ է պարծել յիմաստս մարմնոյ, եթէ ոչ աստու-
ծով դատեալ ընտրեսցի։ որ զի թէ առ այս պայ-
մանի յիմար ոք իցէ, և 'ի հաստչին կամս յուսասցի
ոչ ևս 'ի նորայոյց անուն ինչ կրեսցէ։

4 Մ. Աւքանզի սաստիկս և քաջամնելիս ունի սող-
մոն զբարձին իւրոյ յիշատակարան՝ ինքնապար-
տուն կշտամբութե, իբր մեռեալ իսկապէս հա-
մոյն աշխարհիս անձնասիրութե, զոր եթէ զիմն
ոք նկատեսցէ, ունայնութիւն է իմանալի։ այլ և 'ի
մատենաքահանայիցն՝ և 'ի գիրս աքխոյ սիլոնացւոյ,

՚յորում զփոյթն իւրում ընթացիցն՝ արտասուօք ելիս
իմն յեղանակէ։ Ո՜ւր ջան. անօգուտ վաստակ.
անմիտ հետեւումն. անշահ արշաւանք. անկայուն երկք.
օտարին խնամոք. ոչնչից հոլովք. բամբասելի բերք.
անյարմար վարկածք. սնոտի սերմանիք. աւազափուլ
շինուածք. ապականացու ստացուածք. քամահանաց
տաժանմունք. ինքնամարտ կռիւ, ընդ ոգւոյ իւ-
րում դատ. ընդ ունայնութոյ քիրտն. վնասակար փա-
փաք. կորստական շաւիղ. վրիպակ ճանապարհ. կոր-
ծանական կրթութի. մոլորապատիր վարժութի.
հանապազասխալ տեսութի. ակնայայլրաս պչրութի.
պոռնկակերպ կերպարան. անտաբերոբերոք նիւթ. դժ-
նեատեսիլ գոյն. յոքնատխուր գեղ. յոլովամեղծ
ծուխ. շոգի ցնդելի. վաղճառ մերձ 'ի յառ. տաղա-
ւար քակտելի. ընդ վայր աղաղակ. անպատճառաւոր
ծաղր. արհամարհելի ասպարէզ. անձնավաճառ գիր.
սատակչական ելք. անա՟ծ մտածմունք. ստայօդ ճառ.
զայրացուցանօղ զրոյց. եպերանաց խծբիծ. խե-
լագարուէ խնդիր. ամօթանաց ցոյցք. խայտառա-
կանաց յայտնութիք. առակ ապառնեացն. ապաշա-
ւանաց գործ. ըմպահկանաց պատմութի. հեղգացե-
լոց օրինակ. խորխորատ ծածուկ. որս խաւարային.
մահադուշակ վիհ. անյատակելի անդունդք. ուղե-
կցութի սպանողաց. յիմարութէ բարբանջմունք.
դարանակալաց վայր. խարխուլ յարկ. շինուած սա-
սանէլ. կամուրջ խախտեցեալ. երեւոյթ փախչելի.
խաբօղ շողոքորթ. անոպայ մատնիչ. Ընդդէմ բարձ-
րելոյն հակառակութի։ Ո՜ այս ամ՟ մասունս բանից
խոստովանական կանոնադրութի, 'ի սիրտս բնաւ էց
նա

նախասերմանեաց ժողովողս՝ կանոնադիր դարձելոց զղջման. ոչ զի մի՛ պարծեսցի ոք 'ի մարդկանէ բամ բասաւորօք զինուորեալ նետիւք՝ զանձն և զըն կերսն խոցոտելով. քանզի կռապարիշտ քողով ծածկեալն որ զկերպարանս միայն ունի, և զոչ

անխորժելիս ստեղծչին կատարէ.

5 Նաւ արդ նա՝ որ ո՛չ այնքան մեղաւ, որքան զըղջա ցաւ, մի՛ խուպառ պախարակեսցի. այլ յիշեսցի այրն այն 'ի բարի, իբրև զհմտ յուսադրութե՛ 'ի տրտունի ոտսն դիմելոց, յորժամ հոգւոյն էջ յայ ցելութի ածուշն անբաժանելեաւ՝ կենագործել զանդ խոստովանեալսն. զոր մեռեալքն՝ աշա՛ կեն դանեաց անտարակոյս բերելն աւետիս. Ընդ որում մաղթեալ իմ պարտաւորի՝ իմաստութեն ո՛չ ժամա նելոյ, 'ի մեղանացն մասն կարդեալ, բարեբանեալ մեծիդ պաղատիմ. լի՛ց զնուազդ իմ բանդրուի 'ի յերջանկին հանճարեղութի. նիւթեսցին ներ կայիս հայցմունք՝ 'ի բարդաւաճին յարդաւորուի 'ի գերաշխարան արքային աղերս. այցելուի խընդ րոցս դիցի քո ընտրեցել վեհ արքայորդւոյն, զոր միածնիդ օրինակեցեր. Յարեանն կցորդութե զքո փառակիցդ ճաշակեցաք. տուր փրկուի քոյդ ծառային՝ ամենահնար զօրեղ ահաւոր, 'ի ստեղծո զիդ փառս անճեցուցեալ՝ զանքաւելի մեղացն ջըն ջումն. Յիշատակաւ խորհրդոց բարեաց՝ է՟ ողոր մելոյն նորոգեսցես. որ ամենահամ անխորժաճաշիկ բազմապաճոյճ առակագրութե՝ զածուխդ քօքա րողել 'ի մատեան լուսադարդ կտակի եկեղեցւոյ. ընծայեաց հետս բարուն՝ խոստովանուէ մատչել

առ

տուքեզ՝ հայր։ Քանզի ո՛չ հեռի յողորմութենէ առ-
այս ցոյց բանիւ իմանալի, թէ անյուսութեան կաթ-
ուած չէր անկեալ՝ ի յետանդն սրտին ըղձից, որ
զճեպ զղջմանն՝ փոքր ինչ կասեաց։

6 Արդ՝ ՚ի յուշ բերեալ զոր ՚ի քեզ անճառելի բա-
րեմասնութիւնք՝ զգթութ͞ի քո ողջունեսցես։
որով զկոշկոճեալն ՚ի բազում դարուց՝ բամբասանաց
քարաձգութ͞բ, երանութ͞ե վերարժանացո՛։ որ յոգ-
նահոսան արտասուաց ելիւք՝ զմեղ յատակի յար-
կին հեղեղեալ՝ ապարանիցն իւր խորախճանութ͞ե՝
սաստկակսկիծն ապաշաւանօք, հօրն կրիցն դերա-
զանցեաց՝ ողորմելի ոգւոյն հեծութ͞բ։ զոր ՚ի յաչաց
բանիդ քո արտօսր՝ առ որ մերովս ՚ի յիւրն ախտա
կրեաց, երկայնամիտ ներողութ͞բ՝ միացուցեալ
խառնեսցես՝ գթած։ և զանյարմարն առ նա կար-
ծեցեալ զստամոքսին բարեբանութ͞ի, ՚ի փառս էակցի
որդւոյդ՝ կնքելով նովաւ՝ կեցուսցես զնա քաղց-
րութ͞բ՝ ընդ աղքատս ժողովրդոց։ Զայս պաշտե-
տիկոս ումն բարեշնորհ՝ արդահատէր ͞բ սողոմոնի,
մի՛ մարձս վարկուցեալ համակցորդ զուգաձայ-
նութ͞բ՝ իբր կենդանեօք նովաւ՝ ընդ նմին վ͞ս
նորին աղերսեալ առ քեզ, զոր յաւելուած կարգիդ
տնօրենս։ Քանզի և ստացւոյն ՚ի նմանէ ստեղ-
ծեալն՝ բազմահրաշաւորն՝ մարդարեաձայն պատ-
մագրութ͞ի՝ ա͞ծութ͞ե արդարացուցիչ զողորմին
ողորմելով կարգե, որ զի անպարսաւ է աղօթելն,
քան չարաբանելն վ͞ս նորին։

7. Զոր և ես մաղթեմ մեծ վստահութ͞բ՝ նմանա-
կից այսր հեծութ͞ե՝ և զիս ընդ նմին ընծայել

գոչումն. զի եթէ կորուսցես զմեզ դատեալ ըստ գոր-
ծոց, ոչ պակասին փառք քո, զի իրաւամբք քո ճա-
նաչիս. իսկ եթէ գտցես, ո՛րքան բարձրանաս, որ-
քան մեծութեամբ քում վայելէ. քանզի յաւէտ օրհ-
նաբանելի ես դու երկրորդաւս՝ ողորմածութեամբ,
քան նախահրաման սաստկութեամբն. Դարձի՛ր տէր
դարձի՛ր քաղցրութեամբ ՚ի խնամս գթութեան՝ ձրի և ամե-
նառատ պարգևօք սիրոյ՝ մխիթարել յաւէտ զտրտ-
մեալքս համաշաւիղ տագնապաւ տապոյ տոչորման
անբժշկականի. Զեռն եդեալ փրկութեան նորոգես-
ցես վերստին, քաւեալ և պատսպարել ՚ի մեղսակոր-
ծանս խորտակմանէ։ Նովաւ քեզ միայնոյ սկզբանդ և
անսկզբանդ, ընդ սկզբանդ, և սկզբնաւորիդ սկըզ-
բանց՝ սբ երրորդութեանդ և միում ածութեանդ փառք
և իշխանութիւն յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն.

+Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հանգոյն, առ նոյն տեսակ մաղթանաց բանի. ՚Ի խորոց սրտից խօսք ընդ այ. *Բան. ԽԹ.

Արդ՝ մի՛ տիրեսցեն անօրէնութիւնք քում
պատկերի կայսերականի արքայութեանդ վեր-
նում՝ ա՛ծ բոլորից լուսոյ. մի՛ կապտեսցէ դե-
ւողն ապստամբ՝ զզարդ փչմանդ շնորհի՝ ՚ի քո
ստեղծեալս կերպէ. մի՛ թագաւորեսցէ մեղքն
խափանել՝ մարմնոյս մահացուի՝ առ ՚ի գրաւել զիս
՚ի նոյն. Զի՛ք իմ թագաւոր առ իշխել շնչոյս՝ բաց
՚ի քէն քս, որ անբռնադատ հնազանդեցուցանես
լծոյն քաղցրութեամբ. որ բառնաս զկարիս մեղաց ամե-

նախատարդ բանին. որ արեմբդ քո ստացօր, և մարմ
նոյն կերակրեցեր. որ կարգել սահմանեցեր ու խո
կենաց անփոփոխադրելի. որ յօդի քո կնքեալ կցորդ-
քեզ դրելով՝ հօր քում մատուցեր ժառանգակցա
պես. որ յանուն զենման միշտ յիշատակաւ քո չար-
չարանաց՝ առ նոյն բարերար աղօթել համարձակե-
ցեր, տուեղծի՛չ ամենից և կեանք. Դու ես ա̃ծ ա̃մ
հոգւոց, որ մեծացուցեր զայս տուրս շնորհաց. քան
զա̃մ գործոց քո հրաշս. ո՛չ զերկինս իւրովքն զար
դուք և հրեշտակացն պայծառութե̃ք. ո՛չ զերկիրս
և զմարդկութի̃ս, և որ առ սոսա են զարմանութի̃ք.
ո՛չ զսահման լայնութե̃ ծովու, և որ ՚ի նմա են ե-
ղելութի̃ք. ո՛չ զանդունդս աղխիւքն հանդերձ, և
որ ՚ի նմա են անբաւութի̃ք. ո՛չ բարձրացար յօրին-
մամբ այսքանեօք վեհիւք, որչափ առ իմս կարեկ-
ցութի̃՝ յասելն քո մ̃րգ մարդարեին՝ քաղցրութե̃ց
յուսոյ բարութի̃, ո՞վ է ա̃ծ իբրև զիս կարող, թո
ղուլ միշտ զմեղս և ջնջել զանօրէնութի̃ս. Ահա
արդ խնկեալ են բանք քո ո՛ղորմած, և խոստովա-
նեալ բարերարութի̃ք. փառաւորեալ խորք խորհր
դոցդ, և երկրպագեալ վեհմունք շնորհացդ.
2 Մարդարէ ո՛չ ոք բաւէ յեիցս թարգմանել խօ-
սիւք նիւթական լեզուին ՚ի մասանց այտի քումդ-
գթութե̃ց՝ զոր առիս ցուցեր՝ յօրինիչ. քանզի և
մեծ իսկ է զօրութի̃՝ զհնացելն անդրէն նորոգել՝
ըստ առաջնումն պայծառութե̃ քան յանդոյից ըս
տեղծագործել. Նա զի ո՛չ է քո տկարութի̃, որ
զօրութի̃դ ես ա̃մի, առ որ բան քո միայն ազդեալ՝
զլրութի̃ գործոցն գլխաւորէ, ահա յարիցես փա

ռաւոր լինիլ՝ բարեգործ, 'ի ստացուածս այս
կրկին անյուսալի փրկութեան. զի իրաւամբք ուխ-
տի բարձրացի, հաստատուն եղեալ մեծապէս
օրհնաբան աւետեաց, քո ձայն՝ 'ի քաւելոյդ շնորհ
ծանուցեալ, ողորմութեան լուսովդ ուղերձել
քան 'ի ճանապարհ ստեղծանելոյն. Ո՛ ի առ մինն՝
արարիչ միայն ճանաչիս. իսկ առ միւսն՝ առաջնով
կոչմամբն՝ և երախտաւոր. ընդ կերպացուցանե-
լոյն՝ և քաւիչ. ընդ նորոգելոյն՝ և բարերար. ընդ
հաստելոյն՝ և ողորմած. ընդ կազմելոյն՝ և հնա-
րաւոր. ընդ յօրինելոյն՝ և հեզ. ընդ նկարելոյն՝
ամենազօր. ընդ առաջնորդելոյն՝ և լոյս. ընդ տա-
ծելոյն՝ հովիւ. ընդ դարմանելոյն՝ խնամիչ. ընդ
ողջ պահելոյն՝ բժիշկ. ընդ ձեռնկալութեան՝ զօ-
րավար. ընդ անպարտութեան՝ թագաւոր. ընդ
արարչութեան՝ քաղցր. ընդ ամենատուր պարգևացն
առատ. ընդ միշտ անսալոյն՝ ներող. ընդ ոչ բար-
կանալոյն՝ անոխակալ. ընդ կարեացս վշտակցելոյ՝
ծածկագէտ. ընդ յանձանձելոյ գթոյն՝ ապաւէն.
ընդ գերունակ գործոյն՝ աստուած. ընդ անսպառ բարու-
թեան՝ օրհնեալ յաւիտեանս ամէն.

3 Տէրդ՝ ո՞վ ստեղծեր մինչ ոչն իսկ էի. և ծա-
նուցար ինձ գոյացուցիչ. և այժմ զհոգի
մաղթողիս մարմնոյս տաղաւարաւ՝ յարդարեա
անդրէն վերստին յանարատութիւն մաքուր սըր-
բութեան՝ նախնի լինելութեան. զի բազմացի ա-
ռաւել անձեցուն եղեալ՝ յաճախ տուչութիւն ան-
սահմանելի քոյդ սքանչելեաց՝ նորոգ ներկայիս,
քան զանցելոց հնոցն ըստուերականաց.

Նաեւ ընդ ճառելոյս զթիւս մեղացս՝ որքան մնացս
թւս ընթանայ զանբերելիսն յիշատակել, արդա-
րացայց յանուն քո հզօր. և՛ի պատմելս ինձէն
զանձինս իմոյ բիծ, և դու թողցես զամբարշտու-
թիւն բազում մեղանաց խոստովանելոյս՝ հզօր
ծածկատես ամենափրկիչ, զի մի՛ ծայրագոյն լրու-
թ͞ե աւետեացս. դարձեալ նախնումն կարօտա-
ցայց՝ երանելով սաղմոսին՝ զշնորհօք փրկեալն
մկրտութ͞բն. և փշովք մեղաց յոգի խոցոտեալ,
ձեռն քո մխեսցի յիս առաւելապէս այժմէն
վէրատին, ծանրս առնելով զբեռն պարտեացս՝ քան
զքաղցրութ͞ի պարգևացդ. այլ ազատեա՛ զիս
օրհնաբանեալ հոգւովդ սրբով, աղաչեմ զքեզ՝
տէ՛ր ա͞մ. յօրինաց մեղացն և մահու. Բաւ-
լեցի, թէ անկցի ընդ տկարութ͞ե սահմանաւ
ճշմարտութ͞եդ ծագումն՝ իբրև զգրոյն օրինակ-
քանզի ուր քաւութ͞ի է թագաւորեալ, փառ-
բեալ են մեղք. և՛ի խորախոյս կենդանի բանիդ,
ո՛չ է յուսահատութ͞ի. և ամբարձեալ քոյոցդ
շնորհաց, հալածեալ են պարտիքն. և մերձ գո-
լով ձեռինդ ա͞յ՝ ո՛չ գոյ անհնարութ͞ի, այլ ամե-
նեւին լուսաւորութ͞ի, բովանդակապէս զօրու-
թ͞ի. անպարտելի կարողութ͞ի. Բո՛ է փրկութ͞ի.
կենդանութ͞ի. նորոգութ͞ի. ողորմութ͞ի, միան-
գամայն և քաղցրութ͞ի. արքայութ͞ի. անեղծու-
թիւն, և փառք յաւիտեանս
ամէն.

†Մ Երրորդին յաւելուածոյ կրկին հեծութե՝ նորին հանգոյն, առ նոյն ողբերգս մաղթանաց բանի։ Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ։ *Բան. ԽԱ.

1 Մեղայ՝ քանզի որպէս ոչ է առանց քո Այ հոգւոց փրկութիւն, և ոչ առանց տեսման աչաց՝ առ լոյս զուարճութի։ և կամ առանց արուսեկին նշուլից՝ արեւու երբէք քաղցրութի, այսպէս և ոչ առանց խոստովանութե ծածկութեց՝ և ստգտանաց անձին՝ քաւութիւն։ Ո՞ է զի՞նչ օգուտ քեզ է մաքրութիւնդ, եթէ ընդ փարիսեցւոյն դատեսցիս. և կամ զի՞նչ վնասեսցէ զիս պարտիքս, եթէ ընդ մաքսաւորին գովեցայց. և կամ ո՞ւր ասի պարսաւէն՝ մարգարէն յովէլ, երիցս կրկնելով զանձինն եղկութի. և կամ զի՞ գուցէ սրբոյն դատաստան՝ առ 'ի յիշատակ աւուրն մեծի. և կամ ի՞բր արդեօք անմաքուր իմասցի շրթամբք եսայի՝ հեռին 'ի գործոց տանն իսրայելի. և զիա՞րդ Ած՝ պարտաւոր պաշտի ադամեան մարմնովն՝ իմոյս կարեկցեալ յանցաւորաց առ հայր ազօթել. և կամ յո՞րս թարգմանի առած առակին, թէ սիրտ իմաստնոյն՝ 'ի տան սգոյ, և սիրտ անմտին՝ 'ի տան ուրախութեան։ Ո՞ է որ զխաւարն ադամայ՝ անձին իւրում ոչ գրեսցէ, և զմեղս ամենից՝ ինքեան ոչ համարեսցի, իբր երջանիկն արքայից զհարցն, կորոյս զիւրն արդարութի՝ որպէս անխտակիր գոլ բնութե. և ոչ բերկրի սիրտ՝ առ զուարթութի երեսաց աւետեօք յուսոյն, ըստ ասացելոյն, եթէ ոչ յառաքելոյն քի ուսեալ՝ ամբ՝ ահա՛ ըստ այ տրտմեսցի։

Մրդ

2 Արդ՝ ընձալի է ինձ յաւէտ աստանօր խրատն
հին՝ նորոգ ընկալեալ՝ հոգևոր հանձարեղին, զոր
մին իսկ երկրորդեաց, երթալ նստել՝ ոչ յառաջին
բարձին հպարտից զի ամբարշտացն նանրախորհուրդ
ժողովելոց. ուստի դաւիթ և երեմիա՝ ուխտին
կանոնի սահման հաստատել հրաժարեցուցին, այլ
ընդ զղջացեալսն սրտին՝ պատկառեալսն մեղօք՝ և՛ի
դատաստանաց մեծին պակուցեալ ահին հատուց
մանն, յետնոցն հաւասարեալ աստէն ՚ի յերկրի կա
մաւ խոնարհութե, ուստի բարձրեալն ած պարա
ռեալ բերկրի. որով ընդ նախադասեալսն ՚ի բազ
մականսն երանութե համարձակեցայց, թէ ես՝ և թէ
նա՝ հեռացեալ սովիմք. Եւ որ զերծեալ ՚ի բամ
բասանաց բանի մարգարէին, որ ՚ի վէտս ումանս ակ
նարկի, մի՛ յիս աստ՝ մերձենար՝ մաքուր եմ, և մի
զիս տեսանիցէ. Այլ զանկշիռ խոնարհութի եր
ջանկին դաւթի՝ ինձ նպաստ առեալ ասել ընդ նը
մին, ես իբրև զանասուն համարեցայ, հերքեալ ՚ի ըզ
գայութէ. և հասին չարիք ինձ շուրջանակի. և նե
խեցան և փտեցան վէրք իմ ՚ի յանդգամիս անբժշ
կութի. Եւ զայլոց ումանց ընտրելոց ՚ի յաստուա
ծանի՝ զկամաւորն կշտամբութի մեղապարտութե՝
անձանցն անպարտից. ընդ որս և զերդի մեծի քա
հանայի զասելն՝ ես ինձէն առեալ բարբառիմ,
թէ և ոչ զերեսս բաւական իցեմ համբառնալ ՚ի
վեր առ քեզ՝ ած.

3 Արդ՝ ես ճշգրիտ պատկեր ամ երկրի՝ զխմ
խառնել ընդ նոցին պարտիս՝ և ՚ի նոցայոցն զառ իս
դառնութի կրկին առաւելեալ, նոքօք հեծեծեցից.

թեպէտ և չէ՛ ինչ պիտոյ դարչութե գունոյ՝ դար
ձեալ տգեղութի։ Ա՛հա արդ մեղա՛յ՝ զի անմտութե
գործեցի զոչ հաճոյսն քո՝ բազմօք սխալեալ յան
ցաւորութեք։ Նոյնեա՛ յիս գը՛թած, ո՜վ երբեմն յու
րացուեն ըմբռնել պետրոս՝ զի յոյժ ունայնացայ։
Լ ուսաւորեա՛ ինձ զողորմութեդ քո ճառագայթ՝
ամենևին բարերարութի, զի ընկալեալ զշնորհութի
քո՝ տէր, արդարացայց կեցից և մաքուր եղէց յան
սատեղծ իցն քո՝ իմոց լլկողաց։ Զ ունիմ համարձա
կութի զմեղապարտ ձեռինս հաստատուն՝ առ քեզ
տարածանել, մինչև մաքրուսցես զշնորհելդ քո զաղ
՚ինորդութի դատապարտելոյս։ Արդ՝ յաղթեա՛
վէրսուտին իմում յամառութե՝ քոյին հեզութեդ
աւխս ժամանեալ մարդասիրապէս։ և զնմն յամե
նայնի ամե քո կարողութեդ, զառաջին չարիսն՝ միջ
նոյքն և վերջնականօքն թող ինձ՝ հընարաւոր ամ
հաւից՝ քս թագաւոր լուսոյն արդարոց։
Ա Զեմ արժանի յիշել զանուն քո օրհնեալ, զի վը
նասակար եմ բարեգործ իդ՝ մահու հարուածոց։
Ա՛ կնիքն, առ շնորհն։ առ փչումն։ առ պարգևն։
առ աւանդն։ առ ձիրն։ առ անունն։ առ որդեգրու
թիւնն։ առ պատիւն արքայական։ առ պատկերն։ առ
դրոշմն։ առ օծումն։ առ ճոխութին։ առ համարձա
կութին։ առ ընտանութին։ առ կեանսն։ առ լոյսն։
առ երանութին։ առ յոյսն։ առ փառսն։ առ անխո
նարհելի բարձրութին։ առ պսակն անկապտելի։ առ
խոստմունսն ծածկեցելոցն, որ քև՝ տէր քս, բազ
մօք աւետարանեցաւ ինձ յամառելոյս՝ իժ իս և քար
բիս՝ ունկնախից և լսելափակ անլուր ականջացս։

որ

որ միշտ յառաւելութե՛ն քումդ բարութե՛ն՝ յոքնա-
պատիկ յաւետ քան զայն չարիքն իմ յաճախեն՝ իս-
պառ կործանեցին, մերժեալ՚ի կենաց՝ ը՟ մահ կա-
պեցին՝ ծառայ կարգեալ ապականութե՛ն։ Նու արդ՝
դո՛ւ միայն իրաւակշիռ և ճշմարտադատ բարերար՝
օրհնեալդ՚ի գթութե՛ն, մեղայ քեզ՝ անօրինեցայ՝
անիրաւեցայ, վս՟ որոյ և եղծայ՝ զեղծայ յանցեայ՝
ամբարշտեցայ՝ և ո՛չ լուեալ խոստովանել և երկրր-
պագեալ գովեալ քո բանիդ. որ դու իսկ երևեցիր
անձառելեաւ քո սիրովդ, զոր գրելն իսկ մեծ է,
և նշանակելն սարսափելի։ Քեզ արդարութի և
փառս և մշտնջենաւոր գովութի, և ինձ պատկա-
ռեցելոյս՚ի քէն՝ խնամակալ, քաւութի և ողոր-
մութի և բժշկութի. օգնութի և պահպանութի
սրտի և ոգւոյ. բարեբանեալդ յամս յաւիտեանս.
ամէն։

†Մ երրորդին յաւելուած կրկին հեծութե՝ նորին հոգւոյն, առանձին ողբերս մեղմանեալ բանի։ Ի խորոց սրտից խօսք ընդ այ։

*Բան. ՀԱ

Նու արդ՝ առ երկրածին ոք պաղատեցայց այլս
մահացու ամենապատիր եթէ, ընդունայն է
աղաղակելն. առ մահկանացու բանական եթէ,
սուտ իցէ փրկութիւն առ յուսոյն վստահութի.
առ մարդ ոք եղծական եթէ, ընդ տկարութե
բանին՝ և նանիր է զօրութիւնն. առ իշխանս
երկրաւոր դահից եթէ, անցաւոր է ը՟ ինքեանս
և իւրեանց բարութիւն. առ եղբայր ոք

հա

հարազատ եթէ, կարօտէ կամեցողն առ անձինն ան֊
դորրութի․ առ հայրն իմ երկրաւոր եթէ, պակա֊
սեալ են խնամականքն ընդ աւուրց նուաղութեն․
առ մայրն իմ որ երկնեաց եթէ, կասեցան գթու֊
թիւքն ընդ նահանջել կենդանութեն․ առ թագա֊
ւորութիս աշխարհի որդւօք, որք զմահ ցուցանեն
միշտ արուեստաւորեն, քան զկենագործելն․ այլ առ֊
քեզ՝ բարերար ած օրհնեալ 'ի բարձունս, որ կեն֊
դանի ես՝ և զկենդանութիւն տաս ամի․ որ և յետ
վախճանին զորես անեղծապէս նորոգել․

2 Որ եթէ փախնումք 'ի քէն, դու զկնի ընթա֊
նաս․ եթէ տկարանամք, զօրացուցանես․ եթէ
վրիպիմք, շաւիղ դիւրութե ուղղես․ եթէ պատ֊
կառեմք, քաջալերես․ եթէ ախտանամք յանձն և 'ի
մարմին, բժշկես․ եթէ գարշանամք մեղօք, մաքրես․
եթէ սանեմք վա ճշմարտութ֊ արդարացուցանես․
եթէ յանդունդս ներքինս սուզեալ գլորիցիմք,
յերկինս ցուցանես․ եթէ 'ի կամաց մերոց ուրանա֊
նամք, դու դարձուցանես․ եթէ մեղանչեմք, ողբաս
եթէ արդարանամք, ժպտիս․ եթէ օտարանամք, սը
դաս․ եթէ մերձենամք, տօնես․ եթէ տամք, ընդու֊
նիս․ եթէ յամրանամք, երկայնամտես․ եթէ մեք
ժըխտեմք, դու առատապէս շնորհեալ ընձեռես,
եթէ լքանիմք, տրտմիս․ եթէ արխանամք, խնդաս․

3 Որպէս հարիւրորդ երկրորդ սաղմոսն օրհնաբան
հրաշաւորական զվհատելոյս զոգիս սփոփէ, և
մեծ յոյս կենաց աւետաբանէ առ փրկութեն հան֊
դէս, որ յաղթականն է դիւաց, և տարակոյս բան
սարկուին․ որ իբր զխաչին տէրունի նշան բարեբերդ֊
պան

պանծալի ըղձանչելափառ՝ անխոնարհելի բարձրու-
թե՟ լուսոյ և անպարտալի վերնոյն զօրութե՟ կանգ-
նեալէ ախոյեան անվանական և անշարժական՝ ա՟մի-
յաւիտենական՝ ընդդէմ անբարի բարուց բըռ-
նութե՟ն բելիարայ · որ ունի յինքեան զանձս
հոգևոր օգտից գերազանց մտաց՝ ընծայեալս ըզ-
պարտուցն մահու և զլուծումն մեղաց , և յոյսս
կրկինս՝ յերկուս յաւիտեանս , և զնորոգումն
խոստման աներծութե՟ արդարոցն , կանոնս բարեհրա-
ւէրս և կենդանատուրս՝ գրեալս հոգւոյն ա՟յ · ո՟ղ
ա՟մ բաց երդ սաղմոսացն՝ մաքուր սրտից է տեսա-
նելի կտակ կենաց մարդկան նկարեալ ·

4. Ոչ ի թէ ՚ի նախնումն տկար կերպարանն՝ զայս
աւետիս և վստահութի՟ ընդգրգեալ ունէր՝
կործանման մահու նախաժաման մեծ աւետագիր՝
և կեանս երկնակրօնս վերնակենցաղս՝ մինչ անձա-
ռելիս · և այն ջնջական գիրն , և յեղանակաւոր օ-
րինակն , և պաշտօնն դատապարտիչ վհատութե՟ յան-
ցաւորացն , և խափանելի կտակն երկրային , և տկար
հաշտարարութի՟ միջնորդացն , և թերութի՟ բանից
մաղթողացն · Ոչ զի թէ մանաւանդ փրկութի՟ն խոս-
տովանելի է , անսուտ վկայե՟լ յետ անքանեաց մե-
ղանաց անբժշկականաց · որ արեամբն արդարոյ՝ ելից
զնուիրե՟լն մեծի թագաւորին հրաշանուն քաղաք-
հայրենի , է՟ մարգարէագիր անսուտ պատմութե՟ն ·
որ և զմեծն իսկ տեսանողաց՝ բազմերախոյս ձե-
ռնկալութե՟՝ խնամողօրէն պաշտպանութե՟՝ նախ-
նակերտ յարկին տեսչութե՟ , մանկավարժ ինքեան
և նախնի , մեքենայի մահու սրոցեաց , ՚ի յերկուս

մա

մասունս խղճալ՝ դժնդակ տանջանօք մաշեաց, իւր
խորհրդով ապստամբութեան՝ զյուսոյն փրկանաց կըտ-
րեալ։ Նա որով զչար յաւելուածն մոլեգնակին՝ ըղ-
քրեական վերնամարտութին ՚ի բարձրեալն յանդըգ-
նութի. քանզի ոչ պատկառեաց երբեք զստեղծո-
ղին պատւի և զանուն՝ յիւրաքանչիւր խորանէն մեր-
ժել. հալածեալ զայ հոտէն, բելխարայ զանձն դա-
ւանեաց. Քանզի զնոյն տաճար տիրական՝ խնկար-
կութե հաստատողին սահման՝ հռչակաւորն երկրի
տեսարան՝ զարդաւելեալն ազանց սրբարան, ուր տե-
սիլք հրեշտակականք և ածային հրամանք յաղթո-
ղականք՝ լուսաւորապէս յայտնութե ազդեալ
երևէին, զայն վայր երկնանման ահաւոր սքանչե-
լատես, քեանոյ ումեմն քառադիմակի՝ նախանձար-
կու պատկերի՝ աւերածոյն անսպառ, պաշտօնէտեղ
գարշելի և դիւաձևնձեր զոհարան պատրաստեալ
կազմեաց. Օ ընկեալ զարքայն երկնաւոր՝ ՚ի յար-
քայական կայից. զամենահարուստն՝ ունայն ՚ի ըն-
տացուածոց իւրոց. զտանուտէրն՝ անհանգիստ և
թափառական տատանէր. Ոհ հեղգեբուղայ ձեռուն
նկարեալ, և զանուանն ահեղ՝ վտարանդի արարեալ.
գերի տարեալ զաւանդ գովելեացն, ողբալի զորոր
մածին մասն նուազեցուցեալ. աղօթեսսուն փոքու-
ապարանք՝ զերահն լուսոյ կարգեալ, և բնաւից ու-
նողին՝ և ոչ դլխոյն տաղաւար յիւրայնոցն եղեալ.
հատեալ զզանկ հզօրին, խախտեաց հիմանց՝ զսեղանն
մեծախորհուրդ արեանն սրսկման՝ երևեցուցել.
Այնեալ հետս բաղումն՝ ընթացելոց ՚ի դայթակ-
ղութի. հովիւ կորստեան՝ հօտին սատակման. մոլո-

լու-

րութեն բուռն վարդապետ. և այն՝ գիտութե
կրօնից օրինաց, հայր ունելով զմեծն եզեկիա՝
զնմանակից դաւթի.

5 Այնքան ստացեալ զտմուռնս չարեաց, որ է զայս
պատիւն՝ որ զարքայութեն փառս ընծայեաց
նմա՝ հայհոյեալ և Թշնամանեալ. և զադօթկերացն
բազմութի՝ սուսերաւ մահու խողխողեալ. Ընտա
նի դաւաճան. մերձաւոր վատնիչ. հարազատ սատա
կիչ. կցորդակից սպանող. Ուստի ոչ գոյր դառ
նալ, զի ուրացեալ էր զնա. զաբրահամ ոչ էր յիշել,
զի խորթացեալ էր ՚ի նմանէ. իսահակայ ոչ էր աղօ
Թել, զի նզովեալ էր ՚ի նմանէ. իսրայելի ոչ էր
պարծել, զի տարագիր էր անուան կոչմանն մեծա
խորհուրդն շնորհի. զդաւԹեան երգ ոչ էր նուա
գել, զի կշտամբիչ էր նորին. ՚ի քաւարանն ոչ էր
մերձենալ, զի պղծեալ էր զնա. ՚ի տապանակն ածա
գիծ ոչ էր ապաւինել, զի է զարշութե ձուլած
ոյին էր փոխանակեալ. առ մովսէս ոչ էր կարդալ.
զի անքաւելի էր պարտիքն՝ որ առ նա. առ ահարօն
ոչ գոյր աղաչել, զի խստապարտ էր առ նա. առ մեր
ձաւոր մարգարէից գունդ ոչ էր դիմել, զի սպա
նօղ էր նոցա. Նորին քաւութի մեղաց, և արքայ
ութի Թագաւորութե վերստին պարգևեալ տուաւ.
զի քեզ՝ բարերար, բազմացուցես կարգեսցես
գովեստս անճառս և անլռելիս՝ ՚ի յազգս տոհմից
և ՚ի դարս ժամանակաց. և զդուռն յուսոյն մերոց
անփակելի պահեսցես՝ ՚ի փառս քոյդ բարձրութե
և ՚ի փրկութի դատապարտելոյս. անմահութեանց
պարգևաց տուիչ քո, գովեալ յաւիտեանս. ամէն.

 Օրհ

†Մ_երսաթին յաւելուած կրկին հեծուէ՝ նորին հանդերձ՝
առ նոյն ողերս մաղթանաց բանի. Ի խորոց սրտից խօսս՝
ընդ այ. *Բան. ՀԲ.

1 Օրհնեալ տիրաբար ՚ի քում էութե, անհաս մանելի և անփոփոխարկելի, խնկապէս բարեպաշտօն խնկելի, և երջանկութի լուսաւորանելի ամ երկրէ. երկայն յուսոյ ամենապատրաստ տեսութի. գթած ողորմած որ ոչ պահես ոխս բազմութե ամաց մեղանաց՝ քթթել մի ական. որ հրաշալորս զարմանալիս՝ դերքան զամ ազինս նախնեացն՝ անհասհման առաւելութբ՝ կրկին ընդ միոյ հաճեցար հեզուլ ողորմութե մերձնահաս փոխս ամենախնկաւորս ՚ի շնորհաբաշխութես նորումն Եւ զանսուտ զմուտս լուսարանի պատուհանին անձկութե նշուղիցն աղօտականաց, չարիւք գխութեցն ոչ սողմանի, և իւր խակ նմին, և ինձ ոչ նորին՝ բացեր ընդարձակեցեր թշուառացելութս զառագաստն անջրպետարան ելիցն ողորմութե՝ ձրի պարգևացն ամենակալանայ. զոր ընդ մէջ իմն մասնաւորզք աւետաւոր յիշատակաց, և՚ի հնումն զայր տպաւորութի օրինակս նկարագրեր՝ զդարձարութն տախս, և ես դառնամ առ ձեզ. և յորժամ դարձցիս և հաւատացես, յայնժամ կեցցես. Նա զի և զաղջամղջին սևութի գունոյն՝ փոխարկել ՚ի ձեան պայծառութի. և զարանցն արեամբ ներկելոցն՝ յեղանակել ՚ի պատուհանս գեղման, ըստ եսայեայ և զաքարիայ. և՚ի մէջ բարկութեն՝ դարձեալ զյիշել զողորմութի. քանզի անապատանել քաղաքացն իէլի,

և դարձեալ բնակիլ․ և Ճանապարհացն ամայի լինել
՚ի չգոյէ մարդկան, և անդրէն հետևիլ․ և լքանիլ
՚ի սովոյն ոգւոյ, և դարձեալ զօրանալ ձեռամբ․ և
գնալ ա՟յ ՚ի տեղի իւր զայրացմամբ, և դառնալ ողոր
մութեամբ․ ը՟ս ներողութեան զեղմն, և ՚ի մէջ սաստից
սպառնալեացն՝ կրկին պաշտպանութի, և ՚ի սրտին
խռովութ յուզումն խնամոց գթութ․ Այս մար
դարէիցն ձայն խնկելի․ որ զօրհնէլդ քո գալստեն
զգաստարարդ հրաման կանխաւ ազդելին․

Նաւ զոր չէ բանիւ նիւթեղէն լեզուի ընդ թիւ
արկանել վ՟ս անբաւութեան․ փոքունք են և
նուաղունք օրինակք և նմանութիք, հինգ և ժա
մանակաւորք՝ առ աւետեացդ քո յայտնութի, և խա
չիդ փրկագործութի․ Որ յա՟մ վայրի կառուցեր
զխորանն վկայութե արեան քո ուխտի, որք մեծա
բարբառ միշտ աղաղակեն՝ քան զդատակնիք մ՟հուն
հաբելի՝ զյաղթանակ բարեաց քումդ հանդիսի,
կեանս կրկինս և անմահականս՝ շնորհաց, մկրտութ․
յարութե, նորոգութե, առ քեզ ընտանութե,
ը՟ հոգւոյդ ս՟բյ միութե․ քաւութ, ազատութ,
լուսաւորութե․ մշտնջենաւոր մաքրութ․ խոկմա՟ս
երանութե․ ընդ վերնայնոցն կցորդութե՝ անկա
պուստ փառաց․ ՚ի շրթունս մեր ձայնիւ՝ բարձրելոյն
հաշտեցուցիչ բանից աղաչանք․ Նաւ զոր ահաւորն
է ասել, կարգեմ աստանօր՝ յիշատակ եդեալ մեծիդ
երախտեաց՝ ա՟ծ իսկ լինել ընտրութ շնորհին, և
ընդ հաստողիդ միանալ՝ տ՟րութի մարմնոյդ ճաշակ
մամբ, և ընդ լուսոյդ կենաց խառնութբ․ զոր կա
տարումն երջանիկ խոստմինն, ըստ պօղոսի բանին,

ոչ

ոչ ունէր օրէնն։ Այլ դու փրկութիւն եկիր հայ-րենիդ քո հարստութբ, ալարեր և կատարեցեր զզ-յուսոյն յերկարաձգութի, որ առ քեզ պահեալ ան-համառօտելի՝ քաւիչ ամի։ Եւ քեզ փառք է հօր քում՝ ’ի գովեստ բարեբանութե հոգւոյդ քո սբյ, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն.

---

† Մերային յաւելուած նշխէն հեծուէ՝ նորին հանգի, առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի. ’Ի խորոց սրտից խօսք ընդ այ.

*Բան. ԾԳ.

Տէր զօրութեց՝ բոլորից գոյից Թագաւոր, օրհնաբանել ողորմութի՝ ած ամենեցուն. Որ յաղթես սահմանի լայնատարած ընդ արձա-կութե. ամ անբաւութեց դու ես որքանու-թի. մինչ զի կարծրն քեզ հոսանելուտ է, և լոյծն քեզ ընդդիմակաց, և չիք քո իր անհնարաւորական՝ յաղթող զօրութիւն ահեղ, հուրն՝ ցօղ իմն է զովական, և անձրևն՝ բոց կիզանողական. Ո՛ քարն բաւես ցուցանել կերպարան աղբման, և զբանա-կանն դնես անխօս և անշունչ արձան. Ո՛ պարտա-ւորն ողոքեալ՝ պատուական առնես, և զկարծեցեն մաքուր՝ իրաւամբք քննեալ դատես. Ո՛ մատու-ցեն ’ի մահ՝ բերկրութբ բարեաց արձակես, և զա-մաչեցեն՝ զուարթ տեսութբ օծեալ դարձուցանես. Կանգնես զմատնեն հաղբից գլորման, և զսասա-նեալն՝ ’ի փառահաւութի վիմիդ հաստատես. Ո՛ ախտա-ցեալն բազմահաչ՝ երջանիկ կարդես, և զյանջնեն դարձեալ անդրէն ’ի յետս նահանջես. Եւ յորժամ

ապա

սպառին առ՚ի մէնջ բարիքն , զառաւել զարմանալիսն յայնժամ ներգործես . քանզի միայն քո գիտես թողուլ զմեղս՝ և ջնջել զանօրէնութիւս , և քաւիչ լինել անիրաւութեանց՝ և զմեղս մեր ոչ յիշատակել

ըստ եսայեայ և երեմիայ.

2 Մ[illegible] առ շնորհ նորոգ փրկութեանս՝ բազմօք գոհաբանութեան հետևեալ, ՚ի յաճախութի անբաւիցն՝ լռեալ առ սմին խնկոյն կարկեցայ. քանզի կրկնեալ զլուսոյդ անսպառ բարիսդ, որ ՚ի քէն առ իմ յամառս թշուառութի, բայց ն աղերսիւ առ քեզ մաղթեցից, յարմարեալ դարձեալ ՚ի նիւթս բանիս զտառ ողբերգութեն այսր մատենի, լցից թախծութեամբ և հեծեծանօք. Մ[illegible] առեալ խառնեցից ՚ի տուողիդ հաճութի, ընդ ցաւոցն՝ զդեղն. ընդ վհատութեն՝ զխրախոյսն . ընդ յուսահատութեն՝ զյիշատակդ անուան հաստողիդ . ընդ տխրութեան՝ զփոփոխանսդ. ընդ խմուսն դառնութե՝ զքաղցրութի կենարարիդ. ընդ պատիժ օրինին՝ զշնորհն. ընդ պարտս անիծիցն՝ զազատարար օրհնութիդ . ընդ

մարմնոյ մահուն՝ զանմահ նորոգութիդ.

3 Հաւատամ հզօրիդ բանի , ուստի վկայեմ. լուր լռութե սրտիս՝ տէր յս որ հնչումն է առ քեզ մեծութե ձայնի երկար գոչելոյ. Որ մարմնակից և պատկերակից մեր եղեալ, և քահանայապետապէս անօրինակդ՝ զօրինակին խորտակել զլուծ . է զեն ման մահու անսանոցն՝ բարեբանեալ մարմնոյդ նըւիրմամբ , անմահապէս միշտ մատուցանիս, և անընազաբար քաւութի շնորհես , ոչ սակաւամեղեցն միայն , այլ և որոց հատեալ է ակնկալութի առ ելս

կէ,

կենաց. Ո՜ է ի մրքան զօրէ մարմնոց անդամոց առ
մեզս կենդանուն, թէ և բիւրուց ամաց ունիցի
յերկարաձգութի. յորժամ ած բոլորեցուն մն
սորին՝ կամաւ և յօժարութբ զենումն ընկալեալ
մահու համբերես բաշխեալ՚ի քաւուն. Ո՜ է ոչ
եթէ մաքրունեղ աղխեր՝ պարտական գոյ մահու
յօրրասօրէ կատարելն, այլ կամօք քովք՝ հոգևոյդ
գործակցութբ, ՚ի հաճուն հօր՝ և ՚ի մեր հաշտու
թեան ցանկ մատուցին. Իսկ եթէ ամենեցդ ած
անքննելին՝ իմոյս մն իմ առ իմ փրկութի, ՚ի դէմս
իմ, իբր թէ է. քոյդ էութե ես իցեմ մարմնով՝
պարունակողեդ կցորդ միացեալ. և դու բովրէրոր
յաղագս իմ ՚ի յիմս կերպի փոխանակեալ, ընդ ի
մում պարտեաց և մահ ընկալեալ անպարտդ՝ զմա
հապարտիս մասանց պատուհաս, և ՚ի յիմ անուն յն
ցաւորապէս, ով թէ կամաւ ընդ քեզ ես կրիցեմ,
բաղումս մեռեալ՝ և մնաս կենդանի. ոչ ուրացո
ղացն ձեռօք, այլ դաւանողացն հաւատովք ածապա
նածխեալ, և ՚ի մասունս անհատս բաշխեալ.
4 Մսէր ամն ողորքաւոր՝ չաւատալեցն պաշտօնատր
մեծ ինձ և անկշռելի առ ամն դատէր՝ անյար
մարադիր անձին յուսադիր, հաւատամ զփառս և
զերջանկութի. քան թէ մարտիրոսութբ իսկ՝ թող թէ
ուղղութբ իմս թշուառանե՝ յանցաւոր մարմնոյ
փոխձան ընդունել. Իսկ զանձառուն խորհրդոյս՝
այսու դիտեցի. դանձեր խոկոյն, որ զի և մաքրոցն
անձինք առանց նուիրման այսր յիշատակի՝ չեն են
խսկապէս կատարեալք իսպառ, եթէ ոչ ընդ այս
հրաշակերտուն մեծութե՝ հոգւով խառնեսցին.

Ապա թէ մեղաւորիս մասնակից լինի մատուցոյր բա
ժին ասելով յուսայր, իբրև այն թէ ես ինքն ե-
ղէր ճշմարտին, դրաւեալ զիմս դաժանութի ընդ-
քում համեղուն, պատարագն և քոյինանիւթ ըմպ-
ելւածոյ նշխարաւդ կենաց լուսոյ. Այսու ամենի-
՚ի վերնատանն նախանուէր բարեշնորհութե՝ անհը
նարաւոր ախտիցն Ճորակ՝ զմարմին և զարիւն իւր
բաշխեաց ՚ի քաւութի, ՚ի վեր կարծեցուցանէր. քան
զնահատակի վկայեցելոյ արեամբ կատարմամբ. յու-
սոյս օրինակ յարդաւորութե գրել զիս ՚ի փառս,
դյամ փրկանօք հաւատալի երևեցուցինէր, քան թէ
քաւելոյ և ողորմելոյ և շնորհելոյ, որչափ ածակա-
նիդ առ մարդ զօրութի. և տէրական ածախառն
մարմնոյն կամաւորական նուիրումն՝ առ անսանական
տպանդրին մատուցումն. և անմահն՝ առ մահկանա-
ցուս. լոյսն ահաւոր՝ առ սատուերայինս. յաւիտե-
նականն՝ քան զանցաւորս. բարձրեալն՝ քան զերկրա-
ւորս. անստեղծն՝ քան զեղանակս. բարին խնկուէ՝
քան զթիւրեալս բնութե. մանաւանդ զի ի՛ւր է
համեղն. և իւր կենագործեղն. օրհնութեն առ իմ՝
քան զանիծիցս պատճառ.

Յ Արդ՝ տո՛ւր խոցելոյս ՚ի սիրտ և յոգի՝ աղաչեմ
գըթած, զառ ՚ի յերկնուստ ընծայեալ զդեղ-
կենաց. մատի՛ր քաղցրութե՝ առ ախտացեալս մեղօք.
քաւեա՛ ՚ի պարտեաց՝ ամենակատար բաւականութ.
Զանզի առ ՚ի յինէն՝ այս է ճշմարիտ և անխաբելի կեր-
պարան բանի, որ զի հաստիչդ ամենից. ՚ի սէս բը-
նակես. և բատ տարադու սերմանն՝ և հնձելն է իրա-
ւացի ըստ ճշմարիտ բանին պօղոսի. և աչացաւայն

Ի տասդ արևու՝ ոչ է զօրութի։ Այլ դու բարերար
հաստիչ յոչէից՝ յարդես յաւէտ խնկարկս համայն,
և զգաստանելն գ.քեզ՝ բաւական առ կենդանութի. և
ոչ ես ընդ սահմանաւ փակեալ օրէնի, այլ յաղթեալ՝
մանաւանդ թէ խզես զկապ կանոնի, և դու միայն
ձեռս պայման աւետեաց՝ համօրէն յանցաւորաց տա-
րակուսելոց։ Նաւ քեզ ընդ հօր՝ հոգւովդ սրբով
փառք և իշխանութի յաւիտեանս. ամէն։

ԺԿ Վերստին յաւելուած կրկին հեծութե՝ նորին հոգւոյ. առ նոյն ողջոյն մաղթանաց բանի. Ի խորոց սրտից խոստ՝ ընդ այլ. *Սաղ. ՃԻԹ.

ա Նաւ արդ յամէ՝ առ տէր անկնկալութիւն՝ քո՛ է
ողորմութիւն, անզգանալոյսդ աչաց տեսանե-
լեաց և սրտի իմաստից՝ յս. քո՛ է բարերարու-
թիւն. կեանք և անմահութի. Դարձ առ իս
գթութե, և հանդերձեցես դառնալ ինձ առ քեզ
կրկին բերկրութե. զի առանց քոց կամաց՝ ոչ ու-
նիմ լինել նորոգ փոփոխեալ. և եթէ ոչ կամք քո
գթասցին, ոչ զօրեմ փրկիլ մահու պարտականս. և
եթէ ոչ կառավարդ յարդարեսցես պատրաստել
ինձ հետս ճանապարհի՝ որ առ քեզ բերէ, վէ՛ հե
ինձ խորոց յաղթէ և յահեկէ։

բ Ահա՛ ոչ պարծիմ՝ տէր իրօք նախատեալս. ոչ պան-
ծամ դարովեալս. ոչ խորոխտանամ լքեալս. ոչ
մեծարելնեմ պարգեւնձեալս. ոչ ըմբոստանամ ձաղեալս
ոչ երջանկանամ եղկելիս. ոչ արդարանամ անբա-
րիշտս. Զի ոչ երբեք հարթ ընթանայ երկվար՝

Պ

առանց սանձահարելի. և ոչ նուաղ համբաւանաց հանդերձ առանց ուղղչի. և ոչ որոր կշիռ ինչ գործէ՝ առանց մանձակալի. և ոչ երկուորեակք լծոցն 'ի ճահ ճեմեսցին՝ առանց եզողի. ոչ ամպ վերացուէ՝ առանց հողմոյ. ոչ աստեղք ցնդեն և կամ գնամոլորին՝ առանց ժամանակին. ոչ արեգակն փոխաբերեալ ու շրջանակի՝ առանց տարրական օդոյ. և ոչ ես նոքօք հանդերձ՝ առանց բարեգործիդ հրամանաց ակնարկուն. Ո՛վ դու միայն ես տուիչ կենաց բանականաց. և խնամիչ կարգաց հոլովման արարածոց, և 'ի քէն է ինձ փրկութի, ըստ սաղմոսողին. և դու ձայնես բարբառ խնդալից աւետեաց հնչման՝ յականջս լսելուն իմ հասակի, եկայք 'ի հանդիստ իմ բնաւքին աշխատեալք՝ և ես մաքրեցից զձեզ 'ի պարտեաց. Իսկ զի՞նչ օգուտ 'ի լուացմանէնս, եթէ կրկնակի զազրացայց. և կամ ո՞ր օգուտ 'ի ճաշակմանէն, եթէ գեհենին մատնեցայց. Այլ կամ զիա՞րդ յաւքանցեմ պարտեցայց՝ խորթացեալս 'ի գործոց նորին. որդիս գարշութե հօր ամոլրհացելոյ, և մօր քեռացելոյ, կամ քանանացելոյ. ըստ մարգարէին որ ասէս յանդիմանէ որ ձայնէր. ժառանգս մերժելի եթովպացի՝ և ոչ անձնեկին սառայի, ըստ տեսանողին ասէս առածի. եղբայրս շամրին՝ և կամ գոմորայ. համբակս անկրթաց և անաղեղի՝ խակակուլ պորտոյն խակետողոյ և ողողելեայ. ըստ եզեկիելի կրկնանախատական

կշտամբութե.

3 Այլ քանզի 'ի ծովս բազմավտանգս աշխատանց հողմոյ սաստկացեալ զզուեալ՝ ու ժգին լկանաց իպառ տարանջապմանք 'ի ծովէն՝ փոխեալ ընկեցեալ

'ի

՚ի վտակն վայրենական ողողէր. առ որս՝ զմատու-
նըս ձեռացս այսր անդր տալաբերեալ. իբր ՚ի
հոսանաց բանութեանց գարնանազայր գետոց,
արտաձգեալ յակամայ ընթացս ողորմագին գլոր-
ման՝ ջրակուլ ոգեսպառ պղտորարբութք՝ դաժա-
նահոտ սկախառն մամռարմատ խառնախուռն՝ մա-
հաբեր երկամբք վանեալ, ըստ որոց յուղխեցն
հեղեղիցլին՝ հեղձուցեալ. Մայրս առակս և
ես եղկելիս՝ խօսին, և ոչ իմանամ. գոչեն, և
ոչ ինչ լսեմ. բարբառին, և ոչ զարթնանամ.
հրնչեն, և ոչ փոխադրիմ. փողեն, և ոչ դուամ-
բրիմ. վերաւորիմ, և ոչ ես զգամ, կուրցն դար-
շութե նմանեալ՝ թախուր յաղթմանէ բարեաց
իմաստից. Մարդարև չար առաւել յաւէտ ի-
կայէս քան զօրինակդ՝ ճշմարտութիւնս, ատե-
լի և մեղադրելի, և ատենին քո արժանաչէս
մատնելի.

Ա Մու. քանզի անդառնալի ուղւոյն յիշատակ՝ աս-
տեացս պարտեաց՝ զայս կտակ թողի՝ որոց
ընթեռնուն, իմովս բանիւ առ ա՜ծ կարդալ հա-
նապազորդութք, այս կացցէ ասհման յանձնա-
ռական խոստովանութե՝ մշտնջենաւոր ձայնար-
կու առաջի քոյ՝ ամենակալ. զոր գիրդ ընդ մարմ-
նոյս, և բանդ ընդ հոգւոյս՝ զանսահմանելիդ մի՛ շա-
թախանձեսցէ, իբր յանեղծական մաղթողէ ըն-
կալեալ աղերս ՚ի յիմիյս ձայնէ՝ բարեգութ
մարդասէր օրհնեալ յաւիտեանս.
ամէն.

†Մ Երրորդին յաւելուած նշկին հեծութ՝ նորին հաւողի, առ նոյն ողբերս մողբանոյ բանի. ՚Ի խորոց սրտից խօս՝ ընդ այլ. *Բան. ՃԽԸ.

1 Եւ վն զի սլացեալ ոգւոյս թեւօք ՚ի թռիչս
անբաւից ծննդոց մարդկան՝ եդի ՚ի կը-
շիռս իմանալացս մնաց , ոչ գտի զոք համեմատ
ինձ պարտաւոր , և առ այս զդաւթեան սաղմոսին
զբանն ՚ի յերգ ինձ առի՝ դառն կշտամբումն գա-
ւազանաւոր գործավար . Ով յարեցէ ընդ իս ՚ի
չարիս՝ հաւասարել յանօրէնութիւնս. Եւ քանզի այս
ըստ սմին մասին՝ կնքեցաւ և ճշմարտեցաւ առ այլս
մահու, և ես վկայեմ կրկին հաստատեալ . առ այսր
իրաւունս գրեմ՝ ինձ միայնոյ զեղծանիլ իսպառ,
քան իմովս բանիւ բազմաց տարադրիլ. Թերևս սո
վիմք առ այսու արդեօք՝ և ինձ շնորհեսցես, շնոր-
հօղիս պարտիս իմոցն.

2 Եւ արդ՝ զի՞նչ քեզ ասիցեմ հաճոյական ՚ի յայսմ
և ՚ի սոյն , և ՚ի ծուխ անուշից ընդունելի խըն-
կոց մատուցից՝ գովեալ թագաւոր երկնաւոր. քս.
եթէ ո՞չ զառ ՚ի յինէն անիծելոցն՝ օրհնել մաղթեմ.
զկապեալսն արձակել. ազատել զդատապարտեալսն.
բարեգործել զնզովեալսն. պսակել զթշնամանեալսն.
սփոփել զտրտմեցեալսն. դարմանել զխորտակեալսն.
խնամել զաւարառուցեալսն. պատսպարել զնենգեալսն.
զվիրաւորեալսն ՚ի մարմին՝ յօդել բժշկել. Եթէ օրհ
նութեան բանիւ առ որք մատուցայ, լուիցես, իսկ
եթէ անիծիւք, մի՛ հայեսցիս ընդունել գթած,
Ես տառապեալս ամենաթշուառ ՚ի վերջին սպառ

ւորութեան մաղթանաց այսր մատենի, 'ի բովանդակ
մոց շնորհեցի իմոցն՝ փակեալ առ 'ի քէն զանխծիցն
գժնդակ ըղձիցն չարաշուք ձայն. և գժնէից նեն-
գողացն իմոց՝ ընդ բարիսն 'ի բոլոր սրտէ հաշտութե
արգահատեցի. մս որոց և ծունր պաղատանաց կըրկ-
նեցի. որչափ դու ինձ ահա յայց ելեալ առաւել
ողորմեցար ըստ քոյդ մեծութե՝ գովեալ խնամա-
կալ, կեանքդ՝ մահացու իս. հզօրդ՝ տկարիս. ամենա
կարդ՝ վարանելոյս. իմաստունդ աղբիւր՝ յիմարիս
և թմբրեցելոյս. Բանզի յաւէտ սխալեալ անկայ
իբրև զողողակ մթայինն ոչ ըեղական՝ 'ի հաղբս մա-
հու անզգայաբէս, չիմացայ զկորուստն. չխուացի
զորոգայթն. չտեսի զըմբռնօղ որոգայն ծածուկ մե-
քենայս. չկարծեցի զխաբուսն կերպարանաց կեղ-
ծաւոր վարմին. չնկատեցի զգայթագղութին շուր-
ջանակի. չզօշաբեցի զպատանդից զդանցարկ կրթին.
ժամանեցին ինձ չարիք, և ես ոչ կարացի ճանաչել
ըստ սաղմոսողին.

3 Բանզի և ոչ իմաստակի ումեմն արտօքնոյ բար-
ւոք թուեցաւ չար տեսել զմահ՝ առ չիմանալոյն
պատճառի, և ես վկայեմ իմովս բանիւ. քանզի իբր
զանզգայ պաճարս անասնոց մեռանիմք, և ոչ զար-
հուրիմք. կորնչիմք, և ոչ հիանամք. թաղեցեալ լի-
նիմք, և ոչ խոնարհիմք. տարադրիմք, և ոչ տագնա-
պիմք. եղծանիմք, և ոչ զղջանամք. մաշիմք, և ոչ մը-
տաւեմք. պակասիմք, և ոչ պատրաստիմք. գնամք,
և ոչ զգուշանամք. գերիմք, և ոչ ես զգամք. Իսկ
հանգիստ տեսել երջանկին յոբայ զվախճան մարդոյ,
և ես խոստովանիմ զայն ը սէյն, եթե ոչ ունել

զբեռն աշխատութեան մահացու գործոց բառնանել. Մանաւանդ զի՝ որոգայթն դաղտնի, և հնարաւղ իւր աներեւակի. տարր ժամանակիս յանեւից, անցելոյ անյայտ, և ապաւինին կարծողական. ես անհամբեր, և ընդունի թերահաւատ. ուռք անհաստատք, և միտք ցնդելք. կիրք հարկաւորք, և բարք անժուժկալք. մարմին մեղսամակարդ, և յօժարութիւն երկրասէր. դիմամարտութիւն տնկակից, և խառնութիւն ներհակական. ընդականութիւն կաւեղէն, և անձրևք ուժգնակիք. կարիք անթուելիք, և պատահարք ամենադըրաւք. միտք չըրախնամք, և տենչմունք բորբոքեցք կեանք առօրեայք, և զմբաղք սակաւաւորք. խաբմունք յիմարութեան, և խաղալիք տղայական. աշխատութիւնք ընդունայնք, և վայելմունք երազականք. համբաւք ոչնչից, և պաշտաւնք հողմոց. նմանութիւնք ստուերաց, և կերպարանք ծիծաղելիք. Քանզի իբրև եկն եհաս պատուիրանն, ըստ պօղոսեան բանին, անպատրաստ գտեալ զիս ինքեան, մեղքն կենդանացան յանդիմանեալ յարդարութեան, և ես մահացայ կենացն, և կենդանացայ կորստեանն.

4 Գողացան օտարք չարին գումարք՝ զաստուածասիրտս իմաստից, ըստ դրոյն կանխաբանութեան. որով եկն եհաս խոկոյն սատանօր իմաստութեան ինձ նուաղանաւ, ըստ առակողին, և առաւելուլ ոչ բարւոյ ցանկութիւ. Ոչ յառեցի զակն ոգւոյս ՚ի դըռունս իմ կենացս, որով ՚ի ուղիղն հետևեցայց. Քանզի կամելով ուժգինս ընթանալ ընկլայ սաստկագէս. յանչափին ձգտիլ. իմոյն ոչ հասի. ՚ի մեծագոյնն ամբառնալ. աստուստ գլորեցայ. յերկնային

ու-

ուղղոյն՝ անդնդոց մատնեցայ․ ՚ի զզուշանալն ա-
ռաւել յաւէտ վնասեցայ․ յանարատն պահել զմանր
խորտակեցայ․ կարծելով ը̄ ահեակն մրցիլ, յաջն
գԹեցի․ ՚ի զերկրորդն խուզել զնախնին կորուսի․
՚ի խնդիր սակաւուն, ՚ի կարեւորացն զրկեցայ՝ ՚ի յու-
ոյն պահել, գաշինն գժրեցի․ առ սովորութեն
կորիլ կորուսիչս գտի․ ՚ի փոքունցն փախուցել՝
մեծամեծացն մատնեցայ․ զոր ես ինքն ինձէն ստեղ
ծեալ՝ չարաչար դատախազ անձին կարգեցի․ Ո-
րոց փրկել զմատնեալ գերիս դու միայն զօրեսցես,
կենաց մատուցեալ՝ զընծայեալս մահու՝ զհոգիս․
զի դու միայն՝ տ՛ր յ̄ս̄, ճանաչիս բարերար, անսահ-
ման փառօք՝ ընդ հօր և հոգւոյդ ս̄բյ օրհնեալ
յաւիտեանս յաւիտենից․ ամէն․

---

†Ս-երարքին յաւելուած նըկին հեծութէ՝ նորին հոգւոյն,
առ նոյն ողերս մաղթանաց բանի․ ՚Ի խորոց սրտից խօսք
ընդ այ․ *Բան․ Ղ․Ը․

1 Ձայն զառիԹանս՝ մահու դիպուածս՝ դժուար-
մատ ծառոյս դառնութեան պտուղք, ըն-
տանիք Թշնամիք, հարազատ հակառակք, և որ-
դիք դաւաճանողք, ստորագրեցելովք մասամբքդ
նշանակեցից՝ դրել յանուանել, որ են այսոքիկ․
2 Սիրտս նանրախորհուրդ․ բերանս չարախօս․ ակնս
յայրատատես․ ականջս վրիպալուր․ ձեռնս մա-
հաձիգ․ երիկամունքս անխորհ․ ոտնս մոլորաշաւիղ․
ընԹացքս աներկիւղ․ հետք խոտորնակ․ շունչք
ծխա

ծխախառն · գնացք խաւարայինն · գոյու̅ն լերդի
վիմական · խորհուրդ ծորեալ · կամք անկայուն · չար
անփոփոխ · բարեմասնու̅թ սասանեալ · անձն ստրա-
գիր · աւանդ վաճառեալ ։ Գաղան վիրաւոր · Թըռ-
չուն նետահար · փախստական քարավէժ · ըմբռնե-
ցեալ մնասապարտ · աւազակ ծուլակուր ։ Ոխնո̂ր
նենգաւոր · մարտիկ անպատրաստ · սպառազէն ան-
ժուժկալ · մշակ հեղգացեալ ։ Աղօթական անխրա-
խոյս · բեմական ստորնաքարշ · քահանայ անկնդրուկ ·
օրինական աննո̂ւէր · Դպիր կշտամբելի · իմաստակ
խելագար · ճարտասան անճոռնի · Կերպ անպատ-
կառ · դէմք անամօթ · երեսք լպրշեալ · գոյն ան-
համբոյր, տեսիլ տմարդի · գեղ ծանակեալ ։ Սորտիկ
խանդարելի · ճաշակ գարշեցեալ · այգի գաղձնաւոր ·
որթ որթնահար · պարտէզ փշաբեր · հասկ ուտճա-
հալ · մեղր 'ի մկանց ճարակելի, անպատսպար անկեալ ։
Անապարծ յուսահատ · անհամոզելի նզով · անհաշ-
տական բաժանեալ · ունայնաբան շաղակրատ · պաճա-
րամիտ գոռոզ · անամօրէն ապերատ · դժոխային ա-
գահ · աներասան յանդուգն ։ Մոլեգնու̅թ անա̅ծ ·
ձեռնաձգու̅թ սպանօղ · տատասկացին երկրագործ ·
երջանկութիւն եղկելի · մեծու̅թ վատթարեալ ·
վայելչու̅թի անշքեալ · կարողու̅թի տկարացեալ ·
բարձրու̅թ խոնարհեալ · փառաւորու̅թ ընդոտնեալ ·
պատո̂ւիրանազանցու̅թ յարակայ · սխալանք ինքնակամ ·
Մատակարար կամա՛կոր · խորհրդակից նենգաւոր ·
բարեկամ հատո̂ւածեալ · հազարապետ գողամիտ ·
մերձաւոր կծծի · բաշխօղ ժլատ · վերատեսուչ կար-
կամօղի անախտակիր · իղձք անաէր · բերք ատեցօղ

աղէք

ողէք անգթականք • գնացք անխոհեմ • աներևոյթք
մնացեալք • ծածուկք անիծեալք • դիպուածք թշ
նամանեալք • Վաճառական վտանկիչ • շահարար շը
նայտեալ • պաշտօնեայ արբեցող • գանձուց ոստի
կան երկմիտ • պատգամաւոր բանսարկու • դռնապան
քնեած ։ Աղքատ հպարտ • մեծատուն ժլատող •
Դիւանապետ անօրէն • պահապան մատնիչ • բնակա
կից չարախօս • սուրհանդակ անժաման • թղթաբեր
պարտաւոր • առաքել խռովարար • միջնորդ անիմաստ
Արքայ արտալած • թագաւոր թարմատար • կայսր ո
գեկործան • իշխան տիրադաւ • զօրաւոր զրկօղ • դա
տաւոր ակնառու • ռամիկ ինքնագործ ։ Նախատողի
ծաղր • սիրելոյ աշխար • բանադրի դարով • յանդի
մանչի դատախազութի • Բանզի և՛ի վեհագունիցդ
կողմանց՝ եր ուրեք արդեօք՝ զի էի • իսկ՛ի վատթա
րականացդ մասանց՝ եկն երբեմն եհաս՝ զի եղէ •
Արդ՝ այսքան վնասակարութք խարդախութեց
յաճախագունից, յորոց յոմանց խաբեցայ իբրև ըզ
յիմար, և յոմանց տիրեցայ իբրև զծառ՝ կամաւ
մատնեալ զիս ինքն մահու •
3 Արդ՝ զոր՛ի վերագրելոցդ մասանց՝ քեզ ատե
լեաց, և ի՛մ կորուսչաց՝ ՛ի սպաս պաշտաման քեզ
ընծայեցից • զո՞րպիսիս ապականութբ պարագրեալ
ամենաբերդ.քս մեծութեան հանդէպ կացուցից • և
կամ որքանեօք երկայնմտութբք համբերեսցես այս
քանեաց պարտուց • որքան ներես • ո՞րչս լուեսցես •
զխորդ իսկ անսայցես • իբր ոչ մատնեսցես հրոյ
ծոց գանից զայրժանիս սաստկման մահու • Արդ՝
այսոցիկ աննշյլ մթութեց՝ հոդւոց խաւարի ոզոր

մութք լուսոյ քոյ պատահեսցեմ՝ բժշկել, քա-
ւել, և կենագործել՝ զօրեղութի անվթարելի.
և քեզ փառք յաւիտեանս . ամէն.

†Մ երգոյն յաւերժական ներքին հեծութե՝ նորին հոգւոյն, առանց ողերգս մաղթանաց բանի. Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ. *Բան. ՀԹ.

Տ̄Ր Ա̄Ծ , անուն ահաւոր . մեծութեան տեսակ . անքննելի բարձրութեան պատկեր . անսահման զօրութիւն . կերպարան փառկութեան լուսոյ . պաշտպան կենաց . դուռն արքայութեան՝ վերնում հանգստեանն . ճանապարհ հանդարտութե . ապաւինութի նորոգ և անսխալական երանութե . ամենակալ ինքնիշխանութի . բոլոր էականութե . օրհնութե կոչումն . աւետեաց ձայն . բերկրութե բարբառ . անմահութեան դեղ . որդի անճառ ո̄յ միոյ . Որ ինձ անհնարին է , քեզ դիւրին է , որ ինձ անհասն է , քեզ սահմանեալ է , որ ինձ անանցն է քեզ հպաւոր է , որ եղկելւոյս ինձ ծածկեցեալն է , քեզ կատարեալ է , որ ինձ անկշռելին է , քում անճառութեան չափեալ է , որ ինձ յուսահատութեանն է , քեզ սփոփանաց է , որ ինձ անբժշկականն է , քեզ անվտանգելի է , որ ինձ հեծութեանն է , քեզ խնդութեան է , որ ինձ ծանունք են , քեզ թեթևագոյնք են , որ ինձ եղծեալն է , քում զօրեղութե գրեցեալ է , որ ինձ կորուսեալն է , քեզ ըմբռնեալ է , որ ինձ անճառն է քեզ համարեալ է ,

որ ինձ մռայլն է, քեզ ճառագայթ է. որ ինձ ան-
թիւն է, օրհնեալդ քում ձեռին բովանդակեալ է.
որ ինձ սոսկալին է, քեզ հեշտալի է. որ ինձ փախ-
չելին է, քեզ վանելի է. որ ինձ անմատոյցն է, քեզ
դիւրահերքելի է. որ ինձ անհնարն է, քումդ է ա-
կանուէ զօրութեան ընդ ոչ դժուարին համարեալ է.
2 Յիշեա դու ողորմած Տր բոլորից Տր յս. քս, և
այսմ զօրես առ ելիցն հնար՝ եթէ գթասցիս.
վս անուան փառաց մեծութե հօր քո օրհնելոյ,
վս կամաց գթութե որդւոյ քո սբյ, տես 'ի տա-
ժանաւորս կրից յանդիմանական յայտնութի, և 'ի
խորոց սրտի ինքնամատոյց դատախազութի, նայեա՛
'ի բնութեան ամենապարտապ խակութի, և սպրդեսա՛
բժշկութի վիրացս, և հնարաւորութի կորստեանս.
զերծումն բազմամասնեայ մահուս, և շաւիղ կենաց
ապականելոյս. նորոգութի եղծմանս, և մուտք յու-
սոյ անյուսացելոյս. Եթէ ես զանձնմանն ինձ կամս
ցուցի, որչափ առաւել դու զքնաւորականդ քո
զընտանի բարերարութիւդ. եթէ 'ի փշոց պտուղ
ընծայեցաւ քաղցրուե, որչափ առաւել 'ի ծառոյդ
կենաց՝ ճաշակ անմահութե. եթէ ես իմոց ատելեաց
ողորմութե մաղթեցի, դու քոյոց զխոհրդ ոչ կրկին
մատուսցես հր'զօր՝ յաննուանդ առատութե,
3 Որդ՝ տես 'ի քոյդ մեծութի բարձրեալ, նայե-
ցեալ 'ի յիմս փոքրկութի. ընկալ զսակաւ խոս-
տովանութիս անհամար մեղացս, որ զքնաւն համայն
տեսանես. և որպէս զվիմին գթել՝ ոչ գրեցեր, և
զաւազակս փոքու սասանել՝ մի՛ համարեցիս. և իբ-
րև զդաւթին՝ ընդ մեղայն ասել՝ իսկոյն անցուցեր

զպատիժ պարտուցն . և առ իմ ձայնիս հեծութ՟ի՟
զնոյն գործեսցես երկայնմտութ՟ի . որ տաս ամենե-
ցուն առատապէս անաչառութ՟ք՝ ոչ յաղթող բարե-
բաշխմանդ . և ոչ նախատես զյետնեալ սորուկս՝
ոչ ողորմած և ամենապատեղծ . ստացի՛ր վերստին,
և մի՛ կորուսաներ զլուծեալս արեամբ.քո, և զլու-
ծեալս ստեամբ.քո՝ գը՛թած . Ո՛ իքո՛է փրկութ՟ի,
և յիքեն է քաւութ՟ի, և քեզ վայելէ փառք յամենայ-
նի յաւիտեանս . ամէն .

---

† Ս_երգոյն յաւելուած նշխին հեծութ՟ե՝ նորին հանգստ,
— նոյն ողբերս մաղթանաց բանի . Ի խորոց սրտից խօսք
ընդ այ .   *Բան . ՂԱ .

ա Օրհնեալ ես տ՟ր յ՟ս ընդ հօր , 'ի կամս հաճութ՟ե
հոգւոյդ քո ս՟բյ . և օրհնեալք տ՟ն՝ առ 'ի
յօրհնելոյդ օրհնեցան . օրհնեալ միայն՝ որդի օրհ
նելոյ . չի՛ք իմ թագաւոր իշխեցող շնչոյս բաց
'ի քէն՝ ք՟ս . Այս է օրհնութիւն յակոբայ՝ ասէ
եսայի , յորժամ բարձից զմեղս ն՟ր .
բ Արդ ողորմեա՛ց ինձ տ՛ր բարեգութ՝ ըստ նախ
նիդ քո սովորութ՟ե , և օրհնեա՛ զանօթս քո
բանական , ըստ ձայնին դաւթի՝ և յ՟ս մովսէսի . զի
բանիւդ քո փրկութ՟ե ժամանեալ , հասից քաւութ՟ե՝
օրհնեալ առ 'ի քէն . Աճապէս ինձ հրաշագործեա՛
ողորմած արքայ երկնաւոր , ոչ անկելոցն 'ի բազմա-
ժամանակեայ մահճացն խշտեա , ժողովելոցն 'ի սրա-
հին բեթհեզդայ . Յորոց մի էր և կրկին թերահա-
ւատն՝ երից տասանց և ութի միոյ ամօք ախտացել

յօդեցն լուծմամբ, որում ոչ անխայնեցեր զբժշկու-
թեանն ձեռնատուութեն, եբր գրուելով զանբոյծ
չարութեն՝ որ նիւթեացն քեզ յաւուր մատնութե-
դառն գիշերին տիրամատնութե՝ երախտաւորիդ,
մեծիդ և բարերարիդ։ Որ թէպէտ և կանխաւ իմա-
զգուշացուցեր, թէ մի՛ մեղանչէր՝ զի մի՛ կորնչեսցին
կրկինս քեզ չարիք, ոչ ինչ վերջացաւ լինել ձեռնե-
րէց սկզբնաւոր անհամբերութե՛ դատողացն զքեզ
՚ի խաչին։ Նա դու այնպիսւոյ անյարիր ջատագով
մինհու ծնդեցեր չարաչունք առն ողորմեցուցանձնա-
բարութե։ սխրալի՛ մարդասիրութե։ սքանչելի՛ նե-
րողութե։ առաւելի՛ երկայնմտութե։ անբաւելի՛ քաղց-
րութե։ փառաւորելի՛ հեզութե։ Որ մինչ յայս թիւ
՚ի գթութէ և ոչ թշնամանիս։ պարտիս յողորմութէ,
և ոչ պարտաւորիս։ բռնադատիս ՚ի մարդասիրութէ,
և ոչ անգոսնիս։ հարկիս ՚ի բարութէ, և ոչ հայհոյիս։
տանջիս ՚ի սիրոյ, և ոչ բամբասիս։ Պաղատիս դար-
ձին իմ առ քեզ, և ոչ ձանձրանաս։ տրտմիս զկնի
ապերասանիս, և ոչ լքանիս։ ձայնես չարաղիս, և ոչ
արտամոսիս։ փութաս մեղկելոյս, և ոչ խափանիս։
Առ չարս՝ ես բարի։ առ ամենապարտս՝ ես ներող։
առ մեղաւորս՝ ես քաւիչ։ առ խաւարեալս՝ ես լոյս։
առ մահացեալս ես կեանք։

3 Այս են գիրք՝ տէր հոգևշունչ օգտակարութե՛
որ յաճախս ծնանին երկնաւոր պտուղս ան-
ձնաս և զարմանալիս։ Սա և ինձ թշուառացե-
լումս՝ օրհնեալ ամենապարգև, արի՛ առ զմահիձն
խոշտացդ մեղաց ՚ի վայր կործանմանց, և հետևեալ
ժամանեա՛ յանդգնութ հանդիսաւ անաշխատ կենաց։

Իշխեսցես ամենակալող ստուերաւ թևոց հրամանիդ
զերկրագնդեայ մահաձգեսօս պարփակութի՝ դժո
խադնեայ կապանացս. և լոյծ ինձ զհանգոյցս խեղ
դողական ոգեպահանջ սատակութե. առաքելով
զարժանաւորս մահու՝ յաղթութեն վերին անանց
երկրութեն, կենսաբեր և ամենայնին քո բանիւդ.
Մի՛ տակաւ տակաւ աղդեսցես, և մի՛ օր՚ի յօր յեր
կարաձգեսցես, զի մի՛ առնուր ծանրութի բեռանցս
մեղաց՝ տիրեսցէ թիկանցս ազդերոց, և կործանել
զիս կործանեցուսցէ հայել՚ի դժոխս. և ուժգնակի գո
ռոց բռնութե՝ անպարտ հոգևորականն զինուն ա
րարեալ, մահու ծառայեցուսցէ. Այլ օգնեա՛ ինձ
քա՛ջ վճռակից՝ հեծութե կարեացս մահու երկանց,
առեալ յինեն զվիշտ սատակմանն, ով երբեմն յա
ւայ պահակի որով կառուցեր զվայելչականն յաղ
թանակի արի զօրութեն, այնպէս հաւատով
յուսոյն կարծրութե՝ ընդ քեզ բերկրել անսայթա
քելի. Ուր քեզ ընդ հօր՝ հոգւովդ սրբով փառք
և իշխանութի յաւիտեանս. ամէն.

†Ս_երորդին յաւելուած նշխին հեծութե՝ նորին հոգւոյ, առ նոյն ողերգս մաղթանաց բանի. Ի խորոց սրտից խօսք ընդ այ. *Բան. ՂԹ.

Հաւատամ և վկայեմ մտաց գիտութե՝ ՚ի քէն
աղերսեցելոյս իմաստիւ ուշիւս տեսման.
զի ըղձալի են քեզ՝ բարերար, աղաչանք մեղա
ւորաց, քան զխնդրուածս արդարոց. Զի մինն՝
զպարտութի անձինն յայտնեալ՝ շնորհին քո սպասէ.

առ

տու որ ծանուցեալ զբնութեան չափ, և մեծ կշռով
բերէ աստէն համբարձել՝ ինքնագոր մարտակից նմին
իսկ ինքեան, և գտան գործովք և ծածկատես գա-
տախաղ։ Իսկ միւսն՝ յարդիւնս բարեացն իւրոց նայ-
եցով, յանձին հարթել ձեռն վստահութ, մոռանայ
զսահման բնութեն, և պարգևաց՝ քան ողորմութե
գիտեալ ակն ունի։ Սորոյ առ մինն՝ անթիւ են
տեղծուածք ձայից, որ զողորմութեացդ քո՝ փողով
բարբառոյ ազդէ․ իսկ առ միւսն՝ լռեալ են քոյդ
անհնքնին ահաւոր և ամենախնամ․ ամաչեմ ասել
թէ և երկրաւորիս գործոց պատմութի՝ զքոյդ յօ-
ռաջեալ։ Արդ՝ արի՛ տէր, և մի՛ զօրասցի քան ըզ
քոյդ՝ աջ հողեղէնն․ մի՛ կշռեսցին ողորմութիք
քո՝ ընդ ջանից մարդկան։

Ապա արդ՝ առողջքն անդամոց՝ անկարօտք են բը-
ժշկութե․ և տեսանողականքն աչաց՝ չունին
պէտս առաջնորդի․ և փարթամքն ընչիւք՝ ոչ գե-
գերին առ դուրս լիոցն․ և ամբի յղփացեալքն ոչ
տապաւեն փշրանաց սեղանոյ հացի․ և սուրբքն վարուք՝
ապէնխոյզ են ողորմութե․ Ապա արդ՝ ինձ գթասցի
ողորմել՝ բարձրեալ երկնաւոր հզօր, ամենատուր
վարանեցելոյս։ Քանզի թէ էի իբրև զՅոբ, ասէի
զանձն իմ իբրև զնա արդար և անարատ․ թէ իբրև
զՄովսէս, ասէի վստահութբ զնորայսն, ծանիցէ տր
զայնոսիկ՝ որ իւրն են․ եթէ իբրև զդաւիթ, ասէի
արարի զիրաւունս և զարդարութի․ և դարձեալ
զմեծն քան զբնութի մարմնոյ, զմեղս թէ տեսա-
նէի՝ ի սրտի իմում՝ մի՛ լուիցէ ինձ տր․ Թէ էի
իբրև զեղիա, ասէի զանձն իմ այր այ․ թէ էի իբրև

զերեմիա, զքոյդ ճշմարտութի յանձն օրինակէի.
թէ էի իբրև զեզեկիա, գործէի զբարւոքն և զհրա-
ւացին՝ գնացի առաջի քո արդարութ. թէ և իբրև
զպօղոս, ասէի զիս բնակարան աստուածարան և ընդու-
նարան այ բանին. Այլ ես անօրէնս ի մէջ գիտու-
թե օրինացն, ոչ միայն չունիմ զանձն իմ քեզ ըն-
ծայել յարգանօք բանից իբրև զնոսա, և զընա՛ լին
չարս՝ ոչ զբարիսն զայնոսիկ առաջի քո յիշատակել,
այլ և ոչ զամենուստ գոյից զբարեհաճելեացն ունդ-
հգօր՝ ամբարշտեալս լեզուաւ գովել. Այլ դու տէ-
ր հնարս զօրաւոր՝ մատո՛ ինձ ոգի փրկութե. աջ
պաշտպանութե. ձեռն այցելութե. հրաման բարու-
թե. լոյս ողորմութե. բան նորոգութե. պատճառ-
քաւութե. գաւազան՝ կենաց օգնութե. Ո՜ի
դու ես յոյս ապաւինութե՝ տէր յս. քս. օրհնեալ
ընդ հօր հոգւովդ սրբով՝ յաւիտեանս յաւիտենից.
ամէն.

+Ա երորդին յաւելուած նիւթին հեծութե՝ նորին հանդէպ, առ նոյն ողորմոյս ժողովանոց բանի. Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ. *Բան. Ա.

Սուրբ՝ ոչ է զի ոչ վայելէ օրհնաբանութի ի բերան մեղաւորի՝ ի ճշմարիտն առակէ կանխաւ իսկ ուսայ, զհարդ յաւելից կրկնել զնոյն գովութիւն՝ աղաչաւորս բազմապատկաւ, որ հա-նապազ ընդունիմ անէծս ի սաղմոսս բարեբա-նութե. Ո՜ի իբր երդեցից ինձ փոանգս, և ար-ձանացուցից նախատինս. և ի մերկութես դրկէ

փուշս ընդ շուշանաց ժողովեցից․ Օ խա̑րդ ընդ
դաւթի համարձակեցայց ասել, թէ զատամունս մե-
ղաւորաց փշրեցես․ Օ խա̑րդ դարձեալ, թէ մի
անօրէնք բնակեսցեն առաջի աչաց քոց․ Օ խա̑րդ,
թէ դա՛տ արա ինձ տ̄ր ըստ արդարութե̄ քո, ը̄
անմեղութե̄ իմոյ որ յիս․ Օ խա̑րդ, թէ կատա-
րեսցին չարիք ՚ի վ̄ր մեղաւորաց․ Օ խա̑րդ, թէ
խորտակեսցին բազուկք մեղաւորի եւ չարի․ եւ
զայն որ զկնի․ Օ խա̑րդ, թէ տեղասցէ ՚ի վ̄ր
մեղաւորաց որոգայթ հուր եւ ծծումբ․ Օ խ-
ա̑րդ, թէ սատակէ տ̄ր զշրթունս նենգաւորս՝
եւ զլեզուս մեծաբանս․ Օ խա̑րդ, թէ փորձե-
ցեր զսիրտ իմ եւ ո՛չ գտեր անիրաւութի̄․ Օ խ-
ա̑րդ զյաջորդն սմին, թէ ես պահեցի զճանա-
պարհս խիստս․ Օ խա̑րդ զկսն, թէ ես արդա-
րութե̄ երեւեցայց երեսաց քոց․ Օ խա̑րդ, թէ
եւ ես եղէց անբիծ ընդ նմա․ Օ խա̑րդ զմիւսն,
թէ հատուսցէ ինձ տէր ըստ արդարութե̄ իմում,
եւ ըստ սրբութե̄ ձեռաց իմոց․ Օ խա̑րդ անձամբ
ինձէն զստութիւն իմ ծանակեցից՝ ասել ընդ
մ̄րգ̄ն, թէ լուացայց սրբութեամբ զձեռս իմ․
Օ խա̑րդ ՚ի մէջ նանրութե̄, զամբարշտացն ա-
թոռս բամբասեցից․ Օ խա̑րդ զերջանկին պար-
ծանս՝ թշուառացելումս կերպաւորեցից, թէ
դա՛տ արա ինձ տ̄ր՝ զի ես յանմեղութե̄ իմում գնացի․
Օ խա̑րդ ստարս ՚ի բարեաց՝ գիտողին գաղտնեաց
արդահատեցից, թէ մի՛ համարիր ընդ ամբարիշտս
զանձն իմ․ Օ խա̑րդ ես ինքն գոլով՝ զայլս անիծե-
ցից, թէ տո՛ւր ն̄ց տէր զգործս նոցա․ եւ ՚ի կարգ
բանիցն համարձակեցայց․

շ՚Բանզի թէ զյետինս բանիցն՝ առաջնոյքն առ-
տանօր եղիցի, կրկին ծանրանան ինձ ցաւք, և
յաձախեսցեն դառնութիւնք. Բայց 'ի շեղջեցելոցն
արտասուաց՝ դոյզն մի չափեալ, բաւականացայց հա-
նապազորդեան յանդիմանութե՛ սաղմոսարանին ըն-
տանի ձայնիւն, որ զպարտաւորեալս միշտ կշտամբէ.
առ որս՝ և սպառուած քառասնորդի իններորդի
հատուածի բանի յանդիմանողի՝ զիս գարշեցուցել
հանապազ խայտառակէ. լցեալ զբերանս 'ի փառա-
բանութենէ, եղկելի զանձն իմ ցուցանէ. ա̃ծային
ձայնիւն դատախազել, յանկնկալուստ կենաց լքա-
նէ. միանգամայն և վիրգս մահու ինձ՝ իբր 'ի պատ-
նըշէ առաջէ. ՚Բանզի թէ չար է անէծս առնուլ
յօտարէ, ապա անձամբ զանձն անիծանել՝ կրկին չա-
րաչար. իսկ եթէ չառնուլ նախատինս 'ի մերձաւո-
րաց՝ օրէնք են, ապա 'ի տեառնէն հայել զայսոսիկ,
կրից արժան տաժանմունս՝ վիշտք աղէտից և խէթք
մնաց. Բայց թէ առ խոնարհութե անձին իւրում
մատնեսցի, զնել և կշտամբել անիծիւնք 'ի լեզուէ
իւրմէ, 'ի խոստովանել և յամենիշխան շրթանց բե-
րանոյ վերնոյն՝ օրհնեսցի. զի ձշդրտել թարգմա-
նեաց զդարձն իւր առ նա՝ զհետս կենաց ոչ լքա-
նելով. սահմանաւն սիրոյ՝ զպարտեացն արմատ կըր-
ձատեաց, ոչ տիրել 'ի խարդաւանաց չարաբանողաց.
ողջախար հօտին քո գտաւ բժշկեալ՝ դիմելով 'ի յա-
ղըն բուժիչ աղեացն արկածից. Բայց ես ան-
բանական բարոյիցե սաւն կենդանեաց՝ 'ի մէջ
դալարոյ ծաղկածին վայրից՝ կենաձիր բանից՝
Թըմբրութբ մնաց 'ի յարօտս մահու ձարակել.

ՅՆուարդ՝ քանզի իմ է առակս վերջին կշտամբա-
ղական, եւ առիս ակնարկէ զդիպուածոցն չար-
պատուհասուս. որ ինձէն անձին նիւթեցի մինչ զեղ-
մունս կիզանողականս հրոյ տոչորման, հանել ՚ի յերկ-
նուստ զգոյին գագաթանս իմաստնարանի բազմա-
կիս. Քանզի զխորդ ՚ի յարդիւնս ինձ օգտից սաղ-
մոսն եկեսցէ, յորժամ անպտուղ ՚ի բազմերգուէն
լինիցիմ, ոչ նուագել հոգւով, ըստ թէլադրելոյն
պօղոսի. Ո խորդ է մարգարէին եւ զտրունին
խառնեցից՝ մեծս մեղուորաց՝ նկունս պխտանեց՝
ասել ընդ սբյն, թէ ՚ի բաց կացէք յինէն ամքն՝ որ
գործէք զանօրէնութի. Ո խորդ ոչ ունելով ՚ի
բազմացն պատուիրանաց կատարել՝ շնորհին եօ-
րնեին՝ բարբառեցայց զերջանկին, որ նախ ինքն ա-
բար՝ զոր մեզ կանոնեաց, թէ քանզի ծառայս քո պա-
հեցի զայս. եւ որ զհետն գան ասացելքն. Ո խորդ
թափուրս ՚ի լուսէ իմաստից կենաց՝ ընդ երկեւ-
ղածս ան օրհնեցից. Ո խորդ է մեծին մաղթա-
նաց զիմս յօդեցից, թէ զմին խնդրեցի ՚ի տնէ՝ ըզ
տեսիլ վայելչութե նր, եւ զհրամանատրութի տա-
ճարի նր. Ո խորդ ՚ի հրաժարելոյն ինձ ձեռնամը-
խեցից, յորժամ լսեմ, թէ ուղղոց վայելէ օրհնութի,
Ո խորդ չըլթամբք իմովք զանձն իմ անիծից՝ ա-
սելով զկնի յոլովից առեալն, թէ երեւք ան ՚ի վր
չարագործից՝ սատակել զյիշատակս նոցա յերկրէ.
զխորդ զմիւսն դարձեալ, թէ չարք վաղվաղակի սա-
տակեսցին. Ո խորդ զկերպարանայն իմ նմանու-
թիւն, թէ բազումք անբարշտաց խորտակեսցին.
Ո խորդ սատակման ինձ պաղատեցայց, թէ ահա՝
մե

մեղաւորք կորիցեն. Ո՜ խոր՟դ զբաղմայածեան լե-
զուս 'ի յօրհնեալն բան մխեցից, թէ ասացի պահել
զճանապարհս իմ, զի մի՛ մեղայց լեզուաւ իմով.
Ո՜ խոր՟դ փշովք մեղաց հեղձելո՛ զանդրատին պար-
ծեցայց, թէ այլ զիս յանբծութե՟ իմում ընկա-
լար. Ո՜ խոր՟դ ես մեղաւոր և կրկին պատժաւոր՝
զհանգունակիցսն դորովեցից ապրել 'ի նոցունց,
թէ 'ի մարդոյ մեղաւորէ նենգաւորէ փրկեա՛ զիս՝
աստուած.

4. Ո՜ խոր՟դ եթէ ո՛չ կռապաշտեալ անպատկառապէս
պերճացայց ունայն պանծանօք ասել ը՟ դաւթի,
մի թէ մոռացեա՟լ իցէ մեր զանուն այ՟, կամ ձգեալ
զձեռս 'ի մաղթանս օտար աստուածոց. քանզի որ 'ի
մեղս գարշութե՟ խոնարհեցի, առաջի՛ կայ նորին
կառուցեալ առե՟լ 'ի պաշտօն յաւնակինացն ախտար
ծարծիցն պոռնկապատիր պատկերացն կերպարան՝ աս
տարտայ և քամովսայ և մեղքոմայ արուարձանի, և
թարահատայ թարմատարի, ը՟ զազրատեացն կանա-
ցեաց՝ իշանդամիցն պատկառանք՝ անվերարկու ծա-
նակուէք. Իբր ո՛չ պատկառեցից սովիմք ասել ը՟
նահատակին, որ զայս դիմագրաւ ութի առ բարին
ունէր միշտ, թէ վ՟քոյ մեռանիմք զօրհանապազ.
և որ 'ի կիրթեին է սորին՝ սաղմոս. Իբր յիմարս յարս
և վատթարս՝ ասել ժպրհիմ, թէ բերան իմ պատ-
մեսցէ զիմաստութի, և սիրտս զհանճար. Իբր միրդե
լոյզ կերպարանաւոր՝ զմարդահանճոյիցն ոսկերս ցըր-
ուեալ մեղթեցից. Իբր զկրկին երկրորդելոյն մեծա-
նուննն բարութինս, թէ հաճոյ եղէց առաջի տն
յերկրին կենդանեաց. Ո՜ խոր՟դ ունօղս անբաւից

մեղաց՝ զարդարոյն առնել կորդացից, թէ ոչ մեղք
իմ և ոչ յանցանք՝ առաւել մեղաց ընթացայ, և ու-
ղիղ եղէ. Ո քա՛րդ զիս ինքն մատնեցից կորուսեն՝
յաւելն զայս բան, թէ մի՛ ողորմիր գործողացն զա-
նօրէնութի՛. Ո քա՛րդ, թէ ո՞վ հալի մօմ առաջի
հրոյ, այնպէս և մեղաւորք յերեսաց ք՜ոյ. Ո քա՛րդ
գրգեալս ապականացու փափկու՜թ՝ սահմանեցից զան-
նմանն ինձ բան, թէ խոնարհեցուցի պահօք զանձն
իմ. և զազգակիցս նորին ընդ նոյն, թէ ես 'ի նե-
ղելոց՝ քուրձ զգենուի, և իբրև զգաւառ և ըզ
տրտում՝ խոնարհ առնէի. Որպէս հնդարտեցից
զնմանեցն իմ պատիժ միշտ յիշատակել, թէ սակայն
մրուր բարկութեն քոյ ոչ սպառեսցի, և որբեցեն 'ի
նմանէ ա՜մ մեղաւորք երկրի. Իբրև զեւան առ սմին
թէ զա՛մ եղջիւրս մեղաւորաց փշրեսցես. Ո քա՛րդ
զապերախտութին յակոբայ 'ի ձառ առեալ հենգնե-
ցից, որ ընդ ստուերին զճշմարտութին ընկալեալ,
մոռացայ ընդ նոսին՝ նոցին թերու՜թ զերախտիսն
քո՛ ա՜ծ այնովքն արուեստիւք խաչին փրկանօք քան
նոքա զզօրավարութին մովսէսի՝ ցայն սքանչելեօք,
որ զօրինակն նկարագրէր տրունական տնտեսութեն.
Ո քա՛րդ զյարուցելոցն 'ի վե՛ դիւաց զաղէտս ցու-
ցից, իբր նոքա զօտարացեղից խուժդուժ ազգացն՝
ասելով, թէ արկին զդիտկունս բարեցն որ 'ի մեզ՝
կուր ծնասակարացն թռչնոց, այս է՝ այսոցն օդայնոց
որպէս զանկեալ զսերմն բանին 'ի ճանապարհին. և
զմիաբանեալ զկամս ընդ չարին՝ սբ անուանեցից,
իբրև ընմանակիցն առ 'ի նոյն շաւիղ չարին պատե-
րազմի՝ գուպար գաղտնամարտ մտացս օձտելոց, զոր

կա

ես զօրացուցի՛ գործակցել հնարից բանսարկուին.
Եւ ոչ ունէի աղերսել, թէ մի՛ լռել եւ մի՛ դադա-
րեր՛ ա՟ծ. եւ խորհեցան 'ի վ՟ր ս՟բց քոց եւ ասացին,
զոր 'ի կարգէ սաղմոսին է աղօթել. Բանզի յոյժ
պատեհագոյն է առնուլ զայսոսիկ 'ի վ՟ր բանուէ
մոլէկան դիւաց միշտ ճակատելոց՝ առ ներկայիս
խռովութ՟ի, եւ ընդ նոսին՝ նոցին մշակաց.
§ Յորոց դու տէր. քս՟՝ որդի բարձրեալ մեծ եղ. ա՟յ՝
պահեսցես եւ ամրացուսցես, երկնային զօրուդ
շրջափակութ՟բ՝ յա՟մ ընթացից խաբողին հողմոց՝ խա-
չիւդ լուսոյ զմեզ պաշտպանեալ. որ զի՝ թէ եւ զբո-
ցին յիս անօրէնութիք բազմօրինակք, այլ ոչ հայ-
հոյութիք. Որ ոչ հանդեար 'ի կորուստ նմանեցն
իմոց ամբարշտելոց, այլ ամենագորով թախանձմամբ
ընդ եղծման ջրողողն զազրագործաց՝ կրկին վշտա-
ցար, տաղտկալի զմահու ն՟ց դիպուածն քեզ դրե-
ցեր, ասելով զզարմանալիսն լողոց բան, ածեալ ըզ
միտս ոչ եւս յաւելից անիծանել զերկիր վ՟ս գործոց
մարդկան. Նա մխիթարիս մեծ իմն պարարեալ, ը՟
կեանս՝ անմաքրից եւ պարտաւորից սատակմին որեր
բեմն առակաւ դդմենւոյն՝ զանխայելն 'ի կործանե-
լիսն ցուցեր՝ ողորմած. եւ առ այլ ումեմն՝ նեղեցւ՟ր
սաստիկ վտանգեալ, ընդ յամրանալ անձրեւին առ-
ուրացողացն դարման. Նձառելիս ցուցեր բարու-
թե՟ տեսակս յեշ՟կաց տօնելիս 'ի վերջին աւուրս.
քո 'ի ձեռն առաքելոցն քոց, ողջոյնս հասարակաց
անհամբերութեանն հեռաւորաց. քաղցրաճաշակս հրա-
մայեցեր. Նա՛ եւ յիս ցօղեա՛ կենդանի զհոյրենի
զթութենցդ զտեր, զի եւ ես փրկեցայց քաւեալ՝

ամէ

ամենառատաքո այցելութեդ. Նուէրք ընդ հօր՝ հո-
գւոյդ սրբոյ փառք՝ յաւիտեանս. ամէն.

†Վ Երրորդին յաւելուած ներքին հեշտութ՝ նորին հոգւոյն, առ նոյն ողբերս մաղթանաց բանիւ. Ի խորոց սրտից իմոց՝ ընդ տղ. *Գլու. ԿԱ

1 Վաւ ընդերձէ ինձ բնաւն որ 'ի սաղմոսին այնպիսեաց բանիցն՝ 'ի կերպ աղկանել. որ 'ի նախատին՝ միանգամայն և 'ի նզովս ինձ յարակայցին, համապաղ երգել իմովս տաւղօք: Քանզի՝ զիա՛րդ արդեօք զշուք երջանկին ինձ դատապարտելոյս նմանեցուցից՝ ասելով ընդ նմին, թէ ո՛չ մերձեցաւ առիս թիւրեալն սրտիւ. Ո՛ իա՛րդ զկարգադրութիս տանցն՝ 'ի յայտմանէ զկնի թուելոցն զարհուրեցուցչաց՝ ընդ ակից կայից կանոնաց օրինաւորին՝ զինուորին և թագաւորին, և մարմնակին հրամանատուին, որք և երկնայնոցն են համբաւրէլէք՝ ասելովն, ո՛չ յաւսահատ եղէց 'ի կենաց պատմօղ աւետեացս և նորոյս աշակերտ՝ անմասն յամենաւսա բարեկարգութեց: Ո՛ իա՛րդ ըստ իրաւախորհ արդարոյն ընդդէմ մեղաւորացն՝ միշտ զինեցոյց առակաւ առաւօտին 'ի սկիզբն արթնութեն միշտ պատրաստական լինելոյ, որ և ո՛չ զանգամս մարմնոյս դանեալ խրատեցի. զիա՛րդ մատնակցեալ մեծին արութե՝ սատակեցից 'ի քաղաքի տն զանօրինեալսն, որ և ո՛չ զբռնեալ բերմս հոգւոյս իմոյ մեռուցի. Ո՛ իա՛րդ ստեցից դրողին չև յայտնելոցն, թէ ըղմոխիր որպէս հաց կերայ. զիա՛րդ որ ո՛չ միացուցի

մի

յիմոցս նըրից կաթիլ մի պղտոր՝ ը յստակ արտօսր
աղբերց երգողին՝ առաւել ը նմին, թէ զըմպելիս իմ
արտասուօք խառնեցի. և արտասուօք իմովք զան-
կողինս իմ թացի. Ո՜ րս ինձ գրեցից մեղօք մա-
հացեալս, յորժամ սիրողն տյ 'ի բոլոր սրտէ՝ զյանց
մունս նախնեացն իւր վարկանիցի, թէ մեղաք մեք
ընդ հարս մեր՝ անօրինեցաք և յանցեաք. և որ 'ի
վախճանն յանգի սաղմոս իբրաւամբք առ իս, քան առ-
իարայել: Որովք յորդեցայց դասիլ ը բարիսն,
յորժամ մարդկային հնարից այս դեղ պատուեցաւ՝
որ ոչ յիս գտաւ, 'ի գարշութէ կերակրոց 'ի մահ
սովեցեալք՝ և յաղախութէ ճգանց 'ի հոգւոյ նը
ւաղեալք, ըստ խորութե բնքնորէն կրօնից՝ հրէից
և հեթանոսաց. Ո՜ Տր՝ արդարութի իմ մնայ յա-
ւիտենանս, զոր ոչ բնաւ իսկ կատարեցի.
2 Դու զի մի՛ տաղտկացայց յամեալ 'ի բանիս, 'ի հա-
մառօտել զայն փութացայց. Ո՜ ինչ ունիմ
ասել 'ի տեղի բանիցն՝ զոր ամ աշունչ ձայնն նուա-
գեց օրհներգոյն դաւթի, թէ բոլորով սրտիւ իմով
խնդրեցի զքեզ. զիմրդ ը սմին զմեծն քան զայս
թէ յամ ճանապարհէ չարեց արգելի զոտս իմ. իբր
ընդ եղեալ և զայն մատուցից, թէ 'ի սրտի իմում
թաքուցի զբանս քո՝ ոչ զի մի՛ մեղայց քեզ. Որպ
զունայնութեցս իբր զլըութեց ճառեցից ընդ պար-
մաքրոց, թէ 'ի պատուիրանաց քոց իմացեալ, ատեցի
զամ ճանապարհս չարաց. Ո՜ Տր զհէ զոյն ճշմար-
տութի՝ իմում ստութեւս մշտնջենական երդմնա-
հարութի կարդեցից՝ ուխտեալ ը հաւատարմին,
երդուայ զոր հաստատեցի պահել զդատաստանս ար-

գործութե քոյ։ Ո՛ խաչդ ինձ հրեշտակ մահագոյժ
անհրաժեշտ վճռի զմնին պատգամ կրկնեցիր, թէ
հեռի է ՚ի մեղաւորաց փրկութի։ Ո՛ խաչդ չարս
խոկացեալ զաւրեացն գրեցիր՝ որք ՚ի տնէ առնուն
զնոյն հատուցումն՝ զայս տուն յեղյեղել, թէ բորբ
առնէ տէր ուղղոց սրտից։ Ո՛ խաչդ զհմաւստն
փոխատրութի անաչառութե՝ վրիպեցելոյս ինձ սահ-
մանեցիր. թէ զթիւրեալսն յափշտակութք՝ տանի
ընդ այնոսիկ, որ գործեն զանօրէնութի։ Ո՛ խաչդ
զմծաղեսութին պանծանս՝ ամաչեցելոյս ինձ պատ-
ուաստեցիր՝ ասել զնորայսն, թէ տր ոչ բարձրա-
ցաւ սիրտ իմ, և ոչ զօսան աչք իմ. և որ յետ սո-
րին պատմին ասացեալքն։ Ո՛ խաչդ զանճառն քան
զմարմին բան՝ ՚ի ցոյցս առից քաջալերութե վհատե-
լոց, ես դանձ գեհենին՝ ասել ընդ օծեալն տր հո-
գւոյն, թէ յառաջագոյն տեսեր, զի ոչ գոյ նեն-
գութի ՚ի լեզուի իմում. ՚ի սկզբնաւորն նախաձայ-
նեալ սաղմոսին՝ մինչև ՚ի լրումն աւարտման բնին։
Ո՛ խաչդ դասակցութե դժնեից մարդոց համաբան՝
այրս մահու և որդիս սատակման՝ բարբառիմ զբա-
րեշնորհին, ոչ ահա զատելիս քո՝ տր ատեցի. և ըղ
մնացուածն սորին կարգի։ Ո՛ խաչդ մեծաւն վըս
տահութե տօնելի վեհին՝ անձն իմ և դու աշխար
աշխարհի՝ զանդատ քո ոդի յառաջ ընծայեալ՝ մե-
ծացուցանես ը պաղեղոյն, թէ փորձեա զիս՝ տր
և տես, թէ իցէ՞ն անօրէնութիք ՚ի ձեռս իմ. և ըղ
յաւելուածն որ զհետ սորին։ Ո՛ խաչդ ես գո-
լով և յայլոց աղօթեմ ապրել՝ յուսացելոցն յամ
ձայնակցեալ, պահեա զիս՝ տր ՚ի ձեռաց մեղաւորի.

և

և ՚ի մարդոյ չարէ․ Ո՜ խորդ համբարձայց ՟է փա՛
ռաւորեալն մաղթել զք՛յ, թէ դու ես յոյս և բաժին
իմ յերկրին կենդանեաց․ Ո՜ խորդ իբր հանդիսա
ցեալ ՟է ձգնաւորին՝ զմրցանակն յաղթականի թա
գաւորին մատուցանելով՝ զառաւելեալն. քան զօրի-
նակ աղերս աղօթից, թէ ինձ սպասեսցեն արդարք
քո մինչև հատուսցես ինձ․

ՅՈ՛արեբանեալէ և այս իմաստ հոգևոր՝ և տրունի
գործոյն նմանի, որ զփորձիչն պատկառեցոյց,
յորժամ զա՛մ արհամարհեաց՝ և զսկզբնապատճառն
եղելոց միայն ընտրեաց՝ ասելով, թէ երանի ժողո-
վրդեան, որոյ տր ա՛ծ է նց․ Մեծ է և այս բարձ-
րութի շնորհի և զգուշական համարձակութի ըղ-
ձեալ երանութե, թէ տէր քո օրհնեսցեն զքեզ․
Ու՛զձայլ է և այս ընտանութ մերձաւորական հոգևոր
հաղորդութե՝ յա՛ծ յուսալ և՚ի նոյն արձանանալ՝
բանիւ սաղմոսին բերկրեալ, թէ զկամս երկիւղա-
ծաց իւրոց առնէ տր․ և զկարգ բանին կատարէ,
մինչև զողբալին և զպղծալին աղդեսցէ, թէ պա
հէ տր զամենեսեան որ սիրեն զնա․ և զա՛մ մեղա-
ւորս սատակէ տր․ ՚ի գլուխ ըման գրոց նուագա
րանաց սաղմոսին՝ իբր թէ զբրինակն իսկ եցոյց վե
ջին հատուցմանն արդարոց և մեղաւորաց․ Ո՜ ու-
դանկցորդք են միմեանց և զկնի երգեցել քս․ զի թէ
ընդունի զհեզս տր՝ և խոնարհ առնէ զամբարտա-
ւանս մինչև յերկիր, ապա ինձ որքան եղկութիք
կան առաջի․ իսկ եթէ հաճի տէր ընդ ժողովուրդ
սք, և բարձր առնէ զհեզս ՚ի փրկութե, ապա հեր-
քեալս ՚ի բարեմասնութեց ես՝ մեր հատուցայց․

իսկ

իսկ եթէ օրհնելի է ած ՚ի սբս նր տիրապէս, ապա
օտարս ես ՚ի մաքրութեց՝ ընդ որս դասեցայց. իսկ
եթէ ՚ի կենխերգեցն մերձ այսր եղեց յիշատակարան
ինձ կշտամբութե, թէ ոչ բերեցէք զոր սբք նորա: զի
ստուգութի խնդրէ որ՝ և կրկին հատուցանէ ամ
բաշտաւանեցն, ապա յորում գնդի ես գտայց՝ գե-
րեալս ՚ի գաղտնեաց գտողին չարեաց. Քանզի զոր
օրինակ տատանեին տագնապանաւ տերևք ունկաց ե-
ղևին ծառոց՝ շարժելք ՚ի հողմոց ուժգին բախե-
լոց՝ հոսեալք ՚ի խոնարհ, այնպէս ջանացայ ջարդել
զընթացիս իմոց վերարձակութե քաջաբեր ուղեշու՝
զյարմարեալս ձեռամբ անեղ մշակին: Ո՛ որ հաս
տատեցեր արմատացուցել վերստին դարձել նոր
պտղաբերութի անապականս, յանդաստան կենաց
խնամոց քոց կամիցդ՝ ամենապարգև Թագաւոր քո,
օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն.

+Մ_երտին յաւելուածոց կրկին հեծութե՝ նորին հանգոյն, առ նոյն ողբերգ ժողովոյ բանի: ՚Ի խորոց սրտից խօսք ընդ այ. *Բան. ԿԲ.

1 Ա_յԼ արդ՝ ընդէր ոչ ՚ի վերադրեցեալն սաղ
մոս նախաձայնական՝ և յայլ մարգարէիցն
մասն ինչ յօդեցից. Քանզի զի՞նչ վայելուչ
իցէ կերակրոյն, եթէ անզգայեալ ցաւովք
ուտիցեմ. և կամ զոր շահ սաղմոսն ունիցի, եթէ
ոչ ՚ի միտ առնուցում. Քանզի նզովեմ զիս ինքն ՚ի
նոսին, և ոչ իմանամ. լուացեալ լինիմ, և ոչ սրբ-
ծառանամ. արևու ծագել, և ոչ լուսաւորիմ. մեղ

Ճաշակեմ, և ոչ քաղցրանամ. ուտանիմ ընմանիմն և ոչ
բժշկիմ. միշտ կանխեմ ՚ի նոյն, և դատարկ երև իմ.
հանապազ ձաղիմ, և ոչ երբէք խրատիմ. ողջքիմ
դարձեալ, և ոչ զգաստանամ։

2 Արդարև՝ մեղք և անօրէնութիւնք իմ յիս, և ես
մաշիմ ՚ի նոսին, ըստ մարգարէին՝ որ ՚ի դիմաց
պարտաւորացն բանի. և տրտմական առակին՝ հին
ակոցն և նոր գինւոյն. Մինչ զի թէ սատակին անօ-
րէնք և մեղաւորք ՚ի միասին, ըստ եսայեայ ձայնին,
ապա և ինձ դժնէիս նոյն բժին հնդերձէլպհի.
Քանզի ասեմ զաղման, թէ հաւատացնէ այնցիկ՝
որ առաւել առնեն զանբարտաւանութի. և կցոր-
դեմ սմին զընթերցուածն, թէ օր տն ՚ի վր հպար-
տից և անբարտաւանից. ասեմ, թէ օտար եղեն մե-
ղաւորք ՚ի մօրէ, և որ ինչ կարգ սորին ցուցանէ,
յարեմ առ սմին, թէ կործանեսցին անօրէնք երկ-
րի, և ամբարիշտն բարձցի յերկրէ, և անիրաւք մեր
ժեսցին ՚ի նմանէ. Ո՛րքք ինձ կրդացէք առ ձայնն,
թէ զոր օրինակ վառի եղէգն ՚ի կայծականց հրոյ,
այնպս այրեսցին մեղաւորք ՚ի բորբոքել բոցոյն.
լացէք առ սաղմոսն, թէ արկցէս ՚ի վր նոցա կայ-
ծականս հրոյ. աշխարս պատմեցէք ՚ի բանս տծեան
վճռին՝ մարգարէին ազդեցեալ, թէ ոչ կամիցէք
լսել ինձ, սուր կերիցէ զձեզ. կոծեցարուք առ սաղ-
մոսն, թէ մահ հոլովեսցէ զնս. աղէ արտասուս ո-
ղորմ հառաչմամբ ընդ հեծութիս իմ յարմարեցէք,
յորժամ բարձրեալն ընդ ինէ և ինձ ասասցէ բա-
նին սաղմոսինն, թէ ժողովուրդ իմ ոչ լուաւ ձայնի
իմում. աւաղ կրդացէք Եշուառացելոյս յորժամ

այլ

այլ մարգարէ զնոյն դիցէ, վա՛յ նոցա՛ զի վաղեցին զինն. Բարբառ փողեցէք 'ի սիրտ մղձկեալ նոր աղաղակի, յորժամ տեսանօղն աստուծով ամաչե-ցուցեալ զիս կշտամբեսցէ՝ ընդ ապարասան տանն յակոբայ, տեսէք արհամարհօղք՝ զարմացարո՛ւք

եւ եղծարո՛ւք.

3 Այլ դարձուսցես եւ ամփոփեսցես զբարձրացեալ զսուր բարկութեան ահաւորիդ սպառնալեաց՝ 'ի սարտուցելոյս յերեսաց մեծիդ. եւ խնամօղք ա-ջոյդ բարեբաշխութե՛ առ իս ժամանեալ, օծուսցէ՛ կենաց պարգեւատրեսցես.քո՛ աղաչողիս. Նուքեզ փառք՝ յերկինս 'ի բարձունս, եւ 'ի մահացուաց յեր կիր 'ի խոնարհ, 'ի սահմանս բոլոր ազանց, եւ յա-

մենայն յաւիտեանս. ամէն.

+Սերոբէին յանէղանած հրեղէն հեծութե՝ նորին հօ՛րն, աստ նոյն տաղերս մաղթանաց բանի. 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ. *Բան. ԿԳ.

1 Բարերա՛ր եւ բազմագութ, մարդասէ՛ր եւ եր-կայնամիտ՝ միայն Թագաւոր, ընդ հօր.քում պատուեալ եւ օրհնաբանեալ տէր ամի, որդի այ կենդանւոյ. Նպաստատու միշտ խնամօղ կորստեան. որ ամենեւին անփորձ ես 'ի չարեաց. որ ո՛չ կամիս զմահ մեղաւորի. որ փրկութի ես 'ի քոց կամաց ընծայեցեալ. որ դարձուցանես զմրրիկ մեղաց՝ 'ի յօդ քաւութե, որ զհուր բարկութե՝ յանձրեւ փոխարկես. Որ զյետնեալ զկինն 'ի բարեաց՝ կրկ-նակի գոյիւ նահանջեր՝ երկեակ բնութի 'ի նոյն

ար

որձանի, ոչ խնկապէս ընդ անպարտսն, և ոչ համայն ընդ պատժաւորսն։ Որ զլուծումն ծովու սահանաց, իբր զկարկառս քարանց կառուցեալ՝ յեզանակեցեր։ Որ զկարծրանիւթ վէմն անապատին, ՚ի վէժակս վտակաց հոսեալ՝ բղխեցեր։ Որ զյորդանանու ջրոյն սրաշարժ վայրէջութի, հրաշաւոր անդրադարձութբ ՚ի յետնորդս հեթանոսաց լուացումն աւազանին՝ ՚ի թխկունս աւաքեցեր։ Որ զպատուաստեալ պարխոպն երկքովի, յօրինակ կործանման բանութեն սատանայի՝ իբր զթեթևութի յարդի ցրնդեցեր։ Որ զխասանկար ջուր նորին, ՚ի յաւակ այլայլութե՝ առ ՚ի բարին փոխարկութե՝ քանանացւոցն փրկութե՝ խորհրդական աղիւն համեմեալ անուշեցեր։ Որ զմեռեայն դառնութի, իբր զմնաց անհաւանութի, կենացն փայտիւ ՚ի քեզ յարմարել՝ պիտանի արարեր։ Որ զառեալն ՚ի գետոյն, ՚ի գըծագրութի անսահմանդ քո հրամանի անորակիդգունակութե՝ ՚ի նոր երանգ բոսորային՝ մածեր արիւն ՚ի ցամաքի։ Որ զանկենդան ցուպ գաւազանին, ՚ի կերպարութի՝ առ ՚ի զքոյդ մերովս նկարագրիլ՝ այլև յօտարազնիցն ընտրութի ՚ի տիպն ապաթոյն կերպիւ վիշապի՝ նմանեալ ցուցեր։ Որ զերջանիկ ձեռն աջոյն մովսիսի, ՚ի ցոյցս տեսութե ապադայից հրաշից մարդեղութեդ քո՝ բարձրելդ, և քեւ՝ ախտաւոր մարմնոյս մաքուր լինելոյ անփոփոխ փոխատրութե՝ կրկին գուշակեցեր։ Որ յայտքանեացս շրջադրութի ։ բարեխնամապէս արուեստիւ սիրոյ՝ զանակնկալն գիւտ մեղաւորաց կորստականաց նշանակեցեր։

2 Օրհնեա՛լ ամենագութ, որ բուսուցանես յերկրէ
դալարի, զմեռեալն՝ յանշնչականէն. որ զան-
շարժն՝ իբր զընթացող կառավարես. որ յանարգ ար
գանդէ՝ կոչես.քեզ պատկերակիցս. որ տաս պատա-
նեկիդ՝ ազորիս ըմբոշխնելիս. որ յոյս մերոյս՝ հերս
ընծայես. որ զաղարթ սևութե վարսից. 'ի ձեան
կերպարան զարմանագործես, ցուցեալ՝ թէ առ ամ
սահման հեռաւորական, յաղթող ես հզօր. որ փո-
փոխես զչըթունս բնաւորականս, ըստ բանին յո-
բայ, 'ի կամս հաւատարիմս. Որ սասանես զերկիր.
և զսիւնս նորին 'ի հիմանց, նշանակեալ հաստատու-
ծին գոյին՝ թէ դու միայն մնաս անկոփնչելի. որ հո-
լովես զտարերս՝ իբրև զանցաւորս, և դարձեալ 'ի
նոյնն կապես՝ իբրև զյարակայս, յայտ արարեալ՝ թէ
և առ մեղաց բազմութի՝ դիւրապէս ունել կամ
թողուլ՝ դոյնպէս զօրաւոր իցես. Որ զլուսեկին
անզգայ էութի՝ իբր երասանաւ իմն դաստիարա-
կես, երևեցուցէ այնր իբր կերպիւ՝ թէ զընուէս
չար դիմեցումն՝ յորժամ և կամիս՝ հանդարտ առնի
ցես. Որ զանբարբառ բոլորակ լուսնին՝ կարգես
ունայնս և պատարունս, լուսաւորել զպատճառն
առ աւետիս տեսողաց՝ թէ 'ի նուազուէ բարեց ըղ
պարտաւորս մարմին՝ դու ածես 'ի լրուն առաջնա-
տեղծ հարստութեն. Որ զպատկերս անխօս սա-
տեղաց, իբր զդասակս դոյզն հօտից՝ տրոհես և ժո
ղովես, յոյս իմն կենաց առ այս խորհրդաբերեալ
քաղցրահայեա՛ց տեսութի, թէ՝ և անաղաչաւորաց
լեզուաց՝ կարողապէս բաւես ողորմել։ Որ 'ի մէջ
մահու և կենաց՝ շաւիղ վստահութե ուղղես 'ի

ծովու, վկայութի՛ն եղեալ հաւատոյ, թէ՛ և յան-
կասկածաւորն վայրի՛ քեզ պաշտպանիմք անդայթա-
գելի. որ իբր զջուր կալթայեց 'ի հրոյ եռացեալս
որպէս զմեղաց մրրիկ պղտորելն բռնի՛ կամաց քոց
խափանեցանես. Որ հայիս յերկիր և տատանես զնա,
զի անբանիցն՝ զմտաւորս զպատուացուցանես. որ իբր
զակատ մի անձուկ նաւի՛ 'ի մէջ շարժման ալեաց՝
զանբաւ թանձրութի գետնոյս դրդես, որով ծա-
նուցեալ լինիս ամենից հաստատուն ծոց՝ թէ իցես ան-
երկբայելի, որ 'ի բան քո զօրեղ՝ հիմնացեալ ունիս
զնա: Որ սերմանես զարտաշնչացեալ մարմինս յերկ-
րի, և զնոյն անկորուստ պահեալ՝ կրկին կենդանա-
ծընես. որ ապականացուս աւանդեալ՝ անեղծս ըն-
դունաս. որ ընդ մահացու նիւթոյս՝ ընչաւոր կե-
նաց խառնես, որ հրամանաւ ակնարկութե՛ 'ի խուն
վայրկենի կազմեցեր պատրաստ կացուցեր զանզոր
դութիւն ամենից եղանակաց. Բա՛ւէ զօրութի և
կարողութի, որ շրջանակես զժամանակս ամաց հո-
լովման աւուրց՝ յայլ նմանութի բարեպատեհ տեսա-
զութե. Որ կարգաս զանմռունչսն: իբրև զկենդա-
նիս. որ ազդես միայն, և նոքա ընթանան. որ միայն
հեռուս անկանես անձայն արուեստին հնարագի-
տութեան՝ մէգ և առաւօտ: Որ յետ նախակարգ-
յօրինուածոյն անջնաստեղծ լինելութեն, արարեր
զփառաւորեալն մեծամեծս հրաշակերտութիւն հան-
դիսից, ըստ դրոյն երջանկութե կանխահնարացն
պարմացման, այլ իմն գոյացութի տօնելի տեսա-
կի՛ անեղծ աշխարհագործութե և ս քան զայն՝
'ի մարդանալդ, որոց ո՛չ գոյ թիւ.

3 Որ ահա զձեռս մեր՝ քեզ գրեցեր · որ զարդա-
րութիւնս մեզ շնորհեցեր · որ ընդ քեզ կրե-
ցեր զհաշտութիւն մերում փրկանաց · որ ոչ երբեք
լքանիս յողորմութենէ, դարձո զամբարշտեալս՝ 'ի
պաշտօն բարի երկիւղի, զթմրեալս՝ 'ի զգաստութ̃
արթնութ̃ սրտի · զանմաքրեալս՝ 'ի սրբութ̃ պայծա-
ռութ̃ կերպարանի · զաղտաբծեալս՝ յանբծութ̃
հանդարտական ս̃ք պատկերի · զբեկեալս յողջութ̃,
որ 'ի դիպմանց ոչ խորտակի · զլացեալս՝ 'ի խնդութ̃
զուարթութ̃ անտխրելի · զյուսահատեալս՝ 'ի սէր
միաւորից անքակտելի · զամաչեցեալս՝ 'ի վստահութ̃
հաստատութ̃ անշարժելի · զխաւարեալս 'ի լոյս ե-
րանութ̃ անմեկնելի · զմահու գերեալս՝ 'ի կեանս,
որ ընդ եղծմամբ ոչ անկանի · Ո՜վ փառաւորեալ
անուն քո՝ յիսուս, խառնակեալ յամի ընդ հօր
և ս̃բ հոգւոյդ մ̃ծ՝ 'ի բարձունս երկնից և 'ի ստորինս
երկրի՝ և 'ի բնակիչս նց, յաւիտեանս յաւիտենից ·
ամէն ·

† Ս երգարին յառաջադրածս կցկից հեծութ̃՝ նորին հանգոյն,
առ նոյն ողբերգս մաղթանաց բանի · 'Ի խորոց սրտից խօսք
ընդ այ · Բան · ԿԳ ·

1 Նաւ արդ առ ո՞ւմ բան՝ յամի ուղիղ եմ ա̃ծ ·
իրաւամբք դատիս · արդարութբ̃ կշռես ·
ճշմարտութբ̃ չափես · օրհնութբ̃ հեռանես · բար-
ւոք ընթանաս · առատութ̃ սփռես · յստակու-
թի կամիս · լուսաւորութ̃ համբերես · փորձիւ յանդի-
մանես · երկայնմտութբ̃ քննես · Ա՛չ ուժիւ ներգութ̃
և

և ո՛չ գոռոզութի, այլ ամենայն հեզութի, հան-
դարտութեան և ողորմութեան։

։Մարգարացար վերին իմաստութի անայլայլական
հօրդ հանճարոյ՝ կրկին վկայել անզեղջ դաւես-
ոյն՝ յորդեգրեցելոցն շնորհօք ըստ բանին սրբու-
Թեան՝ որ աւետարանաւն կենաց ՚ի քէն ընկալաք.
որ ո՛չ ՚ի կոծելն ողբացի, և ո՛չ ՚ի փողելն կաքաւեցի.
Ասացեր անօրենիս, Թէ մի՛ անօրինիր, և ես ՚ի նոյն
չարիս պնդեցայ. մեղաւորիս, Թէ մի՛ ամբառնար եղ-
ջիւր ՚ի բարձունս, և ես զընդդէմն քեզ գործե-
ցի, և ո՛չ զգացի երբէք զառածելս, Թէ ՚ի ձեռսին
քո են եղջիւրք արքայութե՝ հպարտից ամբարձե-
լոց, խոնարհեցուցանել և բարձրացուցանել, զի ամ
բակումայ, դաւԹի և զաքարիայ. Օրհնութի ինձ
կամեցար՝ ողորմած, և ես անիծեալս մեծ տարա-
գրութե խոստովեցայ յարժանին ինձ մասն. սիրեցի
բարկութի, և ո՛չ բարութի. շօշափեցի ըստ գրոյն՝ ըղ-
խաւար, և ո՛չ զլոյս. կենդանի ձայնիւդ քո՝ գըլԹոյ,
ապառումս պատասխանեցի. Զորդին անմահ ա-
սացեր՝ բանիւ Եսայեայ, և զհուրն՝ անշէջ, և զխեշ
տամբուԹին՝ անվախճան, և զտեղին՝ յաւիտենից,
և զօրինակ նմին՝ տանկալի, և ես ո՛չ իմացայ, զի ստեղ-
ծողին. և ո՛չ մտաւեցի. այլ ՚ի մեւայլ մտաւորական
կուրուԹե գնացի. Ցուցեր մարգարէին, Թէ
զօրհնուԹի սատացի՛ որ զօրէնս դնէ, և ես համառօ-
տել զնոյն փուԹացայ. Առձան հոգւոր վեմի գը-
րեալ մատամբ քո՝ տէր յո՛. քս՛, զդաւիԹ իւրովքն
բանիւք կանգնեցեր, աւելորդս ինքեան ընտրուԹն
առ սոյն, Թէ պահեցի զօրէնս քո յամենայն ժամ

քո

յաւիտեան · անդրադարձու է բանին միջնորդնել
զկրկին հաստատութին , թէ և յաւիտեանս յաւի-
տենից · ընդ որս՝ և զսորին նմանիս պարծանաց՝ ու-
իմս խրախոյս , և ոչ զկծեցայ · Ճեպեցայ ՚ի տունս
բաշխողու, և ոչ այլ · ՚ի յերկուս հետս երկմտութե՝
կրկին կաղացի կասեալ ՚ի բարեաց, ըստ երգիծանե-
լոյն հեղիու · Առնիմ զմովսէս իւրովքն օրինակօք՝
եկեալ ՚ի մեռելոց, և զտասս մարգարէիցն՝ գրեալ
՚ի յոգի, և զմատեանս առաքելոցն՝ ըստ մտացս մատն
յեռեալ, և զտրդ հասարակաց՝ կտակաւն աւետեաց՝
յարուցեալ ՚ի թմրմանէ անթիւ ննջեցելովք · և ան
հաւատագոյն քան զհնգետսին եղբայրակցութիս այնր
մեծատան , որ է առակ իմն յարմարական, նմանեալ
զզգայականացն մասանց՝ անողորմիցն յղփացելոց, մե-
նացի իբրև զաղ դարբնաց անսասան՝ յամառեալ. քա-
րացեալ սրտիւ, որպէս օրինակն է բելիարայ, և ոչ
ապաշխարեցի ·

3 Այլ աղդեամ վերստին առ սոյն կերպարան լքել
կրկին ողորմութի՝ բա՛րի, ա՛հաւոր, մարդասէր,
խնամակալ, կենդանի, ամուր, լուսաւոր, և անվախճան
թագաւոր · զօրութ՝ պանծալի խաչիդ խորհրդոյ,
՚ի կարծրացեալս մեղօք անբեր անդաստան՝ երկիս
մանցս յիմարութե և անպտուղ սրտիս լքութե · զի
առեալ նպաստ օժանդակութե ՚ի գթութե կամաց
ամենակալիդ, որով տացէ բղխեսցէ հոգիս, ընծայ
եալ աչաց վշտագնեցելոյս՝ վտակս արտասուաց ար-
բուցանողաց՝ ինձ ՚ի փրկութի և ՚ի մաքրութի, և
քեզ ՚ի հաճութի ընդունելութե՝ ամենապարգև
տրդ բոլորից, փառաւորեալդ յաւիտեանս · ամէն ·

Եւ

+Ս̄ երարին յառեալուած նեխին հեծութ՝ նորին հոգւոյն, առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի. Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ․

*Բան. ԿԸ.

Արդ՝ ես նախնիս ամբարշտաց · գլուխ մեղաւորաց · պետ անիրաւաց · առաջինս պարտաւորաց · պատկեր յանցաւորաց · ատիկեցիս ըստ փառաւորութե , այլ ոչ ըստ բարերարութե , ահա զանճառիցն իմոց ճառեցի · զպատկառելիսն խայտառակեցի · զգաղտնիսն հրապարակեցի · զծածուկսն յայտնեցի · զթաքուցեալսն ցուցի · զամփոփեալսն տարածեցի · զդառնութես մաղձ՝ ժայթքեցի · զգործակցութի չարին՝ մատնեցի · զամբարեալ թարախ վէրիս՝ քամեցի · զխորս պարտեց իմոց՝ ծանուցի · զպատրուակն կեղծեաց՝ առի · զքօղ տըգեղութեն՝ վերացուցի · զամօթալեացն զգեստ՝ մերկացուցի · զգարշելիսն՝ յանդիմանեցի · զմիուրն մահու՝ փոխեցի · զպալարս հոգւոյս խածուածոց՝ քահանայապետիդ քո բացի · Յանձինս վտանգ՝ ոչ անխայեցի · մարմնոյս սիրոյ՝ ոչ աչառեցի · զարմատն հընութե՝ տեսիլ արարի · բնութես կարեաց՝ ոչ ողորմեցայ · զխաբէութեն կապ՝ լուծեցի · զդղեակ սրտիս՝ քանդեցի · ընդ կամացս որսոյ՝ իբր ը̄ դարանակալի մահու՝ կռուեցայ · զպահեստ անյայտիցն՝ արտաքս հանի · զմթերիցն գանձ՝ մեծին գուշակեցի · զդատախազն՝ դատաւորին հանդէպ կացուցի · զապանեացն զփորձ՝ այժմէն իսկ գտի · զդաշն կործանողին՝ կտրեցի · զուխտն խաբողին՝ ցրուեցի · զկատարած մարտին յաղթութեան՝ ՚ի քեզ տր յս՝ ապա-

տանեցի · զպատերազմին խումբ՝ գրգռեցի · զդի
մադրութիւն դիմեցմանն՝ բանիդ ո՛յ յուսա-
ցոյ · զխաւարասիրացն փաղանգ՝ լուսեղինացն
զինուց սադրեցի ·

3 Նուարդ՝ ստեղծի՛չդ ամ եղելոցս որդի բարձ-
րեալդ ո՛յ, զասուէն դարուլեալս յայսպիսեաց բա
նից, և զհարուածելս յայսքանեց գանից՝ մի՛ կշտամ
բեսցես կրկնակի դատել ՚ի մեծի աւուրն · Նա հա
հը՛ զօր անքննին անճառ բարերար Թագաւոր անմահ
ու այս կերպ պատկառանօք ՚ի՛նքնապարսաւս խոնար
հութե, որ ինձէն զանձն՝ մեծաւ ձաղանօք յորդի
դատեցի ; լի՛ց նուաստաւք այսր մատենի՝ անարգանօք
ամօթոյ՝ զդէմ մին սատանայի, և զերես կերպի պատ
կառեցելոյս՝ նշանաւ խաչիդ զօրացո · Մխեսցի կը
նիքդ լուսոյ՝ ՚ի գեղ տեսակիս · ամրութեդ նշան հաս-
տատեսցի՝ ՚ի տիպ դիտակիս · երևեսցի կենացդ փայտի
ձևասցի ՚ի պատկեր այտիս · արուեստդ հրաշից՝ ՚ի
ճակատիս շուք նշանակեսցի · Մի՛ այլայլեսցի յե-
նէն՝ դրոշմդ լուսապաճոյճ · մի՛ բարձցի ՚ի տեսանե-
լեցս բեքաց՝ ճաճանչդ օրհնութե, մի՛ մերժեսցի ՚ի
գլխոյս՝ առհաւատչեայդ վստահութե · մի՛ սասանես-
ցի ՚ի բերնոյս ամրութե սեմոց՝ փակք ոննագրութեդ ·
Պահպանակդ երկրպագելի ՚ի զգայարին սրտիս մի-
ասցի · չորիցս նիւթոց խմոյս գոյութե, քառաթևիդ
նշոյլ աղեսցէ · ձեռինս կարկառման, փրկչիդ իշ-
խանութի օժանդակեսցէ · մատուցման հասարակածոյ
մատինս, խորհրդարանդ համարձակութե բարեգոր-
ծեսցէ · ՚Ի մեկնելս խման ; մի՛ հեռասցի սրբու-
Թիդ · մի՛ լքցի պատիւս՝ ՚ի պատւին պարտաւորիս ·

մի՛

մի՛ մերժեսցի ՚ի յոգւոյս՝ անդաւաճանելի փրկու-
թի. մի՛ ընջեսցին գիծք կենդանատուին՝ ՚ի քո
գրեցելոյս շնչոյ. մի՛ եղծցի նկարուածն արեան զօրու-
թե՝ ՚ի տխրատեսիլ խորանէս. ընդ իս բնակեսցէ յի-
մում գերերգմանին. ՚ի ծորել մարմնոյս թշուառի,
ծուածն շնորհիդ առ իս պահեսցի. ՚ի նորոգութեն
աւուր, որպէս հանդիպեցայց փառաց փեսայիդ. ՚ի
քոյոց այտի ծանուցայց. քոյովքդ վառատկօք պըճ-
նեցայց, երախտեօք մեծիդ յարդեցայց, աւագինին
զգեստին պերճացայց՝ քաւեալ ողորմութբ. Աստ
բարեգութ, զվերարկուդ անապականութե, տա-
ժանելեացս մեզօք մարմնոյս. մի՛ յարիցէ ընդ քոյս
բանաւորկուին. հնացուցիչ հոգւոյս վատնեսցի. խա-
ւարաբնակացն պատիրք՝ մի՛ զիս վերերեսցին.
Օրհնեսցի անուամբ քո գըրթած վիհն իմ հան-
գըստեն. ողորմութբ քո լցցի դուռն իմ գերութե.
ընդարձակեսցի քեւ ինձ տեղին թշուառութե.
անդ որը եղիցի խընամող ինձ բանտն բարկութե.
սնուսցէ զիս առ յաձնումն՝ արդանդն մթութե.
յուսով քո շտեմարանեսցէ զիս՝ յարկն այն անձ-
կութե. ձեռամբ քո պահեսցայց՝ ՚ի խշտին տարտամու-
թե. թեւօք քո ընկալայց՝ ՚ի տունն տագնապի. դու-
գովեալ զիս՝ ՚ի սենեակն վտանգի. Նշանս ինձ աս-
տանօր՝ ՚ի թիւս հազարաց, զի երբեմն էի վերնայ-
ին, և այժմ անդնդային. երբեմն տօնելի, և այժմ
աշխարելի.

3 Նա և արդ՝ կրկին դու օրհնեա ՚ի բոլորից դը-
եց՝ յերկնայնոց և ՚ի սորընայնոց՝ և ՚ի սանդարամետա-
կանաց մեռելոց՝ անպարտականդ այս տարագրութե.

Ես վրիպեցայ․ ես օտարացայ․ ես յիմարեցայ, պարտեցայ, և խոտան գտայ․ ես լքայ, կամեցայ, և կործանեցայ․ ես մոլորեցայ․ ես մատնեցայ․ ես մերժեցայ․ ես խորթացայ, գերացայ, և գայթագղեցայ․ ես նզովեցայ․ ես թշուառացայ, արբեցայ, և վատթարացայ․ ես ընկլուզայ․ ես խափեցայ․ ես անօրինեցայ․ ես ապականեցայ, մահացայ, և իսպառ եղծայ․ չիք քո առ այս՝ ինչ մասն չարի, որ ես միայն անփոփոխ բարի․ Արդ՝ կամք քո յիս, և խաւարն ինձ ճառագայթ․ ճրագ յուսոյ քո անդ, և գիշերն վաղորդայն․ մարմնոյ քո հաղորդեալ, և յամօթոյն կարծեաց ապրեալ․ Իսկ ես ոչ գրեմ զանձն իմ կենդանի՝ վասն անփախչելի վախճանին․ դարձեալ՝ զիս ոչ վարկանիմ կորուսեալ՝ վասն աներկեան նորոգմանն․ Որ և փակեալ համարիմ ինձ զելս կենացդ՝ վս̄ անքաւելեացն պարտեաց․ դարձեալ՝ բացեալ ինձ դըրախտըն՝ վս̄ փրկութեանն աւետեաց․ քանզի ոչ այն քան վհատութե̄ն գոյժ տագնապէ՝ որչափ փըրկութեանդ քաջալերեալ ձեռն կարկառէ․ Արդ՝ տուր տէր՝ տուր ողորմութի̄, առ ա̄մ ձայն գոհաբանեալ, օրհնեալ յաւիտեանս․

ամէն․

†Սերովբէին յաւելուած նշխին հեծութէ՝ նորին հոգւոյն, առանձին ողբերս ծաղկեալոյ բանի. Ի խորոց սրտից խօսք ընդ այ. *Բան. Կ.Օ.

1 Արդ՝ որ ոք և առցէ զայս դեղ մաղթանաց
այսր մատենի պարկեշտական պաղատել
սովաւ, եթէ ՚ի մեղաւորաց լիցի մատուցեալն,
եղիցի և ես խմոյս բաժնին կցորդեալ նմա. իսկ
եթէ յարդարոց գուցէ յառաջեալն, գտայց և ես
սովիմբ՝ ընդ նմին ողորմեալ նովաւ. Ապա թէ եր
ջանկացի այնպիսին ինքեամբ՝ ինձ միայնոյ գրեալ
զեղկութիւն, և ես ինձէն վկայեմ այսմիկ. Բայց
յիշեսցէ նա զստողումն և զքանս նր զհոգեշունչս,
թէ ո՞վ ոք վստահացի սիրտ ըք ունել, և կամ ո՞վ
պրծեացի մաքուր լինել ՚ի մեղաց. և զի ոչ յորեաւ
մարդ երկրածին՝ ազատել ՚ի պատասխանեաց. և ոչ
ընտիր ինքնարշաւ վազելքն, և ո՛չ թէ և ՚ի թուիչս
ամբարձման թևոց բերիցի. առ որ զգո՛յշ լինիցի
կրկին երկուցել ՚ի վիմին իսկ հաստատութե՝ ու
սեալ ՚ի սրողսե, գուցէ անկեալ ՚ի յերկիր՝ սահմա
նողի այսմ կանոնի խուադատի կշռել նմանեսցի.
Եւ առցէ զայս կշտամբութի մաքուրն՝ նիւթ պը
սակաց, առ ՚ի չիջանել անընտրողաբար յանձեռնհասն
բարձրութե. և պատժապարտն՝ առիթ ազատութե,
որով ամբարձեալ ՚ի կործանմանէ հոգևորական մա
հուն՝ ապրեսցի յուսով. Իսկ ինձ եղիցի պատուհա
այս բանի՝ արձան փորագրել՝ ամենեքին անեղծա
նելի. որ փոխանակ իմոյ եղկելւոյս անձին մահաց
ուի՝ անդադար հնչմամբ հեծութե լալոյ՝ առանց

լռե

լուելոյ միշտ աղաղակէ․ լիցի՛ և ոսկերացս քակտեցե-
լոց 'ի հողապատեն շիրիմ վերարկու իմ՝ անմռունչ
ձայնիւ զայս խոստովանել․ հասցէ և մարմնոյս 'ի
հողլուծելոյ՝ բարբառով իմն անաղդելեաւ՝ ծած-
կատեսիդ զայն պաղատել։

2 Տէ՛ր գթութեանց, աղբի՛ւր ողորմութեանց, պարգևք
բարութեանց, որդի՛ բարձրելոյ տէր յս քս ողոր-
մեա՛, խնայեա՛, մարդասիրեա՛․ նայեա՛ 'ի վտանգս․
ակնարկեա՛ 'ի բեկութիս․ խոնարհեցո՛ 'ի թշուառու-
թիս․ տե՛ս 'ի տարակոյս անձուկհասս տագնապիս․
հասի՛ր հաղորդել կորստականս կարեաց․ Շօշա-
փեա՛ բժշկապէս զամենաթշուառ ախտաւորութիս․
ունելն մատուսցես հաղորդութբ՝ ողորմադ հեծու-
թեանս․ լո՛ւր 'ի խորոցն անդնդոց մահուն դերեզմա-
նի՝ անմռունչելի հառաչմանս․ մտցէ՛ յականջս ամենա-
լուր լսելեացդ՝ ձայն պաղատանաց վտանգեալ անձա-
մբս․ Ու վս զի գրաւական կենդանութեան անա-
պական է, անփոփոխ լիցի և սիրոյդ քո գթութի․
կցորդ լեր հեզութբ՝ ուժանաւորս տկարութեան․
Մեռեալ պատկերիս՝ մի՛ ոխս պահեսցես․ ընդ ան-
շունչ կերպարանիս մի՛ 'ի դատ քննութեան մտցես․
մահու տանջեցելոյս՝ մի՛ հարուածս յաւելցես․ ըն-
բեկեալ խեցեղէն անօթոյս՝ մի՛ ուժգնութբ մար-
տիցես․ վճռեալ կոչկոճելոյս՝ մի՛ բարկութի կրկ-
նեսցես․ կործանեալ շինուածոյս՝ մի՛ պատուհաս մա-
տուսցես․ շանս սպանելոյ՝ մի՛ քարինս արձակեսցես․
լռելոյ ջախջախելոյ՝ մի՛ սաստիկս որոտասցես․ հողոյս
անպատուելոյ՝ մի՛ իբր ամբարհաւաճի ուժգինս մը-
ռընչեսցես․ Զմոխիրս մերժելի՝ մի՛ 'ի դատ ընտ-

րու

րուն կոչեսցես · զփոշիս ցնդելի՝ մի՛ իբր զքո դի-
մամարտ դարձուցես · զտիղմս տաղտկալի՝ մի՛ իբր զոսոխ
վարկանիցիս · զզարշութիս անդոսնելի՝ մի՛ իբր ըզ
բռնամարտիկ վանեսցես · զխեղճս ՚ի բաց ընկենլի
մի՛ նիւթ գեհենին պահեսցես · զայսքանեաց բազ-
մապատիկ բանից կշտամբեալս՝ մի՛ վերստին յան-
դիմանեսցես ·

3 Այս ամենաթշուառ և խաւարապատել շիրիմն են
ահա սրտաբեկ և յոքնաթախիծ արգահատաւ-
թիք · հաստատեսցէ օրհնեալդ քո բան՝ անփոփո-
խական լինել, ըս սրտի արգահատելոյս · քանզի և
այժմ մինչ կենդանեօքս խօսիմ, մեռեալ եմ անհա-
սիդ · ով ՚ի կորուստ մահու սատակման՝ ամենազօ-
րիդ հրամանի՝ անեղծ եմ հաւատովքս · Արդ՝ ա-
ղաչեմ զքեզ՝ տէր յս քս, հայեաց յիս ողորմութբ,
և մի՛ թողացուսցես լինել տնակից ինձ բելիարայ ·
և զմահաբեկոյս տապանին ազդուամբ անկենդանա-
ւորին թնդման՝ թշուառ թաղման՝ աղաղակ ձայն ի
հառաչման լալեաց՝ քեզ հաշտեցուցչաց՝ յարդեսցես
լսել՝ միոյն բարեգործ, հոգեսէր, հզօր, մարդասէր ·
և հոգիդ քո բարի բնակեսցէ ընդ իս՝ լոյս առնե-
լով ինձ ՚ի խաւարի · Մնասցեն ընդ իս կենարար
քո կրից պաշտեցել մասունքդ, զի իբր զաւանդ գան-
ձու զիս պահեալ ՚ի քեզ, կենաց նորոգման ընծայե-
ցուսցեն · օձառք անվատնելի զինուց ինձ պատկա-
նեսցեն, ընդ իս յարակայեալ քարինք պարսից՝ հո-
գևոր հնարից՝ զչարին հալածել զգունդ · Մարտն
որ առիս՝ քև տէր վանեսցի · զի եթէ յարիցէ ՚ի վե
իմ պատերազմել, տեսանել զքաղաքն ունայն ՚ի զօրաց՝

և

և զաղքատաչխանացն գործի տուաձայն, զ.քեզ մր ու-
նիմ մշտնջենաւոր և աննիրհելի պսակաւն։
4. Ո՜վ եթէ այժմ իսկ կամիս արադեալ յառաջ
քան զօրն կատարածի, և անշաւիղ արգելան ինձ
պատրաստեսցէ, առաքեմ զաղօթսն տրտնջականս՝
նախն գան մահու. եթէ 'ի վայր զեռ հնարի կործա-
նել, զծնրադրութի արարչին. եթէ 'ի մոխիր երկրի
թաւալել ձեռն բերիցէ, երեսացն մյ 'ի նոյն մա-
ծուցումն՝ զնա հերքեսցէ. եթէ վաստակս ինչ ցա-
ւոյ նեւթեսցէ զքրտունքն յուռթի արեամբն զան-
գեալ փրկչին աշխարհի՝ զնա խունեսցէ. եթէ յըն-
թացից բարեաց զշունչս իմ պատանդեսցէ, կապանք
ամենասուրբ զծին՝ զնս արձակեսցէ. եթէ յուրացու-
պտրգևաց լուսոյն բռնադատեսցէ, հայհոյութեն
համբերութի յամծամարտիցն՝ զնոսին դը նոյն կար-
կեսցէ. եթէ հարու.ծանեալից դաղանաձիգ զինուց՝
ինձ արձակեսցէ, կարթ հնարից աղեղան փառաց հօրն
կապարձից՝ նախն պատահեսցէ. Եթէ քողով լու-
սոյ խաւարականի՝ մտանել ընդ այս անամօթեսցի,
կուփուամն գլխոյն ձորձով պատեցեալ լըմանն ամե-
նից՝ զնա տանջեսցէ. եթէ մոլեսցի զվատահութի
ձեռին կապել, եղեգն մատուցեալ 'ի յաջ գդյա-
ցուցչին՝ զնա չորչարեալ ըմբերանեսցէ. եթէ ձա-
ղանոք այպանման՝ զիս կատակեսցէ, տանելն ծաղու-
ամենազօրին՝ զնա հինպնեսցէ. Եթէ բժժանօք
ինչ յուռթից՝ կ.խարդել խորամանկեսցէ, ապտակն
դիմաց հզօրին մյ՝ զնա սաստկապս ամաչեցուսցէ.
եթէ 'ի մուտս գիշերային մթութե՝ խաւարաւ խա-
բէութե լինեալ մարտիցէ, 'ի ձառագայթից լուսոյ

երևման քո՛ տէր, խայտառակեսցի․ եթէ ՚ի միջօ-
րեական տապոյ փորձութեցն՝ արեգակնակէզ վառ-
նից խորշակին՝ զիս ՚ի յորմատոց խախտել կործեսցէ՝
՚ի զօրութէ նշանիդ լուսոյ խլեալ գօսասցի․ Եթէ
՚ի վիճմանն շնորհէ ունայն զիս առնել հնարաւորես-
ցի, թուքն զոր ընկալաւ տէրն քրովբէից ընդ մե-
ղաւորիս, զնա պատկառեցուսցէ․ Եթէ ժանիք
խածօղք ինձ ցուցանիցէ, լռութե երկնաւորին բե-
րանոյ՝ զնա պապանձեցուսցէ․ եթէ խածմունս աղ-
ուականս հոգւոյս ազդեսցէ, բևեռացն հարմունք
հաստատողին բնաւից՝ զնա կսկծեցուսցէ․ Եթէ յըն-
թացս անխուութեց խորհրդոց զիս մոլորեցուսցէ,
սևեռք ոտից անհասանելւոյն՝ զնա կապեսցէ․ եթէ
հրապոյրս ինձ դժնեայս արբուսցէ, քացախն ը̅ լե-
ղւոյն խառնել ՚ի յարբումն բարերարին՝ զնա դառ-
նացուսցէ․ Եթէ առաջին ճաշակմամբ փայտին
զիս դատեսցէ, սոսկալի խորհրդով խաչին ըմբռնեալ՝
իսպառ պարտաւորեսցի․ եթէ ընդ վրէժ ը̅դէմ հնա-
զանդութ̅ե տ̅ն հրամանի զանձն իմ ուսուսցէ, բե-
րումն պարանոցի անսահմանելւոյն՝ զնա կործանես-
ցէ․ եթէ ՚ի մահ սատակման զիս վանեալ վիրաւո-
րեսցէ, սատուար տէգ զինու մխելոյն ՚ի կող՝ ստեղ-
ծչին ադամայ՝ զնա հերձեսցէ․ եթէ երկամբք վէշ-
տաց դժոխականաց զիս պարփակեսցէ, պատանացն
կտաւ՝ էից ունողին՝ զնա ըմբռնեսցէ․ եթէ յատա-
կըս մահու հայել զիս խարդախեսցէ, բնակել կեն-
դանւոյն ՚ի վէմն մահու՝ զնա մեռուսցէ․ եթէ խըն-
դասցէ ը̅ մարդ կորէնս իմ գայթագղութի, կըկին
կորուսցի կըրկնամէն կեանս, յը̅ մանամահն ած յարուցել

վա

փառօք՝ ընդ իւր նորոգելոց զբնաւ մահացելոց. Եթէ ընդ լուծանել փոքր կարգանաց հաւասարամէ-ից՝ թեւակերեալ, դողացեալ կրկնել վերստին խոկոյն Է վերջին շղթայս անզերծ տագնապին ըմբռնման՝ աստուածադատութեան յանվախճան տանջանարանին. Եթէ ընդ առաջին հարուածն դժուարեցի, դայժ կորստեան յետնում սատակմանն անշէջ գեհենին՝ որ պատրաստեալն է նր̃ և նորին հրեշտակաց՝ նմա պատ-

մեացի որ յաւուրն մեծի՝ մեծին ատենի.

5 Իսկ ինձ ապաւինելոյս 'ի քեզ՝ տ՛ր յս̃, միայն Թագաւոր ինքնակալ զօրեղ՝ արարիչ երկնի և երկրի՝ և ա̃մ զարդուն որ 'ի նմա, որ գալստեանդ քոյ ակն ունիմ, և ողորմութե̃ փրկչիդ սպասեալ յուսամ. 'ի յոտս քո անկանիմ, և զպարշապարիդ հետս համբուրեմ. զպարտութիս խոստովանիմ, և զմեղանս հրապարակեմ. կշտամբանաց քարամբք կոծիմ, և հառաչանօք սրտիս տապանիմ. 'ի խէթ խղճիս խոցոտիմ, և բոցով շնչոյս ճենճերիմ. աղիցօղով արտասուացս այրիմ, և երիկամանցս աղդամամբ կիզանիմ. յուսակտուր օդով ցամաքիմ, և դառնաշունչ հողմով շիջանիմ. թախանձանաց բանիւս երերիմ, և կողկողագին հեծութէ̃ դողամ. տաժանելի կրիւք տուայտիմ, և տագնապաւ հոգւոյս տառապանիմ. 'ի կոծ մըրրկաց ծփիմ, և 'ի բախմանէ ալեաց սասանիմ. 'ի լըրութե̃ համբաւոյն սարսեմ, և յիշատակաւ ահին կործանիմ. կերպարանօք ատենին հալիմ՝ և սպառնալեօք մեծին մեռանիմ, լո՛ւր՝ բժշկող, քաւիչ մարդասէր և երկայնամիտ. քաղցրութի̃ անճառ, որ բարին և տէրն անհնարին. Քանզի կարօ՛ղ ես յա-

մե

մեռելոյն և առնելով շնչոյս իմոյ՝ փրկութիւն մեծի. և
քեզ ընդ Հօր Հոգւովդ սրբով փառք՝ յաւիտեանս.
ամէն.

†Ա. Եղբօրն յանձնեալ կրկին հեծութեան՝ նորին հաւաքողի,
առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի. ՚Ի յորդոյ սրտից խօսք՝
ընդ այ. *Բան. ԼԳ.

1 Բայց քանզի յոյժ արդար է բան խրատուցն
քո Այ առ իս՝ քան առ ախտաժանգայրն չա-
րեաց սատանայ. Զի ես եմ նոյն՝ յայն օտար յայտ-
նեցաւ, զի լուծցէ զգործս նորին. և եմ իմ՝
զի զհնացեալ պատկերս նորոգեսցէ, առեալ զկեր-
պարանս բոլոր էութե՛ կերպին խոնարհ մեծին Այ՝
միացոյց ինքեան անշփոթ խառնութբ. նորա ոչ են
շնորհեալ ՚ի բաղդմանցն. և ինձ ողորմանդ այն ենհեղ ա-
ռատութբ. վասն որ ոչ երբէք չարչարեալ. և եմ իմ
հանապազ պատարագի. նա անհաղորդ է կենացն, և
ես միշտ վայելեմ ՚ի փրկութեն. նա վանեալ է խա-
չիւն, և ես զօրացեալ նշանաւն. Նա հերքեալ ՚ի
լուսոյն. և ես միացեալ ընդ փառացն. որ ոչ խոս-
տացաւ հանգիստ և յերկրի, և ինձ զերկինս առա-
հականեց. զնորայն կորեց զառհաւատչեայ, և զիմն՝
առանց խղճելոյ յարակայեաց. զնա յերամակս խողիցն
արգել. և յիս ինքն զօրացաւ. զնա կործեաց օրինա-
կեաց. և զիս ձառագայթ նշանակեաց. զնա սողնոց
նմանեցոյց, և զիս իւրոյին անուամբ կնքեաց.
2 Այլ ես զերախտիսն այ լքի՝ զայսքանեաց բարեաց
աղաղողի, և չարին զինի միաբանեցայ՝ հայել ընդ

նը

նմին յատակս դժոխոց՝ աշխ անարժանս բարեաց. ան
ձիրս երախտեաց. անընդունակս սիրոյ. տուամբք
մեղաց ձգեալս. յերեկամունս խորոց խոցեալս. քան
ցեալ ծառս արմաւենւոյ. գինիս յեղաշրջեալ. ցո-
րեանս հեղեղեալ. մուրհակս ջրեալ. մշտիւս պատա-
ռեալ. կնիքս այլակերպեալ. նմանութիւնս փոխեալ.
արկանելիքս կիզեալ. ըմպանակս կորուսեալ. նաւս
ընկղմեալ. մարգարիտս մանրեալ. ակնս պատուականս
տուղեալ. տունկս գօսացեալ. նեցուկս խորտակեալ.
փայտս ամենալին փտեալ. մանրագորս աղաւաղեալ.
յարկս տապալեալ. խորանս խարխալեալ. բոյսս ար-
մատաքի խլեալ. ձեթս հեղեալ՝ ի գուբս աղբեաց.
կաթնս հոսեալ՝ ի կոյտս մոխրոց. այրս մեհու՝ ի յա-
րեանց գնդեց. Բանալի միշտ խորտակեալ ընդ երու-
սաղէմի՝ առակս բաբելոնի՝ ի մարգարէիցն ձայ-
նից՝ անձն իմ ողբալի, և ոչ ինչ խորատեցել. որ աս-
տէն անդամնեալ է մի և անդէն խայտառակեալ. աստ
դասուեալ, և անդ կշտամբել. աստ ձաղեալ, և անդ
նախատեալ. աստ թշնամանեալ, և անդ յանդիմա-
նեալ. աստ տառապեալ, և անդ անօր լքեալ։ Աստ
հեծութիւն, և անդ հառաչանք. աստ կարծիս, և անդ
կատարած. աստ խէթ, և անդ հատուցումն. աստ
արկածք, և անդ հանդերձք դատաստանի, ուր ոչ է
բան երաւանց. և ոչ ձայն պաղատանաց. ոչ թիւք ա-
ւուրց, և ոչ եկք ժամանակաց. ոչ ուղք յուսոյ, և
ոչ դրունք ողորմութեանց. ոչ աջ պաշտպանութեան,
և ոչ ձեռն այցելութեան.

3 Այլ դու ապաւինութիւն. դու լինքն փրկութիւն.
դու այցելութիւն, դու և քաւութիւն. դու երանութիւն.

ղքէ բժշկութի․ քո ողորմութի, միայն հզօր՝ կեն-
դանի՝ անմահ տր յս քս թագաւոր մծ․ օրհնեալ,
օրհնեալ, և դարձեալ օրհնեալ, ընդ հօր և հոգւոյդ քո
սբյ յաւէտ բարձրացեալ ՚ի փառս հայրենի իսկութե
մծի՝ յաւիտեանս յաւիտենից․ ամէն․

ԴԱ Երգարին յաւելուած կցկին հեծութե՝ նորին հանճարոյ, նոյն ողերգու մաղթանաց բանի․ ՚Ի խորոց սրտից խօսք ընդ այ․

*Բան․ ՂԲ․

1 Արդ՝ ՚ի յիշատակ աշխատութեան վերայ
գրեցելոյդ՝ որք յամփոփեալ են սպառնալիք
ինձ ժամանեցեալք, զինչ դադարեցայց ՚ի նո-
րոգ ողբերգութեէս, և կամ որպէս զցամաքութի
տուցէ հեղեղք արտասուաց․ Ո՛չ իսկ եթէ զչորեքկը-
տակէն ամբս գետոցդ յորդահոսան ծաւալմանցդ,
որ զեդեմ և զերկիր առ հասարակ ոռոգանեն՝ լի-
պէս բաւականութ բաշխեալ անմի, և զգլխուսն և-
լից իւրեանց՝ առ այս իմ եդեալ, զանձինս մեղաց
տառապութե զգոյց զովացուցանել՝ ոչ բաւականաս-
ցին․ Նա և կամ մարգարէին սբյ ըղձականութ՝ կրկին
ինձ լցցի գլուխս ջրոց բազմութի, և ծիրադարան
տեսութեց կերպիս՝ աղբերց կայլակմունք, զբեկման
դդուստս չափել զվտանգ՝ ոչ ձեռնարկեսցեն․ և ոչ
եղերականք ջայլեց համօրէն՝ բանահիւսից կանանց
ողբականաց ՚ի սիրտ և յոգի վիրաւորելոյ, զաղէտ
վտանգիս ՚ի յերգ արկանել, և կամ ՚ի նուագս
ձայնից բերել։
2 Զի՛ մէ օրն լինելութե նզովեալ, և ոչ յորքայ՝ կամ

երեմիայ. քանզի տօնելի է օրն նշ̃ զորոց մի ’ի նմա
ցանէ ո՛չ արժէ աշխարհ՝ և ո՛չ տարագրելի. ապա ու-
րեմն զի՛ս նկատ եղեալ զոչ արժանիս լուսոյ՝ և կամ
միոյ մասնաւոր բարւոյ, զհինգ խպուածս աւուրն անխ
ծին՝ յորում ես գտայ կորստեան որդիս և մահու
դրացիս. մշակս մեղաց և արբանեակս անօրէնու-
թեանց. Որ ո՛չ կացի յուխտին կենաց՝ զոր դու-
սահմանեցեր՝ ա՛ծ բարերար. ո՛չ գնացի ’ի քո պատ-
ուիրանին կենդանական անմահացուցիչ. ո՛չ վաստա-
կեցի ’ի հունձս արմտեացն, որով ’ի մուտս ձեանն՝
աւուրցն խռովութե՝ կերակրել պատրաստեցայց.
ո՛չ կառուցի ամրութի որմոց՝ և ո՛չ ձեղուն յարկից
ձգեցի, որով ’ի շնչմանէ մրրկաց օդոց պահեցայց.
ո՛չ համբարեցի նշխարս պաշարոց ’ի յուղին անեզրա
կան, որով զտագնապ սովոյն իմ բժշկեցից. ո՛չ հան-
դերձաւորեցի քեզ աղերս աղօթից, որով առջի քո
կալ համարձակեցայց. ո՛չ կազմեցի թռչակ փրկութե՝
վարուց մաքրութե, որ զնորոգութի ինձ երաշխա
ւորէ. ո՛չ ետու զընտրութե հաշուին ’ի կենցաղոյս
ճանապարհի՝ իմոյ մատնչին, զի ’ի դատաւորին ձե-
ռանէ՝ ատեան խիկ փրծայց. ո՛չ լուի ձեռին օրհ-
նութե մատեայ յանդիման, որով օրէնսդրին մա-
նակից գտայց արբեցեալ. Ո՛չ դիմաց ետու զգու-
շութի, և ո՛չ թիկանց պատսպարութի, ո՛չ աջոյս իմ
զինուորութի, և ո՛չ ահեկիս պարածածկութի, որով
’ի պատերազմիս վտանգէ զերծայց. զերիվարս ո՛չ
զգեցուցի զրահիւք, և ո՛չ զմարտիկս սպառազինու-
թե, որով զճակատն յարդարեցից. Զ կանուխս ո՛չ
կապեցի պտուղ, և անագանին ո՛չ ժամանեցի, և

ահա

ենչ տարակուսեիմ ունայն ՚ի բարեաց· մեղօք լրութե
ծաղրիկ ոչ ունիմ, եւ ոչ իւղ ողորմութե, եւ գիշերոյն
մութայլ անանցողը· ՚ի նիրհս մահու ննջեալ եմ, եւ
տատանեալ կուրօղքն փորձոյ սատակէ· զզարդ հրաշանացն
կրկին մերկացայ, եւ զանէլթ փառուցն վերստին լքեի,
եւ դատուն մեռին հարսանեաց աստիկ փակի·
Յ Նաւարդ զիմ՛որդ առից մխիթարութի այսքանեաց
վշտաց, եւ կամ ընդ որքանեաց տարակուսանաց
խաւարի լուսաւորութի յուսոյ կենաց խառնեցից·
եւ կամ որ՞ր արդեօք զդարշապարս ոտին կառուցից·
եւ կամ յո՞ր փաստահութի զանձս իմ յառեցից· եւ զի՞նչ
անդորրութի ծ փանացս նկատեցից· եւ կամ յո՞ր ըղձա
կան դիւրութի ձեռն համբարձից· Ո՛ իւ թէ ՚ի ձե
զուն բարձրութե երկնի, անտի անձրեւեաց հուրն
սոդոմայ, ոպ ասացեալ է· իսկ եթէ յատակ խորութե
երկրի, սա՛ երբաց զկոկորդն ըմբռնողակին՝ եւ եկուլ
զդադան բանակօքն աբիրոնի· Եթէ յանդգնեցայց
փախչել յունողէն, գուցէ կալցի զիս վիշապն ա
հագին· Եթէ ընդ գաղանս ինչ թափառեցայց,
արագունք են խնդրել զվրէժ ստացողին առաւել
առ իս՝ քան երբեմն զեղխեալն՝ առ մատաղ մանկունս
բեթելացիս քրձորդ իս· Եթէ յամենատարած օդոյս
պարզութի, այն եղեւ եգիպտացւոցն՝ խաւար շօշա
փելի· Եթէ ՚ի թռչունս բարձանց, նոքա են կո
չեցեալք ՚ի սպանդն զոհին՝ բռնորայ դիականցն·
Եթէ ՚ի ովկարան խեղդախեցից, վասն իմ ՚ի պիծա
կացն, եւ զի՞ պիտոյ են ինձ աւիւծունք· Եթէ յոր
ջրոցն պատսպարաց ապրեցայց, մեծ իխքն արեն ծովու
ուէք ինձ պատահեսցեն· Եթէ յինհոգս ուրեք նստցիմ

մեծ

մժղուկքն անարգագոյնք՝ երբ ցնցուղս հրոյ ե-
ռացման՝ զինև մաղեսցին։ Եթէ յեղջերս միեղ-
ջերւոյ փախնուցում զերծեալ, նկուն ճիրանք
աղկաղկաց ճնոցն մրմռքողաց՝ զիս կեղեքեսցեն։
Եթէ 'ի սենեակս շտեմարանաց խորշից ղօղեալ ամ
փոփեցիմ, տաղտկատեսակ դարշութի գորտոցն՝
մեղաց օրինակքն՝ զիս զազրացուսցեն։ Եթէ 'ի
վայրս ինչ անդաստանաց կացեալ զետեղեցայց,
շարք շանաճանճացն տարմից՝ զինև պատեսցեն։
Թողում աւել զխառնիճն և զձորեակն զզօրն զօ-
րաւոր՝ ընդ թունաւորն թրթուր, և ընդ անկեն-
դանական երևիլն, հանդերձ ջրակարծ կարկտիւն.
և ապականագործ եղեմամբն. որ առ աչաց տե-
սիլ՝ ապաշէնք և նուաստագոյնք, բայց 'ի յանկնար
կելն ոյ՝ յաւէտ գոռոզաբար ուժգնուէ հարին.
հանին՝ վանեցին զհպարտն ամբարհաւաճութի
փարաւոնի բռնութեն բուռն դաւաղանին՝ յաղ-
թօղ վիճակաւ. որ են կերպարանք թաքուցելոցն
կրից ընկողաց՝ անձնականացն աներևութից՝ եգիպ-
տացւոցն անօրէնութեց՝ յոգի և 'ի մահ տանջօ-
ղաց՝ գաղտնի մնասողաց։

41 Արդ դու ամենազօր արարիչ բնաւից տէր բո-
լորից, 'ի յատեկեան հանդիսացի'ր հերքել զնո-
սա. և ինձ ողորմեա՛ կրկին գթութբ՝ ձեռն մա-
տուցեալ փրկութե՝ տարակուսեցեալ կոչկոճեալ
վարանեալ 'ի մահ պարտելոյս. Զի դու միայն ճա-
նաչիս ած փառաւորեալ միշտ ընդ հօր հոգւովդ
սրբով՝ յաւիտեանս յաւիտենից.
ամէն.

ՔՍ երկրին յաւերժական կենդանի հեծեալ՝ նորին հաւատով, առ հոյն աղէտս մաղթանաց բառնի. 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ. *Բան. ԼԸ.

1 Եւ արդ՝ մի զիս 'ի ձեռն մեծի և ամենահնար
արուեստաւորիդ իմս եղանակութեան Տն
և Այ՝ իբր 'ի քուրայս ընտրութեն փութոյ քոյ սի-
րոյ՝ հանապազ եռամ՝ և ոչ երբեք պարզիմ, մինչ
խառնեիմ զուգիլ՝ և ոչ ևս միանամ, ահա զուգիլ՝ ար-
ծաթագործդ երկնաւոր՝ իմ Ճարտարապետ, 'ի սը-
նուաքիս վարատակեալ առ իս աշխատելոյ, զի մարգարտեն
յայտնի առակի, և չարութիւն իմ ոչ հալեցաւ. զոր
ինձէն մաղել չարաչար՝ իբր զխեղճագար դիւրաբոխ
բանս ողորմելի՝ յանդգնել անկարգս խօսիմ՝ զիմս
զպարտիս անձեցուցանել, քան հաշտութե հնարս ինձ
այսու կազմել. Նու զի մի՝ անընդդէմ դիպուած՝ և
անկիրթ պատահումն՝ և անհաւասար հանդիպումն՝
պատրաստութիք հանդերձելոց տանջանարանացն ինձ
երևեսցին, ամենևին անմոռաց պահեաց աստուածին
'ի յիմում մարմինի նշխար մնացուածոց նախնումն
անիծիցն. զոր 'ի փոքրուն տարրէ անարգէ՝ զմեծն
է ուսանել.

2 Բանզի խաղաղին ինքնաբերականն դիւրաք որոմոյն՝
բռոտաք Ճապուկք շարժողականք, և աղբի աղտեղք.
որդունք աղէտաց գաղտնակուրք. խաւարարք հրա-
կայծակք. և բիծք բոցակիծք. և անիծք անկերպա-
ւորք. և երամակք ոձանք քրտնածինք զազրաթոր-
միք կակծեցուցիչք և մրմնջողականք. Նապատակք
այլոց վայրենեաց, ըստ նմանութե դիւայ գիշե-

րամարտից՝ և մեկնաղէն բարբարոս գնդից խառա-
րափրաց ։ և գազանութե՛ քանասար գայլոց արարա-
ծուոց՝ կորականոր գնացեալքն , արջնաթոյր գունովն ,
կոչնապարոյր կռածագ կոցաւն , որ զօրէն ուղխի
խայթոցաց կարծի , երբ դժնեկ փշալք՝ խոցոտեալ
ծածեն , ձգեն զարեանն խոնաւութիւ ։ և յանկողինս
մեղծաց հանգստեանն՝ վաստակս կրից ցուցանէին ։
Իսկ կարկառեալ ուրուք ձեռն՝ հատուցանել զկա-
տուցումն նոցին , վճարելապէս զգան զինաս վասն
դին՝ զոր առեալ մարմնոյն , և անդէն խոկոյն լերկա-
մարմին փոքր հասակաւն՝ նիզր թեւք իւր թռուցեա-
տրձայնեն , և բառ մարախի ձէջ ոստոստեալ այսր ան-
դըր տարաբերեն , և բառ բազմապատիկ նենգութ
բարուցից դաւոզ աղուեսուց՝ խորամանկեալ խու-
սափեն ՚ի պատուանածս բաղումն ելից , զի յերկնեալ զե-
մահուն ապրեսցին ։ Իսկ այնքան չքոտի և անքաս
անձամբքն՝ ոչ միայն զռամիկան և զխառնիճաղանճս ,
այլ և զթագաւորս հզօրս և ահագինս՝ փախուցա-
նեն հանեն տարագրեն ՚ի գաւառկան յարկի ապարա-
նիցն բարձրութե , և կամ ՚ի բացի բնակեցուցանէին ։
քաղաք արանց արեաց , որք իշխեցին ամբոխից , և
ախորեցին ժողովրդոց , և առեին զքաղաքս աղքաց՝ ըղ
այլատուե իւրենց զօրաւոր ձեռնքն՝ ինքենք մեկնեն
թէ քնովի ոչ կարացաք ՚ի դիմի հարկանել մեհեցն բըռ-
նութե ։ մի այնորիկ խոյս տոշ հասաք յայս ուղի ։
3 Իսկ զի՞ նչէ իննձ փոքրունց և զանկածեալ ծաղր-
կանաց ամենց դայութեց ՚ի կէր ապրկանել , որք
զօրեղ և անհերքելի ջատագովք են ամծութե՛ յե-
շատակել իննձ զհանդերձեալսն , որք ՚ի մարմնոյս անօ-

ըննելոյ՝ ընծայելին պատուղք դառնութեն։ Ընդ որս և
նկամուտ սատանայական կանխանիւցն ախտից դիւտք, և կեր-
չացն կոյսք անողորմելիք։ յորոց չէ զերծանել, քան
թէ հարկաւ մոլեգնոյն վտանգի՝ զպատարագայինցն արտօսր
խնամատարութեամբ։ և ոչ անզգեն դատանել ապաստանին՝
փախստեանս անկանել առ նա։ այլ առանց կամաց
քումդ անկարելի է, և մարդկային կարօղ և հնարք
վրիպեցան։ Այլ դու բարերար՝ զմեզ ունիս բաւա-
կանապէս զկենդանացն հնար՝ եթէ կամեսցիս փրկել,
նորոգել, քաւել, բժշկել և կենդանագործել։ և քեզ
փառք յաւէտ յաւիտեանս յաւիտենից։ ամէն։

† Երրորդ յաւելուած կցկին հեծութեան՝ նորին հակոբի, առ նոյն աղերս Լուսաւորչին բանի։ Ի խորոց սրտից խօսք ընդ այ։ *Բան. Հ.

1 Սքանչելի համբարձեալ զընթացս բանիս ՚ի
փորձուանց աստի երկրայնոց՝ չհամբերելոյ զ
դայս՝ եղելոյ ՚ի մեծագունիցն տեսակս, առա-
ցիկ զտօնելի հանդէս երանաւեաց ահաւորին անա-
չառութե։ Որ զի թէ մերձաւորագոյնք էցեն այ՝
երբև զնախածանօթ հայրապետութիւն, և կամ մայք
բարգոյնք՝ այլ մարգարէան, կամ անբծագոյնք՝ երբև
զառաքելոցն, կամ ընտրելագոյնք՝ այլ մարտիրոսսն,
եթէ ոչ դու մարդասիրեսցես անհնարին բարերարդ և
անփոփոխ խնամակալութիւնդ և անպակաս ողորմութիւնդ,
ընդունայն է ինձ փրկութիւն առ ՚ի նոցանէ։
2 Ո՜ ի եթէ առ նոյն ինքն ապրահամ ձայն արձա-
կեցեմ, երբ ողորմածին առակ ընչեղին ինձ

վար

վարդապետէ, 'ի տառապոյ անտի պատրանէն, կամ թէ միոյ
ջրոյ ոչ բաւականանայ. քանզի և նա փակեալ է ընդ
կարեօք համարակաց անհնարութեան. Իսկ եթէ առ
մոլեկս, և նա զգածեալ է տկարութեամբ, որ ոչ զօրեաց
առնել փրկութեան, որ հայթայթանաց կրկուտն 'ի
պահպանութեան աւուր ժողովեր. Իսկ եթէ առ ա-
հարան, և նա ինքնին իսկ կարօտացաւ մաղթողի.
Իսկ եթէ առ դաւիթ, 'ի մէջ բարեացն առաւելու-
թեան՝ առդտեալ է և նա. Իսկ եթէ առ Նոյ՝ և յոբ՝
և դանիէլ, զայս եզեկիէլ մարգարէ մեկնեաց՝ յան
ուանէ իսկ յիշատակեալ զնոսա, և զայն ընդ նոսին
իբր 'ի դիմաց այ ասէ, կենդանի եմ ես՝ ասէ տէր,
թէ ոչ ապրեցուսցեն զուստերս և զդստերս իւ-
րեանց 'ի բարկութենէն որ հասանիցէ, բայց եթէ ին-
քեանք միայն ապրեսցին. Իսկ եթէ առ պետրոս
վէմն հաւատոյ, 'ի քուն մտ խնամոց իւրն մի խիթա-
ցել՝ և նա գ կրկին իմն գրաւեցաւ. Թողում զա-
սել զբազմացն գումարութ՝ խոնարհեալ առ կարիս
կարիս, թէ և յաւէտ երջանիկք իցեն. Ընդ որս և
յոլովատուածն մի գրէի 'ի մէջ ամծառայքն սպասաւո-
րութ՝ մարդկօրէնն գայթագղութ՝ մնայ յոլովից ան-
թուղմնելի. թէ և 'ի դէմս իմն մեկնէ ձև փերյացն
3 Իբրու. քանզի չափեալ սահմանեցաւ զօրութ փը-
կութեն մարդկան, և ցուցան նոքա ողորմեալք
բարերարիդ՝ և զօրացեալք ամենակալիդ. կոչեցեալք
պաշտպանողիդ՝ և քաւեցեալք հնարաւորիդ. շնոր-
հեալք ազատեցուցչիդ՝ և բժշկեալք անախտակա-
նիդ. կենդգործեալք անապականիդ՝ և լուսաւորեալք
նորոգողիդ, այսու հետև դիտացեալ զամէն որքա-

նութեանց հողածին բնութեանս, որք մխիթարեն օրի-
նակաւն նմանապէս հարազատապէս վհատութե յու-
սահատելոց, ահա առ քեզ դիմեցից՝ որդի Այ կեն-
դանւոյ Քս̄ օրհնեալ յաւիտ. Մանաւանդ զառակն
աղքատկէց այսմ մաղթանաց աստանօր յիշեալ, զմե-
ղադրելոցդ բան վրտոյին արդարացուցնէ. բարի է,
ըստ իմաստնոյ ուսմանն երջանկի, անկանել ’ի ձեռս
Ա̄ն, և մի ’ի ձեռս մարդկան. զի ըստ մեծութե նր,
և ողորմութի նորին. Նա և այս բան՝ թէ և զդա-
ւթին իմն գծագրէր, որ զերեքմասնեն հարուածն
Ա̄ծեան առաջի եդեալ՝ ընտրեաց ինքնին կամաւո-
րաբար զդատակնիք մահուն սատակման՝ քան զկեն-
դանի քի հաւատոյն յանձնութ̄, քան զերկուսն
և այլ փորձութն՝ որք տանջեն և ոչ ողորմին, սա-
կայն և իմս օրինակութի բանիս պատկերի ճարտա-
կեցելոյ հնարս կենաց կորուսելոյ անձին՝ ոչ է այ-
լայլեալ յարմարութէ. զի ոչ եթէ զփրկելոյն նշ-
ն̂աստացուցանեմ ’ի մատենի այսր ողբերգութե,
առանց որոց ոչ է մատչել առ Տր, այլ զփրկողին ա-
նուն պսակեմ, և զշնորհ նորին՝ առ ամենեսին բա-
րեհռչակեմ. և զբնաւին բարձունսն ’ի թռիչս վե-
րուց՝ խոստովանիմ բանիս պայմանաւ, յաւէտ
կարօտեալ ողորմութեն դեղոյ.

Ա Ա.հա՛ դու կեանք, դու փրկութի, դու բժշկութի,
դու անմահութի, դու երանութի, դու լուսաւորութի,
որում ինձ անդորր ’ի մեղաց աշխատութենց, զի և քեզ
լեցի հանգիստ ’ի մշտադալար հեծութեց՝ ձանձրացու-
ցիչս թախանձանաց. որ ոչ այլ ինչ իցէ քան թէ փրկութ̄
մարդկան պարարիս, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն.

Նա

Հ Լ Ե երրորդին յաւելուածն նշխին հենոսի՝ նորին հայոցն, աւանդի ասելոյ նախավկային բանի. Ի խորոց սրտից խոստ՝
ընդ այլ. *Տաղ. Հ Ա

1 Սքանչելի երջանիկքն և փառաւորեալք մեզ
պարք, յորոց ոմանք դոյզն ինչ գթեցին,
և յաճախագոյնս հաստատեցան. փոքունս սասանե-
ցան, և մեծագոյն վառմամբ նշուլից հոգւոյն
մաքրութ լուսաւորեցին. Յորոց մինն՝ զզանկուա-
ծոյն յօյանէ զհաստարակաստեղծն ակարութի, իսկ
միւսն՝ զգերազանցն քան զբնութիւն օրէնս՝ վարս և
առաքինութիւնս հրեշտակականս. Նոյն արդ՝ նոքա որ
օրհնեալքն են յամենիմաստն բերանոյ ա̃ծուն հօրն
քո, ընտրեալքն, տօնելքն. իմնկելքն և բարեբա-
նեալքն, իբրև զանդամս քո պաշտեցելք, և իբրև
զօթեվանս հոգւոյն սբյ յարդարելք. յորս չիք ինչ
նշմարանք և կամ գիւտք խաւարի, այլ ամենևին ան
կեղծութիւն՝ և լուսաւոր արդարութի. և որքան
մարդ է՝ զմարդն այ՝ այ նմանեցուցանել. Սրբեալք
պարզք և անպատկառելիք. կրօնք բարձունք և ան-
խոնարհելիք. կենք զգաստք և անստգտանելիք. պաշ-
տօն առ ա̃ծ՝ կարծր և անփոփոխարկելի, ընթացք ա-
րիականք և անկասելիք. Ճշմարտութի միատարր և
անցնցելի. գիմագրաւութի զօրեղ և անհերքելի.
տեսաւորութի պայծառ և անսպրելի. իմաստասիրութի
վերնական և անկոխելի. պատկեր մաքուր և անաղար-
տելի. Ո՜ որոց կերպարանս և զյիշատակս անմոռացն
աղաչել՝ ա̃ծ իսկ վարդապետեաց, և նոքօք հաճութի
ի մեզ խաղաղութեան՝ արարչին բան լուսաւորեաց.

2 Այլ ես ամենայնիւ յանձինս , և որքան բան զօրէ՝
պաշտաւնելս , որ մինչեւ արթունս եմ , նիր
հեմ . մինչեւ զգաստ եւ եմ՝ թմբրիմ . ՚ի բարե-
պաշտական եմ՝ գայթագղիմ . մինչեւ աղօթեմ՝
և վրիպիմ . ՚ի յղնիթանալս եմ՝ և կասիմ . յարդա
րանալս եմ՝ և մեղանչեմ . ՚ի խոստովանալս եմ՝ ան
բախիմ . մինչեւ արշաւեմ՝ առ ՚ի յերկնային հանգս-
տեան . ՚ի չոքելն եմ՝ ընդ կրունկն գամիմ .
Ընդ լուսոյն մտաբն՝ և խաւար յարեմ . ընդ քաղցրու-
թեն ճաշակ՝ օշինդր խառնեմ . ընդ կուսոյ բարեացն՝
չարիս հիւսեմ , ընդ կանգնելն՝ և կրկին գլորիմ .
Որ աղկեմ , և ոչ պտղաբերիմ . ասեմ , և ոչ առնեմ .
խոստանամ , և ոչ կատարեմ . ուխտեմ , և ոչ վճարեմ .
Կարկառեմ , և անդրէն ամփոփեմ . ցուցանեմ , և
ոչ ընծայեմ . մերձեցուցանեմ , և ոչ մատուցանեմ .
Ի ճարակել խոցոյ անձոյս՝ անդրէն վիրաւորիմ . ՚ի
հաշտ ցուցանելն՝ վէրատեն խռովեմ . զուր հանդի
սանամ , և իրաւամբք պարտաւորիմ . զրկիմ , և խակոյն
եղծանիմ . նաւեմ , և ՚ի գրիծն թուլանամ . սկսանիմ ,
և ՚ի հանգիստն ոչ ժամանեմ . Կարգիմ , և դարձել
տապանիմ . ընկանիմ , և կրկին հեղուլ . չարաչուն կիմ
ասեմ , և անդ ՚ի առորեա հոսիմ . բարդիմ , և անդէն
առնչորիմ . Հեծեմ արկանեմ , և ոչ գլխաւորեմ . սսկաւ
վճարոտակիմ , և բերդս վճարեմ . դդրդն գանձեմ , և ան
թիւս ապառեմ . Ոյլս խոստովանեմ , և ես ինքն ան
վիորձ եմ . միշտ ուսանիմ , և երբեք ՚ի ճշմարտու-
թեան ոչ հասանեմ . Ո չինչեալ չարչեան նոյնչափ

 որ

որ ծարծեմ· առ ոչ ինչ քաջալերիմ, և տատանելոյն ծ
ւ ջանիմ· լարիմ, և իսկ և իսկ առ նմին մեղկիմ· զայս
կարկատեմ, և զայն պատառեմ· խլեմ զեղինձն, և
տատասկ տնկեմ։ Ընդ ամբառնալն՝ և այսրէն թե-
րիմ· մտեմ'ի թոյնն աղաւնի, և անտուստ ագռաւ-
ելանեմ· գամ սակաւ մի սպիտակ, և սրանամ դառ-
նամ ընաւորին սևացեալ· առեմ զխս քեզ դաւանելը
և սպանողին նմանիմ· ընդ յանդիման լինելն, և
թիկունս դարձուցանեմ։ Սրբիմ, և այլ մրճոտիմ·
լուանիմ, և նովին զաղջանամ· կերպարանիմ զդա-
թին, և գործք զաւաղայն կատարեմ· շրթամբք ճշ
մարտեմ, և սրտեմ երկմտամբք· աչօքս մատակարա-
րեմ, և աչեակ կողմամբս աւերեմ։ Ընդ երկրագոր
ծուէ ցորենոյն՝ որոմն սերմանեմ·'ի բարձրագոյն
իմաստիցն՝ վայր իջեալ ես ինքն դատանիմ։ Հրեշտա-
կանամ յերևս, և'ի խաւարչուտս դիւանամ·'ի յայտս
հաստատիմ, և'ի միտս տատանիմ· սուտ ձևանամ, և
իրօք խոտորիմ· կեղծաւորիմ արդար, և արժմբք
ամբարշտեմ։ Դասիմ'ի պարս հեզոց, և ընդ այսոս
կաքաւեմ·'ի մարդկանէ գովիմ, և'ի տեսողէդ պար-
սաւիմ·'ի հողածնելոցս երանիմ, և յորդւոցն լու-
սոյ աւաղիմ· հաճոյանամ յետին ռամկին, և թագա-
ւորին մեծ'ի յաչաց ելանեմ։ Զատեանն դատաւո-
րին թողեալ, խառնակչութեցն աղերսեմ· հերքեալ
'ի վէհիցն, սոսկ կանացն սպրդիմ· մարմնով արտա-
քուստ պճնիմ, և անձամբս երկնին ձայնին ճանա-
չիմ հպատակորիմ դաշն հաստատել և ուխտակորոյս
այտաքս մերժիմ։ Այսօր մաքուր հոգեկիր և վա-
ղիւ մոլի խելագար· ընթացունի պատուէրն լքեալ,

թեղադրութե օձին հեռանիմ· արիանամ զօրացս,
և վատթարագոյնս ընկրկիմ· զծանրութի աւուրն
բառնամ, և 'ի ժամ վարձուն անմահն եղանեմ· 'ի բա
ցուստ ձայնս խօսիմ, և 'ի պատասխանատուութեն
պահու պապանձեալ կարկիմ· 'ի յելս արևուն հա-
րուստ երևիմ, և ընդ երեկս ունայն գեղգերիմ·
'Ի յաթոռս ծերոց բազմեալ, և խելայեղից կցոր-
դիմ· նինջեմ խելթիւ, և արհաւրօք զարհուրեալ զարթ
նում· Անդաստանս կամեցա՛ չարաչարս հերկեմ·
փոյթ խնամով 'ի չարիս· միշտ անառակ որդիս· ան-
դարձ տարագրեալս· անզղջական զառածեալս· ան-
միխիթար տրտմեալս· ինքնադրաւ գերեալս· մահու
և ապականութե ծառայեալս· անողոքելի տանջեալս·
անփրկելի մատնեցեալս· անպատուհասելի հատուա-
ծեալս· անարծարծելի շիջուցեալս· անկարդուրելի
խորտակեալս· անհանդերձելի կործանեալս· Եւ եթէ
պարտէ զսատանիկն աստանօր ասել անօրինեալս ան-
ձին նախատինս, ահա գրեմ, գրեմ և ոչ անխնայեմ
'ի խռէսնիւթեան գեհեննին· Ստացուածս նախան-
ձու նորոյս ադամայ երկնայնոյոյ և կայենն առա-
ջին՝ հնոյն և հողեղինին· որ ունիմ զբնուն աստուստ
'ի յանձին ընչանակ ամբաստանութեան, ոչ զընչոյս
տուրևառութի, այլ զբանիցս կշռամբութի·
3 Յաւարտ՝ ուր լիցեն փրկութիւնք, ուր սկզբնա-
հայրն հաւատոց՝ 'ի յուսահատութեն վայրի
զանգթութեն իմ չարիս կրկնէ· մեծն մարգարէից՝
քարամբք բանից կոչկոճէ· արին բարեբու՝ աշտէին
նիզակաւ՝ 'ի մահ սատակէ· պատկեր ճշմարտին՝ Է
աքարու համայնիւ ջնջէ· ծածկեալն մեհից՝ յարա-

գործոյն վրէժուց մատնէ․ մինչ որ է․ ծին տնտեսնողն
ընդ ամաղէ կացուցոյն առաջի տն սպանանէ․ Նախամ
ձայնն այ երկնաւորայ բազումն վասն է․ սոսն երին
լրումն՝ և նորայս ակնդրն՝ հեծանողին ընտրութե
հօսէ․ պետն առաքելոցն՝ ընդ սափիրայի 'ի կենաց
զրաւէ․ զարմանալին քննութ հոգւոյն՝ բուրումն
ինձ մահու՝ ու կենացն քարոզ խառնէ․ Լ՛րդ՝ անա
չառք և ինձ կամաւք երջանկացն, և ուժգնութե
հրամանի վերինոյն՝ որի ապառաջէնք ընդ հրեշտա
կացն՝ և մարդիկ․ ու ամենեցուն երկրի՝ և սարերք․
ընդ անդգայիցն՝ և շարժողականք․ որովք դատել
մինչև լինիմ ուժ իւք լինանց՝ յօրինակ և յիշատակ
ասնկաւ ելեացն ապագայից, ի բուռ հօղմով փոխարկի ա
լեաց յաւէտ մրրկեալ կենացս վտանգութի՝ մեզ
անկայուն 'ի հաստատուեց․ Ո՛ որ եթէ ոք իմա
ստութ 'ի քննին առել խուզեացէ զլուղակացն բազ
մատեսիլ զանազանութի, զմանունս փոքունս ընդ
մեծամեծացն դասեալ, որ առանց թուոց և քանա
կութե համարոյ՝ թիւնդս առեալ անբաւ երամոց
եռամն զերամն ողանան 'ի մարմնոս ծովու, ընկայեացէ
և հաստատեսցէ ճշմարիտ լինել զասացելոցս բա

նագրութիւն․

4 Մ՛եղ դու իմքն օրհնաբանել անմահ թագաւոր՝
բարի երկնաւոր մարդասէր քն, այ կենդանւոյ
միածին որդի, հզօր, բարձրեալ, անքննին, անճառ,
քաւիչ, անհաւոր, սատանեա 'ի ձեռն ամբողջեալ ա
լեաց ուղւորս ծփանաց․ արձանացո զծարաւս մոլե
գին շարժման արտաքս խուովութե․ ու ստնեա 'ի սանձս
կապոյ երասանաց ըմբռնման՝ զցնդեալ մտացս վայ

բաղդութի․ Եղիցի խաղաղութի հրամանաւ մե-
ծին՝ ամենակալան բերոյս սատանայման․ սաստակեամ խա-
փանեամ զբաղմագլխեն անդամս ուրումակինս դաղո
նեաց ամօթայս՝ երկրպագենցաղս հինեց․ Երբեցես
աղօթս մնամնատյցս զայս նորընծայ սուռ ողորմա-
ղերս թախծագին ձայնի տղերաղակութե այսր
մատենին․ Զան՝ի խորոց մահուս անդնդոյ՝ հզնող
ապրեցելոյ, ընդ մարգարեին փրկելոյ․ ընկալ զխոս-
տովանութի անձնադատ բանիս՝ի հոտ անուշից․ շնոր
հեամ մխիթար զասնունե մշտաց ուժգին հեծու-
թե յուսահատելոյս․ Նուերեզ ընդ հօր հոգւովդ-
որբովդ փառք պատիւ և իշխանութի յաւիտեանս․
ամէն․

ԺԱ Երորդին յաւելուած նշխին հեծուէ՝ նորին հանդի-
սա նորն տղեր․ հովիտնոյ բանի․ Ի խորոց սրտից խօսի
ընդ այ․ *Բան․ ՁԲ․

Այլ ահա ձեզ ասեմ ով եկեղեցիք միանձանց՝
և աշակերտութիք կրօնաւորանաց , որք
մերկամարմին մատանցդ ձեռօք՝ առ ակնկալութի
յուսոյն պարգևաց բարեացն անբաւից ած զինս
ուորեալք , որոց զայս ակղան հանդերձանաց խորա-
կաց բանից ընծայեցուցի , ընկալարուք զայս առ-
ւանդութի խոստովանութե՝ի շինուած փրկութե
հոգւոց․ Նմանեցարուք սովորիմք զմրմնոյս պարտութի․
մերձեցէք զմարգարեականն՝ ընդ առաքելականին ա-
ռեալ մեզ՝ի խրատ, զի մի՝ պարծեսցի ամ մարմին ա-
ռաջի այ , և զոչ ոքէ արդարն և ոչ մի․ Ո՜ վտա-

նա

նակմանն մի՛ մոռանայք, 'ի կատարածն իւր պատուի-
րանին գոգջի՛ք զձեզ ծառայս անպիտանս· մի՛ եղիցի
լինել ձեզ որպէս խաչողին· զգուշացարո՛ւք և զգոյշ
թէ կերակուրք նո՛ ըմպելիքն, Քանզի և ես իսկ
որ զայս նուաղութի մատնաւոր պտղոյ ձեռ ջամբե-
ցուցի, մկրտեալ զանձնէ կամաւորական սադրանօք
բնաւոր բամբասանաց՝ անբժշկական մեղանաց, 'ի սկզբ-
նաւորին սկսեալ մինչև 'ի սպառումն ծննդոց նո՛
կամայականն յանձառութե հատուցի եղէ զես
ամենայնիւ պարտական չարեաց·

Ո՛չ այս յումեմնէ ոչ պարտաւորէ, և ոչ համե-
ցայ, 'ի յաւելն նո՛ անյաղթմարտապէս առ այն, որոյ
առաջի ոչ է արդարանալ մարմնոյ երկրածնի, թէ ոչ
երբէք շնացայ, ոչ պոռնկեցայ, և ոչ զաշխարհիս ինչ
համբուրեցի ճաշակս մահու· Ա՛յլ ոչ է հաւ ինչ
յանօրէնութե· թողցէ նմա տր՛ տծ զայսասիկ, թէ և
ճշմարտեի իսկ դիւեցաւ· ոչ ընթացաւ, որքան թէ
դթեաց, 'ի յաւել զանյարմարան 'ի դիմաց ժողովըր-
դեանն իսրայելի՛ բանիւ զաքարիայ, օրհնեալ տր՛,
և մեծացաք· որ է փարխեցուցին ձայնի կերպարան·
Բայց ես, քանզի դիտողին այ մատնեալ եմ դատաս-
տանի, որ զկիրս աներևութիցն մնաց 'ի կշիռս ե-
դեալ համարի դատել զիս նորօք ամենիւրաւ հա-
ւուցմամբք, ոչ կերպարանեցայց տեսողին· ոչ կեղ-
ծաւորեցայց քննողին· ոչ ստեցից զոչ գործեցելան
նկատողին· ոչ խաբէութե ընդ միտ ինչ մուծից մե-
ծին· ոչ 'ի տեսիլ բարւոյ՝ ցուցաւ ե զչարս ծածկե-
ցից· ոչ 'ի պատկեր ընտանի՝ զապիկարս երբէք յար-
գեցից· ոչ խենեշեցայց 'ի զարդ օտարատի· ոչ պըճ-

նեցայց այլում պայծառութե․ ոչ պաճուճանս յարմա
րեցից ոգեղութեան դեղոյ․ Ո՛չ որ մեղաւոր իբրև
զիս․ ոչ որ անօրէն․ ոչ որ ամբարիշտ․ ոչ որ անիրաւ․
ոչ որ չարագործ․ ոչ որ վրիպեալ․ ոչ որ սխալեալ․
ոչ որ մոլեգնեալ․ ոչ որ խարդախեալ․ ոչ որ շաղա
խեալ․ ոչ որ ամաչեցեալ․ ոչ որ դատապարտեալ․ ես
միայն եմ, և այլ ոչ որ․ ես ամենայնն, և յիս ամենայն․
Ո՛չ հեթանոսք, զի ոչ գիտէին․ ոչ հրէայք, քանզի
կուրացան․ ոչ ոգեալք և խառնիճաղանջք, քանզի
յիմարք էին իմաստից․ Ես վարժից կոչեցայ՝ յոն
ձինս դատախազ․ ուսուցի ուսուցին անուանեցայ, և
զգօնական առ ած՝ եղծի, բարի տեսացայ՝ առ եղկու
թեան ժառանգութի․ սր վկայեցայ ՚ի մարդկանէ,
որ եմ անմաքուր առաջի այ․ արդար դատանեցայ՝ ամ
բոք ամբարիշտս․ հեշտացայ ՚ի գովեստ մարդկան, զի
ծաղր եղէց յաւետենին քի․ յաւաղանէ կոչեցայ որ
թուն, և ես ՚ի քուն մահու ննջեցի․ ՚ի փրկութեն
աւուր հսկող յորջորջեցայ, բայց զգաստութեն
այս կափուցի․ Ահա՛ դատաստան․ ահա՛ յանդիմա
նութի․ ահա՛ նոր կշտամբանք, և հին դատապարտու
թի․ ահա՛ ամօթ դիմաց, և տագնապ հոգւոյ․ ահա՛
խնդիրք փորձունց, և կշիռք մեծամեծաց․
3 Այլ դու միայն՝ տէր ած մարդասէր, անոխակալ
և երկայնամիտ, համբերեա՛ց մեղապարտս անձին՝
ընդ վերջին պարտաւորութե աւուրն ահաւորի՝
զայս կսկծեցուցանող ինքնաբանակն նախատինս․
Մի՛ լուծայց ՚ի քէն զայսոսիկ՝ գրեալ, փոխանակ
զի ես ինձէն անձինս գրեցի․ Այլ՝ բարձցես և վե
րացուսցես զպահ պարտաւորութե կամօնիս՝ ըքեղ

կապելոյս տենչանօք հոգւոյս. Զի՛ս զնախատեսիս
պատկառանաց խայտառակութեանս. ծածկեա՛ աղօտ-
կարողութե՛ զանգեղ տեսակ մարմնոյս մերկութե.
մատոյ հանգստեան զթօշնալս ուժգին մեղացս բե-
ռամբք. կարգեա՛ ինձ սահման հետոց բարութե՛
առ ելս կենացս. պահեա՛ յիշատակ ինձ ողորմութե՛
և զկնի մահու՝ կենդանիք ամենեքին, օրհնեալ յերկինս,
և գովեալ յերկրի. բարեբանեալ միշտ յաւէտ յաւի-
տեանս յաւիտենից. ամէն.

✝ Մատենին յաւելուած կցկին Հեծութե՛ նորին Հանճարոյն, որ նոյն տաղերս հոգեղէնաց բանին. Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Այ.

*Բան. ՀԱ.

1 Թագաւոր բարձրեալ հզօր ահաւոր՝ օրհնեալդ
միայն Տէր Յս Քս, քո՛ է փոխարկել յանակն-
կալս կենաց յուսահատութեան՝ զստահակիս անձ-
ծըս՝ առ կեցուցանող օրհնութիւնս. զպղծութեանս
վհատութե՛ առ զուարթացուցիչ գովութի. զա-
մօթոյն՝ համարձակութի. ընդ պատկառանացն
պատիւ. ընդ տարագրութեն՝ յոյս բարութե.
ընդ բաժանմանն՝ անկենալութիւն մխութե. ընդ
ապառնալեացն բանից՝ ողոքական սփոփանս. զը
միանգամ դատապարտութեանն՝ կենին ազատու-
թիւն.

2 Ողորմեա՛ տէ՛ր՝ մահու մերձաւորութիւնս յաւուր որ
ձակման շնչոյս կենդանութե, մինչ աչացս ողո-
մագին հայեցուածս ՚ի բարձունս կոզկոզեցի՝ զդատ
մտորհածեան ուղղոյն զանգերծ ընթացիցն զանվախ

չէ՛լին Ամենապարգևին յոյս բերելով մտացս տեսամամբ
անձին փրանկել. և՛ի յերդ բնակութեն յարկէս նը
կատեալ յէկեցն շուրթն, թշուառացել կերպամերու
թս, գիմոք այլայլութե, տատանմամբ մատանցս,
կարկամ հառաչմամբ, նուաղ հեծութբ՝ նրբական
ձայնիւ, յոգի թախծութ յոքնամամանեայ տարակու
սանաց ՚ի խորոցս անհնարութեից զգործեցելոցս ող
բալով հառաչեմ. Կարող ես բարերարութ՝ և անդ
հրաշագործել յաւետ զօրեղութ՝ ասելով, թէ ո՛չ
եղիցի յոգւոյդ խորատակմանէ. և կամ թողեալ լի
ցին քեզ մեղանք քո. կամ թէ երթ ՚ի խաղաղութ
որբեալ ՚ի մեղաց. Եւ զոր յայնմ ժամու ո՛չ ժամա
նեցից պաղատել, այսօր ընկալցիս մարդասիրապէս
ծով երկայնմտութ բազմաշնորհ ամենեկեցոյց. Յորժամ
որ այժմս բանսարկուն խորոխտաձայն սեփոցող բարձ
րապարանոց՝ անկեալ դնիմ դի անկենդան. կարկեալ
՚ի խօսից. կաշկանդեալ ձեռօք. լքեալ անդամօք.
խփեալ շրթամբք. կափուցեալ աչօք. Յախտակ ան
շարժուն. կոճղ կիսայրեաց. արձան անզգայ. պատ
կեր անբարբառ. գոյութի անշունչ. ողորմելի տե
սիլ. աշխարհելի կերպարան. ողբալի օրինակ. եղկելի
դէմք. արտասուելի նմանութիւն. լռեցեալ լե
զու. ցամաքեալ խոտ. թօթափեալ ծաղիկ. ծորեալ
դեղ. չեղջեալ զամբար. դատարկ կոկորդ. խափանեա
ցեալ ոսկր. աղխեալ արդարան. ապառեալ աղբիւր.
թակեցեալ մարմին. ժողովեալ որովայն. քակտեալ
տաղաւար. կտորեալ սամբ. բաժանեալ յօդք. հա
տեալ ծառ. ողոցեալ արմատ. թողեալ տուն. հնձեալ
արտ. տապալեալ բոյս. սատարեալ բարեկամ.

 մե

մոռացեալ պահեստ · թաղեալ գարշութի · մերժեալ
ատելի · բարձեալ խէթ · անարգեալ կմախք, և իբր
զանպիտան առ ոտն կոխեալ։ Վարսուեալ այլոց մաղ
թանաց, որք զհաւատոյ՝ թշնամաբար ձայնիւ նուա-
գեալ աղէրս հառաչման, ցօղով արտասուաց՝ բա-
րեբարբոք գթութեն ʼի բարձունս տարածանեն ·
Ո՛ առ քեզ դարձն յեղանակէն յորդահատելով զոր
օրհնեմ · զնշան խաչին փրկութե, զոր երկրպագեմ ·
զյարութեն Քրիստոսի, որում հաւատամ · զփա
ռացդ քո յայտնութի, զոր փառաւորեմ · զդատաս-
տանին ահաւորութի, զոր խոստովանիմ · զբանիցդ
յանդիմանութի, յորմէ զարհուրիմ · զհոգւոյդ մեծ
ինձ ուղեկցութի, զոր պաշտեմ · զօծմանդ տեառնա
գրութի, զոր և համբուրեմ · զխաղաղաւորելն ընդ
քեզ՝ տէր յս, որում պաղատիմ։ Որդ լքաւ՝ մեր-
ժեցաւ՝ բարձաւ՝ տրոհեցաւ՝ փախեաւ՝ սրացաւ՝
տեղի ետ կցորդութի զուգութե կենցաղոյս կենդա-
նութե · և յուսոյդ որ ʼի քեն պարգև՝ մնացական և
անջնջական յիշատակարան պահեցաւ ·

3 Տես ողորմութե ʼի տարակուսանս վտանգելոյս՝
միայն բարեգութ փառաւորեալ որդի այ. քա-
ւել, բժշկել՝ կենագործել՝ պաշտպանել՝ նորոգել՝
նկարել՝ կնքնել՝ հաստատել՝ վերստին ստեղծագոր
ծել յերջանիկն անաբաստութի · քո է կարողութի,
քո է փրկութի, քո ողորմութի · չի՛ք քո անկարութի,
այլ ամենեքին զօրութի, բարձրութի, իշխանութի,
անվախճան թագաւորութի, էակութի, ինքնութի,
ամենատեղի բացարձակութի, բարերարութի, լու-
սաւորութի · փառաւորեալ տիրապէս, անպակաս

և

և անյաւելուած, խնկեալ խորհրդով անթարգմա-
նելեաց յերրորդութեդ որբում գոհաբանեալ յա-
ւէտ. և եւս առ սմին ՚ի նոյն պաշտօն հաւասարաւէ
միապատիւ զուգակցութե, երեկ և այսօր՝ և
յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն.

---

†Ս Երրորդին յաւելուած կէսին հեծուէ՝ նոյին հնչողի,
առ Նոյն ողերս մողբանաց բանի. ՚Ի խորոց սրտից խօս՝
ընդ ոք. *Սղմ. ՃԼ.

Արքայ երկնաւոր՝ Տէր բոլորեցուն, առ ամ
բան՝ յամէ միշտ երկայնամիտ, Այ կեն-
դանւոյ անքննին որդի. Ահա անդ է ողորմելոյն
թախծալցես, յորում հատաւ ակնկալութի վաստա-
կոյն. անդ է բարեգործելոյն, յորում տեսութի
իմաստիցն խափանեցաւ. յայնմ ժամու է մարդասի
րելոյն, յորում ակարութեն վտանգ պաշարէ տե-
րեաց ներքոյ և արտաքոյ. Անդանօր է բժշկութի
ամենայնքոյ ձեռինդ, յորժամ բնաւ անդամոցն տե-
ղի եւ կենդանութիւնն. այն վայր է այցելութե,
յորում ելք հնարից ոչ գոյ. Այն է քո մեծութի,
յորժամ զյուսահատութե վերն ողջացուցանես.
այն է հարազատ քում ազգակցութե, եթէ յանա-
կընկալն ժամու արտասուօրեացես փրկութի.
Այն է հանդիսարան քում յաղթանակի, եթէ ըզ
փակեալն մուտս կենաց՝ ՚ի ապառուամն շնչոյս՝ բացցես.
այն են քո շնորհք վայելչականք, եթէ զչարեացս ի-
մոց մոռացեալ՝ զբարերացդ քո յիշեցես. Յայսմ է ա
անոխակալ, եթէ ապախտաւորիս՝ ՚ի երախտաւորացն

խնամարկեսցես. ՚ի սոսին ծանեալ գիտացից, եթէ
նայեցար ՚ի նուէր բանիս՝ նախնի գթութ̄դ, եթէ
զսովորութ̄ի չարեացս բարձցես.
2 Յաղագս այսորիկ հիւսեն բանք, և եղանակին նը֊
ւագերգութիք, յորժամ տէրն բարի՝ չարն ծա֊
ռայի՝ զբարեգործացն պարգևեսցէ, որ մինչ իրա֊
ւամբք մնացէ բանտի, նա յարքայական ապարանս
զնա հանգուսցէ. մինչ հրաւիրել է ՚ի գուբ տղմոյ,
նա ՚ի բազմականս ամենապատիկս գահուց վրդեցու֊
ցանիցէ. մինչ ըրէլոյ զաչսն դիտեսցէ. նա ՚ի բարձ֊
րութ̄ի բերկրութ̄ե հայեցուցանիցէ. մինչ ծայրա֊
տութ̄ե մատանցն ապասէ, նա մատանի համարձա֊
կութ̄ե մատուցանիցէ. մինչ հայի հարուածոց դա֊
նից՝ նա գթոց գիրկս արկանիցէ. մինչ պատրաստել
յուսայ կորստեան, նա երևելի տեսողաց բազմաց առ֊
նիցէ. մինչ ակն ունի սատակման մահու, նա ՚ի կե֊
նացն և փառս ընծայեցուսցէ. մինչ հատման գլխոյն
նայեսցի, նա զնոյն պսակաւ պայծառացուցանիցէ.
Այս պտուղք օրհնութ̄ե գրեթած, սքանչելարմա֊
քում շաւաւիղաց. այս արգասիք կենաց՝ արարչա֊
կանդ քո հրամանաց. այս իղձք խորհրդոց՝ խոստո֊
վանեալդ քո տենչանաց. այս նշոյլք լուսոյ՝ ամենա֊
ըսփիւռդ ճառագայթից. այս ախորժու̄լ ճաշակաց՝
բարեբանեալդ քո քաղցրութ̄ե.
3 Ո՜ միայնոյ են այսոքիկ՝ տէր, ՚ի քէն ազդեցա֊
գրել ինձ զսոսին. ահա՛ զքոյդ յատուկ աղերս
աղաչեմ՝ օրհնեալդ ՚ի քոյոց այտի պարգևեալ շնոր֊
հեա՛. բա՛ց տէր զգանձս քո բարիս, ը̄ աղերսանաց
առ̄կին. Մի՛ խառնեսցես ՚ի համբաւս բարեացդ քոց՝
՚ի

՚ի չարեացն իմոց. մի՛ շտեմարանեսցես զատելիսն քո՛
որ են ախտութիւնք և ցասմունք, ընդ սիրելիսն քո՛
որ են գթութիւնք և ողորմութիւնք. մի՛ պահեսցես ՚ի
ստացուածս քո պաշտելիս՝ զանախորժելիսն քո՛ որ
են մլթութիւնք և դաժանութիւնք, և զիմ փափաքելիքն՝
որ են մեղք և թշուառութիւնք. Մ՚ի գրեսցես աջովդ
օրհնութե՛ ՚ի մատենին կենաց՝ զմուրհակ պարտուց
իմոցս անիծից. այլ զանհնարաւորսն ինձ համարելով՝
մեծացուսցես կրկին տուտուել զանուն քո տէր ՚ի
նոսին, ցուցանել զգոյն ինձ դիւրինս և հեշտակա-
նագոյնս. Շատ են իմ պարտիքս և անդր քան ըզ
թիւ, այլ ո՛չ այնքան հրաշալիք իբրև զքո զողորմու-
թիւնդ. բազում են մեղանքս, այլ յաւէտ են նը
ւազեալ առաջի քոյդ ներողութե՛. յաճախ են չա-
րութիւնքս, այլ յաղթական են համայնից՝ հզօր ա-
մենակալ, քոյդ մարդասիրութի. ինձ են անհամար՝
իմոյս անձին բիծք, այլ քեզ՝ յոյժ գրաւեալ են ընդ
սահմանաւ. Ո՛չ են այնքան զօրաւորք առ կենդա-
նութի՝ զէնք մեղանաց պատկառեցելոյս պտղաբե-
րութե՛, որքան յիշատակ մահու կենդանւոյդ՝ առ
վանուածն կործանողին բռնութե՛. Ո՞ ինչ աղեսցէ
փոքր խաւար՝ աւուրդ լոյս. զիա՞րդ բաւեսցէ դոյն
ինչ աղջամուղջ՝ մեծին ճառագայթից. զիա՞րդ համ
բարձցի կշռեսցի ընդ խաչի քո կրից՝ խակութի հեշ-
տութե՝ մարմնոյս տկարութե. Ո՞ ինչ երևեսցի
յաչս ամենակալիդ քոյ առատութե՝ կոյտք մեղանաց
ամ տիեզերաց. ահա կոյտ մի հողոյ դիւրափշրելի՛
՚ի կարծրութե բախման վանեցեալ, իբր զպղպջակ
անձրևոյ բազմազեղ հոսմամբ քո կամացդ՝ չքացել

պայ

դայթեալ անդ սորին։ Օ ինչ պիտոյ են քում զօ-
րութեդ ամենաշնորհ կարողութեան ժամանակից
առաւելութիւն՝ առ յանցուածոց իմոց քաւութիւն։
ոչ քթթել մի ական • ոչ խուն մի տեսութիւն ա-
ծանցական • ոչ սակաւ մի նայեցուած փայլական •
ոչ կիսամասնեայ յամրութիւն • ոչ փութացելոց ո-
տից յեղեղուածս • ոչ յելից բարձրութէ միոյ կանգ-
նոյ կալթի ակնունելոյ • ոչ գիծ մի չափոյ՝ մտաց
հետևեցելոյ • ոչ նշուղից արագութիւն • ոչ շնչոյ
տուրևառութիւն • ոչ ինչ յայսմ յանգոյ և յանտը-
պաւորական նմանութէ անձև օրինակաց յաւէտ
անկայից՝ այնքան առ ժամայնք, կամ հարևանցիկք,
որքան եղծմունք, ցընդմունք և հալմունք մե-
ղացս սառնամանեաց պահեստի՝ քումդ զօրութեան՝
մեծի անուան տեառն յիսուսի քրիստոսի որդի անքննին կենդանւոյդ
Աստուծոյ։ Որ տաս պարգևս արև քաղցրութեան՝ չա-
րաց ընդ բարիս • և անձրևես երկաքանչիւրոցն
անաչառապէս։ Աշխես սահմանես իրաւամբք՝ և
զվտանգս կրեցն հաւասարաբար • որոց մեծ է հան-
գիստն առ ակնկալութիւն պարգևին • փոքր խթա-
նաւ փորձութեան՝ զանկաւորութիւն պարտուցն
սաստէն վճարես • իսկ որ զերկիր ընտրեցին, նե-
րես ողորմութեամբ • տալով և սոցա դարման ընդ-
նոցա՝ միշտ առ քեզ դարձին սպասեն։ Եւ քեզ
փառք ամենազօրիդ՝ առ ամենայն հրաշագործութիւն
բարեխնամող երկայնմտութեան • օրհնեալ
յաւիտեանս • ամէն։

ԺՍ Երանին յաւելուած կրկին հեծութե՛ նորին հոգւոյն, առ նոյն ուղերս մաղթանաց բանի. 'Ի խորոց սրտից խօսք ընդ այ. *Ոտն. ԺԱ.

1 Այլ ուրդ՝ ընկղմեալ զմայլեալ և խաղաղ ծած- / կեալ 'ի յանճառութե անաւելութե՛ բազ- / մամասնեայ յաճախութեան մեծիդ երանութեաց, / որ ամենաւատ լրմամբ անմուածելեաւ՝ յաջմէ և / յահեկէ 'ի դիմաց և 'ի թիկանց համբարեալ կան / անբաւութիւնք.

Դատրջեալ առ նմին կրկնապատին երկրորդութե՛ անծայրն հոգւոյն ուղղեցեալ, որ ինչ յառաջելոյն առհմանեցու- / աւանդութե՛ առ ամ լուսատարութե ենեղեցւոյ դատանութե՛ / Ծնկնաղէս եղեալ տապանօք. Այն որ առ անշնչական նիւ- / թեղէն՝ ցուցանէ երանաւոր ներդաշնութե անձառելի.

2 Մատուցանեմ ընծայեմ դարձեալ աստանօր / աւանդ զովեստի դաւանման ճշմարտականի. / Զի ով երբեմն հերձուածականին չարափառու- / թե՛ ամենապատիրն խաբէութե՛ նենգողին կար- / թիւն հաստուածեալ 'ի բաց հերքեցայ՝ եկեալ 'ի / դրախտէն, որդ միաւորականաւս այսու ուղիղ / ամբրծութե՛ 'ի յաւանդ խոկապէս շնորհի՝ անդրէն / միւսանգամ համբարձել սովիմբ՝ 'ի թռիչս թեւոց / լուսոյ, ահա յերկինս ժամանեցից հետևեալ.

3 Եւ մաքանցի յարդանդէն՝ յորում յղացայ հոգևոր / երկամբք ծնիցեալ, զմեծ և զերջանիկ դշխոյ ա- / նարատ՝ ամենից կուսից խոկուհի՝ զպսնծալի մայրն / իմ գովելի՝ պարատե կանոնաւ սահմանի բանի ար- / ձա

ձանագրել յայսմ մատենի․ զի ծանիցի ցուցցի՝ և
այլոց ևս աշխարհայնոց ազգաց պատմեսցի ողորմութի
փառաց խնկելոյն՝ արժանաւորացն պաշտմամբ պատ
ուեալ, իբր մաքուր մարմին՝ ընդ գլխոյ միրդեղու
թե քանին ա՟յ, 'ի յիշատակ ձառիս հաւատոյ՝ եր-
րորդութեն դաւանութե․ Նու արդ՝ 'ի յայս օրի
նակ հոգենկար պատկերի քանի, որ զխորանէս լու-
սոյ յարմարի՛, զընկա՛լ զիս՝ գթ՛ած օրհնեալ, քաւե-
ցեալ և սրբեալ 'ի սմին․ Զա՛ն սուլաւ 'ի հոգւոյս ըզ
նախատինս մեղացս․ անմեղս և անբիծս է հալա-
նեալ․ սորին քաղմեցո․ յաւէլ զանկարս 'ի տուն դա-
թի, և անտուստ փոխել 'ի տունդ ա՟յ, ը՟ մարդա-
րէ ին ձայնի՝ որ 'ի քեզ՝ յ՟ս ակնարկի․ Մ՟ի սակ ըզ
մտիցն, և մի՛ անօգուտ զելոցն հետևութի՛ սրա-
ցես․ մի՛ զհաւատոյս ջերմութի՛ ցուրտ հ․մարեսցիս,
և մի՛ զհ․մբոյր ողջունիս՝ անկարդ ինչ վարկ․նիցիս․
մի՛ զպաշտօնն՝ ապաշնորհ գրեսցես, և մի՛ զերկրպա-
գութին՝ անխորհուրդ լքցես․ մի՛ անպտուղ լիցի
տեսականութի պատկերին, և մի՛ աննշոյլ կերպարա-
նին սքանչելութի, մի՛ անհուր ողջակիզին սպանդ-
մեռացի, և մի՛ պատարագ ուխտի այս ձառի՛ արտա-
քոյ ցրեսցի․ մի՛ ձաշակդ լուսոյ՝ ինձ մահու լիցի,
և մի՛ քաժակ քո կողիցդ արեան՝ 'ի դատապար-
թեան եղիցի․

4 Աղաչեմ զքեզ՝ տէր յ՟ս մերդ յեսութէդ, որով
զգխտութի հօրքոյ և հոգւոյդ մեջ ձաշակեալ
ծանեաք․ քանզի 'ի քեն ինկ վարդապետեալ զամե-
նապարգև կարգս եկեղեցւոյ, և 'ի սմին աղօթանը
մեր լուսարան կենաց փրկութե քարեաց, տարածել

զխորսն ձեռաց համբարձմանց՝ զայս կնդրուկ
բանի բնակողիդ 'ի սմա՝ տիրողիդ բնաւից երեք
սրբէնիդ մատուցեալ, յաւէժ ընծայեցուցանեմք
այսու բարբառով բարեշնորհութե·

Ոսա որ 'ի Նինկիոյն սահմանեցաւ բան, այլ ի մն խորհրդ
գործութեան տեղւոյն առանձնութե·

5 Փառաւորեմք վերաձայնեալ նուագօք օրհնու
թե երգոց՝ 'ի հաւատ պաշտաման բանի՝ զբա
րեհրաման պատճառն եղելոց՝ զերրորդութիւն անբա
կիզըն՝ անհամեմատ բարձրութե՝ անհասական խոր
հրդոց և անըմբռնելի իմաստից, անզննելի ըղ
ձայութեց և անբերելի եղելոց· քանակութի վեր
նականն երկնի, և անսահման ներքնային խորոց· ըմ
բռնութի սպառմանց, և նախադրութի սկզբանց· մի
ջերից անշփոթ կերպից· և երիս՝ միոյ անհատու
ծելի իսկութեց· 'ի վեր քան զմտաց անպարագրելութի՝ յա
րաձգեալ ումն ուրեք բովանդակ: Անփոփոխ բարի·
անսասանելի ուղղութի· անխառն կերպարան սիրոյ·
մեծութի անյաջորդ· բարձրութի անխոնարհելի· ան
վախճանելի տեսականութի· բարերարութի աննուաղելի·
կամք կայուն· հրաման կենդանի· ակնարկութի փրկ
չական· երանութի ճշմարիտ· ակնկալութի հաւատոյ·
խոստումն անստելի· աւանդ արդասաւոր· ստոյգ
աւետիս· վերամբարձութի անձեռնարկելի·

6 Մի հայր՝ միայնոյ որդւոյ՝ միական հոգւոյն պատ
ճառեալ· ամենահարուստ բարութե՝ ամենևին ու
նայն 'ի չարէ· օրհնաձայն փոխաբանութե՝ անքննին
ներբողին գովեալ·

Մին

7 Մ՛ին բարձրեալ ահաւոր անուն՝ համապատուին
կցորդութեց, անպատումն ազգականութեց,
եռալուսեանն զուգակցութեց, անյաւելուածն լրա-
կանութեց, ինքնիշխան կամաւորութբ պատուաս-
րեալ առ հայրն հանգունատիպ՝ գործակցութբ
հոգւոյն սրբոյն՝ խոնարհեալ իջեալ՚ի յերկնից,
աննուազ գոլով յընտանի փառացն, հաճեցաւ մտա-
նել յարգանդ մայրենի ածածին կուսին մաքրու-
թե. յորում աճեցոյց զբոյսն օրհնութե՝ ՚ի լուսա-
սահման անդաստանին անարատութե, ընդ ամենա-
կատարն էութե համանեալ յանանջրպետ միակա-
նութի՝ թափանցական խառնութբ յածուեն ոգի՝
բաղկացոյց զգոյութի շնչոյս հրաշապէս. Որով ան-
սահմանակելի երասանու սանձաց կրթութե՝ զստա-
հակութիս իմ հանդարտեցոյց. և կամաւ ընծայեալ
խաչին՝ համբարձու ծաղիկն պտղոյն կենաց՚՚ի ծայրա-
լոյթե անմահակննն տնկոյ, ՚ի մահ վիրաւորեցաւ.
ածութեն անընդ միջելի ՚ի մերասերն մարմնոյ, որով
կենսացոյց զգործին պարտեաց, արարչութեն իւ-
կութե՝ ՚ի նմին յաւէտ անբաժանօրէն ը նէութա-
կան մարմնոյն մշտացեալ. Իջեալ՚ի վայրս խաւա-
րայինն դժոխոց, եհան զկապուտն իւրասեղծ՚ի կա-
պանաց օցատղին. և իբր՚ի նիրհմանէ քնոյ զարթու-
ցեալ, յինքն նհանջեալ զդիմեցուածն մահու, կանգնե-
ցաւ կենդանացու ածապէս՝ ելեալ՚ի յերկրէ հացն
կենաց և հովինն հօտից բանաւորականաց. Հաւա-
տարիմ եղե յաշխարհի. և երևեցեալ նոյնութ՝ ա-
ռնեակին աննուազելի, ով եկն համայն, և համբար-
ձաւ բոլանդակ. բաղմեցաւ նստաւ ՚ի կերպանակն

դաշտայ՝ նախնականին պարզութե՝ արտաքսական փա
ռաւորութ. Զ որ խոստովանիմք ած բարերար և
տր բոլորից. որ դատի զամ երկիր արդար ընտրութ
յաւուրն մեծի. որ ինքն է սկիզբն՝ և ինքն կատա
րած. նոյն առաջին և նոյն առ յապայ, անպակաս բո
վանդակութ թագաւորեալ 'ի լոյս անմատոյց.
ց Օրհնաբանեմք ընդ հօր և որդւոյ՝ և զանբաժա
նելի բղխումն՝ նոցին փառակից հոգւոյն տրու
թե. Որ ստեղծ զընաւս և կենդանածնէ զամե
նայն. որ անդստին խակ 'ի բնէ համապարփակ մթու
թե աշխարհական միգի՝ շրջէր նկարէր և կերպա
րանէր ամենունակ ջուրբքն անբաւութե երկրատա
րածն ծովու՝ 'ի կատարումն արդեան խորհրդոյ՝
զոր աւազանն լուսոյ. Նախ արար, և այժմ գործէ.
գոյացոյց, և միշտ կատարէ՝ արուեստս, սքանչելիս.
Նախատեսութիս սրբասնելոց. ազդմունս ած օրէնս.
զօրութիս զարմանաւորս. մարգարէս, առաքեալս,
վարդապետս՝ վարժօղս կրթութեան հանճարոյ.
Զ սրբարարին մատուցման արեանն քո՝ յարդարեց.
քաւութիւնս անձանց՝ առողջութիս մարմնոց՝ ըս
նմանութե քո՝ ողորմութ հրամայեաց. Մկրտեց
և գերեքան զջուր, ինքեան միայն բաւականութ՝
նորոգեաց լուսաւորեաց. հանապազ նովին բարե
գործութ զօրանայ. Սկայեաց միածնին ածու
թեն 'ի հասանան յորդանանու, օրինակաւ տեսու
ամպոյ՝ ցուցաւ ձայնիւ հօր 'ի լեռինն թաբորական.
Դ Նոյն տիպ նմանութե՝ հովանի եղև յակոբեան
տոհմին՝ 'ի յելսն եգիպտոսի. յուղէ գնացուլ զը
տվարութն մովսիսի՝ հովմով սաստկութ՝ զխարուան

ըն

ընկղմեաց. Բազմնայս կատարագործէ. իմաստութեամբ
կազմէ. Թագաւորս զօրացուցանէ. քաւութիւն ըն-
ծեռէ. կեանս շնորհէ մահացելոց՝ ՚ի նորոգութիւն
յարութեան. Այն ինքն է օծումն մարդացելոյն այ.
մշտնջենաւոր հաւասարու է ընդ հօր երկրպագեալ
՚ի պատիւ մեծութեան որդւոյ. անսահման փառաւո-
րութ. օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն.

Սորին տօնեալ ՚ի խորհուրդ սրբոյ եկեղեցւոյ. ընթերցի՛ դէմ
աղանդաւորացն քրիստոնէից, նոր ժամերգեցոյ.

Դաւանեմք ՚ի հաւատ ուղիղ և անխտրոնակ
ամբծութեան՝ համբուրելի շրթանց ողջու-
նեալ, զկառուցեալս խորան յանշնչական արձա-
նաց՝ Աստուծային բնակութե եկեղեցւոյս շինուածոյ.
Որ գերազանց գտաւ և երկնի ամենազարդ բարձ-
րութե. որ ՚ի նոցին իսկ յառաքելականացն դասուց
հիմնեցաւ, յաշակերտաց մերնոյն խնկեցաւ, ՚ի սպա-
սաւորաց բանին պաշտեցաւ. Այնիղեն առեալ կե-
նաց այս գանձու՝ ՚ի մերնայարկ սրահէ, խորհրդ
դակատորն վայրէ, զոր հոգին այ ցոյց, փայլեցու-
ցեալ ՚ի նմա զօրութի՝ յաւուր մեծի պենտեկոս-
տէին. Նախ զուռնն բարետեսիլ՝ յօրինակ սրբութե
կատարման շնորհի այսր եկեղեցւոյ կանխամեծար
առաւելութե, յորում ապա և ՚ի նմին բնակչացն
տրեաւ լուսանորոգ բարեփառութի. Աւանի սրբեն
հզօրին այ բաշխեալ մատուցանի՝ յաւէտ. քան զհա-
բելին մահու՝ գուժարկու, մեծաւ բարբառով
ձայնի բերկրութե՝ կենդանութի անմահութե ՚ի սմա
աղբերեալ: Քանզի ոչ է կար զօրութե ասելոց է

երկ

երկնաւ յանդիման արեգականն՝ 'ի սպասաւորութեն խորհրդոյ այսր ահաւորութեն ձեռնարկելը, եթէ ոչ ընդ թեւօք սորին պահեսցի. նա զի ոչ երկնիւք բաւականանայ այս նուէր տրուելի մարմնոյ. եթէ ոչ զայս ձեղուն օրհնութե՝ ծածկեալ ունիցի. մն զի մահու անիծիւք հերքի այլ ՟ը օրինին, որ սրբաքոյ խորանի այս մկայութե՝ զծայրին պատարագն մատուցանէ. մանաւանդ զի պարտաւոր արեան կոչեսցի, որ ոչ զանձինն օրինակ արիւն՝ յայս նուէրան ընծայեցուսցէ. Մի՛ 'ի սմա լուսցուածս 'ի մահճքի, զի մի յանդէտս անարգեալ՝ ածութիւն, 'ի ծանուցելուածս զնախանձն կրեսցէ. Մի ձեռնադրութի 'ի պատուի օծութե լուսոյն, զի մի յանբծութին խաբէութի խառնեսցի. Մի և շնորհօք, քան թէ ապաշխարութե՝ քաւութի, զի մի ճշմարտութին կերպարանօք խորամանկեսցի. Մի յընտրութին՝ ապառնի հաւատ, զի մի ապառնալիք հաստատմանն՝ զըրոյց ինչ օտար համբաւոյ դրեսցի. Մի երկաքանչեւրոց գոյութեց մերոց իրաւամբ կշռամբութի, զի մի կիսամանեայ առ մարդն ներքին և առ արտաքին՝ չարի և կամ բարւոյ փոխատրութիւն կործեսցի յանմահ զօրութի արքայական որդեգրութեն, զի ընդ երկերկրայնովս՝ առաւելութի մերոյ թագաւորութե՝ յայտնապէս ճշմարտեսցի. Մի յոյս կենդանութե առ անեղծութին սրբոյ, զի անէրկեանու խոստացեալն՝ 'ի մի ունկնդրացն ծանուցեալ

հաստատեսցի.

10 Որ դշխոյ պաշտօնէի՝ անշնչականն եկեղեցւոյ
կեանս, և մահու իշխէ. ՟ը օրինակին ադամեան

պտողոյն յարմարագէս ճաշակելի. գերազանց քան ըզ
բանականս՝ յանշնչութեանն հրաշագործէ. մինչ զի
կատարումն ընձեռէ և նորոգ հաստատէ, վերստին
նկարել ՚ի մեզ զկերպարանն փառաց լուսոյ. Պարէլ
ևս է տեսակ մեծութե վերնումն կամարին՝ սկզբ
նաւոր յառաջակառոյց քան զընակիչս հոգեղինացն
՚ի նմա զօրութեց. Նոր իմն ընծայէ թուիչս մարմ
նոց՝ ընդ թեթևութիս հոգւոց, պատուականին հա
րըստութբ՝ զանարգն յարգաւորեալ. Մ՛չ ինքնակեր
մեղօք զագրանայ, եթէ ո՛չ ՚ի մարդոց չարաց, և կամ
անհաւատից կոխեցի. Տէր իմն է զարմանաւոր՝ յաղ
թօղ իմաստից մերս տեսութեց. անբանն ՚ի բանա
ւորէն կառուցել, նմին օժանդակեալ՝ իբր վեհա
գոյնն յաւէտ նուաստի. Մ՛եծ է քան զմիրգ, ո՛րքն
ընտրեցելոյն մովսիսի՝ ցուպն յաղթօղակին. առաւել
քան զբանաւոր, ո՛րքան զահարոնին՝ գաւազանն խոր
հրդական ծաղկեցել. գերազանց քան զմտաւոր,
ո՛րչափ. քան զեղիաս և զեղիսէոս՝ գետահերձ մաշ
կեակն սքանչելահրաշ՝ փայլեալ արուեստիւ. Օգ
նութի պարգևէ կրկին ամենակատար սրբանեալ
ձեռաց՝ մաքրաբար. քան թէ զինապէս, մարմին նիւ
թական՝ քարի և հողոյ գոյակից, հարազատ զգայա
կանաց և սրբոց. Իբր զմէ անմահ կենդանի՝ ՚ի
կործանումն է և ՚ի կանգնումն. ոչ զդատաւորն ա
մենից հոգւոց՝ հանդիսանայ հրաշալս ազդմամբ՝
յանէծս և յօրհնութիս. բերէ տեսող աներևութից՝
զոմն հրապարակէ, և զոմն տածէ. առ ինքն կոչէ զը
թեալ յանուանէ՝ իբր զտիրօղ հրամանատար էիցս.
Իբր զերան յաւիտենական՝ անհարցանելի է ՚ի

գիմամարտից · ըմբռնէ զհոգևորս՝ իբր զհնարս
զըրութիւն մեծէն արուեստի · անմեղս և անվրի-
պութիւ՝ ըստ քո հետոցն ընթանալ · բարձր ձո-
խու է անպատկառաբար համարձակապէս՝ զօրէն
գովելոյ գլուխ ամբառնալ ·

11 Ո՛րքան մեծ ունիս սրբութի, մինչ զի զօրս ըստ
պատկերի այ եղեն, կանոնաւ խորէ · Յետ յու-
զանց ընտրութեց փորձից՝ թէ համարձակեսցի
մարդ որ սխալեալ՝ 'ի գաւիթս նորին մտանել՝ ոչ
պղծի, այլ է անպատրաստից թերութեց դժուա-
րի · ոչ նզովի, այլ տեղի տայ ոչ գիտողացն զխորհին
զհամի · ոչ լքանի ինքեամբ՝ պարտաւոր իւրումն գը
տեաւ, այլ 'ի մերոց գործոց խրթնանայ · ոչ թողա-
ցուցանէ երկիւղս մատչել յըմբռնումն ուռիցն կեն
դանատուաց, ըստ տիրական անձառ խորհրդոյն,
ոչ կրկին յաւուր՝ զնոյն ցուցանէ, զի մի՛ անընտրա
բար՝ նորա իրանն խայտառակեսցի։ Նշտակցէ կարեց
զօրապէս՝ իբր անախտակիր ապականութեց՝ որ
'ի մեզ շարժմանց · տուանց բարբառոյ տիրապէս
հրամանաւ դատի ·

12 Նազի և տապան իմն է մաքրական, կրկին երջան-
կական, 'ի հեղձմանէ կենցաղոյս ալեաց պահա-
պան · Ո՛չ բազմօք անբաւնիւք գաղանաց դասուք՝
և սակաւ մարդկամբ, այլ ընդ երկրայնոցս և զվե-
րինսն լինիքն հաւաքէ · ոչ յալիս խռովութ բերի,
այլ 'ի բարձրութիւն երկնի համբառնայ · Իբր զա-
շակերտ հրահանգեալ հոգւոյն այ՝ փախչի 'ի նեն-
գութէ · ոչ 'ի բողոք մահու՝ մարմնոյ հարուածոց ·
այլ 'ի կենացն աւետիս՝ ըմբռնեալ ածէ · ոչ նոյին

ձեռնարկել գործի, այլ հաստատելին հրամանաւ չինի
ոչ մովսէս է՛ բեռնալինել, այլ միածինն այ՝ հոգևորն
ոյրքով զսա հանդերձէ. ոչ յարաշարժ հանապազա-
փոխ, այլ մշտակայուց հիմամբ անսասանելեաւ զսա
հաստատէ. Պատրաստել իբր զտապանակն անխոտ փայ
տեղէն մածեալ տախտակօք տանից զգայունն՝ տե-
սողականաց մեզ առաջնորդէ. որ կերպարան անկա
նակ էին յոռայ հետևեալ՝ ՚ի հանդերձանս լուսոյն
կենաց՝ տեղի պատրաստէ. Ընդ ոզխելի անտառա
սաստակէ, եթէ ոչ խաչապէս յոգի բերեցի. սպանա
նէ փառնեալ փաղփաղակի առ ժամայն, եթէ անսա-
նայինն լծակցու ՟Ք՟ երկրասիրաբար գետնակոխ սոյ
լուք՝ իբր զանօթ ինչ ձեռնադինին բարձեալ տա-
նիցի. Ոչ լեզուաւ մարդոյ, այլ բանիւ հրեշտա-
կաց խօսի. ոչ ունկան գոյականութի, և սրբագայէ
մտաւեալ լսէ. ոչ ձայն կերպաւորական բարբառոյ
և զպատգամս գործոցն յի՛ համօրէն աղանց պատ-
մեալ հաշակէ. ոչ խաղալեաց շարժականութի, և
՟Ա՟ծայնով իմն կենդանութե հագագաւ ազդէ.
Ոչ ոսկերաց և ջլաց յօդուած, և երկուք հաղարօք
կանգնօք լայնու ՟Ք՟՝ իբր զգունդն անհամար՝ բարձ-
րեալն այ, զկենդանական զօրուն գումարտակ՝ հեր
թոյական փառնէ լամբոխին, և այժմ ընդ նոսին՝ իբր
զանմարմինս ՚ի սրբութե զոմանս ախտոնի մեղանաց
ջեռեալ՝ հատուածեալ յինքենէ հեռի ունելեցէ.
ազրեցելոցն ՚ի տաժանաւոր աղխսարկութեցն.
Նոյն իսկ էութիւն այ մարմինն եղելոյ՝ անուամբ այս
վիճի նշանակեցաւ. պատուամամբ կողին զընտա
ւորբացն. Ոչ արեն երակաց ընթացք, այլ լուսոյ

վեր

վերնոյն շառաւիղք, թափանցանց միութ՟ զօրոյն կեն-
դանացուցեալ նորոգ պայծառպանէ. ոչ սողոմոն կամ
զօրաբարելըլ մահկանացուաց ոստիկանութ՟, այլ ամե-
նեցուն տնօրէն իմաստ զաս գծագրէ, ոչ աննուն իրա-
կան հասարակ ճաշակ իւրովն առ՚ի յիկոբայ պտղոյն,
այլ ահաւորին արեամբ՝ և փառօք մեծին օծանի.
Ո՛չ առաւ երկրայինն նիւթոյ՝ քան թէ մարմին երկ-
նայինն լուսոյ այ՟՝ զարդին որդիս կնքել ձեռնադրէ.
ոչ կենդանոյս յերկրէ յղացմունս, այլ արքայութե՟ն
երկնից ժառանգս կրթէ. զ՚ի ծոց իւր գրգեալսն՝
գոգոյն աբրահամու ընծայեցուցանէ. փեսայ հարս-
նութե՟ սուրբ՝ որդին այ՟ կենդանւոյ. որիորդք իւրն
ծոցից սուրբին՝ հայրապետացն գումարք. Սոյն ինքն
միաւորութե՟ առնէ այսակիր բարձանցն կռամոլութե՟,
զի զերկնայնոյն այ՟ ունի զծանօթութի՟. ստորու-
թիւ է այժմ դիցն դրօշելոց, զի ՚ի համօրէն քա-
րինս ար՟՝ քն՟ երկրպագի. քակտումն է յայտնապէս
ուրուականին ըղձիցն անտառաց, զի ՚ի բնութեց մայրից
աշխարհի՝ նմանութ՟ կենացն փայտի՝ ՚ի սմա տէրն
նուիրի. խորտակումն է համայն դիւապաշտիր յուռ-
թիցն արձանաց, զի քարն գովել կարկեհան ակամբք
և վիմօք կենդանեօք՝ այսրէն հաստատի.

13 Նայս յարկ չքնաղ և այ՟ծընկալ՝ ազատ է միանգա-
մայն ՚ի յամենուստ ծառայութե՟. ոչ օրինակ
վերնոյն սիօնի, քան թէ ճշմարտութ՟ նմին ճանաչի.
ոչ կռապաշտութե՟ն կապաւ՝ բագին, և կամ լծով
օրինին՝ տեղի պարտաւորութե՟. այլ շնորհնի բարե-
րարութե՟ն պարգևարին ՚ի մէնջ համբուրի. Ո՛չ ակնա-
նի երբէք՝ յայլ իմն կերպարան ձևոյ փոխարկեալ,

այլ

այլ ՚ի նոյն շուք փառաց մեծափառ ընդարձակի․ այն
ինքն և երկին երկնի՝ յերկրի լուսապայծառ կեր-
պիւ հաշակի․ Որ չէ առանց հօրն քո, և ոչ ա-
ռանց այսր մօր արգանդի՝ յոգի կատարիլ․ Նոյնուն
շրջի անբովանդակելին, եթէ ոչ ՚ի սմին տան տաղա-
ւարեացի․ ոչ ունի տեղի գլխոյն հանգստեան՝ որդի
բոլորից, եթէ ոչ ՚ի յայս կայարան կենաց մտեալ ա-
գանիցի․ Քան ՚ի կամար վերնայինն երկնի ՚ի յայս
հիւթաւոր բնակութին առաւել պարծի․ անբաւութին
աստուածեան լուսոյն, զոր զդէմ մարգարէին՝ և զօրէ-
նակս սուրբ ծածկեցին, որք փախեան ՚ի փառաց
երեսաց նորին, և նմանութեն սորուն՝ որ ՚ի տաճա-
րին՝ ոչ հանդարտեցին, ՚ի սոյն հանգիստ մեծ ի գո-
վեստ, և ՚ի բնականացս դասուց խմբել նուագի․
Նա սա օրհնի կրկին բարձմանօք, քան ՚ի դրախտ
վայելչական․

ԺԴ Այս մայր հոգևոր՝ երկնաւոր՝ լուսաւոր, քան
թէ երկրաւոր՝ շնչաւոր՝ մարմնաւոր, զիս գեղ-
ւեաց որդի․ կաթն ստեանց սորա՝ արեանն քո․
Եթէ Աստուածածնին իսկ պատկեր զայն ոք գրեսցէ,
ոչ անօրէնի․ Իբր զնշան խաչին փրկութե՝ զօրու-
թիս զարմանազան՝ և արուեստս բազմօրինակս կա-
տարեալ հրաշագործէ․ բեմ ահաւորին ատենի՝ ՚ի
սմա հաստատեալ տեսանի․ սովաւ խորհրդաբարոյից
հերձուածողաց՝ մոլեգնածառ բերանք կարկին․
Սա ունի և քարինս իմն իմանալիս և բանաւորակս,
որով զպաշտամունս անմաքուրս՝ բացուստ ՚ի բաց
ընդոհեալ տարագրէ․ Ունի և ածս ոմանս եղականս՝
պատկերս մեքուրս՝ միոյն ամյ քո․ Ունի և զդիրն իւր

ընդ

ընդ արեւելս՝ 'ի տեղւոջ խոստման բնակութեն մերոյ
առաջնոյ. ձեռամբ իմն ցուցանէ յայտնապէս՝ զպա-
լըստեանն մեր շաւիղ. զփայլականն առակ տէրական՝
'ի դէմս բերելով մեզ վարդապետէ. զկրկնութիւն
'ի յելից անտի ծագման արուսեկին՝ քանեան երե-
մանն 'ի վերջնում աւուրն, արարածոց երկրի Թարգ-
մանէ. Յաւս հալածէ. ախտածէտս բժշկէ. դե-
ւաց բռնութեց զօրէ. Արգանդ որովայնի սորին՝
աւազանն կենդանարար. 'ի պար հարսանեաց սորա՝
դասք առաքելոցն. Այնքան ճոխացաւ բարգաւա-
ճեալ երանութբ, մինչ զի նոյն ինքն փրկչին ան-
ուամբ՝ վայելչափս յորջորջեցաւ. տիրամօրն լուսոյ
կոչմամբ՝ 'ի մերձաւորաց միածնին ձայնեալ կնքե-
ցաւ. Ողբելոց մեղաւորաց՝ նաւահանգիստ հան-
դարտութեան. խրախճանարան՝ վերնոցն դասուց.
բժշկարան անխափանելի՝ տարակուսել պարտաւորաց.
Սրբորդութին անպատում՝ 'ի սմա փառաւորի՝
օրհնեալ յամի.

15 Իսկ եթէ ոք ձեռն չարութեան՝ 'ի վերինն ար-
քայութի յանդգնաբար համբառնայցէ, եւ գիւտ
ինչ մարմնաւոր, եւ կամ հնարք մարդկային, եւ կամ
արուեստ երկրաւէնցաղ՝ զսահմանեալ աւանդութի
առ ձեռակերտս եկեղեցի վարկանիցի, եւ ոչ պարգեւ
առաւել կենաց, եւ ակնկալութի ածային, եւ հո-
գւոյն սրբոյ յայտնեալ՝ լուսանորոգ նախագրութի.
եւ երախտեաց բարձրելոյն՝ ամենատուր լիականու-
թի, եւ կամաց արարողին՝ խնկաւորել խորհրդարան,
եւ առաքելոց ձեռինն աջոյ՝ բարեհանճար հիմնար-
կութի, եւ միանգամայն առել՝ դրունն երկնից, եւ

քաղաք մոյ կենդանւոյ, և մայր կենդանեաց՝ ազատ ՚ի պարտեաց, և ճշգրիտ տեսակ կերպի երևակիս բանականի, իմանալին՝ խուհուրդ հոգւոյս, և շօշափելին՝ պատկեր մարմնոյս, և սրբութեցն անդանձառից՝ գերազանցեալ նոր սրբութի, և քննեանն նշանաւ՝ պայծառապարծ պսակեցեալ, զայնպիսի ոչ խոստովանօղսն՝ մերժել յերեսաց իւրոց հայրն ամենակալ՝ ՚ի ձեռն բանին իւրոյ էակցի, բարձեալ ՚ի նմանէ և զաւանդ շնորհի հոգւոյն փառակցի. փակեսցէ զդուռն կենացս այս առագաստի յանդիման նորին։ Իսկ մեք զորս գրեցաք՝ ամէն և վկայեմք, հաւատացեալ որում կարդեցաքս. յանուն և ՚ի փառս ամենակալ երրորդութեն և միութեն, յաւիտենս յաւիտենից. ամէն.

Այս են հատուածք ցերեկերգութեանն. և այս ՚ի նոցին են բարեխօսութեամբ խոստովանեալ դաւանութեան.

† Ի սրտին յառաջելումն կրկին հեծութե՝ նորին հանգոյն, առ նոյն ողերգու մաղթանաց բանի. Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ. *Բան. Հ.Օ.

1 Տէր ողորմած, բազմագութ, հզօր, ահաւոր, մարդասէր, օրհնեալ, կենդանի, անճառ. որ ոչ ելանէ երբէք ըստ բան քո՝ իր անձեռնարկելի, որ և մնացէ անհնարաւոր. Կարէ հատուցանել պտուղ քաղցրութե՝ ընդ կծուհեաց խոստե, սկզբնահայր այսմ նորոգ. և զարմանաւոր կանոնաց կենաց. քանզի բարի առնել ատելեացն, և

 ա

աղօթս 'ի վր՟ հալածչին, և փրկութի՟ հայցել խոստո-
ղին, և սպանողին նորուն խնդրել 'ի քէն ընծայե-
ցաւ պտուղս այս հրաշից. որոյ քաղցրութիւն անճառ է
քան զօրինակ, և բարեբանել կամաց քոց ախորժե-
լիք, և գովել շնորհաց քոց ճաշակելիք. հոգի ե-
րեսաց՝ և զօրութի՟ դեղոյ մերոյ՝ տէր քս՟ օրհնեալ
'ի բարձունս: Ո՛վ մարդք երկրածինք և ամենայլ
ըեսք, և բարեմասնոյց ձեռաց՝ չարիս դարձուցին.
թուի դու լոյս և տուր ինչ լուսոյ՝ ոչ լսես անէծս. ոչ
ախորժես չար. ոչ կամիս կորուստ. ոչ ըղձանաս մահ.
ոչ յուզես 'ի խռովութէ. ոչ տիրես 'ի ցասմանէ.
ոչ հարկես 'ի բարկութէ. ոչ մթանաս 'ի սխրոյ. ոչ
այլայլես 'ի գթութենէ. ոչ փոփոխես 'ի բարութէ.
ոչ թեկանց շրջումն, և ոչ երեսաց անդրադարձու-
թեան, այլ ամենեւին լուսաւորութի՟ և նկատումն
փրկութեան.

Զի եթէ քաւեսցես, կարօղ ես. եթէ բժշկես, զօ-
րաւոր ես. եթէ կենդանացուցանես, բաւական
ես. եթէ շնորհես, առատ ես. եթէ ողջացուցանես,
հնարաւոր ես. եթէ պարգևես, ամենալի ես. եթէ
արդարացուցանես, ամենարուեստ ես. եթէ մխիթա-
րես, ամենիշխան ես. եթէ նորոգես, ամենահնար ես.
եթէ հրաշագործեսցես, ամենաթագաւոր ես. եթէ
վերստին հաստատես, արարիչ ես. եթէ կենդանի գոյա-
ցուցանես, ած՟ ես. եթէ հոգաս ընդ մեր, ամենա-
տէր ես. եթէ կոչես 'ի մեղաց, այցելու ես. եթէ
չարժանեացս ընձեռես, օրհնեալ ես. եթէ յորսողէն
զերծուցես, փրկիչ ես. եթէ զեղցես 'ի քոյոց 'ի
մեզ, հարուստ ես. եթէ նախքան 'ի մէնջ խնդրելն՝

դու

դու կարկառեսցես, անկարօտ ես. եթէ լոյնեա նեղութեաս, անդորրի՛չ ես. եթէ զվերջացեալս կոչես, խնամակա՛լ ես. եթէ զատասնեալս հաստատես, վէմ ես. Եթէ պատքելոյս սրբուցանիցես, աղբի՛ւր ես. Թէ զծածկեալսն երևեցուցանես, լո՛յս ես. Թէ զօգտակարսն իմ ծանուցանես, բարի՛ ես. Թէ զբիծսն անտես առնիցես, երկայնամի՛տ ես. Թէ ընդ փոքու 'ի դատ ո՛չ մտանիցես, քաղցրեա՛լ ես. Թէ ծա՛յրս ձեռն մատուցես. ստացօ՛ղ ես. Թէ աջովդ քո պաշտպանեսցես, յանձանձի՛չ ես. Թէ վհատելոյս դարման մատուցես, կերակրի՛չ ես. Թէ զանդէաս պարարեսցես, փրկագէտ ես. Թէ զդիմեալս առ քեզ ընկալցիս, ապաւէն ես.

3 Նուարդ՝ քո են այսորիկ՝ տէր ողորմութեան. ոչ միայն գրեալ, այլ կատարեալ և գլխաւորէն Նախնի նահատակդ համբերութեան վկայից. որ վասն իմոյ փրկութեան հանդիսացար զօրապէս յասպարիսի ճակատուն, զի կակղեսցես զկարծր բռնութիւն մարմնոյս գոռոզութեան՝ վարժմամբ կրթութեան չարչարանացն վտանգի. և յանպարտակիրդ մարմին՝ չափեալ զընտանես մերում զտաժանական տագնապ տուժի, զի զգթութիւնդ որ առ մեզ՝ արդեամբք ցուցցես 'ի քեզ օրինակէն օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն.

†Մերտոյին յաւելուած նշխին հեծութէ՝ նորին հանդերձ,
առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի․ Ի խորոց սրտից խօսք՝
ընդ Այ․ *Բան․ ԿԵ․

1 Աւ․քանզի որէ օրհնաբանեալ և լուսանորոգ՝
կըշռութե երկուց բնութեանց արարչա-
ծոցս սասանութեանց՝ յեղանակելոյ յայլ իմն էու-
թեան երկնակենցաղ անփոփոխադրելի, ամբարձելոցն
խոնարհութե, և կործանելոցս վերբերութե, սարսա-
փելի ուրբաթու մեծի պասեքիս, յորում եկն է-
հաս ժամ բարեպատեհ գրել ինձ զայս նուագ ձայնի
հեծութե՝ զուարձախառն երկիւղի, ահա ըղձա-
լի համարիմ սակաւ աստանօր ՚ի քոյոյ այտի զոր ընդ-
իմ կրեցեր՝ ած բոլորից․

2 Կացեր յատենի քում ստեղծուածոյն իմոյս կեր
պիւ․ ոչ խօսեցար՝ տուիչ բանի․ ոչ բարբա-
ռեցար՝ հաստիչ լեզուի․ ոչ ձայն արձակեցեր՝ սա-
սանիչ երկրի․ ոչ մռնչեցեր՝ ամենազօրեցին փառ-
մեծութե․ ոչ երախտեօքն քո յանդիմանեցեր, և
ոչ չարեօք նոցին ըմբերանեցեր․ ոչ մատնեցեր ամօ
թոյ՝ զմատնիչսն զքեզ տանջանաց մահու․ ոչ ՚ի կա-
պելն զքեզ դիմադարձեցեր, և ոչ յապտակելն դըժ-
ուարեցար․ ոչ ՚ի թքնուլն թշնամանեցեր, և ոչ ՚ի
կափելն երբէք խռովեցար․ ոչ ՚ի կատակելն սըրտ
մտեցար, և ոչ ընդ խաղ արկանելն երեսս փոխե
ցեր․ Մերկացուցին զզգեստ պատմուճանին իբրև
՚ի տկարէ, և դարձեալ ագուցին իբր անփրկինաւոր
ըմբռնեցելոյ․ Եթէ ոչ էր արբեալ կրկնակի քա-
ցախ զանգեալ ՚ի լեղւոյ, ոչ էր հեղեալ մաղձն իմ

մը

մթերեալ նախնի դառնութեն. ճաշակեաց վհատու-
թք, և արգել անդէն տարակուսանօք. առին մո-
լեգնաբար, և դարձել մատուցին անպտղաւորս.
Գրանին հարուածոց յետին անարգութե 'ի մէջ
խառնիճաղանջն ամբոխի դատապարտեցին. ծա-
նըր կրկնեցին նախատանաց, և պսակ եդին որ-
համարհութեան.

3 Ո՛չ ետուն հանգիստ կենդանարարին, եթէ ոչ
զերործի մահու կրել քեզ պատրաստեցին. ըն-
կալար իբր երկայնամիտ. առեր իբրև զհեզ. բառ-
ձեր ոչ համբերող. ըստ անձնեալ իբր զպարտական
զփայտն վշտաց. Ո՛րչ զծաղիկ շուշանաց հովտաց
ուսալ բերել զզենն կենաց, զի յարհաւրաց գիշե-
րայնոց՝ զիւրակերտըս գահաւորակըս մարմնեղէն
գոյութեն պահպանեսցէ 'ի դատապարտութեն վայրի
իբր 'ի խրախնձն խնձայից. Հանին արտաքս իբր զող-
ջակեզ. կախեցին իբր զխոյն սաբեկայ՝ ձգեալ զեղ-
ջերացն. տարածեցին 'ի սեղան խաչին իբր զպատա-
րագ. բևեռեցին ոչ չարագործ. պնդեցին իբր զա-
պըստամբ. զխաղաղութիւն երկնաւոր՝ իբր զաւազակ.
զանկապուտ մեծութիւն՝ իբրև զտառապեալ. զառ 'ի
քրովբէից պաշտեցեալդ՝ իբր զքամահեալ. զսահ-
մանդ կենաց՝ իբր զարժանաւոր սատակման մահու.
զաւետարանիս նկարիչ՝ իբր զհայհոյիչ օրինին. զտէր
և զկատարումն մարգարէից՝ իբր զհամառօտիչ գրե-
ցելոցն. զճառագայթդ փառաց՝ և զկնիք անքննին
խորհրդոցդ հօր՝ իբր զներհակ ծննդեանդ կամաց. զոր
հնեալդ խոկապէս՝ իբր զտարադրել. զկայսր օրինին
լուծիչդ՝ իբր զայր 'ի նզովս դրել. զհաւրդ ծախիչ՝

իբր

իբր զՏերքեալ իմն կայանաւոր · զահաւորդ երկնի
և երկրի՝ իբր զհաւատարիմ սպասաւոր · զ'ի լոյս ան-
մատոյց ծածկեալդ՝ իբր զհողածին ըմբռնեալ.
4 Ո՛վ քաղցրութիդ և երկայնամիտ բարերարութիդ
ողորմածիդ գթութե, որ վն ապախտաւոր և
անօրինեալ ծառայիս, տէրդ բոլորից՝ զայս ամ կամա-
ւորապէս և հաւանողական հաճութբ տարեալ՝
մարմնոյդ միութբ 'ի քեզ ընկալար · և մինչև 'ի քնա-
րան շիրմին տապանի՝ անպակաս 'ի լրութէ ամբողջ-
նոյնութեան ած անքննին զնոյն կրեալ նախատինս
անճառ համբերութե, յարեար կենդանիք ինքնիշխան
բարձրութբ լուսոյ՝ աննուազ մարմնով, և անթերի
ածութբ. Օրհնեալ փառօք, գովեալ գթութբ,
բարեբանեալ միշտ ողորմութբ, յաւիտեանս յա-
ւիտենից · ամէն.

---

† Սերափին յառնելոյ կրկին հեծութե՝ նորին հոգւոյն, առ նոյն տիեզերս մաղթանաց բանի. Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ.

* Բան · ՀԲ.

1 Եւ արդ՝ անկեալ յերեսս հողանիւթ կեր-
պիս, 'ի վայր խոնարհեալ ծնրադրական
երկրպագութբ՝ զբարեգործիդ ողորմածութե՝
զկենդանարար սոսս համբուրեմ, զայս օրինակ
մաղթանաց մեծիդ ընծայեցուցեալ.
2 Աղաչեմ զքեզ միայն խնամակալ, մարդասէր, գը-
թած, կեցուցիչ, հզօր, ոգեցելոյ, պաշտպան, մի՛
ունայնասցի վաստակն աշխատութե փրկականդ կրից
մարդասիրիդ վն իմ՝ այ · մի՛ սոսկ եղիցի քրտանցն

կաթ-

կաթուած խառնեցեալ արեամբ՝ ՚ի մատնութեն ա-
ւուր գիշերին · մի՛ լիցի ստուերացն լուսոյդ ե-
րախտիս, զոր ձրի և առանց փրկանաց թշուառացե-
լումս ինձ պարգևեցեր · մի՛ ջնջեսցին շնորհացդ ա-
ւետիս, զոր կողից քոց նշանք նորոգեցին · մի՛ ան-
շահ եղիցին կրիցդ պատուղք, զոր կարօտութեամբ
իմով մատուցեր · Մի՛ պարծեսցի բանսարկուն
վանել զքո ստացեալս իւրացուցանել, ահա յաղթեսցես
կամօք քո՛ ըղձից չարին · վերստին ապշեսցի՛ միան-
գամ զարհուրեալն · կրկին պարտեսցի՛ իսպառ դա-
տեցեալն · Մի՛ անխայեր զգաստարարդ քո բան, որ
զստեղծեալս քո քեզ ընծայեալ՝ վերստին առ քեզ
դարձուցանէ · զանճառ արարեր բարերարութի
յանակնկալ ժամու յուսահատութե · յորժամ ըղ-
ձս իսկ կտրեալ և օտարացեալ էր կենդանութեն
շարժողութի, մեռեալ անմահդ՝ և զմահացեալս նո-
րոգեցեր · եթէ զկանոն համաձայնութե օրինին փո-
խեցեր, արդ զդիւրինն և զհեշտականն և զևս հը-
նարաւորն մի՛ արգելցես՝ ընկղմեալիս ողորմութե
բարեգութ օրհնեալ և երկայնամիտ թագաւոր ·
Նորոգեա՛ բանիւդ ամենազօրաւ՝ որ զգոյութի լոյ-
սոյն ստեղծեր ՚ի նախնումն աւուր, և վաղվաղակի
փոփոխեալ գոյաց ՚ի լաւ անդր · և փոխանակ զի ես
ոչ խնդրեցի հետևել լուսոյդ · դու ելցես ինձ յայց՝
ճառագայթ ծագման հայրենի կերպիդ, և կոչեցայց
առաջի քոյ ծառայս մնասապարտ՝ ողորմեալ շնորհել
առ ՚ի քէն · ոչ է ժամանակ յերկարաձգութե առ ՚ի
զպարտսն հատուցանել, ահա շնորհեա՛ ինձ ոտապէ-
լոյս զերեսս քո՝ լոյսդ ՚ի խաւարի արտաքին վհատելոց

Մերձե՛լ եւ կնքեալ զընթացմունս ելիցն, որ միշտ զքե
ղուն բարիքն հասեալ 'ի յուշոյս իմ տեսութե․ պա-
հեա՛ ինձ զշնորհ ամենապայծառ գանձուցդ մնացա
կանաց, որով պատուական գտեալ՝ քո՛ անուանե-
ցայց, պաշտպանեալ 'ի քէն՝ անսահման բարի․
3Մ՚ահա ողորմեա՛ ինձ՝ գը՛թած, աղաչեմ զքեզ ո-
ղորմեա՛ ինձ՝ հը՛զօր, կրկին ողորմեա՛․ Մ՛ի փո
խարկեր երկուսս ցաւոց՝ ընդ չարեաց իմոց բարեդ-
ամենեւին․ մի՛ բառնար 'ի վտանգելոյս՝ զառ 'ի քէն
պարգեւեալդ շնորհ․ մի՛ կապտեր զվիճակս ամէնօրհ
նեալդ հոգւոյ․ մի՛ լուծաներ զկնքեալ զկնիք ար-
քունական պատկերիդ․ Մ՛ի յայտնեսցէն փուշք
մեղանացս 'ի սրբութիս մտացս․ մի՛ խզեր զկապ միու
թեան՝ զընդ քեզ սիրոյն պնդութեան․ մի՛ մերժեսցես
զարտօսր զօրութեան՝ լեզուոյս յարմարութեան․ մի՛ պակա
սեցուցաներ զաջողուած աչոյս՝ առ 'ի զլուսոյդ մա
տունս բաշխել։ Մ՛ի կրեր 'ի դպրութեան կենաց
մատենիդ՝ զմահուն պարտիս․ մի՛ պահեր․ մի՛ ինձ
համարիր․ մի՛ յիշեցուցաներ․ մի՛ ամաչեցուցաներ․
մի՛ նախատեր․ մի՛ ոտն հարկաներ․ մի՛ արձանացուցա
ներ զմեղկութեացն․ մի՛ ամբարեր զկորստեանցն․ մի՛ իբր
սոդոմէլ իմն ամբաստաներ․ Մ՛ի յարուսցես ը իս
զծառն անիծից․ մի՛ արձակեր 'ի յիս զաղարթ վը
նասուցն․ մի՛ ընծիւղեր զծաղիկ մեղացս․ մի՛ բեր-
ցես ընդ առաջ զնամակ պարտուցս․ մի՛ արտաբերեր
զեռանդ պտղոյն․ Մ՛ի թողեսցես 'ի ձեռս երկրա-
ըստեղծ մատանցդ՝ զգիւտս գործոցս․ մի՛ մատու
ցես բան ընդդէմ ահեղ զանօրէնութիս իմ յիշատա
կել․ մի՛ մատնեսցես իմոցս կամացս զաւանդս հոգւոյս՝
վա

վարել 'ի գերութե · մի՛ տուեն զիս փառաւորեր՞
զի անտանօր դատապարտեցայ · մի՛ նուաղութ̄ այսր
անցաւորի՛ զյաւիտենական բարիսն տուժեր · մի՛ 'ի
առկայանում այսմ ժամանակի՝ զանվախճանելի զփառսն
չափեր · մի՛ ընդ հովտիս վշտաց հեծութե՝ զանախ-
տակեան զկենանադ գրաւեր · մի՛ ընդ ստուերի այսր
մթութե՝ զանճառելիդ լոյս փոխանակեր · մի՛ զերաստա-
նակ մնացս լքցես՝ ը̄ արտուղի հեռս հեռանել · մի՛
զկամուրջ կենցաղոյս գրեսցես՝ ինձ հնդստեն բա-
ակպանութի · մի՛ զհովլիտ հանձարոյս ստուերական
պահերի՝ 'ի հանդերձելուն ինձ հրապարակել · Եթե
ամբարիես զառանց համարոյ գործոցս իմ չարիս, ամե-
նայն կենդանւոյն · եթե շտեմարանես 'ի սրտի, առ-
տրստին կէզեալ անբոց այրեցայց · եթե քննեսցես
զանօրէնութիս, առանց յանդիման քեզ լինելոյ՝
իսպառ հալեցայց · եթե անկակից ինձ թողցես ըն-
մեղսն, 'ի նոսին վատնեալ մաշեցայց ·

Գ Ակնարկեա՛ միշտ զօրեղ ամենակարող՝ փախնուլ
չարութենս որ յիս, զի բարիդ քո եկեալ փո-
խանորդեսցէ · հրամայեա՛ գթած, խնամակալ, գե-
զեալ, լոյս անշիջանելի, զօրութ̄ անսահմանելեաւ,
զի նոր հաստատեսցի գոյութի բնաւէս մարմնե-
ղէն յարկի անդամոցս · յորում հանգուցել անլքա-
նելի՝ բնակեսցես բաղձեալ, ախորժ ահնչինօք՝ միու-
թեամբ հոգւոյս իմ ընդ քեզ · զապականութի
մեղացս մերժեալ իսպառ՝ յանարատութի զիս
պատրաստեսցես՝ ամենակեցոյց թագաւոր անմահ
տէր յս̄ քս̄, օրհնեալ յաւիտեանս ·
ամէն ·

ԵՒՍ նորոգին յաւելուած ներքին հեծութեան՝ նորին հեղինակի, ատենին ողբերգ մաղթանաց բանի. Ի խորոց սրտից խօսք ընդ այ. *Բան. ՀԹ.

1 Յիշեա՛ տէր, տէր գթութեանց, սիրողդ իրա-
ւանց ած ճշմարիտ. նայեա՛ վերստին ՚ի բը-
նութենս կերպարան միշտ սխալական. զննեա՛ ինձ
գործեալ զամենընդթաց տարածմամբ՝ ելից ա-
րեանս շարժողութե. բժշկապէս մատի՛ր տեսանել,
զի մարդ եմ հաստատեալ մտօք խակութե թերի
խորհրդոց՝ յայն ինչ, զոր դու իսկ վկայեցեր տե-
սողդ ոչ էից՝ միայն դու անմահան ստուգութե խաւարի.
Ապա իրաւունս է գրել ինձ ընդ մեղուցելան մարդ-
կօրէն մոլորանաց սխալմամբ, պարտեալ կրկին իբր
զերկրածին մահացու մարմին, քան բանիդ քում
սուտ երեւել. քանզի արդարև գիտակ իսկ եւս թէ
չար է արարն՝ և ընդարմացեալ չարութիւն մեր, և ոչ փո-
փոխեմն խորհուրդք մեր յաւիտեան, ըստ հոգե-
հանճար իմաստնոյն կանխագէտ առակի.
2 Թեթեւացո՛ զպատուհասի տանջանացն. որ պատ-
րաստեալ և մնայ ինձ՝ արկանել զորդիս գեհե-
նին զորդ մահուն յաւիտենականի. բարձ զամօթ դա-
տաստանի, որ պահել է յայտնել թշուառականիս յե-
տին աւուրն յանդիմանութե. Արդ աղաղակեմ՝
յառաջապարդ և ողորմութե քո ընծայեցո՛, զի մի՛ ան-
տանելիքն ահաւորութե՝ ՚ի ցոյց ինձ եկեալ կեր-
պարանեսցին՝ անյոյս տարակուսի ընդ կենաց զղջման
ատեանի կարգելոյ դատաստանին ահաւոր. անկաշառ և
անխոտելի դատաւորին. ամօթն տանջելէ. կշտամբանք

աստ

առատաբխելի, յորդորմանութեան անխափանելի. առաջնադասն
անձեռագործելի. պայծառութեամբ անխրախուսելի. գո-
ղութեամբ անվճարելի. լալութեամբ անսփոփելի. կրծութեամբ
ատամանցն անբժշկելի. ապականութեան անողջանալի.
անէծքն տարաժամելի՝ ամենայն քո բանիդ. փակութեամբ
դժոխոյն, և արգելութեամբ ողորմութեան. Որ ընդ դա-
լարելն երկնի՝ և ընդ երկրի դղրդելն է կարծրու-
թեան յատակին, ըստ կուտակելոյ կոհակաց խռովութեան
ծովու իբր փախստեան կերպ ցուցանելով, մի զմիոյ
հետ խափանեն կասեալ յերկոցունց. և տատանել
տատանեալ լայնատարած գետնոյս թանձրութեան
'ի հիմանց անտի, ընդ ուժգնակի բախման թնդելոյ
ներքնային խորոց՝ հարթէ զլերինս, և հալեալ հըր-
դեհին բնութիւնք վիմաց և ամ տարերաց գոյից. այ-
լայլին երկինք՝ յանեղծ փոփոխութիւն. և յեղանակին
արարածք տարերօք իւրովք՝ 'ի նորոգ նմանութիւն.
Ծածկութիք գործոցս հրապարակին, և աներևոյթք
կրից մեր յայտնին, վարք կրօնից ներգործեցելոց՝
'ի մարմինս մեր նկարին. Թագաւորն երկնից՝ յա-
տենի նստի, վճիռ հատուցմանն 'ի ձեռին իւրում.
Ո՛հ վա՜յ ինձ եօթնիցս անգամ կրկին եղկուէ, ո՜
չարիս կշռոյ այսր համարու, որ զամբաւութիւն
թուոց պարագրէ. Ո՜ ի՞նչ գործեցից ողբալիս հո-
գի՝ յայնմ մեծի աւուր վտանգի. քանզի սաստիկ
յիշատակն իսկ յառաջեալ քան զյանդիմութեամբն, զոր
ամն մարգարէ՝ զօրինակին նմանութի 'ի դէմս բե-
րելով, զձեզ տագնապի անզերծ փախստեանն նը-
շանակէ ասելովն. զո՞րօրինակ եթէ փախնուցու ոք
'ի ձեռաց առիւծու, և պատահեսցէ նմա արջ. և

փախնուցու յերեսաց արջոյն, և մտանիցէ 'ի տուն, և յեցուսցէ զձեռն իւր 'ի յորմ, և խածանիցէ զնա օձ. և դարձեալ կրկին սաստկացուցանէ առ նոյն կերպարան իրի՝ զտեսիլն քստմնելի. ոչ ապաքէն ասէ խաւար է օր տն, օր խաւարոյ և մթոյ, օր ամպոյ և մառախլոյ.

3 Յորժամ հրեշտակն պահպանողական կենակից, հզօր ոստիկան՝ իրաւամբք ամբաստանեսցէ, և հատուցանողն ահաւոր՝ արդարութ յանդիմանեսցէ. Սպասաւորք թագաւորին առանց խնայելոյ խուճապէն, զոմանս 'ի կեանս հրաւիրեն, և զոմանս յամօթն դատապարտեն. կիսոց՝ դէմս լցեալս ծաղու ցուցանեն, և ինձ՝ ահարկուս և քստմնելիս երևեցուցանեն. ոմանց՝ պսակս լուսապայծառս մատուցանեն, և այլոց՝ կորուստ մահու բողոքեն. արդարոցն ձայն աւետեաց, և ինձ գոյժ անվախճան վշտաց. Յորժամ առ բարիսն՝ մահու յաղթութիւն իսպառ մեռանի, և ինձ չարագործիս կրկին յարակայի. տուր դրանն բաղխել՝ ոչ ինչ օգտիցէ, վճար եղեալ գթութեանն առ իս. Յորժամ դպրութիւնք հրաշից զարմանալեաց, որ են ծածկեալքն յայժմուցս հասարակաց վարուցն տեսակք՝ մարդկային բնութեան գործոց, յաղագս որոյ եղեն գոյութիւնք ամ էից՝ յիւրաքանչ իւր մարմինս անպակաս գրութ իւրեանց երևին. և խորութիւնք անձառից կնքեցելոց յիմաստից սատեացս, առաջի աչաց մերոց կերպարանին. Նոյն այժմ շահավաճառութիւնք ողբոց և սրտասուաց

զերկնիս դրաւեն , և անդ իբր զապաժամն ըն-
դունայնութիք՝ արհամարհեալք լքանին ։ Հա-
ւաչմունք հեծութեան՝ ոչ կանխաւ սաստի տա-
ջեալ , չէ երբէք գտանել անդէն ։ Աղորմուիք
ճշգուլ սերմանեալ , ոչ պայծառ վառմամբ գնան
առաջի ։ Ուր տապանն նախայանցից , և կառա-
կարանն տիրանարդից , և նշանն աչաւոր այժ-
մուցն յանդիման եղեալ մեծաձայնս դատախա-
զեն ։ յորում սոսկալի վայրի՝ ում զուխան կցոր
դութե հայրենի , և ում զխորանն վկայութեան
անտեսից , և ում զարիւն մեծին ՟այ՝ ամբաստան
իմն իբրաւացի առաջի իմ տարածանեն ։ Ո տան-
ջանարանս բազմապատիկս՝ անձամբ անձին առ-
տեն իսկ պատրաստեցի , զիա՞րդ մխիթարեցայց
համառօտեալս յուսոյ ։ զի եթէ զօրքն լուսոյ՝
դասուք արդարոցն , որ փառաւորեալքն են ե-
րանութե , սարսեն դողալով , ոչ բաւեն բե-
րել զահաւոր տեսիլ երեսաց մեծ դատաստա-
նին , ես եղկելիս՝ աւանդակորոյս սատակման որ-
դիս՝ ո՞ւր երևեցայց ։ որ ոչ միայն չեմ պսակե-
լոց , այլ և պատուհասն իմ անտանելի՝ և կո-
րուստն անսպառելի ։

4 Մժլ աղաչեմ ամենապարգև՝ զօրութի ան-
ճառ ձեռն փրկութե ՚ի կորուստ դերե-
լոյս , զի օգնեալ ՚ի քեն՝ դարձայց միւսանգամ
՚ի դրանց գժոխոց , ամենապատրաստ հանդեր-
ձեալ ամենեւին անվրդովանդելի՝ պրծեալ ՚ի պա-
ժոց ։ սսաանօր տեսեալ մտացս իմաստիւ զպա-
պագայիցն դիպուածս , բաւականացեալ ՚ի լուր
եր

երկնաւորին 'ի պատկերացն տանջանաց՝ առնէր համբա-
ւով. նման էր բարեաց ընտրելոց աղբերացն. և մի՛
մարմնեցելոյ նորաստեղծին աստուածային. որք կենդանին
'ի յԷն ընդ 'ի ներքնոյ՝ ձայնէր աստուածութեան գա-
ղափարն, զի զօրութեանն մահուան լուսաւորել զմա-
րմնաւոր պատուիրելով՝ առնէ յաւիտեան հանգիստ, և
[illegible] 'ի [illegible]
յաւիտենից ։ Օ՜ն դու մարդ բանիւ նորոգել 'ի
[illegible] 'ի ներքս և յերկնային, [illegible]
[illegible] ընդ քեզ, [illegible]
յաւիտեանս ամէն ։~

[illegible] ։ 'Ի [illegible] ։~

* Բան. Զ ։

Ե՛ս [illegible] յաւիտենից [illegible]
և [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible]
[illegible], [illegible] ։
[illegible] 'ի [illegible]. [illegible].
երկնաւոր [illegible]. [illegible]. [illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible]. [illegible] ե-

[illegible]

պէս շնչական. ծառա կենդանի անմահից Քրիստոսին պա-
շտն պարգեւատուեալ, ՚ի Քրիստոսէ հօրն շնորհեալ եւ
հովանացեալ, հանգուցեալ հոգւոյն [illegible] եւ
մաքրագործեալ, Ընծայեալ սրբոյն յարուցեալ եւ
փառաւորեալ: Արդարեւ հօր եւ մեր ամենակալին.
որդին [illegible] եւ [illegible] է: Ընդ
անմահ մարմնոյն. եւ անեղծ [illegible]. ընդ [illegible]
որդւոյն. եւ խնամողին Քրիստոս. [illegible]
[illegible] եւ [illegible] ըն-
ծայեալ է [illegible]
ներքինոյ ՚ի [illegible]: Հիացեալ [illegible] ըն-
[illegible]
եւ [illegible]
[illegible] օգնեալ եւ Քրիստ-
գործեալ, եւ ՚ի մարմնական [illegible]
եալ եւ [illegible]:
2 Օ[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]:
Ա[illegible]
[illegible] Քրիստոս
եւ

եւ նմանեալ աղաւնեաց, որ ըստ ամենայնի մաքրու-
թեամբ եւ անմեղ պարզութեամբ հաւատարիմ պահողու-
նեցութեամբ : Արդ աղաւնոյ օրհնեալ սրբազնագե-
ղեցկոյն գովեստալըն ՚ի կանոնս․ մանաւանդ նորանոր
հեզոյն առ իմ հաւատարմութեան՝ ծիծնօղին ապա-
ւինոյ․ ընդ եղեալ կերպարանս հոգւոյն՝ նմանեալ
Քրիստոսին․ յետ պատկեր անմեղութեան պարզա
երկնային․ փառաւորեալ շնորհիւք քո ՚ի յոյսն
տիրօղին իմ հրաշագործին քաղցրութեան
եւ ողորմութեան՝ ողորմելին տարրագոյն եւ
հոգւոյ․ Քրիստոսի՝ պաշտօնէ քո իմս, եւ յուսա-
յի՝ փրկութեան իմ քոյ :

էժէ

3 էժէ

Թէ զիս դտցես՝ տի՛րամայր. Թէ ինձ ողորմես-
ցիս՝ ո՛վ լըբուհի. Թէ զկորուսեալս շնհեցիս՝ ա՛նխրատ.
Թէ զհրթուցեալս յանձնանձեսցես՝ Երջանիկ.
Թէ զամաչեցեալս յառաջ մատուսցես՝ բարեշնորհ.
Թէ յուսահատելոյս ինձ միջնորդեսցես՝ միշտ սբ կոյս.
Թէ զմերժեալս ընտանեցուսցես՝ մե՛ծարելդ ա͞յ.
Թէ յիս ցուցցես զգթածու͞թի՝ լու՛ծիչդ անիծից.
Թէ զծփեալս հաստատեսցես՝ հանգիստ. Թէ 'ի խը-
ռովութեցս յուզմանց փոխեսցես զիս՝ խա՛ղաղարար.
Թէ վրիպելոյս ինձ հնարաւորեսցես՝ գո՛վեալ.
Թէ վասն իմ մտցես 'ի հանդէս՝ մա՛հու նահանջից.
Թէ զդառնութիս իմ անուշեսցես՝ քաղցրու͞թ.
Թէ զբաժանմանն իմ խարոց քակտեսցես՝ հաշտու͞թ.
Թէ զանմաքրութիս իմ բարձցես՝ եղծման ը͞տնից.
Թէ զմատնեալս մահու փրկեսցես՝ կե՛նդանի լոյս.
Թէ զլալեացս ձայն հասցես՝ բե՛րկրութիւն.
Թէ զխորտակեալս կազդուրեսցես՝ դե՛ղ կենաց.
Թէ 'ի կործանեալս յիս ակնարկեսցես՝ հո՛գելից.
Թէ ողորմութբ ինձ պատահեսցես՝ կը՛տակ նուի-
րեալ, օրհնելդ միայն 'ի շրթունս անբիծս լեզուաց
երջանկաց, ահա՛ կաթիլ մի կաթին՝ քումդ կու-
սութե՛՝ յանձն իմ անձրևեալ՝ կենաց ինձ զօրէ,
մայրդ բարձրելոյ տեառն յե՛ արարչին երկնի և
բնաւին երկրի. Ո՛ որ անձառապէս ծնար բո-
վանդակ մարմնով և համայն ա͞ծութբն, որ
փառաւորեալն է ընդ հօր և հոգւոյն սբյ էու-
թեամբ, և անքննութբ մերոյին բնութբս միա-
ցելով, ա͞մ՝ և յաւիտեան, մի յերրորդութիւն.
Նմա փառք յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն.

†Մերային յաւելուած կրկին հեծութե՛՝ նորին հոգւոյ, առ նոյն ողբերս մաղթանաց բանին. Ի խորոց սրտից խօսք ընդ այ.

*Բան. ՁԱ

1 Ընդ ա՛ճածնին մաղթանաց՝ ահա և զմերոնցն
անմահ հրեշտակացն լուսակերպից զողերս
հոյցուածոց, որ վա՛ իմ գոչեն առանց լռելոյ հա-
նապազորդեան արգահատութե՛ մաքուր բերանոց՝
ընկա՛լ բարեգութ. Որք են բարիք բարեգոր-
ծեալք 'ի բարերարէդ՝ անկիրթք չարեաց. հաս-
տեալք յամենիշխան հրամանաց էիդ. զօրութիք
հզօրք՝ ակնարկութե՛ բարձրելոյդ. սուրբք, մաքուրք,
անարատք, օրհնեալք, վայելչականք, յաղթողք և
անպարտելիք. և ըստ ընթացից տեսութեան
մտաց՝ արագունք.

2 Որք և պտղակորոյս տնկոյ թզենւոյն եռամեանն
դատապարտութե՛, որ զբնաւ յաւիտենս պարու-
նակէ ժամանակն, զանցեալն ը՛ ներկայիւս և ընդ
ապառնւոյն՝ յամօթյ յամլութե՛ն յերկարաձգելոյ՝
յայգի աշխարհիս արմատացելոյ, սին սաղարթիւն
պճնուճելոյ՝ զընկէնլ 'ի պտղոց, որ է ճշգրիտ պատկեր
թշուառ մարդկութե՛ս, սոքա բարեխօսք՝ հանդեր-
ձիչք՝ այլև խնամակալք. որ դեգերին հանապազ
առ մեզ՝ ը՛ մերում կրիցս կարեկցելով, բարեմա-
նութե՛ն մեր ապաւէն. և յաւիտենականն կենդա-
նութե՛ փրկութեանն մեր աղօթեն՝ զայս բան
ասելով, զգործս ձեռաց քոց մի՛ անտես առներ.
Քանզի արդարև մեր են այս աղաչանք 'ի բարե-
րարէդ ա՛յ վա՛ մեր կարգեալ առ նա. զի նոքա բանիւ
են

էն ստեղծեալ, և մեք ձեռօք ներգործէր։ Որք և գալոց են ընդ միածնիդ՝ վկայք սոսկալի դատաստանին հատուցման, ճշմարտաբան դատախազք յանցաւորուն երկրայնոցս, յահաւորին ատենի՝ յայտնիչք իրաւամբք զմատակարարութին՝ որ առ մեզ. որ և անտանօր կարեկցեն աղդեալ հառաչմամբ ընդ մշտանուէրն նուագ ձայնի, ողորմեա՛ դու

ստեղծեր մի՛ կորուսաներ.

3 Տէր՝ ընդ գոհաբանութե ձայնիցն խնդրուածոց՝ անմահականացն վեհից՝ և՛ի մե՛ր հեծութիս հոտոտեսցիս՝ բնաւից արարէչ, որ յաղթես գթութբդ քո վերնոցն և ստորնայնոցս. քանզի քո՛ է բարերարելդ առ մեզ և առ նոսին. Տէր՝ վս բարեզարդութե անախտականացն, հրաշատեսիլ հրակերպիցն, անշաղախ մաքրոցն, անմեղիցն, բոցանիւթիցն, հոգեղինացն, և անվանելեացն. ամենաձեցուն առաւելութբ ՚ի բարձրն ընտրականութի գերափայլ յաճախ գիտութբ՝ անցաւոր ջերմութբ ջեռուցանօղք՝ ինքնաբուն տապաւն ածսիրութե ըն ինքեանց ընդ մերս սառնասեր սրտից անբորբոք շէջուամն, այրել անաղօտ ՚ի մեծախորհուրդ սրբում սեղանիս՝ որ ՚ի խորանիս, առանց ներհելոյ և դանդաղանաց սպատել հրամանաց երանականաց կեցուցիչ կամաց ամենաստեղծիդ. քրովբէօրէն առաքինութբ յանծ միացեալք անբաժանելի. Որք երկնաւոր պետութք էն մեծք, և զինուորութք անբիծք ահաւորք. երկնաւորիդ այ՝ ազատազնեայ պաշտօնեայք, ՚ի յամ

պոյդ լուսոյ՝ ցոլք նշուղից.

4 Որովք և ինձ մեղաւորիս հողեղինի մարդաս

րես

ընացես ողորմել յիմ առաւել, աղաչանօք խնդրեմ հրեշտակին, դարձուցանելով զնա՝ անդր, 'ի բարերդ քո հետս լուսոյ· զի զաւանդ հոգւոյս իմ պաշտպանութեան, զոր հաւատացեր նմին տեսչութեան, զընկալեալն 'ի քէն 'ի կենցաղ աստեղս՝ ուրախութեամբ սրտի յիս բերկրեալ, անմեղադրելի առ 'ի քէն օրհնեալ խնդալից դիմաց զուարթութեամբ՝ քեզ արքայ բարերութեան փառաց անհասից՝ 'ի խորախորհանս կենդանախութեան բերկրեցելոցն պարուց մատուցեալ ընծայեցուսցէ՝ գովեալ ողորմած. Եւ քեզ անքննելիդ ընդ հօր անհասի՝ թագաւորակցութեամբ հոգւոյդ անձառելի վայելէ փառք տէրութեան եւ երկրպագութիւն, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն.

---

†Ա Նորին յաւելուած կցկին հեծութեան՝ նորին հայցողի, առ նոյն ողջերս հաշտութեան բանի. Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Այ. *Բան. ՂԲ.

1 ՏԷՐ ած բարերար բազմապարգեւ թագաւոր, կենաց պատսպարան, լուսոյ կերպարան, լոյսատարր հանգստարան. որ յաղագս մեղուցելոյս եկեալ մարմնացար. գործեցեր զանպատումն եւ հանդերձեցեր զհրաշալիսն, մինչեւ կատարեցեր զաւետեալն Հօր ամենակալի ածութեամբդ.

2 Արդ՝ վասն առաքելոցն սրբոց յերկնաստեղծ քո ձեռացդ ձեռնադրելոց, եւ հոգւովդ սրբով օծելոց, զորոց զգովեստն արժանաւորութեան ԺԲ խմուլ կարէ՝ առ 'ի փառս քո՝ ՏԷր ԱՄի, յայլում բանի պաշտեցի. եւ ինձ ողորմեսցես յիշատակաւ սրբոյ նոցին

ընդ

ընտրութե։ Շաւիղ ինձ եղիցի նորոգ՝ և հանդեր
ձեալցն յերանութի փոփոքելի։ ձայն բարի հովուու
թե նոցին՝ ՚ի յողջոյն ինձ կենաց. քաղցր լուիցի։
Մաօն կալայց ՚ի յանեղծութի փրկութ տօնեցել
յուսոյն՝ ըն առաջնորդացն կենաց, սկզբնաշնոր
հիցն պատուոյս, փառաւորեալն դասուց, գետոցն
բանականաց, աւետարանչացն բարձանց, իշխանացն
պանծալեաց, լուսազայծառ թագին պձնելոցն, ՚ի
ղորդ անկապուտ զօրութե շնորհին պայծառա
ցելոց, նուղուն զունարթութե տիրական լուսոյն
կատարելոց։

3 Ընդ աշակերտաց մեծիդ հրամանի բարձրելոյ ծայ
քի՝ և մարտիրոսացն ընտրելոց նահատակութ,
որք մինացու և վշտաչարչարն մարմնով, վտանգաւոր
և ամենակիրն անդամօք։ երկրաւորական և հողա
ղանգուածն բնութ՝ մարտուցել ընդ տարր գոյից
ամնիւթից՝ պսակեցան բարձրացան և կենդանա
ցան հոգեպէս. արիաբար ելեալք ՚ի յերկրէ. ըն
մարգրէին, վկայք ճշմարիտք ամենափորձն մինու։
Իմանալեացն անտեսից և ծածկելոց՝ աներկբայ բա
րեացն՝ յուսով տեսելոցն ատեն նկատիչք։ աշա
կերտք առաքելոցն և չարչարակիցք նոցին։ որ հա
ւատարեալ գործովք ըն նոսին, կատարել լմամբ
անպակասելեաւ՝ պարեն ՚ի խրախճանս անկէտն ե
րանութ։ որոց հանդոյական և ընդունական մաղթա
նօք, արիւնընծայ վաստակաւուք քրտնկնդրուկ
տղերսից յարգամամբ՝ ընկալ զիս նորոգ ըն նոսին
մասին անեղծ փրկութ՝ ՚ի քեզ ուրձանացեալ։

4 Ընդ խառացեալն հայրք և սուսերք՝ արեամբ

ներ

ներկելոցն, և ձգնաւորացն սրբց հարցն միանձանց՝
և քեզ հետեւելոցն՝ որդի այ, անպարտելի քաջութբ
և անպատիր զգաստութբ, ըն դժնեայ գոռոզի մարմ
նոյս բռնութն՝ արիապէս մարտուցեալ, սովիմբ վա
նեցին զանմարմինն բելիար. և մշտամարտ հանդի
սին յասպարիսի կենցաղոյս՝ առնց զզուանաց ծան
րաբեռնութն՝ 'ի լայնածաւալ ծփանաց աշխարհիս
ծովու՝ տապանակաւ մարմնոյս թանձրութն՝ զթե
թեւութի հոգւոյն թռուցին՝ 'ի նաւահանգիստն
կենաց հասին. և իբր սիրօղք վերնում վիճակին՝
առանց յետնոցն մտածութն, զթագն յաղթութն
համարձակապէս՝ պայծառ ճոխութբ պճնեալ իս
կապէս՝ 'ի գլուխ կապեցին. վն նոցին արժանաւոր
մաղթանաց և նուիրական հայցուածոց՝ և զիս ըզ
մեղաւորս 'ի սպառնակնաց՝ ընկա՛լ ընդ նոսին.
Նուաճա խառնեալ զանմաքուրս բան՝ ընդ նա
խագրեալ երջանկացն փառաւորական աղերսար
կութի, որ վն իմ գոչեն քեզ 'ի հանձութի, և ես
ընդ նոսին՝ իբր դառնութի եդեալ ըն քաղցու,
կամ տատասկ ընդ ողորկութն. տգեղութի ընդ
վայելչութն, և տիղմ ընդ գեղեցկութն մարգարտի,
կամ հող ընդ յստակութի ոսկւոյ, և կամ քարինս
անարգս ըն պայծառութն արծաթոյ. բացասութն
ընդ ճշմարտութն, կամ աւազ ինչ ատամնատու ըն
կակղութն զանդաւածոյ հացի. արդ լո՛ւր՝ հզօր
հնարաւոր գովեալ, զնոցայն վն իմ, և զիմս ընդ
նոսին՝ 'ի նոցին գովեստ, 'ի փրկութի իմ և 'ի փառս
քո՛ ամենազօրութ, բարերար, օրհնեալ, երկայնամիտ,
կարօղ, անքննելին, անճառ, անեղծ և անստեղծ.

Քա՛

Դու՛ ես պարգեւք. քո՛ են շնորհք. դու՛ սկիզբն եւ
պատճառ բարեաց ամի. Ո՛չ ես դատապարտիչ, այլ
ազատիչ. ո՛չ ես կորուսիչ, այլ գտիչ. ո՛չ ես մահա-
ցուցիչ, այլ կեցուցիչ. ո՛չ ես տարագրիչ, այլ ժողո-
վիչ. ո՛չ ես մատնիչ, այլ ապրեցուցիչ. ո՛չ ես ընկղ-
միչ, այլ վերածիչ. ո՛չ ես գլորիչ, այլ կանգնիչ. ո՛չ ես
անիծիչ, այլ օրհնիչ. ո՛չ ես վրիժառու, այլ շնորհիչ.
ո՛չ ես Թշնամացուցիչ, այլ մխիթարիչ։ Ո՛չ եղծա-
նես, այլ գրես. ո՛չ սասանես, այլ հաստատես. ո՛չ ոտն
հարկանես, այլ սփոփես. ո՛չ պատճառս յօդես մա-
հու, այլ հնարս խնդրես կենաց. ո՛չ ես 'ի կամս շար-
ժեալ սատակման, այլ 'ի փրկութիւն ողորմութեան.
Ո՛չ մոռանաս զպայցելուսն. ո՛չ լքանես զզարբն. ո՛չ
արգելուս զգթութիւն. ո՛չ բերես վճիռ կորստեան,
այլ կոչակ ազատութեան. Ո՛չ Թշնամանիս յառաստութեանց.
ո՛չ բամբասիս 'ի շնորհաց. ո՛չ հայհոյիս 'ի պարգեւաց.
ո՛չ նախատիս 'ի ձրի ձրից. ո՛չ անգոսնիս յերկայնմը-
տութեանց. ո՛չ եպերիս 'ի ներութեանց. ո՛չ բանսարկիս
'ի բարութեանց. ո՛չ անպատուիս 'ի քաղցրութեանց. ո՛չ
քամահիս 'ի հեզութեանց. ո՛չ առ քեին այսոցիկ տրտունջ
մռունջ, այլ անլռելի գոհաբանութիւնք. Բա՛րձ զմեղս
իմ՝ հզօր. լո՛յծ զանէծս իմ՝ օրհնել. քաւեա՛ զպար-
տիս իմ՝ ողորմած. ջնջեա՛ զյանցանս իմ՝ գթա՛ծ,
մատո՛ մատն այցելութեան, եւ անդստին իսկ կատարե-
ցայց. զի՞նչ քեզ տէ՛ր, քան զսոսին դիւրագոյն, եւ
կամ զի՞նչ ինձ պարտաւորիս կարեւորագոյն. Այլ
կենդանագրեա՛ բարեխնամ՝ քոյինաստեղծ պատկե-
րիս՝ փչումն կրկին 'ի շունչ նորոգմին լուսաւորութեան
մաքրական շնորհի՝ զամենամեղս ոգի պաշտպանելոյ.
Մե՛

6 Մի՛ ածեր ողորմած՝ ինձ օր տարաժամ ՚ի համա
ռօտս երբէք՝ անթօշակ ապաձեռնութե՛ Ը
անկատար ուղին հետևել. մի՛ մատուցանէր բաժակ
դառնութե՛ ՚ի ժամ ծարաւու. մի՛ փակէր գըթած՝
իմ հանդէպ՝ զյաջողուած հոգևոր օգտիս, և մի՛
իբր յանկարծադէպ հինից ապաստանի՝ գիշեր մահուն
ինձ պատահեսցէ. մի՛ տապ տօթոյն յանպատրաստ պա
հուն՝ զարմանս հատեալ ցամաքեցուսցէ, և մի՛ լուս
ն, կան դիպուածք հասեալ գաղտնեօք վնասեսցեն.
մի՛ պահեսցի ինձ սառն մեղացս, և մի՛ հոսանք ուղ
խից կենցաղոյս զիս ողողեսցեն. Մի՛ հնգխառն
մահ բերիցէ, և մի՛ ննջումն ՚ի սատակումն յառա
ջեսցէ. մի՛ քունն ինձ կորուստ լիցի, և մի՛ նիր
հումն ապականութե՛ գործեսցէ. մի՛ փախձանն ան
յարմար՝ ՚ի վրէ իմ արշաւեսցէ, և մի՛ շնչոյս վերջին
ձակութե՛ ըմբռնեալ՝ ՚ի խոնարհ լիցի.
7 Դու՛ ես տէր. դու՛ գթած. դու՛ բարերար. դու՛
երկայնամիտ. դու՛ ամենակարօղ. առ ո՛մ բան
անհասութե՛ անձառ զօրաւոր, քաւել՝ փրկել՝ կե
նորոգել, լուսաւորել, վերստին հաստատել, ՚ի
ժանեց կերչաց գազանաց՝ և կամ յատամանց վիշա
պաց ՚ի կեանս կոչել, ՚ի խորոց անդնդոց ՚ի լոյս
բերկրութե՛ ածել, և ՚ի հեղձմանէ ծփանաց մեղաց Ը
արդարս երջանկաց՝ փոխօք բազմեցուցանել. Ամե
նայն ոգի քեզ ակնկալեալ յուսով սպասէ, կարօ
տեալ քումդ շնորհաց. եթէ երկնայինքն, և եթէ
երկրաւորք. եթէ անկածն մեղօք, և եթէ ամբար
ձեալն արդարութե՛. եթէ տէր, և եթէ ծառայ. եթէ տէ
կին, և եթէ աղախին. և ՚ի ձեռին քում է շունչ կեն

դանակյան բոլորեցուն։ Եւ քեզ ընդ հօր և հո-
գւոյդ սբյ փառք՝ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն.

† Առ երրորդին յաւերժածին կրկին հեծութեն՝ նորին հոգւոյն, առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի. Ի խորոց սրտից խօսք ընդ այ.

*Բան. ՉԳ.

1 Բարձրեալ անքննին. զօրութիւն ահեղ. տէր արարածոց. Թագաւոր երկնի. ստեղծիչ հրեշտակաց. գոյարան մտաց. հաստիչ հրեղինաց. պետ բարի հոգւոց. աջ ապաւինութե. անդորրութի հանգստեան. տեսարան լուսաւորութե. պայծառութի բերկրութե. ճանապարհ երանութե. պատճառ կենդանութե. առիթ բանաւորութե. փրկութի առանց չարութե. առաջնորդ խաղաղութե. պարիսպ ամրութե. պատուար պահպանութե. ցանկ բոցոյ մեծի օրհնութե. սահման անոխակալութե յիշեա՛ յոյսմ ողբերգութե մատենի բանիս խոստովանութե՝ և զոր ՚ի մարդկային ազնէ թշնամիս մեր՝ ՚ի բարի, և արա՛ կատարեա՛ նոցին քաւութի և ողորմութի. Ո՛վ բարկացիս նց վս իմ՝ տէր, իբրև զնքս բամբասողաց՝ առ յաճախ սիրոյդ որ յէս, այլ ով զչարս կշտամբողաց և իրաւամբք նախատողաց՝ ներեա՛ յանցանաց նց. Եւ արդ մատուցէլ երկաքանչիւրոցս աղջիքո՛ ա՛րդարադատ, ամենք առ մեզ զնասակերդոյնք՝ սակաւուք թերևս՝ և յիրաւի բամբասելոցս. և ես առ քեզ՝ ամենապարգև, անթիւս և անկշռելիս բազմօրինակ ուխտազանցութիւնս.

2 Արդ՝ մինչև զքո մեծութիդ՝ տր, նայեցեալ

՚ի

՚ի յիմս անարգութի. և ընդ խնդրելս իմ ՚ի քէն
բարի իմոցն առնելեաց, և դու առ քոյս՝ ըստ քում
մեծութեանդ՝ անճառելիս հրաշագործեցես. Մի՛
տառապեցուցես զիմսն խածանօղսն, այլ փոփոխեսցես
խլեալ զխստասնս բարս երկրաւոր՝ զբարիսն արմա-
տացուցես, և յիս և ՚ի նոսին. Մանաւանդ զի դու
լոյս ես և յոյս, և ես խաւար և յիմար. դու իսկու-
թե բարի գովելի, և ես համայնիւն չար ապիկար.
դու տէր ստորնոց և երկնից, և ես անիշխան շնչոյս
և ոգւոյս. դու բարձրեալ ՚ի կարեաց զատեալ. և
ես տաժանաւոր և վտանգաւոր. դու ՚ի վեր քան
զկիրս երկրիս, և ես կաւ անարգութե գարշութե.
դու՝ ըստ մարգարէին, ճաս յաւիտենն յամբաւ բարձ-
րութե, և ես միշտ կործանիմ՝ ըստ նորին բանին.
՚ի քեզ ոչ է մթութի կամ նենգութի, և ես բո-
վանդակն իսկ եմ՝ որ զաւանդն իմ ոչ պահեցի.
Հա՛ն զիս ՚ի բանտէս. արձակեա՛ ՚ի կապանացս. զերծո՛
՚ի շղթայից. փրկեա՛ ՚ի խեղդամահէս. ազատեա՛ ՚ի տագ-
նապս. քակեա՛ ՚ի յերկաթից. լո՛յծ ՚ի պաշարմանցս.
արտաքսեա՛ յերկմտութեանցս. սփոփեա՛ ՚ի տխրութեանցս.
հանգո՛ ՚ի նեղութեանցս. փարատեա՛ ՚ի վշտացս. հան-
դարտեա՛ ՚ի խռովութեանցս. ապաքինեա՛ ՚ի ցաւոյս.
մերժեա՛ ՚ի հեծութեանցս. հեռացո՛ ՚ի յողբոցս. կազդու-
րեա՛ ՚ի կականմանցս. Աստուած ողորմութե և պար-
գևատու քաղցրութե, մի՛ զգրաւեալս արեամբ հ-
զօրիդ՝ անտես տարաբեալ ընդ վայր կորուսանել.
կանգնեա՛ զհասեալս յայնն մահու՝ ՚ի բազմավտանգ
հիւանդութենէս.

3 Ահա՛ բարդեցան կուտեցան շրջանակք ամացս ըն-

դու

դունայնութեն, յորմէ հեռաէ յայտնեցել ցուցայ
յոչ պէտս երևեալ, 'ի յանդաստանէ մօրն իմոյ ան-
նեկէ՛ փուշս դժնեկի՝ մեղաց շառաւիղի. մի՛ լինիր ինձ
խայթոց խոցոտիչ ով անդ տոհմին յուդայի, և կամ
զաւակին եփրեմի. Եւ քանզի բուսուցել տնկեցի
յոգիս՝ փոխանակ ցորենոյն բարեսերմութե՝ խառն
խայթողական ինքնաթոյնս ընդարմացուցիչս, զոր
գլոյն բանի՝ որ երեցն է քան զաւետիսն, զիարդ ոչ
կոչեցից զանձն իմ՝ գործելի անդաստան անիծաբեր
փշովք մեղաց հեղձելւ. Ոչ սերմանեցի արդարու-
թի, զոր բանին յուսեալ, և զիարդ հնձեցից և ժո
ղովեցից զկենաց պտուղն. Ընկալ սերմնք կուսութե՝
անձինս մաքրութեն, զոր մարգարէին բանի՝ որ առ
իսրայէլ, կարօղ ես՝ տէր, 'ի նոյնն հաստատեալ. Այ
նեցի ընդարձակեցի, զոր մշակին բարուցն յուդայի,
զանկողին կամացս՝ դիւրացն հոմանեաց, 'ի ձեռս քո
է ամփոփել դարձեալ՝ 'ի նոյն զգաստութի. Եթէ
մարմնապէսն կցորդութի՝ զոր տեսանողին, անարատ
գործեաց զպոռնիկն, իսկ դու փրկութի՝ հոգեպէս
միացեալ 'ի յիս՝ կրկին մաքրեսցես. եթէ արեգականս
այս անկենդան՝ ստեղծել առ 'ի քեն երկրիս մա-
տակարար, և զկարակուռ մօրից ցամաքէ, և զհա-
պտուղս հասուցանէ, իսկ ստացօղդ ամենից՝ հոգիդ
տէր՝ որչափ զօրեսցես զտիղմ չարեաց աղտոյ՝ և զթա-
րախ պղծութեն մեղաց մթերից՝ իսկոյն սպառել.
Ասա այսր կանխաւ իսկ ժամանեցի հայցել առ 'ի
քեն բարի՝ առնելեացն իմոց 'ի կարգ այս բանի, զի
զհերքեալ փաստակարս պարտուց մահու, յամենախը-
նամ աչաց հզօրիդ մի՛ մերժեսցես՝ օրհնել գթութի.

արդ՝

որդ՝ կենագործեա՛ զիս զամենամեղս անդամօք
մարմնոյս՝ ը̅ բնութե հոգւոյս խորհել միշտ ըղ-
քոյդ։ Իսկ բարեգործացն խնդրել բարիս, բը-
նութե են օրենք՝ անբռնադատ կրիցն յարակցապես
առ այն բերումն։ Զանզի արդարև՝ առ մեղ այդ-
պատուէր՝ ամ հասակ զօրանայ. իսկ միւսոյդ երկ
րորդի՝ առաջնովդ խնամով հանդիպել, ածակա-
նիդ է նմանութի. յաղագս այսր իրի՝ նախնի դա-
սեցի զթշնամեացն իմոց՝ աղերսանս, քան զերախ
տաւորացն բարիս։

4 Նաև արդ՝ յիշեա՛ զնոսա կրկին ընդ միոյ, որ 'ի քո
անուն բարձրացեալ՝ զանարժանս զիս ընկալան։
և տուր նց՝ տր ամենառատ բարերար և անոխա-
կալ վարձս արդարոյ և մարգարէի, թէ և ես յուէտ
թափուր իցեմ յարժանեաց. ո հաւատոց նց և առ-
յոյս նոցին ակնկալութե, որ առ պարտաւոր գերիս՝
ողջամիտ կամօք ակնարկեն, ոչ թէ 'ի մասանցդ քո
կեցուցչաց՝ 'ի պահպանարան հոգւոյս ծածկութի՝
լիով ունիցիմ։ Նաև զպատժաւորս՝ անամփոփելի
'ի քոց տեսութեց, և անխափելի 'ի յուղիղ կշռու-
թեց՝ քաղցր գթութբդ անսահմանելեաւ մերձեցել
առ իս՝ մաքուր արասցես, անխայտառակելի պահե-
լով 'ի տիեզերական յանդիմանութեն։ Նաև ոչ շուք
իմն վայելչական դնել ախորժելն ինձ անարժանիս՝ սի
րելեացն քո՝ վս քոյ, նայեցեալ 'ի կրօնս զգեստու
բարեկերպութե, չդիտելով զբիծս գաղտնեացն՝ եր
ջանիկ կարգան եղկելոյս, և դու հնարաւոր ամենա
պարտև օրհնել մարդասէր՝ առ բնաւս ողորմած,
վս ամենաթշուառախս հեծութե՝ հաշտեա՛ց ընդ նմ

լոյս հաւատոյ նոցա. ընծայեալ նոցին միայն պար
գևօ զանեղծ մեծութիւդ՝ և զանթառամելի ըղ
պսակէդ՝ յաղթող տուողն յեռանուն հաւատացմանն
ամենակարողն ընծայութեան.

§. Ո՛վ է դու ես դրան փրկութե մեծութե անվտա
նելի և անծախ գանձուց արկղս և տուեցե
լոյս, 'ի վաճառ վերնոյին շահու օգտաուե՝ բանից
որ 'ի քեն՝ յարդեն ձախանակք. Առ ի՛նձ առհման՝
ջրոյ հանգստեան. արձանացի՛ անխռովելի՝ պատրաս
տական վստահութի. կարգելո՛ օրհնաբանեալ՝ անկե
ղակարծ յուսոյ ամրութի. սպառ ամենախնամ դու,
անաչառ պաշտպանութի. սասանեցելոյս՝ բարեաց
անդորրութի. տարակուսելոյս՝ լուսոյ ապաւինութի.
աշխարելոյս՝ մեծ երջանկութի. վհատելոյս՝ կենաց
օգնութի. լքելոյս՝ անդայթագղելի օժանդակութի.
նահանջելոյս՝ անսայթաք վերընթացութի. Ո՛վ է
քո՛ է բնաւդ, և 'ի քեն է ամենայնդ, և 'ի ձեռն
քո բաշխին հաստատութիւք պէտանացն հա
ճոյից կենաց. և քեզ վայելէ փառք՝ յաւիտեանս
յաւիտենից. ամէն.

+Ա նորին յաւելուած կցկեն հեծութե՝ նորին հեղինակի,
առ նոյն ասելոյս Աստուծոյ բանին. 'Ի նորոյ սորին խոյս՝
ըստ ոյ. *Բան. ՂԴ.

Ա. Բ ոբոյ երկնաւոր. Թագաւոր բարձրեալ. տէր
բոլորից. ամենից ինքնակալութի. արարիչ օղ
ատականաց. հասողիչ իմանալեաց. պատճառ
եղանութեանց. կազմիչ հանդերձելոց. առնիչ

լուսոյ· առ իմ առաւօտու· պտղաբերիչ վաղորդայնի
երևեցուցիչ երեկորի· տուրիչ խաւարի· արուեստ
տաւոր բարեհնար· իմաստութե գործօնեայ· քա
ւարան օրհնել· հալիչ մեղանաց· հալածիչ ցաւոց·
քակտիչ դառնութեց· պահպանարան հանգստեան·
հնարք նիրհման· յարմարիչ քնոյ· պարգևիչ ննջման·
շնչոյ յարակարգութի· զգայութե տեղութի· ցրիչ
ցնորից· յեղանակիչ անրջոց· փոխարկութի զարհուր
մանց· այլայլութի տխրութեց· խափանիչ խթմանց·
ընդարձակիչ կարծեաց· համադրութի ծփմանց·
ահագնութե խարդախմանց· հարուածիչ դիւաց·
փախուցիչ ախտից· ընկլուզիչ գայթագղութեց·
2 Պաշտպանեա՛ երկնաստեղծ ձեռամբդ· զօրացո՛
բարձրացեալ քո աջովդ· ամփոփեա՛ ամենակալու
թեամբ· ծածկեա՛ ստուերաւն խնամոցդ· ամրացո՛ վերա
կացութբ վերնայնոցդ· շուրջանակի պարսպեա՛
գումարտակօքդ անմահից· 'ի յամենուստ պարփա
կեա՛՝ կցորդութբ հրեշտակացդ· վանեա՛ զընդդի
մարտն իմ՝ զինուորութբ զուարթնոցդ· պատսպա
րեա՛ զաստանեալս՝ ածածնիդ մաղթանօք· զըսանակս
անդրանկացդ՝ բարեկարգեա՛ ինձ պահապան· Րո՛ց
ըաչացս դիմաց՝ և զմտացս իմ անծանեալս· զգաստ
արա ընդ ոգւոցս՝ և զծանրաբեռն կրիցս դանդա
ղութի· վերացո՛ տէր 'ի զգայութեցս՝ զմածեալս
յիմարութի· բարձ միո՛յն բարեգործ՝ զպատրուակս
թանձրութե· Ընդ սկզբան բերմանս լուսոյ՝ զողոր
մութի քո ծագեա՛· ընդ ելից արևուն՝ արդարութե
արեգակնդ 'ի յանձկութի սրտիս մտցէ· Ճառագայթ
քո փառացդ՝ 'ի յիմաստիցս խորհրդանոց ջահեսցի·

խա

խաչիդ տնտեսնագրութի՛ ընդ շունչս և ընդ մար-
մնոյ համասփիւռ տարածեսցի. Յանձն առնեմ քեզ
յաւուրս՝ զքո յարմարեալ տաղաւարս պահպանա-
թեւոյս՝ որ ՚ի ամին. Զի դու ես տծ անքըննելին,
առ ամենեսին բաւական, և յաւիտեան բովանդակ
օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն.

+Մ երրորդին յաւուրս նըկին հեծանէ՝ նորին հանգիստ, առ նոյն տեղեաց մաղթանաց բանի. ՚Ի խորոց սրտից խօսք ընդ այս.

*Բան. ՂԸ.

Եւ արդ՝ վասն զի արթնականն մեր զուար-
թութի՛ քեզ ննջումն իմն է համարեալ, իսկ
՚ի խոր թմբրութի լռելն՝ վս̃ ուղիղ հաւատոյն
՚ի քեզ՝ անթարթափ բացութի աչաց. ուղղեա՛
հոգւոյդ քո իմաստութբ̃ զյաջողումն ձեռին գոր-
ծոյ՝ ընդ հեծութն ձայնիս մաղթանաց. Զօրացո՛
տէ՛ր ՚ի հանդէս բարի ձգնաւորական արի վաստա-
կոյ. կցո՛րդ լե՛ր կարեացս տկարութե. Թեթևս կացո
զաշխատութեա ս այս սկիզբն. արագեա՛ մի՛շտ կարօղդ
զյառաջադրեալ ձեռակերտս. դիւրութի՛ս ընթացս
՚ի յաւարտումն լրմանն. ՚Ի վախճան իրին՝ բերկ-
րութբ զիս հասո. ժամուն կացուսցես ՚ի հանգ իպաշտօ-
մըն յուսոյն. կցո՛րդ լե՛ր ուղւոյն՝ ձանձրացողս ընթա-
ցից. ՚ի թախծոյ ամբոխման՝ փութացուսցես յօգնա-
կանն. Ըն աջմէ իմ լիցիս՝ ՚ի վտանգի ծանրութեն.
զձայն քո լուա՛ ՚ի յանձկութեն պահու. ձեռամբ քո
կեցո՛ ՚ի կորստեանն ժամու. մատամբ քո ազդեա՛ ՚ի
թահանմանին անձկութե. հարթեա՛ զխորոց՝ ամենաչար

խա

խափանմանն · հոգեղինին ուսուցմամբ, որ անբաւակա-
նայլ ինձ հնարեա՛ · բան ինձ շնորհեա՛ ՚ի յատենի բազ-
մութեն · իմաստութի յիս անկեա՛ ՚ի հանդիպման
քննութե · Ամպով կամօք քոց հովանացի՛ր հրաշալի
հանդարտեցո՛ փայտիւդ կենաց՝ զծովուս մրրիկ ·
սանձեա՛ զասանց կենցաղոյս պատկեր՝ քոյին հրա-
մանաւդ · քանզի թէ առս ողորմութե քո ո՛ր կամես-
ցես, այս լուծութի կոհակաց կարծր է քան զվէմ · և
թէ ՚ի ցամաքի անաւս ունիցես, իբր զանկայուն
պնդութի յատակես ՚ի ներքոյ ոտի հաստատանի ·
2 Արդ՝ ընկա՛լ յի՛սուս՝ զպաղատանաց ձեռնար-
կութի՝ քեզ ՚ի հաճութի, և արա՛ ինձ զանմնա-
կարծն դայթագղութի մեծ վտանգութի · Որպէս ՚ի
ջրահեղձոյց ամենակործանն դարու, որք ՚ի հարթ
տարածման գետնի առանց երկիւղի յանհոգս կէին,
յողորմութէդ անմայր մնացեալ՝ կորուսան · իսկ Է
հովանաւոր մածուցով լաստին յոգնատարածան հի-
մանն հայթայթանօք՝ յանուն գթածին յեցեալ պա-
հեցան · ընդ որս՝ և զաղաչօղս մշտատառատան՝ ՚ի նաւա-
հանգիստն խաղաղութե՝ մարդասիրապէս պրծեալ
ապրեցո՛ · փարձս ՚ի քոյոցդ Այ բերելով հոգևոր
շահից, զատորոգներս այս սաստկութի պարտուցս
լքեալ բանիւք առաւելաւ, ՚ի քեզ տր անկայց միացեալ
խնդրա անբաժանելի՝ օրհնեա՛լ յաւիտ · Զու կցոր-
դելով այսմ միղթանց հոգեղէնքն ամենամիքու ըզ
Է հողեղինաց մարտիրոսաց, որք ջրով և հրով փոր-
ձեցան, և յելից զերծմանն ընդ մեր խնդրեցին, և
մեզ յիշատակ թողին օգնութե, առաւօտեն ընդ մեզ
համաբանաբար զուգամամութե՝ եղիցի եղիցի ·

Ինչ

†Մ. Երրորդին յաւելուածն նշխին հեծութ՝ նորին հաւրովք,
առ նոյն ողջերս մողովնոց բանի. 'Ի խորոց սրտից իմոց՝
ընդ այլ.

*Բան. Ձ.Ը.

1 Ընդ այսր հառաչանաց թախծութե ողբոց՝ 'ի բազմաց կերպից շարակարգելոց, և ամենից հոգւոց ողորմեա՛՝ գովեալ և երկայնամիտ Թագաւոր. Նաև այնոցիկ առաւել՝ որոց հատեալ է անկնկալուն փրկութ կենաց. որք ննջեցին անպատրաստաբար՝ չիջեալ լապտերօք ի-ղոյն պակասութ. Հա՛ մի՛շեա՛՝ տէր իմ գթութ, և'ի յայս ևս պատճառ իրաւունս ինձ գրեա՛. Զանզի թե և'ի վիճս ահաւորութե սքանչելեաց մեծիդ՝ հակառակօքն հանդերձեցեր զկազմած մարդոյս, զոմն ծանր՝ և զոմն թեթև. զմին զօլ՝ և զմիւսն հրայրին. զի դիմագրութին 'ի հակառակացն հարթ պահեցեալ՝ արդար կոչեսցուք հաւատարիմ հաւասարութբն, և'ի յայսմ դարման առաքինութե վերաբերեալ ը ամբարձելոյն զխոնարհութին առ կաւն դիտման անմոռաց պահեալ՝ պսակ ընկալցուք ձգնաւորական. Աւքանզի յայսմ կանոնէ ուխտի վրիպեցաք, և անասնաբար սահեցմամբ ը հողոյն զիջման՝ ընդ երկիր մածաք, այլ ոմն ախտիւ՝ և այլ ոմն անգթութբ. միւսմասն մոլութբ ամենաբաղձ կերակրոց՝ իբր գաղան մշտաբոյծ՝ յարակայ կապեալ ընդ բնութես. Իսկ 'ի քառիցս՝ ոմն անըմբռնելի և անողորքելի սլացմամբ 'ի բաց տատուցեալ՝ վայրենիս ամբարտաւանէ. եթէ ջեռնումք տապով սիրոյն որ 'ի քեզ՝ նշխարաւ բոցոյն որ 'ի մեզ, ցուրտն առընթեր կենակից նմին՝

զնոյն կասեցուցեալ բարւոյն ընդմիջէ. եթէ օ-
դականաւն հրեշտակայնովն յաւէցիմք 'ի քեզ,
ծանրութիւն թանձրու անդրանիկ նիւթոյս այս
հողոյ՝ 'ի ստորև քարշեալ խափանէ.

2 Եւ արդ՝ յամենաւստ պարտէլ և խայտա լքեալ՝
իբր զապիկար հաշմեալ հերքեցայ կորեայ մա-
նեցայ. մատնէլ 'ի բաղմաց՝ 'ի մահ դրաւեցայ. մեզ
'ի պարգևականէն զրկեցեալ՝ յողորմութենէն կողմ
նայիմ. և պատկառէլ դիմօք համայնից ունօղս՝ ըզ
բնաւից աղերսաբանեմ զմեռելոյն քեզ՝ կենդանեց.
քանզի կարօղ ես յաւէտ հնարիւք և կորստականացն
ըստ իս մեռելոյն. ամենայն ինչ քեզ զօրելի է. նա զի
և ես անտկար կարելոյդ՝ և կամելոյդ է ախորժելի.

3 Արդ՝ այսց երկուց բարդաւան շնորհաց նորոգ-
չաց՝ առ միմեանս եկեալ՝ կարելն ընդ կամելն,
բարձեալ եղեցի և յուսահատութենէ մհատու-
թիւն ազգաց մեղաւորաց. և ժամանեալ հասցէ
աւետաւետացդ լոյս՝ հոգւոց բժշկութեան քումդ հրա
մանի՝ տէր ամենայնի, օրհնեալ յաւիտենս. ամէն.

---

† Սեւրայի յաւելուած կցկից հեծութեան՝ նորին հեղինակի, առ նոյն ողերգս մաղթանաց բանի. 'Ի խորոց սրտից խօսք ընդ այ. *Բան. ՁԱ.

1 Եւ արդ՝ քանզի 'ի գլուխ կատարման հա-
սեալ սանկաւամանեայ. կտակի այսր ող
բերգութեան, արդ տէր՝ մախման դադարման առ-
նուլ է այսց բանից մաղթանաց՝ ինքնանախատ
կշտամբութեան՝ և որ յիս կրեն չար սովորութիւք.
Որ

Որ քեզէն կարգեցեր սահման աւետեաց ակնկալուե դատապարտելոյս՝ ասելով, ոչ են կամք առաջի Հօր իմոյ՝ եթէ կորնչիցի մի ոք ՚ի փոքրկանցս. և դարձեալ՝ այս են կամք Հօր իմոյ՝ զի զամենայն ինձ յանձնապարտեալսն ոչ կորուսից.

2 Ահա օրհնեալ ես ՚ի գթութեան. բարեբանեալ միշտ ՚ի քաղցրութեան. խոստովանեալ յերկայնմտութեան. ծանուցեալ ՚ի յայցելութեան. քարոզեալ տէր ՚ի փրկութեան. ներբողեալ դու յառատութեան. պատուեցեալ ՚ի պաշտպանութեան. փառաւորեալ ես ՚ի փրկութեան. երկրպագեալ յամբաւ բարձրութեան. պաշտեցեալ ՚ի յանքննութեան. գովեցեալ միայն ՚ի յաղթութեան. վերաձայնեալ ՚ի մեծ զօրութեան. խնկաւորեալ յողորմածութեան. համբուրեցեալ յանձառ հեզութեան. ճաշակեցեալ ՚ի խոնարհութեան: Ընդ քեզ և ծնողդ քո երկնաւոր ամենայն բոլորից մխիթարութեան. ընդ որում Հոգւոյդ քո սուրբ բարութեան, որ զանկեալ զդրաստ թշնամւոյն՝ և զդայթակղեալ մարդն անբանութեամբ՝ կանոնեցեր ոչ անասուն առնել: Որոյ երախտիս Հզօրիդ ՚ի յէս, և առաքինութի մեծ իդ ՚ի բարձունս տօնեալ անդադար յանվախճան փառաբանողաց. որովք զայս ձայնս աղերսական յարգել ընկալցիս՝ մարտիրոսացն պաղատանօք ՚ի հոտ հաճութեան բուրման անուշից. Եւ այսու փրկանօք հաշտարար բանիս՝ զնախնեացն պարտս և զանձնիւթ վէրս՝ միջնորդըն և վերջնովքն մահուցու ցանողօքն զանձն և զմըմին բժշկեա՝ ամենակարող. զներքինս և զարտաքինըս. զախտքն և զդիծքն, զնարանս հարուածոցն. բարձեալ և մաքրեալ դեղովք ողորմութեանդ զնետեալ

խած

խածուածս բազմագունիւս, որք գործէին ընդ-
ախորժելեացն քեզ ցուցանեն զեռուն բնութս.
Յիշա եթէ հասից յամս ծերութ. քև առաջնոր-
դե՛ր՝ արժանիս մնհու, մի՛ թողցես զտկարութիս.
մի՛ անտրգեր զալիսն. մի՛ կորացուցես զկործանելն.
մի՛ զխզուսցես զկքեալն. մի՛ վայրաբերեր զխոնար-
հեալն. մի՛ շնչման հողմոյ մատներ զառկայծելն. մի՛
ընդպահկեսցես զդեգևեալն. մի՛ անվերարկու առ-
ներ զսառուցելն. մի՛ անդարման լիցի տագնապելն.
Մի՛ առանց տածելոյ՝ յարկն խարխալէլ. մի՛ անպա-
տիս՝ պատկերն հնացեալ. մի՛ պարարտութին անհա-
մեալ. մի՛ շուք շնորհին անարգել. մի՛ հնութին քա-
մահեալ. մի՛ նաւ հոգւոյս ալէկոծել. մի՛ երկարութ
յուսոյն կտրեցել. մի՛ լոր շաւիղին խղեալ. մի՛ ուշ
իմաստին բարձեալ. մի՛ գոյին կազմած զեղծել. մի՛
ամբարձմանն թեւք փետտեալ. մի՛ զուարթութ գե-
ղոյն ադեղեալ. մի՛ ճաճանչ նշուլին քաղել. մի՛ պա-
տուհանք աչացս փակեալ. մի՛ լուսաւորութ նորին
խափանեալ. մի՛ պատկերն խօսուն անկել. Նա
աղաչեմ զքեզ՝ բարերգութ, ամ սբվք պաղատիմ,
լուր սոցին ինձ կանխաւ, զի զանագանն մի՛ մոռա-
ցիս. Դու առաջնորդեցեր ինձ, ըստ սաղմոսողին, և
ապրեցուցեր, հան՛ ա՛ր՝ ընդ երգողին՝ և՛ի կործեցն
կասկածանաց, յորմէ երկնչէիմ. Իսկ ես չեմ արժանի
'ի քեն՝ և ո՛չ հասարակական կերակրոյն վարձու, այլ
դու կարօղ ես սովորաբար՝ և առ զըլայօղս բարե-
գործել. Ո՛ն են զարմանալիք անճառելից բարեաց՝
միայն հրաշագործ առ ամ երկայնմտութ, ը հօր և
հոգւոյդ սբյ օրհնել հմպ՝ յաւնս յաւնից. ամէն.
Եւ

†Վերջին յաւելուած նշխին հեծաւէ՝ նորին հանդի,
առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի. Ի խորոց սրտից խօսք՝
ըստ որ. *Բան. ՂԲ.

1 Եւ արդ՝ ջուր կամաց և կաթ արտասուաց՝ բեկութե հոգւոյս՝ մտացս լքմամբ՝ խորտակմամբ սրտիս հեղեալ առաջի՝ զմարգարէին յիշեցուցանեմ զարեմաթացւոյն սամուէլի, զոր առեալ է հեղ՝ ի սկաւառակէ յանդիման քո՝ ամենատես, առ ժողովրդեանն օրինակուն զանձն արկանելոյ՝ խոստովանութե և հնազանդութե կենդանարարդ դարշապարաց.

2 Եւ արդ՝ ընկա՛լ զայս հիւսուած բանի աղիողորմ հեծեծանաց, և հաստատեսցի սա յայս նուէր բանի՝ անարիւն զոհի՝ Թագաւոր երկնի, և օրհնել արքեա՛ զատառ մատենի այսոր ողբերգութե. և գրեալ դըրոշմեսցես յարձան յաւիտեան՝ ը հաճոյականացն սպասաւորութիս. Մատցէ առաջի քո մշտնջենաւոր, և յիշատակեսցի՝ ի լսելիսդ քո հանապազ. բարբառեսցի՝ շրթամբք ընտրելոց քոց, և խօսեսցի բերանովք հրեշտակաց քոց. տարածեսցի՝ հանդէպ աթոռոյ քոյ, և ընծայեսցի՝ ի սրահ սրբութե քոյ. խընկեսցի՝ ի տաճար անուան քոյ, և բուրեսցի՝ ի սեղան փառաց քոց. պահեսցի՝ ի գանձարանի քում, և համբարեսցի՝ ի ստացուածս քո. Պատմեսցի՝ ի յականջս ազգաց, և քարոզեսցի՝ ի լուր ժողովրդոց. նկարեսցի ի դրունս իմաստից, և տպաւորեսցի՝ ի սեմս զգայութեց. իբր կենդանւոյ՝ զի՛մ պատմեսցէ խոստովանել զանօրէնութի. և թէպէտ վախճան ընկալայց

իբր.

իբր զմահացու, այլ յարակայուն բանի այսր սո-
փերի՝ գրեցայց կենդանի. Մնացէ՛ սա անեղծ
՚ի կամս քո տէր՝ ինձ պատմադպրութիս համբարձել
միշտ՝ անդուռ դատից. անաչառ կշտամբից. անպատ
կառ յանդիմանից. անան[illegible]այելի դարովից. անողո
քելի պարսաւից. անհամբոյր ծանակից. անմարդա
սիրելի մատնից. անփրկելի տանջից. անկաշառ կա
ռափից. անխնայելի յայտնից. ապաւում հրապարա
կից. աշխարհալուր բողոքից. Փողով մեծութե
ազդման՝ առանց լռութե և կամ դադարման՝ զխմեցս
պարտեացս խոստովանեցի.

3 Այն գիր՝ իմովս ձայնիւ՝ իբր զիս ընդ իմ աղօ
ղջեսցէ. տարածեսցէ զծածկեալսն. հռչա
կեսցէ զգաղտնիսն. կականեսցէ զկատարածն.
հնչեսցէ զմոռացեալսն. յայտնեսցէ զանե-
րևոյթսն. բարբառեսցէ զլռութսն. քարոզե-
ցէ զխորոցն. պատմեսցէ զմեղացն. մերկացու-
ցէ զանտեսիցն. ցուցցէ զկերպարանս Թաքու-
ցելոցն. Շոշափեսցին սովլաւն որոքն. գտցին
գայթագղութիքն. յանդիմանեսցին անձառք.
քամեսցին չարեացն մնացուածքն. Եւ Թագա-
ւորեսցեն կեանքդ շնորհաց ողորմութե քո՛ քս՛,
՚ի գա՛ձս պահեստի ոսկերացն ցամաքելոց. որով ՚ի
ժամանակս կենդանականս սկզբնաւոր լուսոյ մտի
գարնայնոյն՝ նորոգման աւուրն պայծառութե՝
ջոյովդ ցօղով յոգի անձեցեալ այսու փրկութե
անմահականաւ և անցամաքելի վերամբարձութե
շառաւիղս ձգեալ իմանալեացն բարեաց՝ դալ-
ձեալ դալարացայց և կրկին ծաղկեցայց,

ըստ

ըստ քոյին աստուածաշունչ գրոյն յուսադրութեան. Նու
քեզ միայնոյ փրկողի՝ և հոգւոյդ քում հօր իա֊
կակցի՝ միասնական տէրութեանդ և անճառ երրոր
դութեանդ՝ խորհրդական գովեստին փառք և
երկրպագութիւն յաւիտեանս.
ամէն.

† Ս. ներսէսին յաւելուած կրկին հեծութեան՝ նորին հոկոյն, առ նոյն ողբերգս մաղթանաց բանի. Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ.

*Բան. ՂԹ.

1 Տէր և տէր. կեանք և արարիչ. ողորմած՝ գթած. լոյս. երկայնամիտ. անոխա֊
կալ. մարդասէր. ամենագութ. պարգևա֊
տու. փրկիչ. օրհնեալ. գովեալ. բարեբանեալ.
Դարան ամրութեան. պատսպարան վստահութեան.
առանց նենգութեան բարի. առանց խաւարի ճա֊
ռագայթ. քաւիչ մեղաց. ողջացուցիչ վիրաց.
անհասանելեաց հնարք. անմատչելեաց հպաւոր.
անյուսութեան ելք. անուն քո խոստովանեալ.
այ որդի. և հօր քո ընդ քեզ հզօրի և աշա֊
ւորի. և հոգւոյդ ամենակալի՝ և ընդ քեզ երկր
պագելւոյ փառք և պաշտօն գոհաբանութեան՝
յաւիտեանս. ամէն.

 Բա

ԺՍ Երրորդն յաւելուած հինգին հեծութեան՝ նոյին հոլովին, առ նոյն աղերս ծողքետոյ բանին. Ախորժ սրտից խօսք ընդ այ. *Բան. Պ.

1 Բարեբանեալ ես երկնաւոր, միայն արարիչ, տէր ամենակալ. մեծութիւն անհեղ. գըթութիւն օրհնաբանելի. ողորմութիւն խոստովանելի. բարերարութիւն երկրպագելի. խնամակալութիւն պաշտելի. մարդասիրութիւն տօնելի. պահպանութիւն խընկելի. բարձրեալ անքննին. մերձաւոր կամարար. ապաւէն անկասկածելի. մխիթար սրտից. փարատիչ վշտաց. ապաքինիչ ցաւոց. սպառումն վըհատութեանց. բարձումն պարտեաց. փոխարկիչ կարեաց. կարգաւորիչ կրից. յարմարիչ բանից. սանձ արկու լեզուին. շրջադրութիւն շնչոյ. կացուցիչ հագին. ամփոփիչ խորհրդոց. կրթարան կամաց. արձանացուցիչ յուզմանց. հանդարտութիւն մրրկաց. խաղաղութիւն ծփանաց, որ ունիս զթեւոց ամենայն թաց իշխանականիս, և իմաստութեամբ նուաճեալ առ քեզ դարձուցանես.

2 Գոհաբանեմ միշտ երախտաւոր, որ հեզութեամբ անհպարտութեամբ երկայնամտեալ համբերես տենչանօք անճառ հրաշիւք՝ յանձինս մեր. Թագաւոր երից համայնից, ամենայն ծանուցեալ գթած. սկզբնահայր և նախաշաւիղ սիրոյն ընթացից. ճանապարհ կենաց, որ առաջնորդես քաղցրութեամբ՝ դիմելոյս ի լոյս վերին. Զեռնկալու մեծ վստահութեան, որ ոչ թողացուցանես գայթագղելոյս ի վայր կործանել. յուսոյ կերպարան, աշխարհի առհաւատչեի աղա

հրղոց մատանց յայտնի երևեալ. ապաւինութի հան-
գստեան, որ ոչ երբէք մատնես վտանգի դատա-
պարտութե. Ազատութի շնորհաձիր, որ տաս լիա-
տանց փոխատրութե փրկանաց. տուսուութի անձնա-
խանձելի, որ քոյին փառաւորութե՝ զանարգ նիւթ
հողոյս ձախուցուցանես. Պայծառութի անստուերի,
որ ձառագայթիւք ահեղ բարձրութե պարածած-
կեալ զխշունաւ կրկին բարգաւաճ առնես. Քա-
ւիչ մեղանաց բազմաց, որ պէրքեալս՚ի փրկութե
առաջնոյն պայծառութե նորոգեր՝ վերստին վայել-
չուցանես։ Հնարաւոր դիւրահաս առ ամ ան-
բաւ գերամբարձութի յաւետ յառաջէլ. եւս վերա-
տահաւե առ խոստացելոցն վայելս. Երանութի
անձկալի, յոր զկենդանութի շնչոյս լքանէլն է աւար-
ժելի, զի զքեզ գտից՝ կենդանի. Կամք անփոխա-
դրելի՝ առ՚ի քաւութի գերոյս զօրացեալ ամենայնա-
վելի. անսխալելի դեղ կենաց, որ և մեռելոց՝ բնա-
ւին եղծելոց առնես զլուծանչելիս. Ամենաստեղծ-
աներկբայելի, որ զհուրն կիզեալն, և զհողմով հո-
ղեալն, և զծանծոք դազանաց ծախեալն, ՚ի քթթել
ական նովին հիւթականութե անպակաս յարուցա-
նես. Անհաւասար համարձակութի, յորում ամծօրէն
պանծանօք պարծելն է իրաւացի.

յՀայեաց առ՝ յերկնից զուարթ քաղցրութե՝
յամենակործան վտանգ ներքելոյս. և արա ան-
դորր հանգստական դիւրաւոր՝ ՚ի բազմատագնապ
հեծութե. Յու զյարուցեալ գումարս սատակչացն,
եթէ ապառաջէնք այսական դժնեայ հնարաւորու-
թե բուռն մարտակցաց պատկանել զինուք, եթէ
մե

մեղաց տգեղ՝ և քո առնելի կերպարանք, եթէ ցաւոց
և ախտից վտանգից և կորստական նշմարանք, մերժեա
ցես հանցես հատցես խափանեսցես և հալածեսցես՝
հեռի սահմանաւ խաչաւ տարագրեալ անդարձ ու-
րոշմամբ վերստին կորստեանն. և կառուցես կա-
ցուսցես նպատակ կենաց և ամուր մահարձան՝
զնշան խաչիդ՝ ապաւինելոյս՝ ի քեզ՝ փրկութի.
Նու յայսմ անպարտ և անպատիր և անվանելի ու-
ունեստից ահաւորիդ մեծութեն, լուծցին որոգայթքն
գաղտնածածուկ սատանայականք. կապտեսցին մե-
քենայքն. վտանեսցին գայթակղութիքն. խայտառա-
կեսցին հաղճեցն դրուժիք. յայտնեսցին երևոյթք
ոգւոյն. գլուցին նենգողին ծուղակք. վերասցին
վարմին վերարկուք. տոչորեսցին որոմանցն բոյսք.
նկուեսցին բռնաւորին չարաբանութիք. կոտրեսցին
լար խաբէութեն՝ ի մահ որսողին. պարտեսցին պատրո-
ղին բանսարկուիք. պակասեսցին կէք զրպարտո-
ղին. անկցին սուսերք մահաբերին. սուղեսցին
սադրողին պատրաստութիք. արձակեսցին տուտունք
տագնապողին. Այլայլեսցին սուտ կերպարանք
կեղծաւորին. սասանեսցին խորխորատինացն խխտ
յարձակմունք. ցրուեսցին կցորդութիք կերչացն.
բաժանեսցին աղխնք աւազակացն. քայքայեսցին
բոյլք բարբարոսացն. քանդեսցին ամրոցք ապստամ-
բողացն. որդեսցին ամպրոպք յանդգնելոցն. փարա-
տեսցին փորձողին անձրևք. հալեսցին և ցամաքեսցին
եղեամն աղանդաւորին. Խորտակեսցին եղջիւր
գոռոզին. մանրեսցին ամբառնալիք դրօշիցն կերպա-
բանաց փշրեսցին ամբարհաւաճութիք հպարտացե-

լոցն

լոյն. նահանջեսցի՛ն դիմեցմունք ձախաւելոյն. քակտեսցի՛ն միաբանութիւնք զօրացն բելիարայ, թէ անմարմինք և եթէ մարմնաւորք, փախիցեն ը̄ նոյն ճանապարհ 'ի մի շաւղաց հետոյ՝ յեօթն տարտարոսս, 'ի գուբն ինձ փորեալ՝ ինքեանք ընկղմեսցին. Ցեղանակեսցի՛ն ձմերունք ձանձրացուցչին. հատցի՛ կապըն կցորդութե՛ մշտաջան աւազակին. նուաղեսցի՛ մտացըս կայի՛ց համբոյր շողոքորթին. ընդմիջեալ մեկնեսցի՛ն՝ նետաձգութիք նեղչին. կացցէ 'ի սասանման՝ նաւ խարդախողին. խլեսցի՛ն յարմա-

րոց անտի՝ ատամունք խածանողին.

41 Ս̄ փայտիդ օրհնութե կենաց, յորում պըրկեցեր ա̄ծդ անըմբռնելի. յիշատակաւ բեւեռացդ, որով 'ի գործի մահու մածուցար արարիչդ երկնի և երկրի. արեամբդ տէրունականաւ, որով զվիշապն մեծ կարթիւ ածեալ որսացար. եղիցի նոյն դառնութե, զոր թըքեն զդեղատուութի կորուսչին արտաքս հեղեր. պատմաբանութե ըղձական ձայնիւք կենաց սարսափելեաց, որով կըշռութի հակառակողին ըմբերանեալ ամաչեցուցեր. անուանմբդ անհասականաւ ամենայնիւ անթարգմանելւոյդ, յորմէ դողան և դատապարտին սատակեցել սատանին սարսափմամբ՝ բնութիք ամ երևութից և աներևութից, եղիցի՛ն այս ամ պարգևք շնորհաց՝ խոստովանելոյս 'ի պաշտպանութի, 'ի բժշկութի և 'ի քաւութի. Եւ մահաբեր դառնաթոյն օձին, և որ 'ի նմա աղետաց տեռկերադաւ չարութին, 'ի սատակումն եղիցի նորին. նոյն ինքն 'ի կորուստ և յանբժշկական հարուած սանձանացն՝ տուժաւ մատնեսցի՛, կապեսցի՛ և ըմբռնեսցի՛.

Եղէ

Նայեցեա՛ ողորմութեամբ սանձահարեալ ընդ իս, և
շնորհեա՛ ողջոյս իմ ընդ քեզ անբաժանօրէն կա-
պու միացեալ ՚ի քեզ.

ՏԷՐ, որ ոչ ընթերցայ զայս աղօթս ձայնիւ մաղ-
թանաց գոչման՝ աղօթից հայցման, ծերոց
և տղայոց, կուսից և երիտասարդաց, և ենթէ յա-
ղախնաց որ պաղատեցան ամենաբարբառ, հաւասա-
րապէս անաչառութեամբ ընկալցին ՚ի քէն մասն ե-
րանութեան՝ պսակաց ազատութեան, հասանել վե-
րնային յանարատութեան նորոգ մաքրութեան,
նկարեալ դարձեալ զքոյդ կերպարան անփոփո-
խելի. Ահա՛ հզօրապէս՝ հզօրաւոր զօրեղ ամե-
նապատում ամենահաս անքննելի, տեսցես զտառապանօք
՚ի հառաչանս կուսակրօնաց այսր հեծութեանս, որ
՚ի բոլորից շրթանց ընծայեալ քեզ մատուցանի.
Ընդ Հօր քոյ երկնաւորի և բարերարի, և Հոգւ-
ւոյդ Սրբոյ փառաւորեցի և կենդանարարի. առա-
ւօտածագնիդ բարեխօսութեամբ, և խնդրուածովք
ամենայն Սրբոց. Զի դու տուողդ ես բնաւ. և ՚ի
քէն երգեն ամենայնք. և զառ տիրես ամենայնի
և քեզ փառք յաւիտենականս՝ միդ յիշխանութենէ
անժամանակ երրորդութեան, զոր զանկցապէս փա-
ռաւորեալ յանբաւս, և յաւիտենից
յաւիտեանս. ամէն.

+ՄԵրրորդին յաուելուածն նորին հեծութե՟ նորին հոգւոյն, առ նոյն աղերս ժողովրդոց բանի . ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ. *Բան. ԿԱ.

ՀԱՅՐ գթութեանց և ա՟ծ ողորմութե՟ց·
անուն մեծութե՟ . ձայն ահաւորութե՟ .
կոչումն սրբութե՟ . լուր անհասութե՟ . բար_
բառ գոլութե՟ . հնչումն հիացման . յուսադրու_
թի՟ բարերարութե՟ ամենողորմ քաղցրութեան.
Յորմէ երկուցեալ սասանին ա՟մ բնութի՟ք եղելոց.
՚ի քո սպառնալեաց ահիդ պակուցման՝ սաւառնին
սերովբէք. ամփոփին քերովբէք . պարուրին պարք
լուսակերպիցն. երկնչին հիացմամբ բոլոր պետու_
թիւք վերնոցն . նոյնք ցնծան գոլութ՟ մեծաւ ՚ի մի
նաւակատիս բերկրութե՟ . զարհուրին դեւք . ընկրկին
չարութեցն զունդք . պակասին խաւարասիրացն հո_
գիք . անդնդոց մատնին հրեշտակք ստորին . Կա_
պին նշանաւ խաչին՝ յարձակմունք դիմամարտին .
փակին ՚ի ստորին բանտի՝ քինաւոր ամաղեկացիքն .
անխզելի հանգուցիւք պաշարին՝ խումբք հակառա
կորդին . արգելին անզերծ ընդանաւ՝ մահաղինացն
կաճառք . պնդին ՚ի մեծասաստ ահեղ հրամանիդ՝ այսա
կանացն գումարք . պապանձին կարկեալ ընդդիմա
բանիցն դասակցութիք . պարաւանդին հեծմամբ
կորստեան՝ աներեւութիցն ժողովք . անլոյծ շղթայ
իւք նեղին՝ առաքինութիք դերաքրիստոսին .
զ Ահա կարկառեմ մատամբք ձեռին՝ զտեառնագ_
րութե՟ նշանիդ ՚ի ժամ գիշերիս, որ ոչ մթանաս
խաւարաւ անդիմութե՟ ամենեւին տեսականութի,

քան թէ 'ի լոյս անմատոյց հանգուցեալ բնակես․
Ընկալ զաղաչօղս վտանգաւոր գոհաբան՝ Է պաշ
տօնութ թեւոց հզօրիդ · փրկեա՛ 'ի ցնորից՝ եկա-
մուտ պղտորութեց · ա՛ռ ըզ սրա զզգայարան
հայելեաց՝ սրտիս նկատմանց · ամրացո՛ փայտիւդ
կենաց՝ 'ի տխրական անրջոց · արեամբ քո սըբա-
կեա՛ զշրջարկութիս կայիցս․ զհետս ելումուտիցն
կաթուածոյ կենարար կողիդ գծագրեա՛ · եր-
գոցն պահպանարան՝ քառակերպիդ ձեւակերպու-
թիւն եղիցի՛ · հանդէպ տեսութե աչացս ամ-
բարձման՝ փրկականդ քո կրից խորհուրդ առդ ի-
ցի՛ · ընդ բարուոր յարկիս՝ չարչարանաց քոց գոր
ծի հաստիցի՛ · զծառոյդ օրհնութե՝ հաւատք
յուսոյ իմոյ կախեսցի՛ · Մրգել տէր՝ սովա-
զատակիչն հոգւոյ · մտցէ անխափան՝ պաշտպանն,
լուսոյ · և ընդ սաստիկ ծանրութ ցաւոցս՝ և ըզ
բեռն պարտեացս թեթեւացո՛, զոր 'ի լուարանի մը
տացս ամփոփման մահձոցս անկողնի՝ ուշաբերել
զյուսահատութեցն դառն պտղոցն՝ խոստովանիմ
ամենագիտիդ զանհամար մասունս գործոց չա-
րաչար անօրէնութեցս․

3 Հանգո՛ զվաստակեալս 'ի բազմածուփս աշխատու-
թէ · բա՛րձ զտագնապ տարակուսանաց ոգւոյս
կործանման, զդառնութին ընդ վշտացն․ զհեծութին
ընդ կարեացն · զանձկութին ընդ թշուառութեցն․
զհառաչմունսն ընդ խորտակմանցն · զրէկութիսն
ընդ ապշութեցն · զթմբրութիսն Է շրտմանցն · զար-
բեցութին ընդ յիմարութեցն · զթերամտութին
Է խելագարութեցն · զսառուցն սիրոյն, և զհրայրն
ջեր

ջերմութի աղօթական ախտին։ Օժանդակ լեր որ
կարուէ բազմախտութեան տարտամութե, բարեգործ
աջովդ շնորհի։ ձեռամբդ նորոգողի։ մատամբդ կեն
սաբաշխի։ փառօքդ մշտափայլի։ յարակայութեդ
անեղծի։ երեսօքդ զօրութականի։ խնկութ եւ իւդ
պաշտելի։ բարձրութեդ երկրպագելի։ Հատո զշար
չար հեծութի կործանականս խեղդման, զնոր գիւտ
չարին։ զհին խարդախութի բանսարկուին։ զօտար
աղդեցմունս ի մահ կրթողին։ զանյարմարական ե
րեւոյթս հանապազորդեան եղեռնագործին։ զաւ
աղս հնարողութին դժնդակ դիւին։ զողոքական բա
ցաշնչութի ձգօղ կախարդին։ Պահեա ի տեղւոջ
հանգստեան մեռօրհնակ այսր դադարման, յանե
րեւոյթ մտածութեց։ ի մանաւոր սխալութեց։
ի մեծագոյն գայթագղութեց։ ի փոքրագոյն ոտնա
ռութեց։ ի խաբեբայ չար ձանձրութեց։ Հեռացո
զանհանգիստ մտածութի ի զգայութեց ծառայիս
յանցաւորի, զկիրս բասրելիս։ զկարս լծընմանելիս,
զդիպուածս պատկառելիս։ զհեշտս վրիպելիս։ զպա
տիրս ձաղելիս։ զխորհուրդս անդոսնելիս։ զաւելոր
բանութիս նշկահելիս։ Նախաւ հոգւով եւ անշա
ղախ մարմնով զպաշտօնեայս ի քեզ հանդերձեա,
ի շնչմանէ հողմոց։ ի շարժմանէ բանութեց։ ի բախ
մանէ փոթորկաց։ ի յոստմանէ մրրկաց։ ի յարձակ
մանէ գաղանաց։ Ի կափման աչացս հայեցուած
սրտիս մի՛ սուերացի, այլ զօրութացի՛ պայ
ծառացի՛ վայելչացի՛ ընդ քեզ փայլեցի՛ Տէր
յս քս, լուսաւոր վառմամբ անշիջանելեաւ։ Հա
նին քո սրբեա՛ զպատսպարանս բազմակնիս, ի խորա

մանկունեց · 'ի զբաղմանց · 'ի քո տանըն յիշատա-
կաց · 'ի վերնամարտ մտածմանց · 'ի քրէական մո-
րոութեց · 'ի տխրանենգ անշնորհութեց · յաստ-
ուածընդդէմ հերձուածութեց · Գնդիւք վեր-
նայնոցդ՝ վերակացու ի՛նձ լիցիս , պետութիք ·
իշխանութիք · զօրաւորօքն անյաղթականաց՝ մա-
քուր մատակարարաց՝ սբ ածութեգ · առա-
քեալքն՝ աւետեաց աւետարանաւն · մարգարէքն՝
կտակարանօքն · մաղթանք երջանկացն՝ 'ի կատա-
րածի աւուրն ընծայեալ: Որովք նիրհեցից
երկիւղիւ ըստ քեզ՝ տրտմութ , և զարթեայց
շնորհօք քո՝ կրկին ուրախութ · եթէ վըհա-
տութ ննջեցից , յարեայց դարձեալ հոգևորա-
կան բերկրութ , եթէ ընկողմնեցայց մեղա-
նօք , կանգնեցայց վերըստին զատեալ 'ի խղճէ
անաղտ ամբծութ ·

A Ո՛վ խնդրուածոց ամենահաւաք ձայնիս հե-
ծութե՝ միայն բազմագութ , բարեխօսու-
թեամբ սբյ ածածնիդ , և ամենայն արդարոց ,
և նահատակաց ընտրելոց · Նա քեզ փառք յամե-
նեցունց՝ իմովս գովմամբ վերառաքեցեալ սըր-
բովք զուարթնոցն անմահականաց դասուց՝ 'ի
գովեստ հօր քոյ ոյ մերոյ , և հոգւոյդ սբյ բնա-
ւից հաստողի և նորոգողի , յաւիտեանս
յաւիտենից · ամէն ·

 'Ի

† 'Ի փոյթն երջանիկ բարեբաստութե՟՝ ժամանակին խաղ-
հերբերացութե՟ · որպիսոյս եդեալ ընդ նեղագրութեամբ բարե-
բանութե՟նս. Բան. Պ.Ի.

1 Գոհանամ զքէն բարեգութ՝ միայն մարդա-
սէր, արարիչ երկնի և երկրի, որդի Այ՟ կեն-
դանւոյ, այն ինչ զարթուցեալ անձկու՟բ սիրոյ
քոյ յիշատակի 'ի լռութե՟ն հնչման՝ փայտից հրաւիր-
ման. Որով բախեալ զձայնարձակութե՟ցն զաղ-
դողարան, սթափեցաք կանգնեցաք, 'ի վեր յարու-
ցեալ 'ի մեռօրինակս թմբրմանէ. ուստի իբր կոչ-
մամբ ափոփանաց բանի՝ բերե՟լ ձգեցաք 'ի ժամ պաշ-
տաման օրհնաբանութե՟, յանդիման լինել քեզ ու-
րախու՟բ՝ հանդէպ հատուցմանս բեմի.
2 Ահա փառք քեզ՝ անսահման անուն՝ և անբովան-
դակելի զօրութ՟, որ այսքանեօք հնարաւորու-
թեամբք՝ ընդ փրկութե՟ իմում հոգացար. գոհա-
բանեալ անեղծ խնկութ՟, որ կերպարանեցեր հրա-
շէք տատասկին զհանդերձելոցն նմանութ՟, հան-
դարտ գործեալ վայելչակինաւ փայտի անօթոյ՝ առ-
քունս անյարիր՝ սաստիկս որոտացեր. Ո՟պ թէ է՟
ծուլութեա՟ս դանդաղութ՟՝ զյանդիմանութ՟ խրա-
տուտ խառնեցեր. 'ի հայրենի սիրոյդ հեզութե՟՝
զուժգնութ՟ ձայթմանն յարեցեր. յընդոստ զարկ-
ուած երկուց միջնորդաց՝ մարդասիրաբա՟ քաղցր
անձրևեցեր. ոչ մեղմու՟բ մեղմական վանդի՟ նիրհ-
մամբ ընկղմեցեր, և ոչ անխնամաբար ահաւորու՟բ
զտառապեալ հոգիս զարհուրեցուցեր. Ննրադրա-
կան երկրպագութ՟ տեղծ չիդ բոլորից, որ այժմէն
ի՟

ցուցեր համայն յայտնապէս՝ զօրինակ անհեղ բարբա
ռոյն՝ մեծի աւուրն յարութեան. կենդանացուցեր
'ի դադարմանէ դժոխական անբանութեան. 'ի խնդիր
եղեւ կոչեցեր զպակասամիտս՝ 'ի գիւտ ուրախու
թեան. արարեր զայն՝ լինել հանդերձիչ անարատ
հարսինն՝ առ սէր փեսային. երկուցեր փոքր մաս
խորթանաւ՝ զապիրատսանին զլիրթխարութիւն. լուծ սոր
ուար կրթութեան՝ ստամբակին ուսոյ՝ զայս իր գործե
ցեր. վարապան վանիչ չարախօսին կշտակաց եդեալ
կազմեցեր. Փառաւորել յաւէտ անբաւ բարձրու
թեան մեծին դոյ, որ փոխարկեցեր զվայրենին պտղոյն՝
յազատութիւն շնորհին կենաց. իմաստնացուցեր վերս
տին դարձեալ՝ զյիմարս ցնդեալ՝ հոգեւորական հան
ճարով. կարկառ կոծմամբ՝ զանբժշկութիւն հարուա
ծոց օձին՝ առանց մնացման միշտ թարգմանեցեր.
Ը երրորդութեան գծագրութիւն՝ զկայսն երեքկին՝ իմ
մնասակարին 'ի կատարածին սոսկմամբ կրկնեցեր.
3 Պողոս նորբողոքեց՝ բուռնմամբ խնկոց վերաշա
քեւ քեզ՝ ամենախնամ, զի 'ի սատապատիր կարոցն
բազմաստուածութեան առաւել յաձախագունիւք
որսացար զանձն իմ պարտաւոր՝ 'ի քո երկրպագու
թիւն. խորխոտ եւ ոհորկու նոսրիւ փայտինս՝ զճշմար
տութիւն քարոզեցեր. մեծացուցեր այսր պատճառա
պատշաճականաւ՝ զնոր աւետարանութեան պատիւս.
Այն ինքն աղաղակ բարձրութեան գոչման սպառա
զինութեանդ քո՝ որքայ պետութեան կայսերաց երկրի
տիրաքս. նշան խրախութեան աւարտման հնդիրսի մարտի
քոյ՝ յիսուս, յորում իմանալին փարաւոն կապեալ
ըմբռնեցաւ. կործիչ հանապազորդեան՝ գլխոյ գա-

գա

գալթան հպարտացեալ չարագործին՝ շերտս այս տա-
շեցեալ: Սուլաւ գումարին 'ի պատերազմի որդեք
սիոնի՝ ընդդէմ աշխարհակալին խաւարի· տօն իմն
մեծ աւանդ կրթութեան կարգեալ 'ի հեռուստ՝ այս
դրօշմուած իւղեն՝ առանց հնանալոյ եւ կամ խափան-
ման· նշանակիչ ժամանակի ապագայից հատուցման՝
'ի բացուստ անդր ծանուցմամբն · ազգակից հան-
գունանման կենացն փայտի՝ որ 'ի դրախտին մյ·
կոչարան բարուոք հաւաքման փոյթ ընթացիւք՝ 'ի
յարկն օրհնութեան · պատկեր տեսակի անկոյն գիտու-
թեան՝ կարգ ընտանութեան բարւոյն եւ չարի· յիշատակ
մեծ տեառնագրութեան յերեսս կերպիս հոգւով-
սրբով՝ զնշան խաչին·նախազեկոյց աւետամատոյց
փառաց գալստեանն՝ 'ի դշխոյն պահեալ մք թագաւո-
րին· յորդորիչ քաջալերական՝ մաքրապարիցն խը-
րախճանութեան · անախտական սիրարկու՝ անձնահամ-
բոյրն կցորդութեան· շքեղաշուք քողընծայ՝ ամենա-
ծին կուսի թագուհւոյ· յորդարիչ ծածուկ պըճ-
նութեան, որ 'ի հոգին է վայելչութեան · նմանութեան պատգա-
մին սինայ, որ 'ի տէրունեացն արտաքս առաքիւր·
միշտ օրիորդ պանծալի անշաղաղս որդւոց մայր ա-
նարատից՝ սուլաւ փառաւորդեր·

4 Գերագոյն քան զերկրաւորսն փողն եղջերեայ՝ ըղ-
բունութեան բելխարայ՝ սուլաւ հարթեալ տապալե-
ցեր·քարինս արձակեցեր պարսպն̂ս այսու փայտէդ՝
ընդդէմ գողիադու· գայլսոն նորոգ կառուցեր՝
վըկայ ահարկու՝ կործանմանն ամնյի· զ'ի խոր անձե-
ցեալ արմատս մեղացն՝ մաքենայիւս այսու խլեցեր·
զմուացեալ գործոցս իմ պարտիս՝ այսր երախտեօք

ընդ-

ընդէս կապեցեր. Ո՜ որ եթէ ոչ իմն ձայն բանից-
ցոյ անճառանեմ նախապատուեմ եկաւորութեն՝ ոչ սխա-
լեմ. քան թէ ճշմարտեմ. 'ի տկար ամանս այս նիւ-
թոյ հոգեկրի մեծութի գործոցդ յի՝ առաւելագոյ
պատմեալ հռչակի. բերաւոր օգնականութիւս վեր
նապարգեւս եւ քոյինատուրս՝ 'ի յայսմ անպատասպար
ապաւինութէ՝ երկրականաց զարմանագրեցեր.
5 Աստուածանէլ անուանդ անքննին մարդասիրիդ բա-
րեխնամութե, խնկեալ խորհրդով սրբամա-
նութե՝ անգծագրելի կերպարան լուսոյ. որ կրկնա-
ձիր նշանաւ այսու՝ նետս արձակեցեր հեռաձիգս
ձայնատրականս՝ օդաչուս եւ յարմարաթռիչս՝ ունողս
յինքեան հոգի կենդանի. որով անսխալ հանդիպ-
մամբ զնպատակն խաւարային աղեղնաւորին գաղտ-
նութե՝ յաւէտ կործանմամբ 'ի յետս ընկճեցեր.
Իբր զպատնէշ ամրաբերձ բերդ ամրութե՝ կանգ-
նաւորս անվրդովելիս՝ աստուստ անտանօր զկոտել
դիպուածս այս փայտի զարկման՝ հրեշտակ կամա-
րար՝ թշնամւոյն ներհակ վեր յուզարկեցեր. Բա-
նիւ հրամանի մեծիդ ակնարկութե՝ օծութբ շնոր-
հիդ արբեամբ քո խառնել զայս եղջեւր խեթկէճ
մալի գառողին. իբր զխաչիդ փրկանակ յեսանեալ
սրեցեր. Ի մեծ ազդմանէ այսր տղաղակի գեր
քան 'ի վերնոցն՝ քանդել վերացաւ դրանդն ամ-
րութե կամաց՝ անվայելուչ եւ ամենկերկչոտ խենե-
շութե կարձամտին. ը հրէական սրտին իմաստից՝
եւ ստուերական տանն կործանութե.
6 Փառաբանութի քեզ վերընծայեմ՝ անմահ թագա-
ւոր. զոր արարեր եւ հաստատեցեր աջովդ քո հզօր՝
աղա

աղաչեմ զքեզ՝ կրկին ներգործեա. Անցուցեր սո-
վու հերքէլ առ'ի մէնջ՝ զխեթ դժնդակ խորաման-
կուէ բանսարկուին. զտաժանական տապ մեղաց.
զհողմն դառնուէ չնչման խաբողին. զսաստր արկա-
ծից մահու երկիւղի. զառ'ի յօդից ցնդմանէ վնասա-
կար բերմունս տխրեցուցիչս. զայսախառն հեծե-
ծութիս թալկացուցիչս. Ցրուեա վերստին քոյի-
նազէն հեծանաւ՝ օժանդակէլ թեւոք նշանիդ՝
զամպս հրածինս. զորոտմունս կարկտաբերս. զցա-
ւագին ցոլմունս հոխաւոր կեղծաւորուէ փչման՝
բազմոտանի վիշապին. զսուր սատակման, զճակատա-
մարտ դիմեցման, զյարուցելոցն'ի վր վայրենական
խորհրդոց, զդիւացն կաքաւս. Յորմէ զարհուրին
յայսմ իրէ փոքուէ՝ տեղի տուէլ մեծաւ դողու-
թբ, կիրթ իմն ծանօթութբ յայտնի դիմացէլ, թէ
յայս ազգ ձայնի՝ յառնէ տր 'ի դատաստան. Նու-
խրախուսաւին յոգի արուեստ՝ զրահէլ պնդապէս սու-
սերաւ հոգւոյն՝ ած արեալ մարտիկք ամ՝ 'ի ձեռ
կանոնի այսր յիշատակի, որ զամենափորձ հրոյն
ընտրութէ՝ գոչմամբ անկերպադրելեաւ՝ համօրէն
ազանց քարոզէ 'ի յօրինաւոր ասպարէզ՝ երջանկա
բար նահատակութէ.

7 Հարաւ աշամ փող աւագափող, համբարձաւ սո-
վաւ ած օրհնութբ. պատմեցաւ սոլիմբ ամ
երկրի. հնչեաց 'ի լսելիս բաժանման հեթանոսաց.
ձայն պահապանաց մեծին զօրացաւ, տր բանին ե-
սայեայ, և'ի նոյն բարբառ առ հասարակ ցնծացուք.
Ցնդեցան ջրոյն առակաւ՝ 'ի ձեռն սորին՝ թշնա-
միք խաչին. անպատուեցաւ ճաշակն պտղոյ առաջին

փայ

փայտին տօնեցաւ նիւթս այս խորհրդական՝ կենաց անուանեալ. անարգեցաւ երկաթ՝ առ՚ի պէտս պատերազմի. իբր զսրբութի տն՝՝ ՚ի սանձս երիվարին մեծին նշանի՝ այս փայտ կենաձայն յարմարադրեցաւ. ամփոփեցաւ օծեալս ցպով հոլովին երկնայնոյ՝ սուր իշխանութե մարդկային ձեռին. Ո՛չ գծեաց ՚ի քար տաճարին՝ մուրճ ինչ գործողի, իսկ յածակերտս խորան՝ փայտս այս նաւ իբրեւ ընդ խաչին Թեւոց սլլացեալ զօրէ. Ո՛չ ՚ի գլուխս ամրոցն, և կամ յեօթնիցս եօթներորդս յոբելինիցն՝ յանկեան ուրէք խաւխանմամբ փողէ, այլ է ծագս տիեզերաց՝ և ընդ ծիրս եզերաց՝ ՚ի ծոցս ջուրց բազմուէն ծովուց և կղզեաց նց՝ յաճախ սասանկութե՝ անարգել ճայթմամբ իմն ածային հնչեցեալ աւետարանէ. Կործանեցան սուսերք սատակողին՝ այս փայտի ցուցմամբ, յանօգտակարէ անտի մեղ փոխանեալ՝ ՚ի խոփս և ՚ի մանկաղս.

8 Ո՛չ արձագանք արձանաց ՚ի խորոց ինչ գանչուէ՝ խիստս առաքեցեալ, և ո՛չ դժնդակապէս, է իմաստակի ումեմն օտարի, զօդ վիրաւորել. ո՛չ անախորժ որոտ է ունկն մտեալ, և ո՛չ զաման ուղոյն անկամակութե չար թրթեցուցանել. ո՛չ ոսկերցն փուշ խրտուցման՝ յանձն բուսուցանել, և ո՛չ մտացն այլայլապշուն առաջի արկեալ. ո՛չ զանգակ նիւթոյ պղնձոյ դանդաչեցուցանել, և ո՛չ քար է վերդս սալի՝ առանց քաղցրութե առ նոյն զարկուցանել. Պարփակարին անխորտակելի նորոյս սեղմնի. մի սա ՚ի սպասուցն կազմու ծոց արարչաւանդ իցն գլխաւորաց, զոր եկեղեցանիքս քրիստոնէից՝ է ընտանինացն՝

զու

զգուշաւորայք բարձէլ յանձանձէն. օրինակ ձայնի
հրեշտակին, զոր սուակոզին բան՝ հաւուն կոչմամբ
այսու տեսակաւ զայն տպաւորեաց. նոր գործ ի շնոր
հի նրանց աւետարանին՝ զարթուցիչ հոգ-
ւոյն մայ առ մեզ, քան առ օրհնաբանութի սաղմոսա-
րանին՝ ի վերն եղխաէին. Սկզբնապար նախընթացու-
թե աղեյարմար ջութակաց՝ բարեառաւիղ ողբերգո-
կուեց՝ բարբացուցական բամբռան բառացի բա-
րառնութեց՝ սրբինկ նորոգ այլ ինձ տեսակաւ առել
մեզ՝ է հնոյն փոխանորդութ․ ոչ հեթանոսօրէն ուր
ուաձայն հնչման, և կամ հրեաբար խակախորհուե,
զոր մարգարէն տերամբ աղդեցոյց՝ ի բաց առա յի-
նէն, այլ զսա սիրեաց և կրկին պատուեց մեքրական
տածմամբ՝ ահարկու դիւաց և ամ չար պատահորաց
Զուարդ ընկալ օրհնութե յարգեալ զովեստի-

զայս տուր սրբութե՝ ինձ պահպանութի և քո
փառաւորութի. քո պաշտօն՝ և իմ գոհութի. անաղանդ-
արուեստ բարձրութե՝ արտաքչական փառաւորութեդ.
Մտցէ ձայնդ այդ ամ ծարեալ՝ է պատուաստ յօդեցս
շաղկապութե, հանել ի հոգւոյս զպատերս դիւաց՝
և զմուտս անիծից՝ և մեղաց ապականութե. Նրաս-
ցես լինել զայս իր՝ նշանակիչ ջնար ջահաւորական՝
անջրելի նամակ՝ ջատագով անխափանական տրու-
նական անօրինականացդ. Նհա պարգեւեա սովաւ՝
բարերգութ, աղաչեմ հր՝ զօր՝ կրկին մեզ շնորհեա
պահպանութի ի դիմամրտից՝ յաներևոյթ և յերևելի
Ընձեռեա մեզ ձեռն ամենալի, որ բանաս և մատու-
ցանես պատրաստաբար բաշխմամբ ի մասունս բազ
մապատիկս, օգնոց․ քաղցրութի․ անձրևաց շահեկանութի.

պա

պականեսցի՛ն քոյով հրամանաւ այսու բարբառով՝ հողմ տապախառն, շնչումն ցաւաբեր, յարձակմունք հինից չար խարդախութեց. սովաւ խափանեսցի՛ն ամ դիմամարտութիւնք զինուորութեց՝ գժնեայ մտան չին. հալեսցի՛ն հատցին և մեռցի՛ն յերլջանիկ ձայնէ՝ օծեալս այս փայտէ՝ որդն և ուտիչ, և ամ նը մանք սոցին, որ 'ի մերոց մեղաց զօրացեալ՝ է մեզ պատերազմին. Արմատացո՛ մեզ սովաւ տունկ երանութե՝ զյուսոյդ 'ի քեզ մեծ պաշտպանութի՝ սաե՛ղ ծիլ բողբոջից ա՛ր արարածոց, զայս ծառ սաբեկայ, որ ունի կախեալ 'ի գիտակ ստոցն՝ զաւանդ ն՛ր նորոգ՝ այժմու փրկութես ծաղկեալ քե՝ քրի՛ստոս, 'ի պտուղ կենաց անմահականաց. Փախիցեն յանհուն հեռաստան խորին խաւարի՝ այսր փայտի փառաւորելոյ բարեզեկոյց ձայնարձակութ՝ նէ սուրբ ներհակրք ստապատիրն սատրնականաց՝ բազմաձեռնեան խարդաւանողաց. Մերժեսցի՛ն սովաւ 'ի յոնդոց՝ պտղատոհմական արօրադրութեց մերոց սահմանաց՝ և 'ի քո մշակեալ կենդանի երկրէ՝ վէրք վատնիչք, և հողք մորմոքեցուցիչք. կտրեսցի՛ն սովաւ՝ յաւելուածք կրկնատգեղ և անվայելուչ պատահմանց 'ի հրնորից չարին 'ի մեզ յայտնելոց. Իսկ, պէս վանեսցի սովաւ, որք յերկաքանչիւրոց բնութեց մերոց վէրերեին ինքնատեղծութիք՝ մերձաւոր դաւաճանողաց, յումեմն օտարին վրիպակ մտածմունս, և յայլումն գարշ գոյութիք՝ անմաքուր զեռնոցն ապականողաց. Փրկեա՛ տ՛ր յն ադաչեմ զքեզ, փրկեա՛ բարերար. կարկատս՛ աուխս զաջդ ամենազօրդ, և օգնեա ինձ սովաւ՝ զերծո՛ զիս յամեցունց ըդդիմացողաց.

10 Սառնեցի՛ միացի՛ հրամանքո ՚ի սոյն՝ առ ՚ի մի-
խարկել զանդամանդեայ սիրտս յիմարին՝ ՚ի քոյին
բանիդ արդիւնաւորութի. հարցես մխեցես զայս
նեցուկ հրաշից քումդ ազաչելեց՝ ՚ի սիրտս ծորելս
և յոդիս լքեալս, և հաստատեսցես կազմեալ զինդա-
պետ՝ ՚ի կայումն ուղիղ անսասանելի. իսկ զանըն-
դոստն կակղացուսցես զարթնուլ և զգաստ լինել
յոդի հեղումն՝ ամենաւանդ քո պատուիրանիդ. որպ
զզօղումն և զմտօթեման. Օրհնեցո՛ մարդասէր պատ-
ուեալս այս փայտիւ՝ զերախտիս խաչիդ, որով զան-
ձառն ներգործեցեր. բարձ յինէն՝ կեցուցիչ, ըղ-
վտանգ պարտեացս՝ պանծալի լծակօք ամենառնալեաց
նոր տապանակիդ. Բացցին կամօք քո՝ հզօր ՚ի յայս
ձայն կենաց՝ լսելիք սրտից յամառեցելոց. լուիցեն
յայս մեծի բարբառոյն քումդ ակնարկութեն՝ ականջք
խլից. պարզեսցին ՚ի ձեռն սորին՝ լեզուք համրացե-
լոց. լուսաւորեսցին ՚ի սոյն՝ տեսարանք աչաց, հայ-
եալ մաքրամտ՝ ՚ի քեզ պշուցեալ անայլայլաբար. զղջաս-
ցին դարձցին կազդուրեալ կամք յափրացելոց. ըն-
ձեռեալ տացես մեր՝ տագնապելոյս անձրև սրտա-
ուաց. Եղիցի՛ քև սա՛ մեզ՝ լուր ցնծութեն. ձայն
ուրախութեն. բարբառ բերկրութեն. նուագ հանգըս-
տեան. նիւթ երանութեն. պատճառ փրկութեն. առիթ
քաւութեն. մերժումն վշտաց. խզումն խեղդմանց.
ընդարձակութի նեղութեց. համառօտումն խեթ-
մանց. հալածումն հեծութեց. թեթևութի թա-
ռաչմանց. յապահովութի կարեաց. կարգաւորութի
կրից. սփոփութի վհատմանց. բժշկութի ցաւոց. տևա-
կանութի հեղգութեց. ուշադրութի անտեսից.

՚Ի

11 ՚Ի յոյս կամուրջ ցանկալի անխոտոր և անխոտոր-
նակ, և ՚ի վերնաշաւիղ բարձրաբերձ սրբահետ-
սանդուղ երկնաչու, առ հայր քո օրհնաբան ահաւոր
անուն՝ ձգեալ մատուցեա՛ բարեբար, հոգւոյդ ա-
ռաջնորդութբ միանալ ՚ի քեզ անընդմիջելի. որով
և որպէս միոյ՝ միայնոյ և միասնական տրութեդ՝ և
անեղծ արարչութեդ՝ ՚ի կենդանեաց և յանշնչա-
կանաց հաստելոց՝ վայելչական գոհութբ փառք և իշ-
խանութի յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն.

✝ Սերովբէին յաւելուած կրկին հեծութե՝ նորին հնոցին, առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի. ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ. *Ձայն. Գ. Գր.

Աղօթք Թարգմանողէն հմն սրբոլոյս Խաղոյն Թովմանի.

1 Սո՛ւրբ ահաւոր անուն՝ բարձրեալ անպա-
տում. անձկութե փափագ յարախորժելի.
՚ի սրբերգենիցն փառատրողաց միշտ սրբաբա-
նեալ՝ բնակեալդ ՚ի սրբութ. լի և ամենազեղուն
բարութբ առատաձեռն աննուաղելի. լոյս բա-
րի, և ծագումն գովելի. երկրպագեալ փառա-
ւորելի, ահեղ և անզննելի. ամէն և յամենայ-
նում: Ս յսու բանիւ դաշամբք յուսոյ՝ ուխտ
ընդ քեզ միութե հր՛գոր, այո՛, ամէն, ալէլու իայ.
գովեալ Թագաւոր հանուրց. աճ բոլորից. առեղ-
ծիչ գոյից, և տր կամարար. միայն աւխթ պա-
ծառաւորաց. փրկիչ և օծեալ մշտապաշտելի.

 Սա

2 Աստուծ մեկնապս Թարգմանն ’ի մեզ զայս գանձ
անվաճառ՝ և հարստութի անփոխադրելի՝ յո̄ քո̄
արքայ երկնաւոր. որում դողութ̄ մեծաւ սպասեն
անմահականացն ահեղից լուսաբերին բոցաշնչութք,
կրկնեալ քեզ յօժարութ̄ ’ի հաճութե անխոստո-
մամբ՝ ծունր դոհութե. ստեղծօղ էութեց, որ են
’ի տեսման և ’ի ծածկութե. Որ եսդ և էիր միայն
բովանդակ՝ ամենեքին անպականելի. առէր զմերս
խոնարհս համայն. զի ’ի լրութե քումմէ լցուսցես.
օրհնեալ և բարեբանեալ՝ ծանուցէ յաւէտ միշտ
անքննութ̄ ողորմութ̄ մեզ ’ի փրկութիւն. ’ի
փառս և ’ի գովեստ անճառ բարձրութե՝ ահաւորիդ
բարերարութե. սկզբնաձիր օծմանս շնորհի՝ մեծա-
խորհուրդ հրաշազարդութե. Քանզի լոյս քո մեզ
ծանուցեալ՝ ճառագայթ անհաս. ծագումն անսահ
ման. արեգակն անաչառաափիտ. աստղ սահմանիչ՝ եր
կաչէիւ տարրութեց. Ճրագ ոտից՝ և լոյս հետևե-
մանց, որով ’ի ցոյցս իմաստից եկեալ տեսութ̄՝ բա-
նիս այս յարմարութե, տոնեմք պարերգութ̄ հրեշ
տակօրէն յստակամտաբ. որ՝ փրկչ վայելուչ կնդրկա-
խնկեալ զպարգևաբաշխ առատատուութ ամենիմաս
տիդ՝ յիւղ զուարթ անբիծ դաւանման. Քանզի
’ի սկզբան անդ՝ կապտեցելոյ ողորմելի տիրականու-
թեամբ՝ ’ի փչմանէ բարձրագոյն շնորհին՝ հայրն իմ
սկզբնաստեղծ՝ և հնացեալ յաւէտ մեղացն գեր-
մամբ, ’ի մահ դրաւեցաւ. կապեալ ընդ եղծման ա-
պականութե անզերծ հանգուցիւ, ’ի ծառոյն պատ-
ճառաւորէ՝ յանկումն անյարիր ամենակործին գը
լորման, հերքեալ ’ի լուսոյ՝ այսր խաւարին վայրե

մաս

մասնեցաւ․ իսկ դու գըթած տէր ողորմութե՛,
քանզի յաւէտ քան զնոյն ծանեար զոր ստեղ-
ծեր, և զի չէիցն ակնկալութ՝ չէկաց յոր ինչ էրն,
որով անկարողանայր խնկամս տեսանել՝ի լոյսն վե-
րին անմատոյց գերակայութե՛ անսահմանելւոյդ, ոչ
մշտափայլ յարակայ վառմամբ անշղօտելի տարածա-
նեցեր, այլ գիշերսյնոյն ստնակալիրծ մթին արհաւ-
րաց՝ ձեռնկալութի ձիթոյ՝ շարամանութ նիւթոյ
պատրուկի ընոյն զանգելոյ՝ յօրինակքո անախտ
միութ ընդ մեզ խառնելոյ մարդասիրապէս հիւ-
սեալ կազմեցեր․ զի որ՝ի ստուերս մահու տարա-
գրեալ գտաք՝ կանխակորուստ անկումն պարտեցո,
՝ի պատճառ իրին՝ ազգակցաւ պտղոյն ջահաւորե-
ցել հաւատոյն վառմամբ՝ ՝ի նոյնն դարձցուք խնկա
ւորութի․ ոպ և փայտին մահու՝ մածմամբ քո
՝ինա՝ ածել մածուցեր զմեզ, առկաւ մեծի խոր-
հրդոյն՝ միաւորեալ՝ի փայտն կենաց․

Յևուարդ՝ ոպ ոչէ օր լըմամբ՝ առանց գիշերոյ,
և ոչ տնօրէնութի յարկէ՝ առանց ձիթոյ պխ-
տոյից խնդրոյ․ քանզի ի յր օրինակն հասարակային
ոչ նուիրաւոր՝ զմարմնաւոր աչաց տեսուն լուսա-
ւոր առնէ, նոյնպէս և մաքրեալն քոյինաշուկ
շընորհին՝ ընտրութ անիմանալեաւ՝ զանէրևոյթ
հոգիս միութ՝ի մեզ անտեսիդ՝ հրաշափառասպս
պայծառացուցանէ․ Ո ի ոպ յիջուամն լուսարանի
մք աւազանին՝ լուացմամբն մարմնոյն՝ զանձինն հա
ւատամք առնուլ սրբութի, սոյնպէս՝ի յօծումն
իւղոյն պարարել յուսով զհոգւոյն զօրութի սո-
վիմք և՝ի սոյն համարիմք ունել ամենն աներկմտելի

Նու ոչ հրամանդ տրուանական օրհնաբանելն զքա-
ւուժ մեղաց ախտացելոցն նախավճռեալ իր · իսկ ոչ
հաւատ ունողացն առ այն բժշկութիւն հրաշալեն
յանդիմանակաց անտուստ առ նմին մարմնոյն տե-
սակն հաւատարիմ ըկայ անդարձիցն հաստատէ իր,
սոյնպէս իւղս այս փրկութեան լուսով կատարեալ
հեղեալ 'ի մեզ օծանէ զարտաքսն խորանս · իսկ ըզ-
ներքսն մարդս աներեւակ ծածկապէս մտեալ նոր
կենդանածնէ ·

4 Պատկեր պանծալի այս զանգուած նիւթոյ' ա-
ռորչիդ երկնի · քանզի որք զիւղոյն կրեցին օգտութի'
որ յողորմութէն շահընծայութի, և դու 'ի գովեստ
քեզ զայս բան սահմանելոյ թէ ողորմած եմ ես տր ·
քանզի ոչ ախլոյն անուան կցորդիս ած, նոյնպէս 'ի
մասնէ և այսու զիջեալ գծագրիս' քո անուանեն
որ առ մեզ ։ Մեծագոյն մեծութե խորհրդոց յորմա
բուոր դիմակերպութի' այս ձարգ պարապութե' երկ
րի թանձրութե' հողանիւթ գոյակութե · զի ոչ սոյն
մասն 'ի կենդանւոյն' ոչ 'ի կերակուր հրամայիւր
անդ' քո օրէնին, այլ արարչութեդ բոլորովին պտուղ
որոշիւր, նոյն նմանութ ես և ստանօր' իբր ըզ-
զօրութի տն մատչելի յայս աւանդ' հաճութե էիդ-
ոյ վայելչապս տուեալ նուիրի, հոգւոյս հարազատ
զուգաձանապարհ, արարողիդ պահել և ուխտեալ ·
քանզի ոչ շունչ արեան' և ոչ ձենձեր ինչ զուար-
թութե' օրինակ հոգւոյս իմոյ և կարոյս' ընդ ան-
դամաթիւս մարմնոյն ծախի, այլ արքայութեդ վերնում
վիճակի տրուանական բազմականին ձօնեցել ճաշակ'
այս նիւթ ջահաւորական մշտաբորբոք անաղօտելի ·

5 Ո՛չ էր մատչելի ՚ի նախագահութի արու անդրա
նիկ՝ դատիչ քննողաց, եթէ ոչ ծածկամբ ինչ
նշանակէր. ոչ քահանայութի ՚ի յանկխնելին տեղի
ձեռնարկէր, եթէ ոչ այսու կատարեալ լինէր.
Յակոբ զքարն պատկեր վիմին՝ ՚ի խորհուրդ եր-
կար՝ խորանին ընտրութե՝ ծածկամբն տպաւորել կէր
պացոյց. առ որ զինջուածս անձառ բարձրելոյդ՝ տե-
սութ սանդղոցն յարմարութե, և զիս ՚ի վէր տանե
լոյն անդրուղեկցութն, զորձանն իւղեալ կառոյց
նպատակ՝ ՚ի ցոյցս ապառնեացն յիշատակի. Ահարո-
նեան քահանայուեն պայծառութի՝ հրամանաւ մե-
ծին այ՝ ծածկամբն ձեռնանայր. որով՝ ՚ի գլխոյ անտի
՚ի մօրուսն վերջին՝ գերահոսս իւղոյն զարմանազան
կենդանագրութի, իբր սաղմոսողին, զխորհոց նախնեայն
առակէր զանդրադարձութի, և զշնորհիդ կենաց
որբութե՝ ընդ մեզ խառնութի. Թագաւորութի
ոչ էր պանծալի անդանօր պատկերաւն ստեղծագոր
ծին, եթէ ոչ եղջերբք իւղոյն օրհնութե ձեռնադ
րեալ՝ պսակաւ պծնութե թագին՝ յանուն քո քս
գլուխ ամենայնի. Նա և զնախորդ զնախնին վիճից մա
ռացայ՝ զծառայն մեծին՝ և զկերպարանն անպարա
գրելոյդ. ո՞չ ահա մեղքխնդեկ՝ յօրինակ ճշմար-
տիդ ահաւորութե՝ ՚ի ձիթաստանեաց լերինն, առ
յետոյ ոտք մարմնացելոյդ այ զետեղեալ կացին, ՚ի
վերինոց անտի հրեշտակաց՝ ՚ի պարզոց տեղւոյն իւղե
ցաւ. ուստի շիրմի սկզբնահօրն պաշտօնան՝ եպիսկո
պոսական արքայապատիւ ձեռնութ՝ ՚ի քէն հանդէր
ձեռն նստու, մինչև յայտնեցար երևել ըմամբ՝
համօրէն լուսութի ադամային կենագործութեդ.

Նաւ

6 Նուարդ՝ քանզի քո՛ են շնորհք, և քեզ վայելեն գոհաբանութիւնք՝ օրհնաբանեալ որդի այ՝ դու ինքն յարմարեա՛ բարենշմար տպաւորութբ զաղաչանս իւղաւորականս՝ խնկոցպատարագս՝ զմուսալիւրս՝ պատճառա քեզ փառաց, և ինձ մեղապարտիս առիթ բժշկութե. մատո՛ տր յուս վերացս աներևութից՝ զայս ձէթ լուսանիւթ. և ա՛րկ ՚ի սոյն խարանս խոցոյ մահացուի՛ զկաթուած օրհնութե իւղոյդ փրկութե՝ անապակ գինեաւ սիրոյդ, միութբ արարչականս պատուսպարեալ պատանօք խնամոց. զի յիշատակարանս թարգմանօրէնս բանիս մաղթանաց՝ վայելչական իմմ յարմարութե՝ ՚ի թևս հոգւոյդ զկարգ իւր գոցէ. ՚Ի վեր դաւթի՝ հոգիքո բա՛րձրն յայնմ օրէ ի սաղաց, յորմէ օծութեն նուիրեցաւ. Սաւուղ յո՛յլ յոյլ՝ և ՚ի մարգարէս ոմանս անտուստ իսկ գրեցաւ, յորժամ օծումն ժամանեցաւ գագաթան նորին. Արքայութին ասորեստանեայց՝ օծմամբն դրաւեալ մատուցաւ ՚ի կցորդութին տանն իսրայելի. Այսէրս ոմանս նշանաւորս վէհս և երևելիս՝ ՚ի խժականաց բարբարոս ազգաց՝ իւղս այս կենսացնցուղ ցօղով անձրևեալ՝ իբր կարթիւ որսացաւ ՚ի յընտանութին հպատակութե մեծիդ այ. Նանն որ առ կիւրոս երկնաւորին պատուասիրութե՝ զօծեալն ձայն՝ նմին մեծ վարկաւ. Զայն սաղմոսողին՝ գեր քան զմարգարէութի՝ զօծեալն անուն նմա յարմարեաց, կանոնաւորակ ընդմիջարկութբ պատուէր սաւանդեալ, մի՛ մերձենայք և մի՛ մեղանչէք. Ու հեղիսաս առաքելութի՝ ամայլին հրամանատրութեն, նշանակ իմմ հանելոյ ՚ի պաշտամանէ անտի բահեղու, զօծելութին

՚ի

՚ի քարեբ աղբեաց յեռայ և աղայելի։ Իւղ թա-
վէլանուն փեսայիդ՚ ՚ի հոգելից բանից իմաստնոյն
վերամբերեալ կանխաւ իսկ գրեցաւ. ով զի հոգի
այ յաւէտ պատկեր և նշանակիչ զի փոքուս զմեծդ
կերպադրուի. քեզ նկարագրեալ՚ ընդ քեզ միա-
ցուք առմամբ քո շնորհիդ.

7 Իսկ զի՞ և ս երկարս՚ պատուական օրէնս՚ բացակա-
նադոյնս՚ գծագրականս և առակաւորս շարա-
դրեցից առ՚ջի վերնոյդ և ահաւորիդ մեղթողակին
բանաստեղծութիս. որդ և կենդանարարդ՚ արա-
րիչդ երկնի և երկրի՚ ՚ի յօծմանէ անտի սկսար քա-
րոզել զաւետարանն արքայութե. վկայեալ անտուստ
՚ի յոհաննէ՚ օծեալ և գառն այ՚ բարձող մեղաց աշ-
խարհի. Զի թէպէտ ընդ օծմանն օրհնութե՚
հոգւոյն էր քեզ խակարար լրմամբ, և ածութեն խառ-
նուի բովանդակաւ, այլ անուանն պաշտի խորհրդ-
դեամբ շնորհին հրաշափառապս աղբեւոյ՚ ՚ի մբսն,
զի զաորկուի աղամեան մարմնոյն՚ մեծանալ յաւէտ
այսու յորջորջմամբ պատրաստ արասցես։ Բացել
զառ ծս մարգարէութեն եսայեայ՚ դու ինքն ածու-
թիդ մարդացել՚ ընթերցար, հաւատարիմ առնել
զբան ծառայից քոց՚ տր. և իբրև ծանուցեալ ե-
ղեր օծութիւն ՚ի կարգ անդ բանին, թէ հոգի տն
՚ի վերայ իմ՚ որով և օծ իսկ զիս, ապա փակեցեր՚ի
հանգիստաւիառն օծելոյն՚ զորքանու երկաքան-
չիւրոցն յայտ արարել խորոցա սահմանի՚ ընդ ար-
ձակ հեռաւորութ մեծաւ կնքեցեր, զմերս՚ կաթ-
ուածով ինչ շնորհաշարդեալ, և զքոյդ՚ իսկութե
ը հօր՚ և ը հոգւոյդ հաւասարութե թարգմանել.

Ի

Ի նախածանօթ մերակերպութեն՝ պանծալի իմն
գովեստիւ օծեալն կողմամբ՝ 'ի հրեշտակացդ փա-
ռաւորողացդ՝ արարածոց երկրի ծանուցար. Ո՛վ որ
մարգարէն կանխաւ գուշակեաց զ'ի յորդանան, և
յընտրեալն լեառն Թաբօրական՝ հայրենի ձայնիդ
եկաւորութ, թէ որ պատմէ 'ի մէջ մարդկան զօ-
ծեալ իւր. Ո՛վ որ սաղմոսին ձայն կանխաւ պատ-
մէ՝ հզօրիդ փառաց զայս պատիւ՝ առ 'ի զուարթեալդ
ձեռնադրելոյ, օծ զքեզ ած՝ ած քո իւղով ու-
րախութեան.

8 Հոգի երեւաց մերոց տրքն. որ է օծեալ անուանդ-
իսկոյն, որով զփչումն կենդանութ 'ի դէմս մեր
լոյս՝ բարերարութդ քո ազդեցեր. իմաստութ ու-
մեծն երջանկի՝ մարդասիրութ խոստովանելի. ասէ
լով առ ոմն, թէ եդ վկայութ առաջի տն օծելոյն.
զնոր աւետեաց վկայելով, թէ կօշիկս անգամ ոչ
առի յամ մերձեցաց. Երգոցն երգ՝ իւղէ. իհեցակն
գինի՝ զասաուածով ծանուցն զխորհուրդն 'ի գո-
վեստ հարսին տր եկեղեցւոյս՝ զմուռս առաքինու-
թն հանդերձ ամ առաջին իւղովն. և եօ զմուռս
և կնդրուկ մաքրութ վարուց ամ փոշեց անուշից՝
իւղովքն զանգեալ՝ անդստին և այսր յառաջաբե-
րեաց. Դանիէլ զկենսատու մահու քո՝ քս թա-
գաւոր երկնի, 'ի վերջան զօրինակ կոչումն ձայնի՝
զայս անուանադրեալ վկայեաց յայտնի, թէ զկնի
վաթսուն և ինն եօթներորդացն՝ սպանցի օծեալն,
և օծեալ առաջնորդ զքեզ յորջորջեց. Ձ՛րագակեր
աշտանակն զպքարիայ ադդովայ՝ որ 'է բարեբերոյ՝ իւ-
ղոյն բարեբաշխ բացատրութ՝ 'ի մտաւոնս եօթանց

ուռճացուցանց գնդերցն վառելոց՝ 'ի ջահէ անտի
զօրութեամբ անեկամուտաբար վերձակայարել, զ'ի քոյդ
լոյսութեան 'ի մեզ փրկութեան և օծելութեան գերաբնակա
նախաշնչեցեր. Ո՛վ որ ըստ օրինին անուստ զու
շակմամբ 'ի խորանին որ 'ի տաճարին՝ ամենընդել իմն
կրթութեամբ սովորաբար մատուցեալ լինէր, պանք
բարարջընծայք, և նաշինք՝ իւղովք խառնեցեալք,
և զոհարանք եղանց իւղարկեալք, և տէրական ան
ուամբ ձայնեցեալք, և հաւուց ոմանց թաթաւմամբ
յագգակից ձարպին 'ի յորինն, այսոր խորհրդոյ՝ առ
ձեռն տեսակք և նշանակինք յորմորանքն քեզ՝ միա
ծին ծննդոց օրհնաբանեալ մեծ իղ այ. միայն դու
օծեալ նորոգ և զարմանալի՝ ինքնութեամբ համայն
եութ՝ ինկապէս լռմամբ ամին անպակասելի.

9 Իսկ զի՞ես իցէ բազմապատիկս նշանակել առ այս
մեծ խորհրդոյ անհասանելի, և ոչ ձաշակել
զքեզ՝ քաղցրութի. իմանալ քե զայս՝ թէ զի՞նչ իցէ
իւղն, եթէ ոչ՝ զոխրութին 'ի փայտն պարտեց առ
վիմք բժշկեալ, ընդ սաղմոսողին, զամ՞րթ գործես
ցես. Իսկ զի՞նչ պտղաբերութին, եթէ ոչ՝ զկերա
կուրն մահու՝ առկա մատացուք լցեալ 'ի ամանէ.
Իսկ զի՞նչ օծութին, եթէ ոչ՝ զմոխրոյն թշուառ
տեսութին՝ 'ի ձեռն սորին փոխարկեսցուք 'ի պայծառ
ութին յաւէժ ուրախութե. անուանմբ քո փրկել
յոդի զօրութե՝ հօր անուանեսցուք. Իսկ զի՞նչ
արդեօք մարգարէին հոգևոր ըղձականութի ամե
նատենչ բաղձանացն իցէ իմանալ, որոյ ծերութին
առաջի 'ի ձէթ պարարութե, և կամ օծանելն
իւղով զգլխոյն վերամբարձութե, եթէ ոչ՝ զհեն

խար

խարդախութի սգուն սասանկուն 'ի մահ կործան-
մանն՝ կենագործեալ դեղովս այս կենաց՝ պատուա-
րեալ օժանդակեսցես. Ու զի՞նչ ձրագին լուսա-
ւորելոյ շնորհակալութի, եթէ ոչ 'ի մէջ իմս անյու-
սութե մեղաց մտքի և կռապաշտութեն խաւարի՝
կերպակցապէս միութբ 'ի յիս եմմանուէլ: Ու կամ
զի՞նչ մարգարէն ածաբանեալ 'ի սփոփանս զուար-
թարարս օրհնութե՝ նշանակ յայտնի վայելչապէս
ումանց աւետէ, ծծցին իւղով 'ի մրրոյ պարզելոյ. և
կամ իմաստունն՝ 'ի դիմաց հարսին՝ ասէ օրիորդացն,
հաստատեցէք զիս իւղով, և գեղեցկազարդ խնծո-
րով յարկել ծածկեցէք, և 'ի պարտէզ իւղենեաց
տածեալ գրգեցէք, եթէ ոչ այսր ահա ընտրական
նիւթիւ՝ հոգւոյդ քո լցեալ 'ի սոյն լոյս տեսցուք
զանխմանալիդ 'ի մեզ բարձրութիւն՝ գովեալ:
Ու արդ քեզ միայն՝ խնամակալ պատճառ բարե բը-
նաւից եղելոցն, ձեռն համբառնամ տարածմամբ
բազկացս՝ երկրկամանցս գործակցութբ՝ սրտիս հե-
ծութբ՝ լեզուիս և շրթանցս ձայնարկութբ, լո՛ւր ո-
ղորմութբ՝ տէր, պաղատանացս խնդրուածոց առ քեզ
կարդալոյս. շնորհաւորեալ այսու պարգևօք՝ գոհա-
բանութի քեզ վերընծայեմ՝ հը՛զօր ահաւոր բարձ-
րեալ անքննին, անփակ փափաքմամբ միշտ համբու-
րեցեալ, սուրբ սուրբ և միայն միշտ սուրբ, որ հ-
նեալ հանապազ յաւէժ անդադար երգաձայնութբ:
Ընձեռեա՛ առաւել բարերարութի՝ իսպառ վրիպե-
լոյս. տուր յոյս քաղցրութե՝ ոչ մասին միոյ մատուց-
ման լուսոյ արժանաւոր ինչ հանդիպելոյս լսելոյն-
քև բա՛րի սիրբունի ծածուկ խորհրդոյս՝ դրդու-

խառ

խառնել ը̅ ազգըս՝ առել ընդ դաւթի, ընկալեք
ա̅ծ զողորմութիւնքո, և զծածուկս գաղտնեացդ ան
տեսից՝ իմաստութ̅ քով յայտնի արարեր·
10 Եւ արդ՝ մեծութ̅ի քեզ՝ ամենակալ առատա-
ձեռն աննուաղելի՝ ամենափոյթ առ՚ի գթութ̅ի
մշտայօժար ՚ի բժշկութ̅ի, զի միացուցեր խառնեցեր
ընդ մերձաւոր դիւրագիւտ ընտանի նիւթոյս՝
զհրաշս անձառս քումդ սքանչելեաց ահաւորութ̅ե·
Քանզի զոր երկին ամ բարձանց՝ երկրիս լայնութ̅՝
և անդնդոց ներքնոց խորութ̅՝ ծովուց բազմութ̅՝
ոչ զօրէ տանել, այլ եթէ զդոյզն ՚ի մեծէ բերէ, ՚ի
փոքր դոյս տեսականեցեր զօրութ̅՝ սահմանեալ
Ճշմարտապէս անհրապուրելի· զի մի՛ նորոգ իմն ե-
րևելով յայլ էութ̅ է՝ առ այս հարևանցի երևակա-
նութ̅ ինչ վարկանիցի՝ վերառորել. քան թէ բժըշ-
կել անընտրաբար զկարծիս մնաց· Քանզի ոչ մար
մին՝ քեզ հաւաստապէս՝ օրհնաբանել որդի ա̅յ, իս-
կութ̅ի և ոչ օրինակ՝ ՚ի յարդեանցն ցորենոյ արար
չապէս միշտ հանդերձեցեր, և կայլակ կողեդ՝ զա-
րեան խաղողոյ, և արգանդ կենաց հոգևոր ծնըն-
դեանն՝ զառատութ̅ ջրոց յորդութ̅ե, նոյնպէս
հոգի անմահիդ փչման՝ սովաւ և ՚ի սոյն որդեգինա-
տրեցեր երկունք կենաց, որոյ կերպարան՝ յառաջ ե-
կեղոյն, և ոչ հեթանոսութ̅ է փոխարկութ̅ի· որպէս
ոչ տեառնագրութ̅ե խաչական փայտի ինչ երկրոր-
դութ̅ի՝ ծառելոյս յերկրի խաւարի ը̅ նմանութ̅ե
քո ո՛ր՝ ծագեցեր· Քանզի յայս կերպարան շնորհի՝
զանպակաս լրութ̅ի անհասից յայտնել աշխարհի լու-
սաւորեցեր, զի մի՛ անունն կարօտասցի՝ և մի ընչեղն

բարձ

բարձրամտեսցէ, ըստ օդոյ հաստատար բաշխման, և
լուսոյ արեգական տարածման, և ջրական վտա-
կաց զեղման. զի հաստատարապէս բաշխիւր երկ-
րածնաց մանանայքն զուգամասնութեամբ՝ փոքունցն
առաւել, քան մեծամեծացն.

Ոսկ այս նիւթոյ տեսաւորութիւն խորին խորհրդոյ՝
և 'ի բնուստ անտուստ հրաշալապէս ունի զխորհրդ-
մանութին. որպէս զի ոչ երկմտիտ լինիչ շուրթափութեամբ
անհաստատապէս զանեղն փոխել, և ոչ նենգողաբար
զբնակութիւն ինքեան լքանել. քանզի ոչ վերջնակա-
նօք աճառովք հերքին, և ոչ յընդդիմիկցէ ումեքէ
ողողեալ արտաքս ելանէ. Այլ զի որպէս պատահումն
գունոյ յէութեան մարմնոյ՝ անփոփոխ իմն և անհրա-
ժեշտ, որ գոլովն գոյացուցանէ՝ և ոչ գոլովն ապա-
կանէ, այսպիսեաւ իմն յարմարութեամբ՝ իւղոյս զօրութիւն
անդստին 'ի յիւրոց անտի կերպարան զառեալն ու-
նողի՝ միասնական զուգութեամբ ընդ մեզ իսկ կցոր-
դեցեր՝ տէր Յիսուս Քրիստոս, ընդ իւրին գոյի՝ և զօրինակն
ընծայեցելով. քանզի զանիմանալին տեսութե աչաց
և մտաց ըղձից՝ 'ի դէմս բերեալ կերպաւորեցեր.
'ի պտղոց երկրի ճնշեալ մշելով՝ զարմանալեօք հրա-
շագործութեամբ մատակարարիլ մեզ պատրաստեցեր.
Մանաւանդ զի ոչ յոլովից խառնից 'ի մի եկելոց
խմբեալ կցուն զանազան ծաղկանց, ըստ հնոյն և ստուե-
րին բազմաբուրեան այլայլութէ, զայս իւղ օծութեան
հրամանատրեցեր, այլ իբր զօրինակ փոխեալ զայն
առ այս՝ դու ինքն խառնեցար 'ի սոյն մաքրութի
վերնալոյս ձիթոյ. Որ թէպէտ անճառ են համե-
ղութիք. քուսմ անուշուն, և ընդ օրինակաց իւրեք

ոչ

ոչ համեմատի, այլ ծաղիկ դաշտի՝ և շուշան հովտաց և նարդոս ընտիր՝ և եղեգնախունկ խառնեալ հալուեքին՝ յորմարուէ հոտոյ քրքմոյ՝ փթթեալ ողկուզոյ և ազնիւ գինւոյ, ոչ սոսկ՝ քան թէ իւղոյ միութէ պատշաճապէս օրինակեցար․ փառաւորեալ անուանդ անքննելի, որ զամ լնուս, և յիրի իմեքէ ամենևին ոչ կարօտանաս․ Սուտի ոչ շփոթելովք՝ ի հակառակաց բանադատութեց՝ բաժանեալ կամաց մեկին առակի, այլ ՚ի սիրոյ հաւանութէ ամպէս ՚ի մէնջ պարարիս, վս մեր ըստ մեզ՝ առ ամ վայելչական նմանութի օրինակեցեալ, առ որս լոյս բարի՝ և հուր ջեռուցիչ, տապ սիրոյ առանց մասին ինչ չնչման անդթական սառնացրութե՝ այս զանգուածնիւթոյ՝ կաթուածոյ ձիթոյ՝ մաքուր մտաց տեսեալ իմանի, որով յիրաւի ասիս ՚ի յամ ծէ միանալի․ Ընդ սողոմոնի ծծելոյ որդեգրեցելոյ ամ՝ երգեմ բերանով հարսինն՝ երկնաւոր փեսայիդ բարեբան գովհաբանութի, համբուրեալ ՚ի յիղձս մտաց՝ զհոտ իւղոյ քոյ քան զամ խունկս․ և իբր զբանս կենաց յաւիտենականաց ունողի, ըստ հոգեւոյ բանի իմաստնոյն՝ և ամծաբան աւետարանչին, զհետ քո ՚ի հոտ իւղոց քոց ընթասցուք․ լուացեալ զերեսս ջուրբք կենաց, որ ՚ի վերէ քան զերկին օդոյս այսորիկ, և օծեալ զգլուխս անախտական իւղովդ երկնայնով՝ յանդիման եղէց քեզ ուրախութ, զուարթապէս՝ և ոչ տխրաբար․

ԽԱ Այս իւղ խնկելի՝ պաշտելի և երանելի, ոչ սոսկ օծումն ուղղոյս սենեկի, և կամ հերաց վարսից գագաթան նպաստ ինչ մատուցանի, եթէ ոչ տրու

նա

նախան կենդանատու խաչիւդ տնագրեցի․ Այն և զ
զարմանահրաշ օրհնութեն լուսոյ՝ զհրեայն և զխուժն՝
զհնդիկն և զբարբարոսն զսկիւթացին և զելլենա-
ցին՝ զդուժն դժնէաբար՝ և զարհօրատեսակ շանա
գլուխն սոսկալիթխար, զորն ազատ՝ և զստրուկն
ծառայածին՝ քրիստոսեան արարեր անուամբ քո կեն
քէ, և հոգւոյդ սրբոյ ընծայէ, և հօրդ երկնաւորի՝
հերապատ որդի հաստատէ․ Բազմօրինակ են սովա
րուեստից տեսութեանք յարմարեցեալք, նախ նիւ-
թոյն՝ ապա զօրութեն․ Քանզի իբր անօթ փայտա-
ղէն մինչև օծեալ լցեալ՝ դիւրաբար հեղձի՝ և անօ-
գուտ եղեալ անպտուղի, նոյնպէս և մարդ՝ ոչ իւ-
ղեալ սովաւ՝ հեշտեան խորտակի, և մերկացեալ եղել
աւ'ի քէն՝ ոչ լուսաւորի․ Սման սաքո՝ յիսուս,
որով զհրաշալիսն զարմանագրես․ քանզի իբր անգր
ծելի կազմութ կարծր պահպանակաւ՝ ամենապատ-
րաստն շրջարկութ պաշտպանեալ՝ ծածկէ յայլա-
գունակ խրթնի եկամտից․ մինչ զի այսու մաքրութ
թաթաւեալն՝ ի սմա՝ ոչ ներկի արեամբ, և ոչ աղխ
բատեսակ երփնի այլայլի․ Նա զի և թափանցանց
թափ խառնութ հոգեպէս՝ ընդ թանձրութի մերոյս
գոյութն մտեալ անցանէ․ զի թէ անէծք սաղմո-
սողին՝ ձիթոյ առակաւ՝ ը ոսկերս չարին համայ-
նիւ բաշխի, որչափ ևս հոգիդ սոյն ձարպով լուսոյ՝
զամենայն ներքնոյն տեսակս կենագործել ողջա-
ցուցանէ, աղդուցմն տուեալ 'ի խորոց անտի չքնաղ
հագագին՝ մինչև 'ի ապառումած ծայրիցն եղերաց՝
զընաւն ընկղմէ զմիշտատակ մարմնոյ մահուն արկա
ծից․ քանզի կենդանական զօրութ ի քո միշտ ահաւոր՝
տէր

տէր յիսուս քրիստոս՝ ՚ի սմին խառնեցեալ ընդ
սոյն իսկ բնակէ.

13 Այս օծումն բարետեսին՝ և առ բռնամարտիկ մերկամրցանաց ըմբիշ՝ երբ զօրաւոր հնարից կերպարան ձգնաւորական՝ անըմբռնելի ձեռաց ներհակին՝ օրինօք պաշտի, դիւաց և ախտից հզօր ահարկու. Քանզի յոգնապաճոյճ պճնեալն բանին եզեկիելի առ խմանալին փարաւոն՝ հենդնաւոր առակագրութ՝ ողբականօք շարայարմամբ, յորժամ եղեր՝ ասէ, և հանդերձեցար ընդ օծելոյ քերովբէին, ուր արձանքն հրեղէնք հաստատեալ կառուցան. Որհնաբանեալ ահաւորութ ամենավայր ձեռընկալութե, որ միշտ անճառ ես բանից՝ և գերազանցեալ քննութեց. որ աւետարանաւն կենաց խոնկի՛ս յարակայ՝ երբ նորածին օծել՚ի քաղաքի դաւթի. և՚ի քահանայապետին հարցմանէ, դու ես օծեալն որդի օրհնելոյն. և յերինաւորին դաւանութ պետրոսի՝ օծեալ միայն որդի այ կենդանւոյ. և յապահաւատ քննողացն, եթէ դու ես օծեալն՝ ասեն, ասա մեզ համարձակ. և՚ի կանոնականացն քոց՝ հաւանմք յօծելդ ուսուցիչ և տր տմբ. և հերովդէս յառաջ քան զսոյն՝ զօծելդ անուն յայտնապես հարցեալ. և զխարդ գրեն՝ դու իսկ ասացեր, զօծեալն այ զբորն դաւթի՝ զանսկիզբն որդի ժամանակաորդի. Քանզի այսպէս ընկալաք վայելչօբար զայս թարգմանեցել, որ ՚ի մեզ բերի ծայրն կատարման խորհրդական կոչմանն՝ վիճակ քրիստոնէից նախապատուութեան.

14 Յնքան ունի ահաւորութե՝ միանգամայն և

որբութիւն՝ իւղաւորացն խնկաւորութիւն՝ սոսկալը
անուանս ծնութեան, մինչ զի՝ որպէս ոչ է համարձակել
ուրուք յերկրայնոցս ամենայն անուանել՝ այլ ամենայնի,
նոյնպէս ոչ բերէ մարմին՝ զքրիստոսի անուն ան-
ձին համարել, այլ զքրիստոնէական. անտանելի նախ
նւոյն մեծութեան միլիոնքին՝ ջուրք զհողին հրաւի-
րողին. քանզի չեմ ես ասէ՝ ծնեալն, այլ տուեալ
տուաջին էր. Սովաւ շրջելին՝ որպէս բանն ասէ աւե-
տարանչին մարկոսի, առաքելականացն լծակցութեք,
իբր ազգականից հարազատ ձեռին՝ ամ այսու վարե-
ցեալք. քանզի իւրով ծանեին՝ և տուանց մարդ-
կային հնարից՝ անուանեալքն բժշկելին. Ս... զի որպ
խաւար 'ի լուսոյ՝ և ցաւ յառողջութե, գիշեր 'ի
տուընջենէ՝ և մահ 'ի կենաց, այսպէս և 'ի սոյն իրէ
տերապարգևէ՝ ամ չարին երևոյթք մերժելին խափա-
նելն և բնաւ ին ամփոփին. Քանզի որպ ձանձք զա-
զիրք՝ և փոքր զեռունք սարդից և ունկնամորից՝
իբր 'ի դեղոց մահու՝ յայս նիւթոյ սպառել պակա-
սին, սոյնպէս լրում շնորհի օրհնութե սոյն իւղ զօրա-
ցեալ՝ և զայսս վանէ, և զմուրհակս չարեաց ջրէ,
և զվճիռ մահու պատառէ. Ո՛չ է աւազան կատա-
րեալ՝ առանց ծնման ծանդակութե. Եթէ աւա-
զանկացն մահու խոցման զմարդն առջին, այս դեղ
վիրկութե մատուցել տուու. եթէ անձարսկ վերացն
յանկոյեալ և խորայելը, սոյն իր պատուական յեշտա
կեցաւ. այս իւղոյ փափաքեալ դաւիթ՝ իբր ձիթենի
պտղալից 'ի տանն ամ՝ յուսով յարակայի, լքեալ ըղ-
թվիատութին անդարձին՝ զմկրտութես շնորհ գու-
շակէ. Նա զի է ինձ զայսմանէ ձաւելըև համայնին

կար

կարծել հասանել, որև ոչ վերինքն զօրէն ձեռնար-
կութե ինչ բանի՝ զայն խորհուրդ 'ի մասնաւո-
րէ ինչ ճառելով նշանակել, թողում ասել՝ թէ
յիսակութենէ.

15 Փառք քեզ միշտ և յաւէտ անմահ Թագաւոր՝ 'ի
յայժմու երգեցեալ օրհնաբանութեանս, զոր արա-
րեր և կատարեցեր առ իս՝ բարերխնամ գթած և եր-
կայնամիտ, հարուստ և առատ ամենայաղթող. ան-
դրստին 'ի հարցն գծագրելով զօրինակն՝ մինչև 'ի
լրումն ածեր զխոկումն ճշմարտասէս. Դու լոյս
իսկ բնութ և արեգակն մշտապայծառ՝ և զաշակեր-
տացն դաս՝ լոյս անուանեցեր, որով պարարածս ամ
երկրի՝ ճառագայթիւք երջանիկ շնորհի նոցին լցու-
ցեր. Ընկալար զիւրն անուշութն յումեմնէ 'ի
յատա. յօրինակ ընդունելութ մաղթանաց առ քեզ.
և 'ի միւսանգամ պտղնկէ 'ի դլուխս, նշանակ սիրոյ գթու-
թեանդ առ մեզ. մշտափափուք բաղձանօք անասհմա-
նելիդ 'ի սոյն հաստատեալ, մինչ զի ուխտիւ անխա-
խատրելեալ՝ օրէնս յարակայս օրհնաբանելիս՝ քա-
ղինահրաման պատուէրս կենաց՝ ը համօրէն աշ-
խարհ քարոզել զսակաւ անձեռն իւ ղոյն յարգաւորու-
թն, զարմանս հրաշից լուողացն՝ առ ապառնեացն յու-
սադրութ. Դուք օծութ ունիք զսբյն՝ ասաց եր-
ջանիկն առաքելութեց, մեկնեալ զխորհուրդն որ 'ի
մեզ զեղեալ՝ յառաւելութ կենդանարարիդ անպա-
կաս բովանդակութ. Սուտի յաւէտ իմն յարմա-
րաւոր և հնդունաախոյ՝ առ 'ի մասնաւորն նմանու-
թ լուսոյդ և հոգւոյդ սբյ՝ այս կաթողիկ օրհնութն 'ի
վերնոյդ բարեբանութեց՝ անապառաբիր ուրսկեցել

'ի

՚ի մեզ, և առ ի լոյս, իբր զնախածնի գոլ ստեղծուա-
ծոց՝ և արարչութեան պատկերակից, որով զխաւար
մթութեան մեղաց հալածեա. իսկ հուր, զի յա̄մ տարր
արարածոց հաստատապէս ունի զուգութ՝ ը̄ս էա-
կանին կշիռ բաշխումն, ծածուկ և յայտնի, առնել
և ծանուցեալ. և եթէ ոչ է̄ հուրցի ՚ի հեկաւակէն,
ոչ յինքնաստոստ յօժարմութէ բարձայ բորբոքիլ.
Վառեալ և օծումն, զի որքայսըբար որդեգրեալ
ընդ քեզ ՚ի ժառանգութի հօրդ մատուցեա՝ տղոր-
մութեանդ տղզակցաւ նկարեալ ՚ի մեզ՝ անեղծանելի
՚ի հանդերձեալ փառսն փայլեսցուք. դարձեալ և հա-
գի. զի մաքրեալ զարկածս խաբէութեն՝ որ ՚ի բան-
սարկուին ներգործութէ՝ նորոգ փոփոխմամբ հո-
գւով և ճշմարտութբ՝ հօրդ երկնաւորի երկիր
պագեսցուք, բևեռեալ ընդ քեզ յուսոյն հաւա-
տովք՝ ամենապարգև.

16 Ահա արդարև յաւէտ խնկապէս՝ իւղս այս լու-
սապատող խնկալիր՝ վերնականիդ սիրոյ տեառն ի.
Ս̄ս որոյ և պօղոս իսկ պատշաճ վարկաւ ՚ի ճառ-
գոհաբանութեն՝ ասելով յայտնի, որ օծ զմեզ ձեօք
հանդերձ ՚ի ք̄ս յս̄՝ ա̄ծ է, որ և կնքեաց զմեզ՝ և ետ
զառհաւատչեայ հոգւոյն ՚ի սիրտս մեր. և դարձեալ
մի՛ ասէ, տրտմեցուցանէք զհոգին ս̄բ ա̄յ, որով կնք-
քեցարուք յաւուրն փրկութե. Աստկաւելի և ան-
վինելի օծութես յորջորջութի իբր ՚ի նորումն՝ յաւէտ
քան ՚ի հնումն. քանզի բանին դաւթեան սաղմոսին՝
զոխրական տնօրինականացդ սկզբնաւոր կրիցդ խոր-
հուրդ՝ ճշմարտաբար վերատաեհմնէ, ժողովեցին կու-
տեցան իշխանք ժողովրդոց՝ վս̄ տն̄ և վս̄ օծելոյ նր̄

Սար

Մարգարէութիւն մեծ տպաւորեալ զմնսրբելի ա-
րեանդ պարտիս՝ հրէշախումբ չար մոլեգնութեն՝ որ
’ի տրդ յանդգնութի, մինչ որ ձգեցէ զձեռն իւր յօ-
ծեալն տն՝ և քաւեսցի. քանզի թէև յաղգայնոյն
սպանաւ սաւուղ, այլ ոչ եսպառ մերժեցին յամօթ
և ’ի նախատինս ազգաց օտարաց ։ մինչև արեանդ այ
հաղորդեալ գտան. Կորուսեալ մեծ յիշատակի
ապագայիցն ժառանգութ՝ աղօթանուէր աշխարհ
կուհի ասեր սաղմոսիւն. մի դաւթի սիրելւոյ քո՝
մի դարձուցաներ զերեսս քո յօծելոյ քումէ.
և դարձեալ, նայեա և տես յերեսս օծելոյ քոյ,
և արա ողորմութի ընդ օծելոյ քոյ.
17 Զեռինդ քո՝ քրիստոս, երկրպագեալ պարդևա-
տրութի՝ այս հիւթ լուսակիր. քանզի ոչ այլ մեծ
բարձրուի յարքայութեն ձօնու է՝ ասէ մարգարէն
’ի դիմաց քո տէր, քան թէ՝ գտի զդաւիթ ծա
ռայ իմ, և իւղով սրբով իմով օծի զնա. Սուտի կերթ
իմն յիշատակաւ՝ զքոյդ համբուրեալ լուսոյ օ-
ծութի՝ տէր յս քս, ծանիցուք զքեզ անփոփոխ
մրցանչենաւորութի, թէ դու ես այ՝ և յամի
միայն թագաւոր թագաւորութեց. և ճշմարիտ օ-
ծեալ իւղելոց, փառաբանել երկրպագութ, երէկ
և այսօր. Քանզի զոր օրինակ պատրոյկ թացեալ
’ի ձարպուռ՝ ոչ երևեցուցանէ ինչ նշոյլ մինչև
հուրբ լուցեալ վառեսցի, սոյնպէս և այս օծուի
լուսոյ առ ’ի մեզ հեղեալ՝ ’ի հանդերձեալն ջահա
ւորի. Այսէ կերպարանին մեկնաւոր բացե-
րևութի, ’ի նախնեացն և այժմ բերեալ բարենշան
իմն յարմարութե՝ հրաշապայծառ երանգաւ գունել.

13 Արդ՝ այսոցիկ պատճառ վերագոյն մասանց կե-
ցուցչաց ա՛ծականաց՝ արարչութեան հարազատաց,
սանց որոյ ո՛չ է գրել քննեան. և ո՛չ նաշավրեցի ան-
ուանել, և ո՛չ մեշատակել յորդել յուղարկել և կամ
խրախոյս բառնալ յանուն ա՛յ յակոբայ։ Այս հը-
թականութի օրհնութե ձիթոյս, յորում ս՛բ երրոր-
դութիւն խառնեցել միաւորի, ճառագայթ շնորհաց.
շուք մերոց դիմաց. նկարագրութի երեսաց. բարե-
ձևութի պատահմանց. լուսաւորութի աչաց. անոգը-
րութի բբաց. վայելչութի այտից. զարդ կերպարանաց.
պահպանարան շրթանց. հանդերձիչ կրօնից. յարմա-
րիչ վարուց, շաղկապ համաքմանց. զօրութի անձանց.
ուժգնութի դիմեցմանց. խափանիչ յուռթից. քա՛կ-
տիչ հմայեկաց. նահանջիչ ձեռնածուաց. խայտառա-
կիչ կախարդաց. գտիչ աղանդից. բռնախոյեան դի-
ւաց. փարատիչ ցաւոց. կատարիչ կնքեցելոց. տեն-
չանք երախայից. անզիններին տրտմաքնոց. հիացումն հե-
թանոսաց. նախանձակու անհաւատից. մերկացու-
ցիչ գաղտնեաց. յարդանք յեանոց. փառք սորկաց.
պճնութիւն կանանց. աճեցութին տղայոց. հրճուանք
ծերոց. ձեռնտուիչ նուաղելոց. զգուշութի մաքրոց.
պսակ թագաւորաց. ճոխութի արքայից. յառաջադը-
րութի կայսերաց. Բանզի զոր օրինակ աման ինչ
կնքեալ՝ նշանակիչ իմն է ներքնայնոցն մեծագնութե,
նոյնպէս բարձրութի շնորհին՛ ի մեզ սովոր ծածկե-
ցել յանուն քո՝ ա՛ծ տր յ՛ս ք՛ս, վայելչական իմն տե-
սակաւ ծնուցել նշանակի ի սկ անուն իսկոյն անդս-
տին՛ ի նոյն յորջորջեալ կոչմամբ, ք՛ս հոգելից արանց
իմաստնոց՝ որ յեգիպտացւոց անտի սկսեալ՛ ի դէմս
ածելով զերբն կերպարան՝ ահաւոր խորհրդոյ պատկեր

19. Քանզի մեռոնս այս օրհնաբանել, զոր մար-
գարէն կանխաւ լոյս ասաց՝ գրեթէ զայն
տղերմեալ խնդրէր, ըստ քերթուէն բառի, որ
ըստ խորութեն հոմերոնի՝ Թարգմանեալ իմանի,
ի՛նձ մայր. այսինքն է՝ առ ՚ի յինքն ձգօղ զմերս
բնութի զօրութեամբ, և կայութն հաստատել չքնաղ փո-
փոխմամբ զջուրց լուծականութի՝ առ աւազանին
լուսաւորութի. և ի բերել զդեղ՝ մածուցիչ կոլթին ՚ի
նոյն ինքն յեղանակել զցնդեալս իմ վայրագութի, և
զաղբերց հեղեղել մշտահոսութի։ Իսկ մանաւանդ՝
որ և այս մեռոն, ըստ այլում բառի ցուցմն. այսինքն
է՝ մթին, որ և խաւարչուտ գոլ և ծածկեցել՝ կամ
անտեսանելի. որ և սոյն կոչումն դիմաւոն՝ չէ օտա-
րացեալ. քանզի արդարև յիրէ անուն անունն նշանակի
վն զի անքննին է այս խորութի յաւէտ՝ քան զամ սեր
բնութի մեր. Ո՛ իրօք եթէ ջրոյ օրհնակաւ զօղո ինչ
լուանայ, և կամ հացի բնութբ զնիւթն հաստատէ,
այլ նորոգ իմն յարմարութբ ՚ի մասունս աղբողակա
նոցն անօրինակս անագրի. սակայն անհասութբն
վերնականաւ՝ և զանուենն ունի անքննին. Քանզի
ոչ ածծ իսկ և իսկ ՚ի լոյս անմատոյց սաի, իսկ ան-
սահման փառաւորութբն՝ յեղանակաւ իմն անբաւու-
թեն՝ ՚ի խաւար անքննին ծածկեալ իմանի, փակեալ տը-
տաքուստ՝ ՚ի ձեռնարկութեց մերոց իմաստից, նոյնպս
և այս ծորումն լուսոյ՝ ՚ի լեզուաց ոմանց ձիրտարաց
՚ի ձայն ձեռնութեց՝ դրակցանաց անուանագրութբ՝ մեւյլ
առ ձայնի՝ վն ոչ զօրելոյ. երկրածին բնութե զնոյն
զննելոյ. Իսկ զերկաքանչիւրս ածականացն՝ անգա
ոչն յինքեան հարաստաբար տիրապէս ունի. քանզի

՚ի կոչումն անուան բարձրելոյն նմանակերպել՝ կրը
կին մեծանայ իւղս այս նուիրեալ ամենաբաւ րին
ազնիւ կնդրկաւ. վս զի ած մեր՝ հուր ծախիչ է,
ըս մովսեսի. և դարձեալ՝ լոյս է, ըստ յովհաննու.
ուստի և եսայի՝ ճշմարտապէս զայն ակնարկէ, ե-
ղիցի՝ ասէ, լոյսն իսրայելի ՚ի հուր.
20 Դարձեալ՝ այլ իմն կերպարացուցանելով զբանս՝ առ
՚ի նոյն պատկեր յայտնութե իւրի. վս զի ոչ մոռանամ
զի՛մն նողկութի՝ որ ՚ի գլթութե մեծ իդ քաղցրացաւ՝
վերստին գովեստին օրհնել. քնզի՝ մեռալցորէ դառ-
նութի, այսինքն՝ նշանակ իմն յարմարակին չարչարաւոր
կրից տածանմանց, որ և միւռոն սուրբ գեղանել մեկ
նալ ըս մեզ՝ մեռելութե աղգակոնութի. Քանզի
այսու օծմամբ հոգևորականաւ՝ խզել կամ հատել
՚ի սնոտիասէր մահակերպարան տաղտկազազրակն
հեշտութեց հակառակողին, որ օդախոնաւ մեղկութ
դքնարս ձայնատրակին՝ և կամ զարկուած վերածած
կութե մղնարհեստ ուժգնաբարբառ խրոխտահնչա
կին կազմուածոյ թմբկիս գործականութ՝ ջրցիր ի-
մրն գինջութ՝ անվայելուչ թութ լողաշնական՝ իստորև
կորստեան քարշէ զօրինակ մերս գոյութե, կապիմք
յուսով վերստին դարձել ըն անձառ խորհրդոյ խա
չի քո՛քս, մկրտելք ՚ի մահ կենդանութ՝ անվախճան
կենացդ սովաւ հաղորդիմք, ՚իքեզ ի՛սկ ած համայ
նիւ խրախուսել՝ իսպառ ամենևին անհատուածելի
21 Նայս իւղ՝ զդրօշելն քառակուսեան յանուն քո
յս՝ նշանի բարձրելոյդ հաւասար հատանէ. շնորհ
ընձեռեալ զուգափառ և նմանատիպ արեն կեցուց
չիդ՝ նոյն անվանելի փոքր պսակել մեծացուցանէ.
փայտ անուանի իւղոյ օրհնութ, ըստ մարգարէին
կանխաձայնութ, զի հասարակաց կազմեցել բուսոց

անտառաց զօրապէս ուղղեալ՝ 'ի խակութէ չարին ար
կածից և օտար կարծեաց՝ 'ի սահղծող վերաբերել
առ նոյն նիւթս կենաց՝ հասուն ներգործէ. Ո՜վ ի
և որ 'ի մեզ մարցն պատուհանից մշտաբուղխ թափին
ցանցուկք՝ յանուն մեծութեան տհաւորիդ զօրութեան 'ի
խոհական իմն համեստութեան քեւ տնադրեցեալ առ 'ի
մըղձակերտ օթեվան հոգւոյդ՝ անազդելի պատրա
նաց չարին՝ խաւարահողմ խարդախողին՝ այսու լու
սով զարդեալ ամփոփիմք 'ի նուաստ գոհութեան երեկո
րեն պաշտաման՝ ընդ երկնայնոցն դամբարաց. առ օ
րինակ վառման շնորհիդ՝ որ 'ի մեզ՝ 'ի սոյն յիշատակ
փրկութեան բարեացն՝ սովաւ տնկեցել ծագի, և ծաղ
կաւէտ եղել պտղածնի. 'ի սպաս ընծիրեցն պատրաս
տութե յետնում գիշերի՝ 'ի մեծիդ գալստեան. ահա
զայս լոյս ճրագի համարեալ 'ի կիր արկանեմք.
22 Պարձեալ՝ ըստ դծագրացն գուշակութե՝ քսան
և չորիցն շարագրութե որ յալփաբետաց անուն մե
րալթուի մինչև 'ի քսաներորդ երկրորդն կարգի այս
րում զայս խորհուրդ խորութե անտուսս թարգմա
նել՝ ճաշակ հեշտալի որոց հաղորդին՝ ջամբել պատ
րաստեմք ամենակազմ յորմարութ. քանզի յութը
ներորդէ անուն գրոյ՝ 'ի չորեքհարիւր ըն մոխաբե
րեալ՝ տուղաբանօրէն քննութբ է ձեւեթոյն ան
ուան՝ նիւթ ճշմարտագրի. որ է կերպարան արդեն
խորհրդոյ՝ յինքն բերողի զզանգուածն զօրեղա
պէս. որ ոչ սակաւն 'ի յոլովին պարագայի, քան թէ
'ի նոյն իրն դարձուցեալ, ըստ աւետարանական ա
ռակին, զամ առ ինքն վերաբերել ամենայն առնէ՝
23 Սոյն իւղ հեզութե՝ միշտ համբարձման և խոնար
հութե, օրինակ և նմանութե. առ ոմն կանթեղ պա
տառաւ մատուցել ջամբի, հարթակչիւ և բարե

յարմար բանք կերպարան․ իսկ համայնից լուծակա
նց՝ հաստատուն և աստուածորէլն նիւթից՝ գերասիւն
վերաշրջական հրաշալիսն խորհրդոյ պատկեր․ քանզի
և յաման ինչ մորթոյ արկեալ՝ ոչ ըստ գինւոյ ձևոյ
և կամ ջրոյ թացուն՝ մեղկէ, այլ՝ ի սահման պատ
շաճին պահէ․ Այսպէս ընկալեալ զքրոյոցդ բարեաց
անհաւասար առաւելութի՝ որդի այ կենդանւոյ,
զորքանունէր այս օծելութ՝ ի ճակատ դիմացս ա-
րեամբ քո գրեմք․ և՝ ի բնութ շնչոյս՝ հոգւով քո
տպաւորեմք, հաւատացեալ խորհրդով մտացս, եթէ
յաւէտ յայտնեսցի նորոգ փայլեցել բազմաճաճանչ
ծայրարձակութ՝ ի տարածութն յոգնատեսիլ զորմա
նահրաշ ըստ արձակութ՝ պտուղ լուղոյ ընծայել զլոյս՝
ի փառս ապառնեացն հանդերձելոցն․ Այս ճարպ
հոգևոր երջանիկ և վերնանշոյլ՝ ի դէմս երեսաց
իմս պատկերի քում՝ նշանաւ ջահաւորեացի․
24 Նաև քանզի՝ իբր անհաս ոչ ըմբռնական այս մեծ
զօրութի՝ արագ ոլոցման ի թևս թեթևս մը
տաց պայմանի, անդր քան զկործիս ուշոյ իմաստից՝
անհուն հետևման անհետ փախստեն՝ լայն իմն մի
ջոցաւ իսպառ որոշեալ, փակեցաւ յինէն, ոչ օրինա
կեցաւ կցորդաւ, ոչ նմանեցաւ զուգամանութ․
ոչ սահմանեցաւ ձևակերպութ․ ոչ կշռեցաւ ընկե-
րին չափով, այլ ահա ըստ ածեան խաչիդ նշանի հա
ւասարութ արեն կեցուցչիդ՝ հոգիապս գերազան
ցեցու․ Նաև արդ՝ օրհնեա՛ զմեզ ո՛ր սովաւ և՝ իւղս․
ևս և անուանդ քո ահաւոր, լուսաւոր, երկնաւոր և
զարմանաւոր, ՝ ի գովեստ փառաց անճառից մաքրա-
կրօնից՝ բուրվառաւ խնկելոյ սուրբ՝ սբ, անքննին,
անպատում, բարձրեալ, զորմած, վերերգել, ճշմա
րիտ, բարերար և սբ, որս սովաւ փրկութ․ սուր և

քաւութի՛ւն. պարգեւեա՛ բժշկութի՛ւն. հանդերձաւորեա՛
շնորհ. առատաձեռնեա՛ երանութի՛ւն. Յօժարեա՛ այս
ձիթոյ՝ երկնանձրեւ լուսոյ՝ անսպառ գտայց յեւղելն
այս թեղան բանաւորալին՝ մի՛ մնացէ եւ մի՛ կրաւեսցէ
տխրականութի աղտոց մեղանաց՝ շաղախել երբէք զո
գւոյս կերպարին. Եղիցի՛ սոյն ինքն որոց մատչին
օծանիլ սովաւ՝ հարսնապահայն պանծանօք պճնել
գեղայօրէն սբ վայելչութ՝ երջանկապէս յոգի զար
դարել. Եղիցի՛ հուրս այս լուսափառ եւ օծածի՛ր՝
մերձեցելոցն ՚ի սոյն ընտրութի՝ մուխ կրկնեալ եւ
բուրեփափաք ջերմութ ա՛յլ յօրինմունս թոյ որով ամե
ամենապատրաստ պնդութ ՚ի կործանմունս անսա
սան վիճէ յարակայեցել մինչ արձանացայց ՚ի քեզ
հաստատել աներկմտելի. Եղիցի՛ նշանակ վերնամըր
ցանակ ա՛յսր պարգեւի սովաւ փառելոցն, ո՛չ ողողել
ջուրբ. ո՛չ այրել հուրբ. ո՛չ ցրտանալ ՚ի սառնութէ.
ո՛չ մնասակոր հողմով շիջանիլ. ո՛չ աղտեղել յուրուա
կան ինչ պղծութէ. ո՛չ զպահեալսն չարին մատնել, եւ
ո՛չ ՚ի սորա ելլցն՝ զմթերս գանձուն կենաց՝ յիմա
րաբար արտաքս հանել. ո՛չ անպատսպար մնալ ՚ի թեւոց
քոց օգնականութէ, եւ ո՛չ զեղացեալն ՚ի մեզ օծութի՝
անմաքրապէս ՚ի բաց մերկանալ. Այլ եղիցուք քեւ
՚ի սոյն հրացեալ. սովիմք պարարեալ. սովաւ լուսա
ւորել. այսու արդարացեալ աղատացել պսակել եւ
թագաւորեալ. Նուքեզ միայնոյ միայն օծելոյ՝ յա
մենեցունց օրհնութիք երգոց, ակըլուք լեզուաց,
հրնչմունք ձայնից, յաղթանակութիք գովեստից,
բարեբաստութիք շրթանց, սրբաբանութիք սաղմո
սաց, ընդ հօր եւ հոգւոյդ սբյ՝ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն.

Ասա եւ՝ ձեռնադրութեն ՚ի սրբոյն, եւ այս աղօթանուագութե
՚ի սրբութեան սրբութի.

† Ս. երրորդին յաւերժական նշխեն հեծանէ՝ նորին հաւատոյն, առ նոյն ողջոյն ժողովրդեան բանի․ ՚Ի խորոց սրտից իմոց՝ ընդ ամ․ *Նան․ Պ. Գ․

1 Յաւիտենական․ բարերար և ամենակալ․ ստեղծիչ լուսոյ, և յօրինիչ գիշերոյ․ կեանք ՚ի մահու, և լոյս ՚ի խաւարի․ յոյս ակն ու- նողաց, և երկայնմտութի տարակուսելոց, որ ա- մենարուեստ իմաստութ. քո՝ դարձուցանես զայգ- զստուերս մահու, աննուազ ծագումն և անմուտ արեգակն, քանզի ոչ զօրէ ծածկել զփառս լուսոյ քո՝ խաւար գիշերոյ․ Որում կրկնի ծունր եր- կրպագութն ամ եղելոց՝ երկնաւորաց և երկրա- ւորաց, և սանդարամետականաց․ որ լսես զհեծու- թի կապելոց, և հայիս յաղօթս խոնարհաց, և ընդու- նիս զխնդրուածս նց․ աստուած իմ և թագաւոր իմ․ կեանք իմ և ապաւէն իմ․ յոյս իմ և վստահութի իմ․ յիմաստս քն ամենայն ամի․ սուրբդ հանգուցել ՚ի հոգիս մեր, մխիթարութի վշտաց՝ և քաւարան մեղուցելոց, որ գիտես զամ յառաջ քան զլինելն նց․ առաքեա՛ զպահպանողական զօրութի աջոյ քո, և փրկեա՛ զիս յերկիւղէ գիշերի և ՚ի դիւէ չարէ․ Ով զի զմիշտասակ սոսկալի և մեր քո ան- ուանդ՝ միշտ համբուրեալ շրթամբք հոգւոյ՝ բղխումն շնչոյ, կեցից պահպանել ընդ այնոսիկ՝ որ կարդան զքեզ ՚ի բոլոր սրտէ․

2 Նա ՚ի դրոշմ խաչի քոյոյ նշանիդ, զոր ամ այլն աբեամբ քո ներկեալ նորոգեցեր, և ՚ի նոյն շնորհ որդեգրութեն զմեզ մկրտեցեր, և ՚ի փառս պատկերի

քո նկարեալ յօրինեցեր այսու պարգևօք ամենակա նօք, ամաչեսցէ՛ սոյն․ քակտեսցի՛ն մեքենայքն․ բարձցի՛ն որոգայթքն․ պատռեսցի՛ն մարտուցեալքն․ պակասեսցի՛ն զէնքն սայրասուրքն․ մերժեսցի՛ մէգն փարատեսցի՛ խաւարն․ մեկնեսցի՛ մառախուղն․ Բազուկ քո հովանասցի՛, և աջ քո կնքեսցէ․ Վ՟ զի գըթած ես և ողորմած, և անուն քո կոչեցեալ է՛ի վե ծառայից քոց․ Եւ քեզ ընդ հօր՝ հոգւոյդ սրբոյ՝ փառք և իշխանութիւն յաւիտեանս յաւիտենից․

ամէն․

† Սերտին յառեցեալ նշխին հեծութեն՝ նորին հոգւոյն, առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի․ ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ․ * Բան․ ՂԱ․

Արեգական արդար․ ճառագայթ օրհնեալ․ լուսոյ կերպարան․ փափագ անձկութեան․ բարձրեալ անքննելին․ զօրեղ անպատում․ բարւոյ բերկրութիւն․ լուսոյ տեսութիւն․ գովեալ երկնաւոր․ թագաւոր փառաց ք՟ս արարիչ․ խոստովանեալ կեանք․ Եւ արդ՝ զթերութիւն վրիպանաց բազմասխալ ձայնի եղկելոյս՝ ամենազօրդ բանիւ լցեալ մատուսցես յաղերս հաճութեան հօր քում բարձրելոյ․ Որ վ՟ իմ ՚ի փորձ եկիր անփորձից, կերպարանել զիմ նմանութիւն՝ ամենևին կենաց օրհնութիւն, վերնոց և ներքնոց բարեխնամող տեսուչ համայնից Զի թէ յանձն առեր մեռանիլ վասն իմ՝ ած և տէր բոլորեցուն, որչափ հաճեսցիս առաւել և այժմ վտանգաւորս կրից կարեկցել, ընդ իմ պար-

տաւորիս միշտ աղօթելով ողբակցաւ մրմնոյդ ա-
ռնելոյ ՚ի մէնջ՝ առ համապատիւ քո հայր ։

2Յաւիտ̃ որէանդ պատուական միշտ մատուցելոյ
՚ի հաճոյս կամաց առաջնոյդ՝ բարձցի՛ն վտանգք
մեղուցեալ դատապարտելոյս ։ Թողցի՛ն պարտիքն ։
ապաքինեսցի՛ ամօթն ։ մոռասցի՛ն պատկառանքն ։ բա-
րեգործեսցի՛ն դատաւնիքն ։ սատակեսցի՛ն որդուն-
քըն ։ վերասցի՛ լալն ։ հանդարտեսցի՛ կրճտումն ատա-
մանցն ։ սպառեսցի՛ն ողբքն ։ հատցի՛ն արտասուքն ։
մերժեսցի՛ ռուդն ։ հալածեսցի՛ խաւարն ։ վատնես-
ցի՛ հուրն սաստկութ̃ե ։ հերքեսցի՛ն տանջանարանքն
բազմօրինակք ։

3Յարկեսցէ՛ն գթութի̃ք կամողին և պարգևողին կե-
նաց ամենից ։ ծագեսցի՛ լոյսդ ։ տարածեսցէ՛ փըր-
կութի̃դ ։ հասցէ՛ օգնութի̃դ ։ ժամանեսցէ՛ այցելութի̃դ ։
կանխեսցէ՛ ցօղդ ողորմութ̃ե, յառաջեսցէ՛ արբուսցէ՛
զանդաստանս պապքեալ՝ անկեալ ոսկերացս Թշուա-
ռութ̃ե ՚ի վէհն մահու ։ ծաղկեցուսցէ՛ պտղաբերես-
ցէ՛ բաժակդ երկնաւոր արե̃ն կենարարիդ՝ զերկիրս
խոնարհեալ աւուրն լուսոյ, որ անծախապէս միշտ
պատարագի յիշատակ կենաց փրկութե̃ հոգւոյ նըն-
ջեցելոց ։ Ո՜ ի ամ̃ն մահացեալ հոգիս մարմնովս
մեղաց՝ շնորհօք քո՛ գը՛թած, ՚ի քեզ զօրացեալ քե-
նորոգեսցայց, զատեալ ՚ի մեղաց անմահ կենդանու-
թե̃ ՚ի յարութե̃ն ստուերոյ, հօր քում օրհնեցեալ ։
Ընդ որում քեզ փառք, և հոգւոյդ սբ̃յ բարերա-
նութի̃՝ վայելչական գոհութե̃, այժմ և միշտ և յա̂ւիտեանս
յաւիտենից ։ ամէն ։

ԿԱԽՃԱՆ:

Սուրբն Գրիգոր՝ Նարեկացին,
զայս ներբողեաց՝ քեզ տիրամօրն.
Աւէ դասք մ̃բց՝ գերերջանկաց,
գովեն զարժանդ՝ որդւոյդ փառաց.

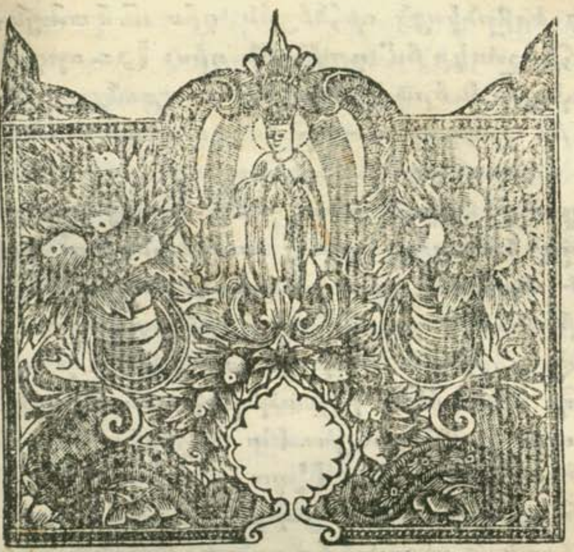

Սրբոյն Գրիգորի Նարեկացւոյ, Ներբողեան առ սբ Աստուածածինն.

Պուամարք խմբից դասուց երջանկացն պատուասիրեն բերկրաբերողուն բանիւք գովեստի զանկզբնալոյսն կենաց գոյից ՚ի կիցս բանից ըղձաձայնութեանց. և որք փողովք տաւղօք և քնարիւք զգայական սրտի շարժեալ զգործի՝ զգերազանցեալն ՚ի լոյս անմատոյց ուրախութեամբ վերադրուատեն. Նու զանճառ արարչութեն հրաշագործ ամենաստեղծն տէրութի օրհնելով՝ պատճառ փառաբանութեան խնկութեան հատուցէն զհաստատուածոցս տնուն գոյութիւն. որպս և ճշմարիտն բան ցուցանէ, ՚ի ստեղծանելն իւր զայս տմ, բոյլք զօրաց դա-

սուց

սուց երջանկացն օրհնեցին զիս մեծաձայն, և
ած հրեշտակք իմ գովեցին զիս։ Նւ որդ՝ եթէ
հրափայլ և երագընթացն փառաբանիչք վերնա-
թռուիչ պատգամաւորք հոգինիւթ և անեղծա
կան կենդանեօքն նա օրհնաբանին․ որ թէպէտ
և նոքա վէհք են բնակութբ կայից սորիցս,
և նշոյլ երկրորդ լուսոյ առաջնոյն․ այլ սակայն
յայժ անտեսաբար տպաւորութբ առ բնութիւն
բարի բանին բարձրելոյ բարեզարդաբար բերկ
րանօք բերեն․ և որ գոհաբանին առ ՚ի նոցանէ
սուրբ ածութեն լայնածիգ հեռաւորութբ, և
ընդարձակ միջոցաւ յաւէտ անչրպետ նշուլիւքն
ծածկի ՚ի նոցունց։ Ապա զայն որ զանհասն հր
բեղինաց ՚ի հողեղէն յարկն պարունակեաց․ և
զանձառն ՚ի սերովբէից զգալի մարմնոյ յօդիւն
պատեաց․ և զկերակրիչն դասուց հրեշտակաց
կաթնասուն ստեամբքն դիեցոյց, որ երգ պատ
կանադիր ՚ի ձայն գովեստից օրհնեալ պատ-
ուեսցէ։ Ո՛վ մարմնարանն անտեսին՝ և զձեռա-
րանն մեծին․ զառաջաւորն տիրական՝ և զխա-
րանն ածային․ զխառնարանն ճաշակման՝ անա-
պական խրախճանութն․ զսրբարանն մաքրութն՝
և զընդունակն զգաստութն․ զնպատակն կուսու
թն՝ և զօրինակն երանութեան․ զհարսնարանն
անլուծանելի՝ անժամանակականն փեսայի․ ըզ
բընակարանն հաճութեան կամաց անեղն ածու-
թեան։ Ո՛վ այսքան փառաւորդ շնորհաց զըն-
դունակն և ոչ նոքին ածուեն օրհնութք հրեշ
տակացն պարք՝ որպէս պարտանէ պատուել ժողը

հին,

հին, թո՛ղ թէ մարդ երկրային 'ի կշիռս չա-
փոյ բերանոյ հողաղանդուածս հիւթոյ մսեղիս
մարմնոյ. քանզի անճառութեամբ անհասականաւ
վեհագոյն ամենեցուն փակեալ դտանի. և ո՛չ
զօրեն երկնայինք զարարչին անհաս տնօրէնու-
թեանն զանքննին ծնօղ արժանապէս վերոքարո-
զել։ Քանզի թէ ըստ առաքելական ձայնին Պօ-
ղոսի, մարդն անձնացեալ ո՛չ կուսէքէ պատ-
մի, ապա որ զլրութիւն բանին էութեան
ածութեն կղացեալ կրեաց 'ի մարմնի՝ զի՛ մարդ-
զննեսցէ շարժութեամբ շրթանց լեզու մարմ-
նեղէն զնա ճանաչել։

Ո՛չ թէ դասք պետութեանց անմահից վեհից
վերնոյ բնակութեն եկեղեցեաւս 'ի կայս խոր-
հուրդ խորին կառեցան. ապա յայտ է, թէ
մեծ է առ նոսա հիացումն սքանչելի անհեղս
գործոյ, քան զհասումն երկրաւորացս բանից
պատմութեան. Բայց սակայն երգեսցէ բանս
որքան զօրեսցէ 'ի բաղձանաց սրտի փափագման՝
նմին ընծայ օրհնաւոք փառաց տեսչութեան.
նա զի թէ երկինք փառացն ա̃յ լինին պատմա-
բանք. և յանդրէն դարձ տարադրելոյ տոհմին
յուդայի ժողովք ժողովրդոց տեսին զփառս
անեղին. ապա այժմ յերևել բանին 'ի մարմ-
նի. և լինել մարմին ադամեան կերպին, հարկ
է յոյժ ճահողապէս՝ ո՛չ միայն անմարմնոցն, այլ
և զգայնոցս արժանաբար ըղձականութեամբ
հընչել զձայն բերկրանաց բարբառոյ բանից
օրհնութեց. Քանզի խոնարհ այս երկիր եղել
տէ

աթոռակիր, գտաւ լծակից ընդ ա̃ծակիր երկնին
վերին. վ̃ս որոյ և խրախուսեալ հոգևորական
հրձուանօք երկուցն դասուց 'ի մի խումբ պա-
րու, տօնս տարեկանս փրկչին փայլման կատա-
րեն, զգայական սեռս եղականաց, և անմարմին
դասք հրեշտակաց. յերևելիս տեսականաց, և
յիմանալիսն ծածկեցելոց. Ընդ որս և մեք կցորդք
կարգեալ այսօր եկեղեցի դուստր վերինն յար-
կի երկնայինն առագաստի, պարեմք հոգեպէս
տարփմամբ՝ երգելով քեզ ընդ երկնայնոցդ ձայն
օրհնասաց.

Ո՛վ ամենասուրբ արարչընկալ աթոռուհի և ա̃ծա-
ծին. որ զանտանելին երկնի բարձրութե̃, և
երկրի լայնութե̃. ծովու խորութե̃, և ան-
դընդոց անհասութեան. զ'ի քէն մարմ-
նացեալն իսկութ̃բ էութե̃ յորովայն անձուկ
ս̃բդ քում սենեկի կրել զօրեցեր. Սա որ հա-
յեցեալ երջանկին յոբայ՝ պատմաբանեաց 'ի
ձև առակաց. զանբաւութի̃ մեծին սքանչացոյց.
յումեմն դիմաց տասցեալ, եթէ չունիմ զնա.
և զայլմէ՝ թէ չէ ընդ իմե. Որում երգակցեալ
վեհին յովհաննու 'ի բանն յայտնութեան ասէ
հիացմամբ, փախեաւ երկին և երկիր 'ի մի սա-
սանութիւն 'ի դիմաց էին, և տեղի ոչ գտաւ.
քանզի արդարև յաւէտ անձկութ̃բ ամփոփին
'ի բեռուն բովանդակութեան արարչական բա-
նին հանգստեան.

Իսկ դու ընտրեալ 'ի զարմէ և 'ի զանգուածէ մա-
քուր զաւակէ սուրբ ա̃ծածին. տարար զնա
'ի քեզ անխորժ հանգստեամբ կամօքն հաճութե̃,

և

եղեալ երկիր անձնական բանական բուսոյն · և զգայական անդաստան կենացն հացի · և վառառան բորբոքման անշէջ կայծական · և վայր գալարաբեր հայրական ծոցածին ծաղկին · և ծառ երկնուղէշ անթարշամ խնծորին · և գործարան գոյութեան լուսաւոր մարգարտին · և լեառն արձանունակ երկրաւոր վիմին · և այգ արփիակիզբն աստեղն առաւօտին · և յարկ գիտապետին բանական հօտին · և որջայարան լուսակերպ անմահ թագաւորին · և մայր կաթնամատոյց բնաւեց ստեղծողին · և հարսն որբուհի հօրն ք̅ի ·

Խնդա՛ և ուրա՛խ լեր ձայնիւ երգոցս օրհնու̅ քումդ երանութեան բանագովութե̅ · խրախացի՛ր և ձայնիւ ողջունիս գաբրիէլեան աւետեացն բերկրեալդ ՚ի կանայս · բնակարան արժանաւոր բանին խոնարհութե̅ · աընկաստաղաբթ մարմնոյ ա̅ծութեանն խառնարան · եղարան օծելութե̅ ք̅ական անուանադրութե̅ · որ նախ քան զծնանիլ բանին առ ՚ի քէն անթերի լրականութե̅ հըրեշտակական թևոցն պքողմամբ ցանգ արկեալ պահէիր անաղտ անբծութե̅ · Ու որ հաճեալ հաւանութե̅ երրորդական փառք ա̅ծութեանն, Ճանապարհ արար հանգստեան · քանզի հոգին ա̅ծ եկն ՚ի քեզ յորինողն անախտ սրբութե̅ · և բարձրելոյն հօրն զօրութի̅ մօրդ հովանացաւ, որդւոյն պատրաստեալ զքեզ ընդունակ · Նա որ բնակեցաւ էակիցն հօր բարձրելոյ՝ էր անժամանակ · և որ յօդաւոր մարմնով ՚ի քէն ծընաւ՝ սկիզբն ունի էութեան նախ քան զարուսեակ ·

սեանց . ուստի և գլխաւոր մարմինն միակ՝ խառ-
նեաց ընդ ա͞ծային բնութե͞ն իւր անքակ . և
սեպհականեաց զաթոռն հօր իւրոյ դաւթի յա-
ւիտեան , թագաւորեալ տանս աշխարհի , և
երկրիս քաղաքի . արկեալ սոցա ուղ ճանապար-
հի զփայտակերան գործի՝ հանել 'ի կամարն երկ-
նից տաճարի . և կանգնեաց զխորանն կործա-
նեալ ադամեան մարմնոյն 'ի նորոգութիւն շի-
նութեան քա͞նական ուխտին դաշնաւորութե͞ .

Արդ՝ այսպիսեաց բազմաթիւ և բարձրագոյն
բարեաց ընդունակ և մատակարար միայն դու
մաքուր կուսութե͞ էին խնկարան տիրուհի օրհ-
նեալ սուրբ ա͞ծածին . քանզի իբրև զճնշումն
խառնութեան խնկոց կնդրկի և զմռսի ընդ
տաշխին և կասիայի բորբոքեալ հրով մաքրու-
թեան , բարդեցեր զծուխ բուրման անուշա-
հոտ սրբութե͞ 'ի հոտոտելիս ա͞յ , և հօր հա-
ճութե͞ . վարուք մաքրեալ . բարութե͞ լցեալ .
հեզութե͞ արձանացեալ . առաքինութե͞ կատա-
րեալ . քաղցրութե͞ աղբիւրացեալ սուրբ
ա͞ծամայր .

Խնդա՛ և ուրա՛խ լեր յորկ անճառ ծնելոյդ 'ի
քէն անեղդ ա͞յ . որ 'ի նմին յորդւոյն քո խնա-
մոց հրաշազարդ փառօք ամբարձար 'ի կատար-
աւարտման վերնայինն երկնի լուսապէս . և
թևօք թեթևութե͞ հոգւոյն սլացեալ յիմանա-
լիսն վերաչուեցեր 'ի կայանս հանգչել: Ուստի
և զանհասանելին իշխանականս իմացման՝ զանկապ-
տելին զգայութե͞ արտի նկատման՝ վայելես ան-

տեսոյն անձնապէս հոգիագրկեալ՝ զանեղծին
փառաց ձոխութի քեզ սեպհականեցեր սուրբ
ած՟ածին.

Ներբողեալ ես մաքուրդ փայլումն կրող ա-
րարչին առաքինութե՟ . որ սքանչելարուեստ հը-
բաշխեք ներգործեալ քև 'ի մեզ զփոփոխումն
մեծ արգասեաց փառացն ընդ փոքուն յեղա-
նակեցեր . քանզի զանհայրն մանուկ մայրդ որ-
դեպէս գերագգոնեցեր . և ըմբռնեալ բարձ-
ղաց ձեռացդ բազկօք զանպարագիրն էակ մար-
դացեալ՝ 'ի համբոյր հպելոյ մատուցման շրթանցդ
ողջագուրեցեր . որում գտաք մեք ժառանգա
կիցք արքայ հայր զած՟ առձայնել 'ի ձեռն քումդ
միջնորդութե՟ սբ՟ ածամայր.

Բարեհամբաւեալ ես մաքրութեան շաւիղ նա-
խընթաց կուսից . որ զկրութբ ունօղն գոյից
կարօտաբար կաթամբ լցուցեր , և աչաց մարդ-
կութե՟ զանտեսն 'ի մարմնի եսուր նկատել վս՟
որոյ զամ՟ բերան գոհութբ ստացար քեզ օրհ-
նութեանս անձկով տարփման սբ՟ ած՟ածին.

Երանեալ ես դու 'ի լեզուս անբիծս ընտրա-
կան շրթանց ծաղկեալ յեսսեայ պտղոյն մեր
կենաց . որ 'ի դրութենէ խառնութե՟ քառից
յեղանակեալ տարերաց անկցորդ մնացեր 'ի մաս-
նէ հողածնելոցս հասարակաց . ո՛չ բերող ծան-
րութեան բնականկիր համաստեղծս կարեաց ,
այլ քրովբէօրէն հրաբերան բղխօղ նշուլից.
Ուստի երագ ընթացիւք հետոց հեռացեալ 'ի
վայրն անմատոյց յարփին վերին ընծայեցար

սուրբ ա՟ծամայր։ Ուրախացի՛ր յաւէտ հրճուա-
նօք բերկրեալդ ՚ի կանայս․ որ դժուար ըն-
դէլ դաստիարակաւն խաչի վարժեալ կրթե-
ցար․ որդւոյ քոյ կցորդակցութե՟՝ միատեալն
ժուժկալութե՟ կրելով զերաշխէպ վշտաց ծը-
նիցելոյդ ՚ի քէն տեառն մշտաչարչարն մեռելու-
թեամբ անձնատոչոր տօթով խարուկեալ․ իբրև
գորով անարատ քահանայական նուիրմամբ ՚ի վե՟
սիրոյ սեղանոյդ մատեար սարաբայս և սուեղ
ցխակ գեղմնաբարձ մաքուր պատարագ․ ՚ի
ձրդնաւորական վարս ողջակիզեալ, քան թէ
՚ի սրոյ հանդէս խողխողեալ։ Վասն այսօրիկ
՚ի նուէր քոյ զենման հրեշտակացն պարք պաշտ-
պանեն՝ ընդ առաքելոցն գումար դասակցեալ
զմիայն արժանիդ պատուեալ գովէսին սուրբ
ա՟ծածին։

Ուրախացի՛ր համայն տարփանօք բերկրեալդ ՚ի
կանայս․ որ ՚ի կոյս և յանարօր արգանդէ բան
բեղնաւորեցեր՝ ցաւոց անխծից արմատ օրհնու-
թեան․ հօրն ադամայ որդի բերկրութեան։
Վասն որոյ շնորհ ունելով քեզ օրհնեալքս ՚ի
յորդւոց քո փրկիչ աշխարհի, երանեմք քեզ
սուրբ ա՟ծածին։

Ուրախացի՛ր անբաւ բերկրանօք հարսն լուսոյ
ոսկեզարդ զգեստուք պաճուճեալ․ որ յօրէնս
երկրայինս աղջաւոր կրից՝ զերկնայինն ածեալ
մատուցեր, և զաննմանն նմանեաց մաքազանդուած
ազգի մարդկութե՟ս ՚ի չափ հասակի գեղոյ գե-
ղեցիկ զստեղն վայելուչ ՚ի լիբանանէ մեզ պար-
գևեցեր։

գնեցեր։ Ուստի զպատկեր նախահօրն 'ի քէն ըստացեալ՝ նորոգ հաստատեալ, գոհաբանեմք

զսուրբ տիրամայրդ։

Խրախացի՛ր յողջոյն նախընծայ երկնային աւետաւորին, տաճար սրբափայլ․ որ լուսով ա̄ծականաւ ուռճացեալ լցար․ և երկրաւոր մարմնով երկնայնոյն աթոռ կազմեցար․ և արեգակնապէս հոլովմամբ առ արուսեակն երագ ընթացար։ Սան որոյ բացեալ զբերան պաւաւոյն ամլածին որդւոյն, օրհնէր զօրհնեալդ 'ի կանայս մ̄ք ա̄ծածին։ Նա և դու լցեր ըղձուլն զաքարիայ բարբառովն գոհութե̄, յօրինակ հանրական եկեղեցւոյ, որ է քո միշտ օրհնաբան․ զի երանեն ահա յայնմհետէ քեզ ա̄մ ազգք ըստ բանի ա̄ծազգացիկ քում դաւանութեան․ սկզբնարար կուսից անարատութե̄․ 'ի բերկրեալ լեզուս շրթանց զուարթնոց միշտ բարեբանեալ մ̄ք ա̄ծածին։ Քանզի արդ եկեղեցի դասուց անդրանկաց զ'ի քեն մարմինն 'ի բանէն անանջատ համապատիւ հօր փառաւորէ յերկս սրբասացս․ առ որ հպաւոր քո գոլով ահաւոր խորհրդոյդ տեսող՝ զանճառն ուրախութիւն յաւէտ վայելես։ Զի զոր նոքա թևաքողելով դիմաց ծածկութիւ̂ 'ի բացուստ ակնարկեն, դու յաւէտ համարձակ նմին կաթնաձիր մայր ցուցեալ ծանուցար․ և 'ի մէջ դաստակաց ձեռաց ո̄պ զմանուկ զծերն հին աւուրց գգուանօք ընկալար․ եղեալ կառք անձնաւոր կայից բազմելոյն յաթոռ քրովբէից։ Ս̄ զի ո՛չ ե̄ քեզ միայն այլ և 'ի քեզ․ ո՛չ միայն փարեցաւ բազմեալ, այլ և

բնակեցաւ տաղաւարեալ . ոչ միայն միացաւ 'ի զանդրուած մարմնոյ , այլ և մարդացաւ՝ առեալ զկերպարան 'ի քէն սկսելոյ . ոչ միայն միզօդեցաւ քս̄ յերկուց գոյութեց , այլ և ընկղմեցաւ յանապական անօսր էութին մարմնոյն վերբերուամն . ոչ միայն միջնորդաւ անձինն է̄ հողոյ միաւորեցաւ դիմակ տեսակօք , այլ եռաման խառնեալ էութ̄ք միաւորեցաւ անշփոթելի . Մ'ի որդի մերով բնութ̄բ յաթոռ հօրն իւր աջոյ յերկնաւորացն միշտ պաշտպանեցաւ .

Յաղագս որոյ և մեք երկրաւորքս զմատակարարդ և զպատասաւոր մեծս խորհրդոյ երանեմք ըղձական երգօք՝ զանժամանակն էութե̄ երջանիկդ ծնօղ . որ զա̄մ , և ամենեցուն պակեալն հոգեշունչ երգօք 'ի քեզ ընկալար . ոչ 'ի մանէ , այլ 'ի լռութենէ . ոչ հատմամբ , այլ հաստատութ̄բ . ոչ բաժանաբար , այլ ամբողջապէս . ոչ փոփոխմամբ , այլ փոխատրութեամբ . ոչ 'ի ծիրս սահմանի տեղւոյ , այլ 'ի սեններ լայնատարր ոգւոյ . Քանզի զբերօղն 'ի կշիռ ձեռաքն զերկիր և զերկին տարար յարդանդի . և ոչ միայն 'ի տես նկատման ուշաց նայեցար 'ի նա , այլ և շօշափմամբ ձեռացդ ծանեար . ոչ միայն ողջունեալ զանհուպն շըրթանց , այլ և ըմբռնեալ . ոչ միայն զննեալ շհասարակաշէն խորան մարդացեալ բանին , այլ և անուանեալ կոչմամբ յս̄՝ զքս̄ ա̄յ . ոչ միայն տեամբք սնուցեր զանժամանակն ըստ աւուրց ,

այլ

այլ և աճման հասակի զնոյն ընծայեցեր։ Զոր
խոստովանի հանրական եկեղեցի զծնեալդ ՚ի
քէն ած ճշմարիտ՝ ընդ նախեղակ գոյական միա-
ցեալ ՚ի տեսութենէ իմաստից քննութե մեր
փակեալ։ Յորոյ տիպն ապացուցի խաբօղն
յակոբ ըմբռնեաց զմարտուցեալն ընդ իւր պըն
դապէս. և զանխուլ խորհրդով զածատեսուն
անուն ընկալաւ։ Նոյնպէս և որ ՚ի քէն ծը
նեալդ մարմին ՚ի յարգանդ սրբոյդ սենեկի
ընդ ած խառնեցաւ. և խաբեալ զեդոմն՝ մարդ-
կան թշնամին՝ մարմնով գերազանց նմին բարձ-
րացաւ. վսյ ո՞չ տեսօղ այ՝ այլ ճշմարիտ ած
անուանեալ, զամենեսեան յիսրայէլ անուն միա-
խադրեաց։ Սակս որոյ լի բերանով զպաշտ-
պանդ փրկութեան այսմ մեծս խորհրդոյ երա-
նեմք զտիրուհիդ մբ ածածին։
Որոյ տեսչութեն այ նախագիծ ՚ի ծովէ քարն
պատուական հրափայլ և ըսպիտակ մարգարտին
մաքուր կերպարան գոյացեալ ցուցաւ։ Քան-
զի արդարև դու ես ակն պատուական ՚ի յաշ-
խարհիս ծովէ ընտրութե. որ զածային հրոյն
տարար կերպարան։ Ով որքան մեծ է ՚ի քեզդ-
աւարտեալ խորհուրդ սրբուհի. զի թէ առածք
մարգարէիցն հոգեկիր յղացմամբ իսրայէլի ծը
նօղք ասացան. ապա դու որ զբանն ած անձ-
նաւոր հայրենի բնութեանն հպաւոր ՚ի սենեկի
քում մաքրականի մարմնապէս բացածանուցեր,
զորպիսի արժանապատիւ գովութիւնս ո՞չ ըն-
դունիցիս։ Ով շնորհաշուք գեղով արփաւոր
ծած

ծածկութիւն յանմատոյց գեղեցկութեան պա-
ճոյճ փաղփաղեալ. ով համեստ հեզութեամբ,
խոնարհ անբծութբ, կերպարանիւք լուսոյ 'ի հոգ-
ւոյն պարասքօղեցեալ. ով զարդուք երկնայ-
նովք ոսկեզօծ սրբութբ, արծաթափայլ մաք-
րութբ, ականակապ պսակ քեզ փառաց զբարձ-
րելոյն հովանի 'ի գլուխ ընկալեալ. ով քա-
ռեակ ժանեկաւ նշուլափայլ մաքուր ուլանցն
յեռամամբ, այ հոգւոյ և մարմնոյ խառնմամբ
'ի մի էութիւն երկեան հիւսմամբ 'ի յորդւոյն
լանջք սբ քո շնորհօք առլցեալ.

Օրհնեալդ միայն 'ի կանայս շրթամբք քահանայ-
ուհւոյ' մարգարէին յովհաննու. փառաւոր
և'ի դասուց համազարմ նմանացեղիցս ցանկալի
երգօք ներբողականս տաւղօք. Օ ի թէ բա-
նական մարդոյ գոյութբ պատկեր այ 'ի սկըզ-
բանն ստեղծաւ. և այսր աղագաւ ստեղծողին
զշնորհս կալաւ. ապա և առաւել քեզ պար-
տական եմք երկրպագութբ ունել շնորհ տիրա-
մայր, որ այ 'ի ծառայի կերպարան ստեղծման ե-
ղեր պատճառ. առ որ 'ի լրումն աւարտման
մարգարէական կտակն հասանիւր. այն զոր ասէ,
եղիցի 'ի վր առն ձեռն քո, և աջ քո 'ի վր
որդւոյ մարդոյ 'ի քեզ խորախուսելոյ. Աջ և
կարողութին և բազուկն հօր միածինն 'ի քեզ
հանգուցեալ, և զամ որդիս մարդկան վկայս
և երկրպագուս իւր զօրացուցեալ. Լոյսն նկա-
րագիր և կերպարանն հօր գոյութե 'ի քեզ բնա-
կելով, սրբութի և արդարութի լրման աշ-

խար

խարշի ընձեռեաց․ Ապա յիրաւի և արժանապ̃ս հոգեշարժ քնարիւք գեղ բարեհամբաւեմք ս̃բ ա̃ծածին․ Ի մարդկային զարմէ հրեշտակ երկնային․ յեղծականաց սեռից անմահ սերովբէ․ ՚Ի հողային նիւթոյ ոսկի սափիրայ․ ՚Ի ծովային բերմանց շնորհալոյս մարգարիտ․ ՚Ի յեսսեանն բուսոյ քաղցրապտուղ ծաղիկ․ ՚Ի հաւուց նախնեացն ձիր օրհնութե․ ցօղոյն հանդարտի ամպ անձրևաձիր․ արևուն ծագման ակն արփիափայլ․ մերկացելոյ այգոյն աստղ առաւօտի․ գիշերային մթոյն խօսնակ բերկրանաց․ օրինի ստուերին տառ ճշմարտածառ․ Սակս որոյ եթէ զնիւթ գործոնեայ այսքանեաց բարեաց օրհնեալ ես դու ՚ի կանայս․ նախաստեղծին մերկացելոյ փառք անկապտելի․ վշտացելոյ անիծապարտ մօրն սփոփիչ քաւութեան․ որդւոց նոցին խռովու̃ խաղաղութե հայնատուր․ Նա՛ արդ՝ ո՞ր բան բաղդատելով զանհամեմատ քո մեծութիդ լիցի կարող գերահռչակել․ աշխարհին մայր․ անհասին ծնող․ անբաւին գրկարան․ ամենակալին յանձանձիչ․ փառազարդողին զգեցուցիչ․ վերօրհնելոյն գովիչ․ Նա՛ հա յաղագս այսոցիկ ըստ անսուտ քոյ բանի յիրաւի տացուք քեզ երանի մայրդ յ̃սի․ Աներհելի դիտմամբ տեսակ լուսալիր աչօք նկատեալ․ կտակ մակագիծ աներծ պայմանաւ արձան հաստատեալ․ սահման յարակայ մեծութեն կցորդութե․ երկուց միութեն անայլայլական կապ պատկանակիր․ վեհին պատկեր կերպիւ կշռորդեալ ։ Թեթև

պար,

պարզութի հիւթին բաղկացեալ · տառ տարբե-
րական տողիւ ձեւացեալ · տումար տենչալի ան-
սխալ գրոշմեալ · մատեն մեծութե շնորհիւ նկա-
րեալ · նամակ ընտրութե բանիւք բարդեցեալ ·
արձան անձնական իմաստիւք զօդեալ · կնիք մա-
տանւոյ տերամբ կերպագրեալ · Օ գեստ լու-
սանիւթ երկնից արքային · օթոց արքութեան
անմահ բնակողին · յարկ վայելչութե անեղ
շինողին · առիթ մարդկութե բանի անեղին ·
գործի մարմնութե վեհին բնութե · պատճառ
պատշաճից անպատկառ ճգնութեց · օրինակ
ուղղութե անայլայլակ վրիպութե · անպակաս
աճելութի լրման թերութե · իսկուհի երկ-
նային կենդանեաց գաւառին · մասնակից շնոր-
հընկալ հայրական գթութեն · անպարտակիրն
աշխակցութե երկնից վերստին · անամանակն որ
գանտի ծանուցող ծննդեան ·

Դու զհօրն լուսոյ զորդի հարազատ 'ի սառ-
րենս կոյս աշխարհի մայրենի կաթամբ ջամ-
բեալ դիեցուցեր · և որպ թեւովք խնայական
պահպանութե զպարունակօղն պարփակեցեր ·
Դու զկենցաղոյս ընթացք ընդ լուսազարդ կե-
նացն շաւիղ ձգեցեր · և ըստ նմանութեան
արագման օդային թռչնոյ 'ի յանցաւորաց աստի
փոխեցար · և 'ի մէջ դասուց հրեշտակաց ունօղ
այ յայտնեալ ծանուցար · Դու լուսարփի ամ-
պով առ 'ի նոցանէ պատուեալ համբարձար · և
հողեղէն հաստուած 'ի քրովբէից աղէ հան-
գուցար · և 'ի կանանց ազանցն կերպից արուսե-

կին տեսակաւ տեսար ․ և զննելի բնութեամբ մարդկայնոյ յանձառաշնորհ խորհուրդ ծածկեցար ․ և՛ի ստեղծողէն քո և համայնից հպատակորէն ձևով պաշտեցար ․ և հաստողէն ծագաց աշխարհի մայրօրինակ անուամբ ձայնեցար ․ և մեղուցելոյ կնոջն առաջնոյ առանց յանցանաց ղաւակ գովեցար ․ և ա̃մ անբծաց ընտրութ̃ե պսակ սրբութ̃ե դու դաւանեցար ․ և իբրև զհանդարտ երկինս անարատ տարածաւանդ լծոյն մատուցար ․ և իբր յաւանակ կամաց անբաւելն ա̃ծութ̃են հեծուեցար ․ և՛ի խորոց ծովէ ա̃ծի շուշանական շաւղօք ամբարձար ․ և իբր ՛ի դրժնեայ փշոց խստութեց յաշխարհիս զբաղմաց ծաղկեցար ․ և իբր ՛ի դառն արմատոց երկրի քաղցրաճաշակ պտուղ յայտնեցար ․ և երրորդութ̃են անտես Թագնութ̃ե խորհրդակից սիրոյ կոչեցար ․ և ծածուկ հաւաքման բանին իբր լուսատու ձորձով պատեցար ․ և անքակելին ա̃րութեան սահման սկսման վերակարգեցար ․ և՛ի սրբասնեալ միջոց քո ստեանց զանկետն ՛ի տաշխին ծրար Թագուցեր ․ և՛ի կուսական քում բարունակէ զանմահարարն ողկոյզ հասուցեր ․ և միջնորդ կենաց երկոցունց սքանչելապէս համարձակեցար ․ և համօրէն ՛ի խաղաղութիւն մերկածուփ շարժմանց կացուցար ․ և խորախակից վերնոյն բարձրութ̃ե անկապտելի անուամբ պատուեցար ․

Արդ յայսքանս և՛ի սոյնպիսիս , և յես ընտրելական երգս բանահիւսից գերահռչակեալ ես

վշեմական վարուց նախընթաց և յառաջաշաւիղ սբ ածածին. Այ զի ոչ երևեալն 'ի քեն մի-ածին անդրանիկ բնութեն հօր սկիզբն ամե-նեռևման խաչուեալ մահակէր ծգանց , այսպ երանեալդ և բարեբանեալդ գերօրինակ յուց-ման տեսակի ածակրօն կարգաց ծագեցար. Քև զանմատոյց հուրն կիզանող անապական ծաքմամբ ծախեցաք. քև զարագեալն 'ի Թեւս օդայինս 'ի քառընթաց կենդանիս տեսաք. քև զանկցորդն տեսականաց 'ի մարդկային կերպ նկատեցաք. քև զդովեալ բարձօղն մեղաց եբր զդառն ճաշակ ընկալաք. քև դատելոյն 'ի չարա-գործաց ոչ այ ճշմարտի երկրպագեցաք. քև զանծանօթն հօր որդութեն ազգակցապէս օրհնա-բանեցաք. քև զմուրհակ պարտուց անիծիցն 'ի յաւազանին ջուր ընկղմեցաք. քև զանտեսն ա-չաց հրեշտակաց տղայական տիօք գգուեցաք. քև զանսահման բանին բնութիւն 'ի հասարակա-ծին տիպ համբուրեցաք. քև զադամն նոր հո-գեզէն 'ի չափ հասակի առաջնոյն տեսաք. քև զարեգակն արդարութեն կենցաղակից մեր կցորդ-տասացաք. քև զանժամանակ բանին էութի սկը-սեալ 'ի դաւթայ պատմեցաք. քև զանհամեմատն մարդոյ պատկերի մեղ նմանաւրիպ գործով գրե-ցաք. Արդ' այսքանեաց սրբազնական մասանցս ճառեցելոց դու միայնակ պատճառ, անարատ կու-սից՝ նպատակ կրօնից՝ տիրամայր սբ ածածին. Քանզի թէ չէր 'ի քեն ածեալ ուղէշն երկ-նային, ոչ էր պաղաբերեալ զանճաշակելին 'ի շըր-

Թանցս

թանցն մեր հաղորդումն · և թէ չէր երևեալ հօրն արդարութիւն 'ի յերկնից , չև էր սկսեալ ճշմարտութիւն 'ի յերկրէ · և թէ չէր յղացեալ յանփորձականդ քում արգանդի , ոչ էր մարմնացեալ · և թէ չէր յայտնել մերով բնութեամբ , ոչ էր շօշափեալ և ըմբռնեալ անհասն իմաստից · և թէ չէր կրեալ 'ի գիրկ բարձողաց հողեղէն բազկաց , ոչ էր ծանուցեալ · և թէ չէր համբուրեալ երկրաւոր շրթամբք , ոչ էր ճառեցեալ · և թէ չէր հետևեալ 'ի մարդկան ընթացս , ոչ էր քարոզեալ էակն 'ի յէից · և թէ չէր թափեալ իւղն անապական 'ի վեհագունեն , ոչ էր զմեզ օծեալ · և թէ չէր խառնեալ զմերս ընդ իւրումն , ոչ էր մկրտեալ · և թէ չէր խոստախուսեալ մարդն 'ի յերկնայնումն , ոչ ևս էր սրբեալ · և թէ չէր խոնարհեալ բարձրն 'ի յընտանի փառացն , ոչ էր վերացեալ 'ի ստորնայնոցս առեցեալն · Բայց մեր մնացաւ , որքան մարդացաւ · նոյն և յայտնեցաւ , ըստ որում ծանուցաւ · աւետարանեցաւ , ուստի փառաւորեցաւ · իսկ մաքրեցաւ , ոչ երգեցաւ · իսկ մկրտեցաւ , որ և վկայեցաւ · նոյն իսկ պատմեցաւ , ոչ ճառեցաւ · իսկ տնանկացաւ , որով ճոխացաւ · իսկ հնազանդեցաւ , որով պաշտեցաւ · իսկ երկրպագեցաւ , որով խոցեցաւ · իսկ կենդանացաւ , որով թաղեցաւ · իսկ պատուեցաւ , որով պատժեցաւ · իսկ ամաչեցոյց , որով պատկառեաց · իսկ բերկրեցոյց , որով տրտմեցաւ · իսկ զգեցոյց , որով մերկացաւ · իսկ ողջացոյց , որով բևեռեցաւ · իսկ

կանգ

կանգնեցաւ, որում վտանգեցաւ. և սլացաւ ո՜վ վերնային Թռեաւ որպէս հոգեղէն. ծածկեցաւ. ո՜վ զանքնին. փախեաւ ո՜վ զանհաս. 'ի յամպս երկնից եդ զգենացս. գովեցաւ ո՜վ միածին. բոսորաբուղխ կայլակօք ներկեաւ. ննջեց վիրացն խոցով հորցաքննե-ցաւ. 'ի վեհից անմահ հրեշտակացն հաւատացաւ. յաղթող մրցման և մարտի փառաւորեցաւ. դա-տաւոր արդարակշիռ յամ ազգաց վերապատմե-ցաւ. «Քանզի 'ի քէն հիմնադրեաց զկիրզն մար-դեղութե անեղն խոկութի. և յընտրեալ ան-պատուամ շնորհէ զայս ամ անփոփոխանորդելի պար-գեւական ձիրս ընկալաք. Նոյնքև ամ այս պատ-րաստութի բարեբաստութե բազմերանեան յու-սոյ հրձուանաց մեզ հանդերձեցաւ. Նոյն զամ փառս երանական լուսոյ նշուլից վերնոց և ներք-նոյ ծածուկ խորհրդոց բազմադովեստ պայ-ծառ յորինման նոր արարածոց անձառ շինուա-ծոյ սուրբ եկեղեցւոյ, 'ի քէն ծնիցելոյ կեր-պիս մերոյ և բարձրացելոյ անուանն յ՛ի ծըն-կովք կրկնելովք մատուցանեմք. Ուստի և քեզ բերկրեցելոյդ զամփորականն օրհնաբանու-

թիւն բանիս երկրորդեմք.

Օրհնեալ ես դու 'ի կանայս, գլուխ նոցին պանծանաց, և պայծառ պսակ. Պսակ կուսու-թեան մաքուր հարսնութե. պսակ ընտրութե անփորձ դովլութեան. պսակ անճղծութեան լուսոյ նմանութեան. պսակ շնորհանորոգ եին ծնելութեան. պսակ երանական բանին հօր մայրութե. պսակ աբ պանծանաց կենացն բարձ-

րու

րութեան · պսակ պայծառափառ վարուց եմաստութեան · պսակ տիրապատուաստ երկնահանճարն գիտութեան · պսակ պիտանական եկեղեցւոյ գեղեցկութե · պսակ պաշտելութե ուխտին նորոյ զարդարման · պսակ յոգնանկար յարփից եօթանց փայլատակման · պսակ առաջնորդական վերնոցն ազգակցութե · պսակ անբըծութեան շաւղացն արդարութեան·

Մարդ՝ ամենեցուն վերակարգելոց Թո՛ւոցս այսոցիկ բնակարան բաղձալի, և երանելի, և ընդունարան ընտրական կամաց անբաւին՝ զքեզ խոստովանիմք երկրաւոր ծնունդքս ստորատեղծականն ադամայ · որոց անհամար և անթիւ ազանց ամրական և պահպանական պարիսպ կառուցար· Քանզի յորժանահայց և յամենազօր քոյ բարեխօսութիւդ միշտ ապաւինեալ· մնամք 'ի հաստատութեան, խնամեալք և հանգուցեալք ընդ հովանեաւ պաշտպանութե ամուր պատուարի սուրբ ծածկինդ·

Պատուար պճնայօրէն 'ի զանազան մաքրազարդականց յարմարեալ· պատուար հրապարփակ անմատոյց ընդդիմողացն հէնից · պատուար բոցանշոյլ անհուպ և անհաս մատուցման դժնեայ դժրողաց · պատուար ամենահրաշ ըստ եզեկիէլի, որ ազխեալ զմուտ քո՝ ճշդրտապատումն գրեաց · պատուար շրջապարիսպ ըստ դաւթայ, որոյ հիմն անշարժութեան 'ի բարձրելոյն հաստատեցաւ · պատուար ամրակառոյց քաղաքին վերնոյ ըստ պօղոսի, որում զհանուրս

բնակիչս արարեր։ Քանզի զքո ծնար 'ի մարմ
նի, և զծնունդս մարմնաւոր սեռին որդիս ա
րարեր վերնումն հօգևորի։ Որոյ աղագաւ օրհ
նեցաւ արդարդ քոյ կուսութի 'ի շրթունս նո
ցին, և խոստովանեցար յամենեցունց մարմնարին
և տաճար հօր ևսկակցին։ Որով արդարապէս 'ի
քեզ ընծայեալ զբան պատմողին, եղեր մեր օգ
նական և տուն ապաւինի յուղխից հեղեղաց յա
ւուր անձկութե․ մաքրութի կուսից և սկզբ
նաշաւիղ դասուց երջանկաց․ մայր հիմնադրու
թեան հաստատութեան եկեղեցւոյ․ և ծնօղ ա
նարատ բանին այ։ Ո՛ քեզ յաւէտ օրհնութի
միշտ պսակեմք 'ի նուիրեալ տեղիս սրբութեան
քում տաճարի, և 'ի թևս պահպանութե լայնա
տարած քումդ մաղթանաց ապաւինելով, զձեռս
մեր 'ի սմա տարածեսցուք․ և աներկբայ յուսով
հաւատամք ապրել։ Արդ աղաչեմք ընկա՛լ զեր
գարեան օրհնութի մերում լեզուի․ և հաճել
տացես սմա զձիրս շնորհաց սեռին և բեթղե
հեմի։ Ուստի արժանասցուք ընդունել մասն
փրկութե յաւուր գալստեան մեծի յայտնութե
փառաց աներծի, փրկչին անմահի, քումդ մի
ածնի, միայն այ, տեառն յի։ Իսկ երբ զպատ
ճառ սկզբնաշաւիղ այսքանեաց բարեաց 'ի սոյն
կամարի գեղապաձնելոյ զքեզ պատուեսցուք՝ ան
ժամանակ էին բարձրացեալ ծնօղ։

Նորին վերաբերին 'ի վր գրոց տնօրէն խորոյ։

Գերազանց չափոյ կշռման երկրային բնութե
և քրովբէական նախադասութե եղեր վեհա-
կան, որբուհի պայծառ առագաստ ի վերնչին քո·
և նորուն բուկ տեսաւորիչ վս մեր· ծունր կրկնեա
ցի արժանապատիւ քում պատկերի· հայցեա
վս մեր առ ծնեալն 'ի քէն ած 'ի մարմնի·

Բոպէից յոգնաթիւ մասանց բերկրութի· աղ-
գաց և ազանց արմատդ օրհնութե·'ի ծագմանե
փառացն երկնայնոյ անստուեր նշոյլ տարփալի շո-
ղեալ 'ի ստորինս տեղի· անորէշ հոգմամբ մեր-
ձաւոր անմատոյց լուսոյ՝ անձառ խոստմամբ ա-
պաւնեացն յուսոյ՝ 'ի մահու պարտեացն զերծո
զառ քեզ ապաստան ծառայքս քում որդւոյ·
'Ի յերկրաւոր նիւթոյ մարմնաւոր փարուցն՝
երկնայնոցն կրօնից եղեր հպաւոր· մարխամ ա-
ռիթ տեսութե նոցին զանզնեին որդւոյն կերպա
րան· Աւստի տեսին զանկէտն սկսեալ, և երա-
նեցին զարմատդ և զպտուղս· յորմէ և մեք հայ
ցեմք զնորոգութի կենաց· և պաշտպան զտիրամօրդ
ձեռնտուութիւն·

Գովեստաւորեալ այսօր 'ի քեզ զխմանալին փարթամ
մեծութի· որ ելացել հասեր 'ի բարձունս երկնից·
իբր անընդունակ ապականութե և մահու լուծման՝
մարմնին· յորմէ պատկառեաց ամօթով պարտէքն մա-
հու· և ցուցար բնակիչ արժանապատիւ կենդանեաց
երկրին՝ ընդ կենակից որդ տիրամայր· արդ հատեա
միշտ զողորմութի որոց պանդխտիմք 'ի վիհս ներքին
Սենով հրձուծնաց անթիւ խրախուսեաց ած ային ան
կեան խոստմանց 'ի բաւրաստանս անդաստանաց

անկոյն • որոյ ստեղունք շառաւեղացն երկրայ-
ին հնարից գերազանց • անդր մուծցես զքո
դաւանողքս մբ տիրուհի մայրդ յսի •

Բատեմք 'ի քէն աղերսիւ բանի, որ ես քաղցրա-
լուր գրաւ աշխարհի • միայն երանել և բարեբանել,
հօրն հաճութբ հովանաւորել • որդւոյն ծնող •
հոգւոյն վերընդունող • երրորդութե փառացն
տարող • վերանկարեալ զառ յաւաչանէն անախտ
արգանդէ զկարդացելս անուն 'ի գիր մատենի
վերնում դպրոցիդ • Նաւ վերգագրութի սակա-
ւամանեայ այսր գովեստի արժան հաստատեալ
միշտ անկործան սրբոյդ առաջի • ընծայեալ
մարմնոյս զմխաշարս գիծ, և զգայական շնչոյս
զպատկեր բանիս • Զի իբր 'ի դոյից երկուց
զուգելոց 'ի մի խառնութի միոյ կենդանւոյ •
միշտ փառաւորեսցիս դու սովին օրհնութբ,
ով անեղծ պաշտոնէիցդ օրհնաբանութբ • Սւե-
րես 'ի ձեւն զօրեղ քոյին հայցուածոց լիցի մեզ
անդատապարտ համարձակութի յատենի մեծ և
ահաւոր մբ դատաւորին • Նաւ գտցուք արժա-
նի անբիծ վարուք, և ուղիղ դաւանութբ՝ հա-
ւատոցն հաստատութբ հանդիպել և անդանօր
ընծայիւք բանից քումդ երանութեան • փա-
ռաւորել ընդ քեզ և ընդ քոյսն յանդիման դի-
մաց պաշտելի և պսակելի քում ածափայլ և լու-
սանշոյլ մեծ պայծառութեդ զեռութի անքակ և
անքննելի մբ երրորդութեն 'ի միում տրութե և արար-
չութե • Որում վայելչակն պատիւ • և գովեստ ան-
դադար երգոց այժմ և միշտ յաւիտենս յաւիտենից • ամեն

*Յիշատակարան Մատենիս Գրութեան.

Ըստ հոլովման ընթացից ամանակաց յառաջ շարժութեն , որ ըստ լրապատարն նշուլագեղն արփիածածանչ լուսակերպն օրակշռեան մղոտափարան ակնապարար՝ ակայնն արեւու՝ ստեղծականն արուսեկի , որ համբարէ հոլովէ կուտէ ամաց յոլովութեն 'ի չափս դարուց՝ շնչասպառ և կենդանանորոգ առուղեկան յաւիտենիս , 'ի յաւարտումն կատարման իններեակ յոբելենին՝ 'ի սկիզբն պսակելոյ մոի տասնեկին՝ Յաբեթական տոհմիս տումարի . յետ երից ամաց անցելոյ՝ որ զկնի գալստեան՝ 'ի կայս և 'ի կոյս կողմանց հիւսիսոյ դիմաց արևելից՝ յաղթօղ և մեծ կայսերն հռոմոց Պաւլի , յորժամ ընդ արձակ և մակագունեթ կանոնաւ ըղփիռ տարածէր՝ ըխտասահման և անխարոց 'ի ստոր̂տորակարկատ կոթողս կարծր արձանաց՝ 'ի ձգումն ձեռին՝ և յանխղելի լորս պարանաց երկարագունից՝ անթալթափ 'ի նոյն վերասլացեալ 'ի յաջ և յահեակ՝ սեպհականել յաւելուլ բաժինս մասանց վիճակաց՝ խմբից աշխարհաց 'ի ծոց իւր .

Արդ՝ 'ի յայնմ անդորրութեն միջոցի , յորում եղերեալ ընդ ոտնեցաւ թշնամիք եկեղեցւոյ, ստացեալ հիմնեցի , կառուցի , կարգեցի , կուտեցի , արձանացուցի , դիզի , բարդեցի , կացուցի , ցուցի , հաստատելով 'ի հրաշակերտութն միադոյ իւրի՝ զբաղմաստեղնեան դրոշադս դրութեան դյամ ասփերի արդասաւորի , ես Գրիգոր

կրօնաւոր քահանայ, յետին բանահիւսաց, և կրտսեր վարժապետաց, գործակցութե՟ եղբօր իմոյ ընտրելոյ՝ Յովհաննէս կոչեցելոյ՝ Նարեկայ մեծափառ և բարձրապատուի ուխտի վանականի. որք իբրև զմի մարմին բանական՝ 'ի յերկուց առ մի կերպարան շինելոյ դիմաց կենցաղավարելով· ոչ միայն հարազատք, այլ և միաշունչք միակրօնք համապատիւք զուգահաւանք, 'ի քառից աչաց՝ առ մի և նոյն շաւիղ խորհրդոյ տեսեալք·

Արդ՝ հայցեմք 'ի ճաշակողացդ յայսմ սեղանոյ՝ յոքնօրէն և ախորժահամ հանդերձելոյ՝ յիշատակել զմեզ 'ի մաղթանս ուղիղս և 'ի պատկանաւոր խնդրուածս, սեռն սիրով 'ի միասբարիս· որով և դուք եղիջիք գրեալ 'ի մատեանս կենաց վերին դպրութեն.

*Յիշատակ վարուց հոգէկիր հաւրն մերոյ Գրիգորի.

Ամենափայլ նշողիւք ճառագայթից շնորհաց հոգւոյն Աստուծոյ՝ լուսապատար պայծառազարդեալ՝ հրշտկն ՚ի մարմնի սբն Գրիգոր՝ էր յԱնձեւացեաց գաւառէ Վասպուրական աշխ̃ին. որդի տն Խոսրովու Անձեւացեաց եպիսկոպոսին. ՚ի ժամանակս կայսերութեն յունաց Վասլի եւ Կոստանդեայ. յաւուրս Սենեքարիմայ հայոց արքայի. եւ ՚ի Հայրապետութեն տն Վահանայ կաթողիկոսի. Որ անեալ ՚ի կարգ կրօնաւորութեն ՚ի Վանս Նարեկայ, որում եւ եղեւ առաջնորդ, ուստի եւ հռչակեցաւ Նարեկացի. Սոյն սա երկնահանճար վարդապետութբ գերափայլեալ՝ մեկնեաց զերգն երգոց Սողոմոնի. Գեղգեղեց զճառ Խաչին, եւ զներբողեանս ՚ի սբ Աջածինն, ՚ի համօրէն գունդս առաքելոց, եւ ՚ի սբն Յակոբ մծբնայ. եւ զքարոզս գանձից. Ապա բանապաճոյճ պերճաժամանութբ գրեաց զայն զգե բանս աղօթից ՚ի խնդրոյ հայցման հարց միանձանց, զոր թողել մեզ վերջին ժառանգուն անսպառ մթերից՝ փոխեցաւ յաստի կենաց՝ վախճանեալ յերր-տասնորդական հասակի, ՚ի թւկնիս հայոց՝ ՆԾԴ. եւ ամփոփեցաւ ՚ի նոյն վանս Նարեկայ. Իսկ յորժամ Սենեքարիմ արքայ փոխեաց զտէրութին ՚ի փոքրն Հայաստան, ապա եւ միանձանցն Նարեկայ դիմեալ մերձ ՚ի կողմանս քաղաքին Ակնայ եւ Տիւրիկեայ, շինեցին վանս յանուն Նարեկայ, ուր բերեալ հանդուցին զպատուական

մար

մարմինն, թէեւ այժմ է աւերակ, և կոչի ուխտ Առակայ, յորում լինին նշանք բժշկութեան ՚ի փառս Աստուծոյ։ Որոյ Աստուածախօս մաղթանաց օժանդակութք արժանասցուք զմայլական տե- սութեանն Աստուծոյ. որում պատիւ փառաց ծընրադրական երկրպագութք յաւիտեանս.
ամէն.

Յառաջնի եւ փոխ Հորդորողէի Մխիթարայ Գօշի խոստ- ովանողին ճգնաւորի. Յայս բան ՚ի բերան հաւատոյի. Աս- ցեալ շողոքս ՚ի սուրբ պատարագին
եւ տաղ.

ՏԷՐ Աստուած իմ Յիսուս Քրիստոս. բան՝ հօր և կերպարան. կենդանի և կենդանարար. լոյս և փրկութիւն ամենեցուն որ կարդան առ քեզ. Որ շնորհես առաւել քան զարժանն. և տաս խընդ- րողացն զպիտոյսն կարեաց. Զի ոչ միայն արա- րեր. և ստացար վերստին. յանցանելն մեր չար- չարանօք խաչի քոյ. Այլ և միշտ զքեզ ետուր փրկանս մարդկան թշնամեաց և ատողաց զպատ- ուիրանս քո. մանաւանդ քան թէ բարեկամաց և սիրողաց. Վասն որոյ՝ մեծ եղև մինչև յերկինս ողորմութի քո. և յամ երկրի ցուցու փառք քո. Նա այնքան գերազանցեաց պարգևաց քոց նշանակ. Զի ոչ միայն մարդկային հիանան ազգք. Այլ և երկնայինն զօրքն ևս առաւել մերձա- կայք.

կայք Ընդորս սոսկացեալ փառաւորեն անլռելի ձայնիւն ասելով. Սբ̃ Սբ̃ Սբ̃, Տր̃ զօրութ̃ենց. Օ որ եւ ուսեալ մեր՝ երգեմք 'ի ժամ անմահիդ զենման կցորդելով անմարմնոցն երջանկաց. Օ ի տու մեզ զանճառն տեսանելով խորհուրդ. Նու ընդ մեր եղեալ՝ զօրինակ մահուն ճշմարտի մարդկապէս ընդ մեզ եղանակեն զերգս օրհնու-
թեան.

Օ ի եթէ զօրինակն անգիտանան գովասանու-թեան. Միայն զս̃բն կարդան զանուն. ուստի զերեան ծածկեն եւ զոտս. Մեք զոր ասասցուք զօրհնութ̃ի կամ զգոհութ̃ի. Բայց միայն ընդ քեզ օրհնեսցուք սարսափմամբ. եւ հաւատովք մերձեսցուք յանտեսանելիդ. եւ 'ի տեսանելիդ
անճառութ̃ի.

Օրհնեմք զՀայր պատուքօղ փրկողիդ.
Օրհնեմք եւ զՀոգիդ սբ̃. զկատարիչ եւ զլրու-
բիչ. զգալոյն օրինակի.
Օրհնեմք զանիմանալի զքո խոնարհութ̃իդ.
Օրհնեմք եւ զմեծ քո քաղցրութ̃ե կամսդ.
Օրհնեմք որ կենաց զմարմին քո՝ ետուր դեղ.
Օրհնեմք որ զարիւն քո շնորհեցեր մեզ 'ի քաւ-
ութիւն.
Օրհնեմք որ հուր ա̃ծութեան քոյ՝ ոչ կէզ զու-
զբնութ̃իս հողեղէն.
Օրհնեմք զոր ոչ տանին երկինք ա̃մ. տանին
նիւթական եւ նուաստական եկեղեցիք.
Օրհնեմք որ նստիս 'ի քրովբէս. եւ բազմիս 'ի
սեղան սրբութ̃ե.

Օրհնեմք զոր ոչ ունին երկինք վերին · և թննեալ զսայք անմարմնոցն · բառնան տաւան մատունք քահանայիցն։

Օրհնեմք զոր և սերովբէն ունելեօք մատուցանէր 'ի բերան մարգարէին · իսկ աստ համարձակութբ ձեռօք բաշխիս հողեղինաց · և մատամբ մատչիս ճաշակողաց։

Օրհնեմք որ ոչ գարշիս յաղտեղութե մարմնական կրից · Այլ մաքրես սրբութբ քո։

Օրհնեմք որ զպէս պէս յանցանաց անտես առնես · զազգի մարդկան որք հաւատալ ապաւինին 'ի քեզ։

Օրհնեմք որ միջնորդութբ մարմնոյ և արեան քոյ · հաշտեցուցանես զհայր քո՝ ընդ օտարացեալքս մեղօք։

Օրհնեմք, որ յառաջագոյն զօրինակ Աե մարմնոյ և արեան քոյ ցուցեր զգալի օրինակօք յանձնիւր դարս և 'ի ժամանակս։

Աբելիւ և Նոյիւ · Մելքիսեդեկիւ · և Աբրահամաւ · Իսահակաւ · և ակոբաւ։

Եւ 'ի յելսն եգիպտոսի մովսիսիւ · և ահարոնիւ։

Յեսուաւ · և սամուէլիւ · Դաւթիւ · և սողոմոնիւ · և նախանձաւորին եղիայիւ։

Զայսուիկ համայն լցեր զօրինակ · բանդ՝ հօր Յս Քս 'ի վերնատունն · 'ի զգալեաց և 'ի նիւթականաց։ Յերկնաւորդ և 'ի հողեւորդ կոչելով խորհուրդ պատարագի զսուրբ զառաքեալսն։

Ասելով զայս արարէք առ 'ի յիշատակ իմ, նոր ուխտ։

ուխտ · և առաւել քան զմովսիսին· Տուրմ
վճիռ , ոչ ուտողացն և ոչ ըմպողացն , ո՛չ
ունել կեանս · և ուտողացն և ըմպողացն՝ ըզ
բնակելն ՚ի քեզ , և քեզ ՚ի նոսա·

Օ՜ որ և հաւատամ լինել քաւութի աշխարհի
արեամբ քո · ըստ յովհաննու թէ՝ արիւն որդ-
ւոյն այ սրբէ զմեզ ՚ի մեղաց·

Քանզի՝ տիրապէս մարմին և արիւն քո , կա-
տարեալ արձակումն , և ազատութիւն է ՚ի կա-
պանաց մեղաց·

Նա և ես զայս պատշաճ համարիմ · իմոյս մաղ
թանաց ժամանակ · ընդ բնաւիցն թողութիւն
ննջեցելոցն և կենդանեաց· Ո՛վ ամենաբարի
տուող շնորհաց Յս Քս· Այժմ եկեալ իբր
զղջատապարտեալ առաջի քո անկանիմ·

Օ՜ ի եթէ սրբ ամ առ հասարակ յիշին · և
քո՛յդ բարեաց կարօտին · միանգամայն և՚ի
բարեխօսութի· Օ՜ քանզ և ոչ ես անկեալ · ՚ի
շնորհաց·

Օ՜ ի եթէ այժմ ոչ ողորմիս , յորում բացեալ
ես զդուռն անձառ ձրից , երբ տայցես յայ-
լում ժամու· Եթէ թագաւորի ոք պատահի
սեղանոյ ՚ի ժամ ճաշոյ՝ և ունայն յայնմանէ ելա
նէ , երբ կերակրեսցի զրկեալն ՚ի հասարակաց
պարգևէն·

Օ՜ ի մի՛ անվրէպ և յայսմ ժամու է առնուլ ՚ի
քէն զխնդիրս· ապ և նոցայն ՚ի քաղցրուն ժամանակի
Օ՜ ի եթէ յորժամ ընդ հանուր երկինք և
երկիր առ հասարակ բարեխօսեն ոչ լսես,

այլ

այլ յորում ժամու զամենեսեան ժողովեցից·
Զի եթէ մինչ հիանան անմարմնոցն դասք, ի
առատութի պարգևաց քոց՝ և օրհնութի միայն
մատուցանեն, ո՞չ առնում յորժամ 'ի կշիռ դը
նես · զիա՞րդ ընկալայց·
Զի մի՛ եթէ յորժամ գոչեն ասելով · ողոր-
մեա՛ քո արարածոց · մասն ինձ ո՛չ տացի · ընդ
որո՞ց այլոց առից·
Յորժամ ըստ անսուտ հրամանի քում · ո՛չ քա-
ւիմ ընդ աշխարհի, արեամբ քով·
Յետոյ և ո՞ զիս քաւեսցէ· Զի ո՛չ են ինձ
կեալ իմովք գործովք · և ո՛չ աղօթք յայլում
ժամու հաճոյ է քեզ 'ի հեղգացելոյս· Այսմիկ
ակն կալայց ժամու · թէ պարգևաց արժանա-
նամ թողութե հանդիպելով·
Ես դարձեալ զարհուրիմ 'ի պղերգութէ իմ-
մէ · թէպէտ և քոյն պատրաստ է յամ ժամ·
Ես հաւատացի միայն առնուլ 'ի քէն անկեալս
'ի բարեաց գործոց· Առաւել յայս զմիտս հաս-
տատեցի զքաղցրութե գիտելով ժամ·
Աղաչեմ զքեզ Տր · մի՛ և այժմ ունայն դար-
ձուցաներ զիս անչափ պարգևացդ իշխան·
Յորժամ յորդեալ է իբրև զգետս 'ի լիութենէ
ծովու մեծիդ պարգևք· Ուստի և ինձ կա-
թիլ մի բաւական է·
Զի սակաւն քո՛ անչափ ունի մեծութի · և
առաւելեալ է քան զխորս ծովու·
Զի եթէ 'ի ծագել լուսոյ արեգականդ ո՛չ
լուսաւորիմ · 'ի գիշերի ո՞վ պայծառացայց·

Եւ յորժամ ձրի բժիշկդ մերձես՝ և զդեղդ կենաց ոչ տացցես. Այլ ուր գտից բժիշկ զի բժշկեցայց.

Եւ թէ յորութեանդ պատահեալ մեռանիմ, զիս ո՞ յարուսցէ. Եթէ բնութիւն ճոխացուցինդ, զաղքատութիւնս ոչ բարձցես, առ այլ ո՞վ երթայց ՚ի փարթամաց.

Եթէ ընդ արքայութիւն քով ոչ անկցիմ, և տակաւին ունի զիս իշխան աշխարհիս. Ե՞րբ զընդիմամարտն հերքեսցես. Բախեմ այժմ զի բացցի դուռդ՝ տո՛ւր համարձակութիւն զի առից.

Ընդ խաղաղութիւն աշխարհիս որ շնորհես, տո՛ւր և ինձ խաղաղութիւն յամբոխից կրից. Ընդ հաստատութեան եկեղեցւոյ, հաստատեա՛ և զշարժեալ անձնս. Ընդ քահանայապետաց՝ և քահանայից. սարկաւագաց՝ և դպրաց. և ամենայն ուխտի մանկանց եկեղեցւոյ պահպանութիւն.

Ողորմութիւն քո և զիս ընդ հովանեաւ քով ամրացո՛. Ընդ թագաւորաց՝ և իշխանաց. զօրավարաց և զօրականաց. յաղթող և զիս ՚ի վերայ աներևոյթ թշնամւոյն արասցես.

Ընդ ննջեցելոցն հաւատացելոց, յիշեա՛ և զիս Տէր զմեռեալս մեղօք. Զորս ՚ի խորոցն հաներ անդնդոց, ընդ նոսին հան և զիս՝ ՚ի չարին բանտէ. միջնորդութիւն մարմնոյ քոյ և արեան. Առ հայր քո՝ և ինձ լիցիս բարեխօս. Հաւատովք և զիս արդարացուսցես նման աւազակին. Զի հաւատամ և ես՝ Տէր արքայութեան քում

յիշեա՛ և զիս։ Տէ՛ր արա՛ զկամս հօր քո. զի նո՛ր
են ախորժակ՝ զի մի՛ ոք կորիցէ.
Ընդ այնոսիկ մանկանցն կացուսցես և զիս,
զորս և հօր քում առաջի կացուսցես. Մեծ է
ողորմութի . և զնա կամիս առաւել քան զող
ջակէզս արա՛ և դու.
Գիտեմ զի անչափ է քոյն. բայց յիմոցն զան
գիտեմ չարեաց. եթէ հանէ զիս 'ի նմանէ.
Արժանաւորեա՛ և այժմ գոհանալ ինձ զողոր-
մութենէ քո.
Գոհանամ զքէն Տէր որ արժանի արարեր զիս
տեսլեան ս̃բ խորհրդոյ քոյ.
Գոհանամ՝ զի զսոսկալին և զահաւորն լուսոյ
օրհնութեան.
Գոհանամ՝ զի զաստուածախօսութիւն քո լուայ.
Գոհանամ՝ զի ոչ եղէ քարկոծ 'ի բանէդ, հա-
լածեալ իբր զգազան.
Գոհանամ՝ որ զհոգիս յուսով լցեր, և զսիրտս
ուրախութեամբ.
Ո՛վ օրհնութի կամ զգոհութի քեզ մատու-
ցանեմ. զի եթէ արժանի եղէց կենաց հացին,
և անմահական բաժակին.
Ո՛վ իսկ եթէ որք տեսինն՝ երանեցան 'ի քէն 'ի
Ճշմարիտ գիտողէդ. Ո՛վ որ երանութի ոչ ու-
նիցին որք հաղորդին ևս.
Ո՛վ իցէ՝ որ զբանդ ած անձառաբար ծնա-
երանեաց զանձն Որդ՝ և երն տիրապէս երանելի
Որքան երանութեց արդ՝ չիցեն արժանի. որք
միշտ զմարմին և զարիւն քո ճաշակեն. Նա այս
պար

պարգեւք առ՚ի քէն՚ի վեր է քան զմտոս եւ զբան·
ոչ միայն յերկրաւորաց, այլ եւ երկնաւորաց · յոր-
մէ դողամ եւ սարսափիմ, մի՛ գուցէ ըստ մեծու-
թեան իրին պահանջեսցես · եւ զպատշաճն ար-
ժանաւորութե՛·

Եւ այսոքիկ յայտնի ցոյցք անհնարութե՛ ինձ·
Եթէ սրբոցն ահարկու եւ պարգեւօք, զի՞նչ
եւ պղծոյս· Եթէ հրեշտակքն զերեսս ծածկեն,
ես որ լրբենի երեսաց դիմօք հայեցայց·
Եթէ երկինք աթոռ քո են եւ երկիրս պատ-
ուանդան ոտից քոց·

Եւ որպէս բնակիլ յիս վստահացայց· Եթէ
զա՛մ դու լնուս՝ ես զիա՞րդ յիս ընդունել անկ-
կալայց· Եթէ յերկիր հայիս՝ եւ տաս դողա-
ման, մերձիս՚ի լերինս եւ ծխեսցին, իմ որ զօ-
րութիւն կեցցէ առաջի քո· Չարէ ինձ մեր-
ձենալն չարեօք՝ եւ տարակուսանք հեռանալն · մա-
նաւանդ զի անսուտ սահմանեցեր եթէ որ ոչ
ուտէ զմարմին իմ, կեանս ոչ ունիցի յանձին
իւրում·

Ա՛հա յայտնապէս խոստովանիմ · զի ես մեռեալ
եմ, եւ քեզ է յարուցանելն·

Չէ ինձ եւ ոչ բնաւ յայսոսիկ խորհել, զար-
ժանն իմ· Դու տես ծածկագէտ, տուր եւ
յաջողեա՛ արժանապէս · յետ այսորիկ առ հայր
քո աղերսել· Թէպէտ եւ ոչ ոք վայելէ եմ արժա-
նի · այլ որքան նո՛ պատահեցայց մարդասիրութե՛·
Եւ փառաւոր արարից զքեզ ընդ հօր
քում ամենազօրի · եւ ընդ

ամե

ամենա̄սբ Հոգւոյդ ճշմարտի․ այժմ և միշտ և յաւիտեանս․ ամէն։

Ամենակալ ամենախնամ․ Ա̄ծ յա̄մի օրհնեալ․ Որ յա̄մի ես և ամենեցուն անհաս․ և բովանդակեալ պահես զամենեսեան անվթանգ, ըզկենդանիս և զանկենդանս․ զբանաւորս՝ և զանբանս բոլորին՝ և մասամբ․ էութբ զօրութբ և ներգործութբ․ Նա կրեալ կերպարանս ըստ բնութեան անպակաս լրմամբ․

Ով հողեղէնս, և զհրեղէնս․ Ով յանիւթս՝ և նիւթեղէնս․ Ով ի մահկանացուաց կեանք ես․ և անմահութե յարամնայութի․ Նա էիցս էութեան ես հա́ց․ և գոյիցս գոյեղէնութեան․ Կենդանեացս՝ կենաց կերակուր․ և մտաւորաց՝ գիտութե և իմաստութե․ Բա́ց զդուռն ողորմութեան քոյ գթած․ Նա ծագեա́ լոյս խաւարելոյս, ապրեցուցանող արդարութբ՝ ըստ վերնոյն ա̄ծատեսակ ունակութե՝ զանգէտ հոգիս պարարեա́․ Ով ծանրացեալս բեռամբք մեղաց թեթևացո́․

Ով սևացեալս աղտեղեալ կրիւք՝ սպիտակացո́․ Ով սառուցեալ ցրտացեալս, յա̄ծային սիրոյդ՝ ջերմացո́․ Ով վթացեալ խաւարեալս՝ անսասանական ոտնեցմամբ՝ զգաստացո և լուսաւորեա́ զմբըռնեալս ՚ի ծուղակ որսողին․ փրկեա́ և ազատեա́ Ով մանրեալս ՚ի ժանեաց կերչին, կորզեա́ և կենագործեա́․ Դարձո́ զդերեալ խորհուրդս՝ հոգւոյ ՚ի գերողէն․ Ով մեռնեալ կամս, զերծո́

՚ի

Ի խորհրդախորհէն. Ո՜վ յօժարութիւն՝ քաղցրութե՟
ի քեզ միացո՛, զբանական մասն հոգւոյս՝ խոհե-
մացո՛. Ո՜վ սրտմտական արիացո՛. Ո՜վ ցանկականս
ողջախոհացո՛. և առ քեզ դարձո՛. Արդարութե՟
զերիս մասունս ամրացո՛ զինաւարեալ միտս լու-
սաւորեա՛. Ո՜վ ներտրամադրեալ բնութի բա-
նիս՝ հոգւով քո խառնեա՛.

Ո՜վ արտաբերեալս յօգուտ լսողաց՝ շնորհօք քո
ներկեա՛. Ո՜վ դայարանք կարկառման մտացս առ
քեզ հայեցո՛. Ո՜վ դայութիւք պատուհանացս աղ-
մամբ քո լցո՛. Տեսանելեացս՝ ցո՛յց զողորմութե՟
քո. Լսելեացս՝ լսելի արա՛ զձայն քո. Ճաշա-
կելեացս՝ քաղցրասցին բանք քո. Հոտոտելեացս՝
բուրեսցի հոտ կենաց քոց.

Շօշափելեացս ընդ Թովմայի՝ ջահեսցի՛ հրա-
մանք քո. Տեսողականս առ քեզ հայեսցի. Իմա-
ցականս՝ միշտ զանհաս իմասցի. Յիշողական
խելացս՝ գանձարան միշտ ազդմանց քոց լիցի
Արկլինս մարդ՝ եօթն, որպիսեան շնորհօք քո լցի
Նուճաղի քնարս ըստ դաւթայ լցեալ հոգւով՝
միշտ զքեզ օրհնեսցէ. Ունկնդիր Տէր տուող
բանիս. Ո՜վ աջ քո մերձեցո՛ յախտացեալ հոգիս
Տէ՛ր որ ոչ նենգես զաղէտ վտանգիս. Բանիւ մի-
այն բժշկեա՛ զհոգիս. և անուշահոտ լինիմ ա-
տեղիս. Աղբիւր արտասուաց՝ տո՛ւր աչացս աղ-
բիւր բարութե՟ Նուաղիղ հայեցուած յարա-
բաձս առանց նենգութե՟, Ընծա լուսով քո
լցո՛ զհոգիս առանց նենգութե՟. և միշտ առ
քեզ հայեցո՛ առանց թուլութե՟. Ո՜վ սատուեր

իմա

իմացութիւ՛ մաքրեա՛ իմացուածքդ։ Իրաւադատ
լինել հայեցողութ՟բ։ Ընդ տեսողութեա՛ լցեա՛
զնթացք գիտութեա։
Եւ տուր միշտ յաւանդ յիշող զօրութեանս,
զգաստացո՛ զմիտս ՚ի թմրութենէ․ զունայնու-
թիւնս ՚ի միշտ խոկմանէ․ զխորհուրդս յս-
տակ ՚ի հայեցմանէ․ յօժար զկամս ՚ի պնդութե
զհոգիս անբիծ յարդարութե․ միշտ զքեզ խոր-
հել եւ խօսել։ Զքեզ պաղատել եւ աղաչել․ եւ
քեզ երկիրպագանել։ Ախմամբ կրծից։
Տարածմամբ ձեռաց։ Տատանմամբ մատանց։
Ականմամբ ձայնից։ Արտասուօք աչաց։ Յայտ-
նութ՟բ գաղտնեաց։ խոստովանութ՟բ մեղանաց։
Եւ ՚ի քէն ընդունել թողութիւն սղալանաց։
եւ քաւութի յանցանաց։ Եւ հանգիստ փառաց։
եւ զուարճանալ տեսութ՟բ աչաց։ ՚Ի փառս եր-
րեակ անձնաւորութեդ յաւիտենից յա-
ւիտեանս․ Ամէն։

Եւ

Որ զօրէն Աւետարանչացն՝ շնորհս բժշկութեան առէ- տարանին , և շնորհօքն չորրորդարանեայ Ձն վոխ՝ Աւետարանն , երկու տար ՚ի վերջոյ . առնս բժշկութեան հիւանդաց.

Սէջ Աւետարանիս ՅԻ ՔԻ Որ Ըստ Մատթէոսի. Տէրն մեր Յս՟ Քս՟

Եւ շրջէր Յս՟ ընդ ամ՟ կողմն Գալիլեացւոց. ուսուցանէր ՚ի ժողովուրդս նց՟ և քարոզէր զաւետարանն արքայութե՟, և բժշկէր զամ՟ հիւան դութիւ՝ և զամ՟ ախտս ՚ի ժողովրդեանն. Եւ ել լուր նր՟ ընդ ամ՟ երկիրն Ասորւոց. և մատուցին առ նա զամ՟ հիւանդս , որ նեղեալ էին ՚ի պէս պէս ցաւս և ՚ի տանջանս , և զդիւահարս և զլուսնոտս և զանդամալոյծս , և բժշկեաց զնս՟. Եւ երթային զհետ նորա ժողովուրդք բազումք ՚ի Գալիլեէ և ՚ի Դեկապօլեայ և յԵրուսաղեմէ և ՚ի Հրէաստանէ և յայնկոյս Յորդանանու . և բժշկեաց զնոսա.

Եւ իբրև էջ ՚ի լեռնէ անտի , գնացին զհետ նորա ժողովուրդք բազումք. Եւ ահա մա տուցեալ բորոտ մի՝ երկիր պագանէր և ասէր Տէր՝ եթէ կամիս , կարօ՛ղ ես զիս սրբել. Ձգեաց զձեռն իւր և հասոյց

՚ի

՚ի նա յս՝ և ասէ՝ կամիմ սրբեա՛ց. և վաղվաղակի սրբեցաւ ՚ի նմանէ բորոտութիւնն. Եւ ասէ ցնա յս, զգո՛յշ լեր՝ մի՛ ումեք ասիցես. այլ երթ ցո՛յց զանձն քո քահանային, և մատո՛ զպատարագն՝ զոր հրամայեաց Մովսէս ՚ի վկայութիւն նոցա.

Եւ իբրև անց յայնկոյս յերկիրն գերգեսացւոց՝ պատահեցին նմա դիւահարք երկու՝ ելեալք ՚ի գերեզմանացն չարաչարք յոյժ, որպէս զի չէր հնար անցանել ումեք ընդ այն ճանապարհ. Եւ ահա աղաղակեցին և ասեն. զի՞ կայ մեր և քո յս որդի այ, եկիր տարաժամ տանջել զմեզ. Եւ էր հեռագոյն ՚ի նոցանէ երամակ մի խոզից արօտական. Եւ դևքն աղաչէին զնա և ասէին՝ եթէ հանես զմեզ աստի, հրաման տուր մեզ երթալ յերամակ խոզիցն. Եւ ասէ ցնոսա՝ երթա՛յք. և նոքա ելեալ գնացին յերամակն խոզից. և դիմեաց ամ երամակն ՚ի դարէ անտի ՚ի ծով. և մեռան ՚ի ջուրսն. Եւ խոզարածքն փախեան. և երթեալ ՚ի քաղաքն պատմեցին զամ, և զդիւահարացն. Եւ ահա ամ քաղաքն ել ընդ առաջ յի. իբրև տեսին զնա՝ աղաչէին զի գնասցէ ՚ի սահմանաց նց.

Մինչդեռ նա զայս խօսէր ընդ նոսա, ահա իշխան մի մատուցեալ երկիրպագանէր նմա և ասէր, դուստր իմ արդ ևս վախճանեցաւ, այլ եկեալ դիցես զձեռն քո ՚ի վր նորա, և կեցցէ. Յարեաւ յս՝ և գնաց զհետ նորա աշակերտօքն հանդերձ. Եւ ահա կին մի տեռատես երկոտա-

սանամեայ՝ մատուցեալ յետոյ մերձեցաւ 'ի դը-
րօշակ հանդերձի նորա. Քանզի ասէր 'ի միտս
իւրում, թէ միայն մերձենամ 'ի հանդերձս նր̅
փրկիմ. Իսկ յս̅ իբրև դարձաւ և ետես զնա՝
ասէ քաջալերեա՛ց դուստր՝ հաւատք քո կեցու-
ցին զքեզ. և փրկեցաւ կինն 'ի ժամէն յայն-
մանէ. Իբրև եկն յս̅ 'ի տուն իշխանին, և ետես
զփողահարսն և ամբոխս յոյժ, ասէ ցնոսա 'ի բա՛ց
գնացէք. զի ո՛չ եթէ մեռեալ է աղջիկն՝ այլ
ննջէ. Եւ ծաղր առնէին զնա. Եւ իբրև ել
ամբոխն 'ի բաց, եմուտ՝ կալաւ զձեռանէ նր̅ և
յարեաւ աղջիկն. Եւ ել համբաւս այս ընդ ամ̅
երկիրն ընդ այն.

Եւ մինչդեռ անցանէր ընդ այն յս̅՝ զհետ ե-
ղեն նորա կոյրք երկու. աղաղակէին և ա-
սէին, ողորմեա՛ց մեզ որդի դաւթի. Եւ իբրև
եկն 'ի տուն, մատեան առ նա կոյրքն. և ասէ
ցնս̅ յս̅. հաւատայք եթէ կարօղ եմ առնել
ձեզ զայդ. ասեն ցնա՝ այո՛ տէր. Յայնժամ
մերձեցաւ յաչս նոցա և ասէ, ըստ հաւատոց ձե-
րոց եղիցի ձեզ. Եւ բացան աչք նոցա. և սաս-
տեաց նոցա յս̅ և ասէ՝ զգո՛յշ կացէք՝ մի՛ ոք գի-
տասցէ. Եւ նոքա ելեալ համբաւեցին զնա ը̅
ամ̅ երկիրն ընդ այն. Եւ յելանելն նոցա ա-
ռաջի, ահա՛ մատուցին առ նա այր մի՝ համր դի-
ւահար. Եւ յելանելն դիւին՝ խօսեցաւ համրն.
և զարմացան ժողովուրդքն և ասէին, թէ և ո՛չ
երբէք երևեցաւ այսպիսի ինչ յիսրայէլի. Իսկ
փարիսեցիքն ասէին՝ թէ իշխանաւն դիւաց

հանէ դա զդեւս.

Եւ շրջէր յս՟ ընդ ամ՟ քաղաքս եւ ընդ գիւղս՝ ուսուցանէր ՚ի ժողովուրդս նոցա. եւ քարոզէր զաւետարանն արքայութե՟, եւ բժշկէր զամ՟ ախտս եւ զամ՟ հիւանդութիս ՚ի ժողովրդեանն

ՍԷՋ Աւետարանն ՅԷ՟ ՔԷ՟ Ըստ Մարկոսի.
Տօնմը մերով ՅԻ՟ ՔԻ՟.

Եւ մտանէն ՚ի կափառնաում, եւ իսկ եւ իսկ ՚ի շաբաթուն մտեալ ՚ի ժողովուրդն ուսուցանէր զնոսա. Եւ զարմանային ընդ վարդապետութի՟ նր՟, զի ուսուցանէր զնոսա իբրեւ իշխանութե՟, եւ ոչ որպ՟ դպիրքն. Եւ էր ՚ի ժողովրդեանն նց՟ այր մի՝ յորում այս պիղծ դ՟ր ՚ի նմա. որ աղաղակեաց եւ ասէ. Թո՛յլ տուր, զի՞ կայ մեր եւ քո՝ յս՟ նազովրեցի, եկիր կորուսանել զմեզ. գիտեմք զքեզ ո՛վ ես սրբդ այ՟. Սաստեաց ՚ի նա յս՟ եւ ասէ, կարկեա՛ց եւ ել ՚ի դմանէ. Եւ զարկոյց զնա այսըն պիղծ եւ աղաղակեաց ՚ի ձայն մեծ, եւ ել ՚ի նմանէ. Եւ զարմացան ամենեքին, մինչեւ հծծել ընդ միմեանս եւ ասել. զի՞նչ է այս նոր վարդապետութիս. զի իշխանութե՟ եւ այսոց պղծոց սաստէ եւ հնազանդին նմա. Եւ ել լուր նորա ընդ ամ՟ կողմն գալիլեացւոց.

Եւ մտեալ դարձեալ ՚ի կափառնաում յետ աւուրց. Լուր եղեւ եթէ ՚ի տանի է. եւ ժողովեցան բազումք՝ մինչեւ տեղի եւս ոչ լինել՝ եւ ոչ

առ

առ դրանն, և խօսէր նոցա զբանն. Եւ գային առ նա՝ բերէին անդամալոյծ մի բարձեալ ՚ի չորից. Եւ իբրև ոչ կարէին մերձենալ առ նա յամբոխէ անտի, քակեցին զյարկն ուր էր յս՟. և բացեալ զառաստաղն՝ իջուցին զմահիճսն յորում կայր անդամալոյծն. Եւ տեսեալ զհաւատս նոցա ասէ ցանդամալոյծն, որդեակ՝ թողեալ լիցին քեզ մեղք քո. Եւ էին ոմանք ՚ի դպրաց անտի, որ անդ նստէին՝ և խորհէին ՚ի սիրտս իւրեանց. Զի՞նչ է այս՝ որ խօսի սա զհայհոյութիւն. ո՞վ կարէ թողուլ զմեղս՝ եթէ ոչ՝ մի ած՟. Եւ գիտաց յս՟ յոգի իւր՝ թէ այնպ՟ խորհէին ՚ի սիրտս իւրեանց, և ասէ՝ զի՛ խորհիք զայդ ՚ի սիրտս ձեր. Զի՞նչ դիւրին է, ասել ցանդամալոյծն՝ թողեալ լիցին քեզ մեղք քո, եթէ ասել՝ արի՛ առ զմահիճս քո՝ և երթ ՚ի տուն քո. Այլ զի գիտասջիք եթէ իշխանութիւն ունի որդի մարդոյ ՚ի վերայ երկրի թողուլ զմեղս, ասէ ցանդամալոյծն՝ քեզ ասեմ արի՛ առ զմահիճս քո՝ և երթ ՚ի տուն քո. Եւ յարեաւ վաղվաղակի առեալ զմահիճսն՝ ել առաջի ամենեցուն. Մինչև զարմանալ ամենեցուն և փառաւոր առնել զած՟ և ասել՝ թէ այսպիսի ինչ երբէք ոչ տեսաք.

Եւ եմուտ միւսանգամ ՚ի ժողովուրդն, և էր անդ այր մի՝ որոյ ձեռն իւր գօսացեալ էր. Եւ սպասէին նմա եթէ բժշկիցէ զնա ՚ի շաբաթու՝ զի չարախօսեսցեն զնմանէ.

Եւ ասէ ցայրն՝ որոյ ձեռն գօսացեալ էր, արի՛ անց ՚ի մէջ. Եւ ասէ ցնոսա, զի՞նչ արժան է ՚ի շաբաթու՝ բարի՛ ինչ գործել՝ եթէ չար առնել. ոգի՛ մի ապրեցուցանե՞լ՝ թէ կորուսանել. և նոքա լռեցին. Եւ հայեցեալ յի՛ զնոքօք լի՛ ցասմամբ՝ տրտմեալ վասն կուրութեանց սրտից նոցա, ասէ ցայրն՝ ձգեա՛ զձեռն քո. և նա ձըգեաց, և ողջացաւ ձեռն նորա.

Եւ իբրև անց յ̅ս միւսանգամ յայն կողմն, ժողովեցաւ առ նա ժողովուրդ բազում, և էր առ ծովեզերբն. Եւ ահա՛ մի ՚ի ժողովրդապետացն գայր, որում անուն էր յայրոս. և իբրև ետես զնա՝ անկաւ առ ոտս նորա. Աղաչէր զնա յոյժ և ասէր, թէ դուստր ն̅մ մեռանի ՚ի մահ. զի եկեալ դնիցես նմա ձեռն. ո̅պ զի ապրեսցի, և կեցցէ. Եւ գնաց ընդ նմա. երթայր և ժողովուրդ բազում զհետ նորա, և նեղէին զնա. Եւ կին մի էր ՚ի տեւատեսութե̅ն արեան զերկոտասան ամ և յոյժ վշտացեալ ՚ի բազում բժշկաց. և ծախեալ զինչս իւր զա̅մ՝ և չէր ինչ օգտեալ, այլ ևս առաւել զայրացեալ. Իբրև լուաւ զյ̅է՝ եկն ՚ի մէջ ամբոխին յետոյ՝ և բուռն եհար զհանդերձէ նորա. Քանզի խորհէր ՚ի մտի, միայն մերձեցայց ՚ի հանդերձս ն̅ր, փրկեցայց. Եւ վաղվաղակի ցամաքեցաւ աղբիւր արեան ն̅ր, և գիտաց ՚ի մարմին իւր թէ բժշկեցաւ ՚ի տանջանացն. Եւ անդէն վաղվաղակի գիտաց յ̅ս յանձն իւր զզօրութի̅ն որ ել ՚ի նմանէ. դարձաւ յամբոխն և ասէ, ո՞վ մերձեցաւ ՚ի հան

դերձս իմ։ Եւ ասեն ցնա աշակերտքն․ տեսա-
նես, զի ամբոխդ նեղէ զքեզ, և ասես թէ ո՞վ
մերձեցաւ ՚ի հանդերձս իմ։ Եւ շուրջ հայէր
տեսանել՝ թէ ո՛վ զայն արար։ Եւ կինն զար-
հուրեալ և դողացեալ վ̃յ գաղտն արար, քանզի
գիտէր զի՛նչ եղև նմա․ եկն անկաւ առաջի նր̃,
և ասաց զա̃մ իրսն ստուգութբ̃։ Եւ յս̃ ասէ
ցնա՝ դուստր հաւատք քո կեցուցին զքեզ, երթ
՚ի խաղաղութի̃, և եղիջիր ողջ ՚ի տանջանաց քոց։
Մինչդեռ նա զայն խօսէր՝ գան ոմանք ՚ի տա-
նէ ժողովրդապետին և ասեն, թէ դուստրն
քո մեռաւ՝ զի՛ ևս աշխատ առնես զվարդա-
պետդ։ Իսկ յս̃ իբրև լուաւ զբանն ասացեալ,
ասէ ցժողովրդապետն, մի՛ երկնչիր՝ բայց միայն
հաւատա։ Եւ ոչ զոք եթող ընդ իւր երթալ․
բայց միայն զպետրոս՝ և զյակոբոս՝ և զյովհան-
նէս եղբայրն յակոբայ։ Գնայ ՚ի տուն ժողո-
վրդապետին՝ և տեսանէ ամբոխ յոյժ և լալա-
կանս և աղաղակ յոյժ։ Եւ մտեալ ՚ի ներքս ա-
սէ ցնոսա՝ զի՛ խռովեալ էք և լայք․ մանուկն
ոչ է մեռեալ՝ այլ ննջէ։ Եւ ծաղր առնէին
զնա․ և նորա հանեալ արտաքս զամենեսեան՝ առ-
նու ընդ իւր զհայր մանկանն և զմայր, և զնոսա
որ ը̃ նմայն էին, և մտանէ ուր դնէր մանուկն։
Եւ կալեալ զձեռանէ մանկանն ասէ ցնա՝ տա-
լիթա կումի․ որ թարգմանի՝ աղջիկ դու, քեզ
ասեմ արի։ Եւ վաղվաղակի յարեաւ աղջիկն
և գնայր․ քանզի էր ամաց՝ իբրև երկոտասա-
նից․ և զարմացան մեծաւ զարմանալեօք։ Եւ

պատ

պատուէր տայր նոցա յոյժ՝ զի մի՛ ոք գիտա-
ցէ զայն, և ասաց տալ նմա ուտել։

Սբ. Աւետարանն Յի Քի Որ Ըստ Ղուկասու.
Տրն մեր Յս Քս.

Եւ էջ ՚ի կափառնայում ՚ի քաղաքն գալիլեաց-ւոց՝ և ուսուցանէր զնոսա ՚ի շաբաթս. Եւ զարմանային ընդ վարդապետութիւն նորա՝ զի իշխանութբ էր բան նորա. Եւ էր ՚ի ժողովրդեանն այր մի՝ զոր ունէր այս դիւի պղծոյ. և աղաղակեաց ՚ի ձայն մեծ և ասէ՝ թուլացո՛, զի՞ կայ մեր և քո Յս Նազովրեցի. եկիր կորուսանել զմեզ՝ գիտեմք զքեզ՝ ո՛վ ես սուրբդ Այ. Սաստեաց ՚ի նա Յս և ասէ՝ պապանձեա՛ց և ե՛լ ՚ի դմանէ. զդետնեաց զնա դևն ՚ի մէջ անդ, և ել ՚ի նմանէ. և ինչ ո՛չ վնասեաց նմա. Եւ եղեն զարմանալիք ՚ի վե՛ր ամենեցուն. խօ-սէին ընդ միմեանս և ասէին, զի՞նչ է բանս այս՝ զի իշխանութբ և զօրութբ սաստէ այսոց պղծոց և ելանեն. Եւ ելանէր հռչակ զնմանէ ընդ ամ տեղիս շուրջ զգաւառաւն. Եւ յա-րուցեալ ՚ի ժողովրդենէ անտի՝ եմուտ ՚ի տուն սիմօնի. և զոքանչ սիմոնի տագնապէր ջերմամբ մեծաւ. և աղաչեցին զնա վասն նորա. Եկաց առ նմա, սաստեաց ջերմանն, և եթող զնա. և վաղվաղակի յարեաւ և պաշտէր զնոսա. Եւ ընդ արևուն մտանել՝ որոց էին հիւանդք ՚ի պէս պէս ցաւս՝ բերէին զնս առ նա. Եւ նա իւրա-

քանչ

քանչիւր ումեք ՚ի նոցանէ դնէր ձեռս եւ բը-
ժշկէր զնոսա։ Ելանէին դեւքն ՚ի բազմաց՝ ա-
ղաղակէին եւ ասէին, եթէ դու ես որդի ա̃յ։
Եւ նա սաստէր՝ եւ ոչ տայր նոցա թոյլ խօսել.
զի գիտէին զնա թէ ք̃ն է։

Իսկ եղեւ ՚ի հասանելն նորա ՚ի մի քաղաքացն,
ահա այր մի լի բորոտութ̃բ իբրեւ ետես զյ̃ս,
անկեալ ՚ի վերայ երեսաց աղաչեաց զնա եւ ա-
սէ. տէր եթէ կամիս, կարող ես զիս սրբել։
Ձգեաց զձեռն իւր՝ հասոյց ՚ի նա եւ ասէ, կա-
միմ սրբեա՛ց. եւ վաղվաղակի գնաց ՚ի նմանէ
բորոտութիւնն։ Եւ նա պատուիրեաց նմա մի՛
ումեք ասել. այլ թէ՝ երթ ցո՛յց զանձն քո
քահանային, եւ մատո՛ պատարագ վասն սրբու-
թեան քո. որպէս եւ հրամայեաց մովսէս ՚ի
վկայութիւն նոցա։ Եւ յորդէր առաւել բանն
զնմանէ. եւ ժողովէին ժողովուրդք բազումք
լսել եւ բժշկել ՚ի հիւանդութեանց իւրեանց։
Եւ նա խոյս տայր յանապատ տեղիս, եւ կայր
յաղօթս։

Եւ եղեւ ՚ի միում՚աւուրց եւ ինքն ուսուցա-
նէր, եւ փարիսեցիքն եւ օրինացն վարդապետք
նստէին. որ ժողովեալ էին յամենայն քաղա-
քաց գալիլեացւոց եւ հրէաստանի եւ երուսա-
ղէմի. եւ զօրութիւն տեառն էր ՚ի բժշկել ըզ-
նոսա։ Եւ ահա արք բերէին մահճօք զայր
մի՝ որ էր անդամալոյծ, եւ խնդրէին զնա
մուծանել ՚ի ներքս եւ դնել առաջի նորա։
Եւ իբրեւ ոչ գտանէին թէ ընդ

որ

որ մուծանիցեն զնա 'ի ներքս վս̃ ամբոխին, ե-
լին 'ի տանիս, և 'ի ցռուոցն կախեցին զնա, և ի-
ջուցին մահճօքն հանդերձ 'ի մէջ առաջի յի̃·
Եւ տեսեալ զհաւատսն նոցա՝ ասէ ցնա, ա՛յր
դու՝ թողեալ լիցին քեզ մեղք քո։ Սկսան խոր-
հել դպիրքն և փարիսեցիքն և ասեն · ո՞վ է սա
որ խօսի զհայհոյութիւս · ո՞վ կարէ թողուլ
զմեղս՝ բայց միայն ա̃ծ. Իբրև գիտաց յի̃
զխորհուրդս նոցա, պատասխանի ետ և ասէ
ցնոսա, զի՞ խորհիք 'ի սիրտս ձեր. Ո՞ր ինչ
դիւրագոյն է ասել թողեալ լիցին քեզ մեղք
քո, եթէ ասել արի՛ և գնա՛. Բայց զի գի-
տասջիք եթէ իշխանութի̃ ունի որդի մարդոյ
յերկրի թողուլ զմեղս, ասէ ցանդամալոյծն,
քեզ ասեմ՝ արի՛ առ զմահիճս քո և երթ 'ի
տուն քո. Եւ առ ժամայն յարուցեալ առաջի
ամենեցուն՝ էառ զիւրև յորոյ վր̃ անկեալ դը-
նէր, գնաց 'ի տուն իւր՝ և փառաւոր առնէր
զա̃ծ. Զարմանք կալաւ զա̃մն, և փառաւոր
առնէին զա̃ծ · լի եղեն ահիւ և ասեն, եթէ
տեսաք այսօր նոր նշան.

Եւ իբրև կատարեաց զա̃մ բանս իւր, 'ի լսե-
լիս ժողովրդեանն, եմուտ 'ի կափառնա-
ում. Հարիւրապետի ուրումն ծառայ չարաչար
հիւանդացեալ՝ մերձ էր 'ի վախճանել՝ որ էր
նմա պատուական · իբրև լուաւ զյ̃սէ, առա-
քեաց զծերսն 'ի հրէից, աղաչէր զնա զի ե-
կեսցէ ապրեցուսցէ զծառայն նորա. Եւ նոքա
եկեալ առ յի̃ աղաչէին զնա ստէպ՝ և ասէին,

թէ արժանի՛ է՝ որում զշնորհս զայս առնես.
զի սիրէ զազգս մեր. և զժողովրդանոցն նա
շինեաց մեզ. Եւ յ͞ս գնաց ընդ նոսա. իբրև
ոչ ինչ կարի հեռի էր 'ի տանէն, յղեաց առ
նա հարիւրապետն բարեկամս, և ասէ ցնա, տ͞ր՝
մի՛ ինչ աշխատ լինիր. զի չեմ բաւական եթէ
ընդ յարկաւ իմով մտանիցես. Վ͞ն որոյ և ո՛չ
զանձն համարեցայ արժանի առ քեզ գալոյ. այլ
ասա՛ բանիւ, և բժշկեսցի մանուկս իմ. Քան-
զի և ես այր մի եմ կարգեալ ը͞ն իշխանութ͞ե.
ունիմ ընդ ինև զինուորս. և ասեմ սմա երթ,
և երթայ. և այլում թէ էկ, և գայ. և ծա-
ռայի իմում թէ արա՛ զայս, և առնէ. Եւ իբրև
լուաւ զայս յ͞ս զարմացաւ. դարձաւ առ ժողո-
վուրդն որ երթային զհետ նորա և ասէ՝ ամէն
ասեմ ձեզ՝ թէ և ո՛չ յի͞էլ այսչափ հաւատս
գտի. Եւ դարձան անդրէն պատգամաւորքն
'ի տուն, և գտին զծառայն հիւանդ՝ բժշկեալ.
Եւ եղև 'ի վաղիւն երթայր 'ի քաղաք մի, ո-
րում անուն էր նային. երթային ընդ նմա և
աշակերտք նորա և ժողովուրդ բազում. Իբրև
մերձ եղև 'ի դուռն քաղաքին, և ահա ելանէր
մեռեալ մի՝ որդի միամօր մօր իւրոյ. և նա էր
այրի, և ժողովուրդ բազում քաղաքին էր ընդ
նմա. Իբրև ետես զնա տէր՝ գթացաւ 'ի նա
և ասէ, մի՛ լար. Եւ մատուցեալ մերձեցաւ 'ի
դագաղն. և որք բարձեալն տանէին՝ զտեղի
առին. և ասէ՝ պատանի դու՝ քե՛զ ասեմ արի՛.
Կանգնեցաւ և նստաւ մեռեալն, և սկսաւ խօ-

անել, և ետ զնա ցմայր իւր։ Եւ ահ կալաւ զա-
մենեսին և փառաւոր առնէին զԱծ և ասէին՝
Թէ մարգարէ ոմն մեծ յարուցեալ է 'ի միջի
մերում. և Թէ այց արար Ած ժողովրդեան
իւրում 'ի բարութիւն. Եւ ել զրոյցս այս
ընդ ամ հրէաստան վս նորա՝ և ընդ ամենայն
կողմանս աշխարհին.

Եւ եղև 'ի մտանելն նորա 'ի տուն ուրումն իշ-
խանաց փարիսեցւոց 'ի շաբաթու ուտել
հաց՝ և նոքա սպասէին նմա. Եւ ահա այր ոմն
էր անդ ջրգողեալ առաջի նորա. Պատասխանի
ետ Յս և ասէ ցօրինաւորս և ցփարիսեցիս՝ եթէ
արժա՞ն իցէ 'ի շաբաթու բժշկել. և նոքա
լուռ եղեն. Եւ բուռն հարեալ զնմանէ՝ բժշ-
կեաց զնա և արձակեաց. Եւ ասէ ցնոսա՝
ո՞յր ուրուք 'ի ձէնջ էշ կամ եզն անկանիցի 'ի
ջրհոր, և ո՞չ վաղվաղակի հանիցէ զնա յաւուր
շաբաթու. Եւ ո՞չ կարացին տալ նմա պատաս-
խանի առ այն.

Եւ եղև մինչ երթայր նա յերուսաղէմ, և ինքն
անցանէր ընդ մէջ սամարիայ և գալիլեացւոց.
Եւ մինչդեռ մտանէր 'ի գեօղ ուրեմն, պա-
տահեցին նմա տասն այր բորոտ, որք կացին 'ի
հեռաստանէ. բարձին զձայնս և ասեն՝ Յս վար-
դապետ՝ ողորմեա՛ց մեզ. Եւ իբրև ետես ըզ-
նոսա՝ ասէ ցնոսա. երթայք ցուցէք զանձինս
քահանայիցն. և եղև իբրև գնացին առ ժամայն
սրբեցան. Մի ոմն 'ի նոցանէ իբրև ետես
եթէ բժշկեցաւ, դարձաւ անդրէն, 'ի ձայն
մեծ

մեծ փառաւոր առնէր զաստուած։ Անկաւ առ ոտս նորա 'ի վերայ երեսաց իւրոց՝ և գոհանայր զնմանէ. և ինքն էր սամարացի. Պատասխանի ետ յ՟ս և ասէ, ո՞չ տասն սուրբ սրբեցան. իսկ արդ ինունքն ո՞ւր են. Զի ո՞չ գտան դառնալ տալ փառս ա՟յ, բայց միայն այլազգիս այս. Եւ ասէ ցնա. արի՛ գնա՛ զի հաւատք քո կեցուցին զքեզ.

Եւ եղև 'ի մօտել նորա յերիքով՝ կոյր ոմն նստէր առ ճանապարհաւն մուրացիկ. Իբրև լուաւ զանցանել ժողովրդեանն, հարցանէր թէ զինչ իցէ այն. Եւ պատմեցին նմա թէ յ՟ս նազովրեցի անցանէ. Աղաղակեաց և ասէ՝ յ՟ս որդի դաւթի՝ ողորմեա՛ց ինձ. Եւ որ առաջի երթային՝ սաստէին նմա զի լռեսցէ. և նա ևս առաւել աղաղակէր որդի դաւթի՝ ողորմեա՛ց ինձ. Զտեղի եառ յ՟ս՝ և հրամայեաց ածել զնա առ իւր. և իբրև մերձ եղև առ նա՝ եհարց զնա և ասէ, զինչ կամիս դու զի արարից քեզ. և նա ասէ՝ տ՟ր զի բացցին աչք իմ, և տեսից. Եւ յ՟ս ասէ ցնա՝ հայեա՛ց, հաւատք քո կեցուցին զքեզ. Եւ առ ժամայն ետես. երթայր զհետ նորա և փառաւոր առնէր զա՟ծ. և ա՟մ ժողովրդեանն տեսեալ՝ տային օրհնութիւն աստուծոյ.

Մէջ Լուսաւորութի Յ̅ի Ք̅ի Որ Լոյս Յօհաննու.
Տ̅ն մեր Յ̅ս Ք̅ս.

Յետ այսորիկ տօն էր Հրէից, եւ ել յ̅ս յե̅մ. Եւ էր յերուսաղէմ 'ի պրոբատիկէ աւազանին՝ որ կոչէր եբրայեցերէն բեթհեզդայ՝ հինգ սրահ. Յորս անկեալ դնէր բազմութի̅ յոյժ հիւանդաց. կուրաց՝ կաղաց՝ գօսացելոց՝ որ ակն ունէին ջրոյն յուզելոյ. Եւ հրեշտակ տ̅ն իջանէր ըստ ժամանակի յաւազանն՝ եւ յուզէր զջուրս. եւ որ նախ 'ի շարժումն ջուրցն իջանէր յաւազանն՝ բժշկէր, ո՛չ ունելով նշան հիւանդութեան. Եւ անդ էր այր մի, որոյ երեսուն եւ ութ ամ էր 'ի հիւանդութեան իւրում. Զնա իբրեւ ետես յ̅ս զի անկեալ դընէր, եւ գիտաց եթէ բազում ժամանակք են այնուհետեւ, ասէ ցնա՝ կամի՞ս ողջ լինել. Պատասխանի ետ նմա հիւանդն. տէր ո՛չ զոք ունիմ, թէ յորժամ ջուրքն յուզիցին, արկցէ զիս յաւազանն. եւ մինչ ես գանգաղիմ, այլ ոք քան զիս յառաջագոյն իջանէ. Ասէ ցնա յ̅ս, արի՛ առ զմահիճս քո եւ գնա՛. Եւ ողջացաւ այրն. եւ յարեաւ առ զմահիճս իւր եւ շրջէր, եւ էր շաբաթ յաւուրն յայնմիկ. Ասէին հրեայքն ցբժշկեալն՝ շաբաթ է եւ ո՛չ է արժան քեզ առնուլ զմահիճս քո. Պատասխանի ետ ն̅ց եւ ասէ. որ բժշկեացն զիս, նա ասաց ցիս, ա՛ռ զմահիճս քո եւ գնա՛. Հարցին ցնա եւ ասեն, ո՞վ է այրն՝ որ ասաց ցքեզ, ա՛ռ զմահիճս քո եւ շրջեա՛ց.

Եւ

Եւ բժշկեալն ոչ գիտէր թէ ով իցէ․ քանզի
յս̅ խոյս ետ վասն ամբոխին ՚ի տեղւոջէ անտի․
Յետ այսորիկ գտանէ զնա յս̅ ՚ի տաճարին , և
ասէ ցնա․ Ահաւասիկ ողջացար , մի՛ ևս մեղան-
չեր , զի մի՛ չար ևս ինչ լինիցի քեզ․ Գնաց
այրն և պատմեաց հրէիցն , եթէ յս̅ էր որ բը-
ժշկեացն զնա․ Եւ վասն այնորիկ հալածէին
զյս̅ հրէայքն , զի զայն առնէր ՚ի շաբաթու․
Եւ յս̅ պատասխանի ետ նոցա՝ Հայր իմ մինչև
ցայժմ գործէ՝ և ես գործեմ․ Վասն այնորիկ
առաւել խնդրէին հրէայքն սպանանել զնա ,
զի ոչ միայն լուծանէր զշաբաթս , այլ և Հայր իւր
կոչէր զա̅ծ․ և հաւասար առնէր զանձն՝
աստուծոյ․

Յայնժամ ետ զնա ՚ի ձեռս նոցա , զի ՚ի խաչ
ելանիցէ․ Եւ նոքա առեալ տանէին զնա․ և
բարձեալ էր ինքնին զխաչափայտն․ և ելանէր ՚ի
տեղին՝ որ անուանեալ էր գագաթն․ և կոչիւր
եբրայեցերէն գողգոթա․ Ուր և ՚ի խաչին իսկ
հանին զնա․ և ընդ նմա երկուս ևս այլս աստի
և անտի , և ՚ի միջի զյս̅․ Գրեաց և տախտակ մի
պիղատոս , և եդ ՚ի վր̅ խաչին և էր գրեալ յս̅
նազովրեցի , Թագաւոր հրէից․ Զայն տախ-
տակ ընթերցան բազումք ՚ի հրէից․ զի մօտ էր
՚ի քաղաք անդր տեղին՝ ուր խաչեցաւն յս̅ ․ և
էր գրեալ եբրայեցերէն , դաղմատերէն , և յու-
նարէն․ Ասեն ցպիղատոս քահանայապետքն հրէ-
ից , մի՛ գրեր Թագաւոր հրէից․ այլ թէ նա
ասաց՝ Թագաւոր եմ հրէից․ Պատասխանի ետ

պի

պիղատոս · զոր ինչ գրեցի՝ գրեցի· Իսկ զին-
ւորքն իբրև հանին ՚ի խաչ զյս̅ , առին զհան-
դերձս նորա · և արարին չորս մասունս , իւ-
րաքանչիւր զինուորի մասն իսկ զպատմուճանն՝
քանզի էր առանց կարանի , ՚ի վերուստ փո-
րանկեալ ամենեւին· Ասեն ցմիմեանս · մի՛ պա-
տառեսցուք զայդ · այլ արկցուք վիճակս ՚ի վ̅ր
դորա՝ ում և ելցէ զի լցցի գիրն՝ որ ասէ·
Բաժանեցին զհանդերձս իմ յիւրեանս , և՚ի
վերայ պատմուճանի իմոյ վիճակս արկին զին-
ւորքն զայս ինչ գործեցին· Եւ կային առ
խաչին յս̅ի մայրն նորա · և քոյր մօր նորա մա
րիամ կղէովպայ · և մարիամ մագդաղենացի·
Յս̅ իբրև ետես զմայրն , և զաշակերտն , զոր
սիրէր , զի կայր մօտ · ասէ ցմայրն , կի՛ն դու,
ահա՛ որդի քո· Ապա ասէ ցաշակերտն · ահա՛
մայր քո· և յայնմ ժամանակէ առ աշակերտն զնա
առ իւր· Յետ այսորիկ իբրև գիտաց յս̅ , եթէ
ահա ա̅մ ինչ կատարեալ է , զի կատարեսցի գիրն,
ասէ · Ծարաւի եմ· Եւ անդ կայր աման ինչ
լի քացախով · և նոցա սպունգ լցեալ քացախով
ընդ լեղւոյ՝ շուրջ եդեալ զմշտկաւ զոպայի՝ մա
տուցին ՚ի բերան նորա· Իբրև առ յս̅ զքացախն
հանդերձ լեղւովն՝ ասէ , ա̅մ ինչ կատարեալ է·
և խոնարհեցուցեալ զգլուխն՝ աւանդեաց զոգին·

Յիշատակարան Տպագրողի Գրոցս.

Փառք և գոհութիւն անլռելի ձայնիւ Մե-
նաւորելոյ երրորդութեան Հօր և Որդւոյ և
Հոգւոյն սբյ. Որոյ ամենառատ շնորհօքն և
ողորմութեամբն, և օգնականութբ հոգեկիր
հռետորի Սբյն Գրիգորի Նարեկացւոյ հը-
րեշտակակրօն վարդապետի, վերստին 'ի լրումն
եկեալ կատարեցաւ տպեցումն ախտաբոյժ
Գրքոյս նորին Մաղթեաց՝ որ կոչի
Նարեկ.

Ուրեմն՝ որք վայելէքդ զսա, Նախապէս
տուք փառս Աստուծոյ յաջողողին և տնօ-
րինողին ամի.

Նաև զինէ՝ զտէր Պաղտասարեան Առիստակէս
Քահանայս յետին որ 'ի սէր սորին
վառեալ և յորժ ստիպեալ՝ յայսմիկ ըստ
ամենայնի երաշխաւորեալ եղանակի՝ բազում
աշխատանօք զայս համադամ խորտիկ տպե-
ցուցմամբ ձեզ Սիրելեացդ սեղանաւորեցի
նոյն ծերունի հայրս և Տալիթայ իրեցակին
մայրս, և Խոսկուհի և Տիրուհի քերբքս ե-
մովք հանդերձ, և զմկրտիչ և զյօհաննէս որ-
դիսն իմ, զռուսիա՝ զկալէնիկէ և զմարիամ
դստերսն իմ ընդ Մ՝ելքի անուն իրեցակին
մօր նուրեանց՝ 'ի պահպանութիւն յամենայն պա-
տահարաց չարաց, 'ի մաքուր մաղթանս ձեր ա-
ղերսեմ յիշել 'ի Տր.

Նաեւ՝ զննջեցեալ տէր յօհաննէս մայրապապն
իմ եւ զտէր պօղոս որդին, եւ զերիցակնայս նոցա
զսաւղդանն եւ զմարգարիտն. եւ զպապն իմ զհիւմ-
րիւզն եւ զմամն իմ նուրին. եւ ինձ աներացեալ
գրչու Առաքելի եղբայր զխաչէմքեար մահտեսի
Մկրտիչ երախտաշատ վարպետն իմ՝ ընդ այլ
համօրէն արենամերձ ննջեցեալսն իմ յիշեսջիք
առ Քս.

Յիշեսջիք եւ՝ զՄիրիձանեան հանգուցեալ
Շնորհ Մկրտիչ Ամիրայն, որ զայս Տպարան
էածոյց յայսմիկ Դպրոցտան. եւ որոյ նարդենիս
Մութէվէլի զորդի՝ զՄուրատ ամիրայն,
եւ ընդ նմին՝ զպայազատ Մանուէլ եւ զՔէ-
րոբէ միւս որդիսն, իւրեանց արենակցօքն
հանդերձ.

Նաեւ ապա յիշեսջիք զպատրաստակամ ծառայ
ձեր զԽումարզատեան. Հանգուցեալ Յօհան-
նիսի որդի զՏպագրիչ չնչին Տէրացու Մար-
տիրոս. եւ զՄայրն իմ զհանգուցեալ Հազար-
խանն.

Նաեւ յիշեսջիք զաշխատաւոր մշակսն Տպա-
րանիս զԱրապկերցի՝ հացագործ ղուկասի որ-
դի զտիրացու Աւետիսն. եւ զընկերն իւր ըզ
Մեծկերտցի Անթառամի որդի զմելքոնահար-
զաշխատաւոր ադամն.

Նաեւ զձեզ զամենեսեանդ՝ բարեգութ եւ արդար
դատաւոր Տրն մեր Յս Քս՝ յիշեսցէ 'ի սու-
կալի եւ ահաւոր միւսանգամ Գալստեանն,
իւրում. Ամէն.

և ծնծղայուդ[illegible] ք :

Ալէլուիայ. ալէլուիայ. ալէլուիայ:

Այօր է զոր արար տր. եկայք ցն՝ծասցուք և ուրախ եղիցուք 'ի նմա· 'ի տնէ՛ եղ՛և այս. և է սքանչելի առաջի աչաց մերոց:

Ալէ՛: Տէ՛ր ով կացցէ 'ի խորանի քում. կամ ով բնակեսցի 'ի լեառն սուրբ քո :

Որ գնայ ամբիծ. գործէ զարդարութիւն. և խօսի զճշմարտութի 'ի սրտի իւրում: փառք և՛:

Ալէլուիայ. ալէլուիայ. ալէլուիայ:

Մերձ եղէ ես ով [illegible] ցեռ 'ի [illegible] տուն [illegible] ցուք մեք. Հասեալ [illegible] ու ղր [illegible] քո [illegible]

Աս [illegible]

Աս [illegible]

[illegible] Ալէ: [illegible]

Եւ շըջ[illegible]

Խոստովանութի [illegible]

Թի զգեցար. ար[illegible] զօթոց. Զգեցեր զ[illegible] և արկեր 'ի վր ջր[illegible] նր. փառք [illegible]

Ալէլուիայ. ալ[illegible]

ր հովուէ՛ք [illegible]

ռաջնորդես [illegible]